

شرقی تورکستان تاریخی

حاضری عصر ہمیزہ شرقی تورکستان اوغول لیدین قدیمی و
عصری علم لروہ و مارت تامہ حاصل اتکان شرقی تورکستان ملتی نینگ
حقیقی خادمی مجاہد اعظم امیر کبیر غازی ابوالنصر
محترم محمد امین بگ اونیڈیم (المتخلص بہ بغرا) حضرت لری
نینگ تالیفی دور

کشمیر و اکی شرقی تورکستان ملی بریلیک جمیعتی نینگ
خراجاتی بیسلان باسیاری

بو کتاب نینگ حقیقی محفوظ دور، مؤلف نینگ اجارتی سیز
طبع و ترجمہ قیسمات منسوع دور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بوکتاب فی یازاق نینگ باعشی

حاضر قی زمانه میز نینگ اصطلاحیه شرقی تورکستان و غربی تورکستان آت لری بیلان نو
 نولغان اوقیاسه بیا تورک یورقی هراعتبار بیلان غایتت اهمیت لیک بیر اوکله دور، و تیارخ معلولاتی تیشما
 و درخان غایت اوزون زمان لرین بیری بو اوکله تورک لر نینگ یری دیو سنی دور و همه دین ایگ لری
 و نیاغه انسان و در نیت تار اتقان بولورت دور، قدیم مصر لوده و اوترا زمانه لوده ابو لکه و هجیات کچر رکان
 تورک جامعه لری اوز لری نینگ بار لیق لری نی و تیارخ لری نی بیلگورچه صحیفه لوده یا دکار قویغان لری حرم
 و عتقی دور، اما افسوس کین کی مصر لوده تورکستان ایلای سی فکر سارتی و ادرین کین سی است.
 سارتی آستینه قالیب ایز نیکده ایدی لر و دور و دور بولمت نینگ هر نه بار یوقی غرض لیک لر نینگ
 فایده لری غفلت بولغاندک تیارخ لری هم سهرش بیر سارت و حیثیت غه اوچر اب ایگ لری کی زمانه لر دین
 قالغان تیارخ اثر لری نی یوق اتتی لر و اواثر لر نینگ یری نی بعضی غرض لیک اینیک وضع قیلغان افسانه
 و اوهام لری آلدی، اگرچه اودوره ده تورکستان اوکله لری ده شجر عالم لر و چونک مولف لر تولا تیشما
 بولسه لر موزمانه عاقی و محیط سیاستی غه تابع تولا نغان لری اهر چون اوز قی تیارخ لری غه اهمیت بر ای
 باشق موصوع لوده تولا کتاب لر تالیف قیلدی لر و قی تار یخ لری خصوصیه دوست و بادشمن مولف
 لر نینگ سوز لری غه طبعی بولوب اولر نینگ هر نیازغان لری نی اوز آتاپا بار لری نینگ حقیقه قبول
 اتتی لر، اگرچه اودوره ده تالیف قیلینغان تیارخ رشیدی و بائق تورکستان تیارخ کتاب لری نی کورا
 میز بیکین بو کتاب لر تورکستان نینگ آرزو محمد و هر زمانه کی تاریخی واقعه لری دین خبر بر دور، و
 بعضی ایران و چین وک قوشنه و تولا وقت لوده دشمن بولغان ملت لر نینگ قدیم تیارخ کتاب لریده
 تورکستان طبعی غه متعلق تاریخی معلومات خلی تولا بولسه موز تولا راق مضمون لری قلم انتقامی و اساطیر
 دین عبارت بولوب او کتاب لر دین صحیح معلومات آزا کینا دور، اسلام تیارخ لری ده یا لغوز اسلام
 زمانی و نکایا قبین دوره لر غه آید معلومات نی بر دور و تورکستان و تورک لر نینگ تمام تاریخی غه

جامع ایماس دور، حاضر فی علم و تحقیقات عصری ده، در ویا و امریکا مستشرق لری تورکستان
نینک تاریخی فی ممکن قدر ترقیق لری قیادی (و جیولوجی) (علم طبقات الارض) و اتنولوجیا (علم
طوایف، البشر) و اتنولوجیا (از ان نینگ طبیعی تاریخی نینگ علمی) و اتنوغرافیا (ملت لرنینگ
اصل لری نینگ تحقیقی) و انیغرافیا (قدیم کتاب لری ووقواق اصولی) و ارکولوجیا (آثار عتیقه ووقواق
علمی) و موندین باشقه علم لرو وسیله لرنینگ واسطه سی میلان اینچ مؤرخ ذکریلمغان و بکار اینچ خیال
غده کلرگان تاریخی معلوما تیرینی میدان غده حقیق روی لرو تورکستان ملتی نینگ دنیا ده ان قدیم و ان
دنی و ان اهمیت یک بر ملت ایگانیکی فی انبات قیادی لر، و اور ویا بلغ سیاحتی و ارکولوجیست
(عتیقه شناس) لرنینگ رحمت لری و مختلف فنی تحقیقات لری سیه سیه کشف بولغان اثر لر
بیلان، تورکستان اوکله سیه یاشانان تورک ملتی نینگ اون ییگ، میل دین اوزون راق
زمان دین بری دوام اتمکده بولغان غایت قدیم و شایان حیرت بیردینتی و تاریخی شرفی دنیا غده معلوم
بولدی.

لیکن بو ایتیلغان تمام معلومات عمومیات لری لارده یاز بولغان اثر لرنینگ ایچیده دور و هم بو
لرنینگ بیچ بری متقل و یا کلی صورت ده تورکستان تاریخی مایه تی ده ایماس دور، بلکه بو لرنینگ
یوز لر چکت ب نی اوقونانده و تولاد وقت فی ضایع قیلانده تورکستان حقیقی ده کافی معلومات حاصل اتمک
ممکن دور، و لره مشکلات باقی دین تورکستان امالی سی آتابا لری نینگ نهایت یز تولاد شرف لیک
تاریخی لری و فخر قیلنوک قهرمان لری و عبرت لری و هیبت لیک خاقان لری و دولت لری دین
واقف بولا لایدی لر و بعضی خلق تورکستان فی هنوز تاریخی غیر معلوم و اسم لار آمیز بر مملکت دیب
گمان قیلان دور، و بعضی سی دشمن نینگ بعضی لیک و زهر لیک پرو پاگاند لری غده گولی بولوب شرقی
تورکستان ملتی فی باشقه ملت لروک شرف لیک بر ملت ایماس دیب خیال قیلانده دور.

واقف غایت است چنانچه بر مصیبت بزرگ بود که دشمنان را با دشمنان طرفین فایده لایمنای غرضی نه
 ابتدا بولغان بعضی انسان را از وفایده لری فی کوزاب که نه ویکی تاریخ لریمیزی یا شوروب ملتیمیزی ایچ میر
 تاریخ و شرفایک میر که در مکان و ایما باشه لرینگ قولیده امیرتربیلان یا شانخان و قدیم زمانه لرین
 بری باشه ملت لرین کین قالغان بر ملت صورتیده کورسانکله کوشش قیلدی اوقیلماق ده دور لر
 و حاضر فی کون رده هم بعضی میری چین تاریخی دین تر جمه قیلینغان و بعضی میری خالص نو قواسوز لرین
 عبارت بولغان اوتراکس یانینگ تاریخی تبلیغ بر خبانت کتابی نشر قیلدی لر

اما ابو غریبیک بر ملت یینگ تاریخی فی یا شورماق کچه کوندورده کون فی یا شورماق دک امکان
 سیرایش نه احتیاطه ثبت انک درین عبارت ایگایلیکی فی بیلمه بدور لر

منه بوسب لر توغراس بدین اولوغ و طنیم و عزیز ملتیم یینگ که نه ویکی تاریخی نه عاید صحیح معلوم
 فی توپلاپ عزیز ملتیم نه اولور لر یینگ تاریخی موقع لری فی کورسانک و بیگنر چیل لبق شرف و
 عظمت لری فی بیلدورک و طیفه سی فی بویوم نه مقدس بر فرض بیلکده ایدیم؛ حاضر فی مسافر
 لبق دیاتیمه کابل ده اقامت قیلغان ییل رده کی فارغ لبق دین استفاده قلیب قوروم نه کلتورک
 ممکن بولغان قدیم و عصری منبع لرین شرقی تورکستان یینگ که نه ویکی تاریخی نه متعلق معلومات
 فی جمع قلیب و ایکی ییل لبق زحمت بیلان نولا تحقیق و تدقیق لرین کین اوشبیه مقدار بر کتاب
 تیارلاب شرقی تورکستان لجه سی بیلان یازیب عزیز ملتیم نه قدیم قیلیم، اگرچه بو کتاب شرقی
 تورکستان که غایت قدیم و دائمی صورتده مدنیت حیاتیه یا شاب کلغان بر مملکت یینگ و تورک
 جامه سی دک پوتون و نیاده ان قدیم زمان لرین بری میرنجی درجه ده موقع الیب کلغان بر ملت یینگ
 تاریخی معلوماتی دین آرنغیده بر مقلد لری فی بیان قیلا لایدور لیکن بوقت خهچر موندلغ بر کتاب یینگ شرقی
 تورکستان یینگ و اولاد سی یینگ قلمی بیلان یازیلماقانی اوچون موندین کین ملتیم ده قیشا دورغان

وطن پرور لرینگ تحقیقات لری اوچون بیرموزه تکمیل لری اوچون بیر باشلا لغوج بریلادور. و
 اقامت مجیطیم ده کی تارلیق لر کچیلک لر سبی دین بو کتاب نینگ کچیک قاصر بو یوب قالغانی دین
 عذر تنیلا یسن.

(محمد امین)

۱۸ اپریل سنه ۱۹۲۰

تاریخی معلوما تیز نینگ منی لری

عمومی تاریخ. تورک تاریخ ترقی جیمینی دین چقیغان ۴ جلد بک غایت جامع بیر
کتاب دور.

تورک تاریخی نینگ آنا خط لری. مذکورہ جمعیت تالیف قیلغان قدیم تورک داوترا
آسیا تاریخی دور.

تلفیق الاخبار. شیخ محمد مراد رمزی نینگ تالیفی. تورک و تاتار تاریخی دور.

چین تاریخی نینگ ترقی ترجمہ سی. مترجمہ معلوم ایماس

مخاضرات تاریخ الأمم الاسلامیہ. مصر عالم لیدین محمد خفزی نینگ تالیفی دور.

تورک شجرہ سی. خیمہ خانی ابوالغازی بہادر خان نینگ تالیفی دور.

الفتوحات الاسلامیہ. سید زینی دحلان نینگ تالیفی دور.

طبقات سلاطین اسلام. انگلیس مشرق لیدین سترت لی لین پول نینگ اکٹولوجی فنی

دین استخراج قلیغان غایت نفیس و ثل سیر کتابی نینگ فارسی ترجمہ سی دور. ترجمہ قلیغوجی ایران

عالم لیدین عباس اقبال دور.

دول اسلامیہ. ستالی لین پول نینگ کتابی نینگ تورک ترجمہ سی دور. موندو یوتاریتی

دین تورا از یادہ قایدہ لیا دور چونکہ موندو روس عالم لیدری پروفیسر بازل نینگ تالیف لری دین

داوندوز دین زیادہ راق شرق تاریخ کتاب لری دین آلینغان زیادہ مضمون لیا دور، ترجمہ قلیغوجی

خیل اولم بک دور.

دائرة المعارف القرن الرابع عشر. مصر نینگ ان مشہور مولف لیدین محمد فیدو جی

نینگ تالیفی دور - غایت جامع - اجلد لیک کتاب دور

روضۃ الصفا - میرزا محمد محمد خان وندشاه نینگ تالیفی دور - مشہور عمومی تاریخ دور

جامع التواریخ - وزیر رشید الدین فضل اللہ نینگ تالیفی دور - مغول تاریخی دور

تاریخ رشیدی - شرقی ترکستان و غلات شہزادہ لری دین محمد حیدر میرزا کوکان

نینگ تالیفی دور و شرقی ترکستان نینگ خصوصی تاریخی دور

تاریخ القند الاسامی - مصر سلاطین لری دین جرجی زیدان نینگ تالیفی دور

تاریخ سیستان

پامر نوزکی - ظہیر الدین محمد بابا پادشاه نینگ تالیفی دور - اوزمانسی غم مخصوص دور

الکامل - ابن الاثیر الحزمی نینگ تالیفی دور - عمومی تاریخ دور

زین الاخبار - گردیزی نینگ تالیفی دور - غزنوی و غوری لرغہ عاید دور

تاریخ بہیقی - غزنوی لرغہ عاید دور

ایلمینی - ابو النصر عبد الجبار عاتقی نینگ تالیفی دور - غزنوی لرغہ عاید دور

جامع التواریخ - مولوی فقیر محمد نینگ تالیفی دور - عمومی تاریخ دور

تاریخ کشمیر - محمد اعظم کشمیری نینگ تالیفی دور

تاریخ افغانستان - انجمن ادبی دین چیتقان ۱۳۱۱ھ ش سالنامہ سی نینگ برجی دور

دور -

تاریخ آسیا - ۱۳۱۲ھ ش سالنامہ سی نینگ برجی دور

دیوان لغات الترک - پنج عصر ہدیہ از نکان شرقی ترکستان عالم لری دین کاشغر لیک

محمودین محمد نینگ تالیفی دور - چنگ بر تو رکچ لغت و ادبیات قاموسی دور

تاریخ نینگ - انگلیس چه دین نور کچه ترجمہ قیلغوجی ندیم رفیق بگ.

اسکی تورک یازیت (کتاب لری) جمع و ترجمہ قیلغوجی حسین نامق اور خون

تاریخ انندیہ - کوچا ساپام پنخ موسیٰ آخوند نینگ تالیفی دور ریاقین زمان واقعاتی خصوصیدہ

مصحح دور -

زمانہ میزودہ کی معلومات دین اور دم نینگ کورگان لیم و متواتر صورتدہ ایشیئیکاں لیم
 ۱. یو تو قاریقی پنخ لیمباشقہ مراجعت قیلغان پنخ لودور - و بولورین باشقہ تو بندہ کی قدیم
 و مصری پنخ لودین بعضی جملہ ارواسطہ سی بیلان تولامصنون لرنی آلیم - بریتانیا اسلام انسیکلو
 پیدیا سی - بار تولد نینگ ایران تاریخی جغرافیسی - جوینی نینگ جہانکشی سی - سیر آدرل شتین
 نینگ اوترا آسیا تہذیبہ لری آلیخ کتابی - احمد رفیق بگ نینگ تاریخ عمومی سی - تاریخ فرشتہ
 مجمع الانساب - معجم البلدان - طبقات ناصری - منتخب التواریخ - آداب الحرف الشجاعہ

تنبیہ

مقصد غہ کیریش یعنی شرقی تورکستان تاریخی فی باشلا شیدن ایلگہری
 تاریخ نینگ مابیتی و عمومی انسان تاریخی نینگ باشی و عمومی تورک تاریخی نینگ
 اولی خصوصیدہ بیر مقدار بیانات برکک فی لازم کوردوم چونکہ شرقی تورکستان
 اہالی سی نینگ بوسلدرنی بیک غہ احتیاج لری فی کور مکدہ دور من -

تاریخ نینگ مابیتی

تاریخ علمی انسان جمیعت لری نینگ زمان و مکان لری فی کورسانا دورغان و اولرنینگ
 حیاتی نینگ کیفیت و احوال اجتماعی سی نینگ مرتبه سی فی صحیح صورتده بیلادر دورغان علم دود.
 تاریخ علمی انسان لری نینگ آن اولورغری دین دور چونکه بو علم بیلان هرکیم اوزی نینگ انسان
 سلسله سیده کی موقعی فی و اوز ملتی نینگ هیات اجتماعی ده کی مرتبه سی فی بیلادر، و دنیا ملت
 لری نینگ ترقی و انحطاط مساوت و تفاوت لری نینگ سبب و عامل لری فی بیلادر و دورغان
 و ماضی ده کی انسان لرنینگ حوادث لری دین عبرت آلدور و دورغان بیلان هر انسان
 نینگ اوزی نینگ دیلمتی نینگ دیار و قوم لری نینگ لایق عالمی نینگ مستقبل ده کی سعادت فی نایمن
 قیلماق نینگ بدل لری فی کورسانا دورغان علم اوشبونا تاریخ علمی دود.

عالم لرتاریخ فی یکی غم آیریدیلر (الف) عمومی تاریخ (ب) خصوصی تاریخ. اوقتی سی دنیا
 ملت لری نینگ همی دیار و قلاسی نینگ تاریخی فی بیان قیلا دور. کجخی سی یا لغوز بیر ملت دیار
 قیلا دیار بیر یورت دیار بیر شهر دیار کجشی دیار همی بیر واقعه غم متعلق تاریخی معلومات فی بیان قیلا دور.

تاریخ نینگ منبع لرغی بیر قراش

تاریخ معلوماتی فی بو حاضر فی علم و ترقی عصر یاره اوشبونه قوبندو کی منبع لر دین آیلانادر.
 (۱) صحیح روایت لر، روایت نینگ صحیح یعنی نینگ علامت لری بولر دور. روایت نینگ متواتر
 و باشهور بولماتی. روایت نینگ ملتی ده قولا اختلاف لر بولما سلیق. راوی نینگ علم تاریخ
 اهل دین بولماتی یا که فی طرف بولماتی. راوی نینگ یا لغوز کجی ایما سلیکی نینگ مجرب و معلوم بولماتی.

روایت نینگ توپن ده کی منبع لر موافق بولماق. زمان و مکان مقتضای غمخالت بولما بولماستنی
 (۳) جغرافیا، جغرافیا نینگ تاریخ ته دایما یانداشیب کگی بیر از تاریخ او قوغلان لر غه معلوم
 دور. چونکه بیر انسان حیثیتی نینگ دنیا لر زیده قالسی بروه بولغانی و بیر نینگ وضعیتی و قلمی و
 تنگیز غه یاقین یا اراق لیتی و توپراقی و سولری و نباتات و حیوانات نیشته و رنگ قابلیتی میلان مذکور جمعیت
 نینگ تائزینی نینگ آراسیه قوتلیک بیر مناسبت بار دور. و بیر ملت نینگ قالسی ملت لر
 برابان اقتصادی و اجتماعی و سیاسی مناسبت برده بولغانی فی میل یک لازم دور. منزه هر سه سی جغرافیا
 دین معلوم بولادور.

(۳) قدیم زمانه لر غه عایدی و دینی و سیاسی و اجتماعی کتاب لر دلفت فاموس لر ی و ادبیات
 اثر لری. (۴) قدیم صنعت اثر لری
 (۵) قدیم شهر و آبادلیق نینگ ایز لری و خرابه لری.
 (۶) آبدوره و سیکل لر و کتابه لر.

اینگر کی زمانه لر ده تاریخ علمی یا لغوز روایت لر و ادبیات اثر لری ایسی ۲۰۰۰ میلادین بری
 تاریخ علمی نهایت زیاده تنقی قیلدی و بیچ روایت و ادبیات اثر لری دین تکمیل یانان صحیح قیلتیک
 معلومات می یان غه حقیقی. و صحیح و معتبر دیلیب تاریخ کتاب لری غه یازیلغان بیر موخچه روایت
 لر تحقیق و تدقیق قیلسیده تاریخ روایت لیک مرتبه سیدین تو شوب افسانه و اساطیر ایگنیک پت
 بولوب تالادی. و دنیا تاریخ لر ده بیچ تو نولغان بیر موخچه ملت لر نینگ تاریخ عالمی و غایت مهم مرع
 لر ی بالینی اثر غه چیتنی.

منه. بولدهش تحول و تنقی لر نینگ سبب لری جغرافیا علمی نینگ فی العاده بیر صورتده ایگنیک
 و تدریج تالیف. (۷) نینگ تدقیق استغیر کی. و جیولوجی و اکرولوجی علم لری نینگ علمیت

و فعالیت مذکمری. و علمی سیاحت لر فنی حضرات نتیجہ سپرد قولہ کلغان قدیم صنعت اثر لری
و کشف بولغان شہر و آباد لیق لر و باشندہ لر نینگ کونارین کو نگہ تولابولمانی دور۔

عمومی

انسان تارخی نینگ باشی

انسان براتینیب دنیادہ حیات باشلغانی نینگ تارخی ہنوز بیلینمکان بیر سلسلہ دور۔ و بونی بیلک
اوچون ہر زمان دہ مؤرخ لر بیر نچہ پل لر غ کیر و ملیا تا ایچ بیر ی یقینی و قناعت بخش نتیجہ بریدی۔ ہر
دین ایگرمی یہودی لر حضرت آدم نینگ براتیلغان زمانہ نی تعیین قیلیدی لر و آنگا کورہ انسان نینگ
براتیلغانیغہ برگوئی ۵۱۳۵۸ تازی سہ ۵۹۴۴ میل بولادور۔ و یہودی لر بوزمان نی انسان تارخی
نینگ باشی قرار بریدر۔ اسلام مؤرخ لر ی نینگ بعضی سی بونی قبول قیلہ لر و لیکن تحقیق لر ی بونی
اسرائیلیات دین بولوب سماوی دیا باشندہ قونایک بریدیل غہ تا باہانغان انسان دوی اعتقاد دین عملت
بولغانی اوچون قبول اتدی لر۔ و بر تحقیق لر بونی غیر معلوم بیر سلسلہ تلخیص قیلیدی لر۔ حاضر قی عشر میرزہ
کی علمی تحقیقات و کشفیات نتیجہ سپرد انسان نینگ دنیادہ کلغانی نینگ ابتدا تارخی نینگ نہایت
اوزون ایکنیکی ثابت بولیدی لر تحقیق یقینی بر تارخ کشف بولیدی۔ الحاصل اولن نینگ لرچہ میل
موندین ایگرمی کی زمانہ زوہ میر زوہ انسان بار لیتی مسلم بیر سلسلہ دور۔

بو اوچون تارخ تحقیق لر ی تمام تحقیقات و کشفیات نتیجہ سپرد انسان نینگ بک قدیم
تارخ لر ی خصوصیدہ ثابت بولغان معلومات لر ی نی توہنہ کی صورتہ بیان قیادور لر۔

انسان نینگ دنیادہ کی حیات دورہ لر ی اولہ ایکی نہ تقسیم قیلانادور۔

۱) تارخ دین ایگرمی کی عصر
۲) تارخ عصر لر ی

تاریخ دین الیگزندی عصر و یک انسان را از وقایع و احوال اری فی یازغالی باشد اغان وقت
دین الیگزندی زمان لر و یک دور

تاریخ عصر لر و یک انسان را از وقایع و اجتماعی احوال و مناسبات اری فی یازغالی باشد اغان
چنان دین الیگزندی کی زمان لر و یک دور -

تقریباً یکی یوزنیل دین الیگزندی کی زمان لر و یک تاریخ دین الیگزندی کی انسان را خصوصاً تاریخ علمی نینگ
معلوماتی فقط قرآن و تورات ده مذکور بولغان تخص الانبیاء دین عبارت ایدری. و معلوم و ذکر بولمعلومات
قدیم انسان لر نینگ از غیزه میرطایفه سی نینگ دینی احوال الیگزندی خبر برادر خان غایت محمد و از
معلومات دور، تقریباً ۲۰۰۰ میلادی بری قتی علمی صورت بیان رولج بولغان حضرت کشف از پنجه
سید و قلعه کلغان اوردوش و او اسباب لر و او ای و شت هر و هر قسم آداب لری لر نینگ خبر ابر لر و اشرار لر
و بریل مصروفات دین تاریخ دین الیگزندی کی انسان را حقیقه غایت نگر و معلومات حاصل بولوب دنیا نینگ
هر نقطه سید و اشرار خان قدیم لر نینگ حیات طرزی و دینیت غایر نول لر و دینیت ده کی مرتبه
لر و دینیت ده ترقی قلیخان دوره لر و صناعات و علم و با شقه اجتماعی احوال لر و خصوصاً غایت
آچوق و قیمنی معلومات قلعه کماک ده دور. و مذکور اثر لر دین حیو لوی دار کولوبی تخص اری مذکور انسان
لر نینگ یوقاری احوال لر و بولغان زمان اری فی تقریبی صورت کشف قلیخان قلعه دور لر.

منه بوضوح بیان قدیم انسان لر نینگ تاریخی نه متعلق روایت لر نینگ راستی فی یالغان دین
آریب اساطیر و چپک لر با شقه حقیقی تاریخ معلوماتی با شقه بولوب بولعلم اساطیر ظلماتی دین قوت لر
و رشک سیر صورت و میلان غیبتی. و بوشکل و تاریخ علمی کونین کونک نگر و بولزمان دین زمانه
یگی معلومات کشف بولما قلعه و ورا حاصل تمام عصری تاریخ کتاب لر و تاریخ دین الیگزندی عصر لر و متعلق
یازغالیان اشرار بولعلم او شنبه قدیم حضرت کشفیات دین الیخان قیمنیک معلومات دور.

تایخ عصری. پادشاه لوگتہ آدم لرنینگ اتی وقیقان ایش لری ریا اقتدار می ویا علمی
او قول مومن دیگان سرمن بیان تاش لرغ ویا معدن محصولاتی غ و بنا و آبدہ لرغ یاز یغان ویا اویر لسان
خط ویا اسم صورت لرئی ویا که معدن محصولاتی ویا تاشدین یا سالان ایل لرئی وجود کلنورغان، فغانه
دین باشلانا دور.

و بوالیش لرنینگ ویا نینگ هر طرفیه برابر بیر وقتده باشلانا نغایقی طبیعی هر کیم غ معلوم دور،
حاضر فی زمانه میره کی حضرات و کشفیات قیجیجید بوالیش غ معدن اول اعتناء قیغان لر تورک لر
دین بولغان سومروایت وایام و باشقہ تورک اقوامی دور و دم مصر بلخ لر بوالیش ده تورک لر بیان
یا برابر بیر زمانه ویا بر مدت کین ایکنینگ لری معلوم دور اما مصر بلخ لرنینگ بوالیشده قوتقان یول
لری نینگ انتظامی و او قراوه فتور سیر مسلسل اثر لری تاپیلغانی فی اعتباره الیب مؤرخ لر مصر بلخ لر
نینگ بوالیش غ باشلانا زمان لری فی تاریخ عصر لری نینگ اولی لیت غ قبول اتی لر. و مصر بلخ لر
نینگ کتابت صورتی بیان قریغان اثر لری نینگ ان قدیمی میلاد دین ایلگری ۰۰۶ هیل ایلگری
بیر زمان غ عاید دور. و بومنا سبت بیان مؤرخ لر تاریخ عصر لری نینگ اولی فی میلاد دین ایلگری
۰۰۰ هیل و بقیه تعیین اتی لر، تاریخ عصر لری فی عالم لرتوت دوره غ تقسیم قیلا دور

(۱) اولقی عصر لری که قرون اولی ۰۰۰ هیل م ۱ دین ۳۹۵ م ک غچه

(۲) او قرا عصر لری که قرون وسطی ۳۹۵ م دین ۱۴۹۳ م غچه

(۳) اخیرتی عصر لری که قرون اخیر ۱۴۹۳ م دین ۱۷۸۹ م غچه

(۴) حاضرتی عصر لری که قرون حاضر ۱۷۸۹ دین باشلانا دور

تاریخ دین ایلیگری عصر لر

تاریخ دین ایلیگری انسان لر نیگی یوقاریده بیان قیلغان صورتده کی اثر لری دین بلیگان تقریباً
یقینی صورتده تجلی قیلغان حیات دوره لری اوج غه تقسیم قیلانادور
(الف) یونما تاش دوری رب، سیلیخ تاش دوری (ج)، معدن دوری

یونما تاش دوری

انسان لر قیدیم ده غایت بسیط و ساده بیر حیات ده یاشا ایدی حیوان لر نی اولان کجاشتی
نی یرو تیره سی نی یورگانیب السیخ سوغاق نی دفع قیلور ایدی لر و بیر بیر لری بیلان اوروش سوغوش
هم قیلور ایدی لر و بو صورتده کی تاثیر لیک توغراسی بیز انسان لر آسان او اولاناق و انسان و بیر
تقوچی حیوان لر دین عبارت بولغان دشمن لری نی مدافعه قیلماق اوچون قطعی تاثیر لیک یرغ تیار
لاناق احتیاجی نی حس قیلیب اخیراً تاش نی تاش بیلان اوروب چاقماق تاشی دین توخماق و چوماق
و کین لوده پالو و مختا سونگو (نیزه) اوچی تیار قیلیدی لر انا بو نرسه لر خیلی قوبال و ساده ایدی و بو حیات بیلان
انسان لر اوزون زمان غه چیر یاشا دیلر، منداوشه بطر زده کی حیات دوره سی نی تاریخ اصطلاحی ده
یونما تاش دوری دیلادور.

بو دوره ده کی انسان لر نیگی حیات طرز ی بک ژبن ایدی چونکه اوی و عمارت باساق نی و کیم
توقماق و نیلیمک نی وزاعت قیلماق نی بیلمس ایدی لر. تاغلر نیگی یار لر نیگی اوخور لری و درخت
لر نیگی کمار لری و اولتورور ایدی لر و کچلری بیکان حیوان لر نی اولاب اولتوروب یر ایدی لر و و گیاه لر
نیگی سیلیدی نی یر ایدی لر و حیوان لر نیگی تیره لری نی یورگانور ایدی لر. و اولر سی تولا بو کلمک لر نی

و یلیغی تولسه لر نی تالاشیب حلاله قیلا شور ایدی لر .
 و بیلا دورغان اوت ایستاب پات پات کورچا ایدی لرویا لغوز ویا بیر اولوک بیر عایله بیلان یا شار
 ایدی لر . اما اوت نی کشف قیلغان ایدی لر اوت قلاب ایستیماق و بیبک لری نی اوت بیلان
 پیشورماق و کچه کرده اوت یا ندوروب مسکن لری نی یورد و تمانی و بیر تقوچی حیوان لر نی اوت بیلان اور
 کوتک نی بیلور ایدی لر ، بودوره نینگ ایچیده انسان لر جوان سولنگ لری دین خنجر و بیچاق و
 زینت اسباب لری یا ساق نی اختر غ قیلدی لر ، بودوره نینگ ابتدای قایسی تار سخته ایکنلیکی
 یقینی صورتده معلوم ایماس دورا ماجیولوجی دار کولولوجی متخصص لری نینگ مختلف تخمین لری چه بو
 دوره نینگ باشلانغان زمانسی موندین ۵۰۰۰۰ میل و ۱۰۰۰۰ میل آراسیده مقدم زمانه لریکنلیکی قدیم
 اثر لری بن معلوم دور ، بو اختلاف نینگ سببی و زیاده کی انسان لر نینگ بحیات دوره سی فکر کی و آندین
 ترقی قیلیب حقیقی برابر بر وقتیه بولمای آرتق آرتق دین و بیر بری دین اورگانیب و قوع غرملگانی او
 چون قدیم اثر لر نینگ زمانه لری ده کی اختلاف دین توغولغان شخص لغظی بر اختلاف دور

سیلیغ تاش دوری

انسان لر تاش دین اسباب یا ساقده بارابار اوستا بولوب چاقماق تاشی دین نازک
 و چیر یلیغ غرله لر نی یا ساق قوم تاشی غر سوروب سیلیغلاب و پار قیر ایتیب ایشتا تنک ساق
 نه باشلا دی لر . مننه بودوره نی سیلیغ تاش دوری دیلا دور

بودوره ده انسان لر نینگ حیات طرزی ده تولاترقی و تغیر لر حاصل بولوب حیوان حیات دین کاملا
 آیریلغان بر حیات طرزی درجه سیغه ییتی . چونکه بودوره ده انسان لر نینگ بعضی سی کوچمن یک جاتی
 نی تاشلاب بیر آتا اولادی بولغان بر جمعیت یعنی قبیله صورتیه آناه موندیه یرا لاشیب دینیت نینگ

اولی مرتبه سی بولغان اجتماعی حیات غده قویلدیلر، بولاجتماعی حیات نینگ باش سی انسان لر
 نینگ بیر طرفین زراعت قیلماق نی اورگانیزم و مینه بیر طرفین حیوان لر نی کوندوروب (ایلی
 لاشتورب) معیشت لر نی تریتم قیلماق و حیوان باقماق دین تائین قیلب آوگوشتی و اوت
 ییلدیزی ییکینی ترک انکان لر ی دور. تفصیلی بودور که حاضر فی زمانه میرزوه مزدعات دیملدورغان
 و انسانلین عالمی نینگ ترینگلیک ماده سی بولغان بغدادی آرپا ترغ و باغچه آشلیق گیاه لر ی قدیم
 زمانه لر ده بیر یوزیدگی یادا گیاه لوجله سیدین ایدی. آت، تیوه، ایشک، قوی، اچکولا،
 وک ایلی حیوان لر باغچه یا و حیوان کراگیه سیز وحشی ایدی انسان لر اوللا بغدادی نینگله انجم قلا
 ایچیک نی ییلب انی زراعت قیلماق نی اورگانیزم نینگ ییک غده باشلا دیلر و باغچه آشلیق لر نی
 هم آرقه آرقه دین کشف قیلدی لر زراعت انیشی نی آسانلاشتورماق اوچون آقین سو بوی لیده
 کنکر و تریتم پرلا آچتی لر، منه بو حیات نینگ روح تا پهاقی و ترقی سی بو حیات نی اختیار قیلغان انسان
 لر نی کوچمن ییک نی تا شلاب اورملا شماق غه مجبور ائیتی

ومینه انسان لر حیوان لر نینگ یاداش لر ی بولغان آت، تیوه، ایشک، قوی، اچکولا
 نی قوتوب کوندوروب تر بیر قیلب اورملا لر ی کراشلا تئمک نی اورملا دیلر

وییک که انسان لر بو حیات غه کیرب لالاک وال اگیه سی بولدی لر، بولک وال دین فایده
 آلاق والی محافظه قیلماق و دستورک حصی قونولدی و طبیعی دور که بو مقصد لر نی قولعه کلنورک
 اوچون انسان لر نینگ بیریری غیار دم قیلشماقی و مشترک فایده و حق لر غه اعتراف قیلشماقی
 بیر تشکیل و جو غه حقیقتی لازم بولدی.

بودوره ده انسان لر ای لر و قورغان لر با قیلماق غه باشلا دی لر اولله بولوی لر غایت ساده اما
 خیلی مستحکم ایدی یعنی تا مری تا شندین با سانغان و اوستی یا بالاق تاش لر دین یا پلینان کیمیک، حجره لر

ایده و جوهر لری دولمان دیلورایدی و بودولان زنگ ازمانه هر چه بود لای تانگلری نوباق
تستیدین و نیا نینگ هر طرفیه بگ افلا کشت بلدی. قورخانلر و سناش دین بنا قیلن خان کنگر
وقام اردین عبارت ایدی. و عبارت ایش لری خیلی اینگی. اگر ایوی انسا اولاش بالدری
بیلان یاخان لری کیب عبارت لری نینگ اوستی نی یاخان بیلان یا بلاق ونگر وادی لری بیلان
نی اورکندیلر و بار ابار ایاان یا نه غ اوی لری قورخان لری اقلیت کجیک کجیک شهر لری وجود
کوردیلر. و بعضی قیلن لری نینگ کچ اوی پوش قیلان و بیلان تانان لری دین سالان
تاق اوچون کول لری نینگ اچک اچل غیا قیلن قیاید و رخت اردین کسیر لری نینگ اچ
تورن کول لری اور و تاشقور و ب ایلانگ اوستید اوی لری بنا قیلن اوی لری اردین ساحل
غ کوردوزی سالیب کچسی تار تیب اناور خان کوردک اریا لورایدی ار اودقت لری نینگ سکنم و
ایین قیلور لری اوشبیلیدی بعضی کول لره اوشبورد اواک قیلور دین ۲۰۰۰ قوروق اوستید
بنا قیلن تان بقر و کشت بلدی تاش بالدر و بیلان چنگل بخت لری کسیر و مغان
پوتون بر قیلن اچک کسید و اوردور خان یاخان قیلور لری بنا قیلن تان بقر و کشت بلدی
و کی انسان لری نینگ بیلگی اخلای قیلن اجتماعی حیات لری غولان قوروق لری دین و یا اشی
لری دین توغولان غیرت و کوشش لری اوشکل لیک لری یگلدی
تاش بقر و یاخان کوشن غ اوشکاشش زراعت اسباب لری و کولانی قوش غ قوشمن و
آش و نیوه و ایشک غولک کهر تان و بیلک اوشبورد و ده اخلای قیلن تان ایش لری دین
تاش سباب لری یا ایاق قیلن بیلان لری اوشکاشش سبیل قوشمن غولک ایش لری یا اشی
هم ایش لری یا اشی ایاق قیلن اوشبورد و نیوه و کوشش بقر و یاخان کوشش لری یا اشی
تیلور یا اشی ایاق قیلن لری یا اشی قیلن تان ایش لری دین و یا اشی قیلن تان ایش لری دین

زمانه دین اعتباراً سیلینغ تاشش دوری و معدن کشف و لغنان وقت دین اعتباراً معدن دوری و بیب اصطلاح قیلدی لر.

معدن دوری

انسان لیتن عالمی نینگ حیاتی بوتقاریده ایتیلغان دجه بیلان تاشش آلت لری بیلان تأمین قیلاورایدی و انسان لر بو آلت لرنی تیار قیلماق و وانی حاجت لری غایشتا تمک و ده بک قولام مشعلات چکرایدی لاریغرایر بوزیده و توپلن آستیده باشقه ماده لر دین صاف لیتن. حالتی بیلان یاراتیلغان آلتون و باقراس (مس) کانلری غایچر اولیر و تجربه نجه سیده بو معدن لرنی اوت واسطی بیلان ایز قییب خوراهلغان شکله هر زسیه یاساق ممکن اینکلیکی فی عیلدی لر. بو آلتون و باقرنی هر انسان لر دین ایلگری اوترا آسیاده تورک لر کشف قیلدی لر و بو کشف ینگ حاضرتی عصریمیز دین تقریباً ۱۱۰۰۰ میل ایلگری اینکلیکی شهرت بولغانی تو بنده کیلا دور

کوشش و تهمور و ک باشقه ماده لر بیلان آرا لاش یاراتیلغان معدن لرنی لکین چر کشف قیلیب اوده لر دین قییب چیتاراق فی باور کاندیلر. انسان لر آلتون دین زمینت اسبابی و باقر دین قلیج و سوخو انیزه اوچچاق و باشقه یارغ روزراعت اسبابی و باشقه زمرلر یامادیلر لکین باقر آنجه چیدایش و محکم بولغانی پس بو تاشش و سیلینغ تاشش اسبابی فی ایشلا تمک فی منورخ قیلا لادی.

اخیر انسان لر ترقی یولیده ییز بیر قوم ایلگری یوردی لریمینی باقرنی قلیه بیلان آرا لاشه توب ایز قییب و قلیک راق بیر فلزیمینی توچ فی وجوده کتبه مک اصولی فی کشف قیلدی لر و توچ باقر دین قولاجیدایش بیر فلز بولغانی اوچون انسان لر قسرم یانلر و اسبابی توچ دین یاساق غایلا لادی لر حقیقتاً معدن دوری بو توچ صنعتی رولج تاپه تان وقت دین باشلا دور، لکین قلیه باقر غایستاً آذربیر معدن بولغانی اوچون توچ

حاصل قیلماق مشكلات، سیز میاس ایدی و تونج دین یاسالغان اسباب لار انسان لر نینگ حاجت لری غه کفایه قیلماس ایدی و بوجه عث دین تونج دورید و تاش اسباب نی ایشلا ترمک کلاما ترک ایتلگن ایدی.

انسان لار اخیر تیمور نی کشف قیلدی لر و بومعدن نی ابریتک و با شقه ماده لر دین آیر میاق با قرو با شقه معدن لر غه بجا تو لا شکل ایش ایدی لیکن بومعدن نینگ هر زرسه یاسماق غه قابل یعنی و چیده ایلخ یعنی و آدین یاسالغان یراغ لر نینگ کسین لکی و هم بومعدن نینگ دنیا نینگ قزایر لر یه ناپلمانی بلینن اوچون انسان لر نینگ رغبتی زیاده بولوب زندان اوکا نچه یوقار یعنی شکل لیک لر نی یلیک کفی و درجه تیمور حال اتی لر و محمود لر غه روزراعت اسبابی و حکم بولمقی نظره و تونغان هر زرسه تیمور دین یاسا دیلر و تاش اسباب دین بی حاجت بولدی لر و با قرو تونج و آکتون و کوش و با شقه معدن لر نی مناسب ایش لر غه ایشلاتی لر، عصر بهیزده کی علمی تحقیقات و کشفیات غه کور قیلمور نی هر ملت لر دین ایلگدی کشف قیلغان و ایشلا تملکان لر تونکر لر ایدی لر و کین چر دنیا غه یایلیب عمومی انسان لر تیمور دین استفاده قیلماق نی اورگا ندیلر و معدن دوری نی مؤثر خر لرا و تونج غه تقسیم قیلا دور لر

(الف) با قرو دوری - (ب) تونج دوری - (ج) تیمور دوری

عمومی انسان تاریخی نینگ باشی برین بوکتابا دیان قیلماق لازم کورولگان مقدادی اوشب و دور زیاده راق اطلاع حاصل قیلماق نی خوا با غوچی لر مفصل عمومی تاریخ کتاب لری غه مراجعت قیلسون لر

تورک لر نینگ آناه یور تی

شرق عالمی نینگ ان قدیم تاریخ روایت لری بولغان چین و هند و ایران نینگ و تاتار و چین کتار لری و اوز و عصر لر ده تالیف قیلینغان عرب و اسلام عمومی تاریخ کتار لری نینگ اتفاقی غه کوره بوگوگی اسطلاح

و مشرقی و مغربی نوکستان درین سالکان درین لاینگ اندکی دریا بیک غایت قدیم و در نهایت هم تاریخ
 رسیدن و در و روایت لاینگ تعلق میلان ثابت بولندان نیز بر سر سلسله - غرض از نگیزی ریاضی (دور ال)
 در این شمال آید چون نینگ نهامی شرقی تا چون ننگیزی جنوبی مسرت دریا (موناگو) و میرالدی سلسله و اوگون
 می رسد و در اول قدم چلی میلان احاطه قلیتینان کنکورد و ریزر او که دریا بر او که در خلی ایلی و بر او که دره ترک
 در این ایلی که بری این بری قوم باریقی است بر ریزر وایت و بوق دور و حاضری و عسل و به کی تحقیقات و حضرات نیز پیدا
 قسطنطنیه و عثمان و کوه ترک لاینگ آنا و بری نینگ قسطنطنیه میانی بود و که . . . ترک لاینگ آنا و بری
 آسپا قسطنطنیه و دور آسپا قسطنطنیه و حوض آق ننگیز و قریب ننگیز و او که دریا و شمال شمال و ننگیزی
 و دریا و چوگک و اوقیانوس جنوب و هند و نگیزی دین عبارت بولندان حد و نینگ ایچیده کی چوگک - بر بر پارچه
 سی دور و بوق قسطنطنیه و شرقی و چیده چوگک اوقیانوس و بریده و نچر و کوریا او که لری بار دور و نینگ قسطنطنیه
 قدیم و اوره و کلی میلان چوگک اوقیانوس و نگیرب کتکان چین قسطنطنیه و بار دور و قسطنطنیه جنوب شرقی پیدا
 سوزان و جواد و فایس آرا لری نینگ آراسی نچر و اندک انیب تورغان هند چین بریم آراسی بار دور و جنوب
 و مشکت حوافز و بریکس و هند و نگیزی و غافل انیب تورغان هند چین بریم آراسی بار دور و - غرب و فارس نگیزی
 و قریب نگیز و غرب نگیزی و آراسی نگیر کتکان عرب بریم آراسی و جزیره العرب بار دور و نینگ شمالیه آق نگیر
 و قریب نگیز نینگ آراسی نگیر کتکان آند و لو بریم آراسی بار دور و نینگ شمالیه آراسی نگیر کتکان بولندان آند
 و با قسطنطنیه و کورد و دور - آند و نانی جغرافیا اصطلاحی در پیش قسطنطنیه و بری و ب سانس و حقیقت و
 علامه و بر قسطنطنیه ایما س و قسطنطنیه آسپا نینگ - نوز و غرب و غافل انیب کتکان بر لری دور
 آند و نینگ شرقی و دین غربی و آند و نانب کتکان اوقیانوس و با میلان لری آسپا نینگ لری سوزان
 و تشکیل قیلا و دور و با میلان لاینگ - ایکی نیک و کورد و لری و آند و نانب کتکان لری و آند و نانب کتکان لری و آند و نانب کتکان لری
 و آند و نانب کتکان لری و آند و نانب کتکان لری و آند و نانب کتکان لری و آند و نانب کتکان لری و آند و نانب کتکان لری

آسمان غدا تا قافله دور خان تا مشرق و نور قونوق قونوق چول لمبیت ایک بولمک (جانک) ایدو بوی
 لری وکی اپت شیل چیلرلخ آبادیق لردو و تقسم یایلدن لره بیزیری نایند اشیب کیلا دور ، منه او شیبو
 تعریف قیلینغان اوزدا آسلی یایلاغی ده شرقا یرغلان (خنگان) تاناری شمالا ایتقال حوضی و
 آتسای تاغلری بوی چپانل (ولشا) و دیاسی عرا خوز رنگیزی جنو با مبدو کش و با حیر و قرا قورام و دلا گنر
 تلغ (کینون) تلغ سدری و سترلخ و یا میلان قدر غان تاغلری و او لاشقان بیزیرلخ ایچیه
 کی منطقه تورک لر نینگ آنا یورلی دور (انجی خریطه قرا و لرا) منه بو منطقه تانین کینون
 قدیم زمان لر دین کوکن غه چنوک یورلی دور و تورک قوم لر ی بو منطقه دین دنیا نینگ هر طرفه بخت
 و قیلیب دینانی آباد قیلدی لر

تورک تازی نینگ اولی

تورک تازی نینگ اولی و یک دین مقصدیم تورک لر نینگ کیم نینگ اولای ایچا کی کی و
 سسل سب لری نی بیان قیلماق ایما س دور چه کله بو خصده اسلام تازی لردو مقصل بیان لر
 بولسه موو بیان لر نی بوزونچ دیلا ییز بلکه اسر یلیات دین آلینغان و یا که معلی فی افسانه لر دین
 آلینغان و عایت لر دور و بوا چن نینگ مقصدیم علمی تحقیقات و تاریخی و شجره نینگ و لایق غه کوره تورک کله
 خصوصیه بیزرک حاصل بولغان ان قدیم معلومات فی ذکر اتمک دور ، جیولوجی (طبقات الارض علمی) و
 کولوی (آثار عتیقه علمی) نینگ تزیین لری و هر قسم علمی تحری اثریه بیزرک کشف بولغان معلومات غه کوره
 حاضر فی زمانه میزین تقریباً ۱۲۰۰۰ میل نینگ االدیه تورک آنا یورلی حاضر فی و صنعتی وک چول لری تو لا
 و نفوی آنا ایما س ایدی بلکه او قنده تلگری تاغلری رتایشان تاغلری) نانا مو تلیغ بولوب بونا خدین
 تورک طرف غه یوزلرجه دیلا آنا یورلی و جنوب کی و انغولن سلسله سی (کینون) دین هم او قنده حاضر

فی دین پنج حصہ تو لا جو نگ آقین لڑا قیاب حاضر وہ کی تکر مکان چولی فی باش آریغ سو غار و ایدی۔
 آراں و بالغا ش کول لری دک اینج تکیگز لریک تو لا ایدی و لوپ کول لری او وقتہ حاضر فی دین قدرت
 بش حصہ کنگر و تکیگز ایگانیکی آچوق معلوم دور۔ منہ بوسب لریا سیدہ بو اولکہ لڑہ پیج میر قملوق
 و چول کور و ناس ایدی و ہر قسم معدن لڑہ ہر نوع گیہ لڑہ و سیر یا دا چیران لڑہ اولکہ غایت جیت
 ایدی۔

اقلیم نینگ بوسز تہ آبا و ایتی و دینیت غم مساعد سی نینگ سایہ سیدہ تورک لڑ تمام دنیا وہ کی انسان
 لڑ دین ایگرمی دینیت میدانی غم آریغ باستی لڑ، ہنوز باشتہ میر لڑ وہ کی انسان لڑ غ و یار لڑ نینگ او بخور لری
 وہ دورخت لڑ نینگ کمر لڑیدہ پاشا قو یعنی یونما تاش ووریدہ حیات کچر کدہ بولغان زمان وہ تورک آنا
 بو تیرہ تاش دوری آبا غلا شیب باقز و قونج دوری کیرگان ایدی یعنی تورک لڑہ معدن لڑنی کشف
 قیلیب اسلحہ و زراعت اسبابی یا ساب و آلتون دین زینت اسبابی تیار لاب ایشلا تمک و حاکم
 ایننگ میدان تجارت قیلماق منزہ لری غم قدر ایگرمیلا کاں ایدی لڑہ بایلاں لڑ دین یا دا بغدادی و آراہ و تریغ
 گیہ لری فی دا و روغ لری فی کشف قیلیب زراعت قیلماق فی اورگانیب و سوسوی لری وہ کنگر و تیرہ لڑ
 لڑہ محلہ و شہر لڑ پیدا قیلماق ایدی لڑ دات، تیوہ، ایشک، قوی، کالانی، کوندور و ب لازم ملخ فایده لری
 غم ایشلا تور ایدی لڑ شہر لڑ و قورغان لڑ آبا بولغان ایدی و کوزہ صنعتی بک عمومی و مترقی ایدی، و بو
 او چون تکر مکان چولی و گوبی چولی نینگ ہر نقطہ سیدہ اولاسیا حتی نینگ وقتی و حیرتی فی جذب قیلا
 دورغان نرسہ کوزہ پارچہ لری نینگ قیاس دین تا شتہ لری تو لا یعنی دور

تورک لر نینگ معدن دور پوره کی مدنیّت و علم لر ی نینگ اثر لر ی

تورک آنا بورتیده حضرات نتیجہ سیدہ معلوم بولغان اثر لر دور، حاضرہ چین نلیدہ داگو بی دنور کچرہ
شامو چو بی ویلیکن مغولستان و شمالی چین، آراسیدو کی قوملوق چول لردہ و ترک مکان و قیریل قوم و قرا
قوم چول لریدہ کی بوز ما نیمیز دہ بیج بیر جانغ خلق یاشا مانی ممکن بولما دیر خان پر لردہ آقین دور یا داو
ستنگ ایزلری و زراعت علامت لر ی و شہر و کنت خرابہ لر ی و تاش و باد و قونج و تیمور و چو بی و
کونہ اسباب لر ی غایت تولادور و بومطوقہ لر نینگ قدیم زمان لردہ تمام آبادیعتی وادیر لردہ سکونت قیلغان
تورک لر نینگ کامل بیر مدنیّت دہ ایکنلیکی دہ بیج شک یوق دور۔ عالم لر بو آبادیعت و مدنیّت نی بوز لر دور
غلق بیلان معلوم بولماقی و ساکن لر ی نینگ ہجرت قیلماقی دین ایگہ لر کی زمانہ لردہ ایکنلیکی نی ثابت
قیلیدی لردہ بوز لر نینگ عمر ی نی نہایت آزی ۱۰۰۰ میل دیب تخمین قیلیدی لر خزر نگیزی نینگ شرقی
دہ عشق آباد و مردو شہر لر ی نینگ آراسیدو کی آنورا تبلیغ یر دہ قیلینغان حضرات نتیجہ سیدہ غلیت
قیمتلیک مدنیّت و ثقہ لر ی حقیقی دہ و حضرات مہبائی نینگ لر یسی پومپلی PUMPELLY مدنیّت
نینگ تاریخی نی حاضر فی زمانہ میر دین ۱۰۰۰ میل ایگہ ری دیب تعیین اتی، امریکا لیغ بیر عالم بو وثیقہ
لر نی خالص دبی طرف بولغان علم کوز ی بیلان ترقیق قیلغان دین کین۔ تورک آنا بورتی دہ کی کاشچی لہین
و صنعت مدنیّت نینگ میلاد دین ایگہ ری تو قوز جی دینگ دہ و حاضر فی زمانہ میر دین ایگہ ری ۱۱ جی یاز
دہ بولوب تورک یورت لر ی دین باشقہ یر لردہ کی ان اول کاشچی لیک دور بدین دینگ تیل ایگہ ری
باشلا غانی فی افادہ و اعلان اتی، الہی تا غری ایتکیدین و جنوبی سیبر دین کشف بولغان قدیم تورک
قور غا لر ی دین چتیار یلیب مسکو و لنینگر اوموزہ لر ی غالیب باریب ساقلانما قودہ بولغان تورک مصنوعاتی
ایکی قسم دور قیریمی توچ دور ی غو قیریمی تیمور دور ی غو عاید دور، توچ دور ی غو عاید لر ی بولدور
قلچ (بولچ) لر نینگ تولاسی نینگ دستہ سی جیدان صورتیدہ دور (اوق اوچی، پچاق، سوخو، نیرہ)،
اور غاق، قارچی، پالدر، یگنہ، او شکہ اکر کی، توقا، ایزنگو، بوگون، قران، تادا، بوز سہ لر تسمہ توچ دین دور

بودنیت دوریده شرقی تورکستان

زراعت اختراع قیماق و حیوان لرني کوندور مک و بهر خیل کان لرني کشف آتک و معدن
صناعتی و باشقه مدنیت ایش لریده شرقی ترکستان عمومی تورک انا یورقی غه شریک ایدی دیب
غینه نور مایمیز . بلکه غذای ، آرپا ، تریش زغیر دک اشیتق لرني باشقه یاد اوت
لر آر سیدین اولاتا پیب ترغیان شرقی ترکستان تورک لری دور و آت ، کالا اتوی
نی باشقه حیوان لر دین آبر میب و کوند و روب تریه قیلغان لر همه دین ایگری شرقی
تورکستان تورک لری دور دیب دعوی قیلا لایمیز چونکه بونرسه لر نینگ اصلی یاد ایلوب
انسان لر نینگ عقل لری و کوشش لری اونرسه لرني تصادقا دیا فکر پیچر سیده پامیب و تقی
غه توشوب آندین کین انی زراعت قیلغانی دیا کوندور گانی همه غه سلم بیرله دور .
و بهر قدیم نینگ وجودی یاد قوعی غه اینک حاضره کور و لکده بولغان بقیه لری دیا آنر لری
دین استدلال قیماق علم ساحه سیده غایت معقول بیر نقطه دور . شرقی تورکستان
یایلغ لری دین تنگری تاغلری نینگ بعضی جلیقه لریده و باغ آرش کول حوالی سید یاد
غذای و آرپا و تریش حاضره تولا دور دیا و آت و ایشک (قولان) و یا و اتیوه و کالا
یاد قوتان (قرغون تاغ) و قرغون تاغ و قرغون تاغ تاغلری ده کی یایلا غلرده تولا بار دور و حاضره ، هم
اوجی لر اولر دین تولا استفاده قیلا قده دور لر . اما باشقه اوکده لرده بو اصل لر دین اثر
دق دور یا کر بک آندور .

کان خصوصی غه کلسک یوقاریده کی ذکر قیلیمغان کان ادچاق لری و کشف بولوب مسکو
بینگرا د موزه لری غه یوتکا لکان صنعت آنر لری تمام شرقی تورکستان نینگ مالی ایکنیکلی
بلیدنی ، و حاضرقی اصطلاحده شرقی تورکستان دییلا دورغان و قدیم شرقی تورکستان
بنگ تقریباً بعضی دین عبارت بولغان اوکده لرده کی تنگری تاغلری (تپان شان) و قرغون تاغ

(کیونون) و آنتون تاغ دآنتی تاغ سلسله لری ده کان لرو او چاقی لر نینگ قدیم ده
ایشلا نیب حاضر ده متروک حالده قانغان لری نینگ اثر لری نه سیاحتچی لر هر نقطه ده اچر
ایدور و تکره مکان چولی و تورپان چول لری ده زمان زمان کشف بولماقده برغان باقر و توچ
و آنتون و چوین دنیور و کوزه و کوشا صنو عاتی و هر قسم جواهر مذکور منطقه لر نینگ تور و خلوق
غده محکوم بولوشیدین ایلگه کی آباد و قتی ده یا ساغان نرسه لر ایچا یلیکی تی دادیورت لرده ماهر مهند
لر نینگ حد دین زیاده قولای یقی نی اثبات قیلا دور . قدیم آنتون کان اثر لری ده باقر و توچ
بولماق و قیقاچ لر تا پیغانی غده کوره بولورت لرده آنتون کانچی یقی نینگ باقر و توچ دوری
رواج تاپقانی ثابت بولادور .

تکره کان چولی و تورپان و قول چول لری ده سولوی لری غده سیر نیچ کون لوک یاقین ساغه
لرده کی شهر و آباد لیق خرابه لری و زراعت اثر لری نی یاقین زمان لر غده عاید ویلیسه مذکور چول
لر نینگ اتیج طرف لری ده حاضر ده جالیغ خلوق یا تاق امکان سیر حال غده کعب قانغان بر
لرده کی شهر و آباد لیق خرابه لری و زراعت ایز لری ده اوشتنگ و اریق لر و تیم و گرمه قورغان
لر نینگ بومنه لره قور و غرق بلا سیغه و دربار بولوشیدین ایلگه کی زمان لر غده عاید ایچا نیسکی
غده کامل قذاعت بار دور .

تورک لر نینگ عمومی مهاجرت دوری و بودوره ده شرقی تورکستان
قدیم زمان لرده تورک آنا یورتی نینگ آباد لیق و ضیعتی یوتقاریده ذکر قیلسندی و تورک نینگ
شونداغ صورتده کی مساعده سی املی نینگ مذمتی خلق نینگ اتیک کوپا یلی غده ان تونیک
عامل ایچا نیسکی مجرب و مسلم میرسد دور . مهند بوعال سایسیده تورک آنا یورتیده
کی قدیمی تورک لر نهایت قولابوب اسم پورته شهر و آباد لیق لر دین قولابوب کسان ایدی .
بناغیرس آباد لیق قولابولانی بیان حیات شکل بولوب قانغان اینیک و سیغیورت نینگ
نیزیک مساعده سی بونغان سولری از قالماق غده باشلا دی . چو نکم یوتاریده قیباغان

و جہ بیلان تنگہری تاغلری دانینگ فرع لری بولغان توروغ تاغ سلسلہ سی و باشقہ تاغلر
 باش دین آیاغ موز تاغلری ایدی لکین رده بوتنا غلر نینگ موز لری آزلاب تولایر لری کچلیک
 قالدی و بیر طرفین یورت ایچپیدکی اتیج تینگیز کول، ر قور و عالی باشلادی و بو باغ دین
 یاغین آریا غا دور خان بولوب تاغ لر نینگ موز ذخیرہ لری بار غا پنچہ آرتقالدی و بو سبب بیلان
 یوز لر چہ چونک کچیک اتین لر قور و ب کنتی و بو اتین لر دین سو ایچا دور خان شہر لر و آبادیق
 لر چول قالدی ، منہ بوسورت بیلان بیر طرف بیلان نفوس نینگ تولایمقی و بیر
 طرف دین یورت نینگ قور و داق بلاسی غہ اوچراغالی باشلاغانی کون دین کونکہ تورک لر غہ تیر کچیک
 فی شکل قیلماقده ایدی ، و موند اغ و ضیعت نینگ تنازع بقاء و دغلی مجادلہ لر نینگ ان دغنی
 ایچا نیک طبعی دور . و بو سبب لر یوز بیدین تنگہری تاغلری دین و قور و تاغ دین سولا
 نا دور خان نورک یورت لری نینگ اہالی سی غایت کچلوک بیلان حیات کچور ورا ایدی لر و طائفہ
 و قبیلہ اوز حیاتی فی ساقلا ماق اوچون ینہ بیر ی نینگ اوستیغہ تعرض ائمک مغلوب فی میداب
 چقا یبیری فی اشغال ائمک ویا اوزی باشقہ طرف غہ ہجرت قیلماق غہ مجبور بولدی۔

و ہر حالہ بیر لری فی ترک مکان مہاجر وراستہ استہ دینا نینگ قوت طرفی غہ یور و ب اوز لری
 نینگ حیاتیغہ مناسب بیر ایستک غہ باشلادی لر ، مورخ لر بو ہجرت دور ی نینگ اولی
 فی حاضر فی کون دین تقریباً ۹۰۰۰ میل ایگری واقع بولغانی غہ اتفاق قیلماق دور لر ، و بو
 ہجرت نینگ بعضی سی آلدینی آلماتک مہانسیر سیل دک غلبت و ہر صورتی بیلان بارغان پر
 ریدہ کی انسان لر فی یوق ائمک ویا ریدین چنقار ماق ویا اوز لری نینگ اطاعتی غہ گیر گونک
 طرفی سی بیلان واقع بولغان ایدی . و بعضی سی قومون نینگ تگیدہ کی سیزخان سودک
 استہ و طایم لبق صورتی بیلان واقع بولوب بارغان پر لریدہ کی انسان لر غہ انسان لبق
 و دینیت اور گاتیب ویا اوپر رده کی حاکم لبق ہیئت لری غہ اطاعت قیلیب حیات لری فی تہن
 قیلدی لر بو ہجرت بیر عرصہ واقع بولغان ایلاس بلکہ یوقا رقی تار یخ دین باشلا ب تور تہنخی

عصر میلادی ده کی سپاہی ہما جرتی غہچہ دوام قیلخان ایدی . بوہاجرت نینگ عمومی
تورک آنا یورقیدین دینا نینگ تورتنی غہ بولخانی دہاجرت یول لری دہاجرت قافلہ لری
نینگ چیقخان یرلری دبارغان یرلری نی بیس نجی خراطیہ دہ کوردسون .

بویرده یالغوز شرتی تورکستان دین چیقخان ہما جرت قافلہ لری نینگ خصوصی دہ میرا زبان
بیرا میر

تورپان اولکہ سیدین چیقخان بیر قول ہما جرت قافلہ سی توغرا شرق غہ یوروب اوترا چین
یعنی سرینہ دریا (ہوا گھو) کوک دریا (یاگسی کیاگ) نینگ آراسیدہ کی چین نینگ ان منبت
دیشیل ییتی اولکہ سی نی ایگہ لاب اویرده یرلاشتیلر . لوپ اولکہ سیدین یورگان ایچی
قول ہما جرت قافلہ لری دین بیرنجی قول جنوب شرتی غہ قراب یوروب کوک دریا نینگ شطی
دہ (حاضرہ کی زیچوان دیونین ولایت لری دہ) یرلاشتیلر . چین نینگ مذکور منطقہ
لری دہ کی انسان لرمہنوز کالماک وحشی ایدی لرتورک ہما جرتی اولر نی یرلر دین چقاردی لرداولر
تاغ لروہ وچول اردہ توکاب کشتی لر . دیکنجی قول جنوب طرفیہ یوروب کوک اولکہ سی
(کوکونور) غہ باریب اویرده اوزون نورالماقی لری لری ہجرت غہ مجبور بولوب بوہجرت قیلخان
لراوچ قول آبریلیب بری زیچوان دیونین طرف لری غہ ویری ہست چین غہ دینہ سیری
شرقی ہندوستان غہ یوروب اویرلروہ یرلاشتی لر .

یعنی حاضر نی اتھی شہر اولکہ سی نینگ اوترا سیدہ کی تکلہ مکان چول لری اورنیدہ کی توروب
کٹکان اولکہ لردین ہما جرت قافلہ لری آرتہ آرتہ دین غربی تیدت (الداخ) دپامیر لول لری بلیان
یوروب دہندوستان غہ کوکولہ لری لروہ توگنہاس قافلہ لرمہندوستان نینگ ان منبت یرلری
بولخان سند وگنگا وبراہما پوترا حوضہ لری نی اشتغال قیلدی لر .

دہندوستان نینگ
اصلی اہالی سی میمون دین فرق سیزہر حیات بلیان یا شاید ورغان وحشی دقا پترا بیر انسان لر
ایدی تورک لربولر نی جنوب غہ سوروب یرلری نی ایگہ لاوی لروہ مذکور حوضہ لری آنا دیشیل شہر

و او که در وجوده کشتور و بیدار که نه قایم را املی نینگ بقیه لری حاضر ده یا لغز بهن تنگیزه کی
 اندان و نکو بار آرا لچه لریده بار دور بوقضیل نگی زمانه لوده سند و ریا بولی
 ده کی باراپنا دمو با نچو دارد شهر لری نینگ خرابه لریدن کشف بولغان اثر لر میلان ثابت
 بولدی دینه تار و قنای دلی او که لریدن چیققان قافله لر توغر غربت یوروب
 اوزال تارغ لری دین اوقوب تورفت قافله غه آیریلیب پوتون شمالی اروپائی فرانسه انگلتره و
 ایرلانده غه چه اشتغال اتی لر و او بر لوده تارغ دیار او کور لریده و درخت کمار لریده
 او لتوروب غایت کثیف بیر وحشی لیک ایچیده یا شاید ورغان نهایت آلمقدار انسان لر
 بارایدی تورک مهاجر لری اولر نی اوز لری غه تاب قییب یاک بوق اتیب هر حاله منتقض قیلدی
 فرا ایریش حوضه سی (حاضرتی آلتی دلائی) دین سیر قافله شمال غه یوروب
 پوتون سیر میرانی غه ایگه بولوب تا شمال نوز تنگیزی نینگ بولی غه چه یایلمدی بوقافله سیرنجی عصر
 میلادی ده شرقی تورکستان خان لیق دولت لری دین مغلوب اولوب شمال غه هجرت قیلماق غه مجبور
 بولغان سیبائی تاتار تورک لری دور اولر نینگ مرکز لری فرا ایریش و تاتار اولان غلری ده ایلی
 منة شرقی تورکستان دین وقوع غه کماکان هجرت صورتی بود و سیرنجی خطیطه غه
 فرانسه عمومی تورک مهاجرتی ده شرقی تورکستان دین چیققان مهاجر قافله لری همه دین بهم دوللا
 ببقی کور و نادور تورک آنا یور تی نینگ باشقه نقطه لری دین چیققان مهاجر قافله لری
 خصوصیه کی تفصیلات فی عمومی و تورک تاریخ لریده کور ولسون الحاصل دینا نینگ تمام
 اطرافنی هنوز کامل وحشی لیق و جاهل لیق قراغولوتی ایچیده کی عصر لوده علم و مدنیت نعمتی میلان
 مخصوص بولغان تورک اقوامی خداوند تعالی نینگ انسان لرنی علم و مدنیت شرقی غه تکیوزک
 دینا یوزی فی آباد قیلماق حکمتی غه مظهر بولدی لر چونکه تورک لر هر ریغیه بار سله لر
 اوز علم و صناعت و مدنیت لری نی الیب بار دی لر و او بر لر نینگ املی سی غه اولدگاتی لر
 و او بر لری اوز آنا یورت لری دک آباد قیلدی لر و شهر لر و کشت لر تاسیس قیلدی لر

مهاجرت دوری دین کین تورک آنا یورتی

مهاجرت دوری ایچیده و مهاجرت دین کین تورک آنا یورتی ده آباد قالغان مملکت لرده تورک لر هتتم و هر تورکوک آت لر بیلان جمعیت لر تاسیس قیلیب غایت ایگیز مدنیت لر قوردی لر. مثلاً شرقی تورکستان ده تریم حوضه سی یعنی حاضری آلتی شهر اوکده لری و نورپان منطقه سی و ایسغ کول اطرافنی و تپی سودایلی جلیغی سی و شمالی مغول تانده کی سلفگاد و اورخون دریا لری نینگ بونی و حاضره غرنی گالنو و سیلا دورغان قسار دریا بونی و چو دریا بونی ده کی اودوقت لرده آرخو و سیلا دورغان یورت لر . غرنی تورکستان ده ایچی (سیردریا) حوضه سی و اوگوز (آمودریا) حوضه سی و سوغوت (زرانشان) دادی سی و باشقه سو بوی لری ده مختلف عصر لرده تورک لر غایت ایگیز مدنیت لر تاسیس قیلیدی لر.

مهاجرت دوری دین کین شرقی تورکستان

یوتقاری ده ایتیلغان دک شرقی تورکستان ده کی سو بوی لری ده آباد قالغان جمعیت لر آراسیده چول یا تاغ فاصله لری بولغان سبب دین باشقه باشقه آت لر بیلان تولونور اییدی لر و تولو لری نینگ یورت لری هم اوز لری نینگ آت لری بیلان مشهور اییدی مثلاً ختن اوکده سید کی خلق نی ختن دیلور اییدی دکاشغردیاریده کی تورک لر نی کاشغردییلور اییدی و بعضی قدیم اثر لرده کاشغرو قاقچغر هم بار تیلیب دور و ایرانده کی مشهور قاجار اتلیغ تورک لر نینگ اصلی کاشغرتورک لری دین بولسه کرک دیگانه هم بار دور و کوچا هم اصلی ده ساکن لری نینگ آتی ایگانیکی روایت قیلانادور . آتسوا اوکده سی نینگ قدیم آتی اوچ دور و بو آت یاقین زمانه لر غه چو بار اییدی . روایت غه کوه بودکده ده چونگ اوچ قبیله بار اییدی و حکومت لری بیر اییدی بومنا سبت بیان بولر نی اوچ دییلور و یورت لری

ہم بآت سیلان تو نولور ایدی . منہ بوا د لکھ لروہ علم و صنعت و مدنیت کو نڈین
کو نگہ ترقی قیماق دہ ایدی . ہر ا د لکھ دہ کی جمعیت مستقل بر رئیس نینگ ادارہ سی
آستیدہ یا شا را ایدی در رئیس لری نی خان دیر ایدی لرو خان غدا تابع حکمدار لری بگ دیلور
ایدی و بوا د ا دہ نینگ یا ساغ یا ک تو زوت (قانون) غدا تابع ایگانیکی غدا د لیل لربار دور
بیر زمانہ لروہ شرقی تورکستان نینگ اکتی شہر وایسغ کول حوالی سی وچو دیرا بوی
دین عبارت بولغان غزب حصہ سیدہ اون متقل غالیق و قوجو (تورپان) وایلی دیسل (نادو
نامی) داتای وشن ملق (اور وچجی) ا د لکھ لری دین عبارت بولغان شرقی حصہ سیدہ تو قوز
خانق بار لقی معلوم دور . و بولط زوہ پنچہ عصر یا شا غالیق لری معلوم یکاس دور و بولط زوہ
دہ کی حوادث نینگ تفصیلات خصوصیدہ ایشا لگو دک تاریخی و متیقہ یوق دور . اما
بومتع دیکچیک ملت لرو حکومت لرا آسیدہ تولادقت لروہ مجادلہ ر واقع بولور ایدی دہا چین
ہم هجوم ختمالی بام ایدی . لیکن بو حال لری ہم اوزون دوم قیلمای ا دیغور اتجا د تشکیلاتی
قور و لوب ہمہ سی بیر لاشیلر بیانی تو بندہ کیلا دور

قدیم تورک لروہ خط

قدیم تورک لروہ ہاجرت دوری دین ایلگری کی زمانہ لروہ خط یا زماق بار ایدی و خطانی پتیک
دیر ایدی لرو د خط نینگ شکلی ہمیر و غلیفی (قدیم خطی) غدا و خشاید و خان رسم صورت لرو
دین عبارت ایدی . و فرات و دجلہ حوضہ لرغیہ ہجرت قیلمان سومر و آقا د تورک لری مذکور
بیر لر غ خط پتیک نی تورک یور تیدین کلتور دیلر . بویروہ ا و خط خصوصیدہ تولاد اہمیت
یوق دور بلکہ ہاجرت دوری و آندین کین کی عصر لروہ تمام تورک لرا آسیدہ عموماً استعمال
قیلمان خط و انصابی بیان قیلا میسر و ا انصابی عصری تاریخ عالم لری اور خون انصابی
آتاید و لر وچیکہ اور خون دریاسی بویسین کشف بولغان آبدہ لروہ کی بو قسم خط لر با متفقہ

برلرده کشف یولغا نلری دین تولاراق دور و بول الفبا ۳۸ علامت دین عبارت دور یونینگ
تورنی اونلوگ (مضبوطه) و باقی سی اولسوز (صامتة) دور

قدیم تورک (اورخون) الفبای

۵ او ۱ ادونلوگ حرف ۱ پ ۳ د - نیچیکه ادونلوگ لر دین

۱ ۱ ب ۲ ب قالین اول و کین

د او - ۵ - و او - ۱ ۸ ب - نیچیکه ۱ ۱ ل - قالین ادونلوگ لر دین

۲ او - ۵ - و او - ۱ ق ۱ هم کیلا دور اول و کین

۵ ادونسوز حرف لر ۵ ج - قالین ادونلوگ لر دین ۲ ل - نیچیکه ادونلوگ لر دین

۲ ق ۱ یلگری و کین اول و کین

۵ ق - ادین کین ۵ ی - نیچیکه ادونلوگ لر دین کین ۱ ج

۶ ق - او و او دین کین ۶ ی - ادونلوگ حرف لر دین ۲ ج

۶ ک کین مکن ادونلوگ ۶ س قالین ادونلوگ لر دین

۶ ک - ۵ - و او دین کین ۶ نگ اول و کین

۶ غ ۶ د - قالین ادونلوگ لر دین ۶ س - نیچیکه

۶ گ اول و کین ۶ ش

۶ ط ۶ ن - نیچیکه ادونلوگ لر دین اول ۶ ل

۶ ت و کین ۶ ث

۶ د - قالین ۶ م ۶ ج

۶ د - نیچیکه ۶ ل - قالین ادونلوگ لر دین ۶ ل

اول و کین

بویکی نقطه حرف ایماک دور نقطه کلمه لر نینگ آراسیغہ قوللا دورغان فاصله دور

واو یوزر یرینگ بعضی سی تو زوک دیا تو زوت و بعضی سی یاساغ دیرایدی ، بیر شرقی
تورکستان یرینگ بوگونه چه استعمال ده بولغان تو زوت لفظی نی اختیار قیلامیز ،

الحاصل تورک یرینگ خان لری اوزالی نی تو زوت نه موافق صورت ده اداره قیماق نه مجبورایدی
تو زوت لری صراحت و یا ضمن - ملت قبول قیغان حیات قاعده لری دین عبارت ده

بو قاعده لری اوج یول بلان وجود نه کلورایدی (الف) عرف و عادت و یارین
شکیده تدبیر یا اسلانغان قاعده لری (ب) خان یرینگ ملت قبول ائنگان یارلیغ لری
(ج) خلق یرینگ چونک جمعیت لری ده بیر یلگان قرار لری

بو خلق یرینگ چونک جمعیت لری بوگونگی پارلمان لر نه مناسبتی بولغان غایت مهم جمعیت لری بولغانی اوچون
بیر آز اچوق راق بیان قیلامیز

قدیم تورک لر ده دولت اراده ایش لری ده خلق یرینگ مهم اشتراک لری بارایدی -
مثلا خان تعیین قیماق دیا حکومت شکل نی اصلاح قیماق و یا حرب و یا صلح قیماق - دک مهم
مسئله لر ده خلق بیر یرینه یغیلیب جمعیت تشکیل قیورایدی لر دیراغ کو ترک قوتی بارکشی
یرینگ بو جمعیت نه اشتراک اتمک حتی بارایدی و بوعومی جمعیت نی قود و ولتای و او یوزر
یعنی شرقی تورکستان لهجه سیده ساؤدؤن دیلورایدی ، دیو قاریغی دک
مهم مسئله لر بو ساؤرون لر ده حل قیلاؤز و قرارلاشتور و لورایدی
خان یرینگ قول آسینده دولت اداره ایش لری نه مأمور لر بارایدی بو مأمور لر نی بگ دیلورایدی بوبگ
یک یرینگ یوتاری و توبن مرتبه لری بارایدی -

قدیم تورک لر ده عمومی حقوق

قدیم زمان لر ده اؤترا آسیا تورک لری غایت درست و انسان فطرتی نه موافق حقوقی اساس لر نه مستند
بولغان جامع لر دین عبارت ایدی لر . نمونه اوچون اولر آراسیده محترم سانالادورغان عمومی

نکاح و عایله حقوقی

قدیم زمان لر دین اعتباراً تورک لر ده عایله اصولی نکاح نه منبئی ایدی . نکاح غایت مهم بیر عفت لر بولوب هر اسم و توی بیلان اجرا قیلانور ایدی . نکاح اوچون کلین نینگ آنا آنا سی نینگ رضی یعنی شرط ایدی . کیونینگ قدیم آنا و آنا و یا هر قایدانغ که بولسه کلین نینگ ایگه سی نه بیر عفت دار مال برکلی لازم بیر رسم ایدی و بومال فی قایلینگ دیر ایدی لر قایلینگ نینگ اکثر باشی آت و آبا یعنی قوی بولور ایدی

آز اولسه خانون میراث آلور ایدی و باله لر ی بولغان لقت دیر ده باله لر نه آنا سی ایگه بولغان حق ی بار ایدی . بونینگ اورخون آبده لریده شت هدی بار دور - کوک تورک خاقانی قوتوق خان وفات قیلغان دین کین اوغول لر ی نه آنا لر ی بیگ قانن ولی بولغانی - فی مذکور آبده لر ده یاز یلیب دور . تورک لر نینگ قدیم دین رعایه قبلیب و شجوز مانه میز ده هم بعضی تورک قوم لر ی ده رعایه قبلینه مقده بولغان و بیر اقطاعی وظیفه و مروت سانا لادورغان عادت بول ایدی که اولکان آکا یا اینی نینگ تولقانان خاتونی فی تر یگ آکاسی یا اینی سی نکاحی نه آلور ایدی -

ملکیت حقوق

تورک لر ده ملکیت حقوقی غایت قدیم زمانه لر دین بری مستحکم اساسلا نیب قالغان بیر اقطاعی و جیات مسئله سی ایدی . هر کیم نینگ اوزی نه مخصوص زراعت یر لر ی و باشقه ملک لر ی بار ایدی و باشقه لر بوجقوق فی احترام قلیماق اسانیت و جباتی دین سانا لور ایدی . حیوان لر نه تامغا سالماق و یا آن سالماق ملکیت علامتی ایدی ، آبیاق لر و یا منغز دکشی لر آراسیده بر و یا بلاغ و باشقه غیر منقول ملکیت لر خصوص صیده اجرا قیلینغان بولور شمشک لر

عادت ایدری دېلوپو تو شمک لر آند بیلان مړکد بولور ایدری دېلوپو تو شمک نی پیچچاس دیلور
ایدی ، خان لرو حکمدار لر آسیده عقد اتیدگان معاهده نی پیچچ دیلور ایدری لر

جزا اصول لری

قدیم تورک لر نینگ دولت لری غایت قوت ایک بیر اساس او سینغه قائم ایدری دیلورت ده پنج
یقین و اساس برقرار ایدری . بولنضا نینگ سبی معقول عدالت غه مبینی بولغان جزا قانون لری
بار یقی ایدری . عمومًا سوج (جنایت) یکی غه ایدریلور ایدری «الف» غیر سوج . بولننگ
جزاسی اولوم ایدری (ب) نینگیل سوج . بولننگ مختلف جزا لری بولور ایدری . غیر سوج بولور
ایدی ، دیلورت و آل غه خیانت قیلاق ، ناهرم قانون بیلان غیر مشروع ایش قیلاق ،
آدم اولتورمک ، محاربه ده غیر تسیر لیک کور تلمک ، اچلی ایک وظیفه سی ده قاصر لقی
قیلاق ، صلاحیت سیر کشی نینگ حکومت ایشی غه آراستخانی ، اوز حکومتی غه باغی بولماق ،
منه بوجزا قانون لری نی فکر قبلیسه قدیم تی تورک لر نینگ دولت داخلی ده نضباط و تأسیس
تأمین قیلاق نی غایت اهم بلیگانیک لری معلوم بولادور

قدیم تورک لر نینگ دین لری

قدیم تورک لر نینگ دین لری خصوصیده عصری تاریخ کتاب لری نینگ بعضی سی ده بیر موخچه
مطالعه لربار دور و بومطالعه لربیر دلیل و تاریخی سند غه مستند ایماس دور بلکه اولقی انسان
لر نینگ فکری و اجتماعی تطوراتی و ترقیاتی خصوصیده مادیاتون نینگ عمومی فلسفی مطالعه لری دین
آلینغان نظری سوز لر دور . تاریخ صحفه سیده ثابت بولغان تورک لر نینگ آن
قدیم دینی شان دینی دور ، بوشان لفظی بات لر نینگ تحریفی دور چونکه تورک لر نینگ
تلفظی قامان دور ، بولون نینگ مابیتی و انکار غرض بولغان تغییر و تبدیلی لر نینگ

بیانی بود و در که . بودین نینگ صلی آتی توین دینی دور توین دینی نینگ صلی تمام مخلوق لر
 نینگ خلقی و آسمان دیر دهم موجودات نینگ اوستیغه قدرتی و حکمی نافذ بولغان یگانه بیزنگری
 ایمان کلتوریک آنکا پتج بیزر سر فی معبود لوق و خالق لیتق ده شریک قیلماسلیق دین عبارت
 ایدی . قوتیک احتمال بود و در که بودین تورک لر دین چیقخان پیغمبر لر واسطه بیلان روحی
 طریقی بیلان تأسیس تاپقان بولسه کرک دور وزمان نینگ غایت اوز و نلوقی باعثشیدین
 بو پیغمبر لر نینگ معبوت بولغان یر لر ی و تائیسخ لر ی و ترجمه حال لر ی و دعوت اشناسیده کی
 حادثه لر ی بیزر تئیمگان بولسه کرک دور . تورک پیغمبر لر ی خصوصیسیده اسلام کتاب لر ی
 و تحفه غینه بیر افاده بار دور یعنی بگر مده دین آشوق راق تورک پیغمبری نینگ آت لر ی فی غینه
 ذکر قیلا دور و تورات ده بیر تورک پیغمبری فی ذکر قیلا دور * بودین فی اصل ده توین
 دینی دیر یلور ایدی چونکه دینی پیشوالر فی عموماً توین دیر لر ایدی و نگر ی گان (عالم ربانی) عنوانی
 کنه لر ی نه بیر یلور ایدی بو توین دینی نینگ تعلیماتی غه مبنی عبادت لر البته بار ایدی اما تائیسخ
 روایتی چیم معلوم بولغانی قریبانیق دور . هر یلیده بیر دفعه خلق معبد لر نه بیغیلیب
 دینی مراسم اجرا قیلیب توین لر نینگ تعلیماتی غه موافق قریبانیق لر قیلور ایدی لر .

* شرح صلی سلیم دین الیقان روایت غه کوره تورک پیغمبر لر ی اوشوبگر مده بش کنتی دور - ۱ - ایمان
 ۲ - ایت . جات مفاسیده دور - ۳ - اومیت - ۴ - براخ یا که براق - ۵ - تاهین تاموه هم یلا
 دور صلی آتی تالوی دور - ۶ - گوسان . عرب مؤرخ لر ی جام یازا دور بو ذات تورات ده هم مذکور دور و تورک
 لر بو ذات غه گولدرچ بقی فی بریشلر - ۷ - هرکیل صلی آتی اکرکیل دور - ۸ - ساویس - ساوان و ساواس هم
 دیلا دور - ۹ - سوتون - قدیم تورکچه ده میسیدار مفاسیده دور - ۱۰ - دیول . تورک بن امور نینگ بابایی
 نویل بولغانی قتال دور - ۱۱ - سالاق - ۱۲ - تافغیر عابد مفاسیده دور - ۱۳ - آتوق . آنکالغان مفاسیده دور
 ۱۴ - خدات - ۱۵ - قیتن - ۱۶ - گروک - ۱۷ - لایجو . ایلگو مفاسیده دور عزیز دیکدور - ۱۸ - نارون -
 ۱۹ - یون - ۲۰ - بیاق - ۲۱ - محیل - ۲۲ - هیدول - ۲۳ - یاسان - ۲۴ - یوک - یاق مفاسیده دور
 ۲۵ - یاهور . بو ذات تورک بن یافت نینگ اوغل لر ی دین دور -

توین لر نینگ طیفه لر ی وایما مبدلر ده اولموزوب عبادت قیماق و خسلق غنه
 دینی ایش لر ی فی تعلیم بریمک و فاضلی لوقا یعنی عدلیه ایش لر ی فی قیماق ایدی دیمک که
 علل و حرام و جواز و فساد احکامی بولر نینگ جهتادی بیلان وضع قیلاوز و علاوه بولوا حکام میلان
 حکم قیماق هم بولر نینگ قویسده ایدی

کیمن لرده بولور دین نینگ اصولی فروعی غنه بک تولا تفسیر لر پیدا بولدی، اوللار دین پیشوایر ی غنه
 ایریلدی قیسری یوقالیتی توین لر یونیه قیسری سحر و کا هن این قیلاوزر غان لرو بولور نی قیام و سیلور ایدی .
 دیمک که تورک لر نینگ دینی توین دینی و قیام دینی دیب ایکی شعبه یا که ایکی مذهب غنه ایریلدی
 بار ابار تنگری نینگ امری استینده آسمان فی اداره قیلاوزر غان بیر ذرات ویر نی
 اداره قیلاوزر غان بیر ذرات بار لیتی غنه اعتقاد قیماق و اولور نی هم معبود بیلیمک پیدا بولوب شرک
 رواج تاپقالی باشلادی و کیمن لرده معبود لر غایت تولا بولدی زراعت مؤکلی و سومؤکلی، اوت
 مؤکلی - ثواب مؤکلی، عذاب مؤکلی و باشقه لر غه عقیده قیماق و بولور غه مخصوص عبادت قریبلیق
 قیماق مراسمی جاری بولدی یعنی اوزمان لرده دینا نینگ تمام نقطه لریده رواج تاپقان ب النوع
 پرستلیک تورک لر نینگ دینی غنه هم آلاشتی . کیمن لرده بو خیالی معبود لر نینگ هر بیر ی
 نینگ آیتین برون بیکل (بت) یا ساب معبود لرده قیوب او بیکل لر نینگ آلدیده بولکونمک
 عادتی پیدا بولدی . و کیمن لرده دینا نینگ اداره سی آسمان و کون و آی ویر نینگ قهرنی
 ده یعنی آسمان و آی و کون انسان غنه روحانی تربیه قیلاوزر ویر جسمانی تربیه قیلاوزر دیگان عقیده
 لر رواج تاپیب بولر نینگ هر بیر ی اوچون مخصوص مراسم بیلان قریبلیق قیلاوزر ایدی
 هون لر آراسیده بو عقیده مستحکم ایدی هون تنگری قوتی نینگ چین اهر اطوری غنه ایبارگان
 مکتوب لر ی مونگا ش هد دور (هون لر بایبیده کیلا دور)

توین دینی نینگ عمومی مباحثت دوریده او شتور ب النوع (بت) پرست یک شکلغه گیرگانی
 معلوم دور چونکه غربی آسیا غنه هجرت قیغان سومر وایت و باشقه تورک اقوامی نینگ دین لر ی

اوشو شکل ده ایدی . کوک تورک خاقانیق دوریده بو عقیقه لر نینگ اوستیغه سینه بیر
 عقیقه قوندی . کوک تورک لر بوز بوری نی مقدس اعتقاد قیلیپ آنگا عبادت قیلماق
 و قران یقینی قیلماق و بابریاغ (توغ) لر ی نینگ اوستیغه بوز بوری نینگ مجسمه سی نی بیر کیتمک
 دک مرهم و این لر پیدا بولدی . اما بولکین کی علاوه نی کوک تورک خاقان یقینی خانده نی دین
 باشقه تورک لر بیلیدور . بوشرک یارب النوع پرستیمک عقیقه لر ی نینگ اکثر ی
 قام لر طرفی دین بولغانی وزمان اوشکا پنجه توپین لر هم نی قبول قیلغانی اوجون توپین لر نینگ نفوذی
 دین قام لر نینگ نفوذی زیاده لاشیب ایگیریده توپین دینی دیسلادور خان تورک دینی قام دینی
 آتی نی آلدی و جمع صورتیده قامان دینی دیسلدی . چین و یا ایران لیغ لر تحریف بیلان شان
 دیگان لر ی اوجون خارجده بولمظ شهرت تاپمیش دور .
 بول دین ده اگرچه یوقاری یقینی صورتده مشرک یقینی پیدا بولغان بولسه متوهم کایات نینگ خالق حقیقی
 خدا بر تنگری دور و باشقه لر اوتنگری نینگ مخلوق و مأمور لر ی دور دیب بیلور ایدی لر .
 منه بودین نایسخ بیگان دوره لر یسپیده عموماً تورک لر نینگ دینی ایدی و تا ایکنجی عصر میلادی غه
 چه تمام تورک اقوامی بودین ده ایدی لر ایکنجی عصر میلادی ده شرقی تورکستان غه بودائی دینی کیردی
 و غربی تورکستان ده مانوی دین نی قبول قیلغان لر پیدا بولدی و کین لر ده بعضی خزر تورک لر ی
 یهودی یقینی قبول اتتی و غرب ده کی تورک لر دین نصرانیت نی قبول قیلغان لر هم خیلی تولاد دور .
 آن کین اسلام همه دین غه غالب بولوب تورک اقوامی نینگ اکثر ی مسلمان بولدی لر .
 قامان (دشان) دینی آلتای و سیبر ده کی تورک لر ده غیسنه باره دور یعنی تار و دمای و آلتای تاغ
 و یا بلا غلریده کی شیور و سولون و آلتای کشی دیسلادور خان تورک قبیله لر ی و سیبر ده کی باقون
 لر بولکولمغه چه مذکور دین ده دور لر -

شرقی توکرستان نینگ خصوصی تاریخچى

توکر تاریخى نینگ اولى ديگان عنوان آستیده ذکر قیماق فی لازم کورگان معلومات توگادی
ایندی توکر عمومى تاریخیدین بحث قیماق فی توکر یوشى شرقى توکرستان نینگ خصوصی تاریخى فی باشکى
شرقى توکرستان تاریخى فی اوج دوره نده تقسیم قیلاىمىز

بیرىخى دوره — توکر ایران روایت لری و توکر لر نینگ قدیم ادبیاتی نده کوره قدیم
اولغوز تاریخى

ایکینچى دوره — همون تاریخیدین باشلاب اسلام وقتى نده چه
اوجونچى دوره — شرقى توکرستان نینگ خاقان لری مسلمان بولغان وقتى دین حاضر تى
زمانه مبرزده ۱۳۵۹ هـ ۱۹۳۹ م نده چه

اولقى دوره

قدیم اولغوزلر باره سینده کی روایت لر

اولغوز تشکیلاتى

اولغوز دیمک باشقه قوم لر وک بیر آماق دیابیر قبیله نینگ آتی ایاس دور بلکه شرقى توکرستان
ده کی کیچیک دولت لر دین مرکب بیر کولغى لر ایون (اتحادیه دولتى) نینگ آتی دور
تفصیل بودور که عمومی مهاجرت دین کین قانغان توکر لر سولوی لریده آباد بولوب هر گاه
لیق ده مستقل دولت لر فورغان لری و شرقى توکرستان ده ۹ مستقل دولت تشکیلاتى یوقا ریظه
اوتتى ، منه اوشبو کیچیک دولت لر بیر بر لری بلیان هر تور لوک منفعت لری نى تالاشماق
و خان لر نینگ حرم و قابى سببی دین تولد وقت لرده محاربه قیلا شورا یدى لر و بولوا عث دین یورت
یتیمخاس ایدی و مونینگ اوستیغه قوشنه ملت لر نینگ هجوم و غارت لری نده معروض قالماق امکانى

هم بارباری . بواحوال بودنیت یک دهنیت نی دوست تو تا دورغان جامعہ لری بیرسری
 بیلان مصالحہ و اتحاد عقد الملک بیلان پنچ لیتق تاین قیماق غمہ مجبور قیلدی داخیر اغرب ده کی اوان
 کچیک دولت بیر تاج تسکیل قیلیب اوز آرا الیدین بیرخان نی چونک خان تعین قیلدی لر وودا
 غمہ آل اینتد عنوان نی بردی لر (دلایت آغوجی دیکدور) بوال ایلتر ننگ عالی حاکمیتی
 استیدہ بیر لاشکان اوان دولت نی اوان اولغور اتی بیلان بیرات استیغہ کلنوردی لر اوان متفق
 لر دیکدور . موندین کیس شرق ده کی تو تو ز دولت بیر اتحادیه وجود غمہ کلنور وب
 اوز آرا الیدین بیریشی نی چونک خان لیتق غمہ انتخاب قیلیب آنگاکول اذکین عنوان نی بردی
 تنگیزوک غالب دیکدور) دکل اکرین نینگ عالی حاکمیتی استیدہ کی تو تو ز دولت غمہ تو تو ز اولغور
 آتی نی بردی لر (تو تو ز متفق لر دیکدور) . . . اولغور لفظی ادیماق (موانق کلک)
 دیا اوشماق (اتفاق تیشماق) لفظ لری دین آلیغغان بیر اسم جمع دور یعنی متفق لر دیکدور
 (منجی خریطہ غمہ قرانسلور) . منہ اولغور تشکیلاتی دینه بیر عبارت بیلان اولغور ندیک اصل
 و منشائی بودور . کین لردہ اولغور دولتی نینگ مسلکتی و نفوذی کنگر و کاپچر تو شولغان پورت لردہ
 کی امانی و دولت لر نینگ ات لری هم اولغور بولیش دور یانی تو بندہ کیلا دور
 مذکور اکی اولغور اتحادیه (کونفدراسیون) تشکیلاتی نینگ واقع بولغان نینگ کیفیت
 لری و الکا باعث بولغان جبری و یا اختیاری سبب عامل لر نینگ تفصیلاتی خصوصی ده یونانی
 دین زیاده معلومات یوق دور وینه بو اتحاد تشکیلاتی نینگ واقع بولغان تاریخی خصوصیه یا لغوز متفق
 الاخبار نینگ روایتی نی کوردوم باشقہ روایت لردہ بو خصوصیه نتیجہ بیر سوز یوق دور
 تلیقی الاخبار نینگ سوزی عینا بودور کہ بعضی عصری تاریخ کتاب لری نینگ پانی غمہ
 کورہ اولغور تشکیلاتی ۲۸۵۰ میلادین ایلگری واقع بولغان ایدی بور روایت غمہ کورہ بو تشکیلات
 حاضر قی تاریخ دین ۷۸۸ میلادین ایلگری وقوع غمہ کلگانی معلوم بولادور بو هر اکی اولغور دولتی
 بیرسری دین کا ما جدا و مستقل دولت لر بولوب اوز مانہ نینگ مظم دولت لری .

بویاکی او یغور اتحادیه دولت لری سایه سیده شرقی تورکستان اهلای سی کوچلوغ ایکی
 ملت عالی غه کلیب ایلیگریچی داخلی اختلاف دیننج سیزلیق دین نجات تاپیب و بوتونچ لیلیق و آسایش
 سایه سیده او یغور اوکلک لری (شرقی تورکستان) ده کی تورک لر علم و صناعت و تجارت دیورت نی
 معمولی لیلیق و باشقه مدنیت اصولیده غایت درجه ده شرقی نیتلیدی لر ،
 و بوسعدت و رفاهیت شرقی تورکستان تورک لری نینگ مادی و معنوی قوت لری نی کونیدین
 کونگه زیاده لاشتور ماقده و هر و هر دین اطراف ده کی تورک یورت لری غه اولر نینگ لغووی نی
 بیا ماقده ایدی

ایکی او یغور دولتی نینگ اداره صورتی

آن ایلتروکول ارکین لرا دز قول آستیده کی دولت لر نینگ عمومی ایش لری یعنی پات
 لر بیلان محاربه قیماق و مصالحه قیماق و معاهده لر عقد اتمک خان لرا آسیده کی مشترک مسله لر
 دیا اختلاف لر نی حل قیماق و عمومی پیچیلیق و آسایش نینگ پول لری نی تعیین قیماق و
 خان لر غه بوعومی ایش لر خصوصیده یار لیغ سیریب انی قوت بیلان تنفیذ قیماق .
 وظیفه لری غه عهده دار ایدی لر . یات لر بیلان محاربه وقتیده هر خان اوز عسکری
 فی الیب آن ایلترو دیا کول ارکین نینگ یار لیغی آستیده محاربه غه اشتراک قیماق غه مجبور
 ایدی لر . وینه هر خان آن ایلترو دیا کول ارکین خزانة سی غه بیر مقدار مالیات بر مک
 غه مکلف ایدی . خان لرا اوز حاکم لیلیق منطقه لریده کی داخلی اجراءات ده کلاما
 مستقل و آزاد ایدی لر . خان اولسه ایننگ اولادی دین سیری خان بولور ایدی
 ال ریلترو دیا کول ارکین آنکا تصدیق قیلور ایدی .
 آن ایلترو یک وکول ارکین یک میراث ایدی و بوسبدین بویاکی منصب عصر لر چه اولغی
 ال ایلتروکول ارکین لر نینگ اولادی ده سلسل قانغان ایدی

اولیغور لر نینگ ایکلی دولتی نینگ سیر لاشکائی و بودولت نینگ کنگرو گانی

یوتقاریده کی وجه بیلان اولیغور و تونوز اولیغور نینگ ایکلی مستقل دولتی نینگ سیر نچ عصر ام

قیلغانی روایت قیلانامه دور ابلو اوترا ده واقع بولغان داخلی و خارجی حادثه لر خصوصیه اینا نقودک
روایت یوق دور ، کین لرده بویکی دولت نینگ سیر دولت بولغانی تولا روایت لر غه کوره معلوم دور

امابو سیر لاشک نینگ قایسی تاریخده بولغانی دیکلی دولت نینگ آراسیده محاربه واقع بولوب نتیجه سیری
غالب کلیب نیر سیری نینگ مملکتی تی قهرآ اوز مملکتی غه قوشغانی یا که باشقه سیر لول بیلان بوسیر لیک

نینگ وجود غه کنگانی معلوم ایلاس دور . بو اولیغور دولتی نینگ پای تختی کاشغر شهری ایدی و بوسیر
بیلان کاشغر شهری تی اوردا کتد دیلیور ایدی (پانتخت شهر دیکدور) بویکی دولتی تی سیر لاشک

تمام ۱۹ اولیغور خالیق دولتی لری اوستیده حکمدار بولغان ذات قراخان عنوانی آلدی اسطقی
یا که اولوغ حکمدار دیکدور) . بک قدیم زمانلرده تورک لر نینگ اصطلاحی ده قراخان لقبی تگری نینگ

صفقی ایدی دیگان روایت غه کوره بو عنوان منتهاد رجه ده کی عظمت قدرت و شوکت تی
افاده قیلانامه دور . جو جان تار و کوک تورک امپراطور لری نینگ عنوانی بولغان ، قراخان و

عرب چر ده کی خاقان و مغول امپراطور لری نینگ عنوانی بولغان ، قراخان لغظ لری آه جو
قراخان لغظی نینگ تخفیفی و یا تحریفی بولماتی قوتلیک قمال دور . بو دولت غه عاید علوما

تیمیز بک آنه دور و یا لغوز توبنده کی معلومات تی غینه بو کتاب غه یاز لایمیز .
بو اولیغور دولتی دوریده اطرافده کی تورک خالیق دولتی لری و قبیللری نینگ

بعضی سی اوز غلبتی بیلان و بعضی سی زور و قهر بیلان قراخان نینگ اطاعتی تی قبول اتی لرا بودولت
نینگ حدودی غربا آمودریا و خزر نینگیزی و شمالا سیر میدان لری و شرقا قدیرغان تاغلری

و جنوبا سرغ دریا و تلبیت و قرا لغوتاغ و قرا تور ام سلسله لری ، غه پ میتیشیب
کنگروغان ایدی (۲ نجی ضریط غه قرا سونلر)

او وقت ده شرق ده چین دولتی و غرب ده ایران دولتی نینگ بی تور وغان لری

ایدی اویغور د ولتی نینگ بودولت لر بیلان حرب وصلح معاملہ لری ده بولغانی ایران نینگ قدیم دہیت
لریدہ تولابولسہ مولوزده توفسانی اساطیر و چوچک لر دین عبارت دور . بویکی دولت نینگ

حدود می غمہ یاقین برلر دہ برلاشتور و لگان تورک لر بویکی دولت بیلان تولامحاربه لر قیلور ایدی لر
دوبونما سبت بیلان اودحدودہ کی جنگجوی تورک لر نی حرب معنای غمہ مناسب آت لر بیلان تولولور ایدی
امودریا بویسیدہ و خوارزم اوککہ لریدہ تاخر ترنگیزی بونی غا اولتور و ب ایران د ولتی بیلان

قوشنہ بولغانی اوجون اولر بیلان تولامحاربه قیلادور غان تورک لر نی ساجی (مخاطب) ایامہ ساقاچی
اونوبت بیلان عسکر بولغوجی آتی بیلان معروف ایدی لر د شمال شرقی یعنی باقیال کولی نینگ شمالی
کی تورک لر ہم بوات بیلان معروف ایدی . حاضرہ کی سیرہ یاقوت آتی بیلان تولولادور غان

تورک لر اوزنی نی یاقوت ، دیایور بلکہ ساقا دیدور ، الحاصل ایران و ہندوستان تاریخ لری ده
ساکا و یاساگز و سیلا دور غان دیونان تاریخ لریدہ اسکیت و سیلا دور غان تورک لر بولر دور
تورک لر قتی نینگ جنوب شرقی سی بولغان حاضر تی گانسو و کوکوالالت لریدہ اولتور و خلوق تورک

لر نی اولر چین حدودیدہ بولوب اوشمن لر بیلان دیامحاربه ده بولغان لری اوجون اولر نی یا دچی
یکہ یانچی چی و سیلور ایدی یعنی دشمن چی معناسیدہ بولوب دشمن بیلان اور و شغوجی دیکدور
اور خون آبدہ لریدین توفیق آبدہ سی ده یاغنی چی دشمن اونتیغہ یورش قیلغوجی معنا

سیہ کلیب دور . بولر نی چین تاریخ لری ده تحریف بیلان یونچی و سیکگان اوجون
اینگ دین آلیغاف عصری تاریخ کردہ یونچی یا زیلماقدہ دور . منہ بویکی قوشنہ دولت

لر بیلان اکثر وقت مذکور حدودہ کی تورک خانلری محاربه قیلور ایدی لر بوجہ دین ایران نینگ
ان قدیم شہی بولغان کی اخبار بیلان ساکار نینگ محاربه قیلیب کی اخبار نی مغلوب آسمانی و
ایران فی ۷۰ ع قبل المیلادہ اشغال قیلغان لری عصری تاریخ کتاب لری غہ الیغاف

شہور واقعہ دور .

ایدی اویغور د ولتی نینگ بودولت لر بیلان حرب وصلح معاملہ لری ده بولغانی ایران نینگ قدیم دہیت

ایشانچلیک روایت لر بیلان ثابت دور قراخان لر نینگ داخلی و خارجی حادثه لری و اولر نینگ آت لری و عدد لری خصوصیه کی روایت لر نینگ تولاسی افسانه دی دور فقط مذکور قراخان لر کچیدین معلوم بولغانی بو قراخان آلتغ بیر ذات دور . بو قراخان نینگ میلاد دین ۵۵۰ میل ابیگری قراخان لیتق تختی ده ایکنائیکلی معلوم دور . بو قراخان غایت شجاعت لیک نهایت عالم و دینیت پرور بیر ذات ایدی و تمام تورک دنیاسی بو ذات غه اطاعت قیلماق ده ایدی لری . بو قراخان فی ایران روایت لری ده افراسیاب دیدور اما تورک لر بو قراخان فی تولاعنوان لر بیلان تورنور ایدی لر بیر عنوانی تورنگا آلت آ (قاپلان دك شجاع اوردیکدور) بنه بر عنوانی کول بیلگان خان (تنگیزوک عالم و حکیم بادشاه دیکدور) بنه بر عنوانی بگلکوبگی (حکمدار لر حکمداری) دباشقه عنوان لری بار ایدی . بو قراخان نینگ شجاعت و علم و عدالت لری خصوصیه قدیم تورک خلق ادبیاتی ده تولامعلومات بار دور . ایران تاریخ لریده و نشاهنامه لریده بو قراخان (افراسیاب) غه متعلق واقعات و روایت لر کزلا دور اما ایننگ همه سی بولمسه متولاسی افسانه و چوپچک دور و بودا چون اور وایت لر تاریخ نظریدر . اعتبار سیر دور . بو قراخان و ایران آراسیده کی واقعه لر دین مؤرخ لر صحیح دیب ذکر قیلغان و عصری تاریخ کتاب لری غه آلتیغان معلومات بودور که . بو قراخان بیلان ایران شاهی ایگنجی قیروش (کیخسرو) آراسیده ۵۴۵ م اتاریخیه شدتلیک محاربه آچیلیدی و تراوده آذ آذ فاصله لر بیلان آلتی میل محاربه دوام قیلدی ۵۳۹ م ایلیبده ایران توپراقی غه هجوم قیلیب کبرگان بو قراخان کیخسرو نینگ بیر وقتور ماده کی عسکری نینگ اتی بیلان اولدی بو قراخان نینگ اولماکی بیلان باش سیز قافان تورک خانلری و عسکر لری میان همنیت غه اوچراب پرکنده بولدی لر نتیجه ده کیخسرو مرد و خوارزم سوغوت (بخارا و سمرقند) مملکت لری فی انتقال قیلیب اینجه (سیر دریا) غه یاقین پر لر غه چه ضبط اتی و اوپر لرده بیر موخچه قلعه لر بنا قیلیب مدافع و ضیعتی فی آلدی بو قلعه لر نینگ مشهوراتی یونان مولف لری قیر و پولیس KIRO POLIS دیب یازغان قلعه دور

اوشهرنی تورک لر اوره تیلیپه دیر لر
تورک تاریخی به بو وقت غه چه مثل کورو و مکان بو هنریت تورک ملت غه غایت اغیر و آج کل
مومنینک نذارکی فی قیماق اچون همه تورک لر نینگ بیریشیغ نینگ قول آستیده بیرلا شیب
تولایماتی لازم ایدی لیکن شهزاده لروخان لر نینگ آراسیده رقابت و داخلی اختلاف
بولغان اچون بولایش و حال ممکن بولمادی ، اما بو آج غه تحمل فیلا لغان بعضی تورک
خان لری اوز بانقده صورتده کیخسره بیلان اوردوشوب بوقاخان نینگ قصاصی فی الماق غه
تولایمات لر قیلیدی لر . بوکنا بده بولغان لر حمله سیدین هم رانی بولغان مردوستان
ده کی ساکا (ساقی) تورک لری نینگ خانی نینگ واته لر ی فی ذکر قیلایمیز
مردوستان ده اقامت قیلماقده بولغان ساکا لر نینگ خانی امورگز بوقاخان نینگ قصاصی
فی الماق اچون دهمستان غه هجوم قیلماق نیت سیده بولغان کیخسره فی واته قیلید اوردو
فی محافطه قیلماق عنوانی بیلان کیخسره و غه حرب اعلان اتی و قایتغ اوردوش لر دین کین تورک لر
مغلوب بولوب امورگز اسیر بولدی ، بونینگ بیلان کیخسره اوزی فی قطعی بیر موفقیت
حاصل قیلغان اعتقاد نمکده ایدی لیکن بیرنجه کون دین کین ایننگ بواقاعدی نینگ غلط لکی تاپ
بولدی ، واته شودور که امورگز نینگ خاتونی ساقا لر دین اوج یوزمینگ اکثری دیکی یوز
مینگ خاتون کشتی دین مرکب جمع ۵۰۰۰۰ عسکر توپلاپ کیخسره نینگ اوستیغ هجوم قیلدی .
بواردو خاتون بیرصف ده توروب اوردوشقان قهرمان لر کیخسره فی مغلوب قیلیب ایران عسکر لری
دین نولا اسیر آلدی لر . و اخیرا کیخسره در حاله غه مجبور بولدی امورگز نینگ خاتونی اری بایشیغ
تورک اسیر لری فی ایران اسیر لری غه نیکشید تولقوزدی ، ساکا لر نینگ کیخسره بیلان
بوقایقی دین زیاده محاربه غه دوام قیلماق لری اوز نینگ موجودیت لری غه خطر ایدی چونکه بوقاخان
اونگ ندین کین تورک لر آراسیغ توشکان داخلی مجادله سبی دین ساکار غه یاروم تونی کلک ایدی
بوقا ایدی ، بنا علیه امورگز کیخسره غه بیرصف دار خراج بیریب اوز موجودیت و استقلال

نی حافظه قیماق فی مصلحت کوردی و کیخسرو هم سلاکارنی اوشبو مقدار بولون اگدورگانی فی غنیمت یلیب
 بولرینگ استقلال غه قول اوز ائماق دین ایتیا قیلدی . کیخسرو دین کین بیه اویغور قرخان
 لری قوتلانیب تورک لر بیه لاشکالدین کین ایلگر کی پورت لرنی تمام یا ندوروب آلدی لرو حاکم
 ایران قاطری دین اوزون مدت غه چه عراج الیب اولرنی اوز لری غه تابع قیلدی لر
 کین رده تقریباً ۴۰ م ۱ - ایران نختی ده اولتورخان داریوش (دارا) ایننگ عصریده سوغوت
 و فرغانه اولکه لری غه ایران یغ لر استیلاء قیلدی لر و ۳۳۰ م ابواولکه لر اسکندریننگ
 قولی غه توشتی ، تورک پورت لریده اسکندریننگ فتوحاتی مذکور منطقه لر دین اومتدی
 اسکندر نی اویغور لر غایت قایتغ مدافع قیلغانی مشهور دور سیردریا قاپانی سید واقع بولغان
 میدان محاربسی ده اویغور لر اسکندریننگ عسکری نی قایتغ مغلوب قیلیب اکثری نی قتل عام
 قیلدی لر و اسکندریننگ عسکر لری تمام نرسه لری نی قویوب قایتچی لر و مجاربیده ده اویغور لریننگ
 قولیغ توشکان اولجور لرننگ تولاسی قان غه بولغانغان آلتون لر دین عبارت بولغانی اوجون مذکور
 میدان نینگ اتی آلتون قان بولوب قانغان ایدی تا اسلام دوری غه چه مذکور میدان آلتون
 قان اتی بیلان معروف یقی فی دیوان لغات الترک ده ذکر قیلا دور

اویغور دولتی نینگ ضعیفلاشتغانی و پارچه لانغانی

بودولت نینگ قول آستیده اوزوز قرق چه چونگ کچیق خلیق دولت لر بار ایدی ، چونکه بودولت
 نینگ اساسی تشکیلاتی عیناً ایلگر کی ایکی اویغور دولتی نینگ اساس و تشکیلاتی ایدی
 زمان لر اوتکانه بوجونگ دولت (ابن خلدون) نینگ ایتقانی طرز ده قرغالی بائشادی و قرا
 خلیق تختیده کفایت سیز و عیش پرست دبی پر و شاهزاده لر اولتوردی لر و بیر طرف دین قرا خلیق
 شهزادی لری آراسیده مخالفت و تلاش پیدا بولماقی تولا بولغانی تورودی و مونداع و صیعت
 لر نینگ دولت نینگ مرکزیتی فی ضعیفلاشتور و دورخان عامل لر نینگ آن همی ایکنیسی طبیعی دور

الحاصل دولت نینگ مرکزیتی نینگ کونیدن کو نکه ضعیفلا شمانی دین یورت نینگ هر طرفیه کی خان
 رستفاده قلیب استقلال اعلان قیلغانی تور دی لر ، چین حدودی ده کی یادچی لرغایت کو علیغ
 و هیبت یک سیر دولت تور دی لر و بولر نینگ دولتی نینگ نفوذی تور پا لر کو چاغه چر گلکانیکلی نی
 بواولکه لروه یادچی لر نینگ کتاب لری و مصنوعاتی تا هیلغا نیدن معلوم بولماقده دور
 یادچی لر مدیت یوزیدن بک ایلکر یلاگان ایدی لرچین تاریخی غه کوره یادچی لر شیشه صناعتی ده غایت
 ماہر ایدی لر و چین یغ لر شیشه چی یک نی بولر دین اورگانگان ایدی . مغولستان نینگ شمال
 شرقی سید اورخون و سلنگا دریا لری بوسیدہ کی مدیت یک سیر موخچہ تورک قوم لری اویغور
 اسمی استیدہ سیر حکومت تشکیل قیلدی لر ما بولر نینگ تاریخی واقعات لری فقط ہنجی عصر میلادی
 ده میدان غه چبقا دور . بیانی توبندہ کیلا دور . ایل اویک سید و دسون آتینگ
 قوتلیک سیر خلیق بار ایدی اوہم استقلال اعلان اتی . غربی تورکستان و خزر گیزی بوسیدہ
 کی ساکار سیر خچہ مستقل دولت بولوب قالدی لر . ختن خانی استقلال اعلان قلیب اوزی غه
 چو وئی عنوانی نی اکدی (قراخان دین سیر درجہ توہن سیر عنوان ایدی) بارابارا سیر خان
 مستقل بولوب بعضی سی قراخان نینگ ہیچ سیر امتیازی و نفوذی غه اعتراف قیلما س ایدی بعضی
 سی فقط قراخان لر نینگ مقامی نی اسما احترام قیلور ایدی . حقیقت ده قراخان نینگ نفوذی یغور
 کاشغر و حوالی سی غه محدود بولوب قالدی

شرقی و غربی تورک یورت لری عصر لرچہ اوشبو طرز ده طوائف الملوک تشکیلیدہ اداره قیلیندی
 و بو وضعیت ۲۰۰ م ایلیدہ تمام تورک لر نینگ ہون اتحادیہ سی غه کیرگانی غه چہ دوام
 قیلدی . بو طوائف الملوک دوری اوزون دوام قلیب تورک خان لری ده ہیچ سیر او
 یوشماق (اتحاد اتفاق) واقع بولغان اوچون اویغور لقبی یوق بولوب کنتی و قراخان عنوانی
 ہم یوق بولدی . یاغور اورخون و سلنگا دریا لری بوسیدہ کی تورک لر اویغور لقبی نی فقط
 اتی لر و کین لروه بولر اویغور لقبیہ سی بقی بیلان مشہور بولدی لر .

هون اتحادیه سی غه قوشووش دین الیگری حاضرده شرقی تورکستان بیدگان اولکدنیک کیچیک خان لیت دولت لری

بوطولایت الملوک نسکی اورون صرت نوردی و بارخانچ شرقی تورکستان ده مستقل کیچیک
دولت لرتولا لری و با بار اهر شهر اوز اچر اکره سی بیان بیر خالین بولدی، چین تاریخی نینگ
دولتی غه کوره بیر زمان لرده - حاضرده شرقی تورکستان دیکلیکده بولغان اولکده - ده مستقل خالین دولت
بار ایدی - بیز بیر چاغده بودولت لرنینگ بعضی سی بعضی سی غه غالب بولوب مغلوبی اونوی غه
تایق قیلیمان سبب دین بودولت لرنینگ عدوی آرتقا دورا ایدی - هون اتحادیه سی غه قوشولغان
وقتده بود اولکده ده مستقل خان لیت دولت بار ایدی بو خالین دولت لرنینگ آن کیچیک غه لری
ایلی، قوجو، کنگیت (قراشهر)، اوج (آقسو)، کوچا، کاشغر، یاکند، ختن، چچن
لولان، خالین لری ایلی، لولان و یکن لوپ کول لری نینگ شمالیه قورون غه تانغ سلسله سی
غه چچر و لولان لوز لره غایت ایدر بیر مملکت ایدی و شرق طرفیدین دوتلوانک اولکده سی غه تو
تاش ایدی لولان شهری بومملکت نینگ پایتختی ایدی - حاضرده مملکت ده چچر
آبولین یوق دورا باش دین آیدن قوماوق چول و قاقشال و قوزاق جاناقل لری و بار لیت لری
دین عبارت مدش بیر بیان دور - بو عصر بیزده اور و پاسا چچی لری لولان ولایتی ده لولان
شهری و باشق سکر اون شهر نینگ خراب لری نی کشف قیلدی لر - بوشهر لری سیر آدل
شتابن نینگ خریطه سیده مخصوص علامت لری بیان کور ساقیب دور -

اولیغور تشکیلاتی دوری ده مدنیت

شرقی تورکستان ایلی سی اولیغور تشکیلاتی دوریدکی تئنج لیت و آسایش سایه سیده زراعت
و صناعت و تجارت و معارف لری نی تولا ترقی قیلده دور و اوز نازاریات آن یگیرنده مدنیت لری

زراعت

شرقی تورکستان ایللیسی ناماوردین کیلا دورغان دریا لر دین سوآیریب یورت لاری فی سوغاراق
 اوچون بیر یوز کیلو متر اوزونلوق ده وادون اولن بش مترنگا لیکه اوستنگا لر وجوده کتورغان ایکی
 لوبو قسم اوستنگا لر نینگا هر بیر سی بیر نچه نیگ مریع کیلو متر زراعت یولری و باغ لر فی سوغارور
 ایدی بو اوستنگا لر دین آیریلیغان چوگ اریق لور اریق لر دین - آیریلیغان ادراک لوده رعایه
 قیلینغان هندسه لراوشوب عصریمیزده کی ان مدیت لیک یورت لوده رعایه قیلینغان اصول دین
 فرق سیز دور و اریق و ادراک لر غه هر وقت خواهلانسه در حال سوآچماق فی آسان قیلیق اوچون
 اوستنگا لر نینگا هر نقطه سیده تاسیس قیلینغان آزما لر عصری هندس لر فی حیران قیلنودک درجه
 ده دور ، اتر یازنودک فضل لر سی دک سوآز قالا دورغان وقت لوده تمام زراعت یولری غه
 سوتکودک اوچون وضع قیلینغان نورما قانون لر سی بک حکیمان و عادلانه قانون لر ایدی بو قانون لر
 حاضر ده هم بار دور ، تورپان اوکله سی دک آقین سوبی آز یورت لر فی کاریز سوبی بیلان سوغاراق
 هم قییم اولغور لر نینگا اخر تاعی و اولر نینگا میراثی دور ، و هر منطقه نینگا تورپاق دسو و صنعتی غه
 مناسب ایتیز قییماتی و سولاق اصولی و آختر مانی طریزی هم قییم اولغور لر دین میراث قالغان فایده
 لیغ اصول لودور

بو حقیقت لر قییم زراعت این لر سی دین و حاضر ده کی چوگ اوستنگا لر بعضی آزما لر نینگا
 آت لر فی اوزمانه ده کی لجه ده بولغانی دین آنکارا دور الحاصل اولتیرا آسیا تورک لر سی نینگا حیاتی فی
 تأمین قیلا دورغان نرسه اول درجه ده زراعت بولغانی اوچون مدیت لیک و فعال تورک لر نینگا
 زراعت ترقی سی و آندین تولا حاصل آلاق اصول لر فی غایت درجه ده کمال غه یکنوزغانی آنکارا
 دور .

صناعت

شرقی تورکستان نینگا حاضر فی آباد منطقه لر سی غه یاقین یولده کی چول لر دین کشف بولغان
 اثرلر ایچیده قییم اولغور لر دور و ده صنعت نینگا فوق العاده ایلاکافی غه غایت تولا شاد لیک کورودک کتور

دور. د بواثر لرغ کوره او وختو د مسمار لپس صنعتی نینگ بک مترقی ایفایلیکی وادی لرینگی نام و
 قوروس لری نی کیسین (آلتون جل) بیلان سیر لاق نینگ تولار و اج تاپقانی معلوم بولماقد و دور
 پاخته دین و چینی دین و یونان دین تو قورغان کیم یک لار و زمانه لر ده بک مبدول ایفایلیکی مذکور
 چل لروین آچیلغان خرابه لر دین معلوم بولماقد و دور

آلتون دین زینت اسبابی باسلامق تولار و اج ایدی و مونیگ اوستیغه قاش تاشی دین و یونان
 بیلر و بک و چینی و تخته تیار قیلور ایدی لر باقور دین و چور دین دین قورغان (آفتاب) یا سارا ایدی لر
 کموش دین آق تنگ و یا مبدول بک ایفایلیک اوزانه لر ده روح تاپقانی معلوم دور آلتون و باقور
 و تیمور دین یارماق اهل قاقیلور ایدی آلتون و کموش یارماق لری نینگ بیر یوزیده خلیج تورکی
 حرفی بیلان قاقیلغان خط و سیر یوزیده قلیده بولمق بار سیر آدم نینگ صورتی بولور ایدی تیمور و باقور یارماق
 لر نینگ اوزاسی تو شوک بولوب هر لکی یوزیده خط بار ایدی و سینه او دور ده تا غلری دین او بولغان
 اوسی لوقاش آبد لر غ خط یاز واد و یماق و تاش دین و چور دین و کوزه دین میل لریا
 سلامق تولار و اج تاپقانی کی کو چاده کی بلیک اوسی و تورپان نینگ مختلف تا غلری و نکو مکان چولی نینگ
 اطرافنی ده کی عدد سیز اثر لروین معلوم بولماقد و دور - اوزانه لر غ عایدت هر دکت خرابه لری
 رختن لچر سید و تری ده کشف بولغان اثر لره معلوم بولغان مقداری او ش بود و دور

تجارت

قدیم اولیغور ادبیات اثر لری و حضرات نتیجه سید کشف بولغان نرسه لر غ کوره شرقی تورکستان
 نینگ اوزانه لر ده تجارتی و صنعتی نینگ نومبر ده کی صورتده ایفایلیکی معلوم لار دور . شرقی تورکستان
 دین چین و هندوستان و ایران طرف لری غ تجارت قافله لری کلش باز لیش قیلور ایدی چین
 دین ایک مال لری و چینی کور ایدی چین غ آلتون و زینت اسبابی و تاش تاشی و جیوا است
 بارور ایدی . هندوستان دین بوز بوغا (زربیا) زر چو بریل و هر قسم رنگ و عطر و دودا لک کور ایدی
 و هندوستان غ آلتون و تاش تاشی و چین مال لری بارور ایدی . ایران بیلان شرقی تورکستان
 آراسیده تجارت قافله لری نینگ نوا کلش بار لیش قیلغانی و تورکستان دین ایران طرفنی غ بارور و

مال دنیاگ تو لاداتی آست ایچینیک کی آنکلا نادر و باشق تفصیلاتی معلوم ایماس دور ، اوزمانه
 لرو تخمین سفری بولغان اوچون دنیاینگ شرقی و غربی آراسیو کی یگانہ مواصلات واسطی سی
 نورسین یوزن ده کی قافله یول لری ایسی دنیاینگ غربی و شرقی غ اولایدورغان قافله یول لری
 ینگ اتن محو شرقی تورکستان ایچی ده کی یول لرایسی منسوب بیلان شرقی تورکستان ایلی سی
 ینگ چین و هندوستان دایران غ قیلا دورغان تجارت لری ینگ اوستین مذکور یولت لرا سیدو
 ان مهم تجارت واسطی ایسی لرو و اوزچون اوقوت ده شرقی و غربی تورکستان دنیاینگ مشرق
 بای قفط سی ایسی شرقی تورکستان ده بات سوداگر لرو تجارت مال لری ینگ تیج لیغی نی
 تاتین قیلماق اوچون رعایت تعلیم اتدو بولغان قانون اوزمانه ده نظیر سیز بیردیت پرور لیک ایسی
 و اوتانون بویسی که بات نجات قافله سی حدود غربا قیلا اشقان ده بیرکشی فی مخصوص و معروف بر صورت
 بیلان ایگری انگدور و لرایسی لرو کوشی نی سادچی (خبرچی) دیلیر لرایسی سادچی غریج کیم تعرض
 قیلا اس ایسی سادچی حدود ایچیدو کی ان یاقین حکمدار غ کلیب خبر بکان همان حکمدار تجارت قیلا
 سی فی محافظت قیلماق اوچون کانی ورده سادچی یعنی محافظت مامور لری یول لار ایسی سادچی
 لرو حدود غ اریز تجارت قافله سی غ یول لاش بولوب شهر غ ایلیب کور سایدی لرو اگر باشق مملکت
 ده اوقوت بکیتا دورغان قافله بوسه تاینه بیر حدود غ چه سادچی قوشولور ایسی

معارف

اوزمانه لرو کی تار و حکمت از ینگ تفصیلاتی دین کافی ورده معلوم تاینه بولم مو نقطه توبندو
 کی ورده ده بیر از معلومات بار دور ، قدیم اوغور لزمانه سیدو مکتب لرا لیقی اوزمانه لرو دین قالدان
 غلط ادبیاتی دین و حضرات علمی تدقیق لریچ سیدو اوزمانه ینگ اثر لری بکلیکی معلوم بولغان
 معلوم کتاب لرو کتاب لرو دین معلوم دور و هنوز بوکتاب و کتاب لرو دین آغیلده سی او قلوب تدقیق قیلمیغان
 بوسه مو قدیم اوغور ینگ کتاب لریق و رسام لریق و نقاش لریق و تصانیف لریق و کتب ایگری ایچینگ
 لری نی کور سامانکده دور ، بعضی سی یولچه تیرو بعضی سی کاغذ غازیلمیغان بوکتاب لره نهایت اعتناء
 نیان در نگارنگ مرکب ، ریاض و رنگ لرو یا نیلیب دور صحیفه لری ینگ آثار لریغ نایت مقبول

سینیک لر سیریلیب دور و حقیقه باشلری غرسم لر دنیا تور لر بیلان زینت بیریلیب دور بو کتاب لر
 نینگ تولا سی کیمن (الغنون حل) بیلان سیرانخان مغولار بیلان غایت نفیس جلد قیلیب دور
 بو کتاب لر نینگ تولا راتی اوزمانه دوه مقدس بیلینا دور خان توپین وقام لر نینگ دینی و سحر و افنون
 کتاب لر سی دور و آزاراتی تاریخ و افسانه دور . دو بو کتاب لر خالص تور کچر بولوب حقیقتاً قدیم
 او یغور لر نینگ خالص رعایت کنگ و میراد بی تیل لر سی بار لیتی و اجنبی کلم لر نی ایشلا تمکین وجدان
 لر سی بیلان قاجما قده بولغان لیتیک لر سی بیلینا دور . چونکه اوزمان نینگ محرر لر سی اجنبی بولوت لارین
 کلغان بزر سه نینگ اوز بیره کی آتی نی یازمای بلکه آنکا تور کچر آت قیوب یازمیدور لر مثلاً منور ستان
 دین کیلار خان زعفران نی گزگم ، رنگ نی چودت ، زرنادنی جوز بوغا (زر دارو دیکم دور)
 ، فیل نی یاغان ، چین بون کیلار دور خان ایک منسوج نی خوز ، دیر ایدی لر وان شکر
 لر نی افاده قیلماق اوچون تور کچر کلم لر وضع قبول ایدی لر مثلاً الهی اسم و صفت و باشقار و آخری مکتوب
 لر علمی و فلسفی اسم و اصطلاح لر و حکم دارو عالم حکیم لر و دینی پیشوالر غر بیر یلکان القاب و عنوان لر نی
 اوزمانه نینگ خلق ادبیاتی و کتابه و کتاب لر سی ده کورگان کشی حیران قالغودک مهارت لر بار دور .

پینیک (خط) او یغور الفبای

عمومی تورک اقوامی آراسیده معروف بولغان پینیک یوقاریده ییتیلغان دج بیلان اوزخون
 الفبای بولور مو شرقی تورکستان و غربی تورکستان ده ایکی قسم الفبار ایدی بیر قسیمی سوغوت (صغدی)
 الفبای ایدی و بولعبا اون تورک حرف ایدی . و بولعبا سوغوت (زر افشان) و صغدی ده کی
 تورک زینیک پینیک ایدی . بینه قسیمی او یغور الفبای ایدی و بولعبا سوغوت الفبای ده کی اون
 قدرت حرف نینگ اوستیغینه اون ایکی حرفی آشتق بولوب یگیرم آلته حرف دور . اون تورک حرفی
 سوغوت الفبای بیلان اوخاشش بولغانی اوچون عصری مؤرخ لر او یغور الفبای سوغوت الفبای
 دین آیینغان ییب تمیز قیلیش لر دور ، معمو بولور او یغور الفبای قدیم او یغور لر زمانه سیدین اعتبار
 شرقی تورکستان نینگ بلی الفبای دور . بولعبا سانجی عصر میلادی غرچا یغور شرقی تورکستان ده
 مرقون ایدی و سانجی عصر میلادی ده تمام تورک اقوامی بولعبا نیشلا تیب اوزخون الفبای کاملا تورک

کسرہ او قولاً دور خان حرف نینگ یا نیغہ . ۵۰ ، حرف لری یا زیلا دور ویمک کہ
حاضر قی نیگی تور کچہ الفبا دہ کی دک بواد ناوگ حرف لرا عرب وظیفہ سی فی اوراقیلا دور .

ایکجی دورہ

شرقی تورکستان نینگ ہون اتحادیہ سی غم کیر خان
تاریخیدین باشلانیب ۳۲۰ھ ۹۳۲م دہ شرقی تورکستان
حکمدار لری اسلام غم داخل بولغان تاریخ غم چہ ۱۱۳۸ میل
لیق مدت نینگ معلوماتی دین عبارت دور .

شرقی تورکستان نینگ ھون اتحادیسی غە کیرگانی

۱۹۲۰ - دین - ۹۴۴ م - غەچ

شرقی تورکستان بطوایف الملوک شنگی بیلان دوام آنکان مدت ده مغولستان ده اوزون دین
نیری یاشاماق بولغان ھون خالیق قوتلانیب ۳۰۰ م - تارنجیدین اعتباراً اطرافیدە کی تورک
خالیق لری نی یایراقی آستیفه آلاق ونفوذی نی کنگر و تەک غە شەبث قیلغانی یاشاوی
لر و اخیراً ۲۰۰ ۱۸۰ م اییل لری آراسیدە تمام شرقی تورکستان خان لری سیاده
کی تورک جامە لری نینگ تولاراقی ھون امپراطوری حاکمیتی غە تابع بولوب غایت چوگ
پر تورک اتحادی (کونفدراسیون) دولتی - قورولدی ، قدیم و عصری تورک تارنجیدە
غایت درجە و اهمیت لیک بولغان دشمن لری طرفیدین ھر شەم یالغان ھتھان لرغە موضوع
قالغان بولورک امپراطوری نینگ تاریخی واقعاتی نی و مذکور ھتھان لر دین بودولت نینگ پاک الیقنی
نی بیان قیلماق لازم کور دوم .

چوگ ھون امپراطوری

چین نینگ شمالی دین تا مغولستان نینگ شمالی دە کی اورخون درباسی زمانا اولالا
تاغری غەچە اولتورغان تورک لری چین تارنج کیدە ھیوگنگو دیب آتایدور لیکن چین لیغ لرنینگ
تلفظی چە شونودور و اورم پامورخ لری ھون آتایدور ، اما مذکور تورک لراوز لری
نی قایسی عنوان بیلان آتاخالیق لری تارنج دە معلوم ایماس دور . بناً علیہ سیز بولر نی
ھون عنوانی بیلان ذکر قیلایمیز .

ھون لرنینگ دولتی نینگ تاریخی میلاد دین ۲۰۰ ھایل
ایلگرسى زمانە دین باش لانا دور و او مجھسول دورە لردە کی ھون لرنینگ احوالی
بک قراغوز دور بولر غە علاید آچوق معلومات ۳۰۰ م -

تاریخیدین باشلانا دور مذکور تاریخین عتبارا هون لر و چین آسیده محاربه لر بولور ایدی
 و چین حکمدار لری هون لر نی مدافعه قلیماق اوچون هر ریده استحکام لر و قلعه لر بنا قیلور ایدی لر
 اخیراً ۲۳۹ م - اولاتمام چین نی اوزر حکمی آستیفه - الفان بیرسخی امپراطور چه انگ
 مذکور استحکام و قلعه لر نی بیر بری نه اولاب ییجلی تکیتری دین گانسو نه چه اوج مینک کیس لومنز
 (۶۰۰ پوتی) دین اوزو نراق بیر استحکام تعمیر قیلدی ، حاضر نه چه بار بولوب دینا
 نینگ عجیب آثاری دین بولغان مشهور سد چین اوشبو استحکام دین عبادت دور
 سد چین خصوصیده کی فاده لیغ معلومات توبنده « قدیم زمانه تورک لر بیلان چین
 لیغ لر آراسیده کی سیاست لر خصوصیده بیر مطالعه » عنوان لیغ فصل ده مذکور دور
 چه انگ بوسد دین خیلی استفاده قیلدی چونکه هون لر بجوم قلیب کلا گانده چین عسکر لری
 مذکور سد استحکام لریدن شدتلیک مدافعه قلیب هون لر نی ارته سیغه یاندور دی لر و تا چه انگ
 اولگو نچه هون لر سد چین دین اوتالما دیلر چونکه چه انگ نینگ زمانه سیده یریم ملیون چین عسکر ی
 دایما سد چین اوستیده تورار ایدی ، چه انگ ۲۱۱ م - اولدی

هون دولتی نینگ کنگر وگانی

هون حکمدار لری نینگ عنوانی تنگوی قوٹ (خدا نینگ برکتی) ایدی ایلگر کی تنگری قوت
 لر نینگ آت لری معلوم ایماس دور فقط چین امپراطور ی چه انگ بیلان معصر بولغان تنگری
 قوت نینگ آتی تومان خان ایدی ، تومان خان چین بیلان اروشماق نی ترک تیب
 و اخلی قو تی نی آشوراق نه کوشش قیلدی و اورخون دسلنگا دیار لری بوسیده کی اولغوز خانیقی
 نی ویرنجه چونگ کیچیک تورک خانیق و باگ یک لری نی اوزی نه تابع قلیب هم قوت نه
 ایگه بولدی ، چین امپراطور ی چه انگ اولگان دین کین ایننگ اولادی آسیده
 امپراطور لوق تالاشی حقیقی و هم چین نینگ هر نقطه سیده عصیان لر حقیقی و بوسب بیلان

سردین ده تورادورخان عسکر لر ضعیفلاشتی ، تنگری قوت توپان خان بوفرست دین
استفاده قیلیب ۲۰۹ م ۱- چین نه هجوم قیلیب سردین دین اولوب شنسی و تناسنی ایالت لری
نی اشغال قیلدی . لیکن بولوروشش الیگرلایا لهای قالدی چونکه بوجالده تنگری قوت توپان
خان اولدی . توپان خان اولگان دین کین اوغلی مت ه خان تنگری قوت

بولدی بو ذات ینگ تورک لر طرفین بیرلیکان عنوانی اوغوزخان دور اوغوزخان منه
چین بیلان اوروشاق نی ترک ایتمک تمام تورک خانلیق دباک لری نی بیرلاشتوروب
غایت قوتلیمک بیر تورک اتحادیه امپراطور لوقی تشکیل قلیماق سیاستی نی اختیار قیلیب اولاغرب ده
کی تورک خانلیق لری نی اوز باریراتی آبتیغه کیرگوزدی ، دنینگ تفصیلی بودورکه

مغولستان اطرافیده کی تورک خان لری اوغوزخان منه ینگ طاعتی نی خواه رغبت و خواه
قورقونچ بیلان قبول اتتی لر لیکن بائخو را و لکه سیده اولتور و قلوغ تورک لر دین قدیر خان مانغ
لری ینگ آراسیده اولتور خان تورک خان لری یعنی سیامینی ، دوهاون ، توپا ، جوجان
یاگو جان ، آتیغ تورک قبیله لری بیچ وجه بیلان اوغوزخان منه ینگ طاعتی نی قبول اتمای
مستقل قالدی لر . بولر نی مغول تاپیخ لریده تانار دیب یازا دور دینه ایلی اولکله سیده
کی دوسون خانی و کانسو و کاکوده کی باوچی تورک لری ینگ خان لری هم اوغوزخان منه نه طاعت
قیلما دی لر . اوغوزخان منه ۲۰۵ م ۱- تانرخیده دوسون خانی ینگ اوبتیغه

بوروش قیلیب نی مغلوب قیلدی و اولتوردی و اوزغیه دوسون قبیله سی دین بیرکشی نی خان تعین
قیلدی . بو حادثه نی ایشکان تورک خان لری قورقوب کتیب آرقه آرقه دین اوغوزخان منه
اطاعت عرض قیلدی لر . کاشغر ، یاکند ، ختن ، اوج ، کوچا ، کنگیت ، لولان
، قوجو ، خان لری باشلیغ شرقی تورکستان ده کی مستقل ۳۶ دولت ینگ حکمدار لری
تاماً اوغوزخان منه طاعت عرض قیلیب داخلی استقلال لری نی ساقلا دی لر . موندین کین مغرب
طرفیده کی تمام تورک خان لری اوغوزخان منه نه طاعت قیلیب خضر تنگری و تیل (وولغا)

دریای غنچه ایننگ یکبره حکمتی آیتغه کیردی ، ۲۰۰ م ۱ - تاریخیده هون امپراطور
لوقی غرنبا خزر تیگنری و اتل دریای شرقا قدیرغان تاغلری غنچه سکن بولغان تمام تورک
لرنی اورباراتی آیتغه کیرگوزدی ، کیچیک خلیق و بگ یک لرنی اعتبارغه آلمانیمیز
۲۶ آگست چونگ خان لوق تورک دولت لری بو چونگ امپراطور لوق نینگ مرئی آیتغه کیردی
(۳ خنجریلطه قرائلور)

چین محاربه سی

هون نگری قوت لری اوز لری نی چین امپراطور لری دین یوقاری توتارایدی لرد چین امپراطور لری
غه نوبنده کی عبارت سیلان مکتوب یازارایدی لرد « آسمان دیر تو غوب قوایش و ای تخت ده
اولتور غوز خان تورک خان لری نینگ اولوغ تنگری قوتی تاو غاچ خانی دین آرزو اینار که » و تورک
مستی چین ملتی نی اوز لری دین توبن بیر ملت نظری سیلان کوروب اولرنی تاو غاچ دیرایدی لرد (تابع
دیگدور) ، چین امپراطور لری چه انگ اولگان دین کین چین نینگ هر طرفیده نصیبان حقیق
ایخرا نصیبان چی لردین سوانگنی و اصل آتی کا وچو آتلیغ بیرری امپراطور بولدی و بو امپراطور مشهور
ال خان دانی نینگ مورسی دور ، ۱۹۹ م ۱ - سوانگنی شنسی و شنسی دلایت
لری نی هون تنگری قوتی دین باندور و ب آلمان اوچون شنسی غه یوروش قیلیب بیراکی شهر نی
آلدی . اوزور خان منته بو خبر نی آنگلاب ۳۰۰۰۰ عسکر سیلان شنسی غه کلیب بیرمیدان
محاربه سیده امپراطور نینگ عسکر لری نی مغلوب قیلیب امپراطور نی باتی عسکر لری سیلان چانگ
آن (بوگونکی سیان فو) شهر ی نینگ باقیمینده بیر قلعه ده محاصره قیلدی . اخیراً
امپراطور سوانگنی اوزی نی اسیر لولما قیدین و عسکر ی نی قطعی صورتده محولولما قیدین تولتوز ماق

۱- چین تلفظی خوانگنی دور خوانگنی اسم ایاس بلکه قدیم شمالی چین تورک لری نینگ لهج سیده هکمدار دیگدور ۲
۳- بو تلفظی آردو پا مورخ لری نینگ تحریف لیدین دور چین لیغ لرنی نینگ تلفظی حق دور چین لیغ لرنی نینگ آن شرفیاد دوری
۴- بو خاندان نینگ سلطنت دوره ی بولغان مناسبت سیلان چین لیغ لره صدمه هم اوز لری نی خن دین یینی خن منسوب هسان
ویدور لرد ۵

اچون ہیریل معین بیرعت دارده خراج بر مک شرطی بیلان مصاحقہ قلیباق غہ مجبور بولدی .
 بوسورت بیلان چین امپراطوری ہون نگرہی قوتی غہ تاج بولدی . موندین کین اوغوزخان
 منہ چین امپراطوری نینگ قیزی فی نکاحی غہ آلدی اوغوزخان وفات قیخان دین کین ہم ہر نگرہی
 قوت چین امپراطوری نینگ قیزی فی الناق رسمی جاری بولوب بوسب بیلان ہیر عصر قدر
 مدت او ترادہ دوستانہ مناسبت دوام قیلدی -

یاوچی محاربہ لری

اوغوزخان منہ نینگ شوکت و قدر قی نینگ بو تر قوتلانگان فی غہ ر غما یاوچی خانی آنگا هیچ
 بولون لکس ایدی اخیراً اوغوزخان اوغلی - باغدورخان فی تولا عسکر بیلان یاوچی لرنینگ
 اویشغہ بوللادی و قاتیع اوروش لردین کین باغدورخان نینگ تمام عسکرہی مجبور بولوب لری
 مشکل لیک بیلان جان قوتقوزوب قاجیب کلدی . موندین کین ہر سچہ نوبت محاربہ
 بولوب ۱۷۵ م - تا بحیدہ یاوچی لرنینگ خانی اوروش دہ اولگان سبب دین یاوچی لری
 بر اکسندہ بولوب یورت لری فی ناشلاب غرب طرفیغہ قاجیب لوپ کول لری نینگ طرائیدہ
 برلاشتی و بوردہ ہم شرق دین ہون عسکر لری و شمال مغرب دین لولان و قوجو و خن خان
 لری نینگ مجموعی غہ محدض قایب یاوچی لری کی فرقہ غہ اریلیب ہر فرقہ تنیت طرفیغہ کنتی لری
 بولر فی کچیک یاوچی دیلا دور . حاضر قی تنیت الہی سی نینگ اصل اولر بولماقی قوتنیک
 ہر اضمال دور . بینہ ہر فرقہ شمال غربی طرف دین یول تاپیب الہی غہ ہجوم اتتی لری
 الہی دہ کی دوسون خانی نانتومی یاوچی لری قاتیع مدافعہ قیلیمہ اوینک قوتی یاوچی لری
 نینگ قوتی دین بک آزایدی چونکہ تاریخ کتاب لری نینگ مختلف روایت لری غہ کورہ یاوچی
 لرنینگ یراغ کوتارگان لری نینگ عددی ۵ و ۲ آرسیدہ بولوب تمام
 نفوسی ہیر میلیون غہ یاقین ایدی . منہ بولباغث دین نانتومی اولتور بولوب دوسون لری

مدیرش صورتی مغلوب بولدی لر . بو حادثه دین کین یاپوچی لری ایلی ده یرلاشیمک نیتی ده
 تورخان مالده اوغوزخان نینگ سکر لری کلیب یاپوچی لر غرب غمه قاچیب اییغ کول نینگ
 شمال طرفیدین اوتوب اییخه (سیردیا) بوسیده حاضر فی تاشکند اطرافیده یرلاشتی لر
 . لیکن یاپوچی لر بوریده هم اوزون تورالما دی لر چونکه نانتومی نینگ کولونما و آلتیغ بیر
 نارسیده اوغلی تر یگ قالدان ایدی و اوغوزخان منته ای داوا سی نینگ اورنیغ و و سون
 غایبقی غمه تعیین قیلغان ایدی . کولونما و ۵۶ ام ۱ - تاریخچی طرفیده اوغوزخان
 نینگ نیره سی تنگری قوت کیوک خان دین یار دم آلیب یاپوچی لر نینگ اویتنغ بهجوم قلیب
 اولر فی اییخه بوسیدین قوغلاوی یاپوچی لر قاچیب آمودریا بوسیده یرلاشتی لر

اوغوزخان (منته) نینگ وفاتی دین کین کی واقعه لر

۱۷۱۵ م ۱ ده اوغوزخان (منته) وفات قیلدی و اورنیغ اوغلی باغدورخان تنگری قوت
 بولدی و بیر نخچیل دین کین وفات قلیب اور فی غه اوغلی کیوک خان تنگری قوت بولدی و بو
 نینگ زمانه سیده واقع بولغان حادثه لر دین عصری تاریخ لر نینگ روایتی فقط یاپوچی لر نینگ
 اییخه بوسیدین قوغلاخان حادثه سی دور ، تنگری قوت کیوک خان ۶۰ ام ۱ ده اولدی
 کیوک خان دین کین کی تنگری قوت لر ننگ عدد لری و آت لر می معلوم میس دور ،
 اما چین امپراطور لری نینگ یوقاریغی وجه سلان تنگری قوت لر غه خراج بیر یقیز سیریب
 تابعیت و دوستلوق صوفی سلان یا شاماق غه مجبور لوقی تقریباً ۱۳۰ م ۱ غه چه دوم قبلدی
 اوگوز (آمودریا) بوسیده کی یاپوچی خان لری و باختر (بلخ) یا که شمالی
 افغانستان دین تاخر تنگری غه چه اولتورخان سکا تورک خان لری و باخشه تمام تورک
 خانیق دولت لری نینگ ۱۱۹ م ۱ - تاریخچی غه چه دایما همون تنگری قوت لری نینگ طاعتی
 ده بولوب باش دین آبلغ تمام تورک یورقی ده آسایش و راحت حکم سور مکرده ایدی

چین حکومتی اور ون ملتین بری ہون تنگری قوت لری نہ خراج بیرب تابع لیت موقعی ده
نوردی . و و ایما لوالدین تو تو لملق فکریدہ بولسہ موہون اتحادیہ سی نینگ قوتی نہ ننگیک با
لما سیتی معلوم بولغان سبب دین مجبوراً بولندلت فی کوتار ورایدی ، اخیراً چین
امپراطوری ہون تابعیتی دین تو تو لملق اوچون لوالکی جبارہ دین باشقہ علاج یوقلوقی نہ تو شونڈی
(الف) ہون اتحادیہ سی ده کی خان لرنی تنگری قوت نینگ فسادی نہ فوزغاماق سیلان بول
اتحادیہ فی پارچیہ لاماق وضعلا شتورماق -

دب) تنگری قوت اور داسیدہ کی چین شہزادہ خانیم لری واولر نینگ خدمتیدہ کی چین
 بیغ لروہطہ سی بیلان تنگری قوتلوق خاندانی نینگ مکین (شہزادہ) لری آہ اسبعہ لفاق
 تا شلاب مرکزیت فی عاجر لافاق

اولتی خیانت فقرہ سی نی وجود غہ حقیر ماق اوچون چین امپراطوری وونی چانگ کیا ہنگ
(چین تلفظی جاہگ جن) آئینغ بیر آدمی نی سیا حتی عموانی سبیلان تورک بورق غہ بوللاوی
بونینگ غلیفہ سی تورکستان دہ کی آن قوت ایک تورک حکمدار لری دین و دوسون خانی نی و
یاوچی خان لری نی تنگری قوت غہ باغی بولماق غہ تسلیق اتمک ایدی . چانگ کیا ہنگ
قراقر ورم شہری (ہون دولتی نینگ پایتختی) غہ کلگاندہ تنگری قوت ایننگ وسیسہ
کالیستی نی بلیب قلیب اتی ۱۳۹ م ۱ بیلیدہ جس قلیدی و ۱۲۹ م ۱ غہ چہ جس دہ قالدی

غالباً اور دادہ کی چین لیغ شہزادہ خانیم لر نینگ شفاعتی بیلان چانگ کیا نک حبس دین قوتو لب
سیاحت نہ حقیقی ایلی غہ باریب ووسون خانی بیلان کوروشتی واینگ تمام تورک خانلری
دین قوتی زیادہ بلوب لوزوب ہون تنگری قوتی نینگ حاکمیتی آسپتدہ تورمانی اینگ شانی
غہ عیب یقی فی سوزلادی واکر ووسون خانی تنگری قوت نینگ اطاعتی فی تاشلاماق اوچون
مجادلہ غہ قدم قویسہ چین امپراطوری نینگ آنگا یاروم قیلماقی فی بلیوردی

الحاصل تولاشویقات دین کین ووسون خانی تنگری قوت نینگ اطاعتی فی تاشلاب استقلال اعلان
اتنی یکن تنگری قوت درحال تولاسکر ایاریب ووسون خانی غہ ادب بروی و ووسون لر فی
اطاعت غہ کیرگزودی . بو اوترادہ چانگ کیا نک ایلی دین قاجیب فرغانہ موخرسند

بولی بیلان ۱۲۵ م اسلیمیدہ اوگوز بوسیدہ کی یادیچ لر نینگ مرکز ی غہ کلدی داد لر فی
تنگری قوت غہ باغی بولماق وچین امپراطوری نینگ یارومی بیلان اوز اصلی لورت لری بولغان
کاسونہ یانیب بارماق غہ تشوین قیلیدی . لیکن یادیچ لر غایت ہیشار مدنی بیر قوم
بولغانلری اوچون آنداخ تشوین لر غہ آلدماق دشمن نینگ خیانت و غرضنی غہ آلت بولماق
فی ہیچ قبول امتدی لر وچانگ کیا نک فی لورت لری دین ہبساب چقاردی لر . چانگ
کیانگ مخفی صورت دہ تورکستان دین اولوب سلامت چین غہ باردی

ہون دولتی وچین دولتی آراسیدہ محارہ

بو قاریدہ ایلیغان وجہ بیلان چانگ کیا نک سبسہ کاریق دہ ہیچ ہیشار قیلمای یانیب
بارسہ موشرقی و غربی تورکستان نینگ بای یقی فی سیاست اعتباری بیلان بولورت لردہ کی
دولت لر ہون تنگری قوتی غہ تابع بولسہ لر حقیقت دہ کیچیک کیچیک یریم مستقل خلیق لر دین
عبارت بولوب بو اولکہ لردہ ہون عسکری بولہای فقط ہر خان نینگ اورد اسیدہ ہر خچہ نظر ممثل
لر غینہ بای یقی فی و بو اعتبار بیلان بولغان لر آراسیغہ خستلاف تاشلاماق و بولول بیلان اولر فی

چین نفوذی آستینغه کیر گوزمک نینگ آستینغی فی سلیب بارغان ایدی و چانگ کیا ننگ
 بو احوال فی امپراطور دوتی تته سورلادی . بو نینگ بیلان دوتی نینگ کونگی ده
 تورکستان غه استیلا و قیماق آر زوسی پیدا بولدی لیکن قوتی نیماس ایدی
 امپراطور دوتی نینگ چانگ کیا ننگ واسطه بیلان قیغان خیانت لری باعثی دین هوننگری
 قوتی و امپراطور دوتی آه اسیده کی مناسبت بوزولوب محاربه باشلادی بو محاربه اوزون
 دوم قیلیب اخیراً ۱۱۹ م . هون عسکر لری بیلان چین تواماندانی خو کو پینگ آه اسیده
 کانسو ابالستیده قاتیغ اوروش لری بولوب هون عسکر لری مغلوب بولدی و گانسو نی چین عسکر
 لری کاملاً اشغال قیلدی و بیریزلکین چین کیر لری شرقی تورکستان غه هجوم قیغالی توردی . بو نینگ یانی (هون دوتی
 دویشهرتی تورکستان) نونینغ فصل ده کیلادی ، مذکور تاینجین کین تاودنی اولکونجه هون و چین دولت
 لری آه اسیده دایما اوروش جاری ایدی بعضی چاغ لرده هون لر غالب و بعضی چاغ لرده چین
 لیغ لر غالب بولور ایدی . چین تاینجیده اوشلومقدار ده قسقه غلنه ذکر قیلیب دور
 و واقعہ لر نینگ تفصیلاتی ده ایشانگودک معلومات یوق دور
 ۸۶ م . ۱- تاینجیده چین امپراطور دوتی نینگ صدی غه انقلاب حقیقی و انقلاب جلیلی
 تنگری قوت دین یار دم تیلادی لر و تنگری قوت نینگ یار دمی بیلان افسلاچی لر غالب بولوب
 دوتی فی اولتوروی لر . و مان خاندانی امپراطور لوقی غربی و شرقی بولوب ایکلی غه
 آیریلدی و چین دولتی نینگ قوتی قالمادی . مذکور سیده شرقی و غربی تورکستان
 خان لری چین لیغ لر فی تنگری قوت نینگ یار دمی بیلان یوق اتیب ینه هون اتحادیه
 سی غه کیردی لر . بیانی توبنده کیلادی -

هون دولتی ده داخلی اغتشاش لر

اوغوز خان منته نینگ عصری ده قاچیب مانچور نینگ شمالیده کی ووهوان و سیانچی تایلر

یرلاشکان و مذکور آن لر بیلان تو نولغان تورک قبیله لر ی نی چین حکومتی هون دولتی بیلان
 اروشاق غه دایما مخفی تشویقات قیلور ایدی ۷۰ م ۱- تاریخیده ووهون آن وسیا پنی
 تورک لر ی هون لر بیلان اوروش باشلادی لر بعضی وقتده غالب و بعضی ده مغلوب بولما قد
 بولغان بوتورک لر بیر دفعه ده غالب بولوب قراقوروم { پایتخت } نی اشغال قلیب اذغورخان
 وباشقنه تمام تنگری قوت لر نینگ مزار لر ی نی خراب قیلدی لر لیکن ۵۳ م ۱- تاریخیده تنگری
 قوت ووهون آن وسیا پنی تورک لر ی نی قطعی صورته مغلوب قلیب اولر نینگ تولاسی فی لوقی اتنی
 و آشتانی اوزیورت لر ی نه قاچیب کتتی لر تنگری قوت اولر نینگ یورت لر ی بولغان ماچخورا لکه
 سی فی تمام اشغال قلیب یورتی فی پاون نیگری غه چه کنگر و تتی (۳ نخی خریطه)

و بیر طرفین ۶۰ م ۱- تاریخیده هون شهراده لر ی دین چچی خان و خوجان سی
 خان آتیغ ایکی کشتی تنگری قوتلوق تالاشیب اوروشوب قالدی لر و خوجان سی خان چین دین یازم
 سورادی و ۵۱ م ۱- تاریخیه غه چه بود خلی مجادله دوم قلیب مذکور سیله چین یاردی بیلان
 خوجان سی خان غالب بولوب چچی خان اوز تالاج لر ی بیلان غرب غه قاچتی و ایلی غه کلبانی
 مدافعه قیلغانی تو رغان و دوسو خان فی مغلوب قلیب تنگری تاغ لر ی نینگ شمالیده توقیک بیر
 دولت قوردی و کین لده سوغوت (بخارا و سمرقند) خان لر ی فی هم اوری غه تالاج قلیب
 پایتختی فی سوغوت غه یوکتاب سمرقند نینگ باقینیده بیر شهر بنا قلیب اذغور دی

تنگری قوت خوجان سی خان بیر طرفین چچی خان نینگ دشمنیدک فعالیتی و بیر طرفین سیا پنی
 ووهون آن تورک لر ی نینگ محاربه سی اراسیده مشغول بولما قد ایدی ، دایما موندانغ
 فرصت غه منتظر تور خان چین امپراطوری ۵۹ م ۱- تاریخیده چانگ کی آتیغ بیر قوماندانی فی
 تولاسکر بیلان شرقی تورکستان غه یوللا ب « شرقی تورکستان غه اول دفعه چین استیلای»
 عنوان یغ فضل ده کیلا دور خان وجه بیلان استیلا قیلدی ، چین امپراطوری شرقی
 تورکستان غه استیلا قیلغان دین کین سوغوت غه چچی خان نینگ آلدی غه بیر لچو ایباریب ایننگ

اطاعت قیلماتی فی مطالبہ قبیلہ چیچی خان بولالچی فی اولتور دی دلو باعث دین چیچی خان وچانگ
کی آسیدہ اوروشن چقیب بولاوروشن اوزون دوم قلیب خیرا ۳۳ م تا تاریخیدہ چیچی خان
اوروشدہ اولدی وچانگ کی اینگ باشی فی کیب چین امپراطوری غہ ایاردی بونینگ بیلان
سوغوت وخرغانہ (بوکونگی عبارت بیلان غربی تورکستان) خان لری ہم چین غہ تاریخ بر ملک تابع
بولماق غہ مجبور بولدی لر منہ تورک لرا آسیدہ بولغان اختلاف لر دین دشمن بوقدر تولا فایده
لر فی آلدی ۔

ہون نگر ی قوتی چین فی مغلوب اتکانی

ہون وچین دولت لری نینگ آسیدہ دشمنیک و محاربہ دوم قیلمادہ ایدی اخیراً تقریباً ۱۰ م
تاریخیدہ ہون عسکر لری چین فی قطعی صورت و مغلوب قلیب شرقی و غربی تورکستانہ کی چین عسکر
لری ویا مور لری فی یوق ایتب بولورت لردہ کی تورک لری چین استایدین قوتقوز دی و تمام تورک
خانلق دولت لری ہون اتحادیہ سی غہ کیر دی لر ۲۵ م کہ تاریخیدین ہون نگر ی قوتی
گانسو فی ہم چین دین آلدی

ہون دولتی نینگ اکی غہ ایرلیغانی

چونگ ہون دولتی نینگ شہزادہ لری دین نگر ی قوت خوجان سی خان نینگ بیروغلی شامو چولی
(گوچی چولی) نینگ جنوبی وہ بیر حکومت تاسیس قلیب حاضرہ داخلی مغولستان دیگیان اولکہ فی و تالانی
وشنسی گانسو منطقہ لری فی ایگہ لاب استقلال اعلان قیلدی ۔ بولواقہ ۱۶۸۸ م دہ ایدی ۔ بو
تاریخیدین باشلاب بونگی ہون دولتی فی جنوبی ہون دولتی ۔ وگوچی چولی نینگ شمالی
دہ کی قدیمتی پاتخت دہ کی دولت فی شمالی ہون دولتی دیلا دورغان بولدی (۳ سخی خرلیغہ غہ قزانوئلہ)
بو ایرلیش نینگ سببی چین تاریخ لری غہ کورہ مغولستان دہ قحط لیک بولغانلیقی ہمیشہ دو
ابانی طرف بصری تاریخ کتاب لری نینگ بیانی غہ کورہ بو ایرلیش نینگ سببی نگر ی قوت
خانہ فی نینگ اوردا لری دہ کی چین شہزادہ خانیہم لری وادرننگ خدمتی دہ کی چین لیغ لرواھط

سی بلایان یور و توکمان انتریکه لیر ایدی ، لیکن چین دولتی بو ایرایش دین در حال فایده لانا لای
 قالدی چونکه شمالی هون دولتی بک آزدننده غایت زیاده قتلایب تمام . نوکستان خانری
 فی اوز اتحادیه سی نه قوشنی و چین دولتی بو دولت بلایان محاربه قلمای مدارا بولوبون انکک سیاستی نه
 مجبور بولغانی فی چین تاریخ لری ده بیان قیلماقده دور . جنوبی هون دولتی چین بلایان متفق
 بولسه موچین نینگ نفوذی فی قبول قیلما سلیق ده ایدی . چین تاریکیده جنوبی هون دولتی چین
 حمایتی سی غم کسروی و دیگمان سوز بوتار کسیدین ۵۵ میل کین قوع غم گلگان حادثه دین بمارت دور
 بیانی توین ده ککلا دور

شمالی هون دولتی نینگ سی قیلغانی

شمالی هون دولتی غم دشمن بولغان جنوبی هون دولتی و سیپانی و و هوآن خانلیق لری شمالی
 هون دولتی نینگ کونین کونکه قتلانکده بولغانی دین قورقونچ ده ایدی لر و چین دولتی هم دایما
 فرصت غم متطر بولوب ناهرده مدارا قیلماقده ایدی ، اخیراً ۷۰ م تاریخیده چین
 امپراطوری منگیتی جنوبی هون دولتی و سیپانی دولتی بلایان بیر اتفاق تشکیل قیلدی و شمالی هون
 دولتی غم حرب اعلان قیلدی لر و شمالی هون دولتی بو دشمن لری فی پنجه دفعه مغلوب اتی ۷۳ م
 ده بواوچ دشمن دین مرکب غایت قوتلک بیر جر یک شرقی تورکستان غم هجوم قیلدی و بار کول
 "نگیزی نینگ بوییده واقع بولغان قاتیع محاربه ده هون و شرقی تورکستان عسکر لری مغلوب لیدی
 بو صورت بلایان ۲۳ میل محاربه دوم اتنی اخیر اند کور اوچ دشمن نینگ بیر لاشکان قوت
 لری چو هیان آتلیغ بیر چین قوماندانی نینگ قیادتی آسیده شمالی هون یورت لری غم هجوم قیلیب
 قاتیع اوروش لر دین کین ۹۳ م ده قرا قوروم شهری فی آلدی لر و تمام شهر لری فی ایران قیلدی
 لر تنگری قوت مغلوب بولوب اوز تابع لری بلایان غربی مغولستان غم اوزری فی تار تتی
 ینه دشمن لری قییب کلب تانوا و لاتا غلری یچسیده قاتیع محاربه لر بولوب اخیراً شمالی هون تنگری
 قوتی مغلوب بولوب اوز تابع لری دین بیر هت داری بلایان غرب طرفیغه قاجیب ایچ یوده توختایا

کامی اور ایل تانگری و خزرنگیری آرمسیدہ کی پرلرودہ پرلاشتی لر
دوہ چونک دولت تاسیس قلیب اور وپانینگ تورت دو اوچی نی اشغال قلیغان غرب ہون لری
اوشبوہماجر لردور (عمومی تاریخ لرنی کورسونلر)

منہ بوصورت بیلان شمالی ہون دولتی یقیلیب غرب غہ کمگان لر نینگ بعضی سی اور پرلریدہ قلیب
سیانی تورک لری غہ تابع بولدی لر و بیر قسمتی جنوب غہ ہجرت قلیب جنوبی ہون لر غہ قوشو
لدی لر

جنوبی ہون دولتی نینگ عاقبتی

شمالی ہون دولتی یقیلیغان دین کین چین دولتی نینگ آلدیدہ بالغوز قانغان جنوبی ہون دولتی
چین امپراطوری غہ خراج بیریب ایننگ حمایہ سی استیغہ کیریب جان ساقلاماق غہ مجبور بولدی
و تقریباً ۲۳۰ میل غہ چین حمایہ سیدہ قالدی . لیکن کین لردہ قوتلانیب جنوبی ہون
تنگری قوتی ۳۰۴ و ۳۰۸ م آرمسیدہ چین غہ هجوم قلیب چین امپراطوری خودای نی مغلوب
و اسیر قلیب اوزی نی چین امپراطوری اعلان قیلدی و ۳۵۲ م غہ چہ جنوبی ہون نگری
قوتی لین فن (حاضر قی بیگنانک) شہری نی پای تحت قلیب چین غہ امپراطور لوق قیلدی .
بود دولت نی چین تاریخیہ لیو امپراطوری یعنی دیب بازادور . و مذکور تاریخیدہ توپا
آئینغ تورک لر ہون دولتی نی کاملاً یقیتی لر بونینگ بیلان اسیدہ مختلف شکل لردہ تقریباً
۲۰۰۰ میل حکومت سورگان ہون دولتی یقیلدی

ہون دولتی نینگ مابیتی

بو چونک تورک دولتی تولاد مختلف تورک خانلیق لری و بگ یک لر نینگ بیر چونک باشلیغ نینگ
ادارہ سی استیدہ بیر لاشمک لریدن وجود غہ ہکان بیر اتحادیہ (کولفندہ ایون) امپراطور لوق
بولوب یوقاریدہ ذکر قلیبغینان قدیم اوغوز اتحادیہ سی غہ اوخشا ش بیر دولت ایدی .

هم و چونگ ایش لره خصوصاً یات دولت لر بیلان اور و شقاق و یاراشقاق ایش لریده دولت یننگ
 چونگ یاشیلغنی (تنگری قوت) یننگ امری قطعی بولوب باشقه کیچک ایش لره و هر خانیق و یک
 یک لر یننگ و اعلی ایش لریده خان لر و یک لر مستقل ایری لر و خاکه اوز قوشنه لر ی بیلان ار شقاق
 و یاراشقاق ده خستیار لیغ و آزادی ایدی لر ، مذکور خانیق و یک یک مملکت لره تنگری
 قوت طرفیدین عسکر تورماس ایری بلکه هر خان یننگ اورد اسی ده تنگری قوت یننگ ممبشلی
 و ایننگ کاتب خد متسکار لر ی تور ایدی تنگری قوت یات بیر دولت بیلان
 اور شپاچی بولسه اتحاد به نه دخل نورک خان لر ی قوتی مقدا ای چه عسکری نی همراه ایب باریب
 اور و شش غه شرکت قبول ایدی لر . و هر یلی معین بیرعت دار تاریخ فی تنگری قوت
 خزانه سی غه بر مکنه هر خان مملکت ایدی

هون لر یننگ مدیتی دولت تشکیلاتی

چین و ایران و اور و پاتایسج لر ی یننگ تولاراتی ده هون لر نی بولایچی و نالایچی وحشی بر قوم ایری
 دیب ذکر قیلا دور . بوسوز لر بولسه حقیقت سیر تهت بولوب قلیچ بیلان هتقم آلامغان
 دشمن دین قلم بیلان هتقم آلاماق دین عبارت دور . بواوچون هون لر یننگ مدیت لر ی نی بر
 آز بولسه موبیان قیماق فی تاریخچی لسن یننگ و اجباتی دین بیلایمیز . اما بوجه صده یسنه
 یوقایر یعنی دشمن منبع لر ی دین آلاماق غه مجبور دور میز و منبع لر اگر چه ممکن قدر هون لر و باشقه
 نورک لر فی میان دیمک غه کوشش قلیسه لر موسور سیاقی ده اولر یننگ مدیت و انسایت و
 تشکیلات لر ی خصوص سیده بیر آرم معلومات پیرامک ضرورتی ده قالمیش لر دور
 و اواز معلومات بودور که هون لر غایت چونگ و منظم بیر دولت تشکیل قلیغان
 ایدی لر پوتون اولمکه لره نظام و آیش برقرار ایدی ، هون لر یننگ عدلیه و سیاسیه
 قانون لر ی مکمل ایدی و محکمه و جسنانه لر ی بار ایدی ، دولت یننگ چونگ کیچک داره شعبه

لری باریدی . هون دولتی ده هر شکله عمومی خلق اجتماع لری بولوب عامه نینگ رانی
 بیلان تونوت (قانون) لرو وضع قیماق و مهم مشکلات فی حل قیماق مروج ایدی . هون دولتی
 توتینگ بیر عسکری تشکیلات نه مالک ایدی ۳۰۰ مینگ دین زیاده راق عسکر ایشلا تورایدی پوتون هون
 دولتی قول آسینده کی خلق عسکری انضباط و انتظام نه تابع ایدی یعنی هر تورک بیر عسکر ایدی .
 بینه بیر طرف دین هر کشتی بیرعت دار تریم بر یا که یا بلاغیری نه مالک ایدی . هون لردوریده
 کابنچی لیت صناعتی و تجارت عمومی تورک یوزتیده بک ترقی ده ایدی . چین لیغ لر هون دیتی
 دین تولافا فاده آلفان ایدی لر چین ده اول رواج تاپقان تقویم تدیم تورک تقویمی دین باشقه
 بیر نرسه ایاس ایدی . چین ده خن (هان) خاندانی نینگ موسسی خوانگدی کاوچو چین مؤرخ
 لری نینگ بیانی نه کوره اون ایکی حیوان آتیده بیر تقویم اختراع قیلدی دیدور . لیکن عصری چین
 مؤرخ لری مذکور خوانگدی نینگ تورک ایکانلیکی نه اقراقبلا دور و بو تقویم عینا تورکستان ده
 بوگون نه چه مروج بولغان آن قدیم تورک تقویمی نینگ اوزی دور . مثلاً ساچقان سیلی دین اودی
 سیلی نه چه اون ایکی سئل لیت دور به تقویمی نینگ اسم لری فی خوانگدی چین چه نه ترجمه قیلغان یعنی آنکلانا
 دور . هون دولتی ده همه تشکیلات دین عسکری تشکیلات هم راق بولغان اوچون مملکت
 عسکری تشکیلات اعتباری بیلان اوترا ، سول ، اونگ ، و ب اوج شعبه نه آیریلور ایدی اوترا
 شعبه (قول) نینگ عسکری ایش لری توپ توغرا تنگری قوت نینگ اوزا اداره سیده ایدی
 . سول (برافار) شرق طرفده کی شعبه نینگ عسکری ایش لری و لیعب نینگ اداره سیده
 ایدی اونگ (جوانفار) غرب طرفده کی شعبه نینگ عسکری ایش لری تنگری قوت خاندانی دین بیر
 یکین دشنهزاده) نینگ اداره سیده بولور ایدی شرق طرفی کون نوغادور خان طرف بولغان
 اوچون مهتدس سانالور ایدی . تنگری قوت اوزی فی چین امپراطوریدین یوقاری توتار
 ایدی ، منه دشمن لر نینگ شهادتی چه ثابت بولغان بومد نیت او زمانه لر نینگ آن گنیز
 مدینتو سانالا دورغان بیر مد نیت دور ، بیر آز تائیسخ او قوغان لر نه بو حقیقت اچوق معلوم

هون لر نینگ دینی

هون لر نینگ دینی یوقاریده بیان قیلینغان توین دینی ای دی لیکن بولر نینگ دوریده یوقاریده
ایقلینغان وجه بیلان رب النوع پرست لیک رواج تاپیب عقیده لر ی نینگ اصولی توینده کی
صورته ایدی ، دینا نینگ اداره سی توپ توغرا نگر ی نینگ قویله بولما ی هر بیر ایش
اد چون باشقه نامور لر بار بولوب بولما مور لر نینگ هر بیر ی فی بیر معبود لوق رتبه سی ده دب عقیده
قیلینور ای دی مثلاً دینا نینگ اداره سی یعنی کون و فساد لر نینگ فاعل لر ی قویاش ، آشی ،
آسمان دور دیر ای دی لر بولر نینگ هر بیر ی اد چون مخصوص عبادت و قربان لیت آیین لر ی بار ای دی
بر فی انسان نینگ جسمانی مربی سی دب عقیده قیلیب ایننگ اد چون هم قربان لیت قیلور ای دی
لر ، معبود لر اد چون قیلانادور غان قربان لیت لر نینگ تولار اتی آت اولتور مکیدین عبادت ای دی
یوقاری لیت معبود لر نینگ هر بیر ی اد چون مخصوص بسلر و سیکل لر بار ای دی . وینه
بولر دین کیچیک اتی بولغان سو ، یامخور ، زرهت ، اوت ، شمال اله لر ی نه عقیده
و قربان لیت قیلور ای دی لر . دیک که او وقت ده تمام دینا ده عمومیت پیدا قیلغان مشرک
لیت تورک پور سیده هم حاکم ای دی

هون دولتی دوریده مشرقی تورکستان

۲۰۶ - ۱۰۸۰ م

۲۰۶ م ۱- تاریخیده مشرقی تورکستان ده کی ۳۶ غانیق کیچیک دولت لر یوقاریده
ایقلینغان وجه بیلان هون اتحادیه سی غه کیریب اوزاوست لریده هون نگر ی قوتی نینگ
نفوذی قی تو نووی لر ، بول تاریخیدین اعتباراً تقریباً یوزیل مدت مشرقی تورکستان
ایلی سی مکمل بیر تیخچلیق ده یا شادی لر . بول امنیت سایه سیده مشرقی تورکستان ده
زرعت و تجارت و صنعت ایش لر ی بک نگر و ب مدغیتی بختی ترقی قیلغان ای دی .

بو خانیق لورت لرده هون دولتی طرفی دین عسکر تورماس لیدی فقط هر خان نینگ اور داسی ده بیر بجه کشتی ویا بیر کشتی دین عبارت بولغان بیر مثل لیت بیاتی تنگری قوت حضوریدین کلیب تورارایدی ، و هر خان هر سیلی معین بیر عسکر تار تیغ فی تنگری قوت حضوری غه تقدیم اکلغه مکلف ایدی ، و تنگری قوت یات دولت لر بیلان اوروشه هر خان اور قوتی غه تو شوق عسکر اکسیت تنگری قوت نینگ امری موجبیمه محاربه غه شرکت قیلورایدی ، و تمام خانیق لر بوعومی سیاست اعتباری بیلان هون تنگری قوتی نینگ عالی اداره سی آستیده بولوب هر خان لیت اور حدودی احسیده کی داخلی ایش لرده مستقل ایدی و هر خان اولسه ایننگ اور سیده اوغلی ویا خاندانی دین بیر کشتی ویا لورت املی نینگ انتخابی بیلان بیر کشتی خان بولورایدی تنگری قوت بونی تصدیق قیلورایدی شرقی تورکستان خانیق دولت لری ۱۰۸ م ۱- غه چه اوشبو وضعیت احسیده یا شادی لر دولت احسیده شرقی تورکستان خان لری نینگ چین و باشقه یات دولت لر بیلان هیچ مناسبت و یا عداوت لری یوق ایدی -

شرقی تورکستان غه اول دفعه چین تعرضی و

عاقبت ده چین نینگ مغلوب بولغانی

۱۰۸ - ۸۶ م ۱

یوقاریده ایتیلغان وجه بیلان ۱۱۹ م ۱- تاریخیده کی گانسو محاربه سیده هون عسکری مغلوب بولوب چین عسکر لری گانسو غه انبیلاد قیقاندین کین امپراطور دوتی حرص و طمع قوتی فی شرقی تورکستان غه اور اتقالی باشلادی و گانسو حدودی غه توتاش بولغان لولان قوجو خان لری چین عسکری فی شدت بیلان مدافعه قیلورایدی لر ، اخیراً ۱۰۸ م ۱- تاریخیده امپراطور دوتی چاوپونو آتینگ بیر فرمانده ان نینگ قول آستیده تولو عسکر شرقی تورکستان غه یوللادی چاوپونو اولو لولان ولایتی غه هجوم قیلیب لولان خانی فی اسیر قلدی آندین کین قوجو غه هجوم

قلیب توجو خانی اور دشتوب اخیر مغلوب بولدی . . . بصورت بیلان شرقی توکرستان نینگ
شرقیہ کی قویک ایک خالین حصہ سی چین قویغہ کوشتی

۱۰۴ م ۱۰۴ تاخیزیدہ دوتی شرقی توکرستان نینگ ان قویک دوتی بولغان دوسون دوتی نینگ
خانی غہ بوقاریہ آتی اوکان چانگ کیا نینگ فی الحقیقہ قلیب یبار دی چانگ کیا نینگ دوسون خانی بیلان
دوستلوق معاہدہ سی عقد اتی واپس رطور دوتی و دوسون خانی غہ بیر قیزی فی بردی
موندین کین آلتی شہر وایسغ کول اطرفیدہ کی خان لراور لری نینگ اوست لری دہ چین حکمتی
فی تو لومات غہ مجبور بولدی لرا . . . امپراطور دوتی غربی توکرستان خان لری فی ہم اوزی غہ تابع

قیماقی اوچون فرغانہ خانی نینگ آلدیغہ الحی یبار دی فرغانہ خانی مذکور الحی فی اولتوروب جواب بردی
دوتی بو حادثہ دین کین ۱۰۴ م ۱۰۴ فرغانہ غہ عسکر بوللادی فرغانہ خانی بو چین عسکری فی

کابلوق انتی . . . بو حادثہ دوتی نینگ حرصی نینگ اوستی غہ انتقام حسی فی آسوروب ۱۰۳
م ۱۰۳ تاخیزیدہ فرغانہ غہ . . . عسکر بوللادی بو چین عسکری فرغانہ خانی غہ غالب بولوب خان
اوروشش دہ اولدی و چین لیغ لرا نینگ تختی غہ فرغانہ المالی سیدین بیر فی اولتور غوزوب خان
تبعین قیلدی لرا . . . منہ بصورت بیلان فرغانہ ہم چین نفوذی استیغہ کیریب قالدی

چین مؤرخ لری بو چین غلبتی فی چین دولتی شرقی و غربی توکرستان غہ مالک بولدی دیب ذکر قیلادور
لیکن حقیقت دہ مالک بولغانی نینگ غلط ایکانیکلی فی نہ چین تاریخیدہ کور امیر . . . چونکہ

چین تاریخ کتاب لری دہ یازا دور کہ چین نینگ بو استیلا سی بیج دہم قیلادی بعضی وقت لردہ خان
لر نینگ بعضی سی بعضی وقت لردہ ہمہ سی چین غہ حرب اعلان قلیب چین نفوذی فی بوقا ایتا یدری
و نہ بیر وقت دہ چین عسکری غایت مشکل لیک بیلان بعضی شہر لری استیلا سی استیغہ آکور
ایدی و پنچہ دفعہ ہون عسکر لری کلیب چین عسکری فی توکرستان دین تو غلاب چنقا ر دی لرا
و پنچہ دفعہ نہ چین عسکری غالب بولدی بصورت بیلان شرقی توکرستان توکرک چین عسکر
لری آرا سیدہ بیر اوروش میدانی بولوب ۲۲ میل مدت قالیغ مجاہدہ لردہم قیلدی ۸۶ م ۸۶

تاریخیدہ چین دہ ہفتاب حقیقہ امپراطور دوتی اولہ تور ولوب شرقی توکرستانہ کی چینگری
 فی ہون تنگری قوتی نینگ یار دی سلان یوق اتی لرد ہون اتحادیہ سی غہ کیریہ ۳۷ میل
 مدت ہمیشہ امنیت دہ یا شادی لرد

چین دولتی نینگ شرقی توکرستان غہ اول دفعہ استیلاسی

۱۰۶۰ م۔ ۱۔ تاریخیدہ ہون شہزادہ لریدین چچی خان دنجو جان سی خان آر اسیدہ چقیغان دغلی
 محاربہ وسیا پی توکر لری نینگ ہون ملکیتی غہ هجوم قلیغان فرصت دین چین امپراطوری استفادہ
 قلیب چانگ کی آلتیغ بیر قوماندانی فی تولو اسکربلان شرقی توکرستان غہ بولادی چانگ کی ۵۹ م۔
 بیلدہ لولان دقوجو خان لری فی مغلوب قلیب بواکی لورت فی آلدی . آذین کین کیگست
 (قرشہر) ، کوچا ، کاشغر ، یاکند ، ختن ، باشلیغ ۳۶ خانلیق دولت لرد آرقہ دین
 چین قوتی آلدیدہ مغلوب بولوب انقیاد اکلفہ مجبور بولدی لرد . استیلا ، تمام لافان دین کین چین
 امپراطوری چانگ کی فی شرقی توکرستان غہ عمومی والی تعیین قیلدی . ولوب کول لری بایندہ
 وولی آلتیغ شہر فی مرکز قیلدی (حاضرہ بوشہر دین اثر یوق دور) ، چین تائیچ لری
 نینگ بیانی غہ کورہ بول استیلا ، ۶۹ میل دوم قلیغان امیش دور ، بولدت آپیدہ شرقی
 توکرستانہ بولغان دقعات خصوصیدہ معلو مایہمز لوق دور

شرقی توکرستان نینگ چین استیلاسی دین قوتولغانی

۱۰۶۰ م۔ ۱۔ تاریخیدہ ہون تنگری قوتی شرقی توکرستان غہ یار دم سکری بولادی بولار دم قوتی
 کلگان زمان خان لربہریری اوزلور تیدہ کی چین لیغ لرنی یوق اتی لرو شرقی توکرستان
 نینگ شرقی دتہالی دہ کی خان لیت دولت لرد ہون تنگری قوتی نینگ جایہ سی غہ کیریہ لرد اما جنوبی
 ختن ، یاکند ، کاشغر ، اوج ، خان لری فقط ہون دولتی سلان دست بولوب

کاملاً مستقل صورت دہ یا شادی لر۔ بوجوبدہ کی خان لرینگ ہمہ سی دین بار کند دولتی نینگ خانی کو پونع راق ایدی۔

شرقی تورکستان آلتی شہر خان لری آسیدہ اعلیٰ

مجاہدہ لر ۳۰-۷۳ م

۳۰ م دہ یارکند خانی شرقی تورکستان خان لری فی اوزری غنہ تابع قیماق و قوتلیک بیر تورک دولتی تشکیل قیماق اوچون ختن خانی ایسا پادخان بیلان مجاہدہ قیماق غنہ باشلادی و آکز کو نمرودہ ایسا پادخان فی مخلوب قیلیب د اولتوروب ختن فی آلدی۔ آذین کین کاشغری ہم آلدی۔

و ۳۱ م دہ کو چانغہ ہجوم قیلیب کو چا خانی فی اوردوشش د اولتوروب کوچانی آلدی و اوز اوغلی فی کو چانغہ خان تعین قیلدی۔ موندین کین یارکند خانی کنگیت، قوجو، لولان، خانیق

لری فی ہم اوز بیغہ تابع قیماق اوچون کوشش لر قیلدی لیکن او خانیق لر ہون دولتی نینگ حمایتہ سیدہ بولغانی اوچون موافق بولالما دی

۳۸ م دہ ہون دولتی ایک غنہ آیریلغان وقتہ شرقی ترکستان دین ہون لغو دی یوق بولدی ابو وضعیت اوزون دہم قیما دی چونکہ شمالی ہون دولتی قوتلایب قوجو، لولان، کنگیت، و باغٹہ

شرق شمالہ کی خان لری فی اطاعتی غنہ کیرگوز دی و کوچا اہلی سی ہم یارکند خانی نینگ ظہیر دین قوتلماق اوچون ہون حمایتہ سی غنہ کیردی لر، یارکند خانی، ہم غنہ چہ ختن، کاشغرا، اوج

مملکت لری غنہ حکمدار بیغہ دوم قیلدی و بولدت ایسیدہ شمالی ہون دولتی بیلان دوستانہ طرز دہ معاملہ قیلا شور ایدی

ایگری یارکند خانی نینگ قویسہ اولگان ختن خانی ایسا پادخان نینگ برادر زادہ سی کون توغدی خان تقریباً۔ ہم تاریخیہ یارکند خانی نینگ مندی غنہ عشقش چقاریب

ختن فی آلدی۔ آذین کین یارکند غنہ ہجوم قیلیب اویر فی اشغال قیلغان دین کین کاشغرا اوج فی ہم آیب یارکند خانی نینگ ارنی بولوب قوتلیک بیر دولت قوردی، کون توغدی خان

شمالی ہونے لگے تو قی بلان صمیمی دوست ایدی و سپر ہون سفیری ختن اور دہی دہ تور ایدی

شرقی تورستان و چین آرہیدہ بیسل

سبق محاربہ ۷۳-۱۰۳ م

یو قاریہ تیلیخان وجہ بلان شرقی تورستان نینگ شمال شرقی دہ کی خانیق لر ہون دولتی نینگ حمایتیدہ و غرب طرفی { ختن بایکند کا شعراوچ } ولایت لری کون توغندی خان نینگ خانیکتی آستیدہ آسایش بلان یا شا ماقده ایدی لر ۷۳ م دہ چین امپراطوری مینگتی شرقی تورستان عنہ انتیلا قیماق اوچون پانچا او آتلیغ بیر قوماندانی نینگ قول آستیدہ تولا قوشون بولادی دہ دشمن فی مدافعه قیماق اوچون ہون و شرقی تورستان عسکر لری دین مرکب بیر قوشون بار کول دہ صحیح بولدی . پانچا اوبار کول غہ ہجوم قلیب شد نینگ اور و شلر بولدی و اخیراً ہون و تورکستان قوشونی مغلوب بولوب پانچا اوبار کول و قول خان لری فی اشغال قیلدی و ۷۴ م دہ قوجو خانی فی مغلوب قلیب او ولایت فی ہم چین نہ تالاج قیلدی . موندین کین امپراطور مینگتی پانچا او غہ یار دم قوتی ایباریش شرقی تورستان نینگ باشقہ خانیق پورت لری فی ضبط مکلفہ امر اتتی

پانچا اور ۷۵ م دہ لولان غہ ہجوم قلیب بیر سچہ اور و شلر لردین کین غالب بولوب لولان دہ کی ہون مشی فی و باشقہ ہون مامور لری فی اولتور و لولان خانی فی چین غہ انقباض قیماق اوچون آندہ بچک غہ مجبور قیلدی . آندین کین پانچا او جنوب غہ یور و شل قلیب چرچن خانی فی چین غہ تالاج قیلدی

۷۷ م دہ پانچا او ختن غہ ہجوم قیلدی کون توغندی خان تولا اور و شل لردین کین مغلوب بولوب صلح طلب آ مکلفہ مجبور بولدی . پانچا او - ختن اور دہ سیدہ کی ہون سفیری فی اولتور مک و چین حمایتی فی قبول اتناک شرطی بلان صلح قیماق فی قبول قیلدی . کون توغندی خان مذکور شرط نہ عمل قلیب ہون سفیری فی اولتور دی و چین حمایتی فی قبول اتتی . بونینگ بلان یاد کند کا شعراوچ ، ہم چین نفوذی آستیفہ کیرگان بولدی . بر حاد شہ لردین کین کو چا خانی

کون خان بمون نگرى قوتى دين يار دم اليب اوج وکاشغرى پانچا او وکون توغدى خان لر
دين تارتیب آلدى و بيسريل زين کين پنه پانچا او وکون توغدى خان کاشغره هجوم قليب او برى
اشغال قیلدى لر اما اوج نى آلا دیر بواکرده چين امپراطورى شرقى تورکستان غه برعموى
والى و تولایار دم قوتى ایبار دى عومى والى کاشغرى مرکز قليب اولتوردى پانچا او چين عسکرى نینگ
باش قوماندانى صفتى بيلان کاشغره نوردى کاشغرنینگ داخل ایش لرى نى ايلگيركى کاشغر
خانى نینگ اوغلى غه بيرىب انى خان تعين قیلدى لر .

۸۰ م ده کوچا خانى کون خان کنگست خانى اوج خانى بيلان بيرلا شيب کاشغره هجوم قليب چين
عسکرى نى قاتىغ مغلوب قليب تولار اتى نى يوق انتى لر و چين عومى والى نى کنگست عسکر لرى
توتوب اولتوردى لر پانچا او آرنينه عسکرى بيلان ختن غه قاچتى بو مغلوب لوق
نتيجه سیده امپراطور چانگتى شرقى تورکستان دين اميدى نى اوزوب پانچا او نى عسکرى بيلان
چين غه قيقيردى پانچا او بو امر موجب چين غه کتاک نه تيار بولغانده کون توغدى خان
کنگست و کوچا خان لرى دين قورقوب پانچا او نى کتکالى قويا دى وکون توغدى خان
دوست لرى بولغان دوسون خانى و سوغت خانى دين يار دم آلدى امپراطور چانگتى بو وضعيت
نى انگلاب غزى نى قوتلان دوزب پانچا او غه يار دم قوتى ایبار يېشى شرقى تورکستان محارب سى غه
دوم قيلماق غه امانتى بونینگ بيلان پانچا او قوتلانيب ۸۵ م ده کاشغر
نى آلدى اوج و کوچا و کنگست خان لرى پانچا او بيلان دايما اوروش قیلور ايدى لر .

۹۰ م ده باختر و هندوستان پادشاهى بولغان يادچى خانى و ايماکاد فالسينز
آيتىغ عسکر لرى پانچا اونینگ اوشنگه لوللادى اما بواوزون تاغلىق يول لر دين بارىب
کگان عسکر لر مغلوب بولوب قوماندانى باشلىغ تولاسى اولوب آزار اتى يانيب کتتى و تفصيل
تونبده کيلادور بوحا و نه چين نینگ حرصى نى غايت درجه ده قوتلان دوزدى و چين دين
آرؤ آرقه دين يار دم قوتى کيلادى ۹۱ م ده پانچا او اوج و کوچا غه هجوم قليب بولكى

خانمیت فی اشغال قلیدی اماکنیت خانمیت فی اسبج وجهه بیلان آلا لهادی و دایما اوروش جاری ایدی
ایلی ده کی و دوسون خانی کا لاسمقل بولسه موچین امیر الطوری نینگ دوستی و میر دوستی

نه کوره کیو اوغلی و بار و چچی سی ایدی . الحاصل تو تارخچه چین نفوذی فی قلیچا قبول اتای اوز

استقلال فی قلیچ کوجی بیلان ساقلانان بیکانه بیر خان لیت کنگیت (قراشهر) خانمیت ایدی .

پانچا اوکوجانی پانچت قلیب چین سارنی نه مبتلا بولغان خان لر نینگ اویتیده عمومی والی

یک صفتی بیلان ۱۰۲ م نه چه شرقی تورکستان نینگ تولاراق حصه سی نه حکمدار لیت قلیدی . و

کنگیت خانی بیلان دایما اوروش قلیما قده ایدی . پانچا او ۱۰۳ م ده چین نه باینب کنتی

واورنی نه اوغلی پان یونگ عمومی والی بولدی . پانچا او کنتکان سیل ختن ویا کنت خان لر

استقلال اعلان قلیدی لر . و پان یونگ نینگ قلییده بالغوز کا شخر ، اوج ، کوچا ، لولان

قوجو . ولایت لر ی قالدی و یل دین یل نه ضعیفلا شتاده ایدی و خان لر بیر بیر دین استقلال

اعلان قلیدی لر . چین تارخی نه کوره بو خان لر نینگ بعضی سی اوز قوتی بیلان و بعضی سی همون لر نینگ

یارومی بیلان استقلال حاصل قلیدی لر . بینه چین تارخیده باز اوزور که بونینگ بیلان چین نینگ غرب

نه قلیلا دورغان تجارتی توختا مادی و خان لر چین تجارت مالی نینگ اوکیخته مساعده قیلور ایدی .

، کور و لور که ۶۳ - ۱۰۳ م آراسیده کی ۳۰ میل مدت اچسیده شرقی تورکستان

بیر حرب میدانی بولوب چین استیلا سی قرار آلا لهای و پانچا و ختن خانی و کوچا خانی آراسیده کی

بشمیک دین اتحاد قلیب بواوزون . سورکان قانلیغ محاربه لر فی جاری قلیب بریوچیه شهر

لر فی موقتی صورتده استیلا سی آستیفه آلمیش دور لیکن پانچا او کنتکان ۱۰۳ م تارخیدین باشلاب

بو استیلا یوق بولمیش دور . منه بومنا سبت بیلان بواو توزیل لیت واقعه لر فی شرقی

تورکستان و چین آراسیده ۳۰ میل لیت محاربه و میز و با شقه تارخ کتاب لریده واقعه لر نینگ

تفصیلاتی دین خبر سیر بولوب بولدت فی چین استیلا سی دیب یار لیغان نه اعتبار بریامیز

افغانستان تارخیه کوره دایما کا د فایسز نینگ عسکر لر ی مغلوب بولغان دین کین ۱۳۰ م

نه چه باوچی پادشاه لر ی چین نه خراج بر مک نه مجبور لوق ده قانغان ایدی و ندکور تارخیه

کانشکای شرقی تورکستان آکدی و چین عسکر لری فی مغلوب آنتی دیب یا عیب دور اما
چین تاریخیده بوسوز لوق دور لیکن عصری تاریخ لرینیک ایتاقی غه کوره شرقی تورکستان
ده ۱۳۰ م نینگ آکدیده قوتیک بیر چین نفوذی سپید بولغانی و خا که فرغانه و سوغوت و کله
لری غه چه چین عسکر ی کلگانی محل صورتده معلوم دور اما تفصیلاتی معلوم ایماس دور

شرقی تورکستان دین آلتی شهر نینگ قوشخان امپراطور لوقی قوشلغانی

۱۵۰ - ۲۲۰ م

۱۵۰ م غه چه شرقی تورکستان ده بولغان دافعات خصوصیده هیچ معلوم یا تمیز لوقا دور اما مذکور
تاریخنده اولمورده کی آن قوتیک تورک امپراطور لوقی بولغان قوشخان خاندانی دین مشهور
کانشکای شرقی تورکستان غه یوروش قیلیب آلتی شهر خان لری فی اطاعتی غه کیر گوزدی
بو واقعه سیاست اعتباری سیلان بهم بیر واقعه بولغانی نینگ اوستیغه شرقی تورکستان تاریخیده
بیر سخی درجه ده اهمیت یک دور چونکه بو واقعه سبی دین شرقی تورکستان ده غایت چونک و مثلی
کور و لمگان بیر دین اعتدالی و دینیت ایتدایی حاصل بولغان ایدی . بو جهت دین کور و لمگان
معلومات فی تفصیلاً بیان قیلامیز

قوشخان امپراطور لوقی نینگ اصلی

یوقاریده ذکر می اؤکان یا وچی لر باختر (بلخ) و تخارستان (تپغن و بدخشان) و سوغوت
(بخارا و سمرقند) اوکله لریده بیر لایشب او بر لوده کی ساکاتورک لری فی هیداب چقاریب
بو اوکله لوده لیش مستقل خانیت تشکیل قیلیدی لر . هون دولتی قوتیک قشده مذکور یا وچی
خان لری تگر ی قوت غه خراج بیریب تابع لوق ده یا شار ایدی لر . تقریباً ۳۰ م
ده یا وچی لر دین باختر اوکله سیده کی قوش خان قبیله سی نینگ خانی کاد فالیسین تمام یا وچی
لر نی اوز اداره سی غه کیر کوزوب شمالی افغانستان (باختر) اوکله سی ده حکومت قیلامز

بولان یونان لیغ لری نی یوق ای تیپ سہد و کش تاغ لری غہ چہ نگہ و مملکت لر غہ حاکم ہر دولت سہس
قیلدی باختر شہری (نخ) نی مرکز قیلدی و دولتی غہ قوشخان دولتی عنوانی نی بردی

اور و پا سہد و چین نارخیلریدہ تحریف بیلان کوشان دیلا دور و بعضی عصری مؤرخ لہ ہم بو
محرف لفظ نی ایشلا مگدہ دور لر . کا د فایسیر ۵۰ م دہ کا پیسا (قدیم کابل) و
قندار نی اشغال قیلدی و آندین کین ہرات و سیستان نی ہم اوز دولتی غہ الحاق اتی .

دہستان غہ ہم لور و کش قلیب جہلم دریا سی غہ چہ آلدی . و ۷۸ م دہ اولدی و
اوغلی و ایما کیخچی کا فایسیر عنوانی بیلان تخت دہ اولتور و ب قوتحاتی نی سہد دریا سی و ایننگ
مصبی (بوگوئی کراچی) غہ چہ نیکوز دی و او بر دہ کی ساکا حکمدار لری نی اوزی غہ تابع قیلدی

و ایما کا د فایسیر نینگ شرقی تورکستان نی قوتلور و اق و چون جیلان اور شہانی

شرقی تورکستان و چین آر سیدہ کی ۳۰ میل لیت محاربہ لر و ایما کیخچی کا د فایسیر نینگ عصری
غہ توغر کیلا دور . و ایما کا فایسیر چین حکومتی نینگ تورک خانیق لری نینگ صلیغہ

جری اقدامات قلیب ہر موخہ تورک لری نی اطاعتی غہ کیر گوز گانی دین اندیشہ قیلما قدہ ایدی .

واوزی نی چین امپراطوری بیلان برابر کور و رایہی . بنا بحلیہ و ایما کا د فایسیر ۲۹۰ دہ

چین غہ ہر الچی یوللادی و ایبارگان کمونی نینگ مصمونی (د تورک خان لری غہ تعرض قیلما قدین

در حال قولینگی نرنی تارینگ و قدیم دین تورک امپراطور لری غہ چین امپراطور لری نینگ قیز ہیرا

دورغان غنغہ سی غہ موافق مسکا قبر نیلگرنی ہر نینگ) دیمک مفا سیدہ ایدی .

الچی کا شعر غہ کلگاندہ پا پنجا و الچی نی حبس قیلدی و کین جس دین چقا رسہ مو چین غہ یول

برای باختر غہ یاندوردی . و ایما کا د فایسیر در حال سی آ تیغ ہر تو ماندان نینگ قول

آئیدہ ۷۰۰۰۰ آ تیغ عسکر نی کا شعر غہ یولکلاب پا پنجا او باشلیغ چین عسکر لری نی یوق

آتمک غہ امر اتی . بو عسکر لر حاضر تی و ا خان و نا شعور غان یولی بیلان کا شعر غہ کلدی

لیکن بوسکر لریول نینگ اوزون ویمان مشقت یگ یک سبی دین غایت درجه ده لاریب و عاجز لوب
کلگان ایدی لر . منه بوباعت دین بوسکر لر پانچا اوینگ عسکری دین میان صورزده مغلوب لوب
وقوماندان لری (مسی) مقتول تو شوب ۷۰۰۰۰ آتیغ عسکر نینگ تولاسی محوب لوب آرغینه سی
قاجیب کستی -

دوبو هنریت نینگ نتیجه سیده وایما کا دفا سیز چین تعرضی دین ساقا نناق اوچون چین امپراطور یغه
بیرقت دار باج بر مکته مجبور بولدی و بوبا جگدا ریت کانی شکای نینگ عصری غه چه دوم قیلدی .
بور وایت افغانستان نینگ عصری تاریخ کتاب لریده ذکر قلمینا قده دور اما چین تاریخی بونی تاسید

قیلایدور کانیشکای نینگ تورکستان نی چین سبادتی دین قوتقورغانی

۱۱۰۰ م ده وایما کا دفا سیز لوب اورغیه اوغلی بیر وایت مذکوره توغغانی بولغان کانیشکای بابک
سیاسی و جانیگیر بیر آدم ایدی تحت ده اولتورغان کونیدین اعتباراً چین غه باج بر کستی قطع قیلدی .
دهندوستان غه یوروش قیلیب کانگا دایسی غه چه فتح قیلدی و هندوستان نینگ مختلف ملی
حکمدار لری نی محو قیلدی و کثیر نی فتح قیلدی . بونقوعات دین کین باخترده بیر طالی قویوب
پورش پوره (پشاور) شهری نی پایتخت قیلدی . بودا قات نینگ تفصیلاتی نی افغانستان
و هندوستان تاریخی لریده کور ولسون . کانیشکای ۱۳۰۰ م دین باشلاب اوگور نینگ شمال
طرفی غه یوروش قیلیب چین عسکر لری سلان اوروشقالی باشلادی ، اخیراً ۱۵۰۰ م ده
کانیشکای غایت قوت نیک و منظم عسکر ترتیب بیریش برقی تورکستان غه یوروش قیلدی و اغان
یولی سلان یوروب تاغ و میش آرت (دوغیر دوان) دین اشیب بیر لغ قول نی اشغال قیلیب کین
کین کا شغر غه هجوم قیلدی و او یورده کی چین عسکر و آدم لری نی کا لا محو قیلیب کا شغر - یار کند
خترن ، اوج ، کوچا ، خان لری نی اطاعتی غه کیرگوزوب باش آرگون بولغازی غه چه فتح
قیلدی . بونذکور خان لر کین اطاعت دین چچا سون دیگان غرض سلان هر خان نینگ بیر اوغلی

نی رهن طرفه سی بیلان آلیب پورشش پوره غریباندی . کاینشکای بوردین خانزاده لرغه بک
 خراسکارانه دشانزده سکو ک قیلورایدی . بو خانزاده لر یازموسمیده کاپیسا شهره ده
 (قدیم کابل دور حاضر قی چاریکار شهره غریب یاقین بگرام قریه سیده ایدی) وقیش کونلریده قسندار
 ده تورارایدی لر . خوشخان لر یننگ کاینشکای عصریده کی سلطنتی یننگ کنگر ولوکی نی
 (۳۰ بخج خریطه ده کور ولسون)

کاینشکای دباشقه خوشخان امیرالطور لری یننگ تمام واقعاتی نی بیان اتمک بو کتاب یننگ فیضه
 سی ایلاس دور . بایغوز خوشخان امیرالطور لری یننگ شرقی تورکستان غه استیلای سی باعیشین
 شرقی تورکستان ده وجود غه کلگان دین و مدنیت اقلابانی تارینچ نظریه ده تولا هم دور
 منه بو واقعه نی افغانستان و چین تارینچ لوی دین الیب محترم اوقونچی لر غه عرض است من -

خوشخان لر دویده شرقی تورکستان ده دین مدنیت اقلابی دین

شرقی و غربی تورکستان و تخاکه یادچی دسا کاتورک لری کاینشکای یننگ زمانه سی غه چیه شهو تورک
 دینی بولغان توین دینی ده ایدی لر . و باختر یادچی لر یننگ سیاسی مرکز ی بولغان تذکینی
 مرکزی هم بولایدی و باختر ده نوبار آلیغ مشهور معبد توین دینی یننگ آن چونگ و مقدس معبدی
 ایدی . بمعبد نی ایران تارینچ لریده نوبهار دیب آتایدور . بمعبد تافیل لر یننگ
 انقراضی غه چیه توین دشان و بودو دین لری غه سیر دین حصه سی آبرعلیان چونگ بیر معبد ایدی .
 یقتل لر یننگ انقراضی دین کین نوشیروان بمعبد نی محوسی لر یننگ تشکده سی قیقان ایدی
 و اسلام دوریده هم بمعبد محوسی لر یننگ آن مقدس سانايدورغان معبد ایدی ۳۰ بخج عصر
 هجری ده خراب بولدی

کاینشکای هندوستان یننگ بننه شهره نی فتح یقین دین کین مذکور شهره کی بودا دینی یننگ
 پیشوا اسی اسوا گوشتا یننگ دعوتی بیلان بودا دینی غه کیردی و بو کون دین باشلاب اوزی یننگ

سلطنتی نه قرايد ورغان مملکت لږده بودا ديني نينګ د اوجي نه تولا کو شش لږ في قېلدي
 کانيشکاي نينګ دعوتي بيلان افغانستان و باختر و سوخت و تخارستان ده بودا ديني تولا رواج
 تاپتي و شرقي تورکستان ده او قدر سرعت بيلان بودا ديني ياييلدي که آه زمانه ده بودا ديني
 توپين ديني بيلان برابر درجه ده نفوذ پيدا اېږلدي ، و بودا نينګ مقدس کتابي مهابهار
 ويگان کتاب لږ في شرقي تورکستان محرر لږي نور کچه نه ترجمه قليب او غور حرفي بيلان يازيب نشر
 قېلدي لږ کانيشکاي نينګ دعوتي بيلان بودا ديني نينګ راهب لږي دين شرقي تورکستان
 نه تولا راهب لږ کادي . افغانستان تاييخي نه کوره ختن شهرې بودا ديني نينګ مرکزي بولغان
 ايدي و ختن ده ۱۰۰ بودا مجسمي د ۵۰۰ راهب بارليقي في بيان قېلادور و بير چين سياحتي
 سي پوشه ږده مذکور مت دارده توپين معبد لږي و راهب لږي بارليقي في بيان قليب دور
 چين ده بودا ديني بولغان راهب لږي دين فاشين آتليغ پېري ۳۹۹ ده ختن نه کلگان او يردين
 کشمير لږي بيلان هندوستان نه کتکان ايدي مذکور فاشين سياحتنامه سيده يازيب در که او
 زمانه ده ختن بودا ديني نينګ بهشتي ايدي و غايت زينتليک معبد لږي بولغان ايدي بومعبد لږ
 نينګ بريد ه اوج مينګ نه ياقين راهب بار ايدي (فاشين نينګ سوزي توگادي)
 و چين تاييخي نه کوره کانيشکاي دعوتي بيلان شرقي تورکستان نه بارغان بودا راهب لږي نينګ مشهور
 راتي کو هار ايسو آتليغ پير راهب دور . بودا راهب کو چاده سکونت قېلور ايدي و کوچا غاني نينګ
 قېري في بخاريه الفايي مشهور و ايت دور . و به چين تاييخي ده يازيب دور که شرقي تورکستان
 نينګ او زمانه ده هندوستان دين قاسمه اېکنخي درجه ده بودا ديني نينګ مرکزي ايکانيکي ثابت دور
 بخوکه چين ايلي سي في بودا ديني نه کير گوزمک او چون ختن ، کاشغر ، کوچا ، دين تولا راهب لږ چين نه
 باريب او منته چين پاتېنمي بولغان لويانګ (حاضر في خوتان) شهره معبد لږي سېس قېلغان
 ايدي لږ و کين لږده بودا ديني توجو (تودوپان) ده رواج تاپتي و شرقي تورکستان راهب لږي نينګ دعوتي
 بيلان شرق مملکت لږيده اورخون دسلګ دريال لږي بوميده کي مدنيت ليک او غور لږ بودا ديني في قبول اتسي

مدنیت

دین رابطة سی سایه سیده شرقی تورکستان و هندوستان و افغانستان و چین امانی سی آه اسیده بیر
اینتلاف حاصل بولوب بولایتلار نینگ نتیجه سی یا لغوز دینی ایش لر غینه بولمادی بلکه بولمکت لر نینگ
بیر بیر ی نینگ مدینتی بیر بیر ی غه تولاسرا ت قیلدی هندوستان دین هرتم صناعت آدم لری
شرقی تورکستان غه تولاکلیب بولورت نینگ اوز صناعت لر ی نینگ اوستی غهندوستان صناعتی
رواج ناپتی و ختن امانی سی هندوستان غه بول تاپسب تجارت قافله لر ی بارش کلش آن یاقین بول
دین جاری بولدی . و شرقی تورکستان دین چین غه بارغان لر او پر غه سیده و تال اور و غلری
فی الیب باریب چین لیغ لر غه سیده تر میاق و تال تیکوزوب اوزوم حاصل قیلماق فی اور گاتتی لر
و شرقی تورکستان دین چین غه بارغان لولان لیغ ش یلون آیتلغ بیر تورک چین
دین کاغذ صناعتی فی اور گانیش شرقی تورکستان غه بول صناعت فی یایدی . حاضره ختن و
یاکسند ده رواج لیغ بولغان کاغذچی یک عین اوزمانه دین قافغان قدیم اصول دور
چین تاریخی کوره لولان ده کاغذچی یک ۱۰۵ و ۱۵۰ م آه اسیده رواج تاپقان ایکان
دور . الحاصل دین سایه سی بیلان هندوستان و چین و باشقه یر لر غه بارغان شرقی
تورکستان لیغ لر غه کورمکت لر غه تورکستان نینگ مدینتی فی نشر قیلانک اولورت لر نینگ
صناعت و علم و باشقه مدنیت اصول لر دین تولافایده لیغ اصول لر فی مکتوردی لر
منه بولصورت بیلان بولورت نینگ مدنیت اصولی ده مهم بیر تغیر وفتلاب یاکه ترقی حاصل بولدی
شرقی تورکستان دین قوشخان لر نینگ نفوذی سقیبب بیر لیک

خان لر نینگ متقل بولغان لر ی

۲۲ - ۳۶ م

کامیشکای ۱۶۰ م ده وفات قیلیب اورغنه اوغلی هوشکا پادشاه بولدی بونینگ دوریده ترقی

تورکستان ده بیج تغییر لو بمای تیخلیق ده ایدی هوشکا تقویاً ۱۸۲ م ده اولوب اورنجه واسوویا
آتیغ بیر ذات پادشاه بولدی و اودیلو ایران شاه لری (ساسانی لر) بیلان تولا محاربه قلیب و
امم هندوستان ده بعضی ارجا لر استقلال اعلان قلیب نتیجه ده قوشخان دولتی ضعیفلا شغالی باشلا
دی اما آلتی شهرده قوشخان دولتی نینگ نفوذی اوز عالی بیلان بار ایدی و اودیلو ۲۲۰ م ده اولدی
بولتا ریخنده آلتی شهرخان لری استقلال اعلان قیلدی لر . آلتی شهرخان لری نینگ بول
استقلال لری سیانی اتحادیه سی نه کیرگچه دوم قیلدی یعنی بیر یوز قرق یل ت بولورت لر
نه بیج بیر عالی نفوذ لول تاپمای متقل مایشادی لر

چین ایمپلاسی دین سیانی اتحادیه سی نه کیریش آر سیده کی مدت ده شرقی تورکستان نینگ شرقی و شمالی حصه لری

بولقاریده قیلغان دجه بیلان مشهور چین قوماندانی پانچا او نینگ شرقی تورکستان نینگ شرقی حصه
لری نه استیلا قیلغانی تاریخیدین اعتباراً . شرقی حصه لری بولغان قوجو ، بارکول ، لولان
کنگیت ، اولکله لری نینگ خصوصیه قابل اعتماد بیر معلومات یوق دور . مگر مذکور تاریخیدین
۲۲۰ م نه چه چین ده کی امپراطور لوق حان خاندانی نینگ قوتی بک زیاده بولوب تمام مغولستان
آلتای ده تورک خانیش لری چین امپراطوری نه خراج بیریب و تابع لیت صورتده یاشار ایدی لر
منه بول دلیل بیلان مذکور حصه لر نه هم چین حمایتی بار بولسه کرک دیب گمان قیلینا دور
ایلی و ایسیغ کول اطرافنی دینه سونخانیق لری متقل حالده ایکانیک لری قونیک احتمال دور
یایل (تار و دئای) دیاکی اوکوز (حاضری آلتای) خانلیق لری چین حمایتی سی استیده غربی
مغولستان ده دولت تائیس قیلغان سیانی تورک لری نه تابع ایدی ۲۲۰ م ده
چین ده کی حان خاندانی امپراطور لوقی بقیلیب چین ده ایکی تورک دولتی و بیر چین دولتی قورولسا
بولر بیریری بیلان اوروشاق نه مشغول بولغان دین کین شرقی تورکستان نینگ مذکور شرق حصه

لری نینگ کامل مستقل - بولغانلیق لری معلوم دور بولمگانه آلتی شهر خان لری نینگ خوشن لری
نقوضی دین چیقانی و شرق حصه لری ده کی خان لری نینگ چین نقوضی دین تو تو لغا لری تقریباً
تأییدیه واقع بولیش دور دوبرهم تقریباً ۱۳۰۰ میلادت مستقل قالدی لری -

سیانی تورک لری نینگ استقلال و شرقی تورکستان بکوردولت نینگ تحاپه شی کیسیرگانی - ۳۹۰ م

شمالی هون دولتی یقیلغان دین کین سیانی تورک لری نینگ آلتی و تانوادا تاغ لری ایچیده
برلاشکانی نی یوقاریده یازغان ایدوک . مغول تاریخلریده باخوردو شرقی مغولستانده کی تورک
لری عموماً تاتار دیگاندک چین تاریخلریده مذکور اولمگانه لری تورک لری عموماً تونگوز دیب یازادور بولور
تورک لری مغول تاریخلریده تاتار و چین تاریخلریده تونگوز دیسیه بولور تاتار ویا تونگوز دیلگان
تورک لری نینگ جمله سیدین بیر قبیلده دور . و چین تاریخ لرینده کوره بولر نینگ قدیم یورت
لری قدیرغان تاغلریده کی سیانی تاغی نینگ جلیغه لری ایدی بولور مناسبت بیلان بولور نی
عصری تاریخ لرده سیانی تورک لری دیب کر قلیپما قده دور سیانی تورک لری
آلتی تاغلری ایچیده برلاشکان دین بری چین حبابه سی آسینده دولت تاسیس قلیپت باربار
یورت لری نی کنگر و توب شمالی هون دولتی غه تابع بر لری نینگ تولار اقی غه مالک بولغان ایدی لری
۲۲۰ م ده چین ده کی حان خاندانی یقیلیپ تمام چین غنشا ش ایچیده قالغان سیدین
سیانی خانی اتحاد قلیپ شمالی مغولستان نی اشغال قیلیدی و ۲۲۵ م ده استقلال اعلان
اتتی و سیانی خانی اوزمی غه تنگری قوت عنوانی نی اختیار قیلیدی لیکن بو وقتده جنوبی هون لری
هم استقلال اعلان قلیپ شمالی چین نی ابگه لاب لیو خاندانی آیتلیغ چین امپراطور لوقی نی تاسیس
قلیپ کوک دریا (یاگسی کیاگ) نینگ شمالی تمام آنکا مسلم بولغان ایدی بولور چون سیانی
تورک لری شرق و جنوب غه کنگر وایلمای تیی سوا یلی نی اوزلیغه تابع قلیپ تورما قده ایدی لری -

ایدی لر دیوزیلیدین زیاده راق مدت بو حالده قالدی لر . ۳۵۰ م ده ماچور یا لیغ توپا توکر لر
شمالی چین نه هجوم قلیب جنوبی چین (لیو) امپراطور لوقی نی سیقتی ندین کین توپا لر نینگ اوز
ایچیده دخی مجادله حیقتی بوفرصت دین سیپانی تنگری قوتی فو خان (چین تاریخیده تحریف
بیلان فوکیمن یا زیلا دور) استخاده قلیب ۳۵۱ م ده کانسو و شنسی ولایت لر ی نه هجوم قیلدی
واو ولایت لر نی الیب اوزی نی چین امپراطور ی اعلان قیلدی و توپا لر بیلان مجادله قلیب خیر اولر
نی اوزی نه تابع قیلدی . ۳۵۱ م تاریخیده تنگری قوت فو خان نینگ سلطنتی نینگ
حدودی شرقا ژاپون نینگیزی جنوبا کوک دریا غربا ایجه (سیردریا) و پامیر تاغری بعضی رودست
لر نه کوره اوگوز (آمودریا) و آرال کولی نه چر ایدی (هجنی خریطه نه قراسونلر)

تنگری قوت فو خان ۳۵۱ م ده کانسو و شنسی نی الیب چانگ ان (حاضر قی بیانفو)
شهری نی پایتخت قیغاندین کین لولان و قوجو خان لر ی تنگری قوت فو خان نه اطاعت
قیلاق بیلان ایننگ عسکری نینگ هجومی دین قوتو لماق نه مجبور بولوب مذکور ایکی خان ۳۵۰ م
طرفیده چانگ ان نه باریب تنگری قوت نی زیارت قلیب اطاعت عرض اتی لر تنگری قوت
فو خان مودین تولانخرسند بولدی و شرقی تورکستان نینگ آلتی شهرده کی خان لر ی نی اطاعتی
نه کیرگوزمک اوچون فو خان (چین تاریخیده لکوکوانگ) آتلیغ بیر ذات نینگ قیاقی آستیده
عسکر لولادی آلتی شهر خان لر ی نینگ رضی لوق بیلان دیار دافعه قلیب مغلوب بولغاندین کین
اطاعت قیغان لر ی معلوم ایلاس لیکن هر حالده پوتون شرقی تورکستان سیپانی تنگری قوتی نه
اطاعت قیغانی و مذکور لوخان نینگ شرقی تورکستان نه عمومی الی بولغانی معلوم دور

شرقی تورکستان خانلیق دولت لر ی نینگ استقلال

۳۹۰ — ۴۶۸ م

تنگری قوت فو خان ۳۸۳ م ده جنوبی چین نی الماق اوچون جنوبی چین دولتی بیلان محاربه نه
کیریشتی لیکن بومحاربه ده قاتیغ مغلوب بولدی و بو مغلوب لوق نتیجه سپیده شمالی چین ده لغتلاب

حقیقت سیپانی دولتی میان ضعیفلاشتی دشمنی چین هم تویسین کتیب قدیم پانتیج بولغان
آلتای تانغ لری ایچیکه اوزی فی تارماق غمجهور بولدی لر ، و بولوصنیت دین سیپانی دولتی نینگ
قول استبداده بولغان تورک خان لری عموماً استفاده قلییب سیپانی نگرى قوتی غمجه حرب اعلان
قیلدی لر و اخیراً ۳۹۰ ده شرقی تورکستان خان لری سیپانی لری فی آلتای دین شمال (سیبر)
غمجهجرت قیماق غمجهجور اتنی لر بونینگ بیلان اومعظم تورک دولتی سل اییب کماذک یوق بولوب کیتی
ایگری شرقی تورکستان غمجهجومی والی بولغان لوخان ۳۸۶ م ده اوزتایع لری بیلان کوکو
اولکسی غمجهقاچیب اویرهده بیرستقل دولت تانیس قیلدی بود دولت فقط ۱۱۰۰ میل دوم اتنی چین چیده
هولیانگ دولتی دیلیگان کیچیک دولت اوشبودور ، منه بوسورت بیلان شرقی تورکستان
نینگ یرلیک خان لری باشقه باشقه مستقل بولوب ۳۸۶ م ده توپا امپراطور قوتی غمجهتایع بولغونچ
طوائف الملوک تشکیلده یاشادی لر

چین ده تانیس تاپقان توپا تورک دولتی

شرقی تورکستان نینگ بود دولت غمجهتایع بولوب یاشاغان مدتی آرد بولسه مو بولورک دولتی نینگ
تورک تاریخیده قدیم مدینت لر اعتباری بیلان اهیمنی چونگ دور ، بنا علیه بود دولت نینگ
تاریخی واقع لری و مدینتی فی بیان قیلا میر

توپا تورک لری نینگ اصلی دولت لری نینگ ابتدای

همون دولتی دوریده همون نگرى قوتی غمجهاطاعت قیماق قدیرغان تانغری نینگ شمال قیسمده
مستقل یاشاغان بیرتم تانار لری توپا آتی بیلان تولوزایدی لر (عنجی خرلیطه غمجهقراسون لر)
همون دولتی یقیلغان دین کین توپا لر آهسته آهسته جنوب غمجهتوغرا یوروب شرقی مغولستانده
یرلاشتی لر . کین رده تخم موتوبن غمجهیوروب چین سدی دین اولوب تاشنی اولکده سیده یر
لانیب اویرهده بیرگ یک کیچیک دولت تانیس قیلدی لر و بار بارا قوتلانیب توباً ۳۰۰ م

دہ تو پالراو سیتہ خان بولغان ایلو جنوبی ہون دولتی بیلان دشمن یک پیدا قلیب ۱۱ ۳۵
 ۳۵ م آسیدہ قاتلغ محاربہ لر قلیدی . ایلر اولگان دین کین اور نیغہ خان بولغان یو لو
 مغولستان دہ کی تورک خانیق لر سی پانی تنگری قوتی بیلان اور دوشوب آلتای تاغری غچہ پورتی فی
 نگر و تتی ، موندین کین تو پالراو غہ خان بولغان بیر ذات (چین لر یو لو نگ قلیب یازا دور)
 ۳۵ م دہ جنوبی ہون تنگری قوتی شایمان بیلان اور دوشوب انی مغلوب قلیب دخیرائی اسیر قلیب
 داولتور جنوبی ہون دولتی فی کاملا بیقتی لیکن موندین کین تو پالراو نینگ اوز آسیدہ دخلی انقلاب لر
 چقیب یو لو نگ قوتی ضعیفلاشقان حالہ سی پانی تنگری قوتی فو خان انی مغلوب اتیب اعانتی
 آستینغہ آلدی سی پانی تنگری قوتی یو قاریدہ ایلغان دجہ بیلان ۳۸۳ م دہ جنوبی چین
 اوروشیدہ مغلوب لغاندین کین تو پالراو نینگ خانی کہ وحی استقلال اعلان قلیب ۳۸۶ م دہ سی پانی
 لر فی قطعی صوندہ شمالی چین دین ہیراب چقیارب اوزی فی شمالی چین امپراطوری اعلان فی سدی
 خاندانی غہ وحی خاندانی عنوانی فی بردی چین تارخیدہ کی وحی امپراطور لوی تو دور
 سی پانی دولتی عاجزلاشقانہ چین نینگ پچلی ولایتیدہ استقلال اعلان قلیب دولت قورمان
 و دھو آن و ہیر عبادت بیلان ین آتلغ تورک دولتی فی کہ وحی مغلوب قلیب بو منطقه فی ہم تو پا
 دولتی غہ الحاق اتتی کہ وحی اولگان دین کین اور نیغہ اولتور غانلر خون ہاششی گانسو باشقہ شمالی
 چین ولایت لر فی الیب کوک دریا (یاگسی کیا نگ) غہ چہ تو پا (وحی) امپراطور لوی غہ تابع بولدی
 (عجمی خریطہ غہ قرانسلر)

شرقی تورکستان دین توجو و آلتی شہر خانیق
 لر یو لو نگ تو پا امپراطور لوی غہ لغیب د قلیغانی ،
 ۳۸۸ م — ۳۶۰ م

چین تارخیر یو لو نگ روایتی غہ کورہ جو جان امپراطوری ۳۲۹ م دہ مغولستان نینگ شمالیدہ
 کی قیرغیز اور خون دریا بوسیدہ کی اولغور لر بیلان بیرلا شیب مغولستان و آلتای و غربی گانسو

دکود اوکله لری فی کلفا دین کین ۳۵ و ۳۷ م آراسیده شرقی تورکستان خان لری حجاز
 ایتیماسی دین قورقوب اوز خوشی سلایان توپا امپراطوری غه تابع بولدی لر و تور کچه عمومی تارسیخده یازیلغانیه
 کوره ۳۸ م ده توپا دی امپراطوری شرقی تورکستان غه عسکری یاریب قوجو و آلتی شهر خان لری
 فی اوزی یننگ حکیمیتی غه انقیاد قیلماق غه مجبور قیلدی (عسجی خراطیه غه قراسونلر)
 لیکن بونقیاد اوزون دوام قیلمادی چونکه پووقت لده تورک پورت لری ده قست دار غه کلگان جوبان
 تورک دولتی تقویتا ۳۹ م ده شرقی تورکستان دین توپا حکیمیتی فی یوق اتتی -

توپا تورک لری یننگ مدینتی

هسجی عصر سیلادی ده شمالی چین ده غایت مترقی بیر مدینت دوری آپچیلدی . دلو مدینت
 انکشی فی اوشبو تورک خانده فی یننگ اثری ایدی ، لودوره ده چین ده سیاسی ، اقتصادی
 معاری - عسکری ، و باشقه مدینت جهه لری نهایت درجه ده ترقی قیلغان ایدی ،
 او عصر لده شرقی تورکستان یننگ بیر جزئی بولوب حاضره کانسونینگ غربی حصه سی بولوب قانغان
 دوگونجو انگ اوکله سیده کی تاغ دین اولوب بولوب باسالغان هجده لده کی محاربتق و هیکیل سازیتق دوشام
 یقین و نقاش یقین صنعت اثر لری توپا لرنینگ مدینتی شمالی چین دین اشیب تا شیب شرقی تورکستان غه
 هم کلگانی فی کورساتا دور ، چین داور و پاموزه خانه لریده توپا لرنینگ هرتم صنعت اثر لری یک
 تولا دور

جوجان تانار امپراطور لوقی ده شرقی تورکستان {جوجان تانار لرنینگ اصلی دولت قورغان لری}

بولر یننگ اصلی شرقی منولستان و پانچور اوکله لریده کی تانار آتی سلایان تونولغان تورک لردین بیر قسملیه دور
 قییم تورک روایت لریده بولر فی جوجان دیلا دور و حقیقت اوشبو بولسه کرک دور جوجان
 جوجانجوان ، چچن ، دیگجان آت لر ایست محرار لرنینگ تحریف لری بولماق قوتیک احتمال دور ،

چین لیغ لر لولر نی پوپان دیدور - و بعضی اور و پامونخ لری بولر نی آوار تورک لری دیب یانان
بولسه موبوسوز آشکارا غلط سوز دور چونکه آوار لر نینگ بوتارخسیدین اورون مدت ایگری اور و پامونخ
ده شان و شوکت لیک بیر تورک دولتی نه ایگه ایگانیکی ثابت دور . نیز بوردیه نایسخ کتای لری
ده مشهور بولغان جوجان آتی فی یازا میسر -

منه بقبیلہ نینگ خانی ۳۱۰ م دین باشلاب امتدار پیدا قیلیب کیچیک بیر دولت تشکیلی فی
آلدی و سیپانی دولتی بیقیلغان دین کین آهسته آهسته شرق و غرب طرفی نه نفوذی فی یاییب
قواقدوم شهری نینگ شمال شرقی سی (غالباً قانخا) اولکە سی فی پاتخت قیلدی و کین خان
لر دین بیر تام آلتای لر نی اشغال قیلدی و ننگری قوت عنوانی فی آلدی ، ۳۲۰ م ده تولون
خان آلتیغ بیر ذات ننگری قوت بولدی . تولون خان شرقی ده فتوحات قیلیب کوریا نه
چهل غنی نه کیرگوزدی و ننگری قوت عنوانی فی ترک اتیب قاغان عنوانی فی آلدی . تولون
قاغان ۳۲۰ م دین باشلاب توپا دولتی بیلان محاربه قیلورایدی ، ۳۴۰ م طرفیده تولون
قاغان غرب نه یوروش قیلیب ایلی ، یتە سو ، اسپنخ کول طرفی اولکە لری فی اورسلطنتی نه الحاق
اتتی و بابا راضر ننگری و یایین (اورال) دریا سی نه چتە تمام شمالی تورک دیبا سی نه مالک بولدی
تولون قاغان نینگ شرقی و غربی تورکستان فی لغانی
۳۶۰ م — ۳۷۰ م

تولون قاغان شرق و غرب فتوحاتی دین کین ۳۶۰ م ده جنوب غنیر ووش قیلیب قوجو آلتی شهر
اولکە لری فی توپا امپراطوری نینگ نفوذی دین تارسیب الیب اوزی نینگ قاغان لوق اتحادیه سی نه الحاق
اتتی ، آندین کین فرغانه و سوغوت اولکە لریده کی تورک خان لری فی اوزی نه تابع قیلیب اگوزر آمو دریا
دین اوتوب باختر اولکە سیده کی قوشخان لر نینگ بقیه سی فی مغلوب اتتی و اولر کابل طرفیغە هجرت قیلدی
لر . منه بصورت بیلان جوجان امپراطور لوقی مودن امپراطور لوقی بیلان تقریباً برابر کنگر و لوک نه
مالک بولدی (۷۰ خجی خریطه نه قرا سولر) . جوجان دولتی بولطرده قاهره بیر قوت غنە مالک بولوب

کو نیدن کونگه گنکر و لکده بولخان حالد و تولون قانان وفات اتی و قانان یق خانانی اورا سیده تخت
تالاشی بوزیدین داخل مجادله حقیب دولت نینگ ایلگیر کی قوت و هیبتی آزلدی و بوفرصت سیدین تخارستان
(بوگوئی قطع بدخشان) اوکله سیده ینگی بیر کچگیک دولت تاسیس قیغان یققل تورک لری نقاده
قیلیب باختر و سوغون و فرغانه اوکله لری غه استیلا و قیددی لر

شرقی تورکستان و یققل امپراطور لوقی { یققل لر نینگ اصلی و دولتی نینگ تور و لوشی }

بولر اصل ده چین سدی نینگ شمالیه ده اولتور و غلورغ چونگ بیر تورک قبیلله سی ایدی
چین تاریخیده بولر نی (هوا) و گا (چی تا) دیب یازا دور ۴۲۳ م تاریخیده یورت
لری نی تاشکاب غرب غم بورد اولان اینجه (سیر دریا) بوسیده بیر لاشتی کرکین اویر دین هم کوچر
اولتور (آمودریا) نینگ بش طرف لریده بیر لاشتی لر و ۴۵۰ م طرافیده حاضر تی بدخشان
اوکله سیده کی یققل علاقه سی نی یا تحت قلیب بیر دولت قوردی لر ، بومنا بنت بیلان بولتورک
لر نی یققل لر دسیله هی هندوستان تاسیخ لریده آفتال آفتالیت و عرب تاریخلریده هیالده و
بیتال و اور و پاتاریخلریده آفتالیت آق بولان آفتالان شهسور تورک دولتی اوشبورد
یققل لر نینگ دولت قور و پ تخارستان ده اقتدار یغره کلگان وقتی جو جان لر نینگ داخلی ختانی
و قانستان ده کی توخشان خانانی نینگ سلطنتی پارچه پارچه بولوب اقراض غه یوز کلتنور گانی و پنجاب
راجا لری نینگ داخلی مجاربه غه تولغانی و ک بیر فرصت غه مرصاد قلیب بوفرصت یققل لر نینگ
نهایت ایتیک و آزییر زامده بولتون افغانستان و غربی تورکستان و شرقی تورکستان نینگ جنوب
قسمی نی اشغال قلیب فوق لحد و قوتلانیب لکنکی غه سبب بولدی ، یققل دولتی بونینگ بیلان
غینه تورمای هندوستان غه هجوم قلیب پنجاب ، سند ، کشمیر ، اوکله لری نی ضبط قلیب
۷۰ و ۸۰ م آراسیده غایت معظم بیر تورک امپراطور لوقی قوردی (منجی خراطیه غه ارسولر)

نفتل دولتی آرزو مازنین کین ایکی غنہ آیریلیدی بیرسی شمالی بولوب مرکز قی قطغن ده کی قوند و نر شهر ی
 یننگ جواریده تو بن نفتل شهر ی ایدی ، بینه بیرتسی جنوبی بولوب مرکز ی پنجاب ده ساکلا شهر ی
 ایدی ۵۲۵ م تار بخدریده شمالی نفتل خانی آق شوقار و جنوبی نفتل خانی قورامان آیتوغ ذات لر
 ایدی . جنوب ده کی خا نر شالده کی خا نر غه تابع ایچا نیکی یننگ گمانی غاب دور

شرقی تورکستان یننگ نفتل دولتی غنہ تابع بولغانی دایر لغانی

۳۷۰ - ۵۰۰ م ده نفتل لر جو جان لر یننگ داخلی جوادله سی دین استفاده قلیب غربی تورکستان فی اشغال
 قلیغان دین کین کا شغر غنہ هجوم قیلیدی لر بولوب هجوم نتیجه سیده کا شغر دیار کیند و ختن و کوچا تا قوجو دلیا
 لر ی غنہ چر تمام جنوبی شرقی تورکستان نفتل دولتی غنہ تابع بولماق غنہ مجبور بولدی (هنگامی خلیفه غنہ قرا سون لر)
 نفتل دولتی یننگ شرقی تورکستان یننگ مذکور منطقه لر ی غنہ حکمیتی تقریباً ۵۰۰ م غنہ چه
 دوم قیلیدی و مذکور تار بخسیده جو جان لر نفتل لر فی مغلوب قلیب شرقی تورکستان نفتل دولتی دین آیریب
 کنتی

شرقی تورکستان یننگ ایکنجی دفعه جو جان دولتی غنہ تابع بولغانی

کین رده جو جان لر یننگ اخی اخلانی تور و لوب بینه ایکنجی قوتلار کا نری یننگ نتیجه سیده جو جان
 قاغانی تقریباً ۵۰۰ م تار بخسیده شرقی تورکستان غنہ لور و ش قلیب نفتل عسکر لر ی فی مغلوب
 قیلیدی و بونینگ بیلان شرقی تورکستان مان لر ی بینه ایکنجی دفعه جو جان اتحادیه سی غنہ قوشولوب
 جو جان دولتی بیقیلغونچه تیغچلیق بیلان یاشادی لر ۵۵۵ م ده بودولت یقیلیب ایننگ
 اوزیغه قور و لغان کوک تورک دولتی شرقی تورکستان فی اوزی غنہ تابع قیلیدی -

جو جان تورک لر ی یننگ مدعییتی

جو جان تار لر ی اگر چه توپار و قوشخان لر غنہ نسبتاً مدینت ده تو بن بولسه لر مو اوزمانه ده کی تو لا
 دولت و ملت لر غنہ قراغانده مدینت ده تو لا ایلگری کتکان بیر ملت ایدی . خصوصاً عسکر لیک

ایشان لریده غایت منتظم ایدی لر . یوقا ریده مذکور بولغان تولون قانان لاری و سکر لری اقتصادی
ایشان لریده غایت حکیمانه قانون لری و نظام لری وضع قیلغان ایدی و تمام دولت آدم لری و سکر و رعیه لر بوقانون غه
عمل قیلماق غه مجبور ایدی لر ، جوجان قانان لری نینگ شمالی چین ده کی دئی (توپا) و جنوبی چین ده کی
جوجو امپراطور لوق لری بیلان و ایران ده کی ساسانی شاه لری بیلان کی سیاهی مناسبت لری چین و هند
واور و پارتا نخیل ریده مذکور دور

کوک تورک دولتی و کوک تورک لر نینگ اصلی و دولتی نینگ قورولوشی

۵۵۲ ————— ۶۵۷

هون دولتی ییقیلغان دین کین بیر قسم تورک لر آلتای تاغلری نینگ اوتماک ترس جلیغه لری یغینیب
اویرلر ده یولاشتی لر و بولر تورک افسانه لریده ارگنه قون دیلگان جلیغه ده تقریباً ۶۰۰ میل
یاشادی لر و اویرده نفوس لری و مال لری تولا بولدی . بولدت ایچسیده مذکور جلیغه دین تیمورکانی
کشف بولوب بولر تورک لر تیمور صناعتی ده بک زیاده ترقی قیلیب بولر اسط بیلان مدنیت لری تولا بلگر یلادی
جوجان تورک لری دولت قورغان دین کین جوجان لار باشقه تورک لر نی اوزی غه انقیاد قیلدور
غاندک بولار گنه قون تورک لری نی موحاکیمت لری استیغه آلدی لر اما بولر هم باشقه تورک اقوامی
دک علاحدہ بیرخان لری بولماق بیلان داخلی ایش لری ده مستقل ایدی لر ، ارگنه قون تورک
لری نینگ خانی بولغان بومین خان آلتیغ بیر قهرمان جوجان لر نینگ ضدلیغه عصیان چیقاریب
۵۵۲ م ده جوجان سکر لری نی مغلوب قیلیب اوتوگن تاغلری منطقه سیده اکی اوتوگن شهری
نی مرکز قیلیب ینگلی بیر دولت قوردی . و خاندان غه کوک تورک عنوانی نی برودی و آازگا
تابع بولغان تمام تورک لر غه تورک آتی نی اعلان قیلدی ، دبو نینگ بیلان اوز مانعه غه چه
هر قسم آت لر بیلان تاریخ ساحه سی ده کوردو لگان تورک اقوامی بوعصر ده اوز لر ی نینگ اصلی آت
لری بیلان میس دان غه حقیق حاضرتی زمانه میز غه چه عمومی تی نی محافظه قیلماقده دور
یعنی کوک تورک لر نینگ دوری غه چه تاریخ صحفه سیده موقعیت کسب قیلغان تورک لر نینگ

اچسپین تورک آتی بیلان شهور بولغان لری یوق دور بلکه اولغور ، هون ، سیپانی ، جوجان
نوپا ، وغیرہ آتکر بیلان نولوغان ایری لر ، کوک تورک دولتی قورولماقی بیلان تمام تورک اقوامی
بولسای دعوای آتکر ایستده بیرلاشتی لر

دولت نینگ کنگروگانی

بوین خان جوجان سکری فی مغلوب اتکادین کین ایسلخان عنوانی فی آلدی (قاغان دین بیردجه
توبن بولوب عمومی الی معنای ده دور) ایخان بوین بایراقی نینگ اوستیغه بوزبور ی نینگ بانشی
نینگ مجسمه سی فی بیر کیتور ایری ، پخونکه اولغوز تورک لری نینگ افسانه لریده کی الانقوا حکامیه
سی نه کوره بوز بوزی فی اولغوز تورک لری مقتدس سلور ایری لر و کوک تورک خاندانی بوز بوزی
فی معبود یوق درجه سیده اتقاد اتیار ایری لر ، بوز بوزی نه متعلق سوز لر منول تاریخ لری ده کی
الانقوا وارگنه تون حکامیه لریده مذکور دور ، ایخان بوین ایکی اوج میلادت اچسپده اوترا
آسپاده کی پوتون تورک خلیف لری فی بوز بوزی باشلیغ بایراقی نینگ آسپنده بیرلاشتور دی

شرقی تورکستان نینگ کوک تورک اتحادیه سی نه کیمرگانی

۵۵۵ - ۶۳۲ م

ایخان بوین اوزی فی قاغان ایلان قلیب جنوب نه قاچقان جوجان لری یوق قیماق اوچون اولغی
موقان خان فی تولاسکر بیلان یوللادی موقان خان جوجان لری قوغلاب یوق ایتیپ ۵۵۵ م
ده پوتون شرقی تورکستان فی وغربی تورکستان نینگ بعضی سی فی اشغال قیلدی ، بونینگ بیلان
شرق قوریا دین غرباخرز نینگیزی نه چار اولغان تورک خان یقین لورت لری فی تمام حاکمیتی آستی نه
آلدی ، بولصورت بیلان کوک تورک دولتی غایت چوگک بیر امپراطور یوق بولدی ،

چین تاریخلریده اولور دین ایخان عصری تاریخ لری نینگ بعضی سی ده بودولت فی قوکیو دولتی دیب
یازا دور ، بواویر یلیدین باشقه یلده کی لفظ لری فی تحریف سیرز یا لایم دورغان چین لیغ لری نینگ
تحریری دور ، بوین قاغان اینی سی راسبستی خانی فی غرب منطقه سیده کی

تورک لر اوستی نه عمومی الی تعیین ایلا دی و با یغو عنوانی فی بردی بوعنوان قدیم تورک کرده
 قاقان دین کین اوچونجی درجه ده کی رتبه نه مخصوص عنوان دور ، واورخون آبدی لری دین
 یا بغو کلمه سی نینگ نایب مناسیده ایگانکی آنگلانا دور ، یا بغو نینگ اداره مرکزی قالاس
 (طراز) شهری ایدی ، بولنگر و مملکت اداره اعتباری سیلان ایکی نه آیریلیب شرقی حصه سی
 توغراقا قان نینگ اداره سی نه مربوط ایدی و غرب حصه سی یا بغو نینگ اداره سیده ایدی ،
 شرقی تورکستان دین قولد بار کول خانیق لری شرق اداره سی نه قراشلیغ بولوب باشقہ منطقه لر
 غرب اداره سی نه تابع ایدی (۹ نجی خریطه نه قراسونلر)

موقان قاقان نینگ حسین امپراطور لری و لو شیروان نصیل دولتی سیلان کی مناسبت لری واقعه لری

بویمین قاقان وفات قلیب اورنیغه بیرانی سی قاقان بولسه مواوزون مدت یا شامای اولدی و ایننگ
 اورنیغه بویمین قاقان نینگ اولغی موقان خان ۵۵۵ م نینگ آخریده قاقان یقن تختیده اولتوردی
 بولموقان خان فی چین تاریخلریده موخو دیدور ، بیلک کرک دور که موقان خان فی اوروپا
 عصری تاریخلری نینگ بعضی سی ده دیزبول دیلا دور و غرب تاریخ لری نینگ بعضی سی ده سیجیجوتس
 ویب یازیللا دور ، بولهر اکی سی غلط و در حقیقت ده بولایکی لفظ غرب یا بغو سی استمی نینگ آتی
 دین تحریف بولغان لفظ لر بولوب ایننگ دین مراد استمی خان دور موقان خان بیاکس دور
 استمی خان غرب ده بولغانی اوچون ایننگ شهرتی غربی استیا و اوروپا ده زیاده بولوب
 اورمانه ده کی آوروپا و ایران مورخ لری نینگ بعضی سی کوک تیرک قاقانی او شوبوستمی (دیزبول
 ویا سیجور) دور دیب خیالی قلییش لر دور و عصری مورخ لر دین بعضی سی مذکور خطا نه تابع بولوب نه
 بیر خطا نه هم توشوب مذکور اکی آت فی موقان خان نه اسناد قلییش لر دور
 کرک تورک دولتی دوریده شمالی چین دمی (توپا) امپراطور لوقی و جنوبی چین ده چنه آق امپراطور

لوتی بارایدی لویکی دولت بیرلا شیب موقان قاغان تختیده اولمورغان زمان آنگا حرب اعلان
یقلمدی لموقان قاغان بولر بلاین محاربه قیلیب هر ایلکی سی فی مغلوب اتتی و خراج بر مرک صورتی بلاین بولهر ایلکی
امیر لور لوتی کوک تورک دولتی غده تابع بولماق غده مجبور بولدی لر و امیر لور نینگ قیزی فی موقان قاغان آلدی
بوصورت بلاین دولت شرقی طرفیدین ایمن بولدی

۵۷۳ م ده موقان قاغان غزایان شاهنی نوشیروان الحی ایار بیغیت دولتی نینگ مندی ده بیر لیک
معاهده سی عقد اتتی بوصواده موجیمچه قاغان نینگ امری بلاین ایستی خان شرق دین نوشیروان
غرب دین ۵۷۴ م طرفیده نفیقل لر نینگ دوستی غده هجوم قیغالی باشلادی لر اخیراً ۵۷۴ م ده
یفیقل لر نینگ خانی ایستی خان قوبلیده اولمور و لوب بونینگ بلاین شمالی نفیقل دولتی قیلیب اکثری
شمالی اور و پانغه قاجتی بوحادثه دین کین ایستی خان نوشیروان نفیقل یورت لری فی اوترا ده تقسیم
یقلمدی لر اوگوز (آمودریا) اوترا ده فاصله بولدی کین لر ده موقان قاغان بلاین نوشیروان

نینگ دوستلوق مناسبتی بوزولدی و نوشیروان نینگ روم امیر لور سی بلاین باشلاغان
دوایملغ محاربه سی دین قاغان استفاده قیلیب غرب یا بغوسی ایستی خان نینگ قیادیتده ایران غده
سکریو یلادی ایستی خان اوگوز دین اوتوب نوشیروان نینگ سکری لری فی میان مغلوب قیلیب باختر
(بلخ) و تخارستان (قطغن بدیشان) اوکله لری فی آلدی و بیر زمان لر ده ایل (دوغا)

بوی لریدین قریم قریم آری غده چیه جوز و لغا سلاحه لر هم کوک تورک دولتی نینگ لغوز سی استیغنه کیردی
الحاصل غنجه مصر سلاوی نینگ اکجی نصفی ده استیا نینگ آن چونگ سکری و سیاسی
قوتی فی بول کوک تورک دولتی تشکیل قیلورایدی (۹ غنجه خریطه غده قراسونلر)

نوشیروان بلاین ایستی خان آسیده مصاحبه واقع بولغان دین کین ایستی خان نینگ قیزی بلاین
نوشیروان دیلا نینب لونی اوزی غده غایت چونگ بیر شرف بلغانی ایران تا ییخ لریده معروف دور
۵۷۸ م ده موقان قاغان دین غرب یا بغوسی ایستی خان وکیل بولوب روم بنیرالن امیر لور سی
یوستیان نینگ آلدینیه مایاق ترخان آتیغ سیر ذات فی سفیر قیلیب یارودی و اوترا ده

سیاهی و تجارتی معاهده لغت را بیلدی . و امپراطور یونستان زیمیارک آیتلیغ بیرکشی فی ایتلی
 خان نینگ حضوریه بغیر قلیب ایباردی ، ۵۷۰ م ده موقان قاغان نینگ حضوریده تورک
 و روم معاهده سی نینگ تحت در اسی مناسبتی بیلان روم و ایران و چین بغیر لری نینگ حاضر لوبجانی
 مشهور دور ، کین لرده موقان قاغان اوز حضوریدن قاغما ترخان آیتلیغ بیروقات فی روم
 نه بغیر قلیب یوللادی ، موقان قاغان و چین نینگ جنوبی و شمالی امپراطور لری بیلان
 مناسبتی دوستانه ایدی اما ایران شاه ی نو شیروان بیلان اولده دوست بولسه موکین نو شیروان
 قاغان نینگ بغیر لری نه زهر بر یک خیانتی غه از کاب قلیغان اوجون مناسبت بوزولوب یوقاریده
 کی وجه بیلان اوزرا ده محاربه واقع بولوب باختر و تخارستان فی تورک حکومتی تارتیب آلدی
 بغیر بیز حضرت محمد علیه اسلام نینگ توغولغان لری ۵۷۰ م ده بولوب موقان قاغان نینگ عصری
 غه توغرا کیسلادور

موقان قاغان ۵۷۲ م ده وفات اتتی اوز بغیر اینی سی دپو لوخان قاغان بولدی ، دپو
 قاغان نینگ عصری ده کی هم واقعه لر دین پیری روم امپراطور ی بیلان محاربه بولماقی دور
 واقعه شودور که ، روم امپراطور لوقی بیلان متصل بولغان شرقی آورو پاده اولتور و غلورغ
 آوار تورک لری کوک تورک دولتی غه انقیاد قیلماقی متعلل بیر دولت ایدی د کوک تورک دولتی نینگ
 دشمنی ایدی روم امپراطور ی آوار دولتی بیلان بیر تجارت معاهده سی تحت ایتلی
 دپو لو قاغان روم امپراطور ی نینگ بو حرکتی فی کوک تورک و روم معاهده سی غه ضد تعلق قلیب
 روم امپراطور ی غه حرب اعلان قیلدی و لو قاغان آیتلیغ بیر قوماندان نینگ قیادتی استیده
 عسکر لوبللاب قریم یریم آرا لی و قرا نینگ لری فی روم امپراطور ی دین تارتیب آلماتق غه یار لیغ
 قیلدی ۵۷۵ م ده بوقا خان ایل در یاسی دین اولوب قریم ولایتی غه باجم قلیب روم عسکری فی
 مشلوب قلیب قریم یریم آرا لی فی اشغال اتتی و بوسفور قلعه سی فی هم ضبط اتتی و خرصون شهر ی فی
 محاصره قیلدی و بوقا خان نینگ عصری ده یورت بوضورت بیلان نه لنگرودی (بوخی جیلده نازول)

کوک تورک دولتی نینگ ایکلی غه آیرلیغی نی

۸۱ هـ م ده دوپوقاغان وفات اتتی، اورنیچه اسپراخ آیتغ بیر شهزاده قاقان بولدی، اسپراخ قاقان ایلگیر کی قاقان لردک یاقینیک کشی ایاس ایدی بواراده غرب یا لغوسی ایستیغان وفات قیلیب اورنیچه اوغلی تار دوخان یا لغو بولدی. قاقان نینگ یاقین سیزیکلی باعنی دین قاقان و تار دوخان یا لغو نینگ آراسی ده لطف ق سیزلیقی پیدا بولوب تار دوخان اسپراخ قاقان نینگ اطاعتی نی تاشلاب استقلال اعلان اتتی و اوزی غه قاقان عنوانی نی آلدی. بومودت بیلان ۸۲ هـ م دین اعتباراً غرب ده بیر قاقان و شرق ده بیر قاقان حکومت سورمکغه باشلادی لر.

ایکلی کوک تورک دولتی ده چین خجانی سببی دین جیفغان حادثه لر

چین دولتی کوک تورک دولتی لری نینگ داخلی مجادله غه کیریب ضعیفلا شمانی اوچون قلیغان شخصی وسیله کالینق غه کوشش قبول ایدی بوموسیله لر نینگ هم اق لری دین ایکلی وسیله نی چین تاریخی دین اییب بیان قیلامیز (۱) چین امپراطوری نینگ غایت واهی و وسیله کار پی گو آیتغ بیر

وزیری بار ایدی. مذکور پی گو شرق و غرب کوک تورک قاقان لری بیلان صیما نه دوستلوق ردشی ده بولوب خیراً بوا یکی قاقان آراسیغه غایت میان بیر عداوت تاشلادی بولوعداوت سببی دین بوا یکی قاقان آراسیده مصاکحه بولوب چین نینگ مقصدی حاصل بولمادی.

(۲) یینه مذکور پی گو هر ایک قاقانلیق غه تابع بولغان توتینک قبیله لر نینگ خان لری نی آؤز وروب قاقان غه عامی بولماق غه مخفی تشویق لر قبول ایدی. اخیراً غربی کوک تورک قاقانلیقی غه تابع بولغان شمالی آلتای ده کی تولو قبیله سی نی تار دو قاقان نینگ صندی غه عیصیان خپیار تورودی.

بو قبیله غالب احتمال غه نکرده حاضر تی قالمق لر نینگ اصلی بولسه کرک دور. و اوز مانده ده کوچمن تورک قبیله لری نینگ آن توتیلیکی ایدی. تار دو قاقان بولر نینگ عیصانی نی باسیتق توارق اوچون قایتغ محاربه لر قبیله سی لیکن ۳۰ هـ م ده تار دو قاقان میان مغلوب بولدی و پیچ یرده

تورالهای قاجار نسبت پادشاهی نینگ پناهیغه سفینندی
 دولتی بر سر خجی قاعان سیر یاشاب بدیش بیرقان توکو شمک ده قالدی . لیکن ۱۱۷۴ م غریب
 دولت خان دانی دین شیخوئی قاعان آلتیغ بیرقات تحت ده اولتور و پ عاصی لر فی قطعی صورتده مغلوب
 قیلیب یورت فی تیغ قیلدی و موذین کین غریب دولتی ۳۳۷ م غده چیه قوت و تیغ لیس بلیان و م قیلدی
شرقی کوک تورک دولتی و چین

دولت ایکی غه ایرلیغان دین کین چین دولتی شرقی و غربی کوک تورک دولت لر فی ضعیفلاشتورماق نینگ
 مهم فرصتی کلکافی فی سلیب قاعان لر نینگ اورد لر فی ده کی چین قیز لر فی و اولر نینگ خدمتیده کی چین
 لیغ لر نینگ اسطری بلیان یکن بولغان و سیه کالیت و جانت ده فعالیت کورسا تورایدی لر بولود سیه
 نینگ مهم لر فی قاعان لیس شهنزاده لر فی نینگ بیر فی فی پیری غه مخالف قیلاق و دولت غه تابع کوجلو
 خان لر فی سیکلر فی عصیان غه تشویق اتمک دین عبارت ایدی . بوسب لر بلیان هر ایکی تورک
 دولتی تولو وقت لرده داخلی غشاش لر فی باسیغ تورماق غه مشغول ایدی و بونینگ بلیان هم قوت
 دین توکشمگان ایدی . اما چین امپراطوری یانگ تیس تورک لر فی ضعیفلاشتان خیالی قیلیب
 ۱۵۷۴ م ده شرقی کوک تورک دولتی نینگ قلیبده بولغان شانشی ولایتی غه هجوم قیلدی لیکن
 یانگ تیس شانشی غه کیرا کیرا س غایت تولو تورک عسکری یانگ تیس نینگ آلدی فی توسوب فی قاتیغ
 مغلوب ائتدی یانگ تیس قلیج دین آشتان عسکری بلیان قاجیب بیر قلعه غه سفینندی و در حال اوقلع
 فی تورک لر محاصره قیلدی لر . یانگ تیس ایکی آبی محاصره ده قالیب اخیراً بیر حلیه بلیان قاجیب
 جان قوتقوزدی و قاجیغچه بسیج یزده - توختا یالهای کوک دریا (یانگیسی کیانگ) بوسیپده
 کی یانگیجو شهری غه گشتی . بونینگ بلیان کوک دریاهه چته تمام شمالی چین امپراطور لوی شرقی
 کوک تورک دولتی نینگ استیغ کیردی . و شرقی کوک تورک قاعانی شانشی والی ای
 بولغان لی جوان فی شمالی چین غه امپراطور قلیب چانگ آن (لوگوئی سیانفو) شهری ده اولتور
 غوزوب قویردی . لی یوان بک داهی بیر آدم ایدی آرزو زمانده شمالی چین فی کال بر نصیاط

کیرکوزوب جنوبی چین ده کی ضعیفلا شیب قانغان چه او خاندانی نینگ امپراطوری نینگ اوستی نه
 هجوم قیباغی باشلادی و بیرنجه سیده جنوبی چین امپراطور لوقی فی یوئی ایست تمام چین نه اوزی
 فی امپراطور اعلان قیلدی و اوز خاندانی نه تاناک خاندانی آتی فی بردی لی یوان بوتوقی و شوکتی
 بیلان هم شرقی کوک تورک دولتی نه تابع لیفتده و عین بولغان خراج فی بر مکه ایدی
 ۶۲۰ م ده لی یوان اوز قوتی نه ایست نینگ شرقی کوک تورک قانغانی نه حرب اعلان قیلدی قانغان
 و حال چین نه هجوم قیلیب لی یوان فی بیرنجه دفعه قاتبع مغلوب اتی ایست لی یوان نینه بالدی رفتی
 دک تابع یعنی و خراج بر مکه ده و فادار تورماق نه همد قیلیب بریب جانی فی دیورتی فی قوتقوز
 دی . و او شنبو سیده شرقی کوک تورک قانغانی و قانغان قیلیب اوزی نه هبیلی آتبع و بر
 شهزاده قانغان بولدی بایلی قانغان دولت فی بک قوتلاندوردی ۶۲۶ م ده لی
 یوان اولوب اوزی نه اوغلی تائی لستونگ امپراطور بولوب و حال استقلال اعلان قیلیب قانغان نه
 بیرا وورغان خراج فی کستی و بولماست دین تورک چین آر سیده اوزوش باشلاب بایلی قانغان
 اوز قیادتی استیده تولا عسکر الیب چین نه هجوم قیلدی و چین عسکر لکانی مغلوب قیلا قیلا ایست
 چانگ آن شهری فی محاصره قیلدی محاصره ده بولوب قانغان امپراطور تائی لستونگ
 بالدی رفتی دین پنجه حصه یاده خراج بر مکه و دایما قانغان نینگ عالی حاکمیتی نه تابع لیفتده
 تورماق شرطی بیلان صلح قیلیب اوزی فی و عسکری فی کاملاً محو بولماق دین قوتقوزدی

تورک و چین پورت لریده بوجا دشته لر بولغانده غربی آسیا ده چینگ
 تاسیج باشلانغانی

تورک و چین پورت لریده یاکه اوترا و شرقی آسیا ده یوقاری قی و واقعه لر بولوب تورغان دوره
 ده غربی آسیا (عربستان) ده تمام دینا نه اسلام نوری یا سیملاق دوری باشلادی یعنی
 ۱۰ م ده حضرت محمد علیه اسلام پیغمبر لیک صفتی بیلان مسعود بولوب وحی نازل بولدی و

۲۰ محمی ۲۲ م ده محمد علیه السلام مکہ دین مدنیہ غہ ہجرت قیلدی ، بونینگ بیلان دینا
 ده نیگی تاییخ (تاریخ ہجری) دوری باشلاندی ، بیز موندین کین عاصرتی زمانہ میزده
 شرتی تورک ستانده مختبر بولغان قمری ہجری تاییخی فی ہم یازد امیر

شرتی کوک تورک دولتی نینگ بقیلغانی

چین امپراطوری تائی تسونگ ۶۲۶ م ده کی مغلوب لوتی دین کین تورک لر بیلان محاربہ قیلماق
 سیاستی فی تاشلاب قیدی دین چین سیاستی بولغان مناقق لیت و وسیسہ کار لیت سیاستی فی
 لوتیتی وقا غالیق شہزادہ لری و دولت آدم لری و دولت غہ تابع تورک غا قمری آد سیغہ فساد و
 نفاق اوروغی فی ساچقالی باشلادی ، اخیراً لوقا ریدہ سوزی اوتکان تولوق بیلہ سی
 فی آرنور ب تولولر شرتی کوک تورک دولتی نینگ صدی غہ قوتلک بیر عصیان چقاردی لر
 ہییلی قاغان تولولر نینگ عصیان فی بایسقتورماق اوچون نیہ بیر قبیلہ نینگ خان
 بولغان تولی خان فی تولو اسکر سلان یوللادی تولی خان مغلوب بولوب باینب کلدی و ہییلی قاغان
 تولی خان نینگ مغلوب بولدم دیب کلگان فی بیہر خیانیت بیلیم آنگا قاتیغ جزا بردی تائی تسونگ
 بولواقہ فی ایشیتیب تولی خان فی قاغان غہ دشمن قیلماق وسیسہ لری غہ باشلادی اخیراً بو
 وسیسہ لر تولی خان غہ تاثیر قلیب قاغان نینگ صدی غہ عصیان چقاردی و تائی تسونگ دین یاردم
 بیلادی تائی تسونگ بوفرستدین اتقاده قلیب رتی بیتکا پنچہ چین سکری فی توپلاب تولی خان
 دتولولر دک عاصی لر بیلان بیر لاشیب تائی تسونگ اوزی قوماندان بولوب تورک یورقی غہ ہجوم
 قیلدی و عاصی لر نینگ یاردمی بیلان ہییلی قاغان فی پنچہ دفعہ مغلوب قیلدی و ۹۰ ۳۰ م
 ده دشمن لر شرتی کوک تورک دولتی نینگ پاتنجی بولغان قرا قوروم شہری فی محاصرہ قیلدی لر
 و اخیراً ہییلی قاغان تائی تسونگ نینگ تولیدہ ایر بولدی ، بونینگ بیلان شرتی کوک
 تورک دولتی بقیلیدی و چین غہ یاردم برکان یوقا یلغی غاین لر ہم چین خدمتکاری بولوب استقلال

غربی کوک تورک دولتی دہ داخلی افتلاب چین تعرضی

شرقی کوک تورک دولتی یقیلغاندین کین غربی کوک تورک دولتی نینگ اچسیدہ ہم خراب قیلا دورغان
 فتنہ لر قوزغالدی ، واقعہ شودر کہ ، ۱۲ھ ۶۳۳م دہ غربی کوک تورک قاغانی کون
 خان وفات اتی وادغول لری آسیدہ قاغانلیق تالاشی پیدا بولوب ایکی ادغول نینگ پیری
 ایسیخ کول نینگ غربی دہ کی بشت قبیلہ تورک لر بیلان بیرلاشیب تالاس (پایتخت) شہریدہ
 اوزی فی قاغان اعلان اتی ، وینہ بیرادغول ایسیخ کول نینگ شرقی دین بارکول نہ چہ اولنور
 وغلورغ بشت قبیلہ تورک لر بیلان بیرلاشیب اداولکہ لر قاغانلیق دعواسی قیلغالی توروی
 بوفتنہ اشاسی دہ شرقی تورکستان نینگ جنوبیدہ کی قوجو ، کنگیت ، آلتی شہر خان لری
 بی طرف لیکہ بولوب سیح قایسی قاغان نہ تابع بولمای مستقل صورتہ قالدی لر و بولوب صیحت
 ۱۹ھ ۶۳۴م نہ چہ دوم قیلدی ، چین امپراطوری تائی تسونگ غزبدہ کی بوفتنہ لر فی
 اویلی تہاق اوچون ممکن بولغان جلدہ دسیسہ لر فی ایشلا تورایدی وکوک تورک شہنشاہہ لری ثورت
 نینگ نفوذ لوغلری نہ مخفی صورت دہ یاردم عدہ لری وصدیدہ لر ایباریب فساد اورغی فی ساپچا
 ایدی ، اخیراً تائی تسونگ غربی کوک تورک دولت مرکز کی نینگ ضعیفلاشتغالی دین استفادہ
 قیلیب شرقی تورکستان نہ عسکر لوللا غالی توروی ، چین حدودی نہ توتاش بولغان قوجو
 اولکہ سی نینگ خانی چین عسکری فی شدت بیلان مدافعتہ قیلورایدی ۱۹ھ ۶۳۴م دہ قوجو
 خانی مغلوب بولوب بواولکہ چین قولیغہ توشتی ، چین عسکری ایلگیر یلاب کنگیت
 (تراشہر) نہ ہجوم قیلدی کنگیت خانی ثورت ییل قاتبع مدافعتہ قیلدی ۲۴ھ ۶۴۵م دہ چین
 ییغ لر غالب بولوب کنگیت فی اشغال اتی لر ، موزدین کین ثورت کوچا خانی نہ کلدی کوچا خانی
 ہم کال ثورت ییل اوروشوب ۲۸ھ ۶۴۵م دہ کوچانی ہم چین ییغ لر آلیب کتتی لر

غربی کوک تورک قاغانی نینگ ایران شاهی یزدگرد و غنہ یار دم بیرب اسلام عرب عسکری بیلان اوروش قسانی

دوادترادہ پشیمبر پیغمبر علیہ السلام وفات قلیب حضرت عمر نینگ خلافت دوریدہ مسلمان لر ایران نینگ
تولایاق یرلری فی فتح قیخان ایردی لر ، ۲۳ ھ ۴۳۳ م دہ ایران ساسانی شاهی
نینگ خیرقی سی بولخان یزدگرد مسلمان لر دین مغلوب بولوب قاجیب آمودریا دین اونوب تالاس دہ
کوک تورک قاغانی نینگ پناہی نہ سیغندی دیار دم قیلادی قاغان یزدگرد و غنہ یار دم عسکری
قوشوب اوزاتتی ، یزدگرد بولتورک عسکری بیلان قوتلانیب اسلام عسکرلری بیلان اوروشا
تامروشہری نہ چہ کی اولکہ لر فی یاندردوب آلدی مرو شہری نینگ آلدیدہ اسلام امیری
حف بن قیس نینگ قیادتیدہ کی آن قوتلیک اسلام عسکری بیلان قاتنج دہم دین میان بیر
اوروش بولدی ، اوروش اتراسیدہ چین لیخ لر نینگ کلیکت ولایتی فی الیب کتکان
خبری وقانان دین تورک عسکرلری نہ درحال یاماق امری کلیکت آلدی دبو امر موجیچہ تورک
عسکرلری حف بن قیس بیلان اوروشای یانینب کنتی لر ، بو حادثہ فی مسلمان لر نینگ بیر
نصرت آتقی قلیب نیری اسلام تائسخ لریدہ مذکور دور ، عرب و غربی کوک تورک
لر نینگ آسیدہ واقع بولخان اولعی اوروش بودور -

غربی کوک تورک دولتی نینگ نہ قوتلانگانی

۲۸ ھ ۶۴۹ م دہ تون خان قانان نینگ اوغول لریدین قولادخان آتلیج بیری باشقہ خلیف
لری نہ غالب بولوب غربی کوک تورک قانان لیق اولکہ لریدہ کی فتنہ لر فی بایققتوردی داوری
فی عمومی تورک لر نینگ قاغانی علان اتتی و تمام تورکستان دہ کی خانیق دباگ یک کیچک دولت
لر فی اوز یار اقی استیدہ بیرلاشتوردی ، کوچا ، کلیکت ، قوجنہ استیلا قیلما قدہ

بولغان چين عسکر لری نی کاملاً مخفی قلیب بولیرت لری اسارت دین وقتقوزوی ، بوسوت
بیلان ۵۰۰م ده غربی کوک تورک دولتی نی باش دین قوتلانندی .

غربی کوک تورک دولتی نینگ قییلغانی و تورک تارغہ چین استیلا قیلغانی

غربی کوک تورک دولتی نینگ قوتلانغانی و قزاقان نینگ تمام تورک لری بیرلاشتورک
ده فعالیت کورساتغانی دین چین دولتی غایت درجده قوزقونچ غ توشتی و تورک لرنینگ قوتی
نینگ زیاده لاشتماقی نی ممکن قدر توختاماق اوچون قهرم جیلده و چالار قوزغاب ایچ موطن بولالمادی
اخیر چین دولتی تمام قوتی بیلان تورک یورتی غ هجوم قیلماق و تورک دولتی نی ییقماق دین ایچ بولمسه
اوزون محاربه لر بیلان تورک قوتی نی ترقی دین توسماق غه قرار بوردی .

بو قرار موچو ۳۵ ه ۴۰ م ده چین امپراطور ییچ سی و خو غربی کوک تورک دولتی بیلان
اوروشماق اچون غایت قوتلیک اورچ قول عسکر بوللادی ، بیرنجی قول آلتی غ هجوم قلیب
بیش دریا سی نینگ بوییه کی قارلوق قبیلہ لری دین عبارت بولغان تورک عسکر لری بیلان
نچ نوبت اوروشوب قارلوق لری مغلوب اتتی ، ایکنجی قول اسیل (بوگونگی چچاک) ولایتی
غ هجوم قلیب تارودنامی تاغلری نینگ ایتلیک ییغیلغان تورک عسکر لری نی مغلوب اتتی ،
اوچونجی قول قوجو ولایتی غ هجوم قلیب اویری نی ایلب کنگیت (قزاشهر) نینگ یانیده کی چوناک
محاربه تورک عسکر لری بک بیان مغلوب بولدی لر ، بو اوروش بیریل دین اوزون دوام
قلیب ۵۰۰م ده قزاقان چین عسکر لری نینگ قوتی غ اسیر توشنی مانی چین لیغ لر ییختی
چاگ ان (بوگونگی سیان) غه ایب کتنی لر ، بونینگ بیلان موچون لیغ لر تورکستان غه کاملاً
استیلا قیلالمادی لر تورک لر باش سیزالغان لری غ غماز یزگی یل قاتغ مافیه قیلدی
لر ، تورک لرنینگ مافیه لری چین عسکر لری نی هارور ماقده اییدی لیکن چین لیغ لر بو وضعیت

عقابیه اوزی نینگ و سیه کارلین سپتقی یورونگالی باشلادی . بیانی بودور که چین دولتی
تورک قاغان لقی شهر اوردی ریدین بعضی سی غرقاندا لقی نی برک و عده سی نی قسم و تولا دیه رنی ایبار
وی براحتی شهر اوردی قافانلق طعیله مدافعه نی ترک اتی ارمونینگ استیغه وطن پرورلر نینگ غلبه
غلبه شش چیقاردی ریدین غمهم یاروم لور وی لور ، و بیزه هر سوچ تورک قبیلده خان لری و یورت
کته لری نی هم چین حکومتی بدیدر و هر قسم جنگ عنوان لری بریب اوزی غرقاندا قیلیدی .
منه شخصی نصحت غم آلدانغان لرا اوز ملتی و دولتی غمهم حیانت لری قیلیدی اربو سب لری بیلان
تورک لرنینگ غیرتی سینیپ ۶۵۹ مده تورک لرقطعی صورتده مغلوب بولوب تمام تورکستان
اغزین استیلا قیلیدی . بونینگ بیلان ۷۰۷ میل دوام قیلان چوگ کک تورک دولتی
بیقیلیدی اربو قیلیمیش مو قتی صورتده بولوب ۷۳۳ میل کین غایت قوتلیک و عظمتلیک صورتده
بودولت یینه تیرلیدی . بیانی قوتلوق دولتی فصلیه کیلا دور ، چین لری تورکستان نی
اشغال قیلغان دین کین یوقار لقی خانین لر دین بری نی غرب تورک حاکمی عنوانی بیلان داخلی
ایش لری اداره قیلماق اوچون لعیین قیلیدی لرو بوحاکم اقتدار سیز و اختیار سیز بر صورتده چین
بوروغی استیلا و ایش قیلور ایدی ، منه بو صورت بیلان تمام شرقی تورکستان و غرقان
و سوغوت (سوغدانه یعنی سمرقند و بخارا) اولکه لریده کی یر لیک خان لر هر ملی چین امپراطوری
غمار قش بریب قارای لقی نی قبول اتیب اوز لری نینگ موجودیت لری نی محافظت قیلماق غمهمجور
بولدی لر ، سوغوت و ختلان (قراگین و کولاب) و تخارستان (قطغن و بدخشان) اولکه لریده
کی تورک خانلق دولتی چین غم یوقار لقی صورتده تار قش بریب شرق دین هجوم قیلا دورغان
بو قوتلیک دشمن لری دین خاطر جمع بولوب غرب دین هجوم قیلماقده بولغان اسلام عرب عسکر لری
نی مدافعه قیلور ایدی لر ، مودین کین چین عسکر لری بدخشان یولی بیلان افغانستان نینگ جنوبی
ده کی بلورستان (حاضر فی جزال و نورستان) دوره لری غم یوروش قیلیپ پشاور نینگ یاقینی غم
چاستیلا قیلر لرو بواستیلایک از مدت دوام اتی چین تاریخی ده بیز شمالی هندوستان غم استیلا

قیلخان ایدوک دیگانی اوشبمازندت بلورستان غا استیلا، قیلخانمیدین عبارت دور

شرقی تورکستان نینگ جنوبی ولایت لری غمیت لیک لر نینگ استیلا، قیلخان

۷. نجی عصر میلادی نینگ باش لری غمیت ده قوتلیک بیر دولت تشکیل تاپقان ایسی
۶۳۰ وین ۷۳۰ م غمچه حکمرانیت قیلخان گامپو ۶۶۳ م ده کوکو (حاضر فی کوکو نوریاکر چنگنای) اولکسی
ده کی تنگوت آتلیغ تورک لر نینگ خانی غم اوروش اعلان قیلدی و تولا اوروش لر دین کین تنگوت
یورت لری فی گامپو اشغال قیلدی. گامپو بونینگ بیلان قناعت قیلما ی شرقی تورکستان فی
آلماتق اورچون حرکت غم کلدی بوباعش دین چین حکومتی گامپو غم حرب اعلان قیلدی و تولا اوروش
لر بولوب ۷۰ م. ۵۵ هره چین عسکری ایمان مغلوب بولوب پرکنده بولدی. موندین کین
گامپو کوکو دین بوروش قیلیب چرچن خانی فی اوزی غم تالاع قیلدی و کین چرچن دیار کند
و کاشغر ولایت لری فی هم اشغال قیلدی. بونینگ بیلان تورکستان خصوصیده چین غم عرب
اسلام دولتی دین باشقیده بیر قوتلیک رقیب پیدا بولدی.

تیب لیک لر کاشغری پاتخت قیلیب ۹۲ م غمچه یوقاریغی ولایت لر غم حکمرانیت
قیلدی لر بولدت ایچیدو چین لیغ لر تیب لیک لر بیلان بیر نچر نوبت اوروشی اما تورکستان ایلی
سی سیاست یونیدین چین دولتی دین تیب لیک دولتی فی بخشی کوروب دایما تیب لیک لر غم یاروم
قیلو یایدی لر بول باعث دین هر اوروشده چین لیغ لر مغلوب بولور ایسی لر ۹۲ م ده چین لیغ لر
غالب بولوب کاشغر دیار کنر چرچن فی آلدی لر

شرق ده قوتلوق دولتی و غرب ده تورکش دولتی آیتلیغ ایکی تورک دولتی تور و لوب کوک تورک دولتی نینگ تیرلیگانی

کوک تورک دولتی یقینلاندین کین چین اسارتیده قالغان تورک لرغ بوا سیرلیق تولا آغیر کلورایدی . چین امپراطوریدین رنجه لرغ عنوان لریده لر منصب لر آلتان بعضی خان لر و خاين لر بو وضعیت دین خوش ایدی لر . فقط چین دین یکلانان هر ریشه نی نفرت کوزمی بیلان کوردوب رتی غنجه و شرف لر می غمصادق قالغان عمومی خلق و ملت پرور لر چین اسارتیدین قوتلوق اوچون وایما فرصت غم منتظر ایدی لر و فرصت کلکان زمان چین ضدلیغ قورب استقلال لر می نی حاصل قیلماق اوچون قول لریدین کلکان کوشش لر نی قیلورایدی لر و همیشه تورک یورت لر ی نینگ اویر بوز لریده انقلاب بولوب تورماقده ایدی . اخیر اتوبنده کی ایکی انقلاب موفقیت بیلان چین نی مغلوب آتیب تورک لر نی اسارت دین قوتلوقدوب کوک تورک دولتی نی یگی باشلارین تیرگوزدی

شرق ده قوتلوق دولتی

۶۰ - ۱۲۵ هـ - ۶۸۰ - ۷۴۴ م

اورخون ابدولری دین کول تکیمن و تالیقوق آبدولریه یازیلیغان غم کوره کوک تورک حکمدار لری نینگ اولاد لری دین آیتلیش بگ آیتلیغ بیر حکمدار بار ایدی کوشی اونگون شهری و اطرافیده کی تورک لرغ چین غم تان لیلین صفتی بیلان حکمدار لیلین قیلورایدی . مذکور آیتلیش بگ نینگ اوغلی آیتلیش بگ یانیزه ۷ کشی بیک بیر قوت قیلا ب . ۶۰ هـ ۸۰ م ده اوشتمونت اونگون شهری غم هجوم قیلا ب شهر ده کی چین لیغ لر نی یوق آتاک صورتی بیلان طهر و اتی و شوگون قوتی ۷۰ آیتلیغ بولدی و بو آت قوت بیلان ایش غم باشلاب بیر نجه کوزده ۷۰۰ آیتلیغ عسکر غم ایگ بولدی . بو قهرمان چین ضدی غم عسک بیلان قیلدی و پوتون تورک ملتی نی چین ضدی غم انقلاب چیقاراق غم دعوت آتتی .

بونیگ بیلان شمالی مغولستان ده کی تمام تورک لری ایتریش بگ نینگ استقلال بایراقی
 آستیده بیرلاشتیریلر ایتریش بگ عایدات شتات عنوانی نی بیدیلر (شهرزاده لر خیر بیلا دور
 خان عنوان (زنینگ آن چوگی دور) ۶۸۲ م ده ایتریش ایدات شتات تمام مغولستان دین چین عسکر
 لری نی هیدایب چقاریب تورک استقلالی نی اعلان اتتی دولت ایتریش ایدات شتات نی قاغان
 یلق غا انتخاب قیلدی چین تاریخ لری غه کوره ایتریش قاغان قوتلوق خان عنوانی نی آلمیش دور
 (مبارک پادشاه ویمک دور) و بو مناسبت بیلان بوردولت نی مولس خ قوتلوق دولتی دیب یازا دور لکین
 اور خون آبدلر بوعنوان نینگ ذکر ییوق دور بلکه بوا بدله لوده مذکور قمران نی ایتریش قاغان
 دیب ذکر قیلدا دور و دولتی نی هم تورک دولتی دیب یازا دور ، منه بصورت بیلان شرنی کوک تورک
 دولتی یلگی باش دین تیریلدی ، ایتریش قاغان (قوتلوق خان) ۷۲ هـ ۹۱ م ده وفات
 اتتی اور نیزه ایسی قاپاغان خان تخت غه چیققی بوتقا پاغان خان نی چین تاریخ لیده موجود دیب یاز
 یلیب دور قاپاغان خان شرق ده هم فتوحات قیلیب مانچور و کوریا اولکه لری نی اشغال اتتی ۱۰
 نجی خریطه غه قرا سولر)

غرب تورکش دولتی

۷۱ - ۱۲۲ هـ - ۶۹۰ - ۷۳۹ م

چین تاریخ لیده تحریف بیلان قوکی شته دیب یازیلغان تورکش قبیلدی تنگ سی تاغلی
 نینگ شمالی ده غرب کوک تورک اتحادیسی نی تشکیل قیلغان چونگ اون قبیله (بوی) لرنینگ بری
 دور ، بوتورکش لر ۷ نجی عصر میلادی نینگ اوترا لیده تولبول دایریش درباری نینگ اوترا لیده
 کی بایلا غلده اولتورور اییدی لکین لوده اویرلر دین کوچب اسینگ کوک نینگ شرقی ده بیرلاشتی لر
 (۱۱ نجی خریطه غه قرا سولر) ، چین بلخ لر غنی کوک تورک دولتی نی یقینا ندین کین بوا ون قبیله
 دایما شنج سیر یلق و چین بلخ لر بیلان محاربه قیلدا قده یارشار اییدی لرد چین دولتی نینگ بولرنینگ
 اوستیده کی حاکمیتی تولادقت لوده زایل بولوب کیتار اییدی ، اخیر تورکش قبیلدی سی نینگ

اوج آلہ آئین و باغاترخان عنوانخانی آہستہ آہستہ چونک پرنفو پیدای قلیب
 ۱۰۹۰ھ م دہ تمام ارن قبیلہ نینگ اوستیدہ حکومت قلیخان باشلا دی چین امپراطوری دین
 نائب یوق صورتیدہ غرب تورک حکمداری بولغان قوشالو (چین ناریجیدہ آشی ناسین) فی مغلوب
 قلیب چین غرقاچاق غمبوق قلیدی ، اوج الہ باغاترخان نینگ ایک پاتختی بارایدی بری
 غریبہ کی لیش قبیلہ نینگ مرکزی بولغان چو دریا بویہ کی توخماق شہری ایدری یزیری شترکہ کی
 لیش قبیلہ نینگ مرکزی بولغان ایل نینگ شمالیدہ کی یتہ سواو کد سیدہ ایدری ۔

بوصورت بیلان اوج الہ باغاترخان غرباً لیخ (سیر دریا) جنوباً تانگری تاغری شترقا بارکول
 شمالاً قیرغیز یا یلاغری آراسیدہ یلگی بیر تورک دولتی قوروب غربی کوک تورک دولتی نی تیرگوزدی
 (اانچی خریطہ غرقاچاق) ، اتانگری تاغری نینگ جنوبی دہ کی اولکہ لرین قوجو ، بولان ، لنگیت
 کوچا ، اوج ، اولکہ لری چین استیلای آستیدہ ایدری ، فرغانہ دوسوغت خاٹری چین
 غرخان جبریب یمیشقل حالہ یا شار ایدری لر ، کاشغر ، یارکند ، ختن ، چوچن ، اولکہ لری
 تثبت یک لرغ نلج ایدری ۔

اوج الہ باغاترخان بوجونئی تورک یورک لر چین اولای چین وکین چرتیت استیلای نی
 یوق قلیب غربی کوک تورک دولتی نینگ قادیقنی حدودی نینگ ہمہ سی نی بیر تورک دولتی نینگ یلنی
 آستیدہ بیرلاشتورک اولیون برسیسی پلان توزدی ۔ بولان نینگ صورتی بوایدی کہ اولای غرب
 دہ کی اسلام عرب عسکری و جنوب دہ کی تثبت یک لر بیلان بیرلاشیب چین فی کاملاً ہیڈاب چوققاراق
 آہدین کین تثبت یک لر فی یوق انمک و موندین کین عرب عسکری نی تورک یورکین دہ قلیماق
 ، باغاترخان تورک لوشش لرین کین عرب عسکری تثبت یک لر بیلان چین ضدی غریب یک پیدای قلیب
 چین بیلان اوروشغالی باشلا دی لیکن بوسیر یک وغیرت چین نینگ اوکونلر دہ کی فوق العادہ قوتی فی
 یکاملہ ی ابا اوج قوت آراسیدہ قاتعان چین قوتی ارمان اوز نفوذ منطقہ سی فی غلبہ محافظہ قیلا لری
 ووزکش ویا عرب ویا تثبت یک لر غرض قیلا لمدی ۔

تورک قوتلوق دولتی بیدان اسلام میرلری آراسیده کی واقعه لر

بفضل وہ عرب اسلام سکری نینگ ترک پورت لری غغال لولغا لری و آراوہ کی محارب لرنینگ مختصر تاریخچی سی فی یازامیز ، اولاحضرت عثمانینگ خلافت دور پور ایران شاہی فی اسلام سکری نہاوند اوروشیدہ مغلوب قبلغاندین کین خراسان اطراف کی توکرک اوشنیغ عرب کاکیتی باشداوی حضرت عثمان نینگ نامہ سپہ امالی سی نینگ اکثری توکرک خان خراسان مملکتی قطعی صورتہ اسلام سکری نینگ فی لیغہ نوشتی ، ۳۲ھ ۳۳ھ ۳۴ھ ۳۵ھ ۳۶ھ ۳۷ھ ۳۸ھ ۳۹ھ ۴۰ھ ۴۱ھ ۴۲ھ ۴۳ھ ۴۴ھ ۴۵ھ ۴۶ھ ۴۷ھ ۴۸ھ ۴۹ھ ۵۰ھ ۵۱ھ ۵۲ھ ۵۳ھ ۵۴ھ ۵۵ھ ۵۶ھ ۵۷ھ ۵۸ھ ۵۹ھ ۶۰ھ ۶۱ھ ۶۲ھ ۶۳ھ ۶۴ھ ۶۵ھ ۶۶ھ ۶۷ھ ۶۸ھ ۶۹ھ ۷۰ھ ۷۱ھ ۷۲ھ ۷۳ھ ۷۴ھ ۷۵ھ ۷۶ھ ۷۷ھ ۷۸ھ ۷۹ھ ۸۰ھ ۸۱ھ ۸۲ھ ۸۳ھ ۸۴ھ ۸۵ھ ۸۶ھ ۸۷ھ ۸۸ھ ۸۹ھ ۹۰ھ ۹۱ھ ۹۲ھ ۹۳ھ ۹۴ھ ۹۵ھ ۹۶ھ ۹۷ھ ۹۸ھ ۹۹ھ ۱۰۰ھ ۱۰۱ھ ۱۰۲ھ ۱۰۳ھ ۱۰۴ھ ۱۰۵ھ ۱۰۶ھ ۱۰۷ھ ۱۰۸ھ ۱۰۹ھ ۱۱۰ھ ۱۱۱ھ ۱۱۲ھ ۱۱۳ھ ۱۱۴ھ ۱۱۵ھ ۱۱۶ھ ۱۱۷ھ ۱۱۸ھ ۱۱۹ھ ۱۲۰ھ ۱۲۱ھ ۱۲۲ھ ۱۲۳ھ ۱۲۴ھ ۱۲۵ھ ۱۲۶ھ ۱۲۷ھ ۱۲۸ھ ۱۲۹ھ ۱۳۰ھ ۱۳۱ھ ۱۳۲ھ ۱۳۳ھ ۱۳۴ھ ۱۳۵ھ ۱۳۶ھ ۱۳۷ھ ۱۳۸ھ ۱۳۹ھ ۱۴۰ھ ۱۴۱ھ ۱۴۲ھ ۱۴۳ھ ۱۴۴ھ ۱۴۵ھ ۱۴۶ھ ۱۴۷ھ ۱۴۸ھ ۱۴۹ھ ۱۵۰ھ ۱۵۱ھ ۱۵۲ھ ۱۵۳ھ ۱۵۴ھ ۱۵۵ھ ۱۵۶ھ ۱۵۷ھ ۱۵۸ھ ۱۵۹ھ ۱۶۰ھ ۱۶۱ھ ۱۶۲ھ ۱۶۳ھ ۱۶۴ھ ۱۶۵ھ ۱۶۶ھ ۱۶۷ھ ۱۶۸ھ ۱۶۹ھ ۱۷۰ھ ۱۷۱ھ ۱۷۲ھ ۱۷۳ھ ۱۷۴ھ ۱۷۵ھ ۱۷۶ھ ۱۷۷ھ ۱۷۸ھ ۱۷۹ھ ۱۸۰ھ ۱۸۱ھ ۱۸۲ھ ۱۸۳ھ ۱۸۴ھ ۱۸۵ھ ۱۸۶ھ ۱۸۷ھ ۱۸۸ھ ۱۸۹ھ ۱۹۰ھ ۱۹۱ھ ۱۹۲ھ ۱۹۳ھ ۱۹۴ھ ۱۹۵ھ ۱۹۶ھ ۱۹۷ھ ۱۹۸ھ ۱۹۹ھ ۲۰۰ھ ۲۰۱ھ ۲۰۲ھ ۲۰۳ھ ۲۰۴ھ ۲۰۵ھ ۲۰۶ھ ۲۰۷ھ ۲۰۸ھ ۲۰۹ھ ۲۱۰ھ ۲۱۱ھ ۲۱۲ھ ۲۱۳ھ ۲۱۴ھ ۲۱۵ھ ۲۱۶ھ ۲۱۷ھ ۲۱۸ھ ۲۱۹ھ ۲۲۰ھ ۲۲۱ھ ۲۲۲ھ ۲۲۳ھ ۲۲۴ھ ۲۲۵ھ ۲۲۶ھ ۲۲۷ھ ۲۲۸ھ ۲۲۹ھ ۲۳۰ھ ۲۳۱ھ ۲۳۲ھ ۲۳۳ھ ۲۳۴ھ ۲۳۵ھ ۲۳۶ھ ۲۳۷ھ ۲۳۸ھ ۲۳۹ھ ۲۴۰ھ ۲۴۱ھ ۲۴۲ھ ۲۴۳ھ ۲۴۴ھ ۲۴۵ھ ۲۴۶ھ ۲۴۷ھ ۲۴۸ھ ۲۴۹ھ ۲۵۰ھ ۲۵۱ھ ۲۵۲ھ ۲۵۳ھ ۲۵۴ھ ۲۵۵ھ ۲۵۶ھ ۲۵۷ھ ۲۵۸ھ ۲۵۹ھ ۲۶۰ھ ۲۶۱ھ ۲۶۲ھ ۲۶۳ھ ۲۶۴ھ ۲۶۵ھ ۲۶۶ھ ۲۶۷ھ ۲۶۸ھ ۲۶۹ھ ۲۷۰ھ ۲۷۱ھ ۲۷۲ھ ۲۷۳ھ ۲۷۴ھ ۲۷۵ھ ۲۷۶ھ ۲۷۷ھ ۲۷۸ھ ۲۷۹ھ ۲۸۰ھ ۲۸۱ھ ۲۸۲ھ ۲۸۳ھ ۲۸۴ھ ۲۸۵ھ ۲۸۶ھ ۲۸۷ھ ۲۸۸ھ ۲۸۹ھ ۲۹۰ھ ۲۹۱ھ ۲۹۲ھ ۲۹۳ھ ۲۹۴ھ ۲۹۵ھ ۲۹۶ھ ۲۹۷ھ ۲۹۸ھ ۲۹۹ھ ۳۰۰ھ ۳۰۱ھ ۳۰۲ھ ۳۰۳ھ ۳۰۴ھ ۳۰۵ھ ۳۰۶ھ ۳۰۷ھ ۳۰۸ھ ۳۰۹ھ ۳۱۰ھ ۳۱۱ھ ۳۱۲ھ ۳۱۳ھ ۳۱۴ھ ۳۱۵ھ ۳۱۶ھ ۳۱۷ھ ۳۱۸ھ ۳۱۹ھ ۳۲۰ھ ۳۲۱ھ ۳۲۲ھ ۳۲۳ھ ۳۲۴ھ ۳۲۵ھ ۳۲۶ھ ۳۲۷ھ ۳۲۸ھ ۳۲۹ھ ۳۳۰ھ ۳۳۱ھ ۳۳۲ھ ۳۳۳ھ ۳۳۴ھ ۳۳۵ھ ۳۳۶ھ ۳۳۷ھ ۳۳۸ھ ۳۳۹ھ ۳۴۰ھ ۳۴۱ھ ۳۴۲ھ ۳۴۳ھ ۳۴۴ھ ۳۴۵ھ ۳۴۶ھ ۳۴۷ھ ۳۴۸ھ ۳۴۹ھ ۳۵۰ھ ۳۵۱ھ ۳۵۲ھ ۳۵۳ھ ۳۵۴ھ ۳۵۵ھ ۳۵۶ھ ۳۵۷ھ ۳۵۸ھ ۳۵۹ھ ۳۶۰ھ ۳۶۱ھ ۳۶۲ھ ۳۶۳ھ ۳۶۴ھ ۳۶۵ھ ۳۶۶ھ ۳۶۷ھ ۳۶۸ھ ۳۶۹ھ ۳۷۰ھ ۳۷۱ھ ۳۷۲ھ ۳۷۳ھ ۳۷۴ھ ۳۷۵ھ ۳۷۶ھ ۳۷۷ھ ۳۷۸ھ ۳۷۹ھ ۳۸۰ھ ۳۸۱ھ ۳۸۲ھ ۳۸۳ھ ۳۸۴ھ ۳۸۵ھ ۳۸۶ھ ۳۸۷ھ ۳۸۸ھ ۳۸۹ھ ۳۹۰ھ ۳۹۱ھ ۳۹۲ھ ۳۹۳ھ ۳۹۴ھ ۳۹۵ھ ۳۹۶ھ ۳۹۷ھ ۳۹۸ھ ۳۹۹ھ ۴۰۰ھ ۴۰۱ھ ۴۰۲ھ ۴۰۳ھ ۴۰۴ھ ۴۰۵ھ ۴۰۶ھ ۴۰۷ھ ۴۰۸ھ ۴۰۹ھ ۴۱۰ھ ۴۱۱ھ ۴۱۲ھ ۴۱۳ھ ۴۱۴ھ ۴۱۵ھ ۴۱۶ھ ۴۱۷ھ ۴۱۸ھ ۴۱۹ھ ۴۲۰ھ ۴۲۱ھ ۴۲۲ھ ۴۲۳ھ ۴۲۴ھ ۴۲۵ھ ۴۲۶ھ ۴۲۷ھ ۴۲۸ھ ۴۲۹ھ ۴۳۰ھ ۴۳۱ھ ۴۳۲ھ ۴۳۳ھ ۴۳۴ھ ۴۳۵ھ ۴۳۶ھ ۴۳۷ھ ۴۳۸ھ ۴۳۹ھ ۴۴۰ھ ۴۴۱ھ ۴۴۲ھ ۴۴۳ھ ۴۴۴ھ ۴۴۵ھ ۴۴۶ھ ۴۴۷ھ ۴۴۸ھ ۴۴۹ھ ۴۵۰ھ ۴۵۱ھ ۴۵۲ھ ۴۵۳ھ ۴۵۴ھ ۴۵۵ھ ۴۵۶ھ ۴۵۷ھ ۴۵۸ھ ۴۵۹ھ ۴۶۰ھ ۴۶۱ھ ۴۶۲ھ ۴۶۳ھ ۴۶۴ھ ۴۶۵ھ ۴۶۶ھ ۴۶۷ھ ۴۶۸ھ ۴۶۹ھ ۴۷۰ھ ۴۷۱ھ ۴۷۲ھ ۴۷۳ھ ۴۷۴ھ ۴۷۵ھ ۴۷۶ھ ۴۷۷ھ ۴۷۸ھ ۴۷۹ھ ۴۸۰ھ ۴۸۱ھ ۴۸۲ھ ۴۸۳ھ ۴۸۴ھ ۴۸۵ھ ۴۸۶ھ ۴۸۷ھ ۴۸۸ھ ۴۸۹ھ ۴۹۰ھ ۴۹۱ھ ۴۹۲ھ ۴۹۳ھ ۴۹۴ھ ۴۹۵ھ ۴۹۶ھ ۴۹۷ھ ۴۹۸ھ ۴۹۹ھ ۵۰۰ھ ۵۰۱ھ ۵۰۲ھ ۵۰۳ھ ۵۰۴ھ ۵۰۵ھ ۵۰۶ھ ۵۰۷ھ ۵۰۸ھ ۵۰۹ھ ۵۱۰ھ ۵۱۱ھ ۵۱۲ھ ۵۱۳ھ ۵۱۴ھ ۵۱۵ھ ۵۱۶ھ ۵۱۷ھ ۵۱۸ھ ۵۱۹ھ ۵۲۰ھ ۵۲۱ھ ۵۲۲ھ ۵۲۳ھ ۵۲۴ھ ۵۲۵ھ ۵۲۶ھ ۵۲۷ھ ۵۲۸ھ ۵۲۹ھ ۵۳۰ھ ۵۳۱ھ ۵۳۲ھ ۵۳۳ھ ۵۳۴ھ ۵۳۵ھ ۵۳۶ھ ۵۳۷ھ ۵۳۸ھ ۵۳۹ھ ۵۴۰ھ ۵۴۱ھ ۵۴۲ھ ۵

فتح قیلدی او ایدین کین آیلغ تخارستان (قطن) دیو قراقی تخارستان (بخشان) ده کی تورک قیلان لری
 نینگ استیغ هجوم قیلدی او تورک لر تولا قشغ اوروشلور کین مغلوب اولوب اسلام دولتی غمزه (باج) بیریتلغ
 بولاق فی قبل ایتبغ علی استقلال لری فی محافظه قیلان شطری میلان صلح قیلدی لر دیننگستان اسلام
 سکر لری فی ایلب خف یا نیدگنتی ، موزن کین اخف بن شمس خورزم ده کی تورک خانلری غمزه هجوم قیلدی
 مغلوب اولوب یادی ، موزن بوجورت میلان حضرت عثمان نینگ نامه سیدم سلام عرب سکر لری اوگوز (آمودریا)
 یو بی غمزه کلب توفتادی ، بودا قشور کین بنی امیه خلیفه لردین عبداللک نینگ نامی یی ۸۰۰ تارکچی غمزه
 چم عرب و تورک آراسیده مهم محاربه بولادی و بلکه تخارستان خانلری استقلال لری فی حال قیلدی کور تارخ غمزه
 آزادیاش دی لر عبداللک نام سیدین اعتبار اقرک لست لری غمزه قیلان شهور عربی بلدان لری نینگ واقعاتی
 فی توفتو ده کی جویان میان قیامیز **محمد بن ابی صفره**

عبداللک طرفین عراق دالی سی بولغان شهور حجاج طاهم خراسان غمزه دالی ایدی و حجاج نینگ امری استیغ
 کی مذهب بن ابی صفره اسلام عرب قوماندان لری نینگ ان شهور دواسی ایدی ، حجاج مذکور مذهب فی خراسان غمزه
 دالی تمیزین قلیب تخارستان دسوغوت اولکلری کی تورک نینگ استیغ غمزه قیلان غمزه قیلدی ، ۸۰۰
 تارخیه مذهب اسلام سکر لری میلان غمزه کلب گوز (آمودریا) دین بوتوب دریا بوسیدو کی کش قشور سی غمزه هجوم قلیب
 بولاق فی فتح قیلدی و آندین کین دسوغوت اولکل سیدو کی بخارا خان فی و ختلان (قراکین) خانی میدان ایکمیل اوروش
 شوب بیج بیریری فتح قیلما دای و مونیگ استیغ و اسلام سکر لری هر طرفین تورک نینگ غمزه موزن قلیب
 مدشس بیزنه لکلر حیدره قالدغان اوچون مذهب تمام سکر لری فی ایلب دسوغوت یا تیت گنتی . مذهب موزن بیزنه لکلر زمان ده
 ده دقات اتیغ او دنیغرا و علی بیزدین مذهب آندین کین مذهب بن مذهب دای و بولم تورک میلان تولا حیدره بولاق قیلدی
 لردو اگر اسلام قوماندان لری نینگ غمزه کین دسوغوت لری ایدو تورک نینگ استیغ غمزه قیلدی فی نینگ لری
 بیج فتوحات قیلما دای لر

قتیب بن مسلم

۸۰۰ ده حجاج خراسان غمزه قتیبن مسلم آتلغ بیز قوماندان فی دالی قیلدی
 قتیبه خراسان مرکز موزن کلب اتخارستان غمزه یوروشش قیلدی آیلغ تخارستان دسوغوت
 نینگ پاخیجی بولغان تالغان شهر فی آلدی . بوقت ده تخارستان ده بیریری غمزه تورک خلیف تورک

دولت لری باریدی قتیبه بود اخلی عداوت دین استفا و قلیب بولورت خاندین ساغینان (حاضر قی
 شغنان) خانی فی اوروش سیزاطاعتی غه کیر گوزدی و باشقه اوج خان فی آرقه آرقه دین معسولوب
 قلیب همه فی جزیه بر مک صورتی بیلان اذاعت قیماق غه مجبور اتی و قتیبه تحارستان ده کانی مقدار
 ده عسکر قویوب مردونه یاندی ۸۷ هـ ده قتیبه بلخ غه قلیب و گوز دین اولوب یابی

کند شهر ی غه هجوم قیلدی و تورک لر غایت قاتیع مدافعه قیلدی لر خا که قتیبه باشلیغ تمام
 اسلام سکر لری فی تورک لر ایکلی آئی مدت محاصره قیلدی لر و قتیبه و حاج آراسیده خبره کیلدی
 بیر کونی مسلمان لراوش تو متوت بیر هجوم بیلان محاصره دین حقیق تورک لر ینینگ

اوستیغه حمله قیلدی غافل حالده تورغان تورک لر مغلوب بولوب شهر غه کیر یب لماق اوچون آرقه یاندی
 لیکن مسلمان لر دین بیر موخچه سی تورک عسکر لری بیلان شهر ینینگ آراسی ده کی یول لر فی اشغال
 قلیب لغان سبب دین تورک لر ینینگ تولاسی شهر غه کیر المای هر طرف غه قاچتی لر و آغینه
 سی شهر غه کیر یب مدافعه غه تور دیلر . لیکن بو اورتاده مسلمان لر شهر ینینگ بیر طرف دین

پسیل فی یقیق غه موفق بولغان ایدی لر شهر ایلای سی بونی کوروب جزا مغلوب بولوب شلری
 فی سلب قتیبه دین مصاحبه طلب قیلدی لر و قتیبه تورک لر ینینگ انقیاد قیماق شرطی بیلان اولر
 ینینگ مال جان لری غه امان بر مک صورتی بیلان صلح قبول قیلدی . موز دین کین قتیبه

شهر غه کیر دی و مسلمان لر دین بیر ی فی بای کسند غه حاکم قلیب قویوب یان یب کستی
 قتیبه یانغان دین کین شهر ده بیر شورش پیدا بولوب حاکم اولتور و لدی بو حادثه فی قتیبه آنگلاب
 یان یب کلیب شورش ینینگ سبی فی شورش قیلغوجی لر فی تحقیق قیماق دین شهر ایلای فی قتل عام

قیلدی و تمام زرسه لر فی اولجه قیلدی و شهر غه اوت قویوب تمام ویران قیلدی بو ینینگ بیلان
 سوغوت اولکده سی ینینگ آن بای و آن چیر ایلغ شهر ی بولغان بای کسند شهر ی محو بولدی

بو وقت غه چیه تو تلوک کوک تورک قانانی قاپاغان خان طرفی دین غربی تورک یورت لری غه عمومی
 والی بولغان کول تلکین و قتیبه ینینگ هجوم لری فی مدافعه قیماق غه مدخله قیماق فقط

تسخارستان و حلمان و سوغوت خان لری مدافعه قیلور ایدی ، قتیبه نینگ یوقاری قی هجوم بیلان
 بایک شهری فی ویران قیلیب ایلای سی فی قتل عام قیلغانیدین کین کول تکین عرب عسکر لری
 نینگ قوتی نینگ زیاده یکسی نه توشونوب افعه و طحیسه سی فی بالذات عهد سی نه آلمات فی لازم
 کور و بفرغانه و سوغوت تورک لری فی جمع قیلیب قتیبه نینگ ایگری فتح قیلغان یر لری فی
 یان وروب آلیب اوگور بوسیده کی ترمر شهری نه یاریب اویر فی قرارگاه قیلدی

۸۸ هـ ده قتیبه تمام اسلام عسکر لری فی الیب اوگوز دین اوتوب سوغوت نه هجوم قیلغانی اوروش
 قیلدی و کول تکین قتیبه نینگ آلدی فی توسوب ترمر نینگ یاقینی ده قایتغ محاربه بولوب اسلام
 عسکر ی مغلوب بولدی و قتیبه قانغان عسکر ی بیلان اوگوز دین اوتوب پنج ده هم توختایا لای مرنه
 کشتی ، ۸۹ هـ ده قتیبه دوشتموت سوغوت اولکده سی نه هجوم قیلدی بوجوم موبینه اولقی بیلده
 کی دک قتیبه نینگ مغلوبوقی بیلان نتیجه لاندی

بویاکی مغلوبوقی نتیجه سیده قتیبه ماوراءالنهر دین میدی فی اوزوی و حجاج نه تورک لر نینگ شجاعتی
 فی تعضیل بیلان یازوی و ماوراءالنهر نینگ خرطیه سی فی ایبار دی و تورک لر بیلان نه محاربه قیلغان
 تقدیر ده عرب عسکر لری نینگ محو بولماقیدین تور قوتی . یکنون حجاج قتیبه نه طامت قیلیب
 ایننگ غیرتی فی قوزغادی و غایت تولایار دم قوتی ایبار دی و ایران ییگی مسلمان لری فی جهاد نه
 دعوت قیلیب اولردین هم بک تولایار دم لره کلدی بوقوت لر بیلان ۹۰ هـ ۷۰۹ م ده قتیبه
 بخارا نه یوروش قیلدی کول تکین بونی آنکلاب اذر عسکر ی و فرغانه و سوغوت عسکر لری بیلان
 سمرقند دین بخارا نه یوروش قیلدی قتیبه ایگری کلیم بخارا فی محاصره قیلغان
 حالده کول تکین تیشیب کلیم مسلمان لر نه قایتغ هجوم قیلدی غایت دشتیک محاربه لر بولوب
 مسلمانلر آرقه نه یا قفه مجبور بولدی لر و بخارا محاصره دین قوتولدی . تا آخاشم نه چه اوروش جاری
 بولوب تورک لر مسلمان لر فی سورب بخارا دین خیلی اوزا قلا شتوردی لر آخاشم بولوب محاربه توختادی
 مسلمانلر بیر آق دین اوتوب توشتی لر کول تکین تورک عسکر لری بیلان بیر یگیر لر نه توشتی

کچھ دہ قصبہ سلمان لرنی تورک لراستینہ بیرکچہ باقونی قیماق غہ تشوین قیلور ایدی لیکن بو
 نگاچیکیم جبارت قیلالاس ایدی اخیر آتلیغ عسکر لر نینگ تو ماندا نی و کعب بو تشوین نی قبول قیدی بیر
 فرقہ آتلیغ عسکر بیلان آقین دین اولوب باشقہ بیر لول بیلان تورک عسکر لری نینگ آرقہ سی غہ
 اذمک غہ موفق بولدی و آرقہ دین قایتغ بحوم قیدی و غافل حالده او غلامان تورک عسکر لری عقی
 فی لوی تورک پر اکنده بولدی لروکول نکین اوزی نینگ محافظ عسکر لری بیلان غینہ قایلپ قایتغ
 اور وشتی وکول نکین غیر محروح بولوب عسکر لری مغلوب بولدی و فرغانہ غہ قایتی

بو مغلوب لوق نتیجہ سیدہ قصبہ نینگ مقابلہ یالغوز قالغان بخارا خانی و سمرقند خانی
 و باشقہ سوغوت و قتلان خان لری جزیرہ برماک و داخلی استقلال لری قول لریدہ قالماق شرطی
 بیلان قصبہ دین صلح طلب قیدی لرو قصبہ بونی غایت اولوغ بیر طغر بیلپ مذکور صلح فی قبول
 قیدی . . . موندین کین مذکور خان لر نینگ اطاعتی غہ مراقبت قیماق و جزیرہ الماق اوچون
 بخارا دہ بیر والی و کافی درجہ دہ عسکر قویوب قصبہ مروندہ یانرب کیتی

بو اثناء دہ شرقی تو قوز اوغوز و خیتی عصیان و چین محاربه سی حقیقان سبب دین کول نکین فی
 قاغان قاپاغان خان قرا قوروم غہ قیچقیر دی ۵۹۳ ۷۱۲ م دہ قصبہ خوارزم غہ
 بحوم قیدی قایتغ اور وشت لردین کین تمام خوارزم خان لری جزیرہ برماک فی قبول اذمک صو تی
 بیلان اطاعت غہ کیدی لرو مگر موندین ایلگری بیر اور وشتہ قصبہ نینگ اپنی سی عبد الرحمن فی اسیر
 قیغخان ... ۳۰ تورک گیت لری فی قصبہ ظلماً قتل عام قیدی

بو اور و ترا دہ سمرقند خانی قصبہ نینگ اطاعتی فی تاشلاب استقلال اعلان اتی ۵۹۴ دہ قصبہ
 سمرقند غہ بوروش قیدی و سمرقند خانی شدت بیلان مدافعه قیدی و قایتغ محاربه لردین کین قصبہ
 سمرقند فی فتح قیدی و شہر اچیدہ بیر مسجد بنا قیدی . . . اسلام تاریخ لری غہ کورہ قصبہ
 نینگ بو طغری بخارا و خوارزم دہ سلمان بولغان تورک لر نینگ یارومی بیلان حاصل بولدی -
 قصبہ عبد الدین مسلم آتلیغ بیر کشتی فی سمرقند غہ والی تعین قیدی لولا عسکر و حکمران یارغ قویوب

اوری مروغه کنتی ، ۹۴ هـ نینگ آخریه قتیبه بنه توللا عسکر سلیمان کلیب فرغانه غه باجوم
 قیلدی خجند خانی قاتیغ اورو شل لر دین کین مغلوب بولدی . قتیبه تخی موشرقی غه یوروب
 ۹۵ هـ ده کاسان شهری نی فتح قیلدی . شاکسند خانی اورو ش بیز جرنیه بر مک نی قبول
 اتی . منه مشهور اسلام عرب قوماندانی قتیبه بن مسلم نینگ تورک یورت لری ده قیغان مغظم
 فتوحاتی بودور . بو اخیر قی ظفر دین کین قتیبه بیج فتوحات قیلامای ۹۶ هـ
 ده بیر روایتده ۹۷ هـ اوز عسکر لری نینگ قولیده اولتورولدی
بیز تاریخ حقیقت

بیلک کرک که اسلام فاتح لری نینگ بعضی سی ده - قتیبه ۹۶ هـ ده کاشغرنی فتح قیلدی و او
 وقتده ایلورت لر چین قول استنبده ایدی و قتیبه چین امپراطوری سلیمان مصاححه قیلدی
 آنراغ موندراغ - دیگان مصنوده اوزون روایت لرنی یازادور ، بو روایت غلط دور و بیج
 بیر فقره سی افعی میر عاهدنی بیان قیلایدورغان تو قوماسوز لر دور ، حقیقت بودور که او وقت ده
 شرقی تورکستان تو بلوق کوک تورک قاغانی قاپاغان خان غه تابع بولوب داخلی مستقل بیر خه خانیق
 لر دین عبارت ایدی و چین سلیمان بیج علاقہ سی یوق ایدی . و قتیبه کاشغرنی الماق اویان
 تورسون غربی تورکستان نینگ همه سی نی فتح قیلاما غنایقی فاتح تحقیقاتی سلیمان ثابت بولغان بیر مسئله
 دور . و قتیبه ۹۶ هـ ده مروده اولتورولگان قوتلیک روایت دور . اسلام عسکر یو تیمینیز
 بالیدیر یاق کیریپ آتا بابا لریمیز نینگ بالیدیر یاق مقدس اسلام دینی غه کیرگانی اگر راست بولسه ایدی
 بیز غه بیز خمر سر مایه سی بولور ایدی لیکن تاریخ ده واقع بولغان موندراغ یا لغان روایت سلیمان گوللایب
 اصل سیر فخرنی قبول اتک عیب دور بولور چون حقیقت نی ایستیب قوبدوق .

بنه بیز تاریخ حقیقت

اسلام تاریخ لری نینگ تولاراتی ده قتیبه بن مسلم نی اسلام نینگ چونک فاتح لری دین ساناب
 غایت اولونور و اسلام خادمی دیب یازیلادور لیکن اسلام مؤرخ لری نینگ محقق لری با شقه

بی طرف مورخ لراتیا دور لکه راست قتیبه بن مسلم اسلام فاتح لری یننگ بیرنجی قناریده سانالسلایق
 دور چونکه خف بن قیس مهلب بن ابی صفره و ایننگ دغول لری دکن شهر قوماندان لرد چونک شخصیت
 لرموفق بولالمغان فتوحات غه قتیبه موفق بولدی تسخارستان و ماوراءالنهر ده کی قوتیک و جنگ جوی
 تورک لری مغلوب اتی بولورث لرنده اسلام باریاقی فی تیکلادی . ابولوننگ بیلان هم قتیبه
 فی اولوغ وعتدس بیرکشی داسلام دینی یننگ خادمی دیمک جاییده عباس پیرسوز دور .
 چونکه قتیبه اسلام دیناسی دهمثل سیرطالمق بیلان مشهور بولغان حجاج یننگ آن پیرنجی اشپنج
 لیک آدمی ایدی و ظلم و ناحق قان توکمک ده حجاج دین کیلکی یوق ایدی . تورک یورتیده طاعت
 قبول اتکان تورک لری باشقه لری قورقوماق اوچون مدشش صورتده قتل عام قیلیق و آغان شهر
 لری کویده ورمک و بولان نالان قیلیق و مونگا اوخسته خلق فی اسلام دینی دین لغزت قیلدورادوغان
 دحشبانده معامله لری یک تولا ایدی اوترا آسیا یننگ آن بای و متور شهری بولغان بای کند شهری
 فی جزئی بیر بهانه بیلان ویران قیلدی . تسخارستان فی فتح یقغانده تالان شهری یننگ
 ابالی سی فی قتل عام قیلدی ویرانغ فی تاشلاب تسلیم بولغان مینگ لرحچه آدم فی شهر اطرفیده کی
 بول لرنینگ بوییده کی درخت لرنه تیرگیگ شیب قیوب اولتوردی . بونینگ تاشلیده کی
 ظلم لروقتل عام لرنینگ تفصیلاتی فی مفصل تاریخ کتاب لریده کور ولسون . الحاصل طاعت
 یقغان لری اولتورمک و سیر قیلیق و شهر لری فی ویران قیلیق و مال لری فی بولان نالان قیلیق
 دکن اسلام شطرنجی و ناسینت قانونی ده نهی قیلینغان ظلم لربیلان قتیبه تورک لرنینگ کونگل لری
 غه اسلام دین لغزت قیلیق ده دایما انتقام آتماق اوچون فرصت غه منظر بولما قده بولغان تورک لر
 ۹۹۰ هه قتیبه اولتور و لکان زمان طاعت فی تاشلاب استقلال اعلان اتتی لره . فقط سمرقند
 بخارا شهر لریده عرب سکری تولا بولوب و هم بویاکی شهر ابالی یننگ تولا سی مسلمان بولغان لری اوچون بویاکی
 شهر غنیه اسلام دولتی غه تابع قالدی لره
 اسلام سکری بیلان تورک لره آسیده کی باجرالرتوبنده اوزموردیده ذکر قیلان دور

قوتلوق توگوش دولت لری و شرقی توگوشان نینگ اعلیٰ واقعه لری

قوتلوق کوک تورک دولتی تاسیق بیلغوجیه -

قاپاغان خان کیرمه توریت یل حکومت سوروب آسیاده کوک تورک دولتی نی ییگی دین اچا قیلیدی
 ۷۰۹ م ده کی بخارا محاربه سیده کول تکین مجروح بولوب یالغان دین کین قاپاغان خان سرب لر
 بیلان محاربه قیلادی . بونینگ سببی سیر طرفین چین بیلان اوروشاق و سیر طرفین مغولستان
 نینگ غربی ده کی توغوز دغوز باغور نینگ جنوبی ده کی خیتایا آتیش تورک بیلدی نینگ عیسائی نی بقیقور و غنم شولوناق ای دی
 قاپاغان خان ۹۷ هـ ۷۱۶ م ده وفات قیلیب اورنیجه قوتلوق خان نینگ چونگ اوغلی بیدگا خان
 قاغان بولدی بیدگا خان نینگ وقتیده تورک عسکری نینگ باش قوماندانی اینی سی کول تکین ای دی
 (یوقاریده ذکر ای اوغلی) . بیدگا خان ۱۱۶ هـ ۷۳۴ م ده وفات اتی اورنیجه اوغلی ایجن
 خان قاغان بولدی بوزات نینگ وقتیده توغوز دغوز لرینه عیسایان چقاریب خانی غه چه بو
 عیسایان دوم قیلیدی . ایجن خان ۷۳۹ م ده وفات قیلیب اورنیجه قوتلوق بیدگا خان قاغان
 بولدی بوزات ۷۴۲ م ده وفات قیلیدی قوتلوق بیدگا خان نینگ زمانه سیده چین دولتی
 قوتلایب شرق ده تولایر لر نی آلیب کتتی و داخل ده اوغوز کیمل قارلوق قیلید لری عیسایان چقاریدی
 قوتلوق بیدگا خان نینگ وفاتیدن کین اورنیجه اورمیش تکین قاغان بولدی بوکشی نی
 چین تارینخی ده اوسومیش دیب یازادور و اوغوز آبد سی ده اورمیش دیب یازایدور بوکشی نینگ
 وقتیده چین هجوم لری و اوغوز ، بسمل ، قارلوق عیسایان لری باغلی دین دولت انهتا
 ورجه ده ضعیفلاشتی ، ۱۲۶ هـ ۱۴۴ م تارینخیده اوغوز ، بسمل ، قارلوق لر سیر
 لایشایب خراخوروم شهری غه استیلا قیلدی لر و بونینگ بیلان ده عرییل دوم قیلغان قوتلوق کوک
 تورک دولتی ییقیلیدی

تورک دولتی ییقیلیدی

تورک دولتی ییگی اوج اله باغادر خان نینگ قوتلوق قاغانی قاپاغان خان غه اعلیٰ قیلغانی فی

بیان قیاسدوق . اوج الہ باغا ترخان وفات قلیغوجہ قاپاغان خان نینگ ایلانی دہ توروی
 ۸۷ھ ۷۰۶م دہ اوج الہ باغا ترخان اولدی واورنغیہ اولغی سوادقی خان اولتوردی لیکن کین
 چیرانی سی چانو خان خلیق تالاشیب بومنا رت بلی سلیان آکا واکا آسیدہ اوزون اوروش
 لوبولوب یورت تیغ سیرلیق غہ مبتلا بولدی . اخیراً متبوع لری بولغان قاپاغان خان ۹۲ھ
 ۷۱۱م دہ مذکور کا واکا نینگ ہر ایک لاسی فی اولتوروب اوج الہ باغا ترخان خاندانی نینگ
 حاکمیتی فی حقیقتی . تورکش دولتی نینگ ایکچی تاسیسی واقعہ لری توبسہ کیلا دور

شرقی تورکستان

بو اترادہ شرقی تورکستان دین ۸۰ھ ۷۹۹م دہ قاپاغان خان چین فی سہراب چقارتی
 بیلان شرقی تورکستان نینگ یر لیک خان لری توپ توغرا قاپاغان خان نینگ ایلانی دہ ایدی لری
 وقاپاغان خان وفات قلیغوجہ بولوصحبت دوم اتی قاپاغان خان وفات قلیغاجین کین چین
 یغ لربہ شرقی تورکستان غہ ہجوم قبیلہ موندکوریلیدہ یعنی ۹۷ھ دہ تورکش استقلال فی اعلان
 قلیغان سولوقاغان نینگ غیرتی بیلان چین یغ لرمخلوب بولوب قاچتی لرو بوتایخ دین
 ۱۲۲ھ ۷۳۹م غہ چہ شرقی تورکستان خان لری تورکش قاغانی نینگ حمایتہ سی آستیدہ مستقل
 یاشادی لرفصلی توبسہ تورکش قاغانی فی بایسہ کیلا دور

کوک تورک دولتی نینگ تاریخی و سیاسی و اجتماعی احوالی و مدنیت اثر لری

کوک تورک دولتی نینگ سیاسی و تمدنی تاریخہ ہم ہر موقعی بار دور . شرقی کوک تورک
 دولتی نینگ ایکچی خاندانی بولغان قوتلوق سلالہ سی دوریدین بکون غہ چہ قالغان اورخون آبدہ لری
 ویسہ ہور بولغان قدیم تورک کتابہ لری فی میراث توپوب قدیم تورک مدنی تاریخ غہ نہایت چونگ
 ہر خدمت قلیغان ایدی لری (بائی توبسہ کیلا دور) غرب کوک تورک دولتی جزایانی موقعی

ینگ تقاضای بیلان عمومی تاریخچه تخی موجونگ بیر موقعیت کسانگان ایدی ، بود دولت
 مایغوز چین دولتی بیلان غینه ایماس بلکه ایران (ساسانی) دولتی و شرقی روما (بیزانس)
 امپراطور لوقتی بیلان هم سیاسی و اقتصادی مناسبت لوده بولدی لر ، ایران و بیزانس با پیخت
 لری نه سفارت هیأت لری ایبار دی لر و او دولت لر دین هم کوک تورک اوردالری نه بفر لر
 کوک تورک لر ، بنجی عصر میلادی ینگ آکجنی یارمی ده مایغوز چین
 دولتی نی غینه تورقوتوب قالمادی لر بلکه ساسانی و بیزانس دولت لری نی هم فعلاً تیزانگان بیر
 قوت نه مالک ایدی (بوسور لر ینگ تفصیلی یوقاریده اوتتی)

داخلی سیاست

بود رجه ده قوتلانگان کوک تورک دولتی تقریباً بیر عصر مدت قدیر غان تا غری دین ایشل (دولغا)
 دریایی نه چه و آلتی تا غری دین مهند و شان حدوی نه چه ساحه ینگ آسپیده کی تمام تورک
 اقوامی نی اوزی ینگ قوتیک حکمتی آسپیده بیر لاشور و اداره قیلدی لر و او لکه لوده نظم و
 آسایش نی محافظه اتتی لر و یونظام و آسایش سایه سیده اطافده کی چین ، هندوستان ،
 ایران ، روم ، ملت لری آسپیده تجارت مبادللری و بیر بیر ی ینگ مدنیت و صنایع
 لری دین استفاده قیلدیشاق غایت مکمل بیر صورتده ممکن بولدی ، ایران و روم مدنیت
 محصول لری بونغان تجارت مال لری تورک یورقی ینگ آسپیده کی چونگ و اوزون کاروان لری
 لری دین اوتوب چین و ژاپون نه چه باردی و او بر لر ینگ مال لری تصای غرب نه چه باردی .
 بومبادلل مایغوز تجارت مال لری نه مخصوص بولهای بیر منجه فکر و دین و مذہب لر ینگ بومملت لر
 ینگ بیر دین نیه بیر نه نشر قیلندی و بونینگ یگانده واسطه سی اوشو تورک یورسیده کی
 آسایش و نظام سیاحت و تجارت آرا لوقتی ایدی او عصر لوده ایران ده و لاج تالقان مانی دینی و هندو
 ده و لاج تالقان بودا دینی ینگ اتر آسپانه کلیب اویر دین چین نه اوتکی اوشو قبیل دین دور

دولت تشکيلاتی

کوک تورک لر نینگ دولت تشکيلاتی هون لر نینگ تشکيلاتی غه تولداوخسار ایدی . بود دولت هم یوقاپر یقی تورک دولت لری دک تولداخان لین د بگ یک لر نینگ چونگ عمومی اینش لوده . سیر رئیس نینگ بایراتی آیتده بیر لاشمکی دین عبارت بولغان بیر اتحادیه (کوفندره یون) دولتی بولوب بوزمانه میزده کی دولت لردک مرکزیت چی دولت ایماس ایدی . کوک تورک قاغانی غه تورک خان لری د بگ لری نینگ اطاعت لری توبنده کی لورت اینش دین عبارت ایدی .

(۱) یات دولت لر بیلان محاربه چیقان قنده هر خان د بگ اوز عسکری فی همراه الیب باریب قاغان نینگ امری آیتده محاربه غه اشتراک اتمک -

(۲) یورت نینگ عمومی منجلیقی فی محافظه اتمک خصوصیده قاغان نینگ باریغی قطعی بولوب هر خان د بگ بویار لیغ غه اطاعت قیلماق غه مجبور ایدی -

(۳) هر خان د بگ معین بیر مقررده قاغان خزانة سی غه تارتیج ایبار ورایدی -

(۴) قاغان نینگ امری سیر هیچ بیر خان د بگ نینگ یات دولت بیلان دوستانه مناسبت ده بولماقی جایز ایماس ایدی -

موندین باشقه داخلی اجرات ده هر خان د بگ اونغوز منطقه سی مستقل ایدی وقوشنه لری بیلان حرب صلح قیماقده اختیار لیغ ایدی هر خان د بگ نینگ منصبی اوز اولادی غه میراث قالور ایدی . کوک تورک ددریده ایخان ، یالغو ، تکین ، شاد ، آبیت شاد ، ایدات شاد

ترخان ، بوریوق ، چور ، د بگان شرف عنوان لری بار دور . قاغان خاندانی غه منسوب شهراده لری فی تکین ، یاکه شاد ، یاکه آبیت شاد ، یاکه ایدات شاد عنوانی بیلان ایستیلور ایدی اورخون آیدر لری غه کورده تکین مطلقا شهراده یکلدر د بگین لر بی بیر قبیله و بیروایت غه والی بولغان کشتی شاد و بیرونجه قبیله غه ویا بیرنجه ولایت غه والی بولغان کشتی آبیت شاد ویا ایدات شاد

عنوانی فی انور ایدی اما یا بغو تو بون محکمت یننگ بیر حصہ سیدہ قانان دین نایب لیت صفتی
 بیلان حکمدار لیت قیلا ووغان شہزادہ غہ مخصوص عنوان ایدی - حکومت یننگ چو بنگ نامور
 لری فی بوریق و بنگ عنوانی بیلان تونو لور ایدی ، لورت یننگ بیر حصہ سیدہ قانان یننگ
 نایبی (مکرمی الی) بولغان کشتی فی یا بغو عنوانی بیلان تونو لور ایدی قانان لیت خانہ فی دین
 بولور ای لورت دہ فوق الحادہ لغو ذ صاجی بولغان کشتی غہ ایخان عنوانی بیر لور ایدی (بولو عنوان
 مثلاً مشرقی تورکستاندک بیر خچہ فی لیت دولت بار بیر منطقہ دہ عمومی لغو ذی بار ذات غہ مخصوص
 بولوب فقط قانان دین کبخی درجہ دہ کی رتبہ فی افادہ قیلا ووغان عنوان دور) باغا ترخان
 ایخان دین بیر درجہ تون ، ترخان باغا ترخان دین کین ، خان ترخان دین کین ، چور قبیلہ گی
 غرب کوک تورک دولتی دہ حکومت یننگ کتابت و حساب ایش لری یننگ دفتر نامور لری فی قاصفا
 ویر ایدی لہ منہ بولوقاریدہ کی معلومات کوک تورک دولتی دہ منتظم بیر ادارہ تشکیلاتی
 بار لیتی فی کورساتا دور -

عادات و خلاق

کوک تورک لردہ یعنی مغولستان و آلتای اہالی سیدہ خلق یننگ بیر قسمی کوچنیک حایسہ
 یا شاب حیوان با قاق و آو آو لاق بیلان حیات کچور ویر ایدی لہ بولور تیرہ دین قیلینغان چادر لردہ
 اولتور و ویا یلا غدین یا یلا غ قہ کوچوب لور ویر ایدیلر و بیر قسمی شہر کنت لردہ اولتور و
 نہ بہت و یا غچی لیت بیلان تیر گلکیک قیلور ایدی لہ ویا ز کو نورد دیا یلا غلہ نہ چچار ایدیلر
 کوک تورک دوریدہ مغولستان و آلتای لردہ پنج شہر لوق ایدی دیگان روایت لر غلط دور چونکہ
 اورخون و سلتہ گا و اولون و کرولین و انقرا و یا ما (دینی سی) و ایرتیش دریا لری و باشقہ آقین لہ
 و سیدہ یوز لہ چہ چونگ کیچیک شہر لہ و آباد لیت لہ بار ایدی و اورخون آبدہ لردہ بوشہر لہ
 دین بیر خچہ سی مذکور دور ، حاضر فی زمانہ میردہ ہم بوشہر لہ یننگ خرابہ لری اشکارہ دور
 شہر غلٹی تجارت و صنعت بیلان مشغول ایدی لہ ، کار و اپخی لیت و کا پخی لیت غہ او خاش

ایش لر نه مشغول بولغان لر هم تولا ایدی ، تریم یرو باغ لر نی سوغاراق اوچون اوستنگ
 وایق و آزاناشا قیلما قدده ماهر ایدی لر ، اودقتده تورک لر نینگ کییم لر ی چین ییغ لر
 نینگ کی غه اوخشار ایدی لیکن چین ییغ لر نینگ خلا فید کییم لر ی نینگ پیش لر ی نی اوندکین
 سول طرف نه یورکار ایدی لر . ساچلری نی تو شورای اوزون قویا ر ایدی لر . آتغه مینک
 ویرانغ ایشلا تمکده بک ماهر ایدی لر کسکین قلیچ لر ی حیوان لر نینگ موگوز لر ی دین یا سالغان
 یای لر ی ولسقیق نذک آواز بیرلورغان اوق لر ی بار ایدی . آلتون وکوش و جوهر سلان
 زینت سیریلیگان زبره لر ی بار ایدی ، شراب لر ی قمیز ایدی و آریا عرق لر ی نی هم
 ایچا ر ایدی لر . کوک تورک لر غایت شجاعت یک و جنگا و ر بولماقی سلان غایت نسانیت
 چچی و مرو تیک ایدی لر . مثلاً اوزمانه ده کی آتور وکلدان دباشقه جنگا و ر ملت لر نینگ ظفر
 آبده لر ی ده مذکور بولغان قتل عام و وحشیانه غارت و تخریب سلان خوشلماق تورک ظفر
 آبده لر ی دین آنگلغان غه کوره تورک کرده اصلایوق ایدی . اوزمانه ده اوزی نی مثل سیر
 مدنی آتایدورغان چین دولتی نینگ خواهی اوز یور تیده خواهی تورک یورت لریده قیلغان
 قتل عام و تخریب و مدش غارت لر ی سلان چین تأیخی تولا غلیغ دور .

صناعت

کوک تورک لر ارگنه قون ده کی وقت لریده کان لر دین تیمور چقاراق تیمور دین هر قسم اسباب لر
 ویران لر یا ماقده تولا اوستا ایدی لر . چین تأیخی غه کوره کین کرده کوک تورک لر نینگ
 متبوع لر ی بولغان جو جان ناتار قان لر ی اولر نینگ بو . صنعت لر ی دین بک تولا فایده
 لانغان ایدی لر . کوک تورک لر دولت قورغان دین کین بو صنعت تخموز یاده رواج تاپقان
 ایدی . بو دولت دوریده مغلستان و آلتای سی آلتون وکوش و هر قسم کان محصول
 لر ی دین هر تور لوک زرسه لر یا سیاب باشقه ملت لر غه ساتقالی باشلا دی . اوزمانه ده کی تورک
 صنعتی خصوصیتده - ۱۶۶۴ م ده روم امپراطوری جو ستیان نینگ آلدی دین غرب یا بنوسی

ایستخانی خان نینگ حضوری غم سفیر بولوب کلکان زیبارک نینگ کورگان لری کافی شت بدور .
 زیبارک ایستادور که . . . تورک پور تیده آلتون دین یاساغان نرسه لر نینگ صنعتی و نازک لوقی لوقا
 مملکت لریده یاساغان نرسه لر دین هیچ قون قالمایدور . ایستخانی خان نینگ بیر خچه اوردالریده
 من کورگان آلتون اسباب لر نینگ تولالیتی دین حیران بولدوم . منی ایستخانی خان مراسم
 بیلان حضور غیه قبول اتتی و بوقبول اورداسی تمامایک زلیچیه لروا یکپ کورپه لروا یکپ پرده لر
 بیلان مزین ایدی و ایستخانی خان بومزین اورداده آلتون تخت او تیده اولتور د ب منی قبول اتتی
 بواورداینگ زینت و شستی بیز انس امیر اطور لوق اوردالری دین کم ایلاس ایدی . بواورداده
 بیر خچه آلتون قومغان (آفتابه) لر نی کوردوم بوقومغان لر غه غایت چیرایلیغ و صنعتکارانه اویما بیز
 یغ لر و صورت لر قیغیب دور بواورداینگ تورک لری آلتون دین قاپلانیب دور بواورداده
 آلتون دین یاساغان لوزت طلاس نینگ او تیده اولتور غوز و لغان غایت حشمتیک آلتون
 تخت قویوبدور . بواورداده کی آلتون قاپلار و قیغیلک بسلر و آلتون و کموش دین
 ایشانگان حیوان صورتلری فی حیرانلیق بیلان تماشا قیلیم . تورک لر نینگ کان محصول لری
 دین هر تورک اسباب یراغ یاساغان لری فی بک تولایر ده کوردوم - توگادی)

تجارت

کوک تورک دولتی دوریده تورک لر تجارت ایستی ده بک ترقی قیغان ایدی لر بیز انس (روم)
 ایران هندوستان چین تجارتی کوک تورک لر زمانه سیده دینا نینگ ان هم تجارتی لری بولغان
 شرقی و غربی تورکستان الهی سی نینگ انحصاری ده ایدی و خصوصاً چین نینگ ایک و توار
 (ایک منسوج) لری فی خالص تورکستان سوداگر لری قورخ کاروان بول لری بیلان روم
 ایران و هندوستان غه الیب بادیب ساتار ایدی لر و اولورت لر نینگ تجارت مالی برینی
 تورکستان و چین غه کنتور و رایی لری . او وقتده تورک تجارتی واسطه سی بیلان قوقاری
 مملکت لر نینگ بری نینگ مالی و مدنی تینه بری غه ادگان نینگ اثر لری حاضر فی زمانه میرده

نذکور ملکوت لر نینگ موزه خانه لریده بار دور . بوجله دین لر اپون نینگ قدیم هار دیوی مجیدی
ده کی موزه خانه ده ایران نینگ ساسانی حکمدار لر دی دوریده لر اپون غه کلگان بیر موخچه قچا لر بار

دین

دور

بودوره ده کوک تورک لر نینگ دینی قدیمی تورک لر دهنون لر نینگ دینی بولغانوینن وقا ما دینی
ایدی ، کوک تورک لر یوقا ریده کی کوک آسمان و آستیده کی قرارینی مقدس سلیب اولر
اوچون قریبلیق قیلور ایدی لر و سلیده بیر نوبت دینی مراسم لر ی بار ایدی و سلیده بیر نوبت
آسمان غه عبادت قیلور ایدی لر اورخون آیده لریده کی کنا به لر غه کوره تنگری نی تورک تنگری سی
دیب یایلیب دور و بولور آیده لرده قاقین اوصای آتلیغ بیر مجبور نینگ آتی یازیلیب دور
دوبو مجبور نی کیچیک باله لر نینگ تیره به و محافطه سی غه کفیل دیب اعتقاد قیلینور ایدی و دیمک که
کوک تورک دولتی تور و لوش دین ایگری تورکستان و چین ده و اوج تایلان بودا و مانوی دین لر ی
نی کوک تورک لر قبول تمکانات ایدی لر ، کوک تورک لر ده کی اولوم و دفن مراسم و آیین
لر نی ذکر اتمک لازم دور . بومرسم و آیین نی یوغ دیر ایدی لر . بیر کشتی اوله
اولکان اویده ییر که یا ققور و لور ایدی و تمام توغقان لر ی بیر دین قوی یا آت و یا کلا قریبلیق
قیلور ایدی لر . آئین کین بولور اولوگ بارادی نینگ اطرفیده بر که یقیلیب یغیا شور ایدی لر
بیر مدت بوجال بیلان تورغان دین کین نینه همه لر ی قویوب آت لر یغیه منیب نذکورادی نینگ اطرافنی
نی نینه نوبت آتلیغ حالدده چور و لوب هر نوبت ایشیک آلدی غه کلگانه فریاد بیلان یغیا شور ایدی
لر دیوز لر ی نی پیچاق بیلان تسلیم ویر دین چقیغان قان لر نی کوز بائیش لر ی بیلان آلاشتور و ب
آقیتور ایدی لر . اولوگ نی کومک بیر نسخه کون کین بولور ایدی یعنی اوز اعتقاد لریده دفن
اوچون مبارک سانالا دوغان کون کلگوخچه اولوگ نی ساقلا ر ایدی لر و بعضی روایت لروده ارته
یازده اولکان اولوگ نی کوزده و کوزده اولکان نی ارته یازده دفن قیلینغان نی کور دوک .
دفن اوچون مبارک سانانغان کون کلگانه آلا اولوگ نینگ میزگان و دجیشی کور گان آتی نی

کوبد و روپ کولی فی وجایتده سختی کورگان خصوصی زرسه لگانی دیران لری فی اولوگ سبلان قوش
 دفن قیلورایدی لر دفن دین کین تمام حاضر بولغان لرات نه سنبیب مزار نینگ چوگره سی فی تیه یا تو قوز
 نوبت چور و لورایدی لر آندین کین فرابلق لری قیلورایدی لر و اولوگان کشی جایتده پنجه دشمن او تورگان
 بولسه شو پنجه تاش و یا باش سیر هیکل لری فی قبر اطرافی غه تیکلارایدی لر و بولوتاش و هیکل لری بالبال
 دیرایدی لر

اور خون آبد لری

کوک تورک ددریده شرقی (مغولستان) تورک لری ده اوز لری نینگ تاریخی حوادث لری فی
 تاش لر و مناره لر و تاش تمام لر غه اولوب یادگار قویماق تولا رواج تاپتی و بویا دگار (آبد) لر کوک
 تورک لر نینگ تاریخی معاوضاتی فی بزرگه تیکورگان نینگ تاشی ده اودقت ده تورکچه تیل نینگ غایت
 ترقی قیلیب ادبی لاشتنانی فی کورساتا دور بولآبد لر نینگ ماضیه کشف بولغان لری نینگ هم راتی
 شمالی مغولستان ده کی اور خون دریا سی نینگ کهنه آقینی بولسیده و قوشو چایدام کولی نینگ
 یایسیده بیر بیر ی دین بیر کیلو متر یاق بولغان ایکی تاش آبد (چونگ مناره) دور
 بولایکی آبد نینگ بیر ی ۷۳۱ م ده وفات قیغیان مشهور کرل نکی ن نینگ یادگاری بولماق صورتی
 سیلان ۷۳۲ م ده بنا قیغیان ایدی و ایکی سی ۷۳۴ م ده وفات قیغیان بلیگا قاغان نینگ
 یادگاری بولماق صورتی سیلان ۷۳۵ م ده بنا قیغیندی ، بولآبد لر نینگ اوستیغنه و تور طریق
 غه ماضیه اور خون انصاسی و سیلا دورغان قدیم تورک انصاسی سیلان تورکچه کتاب لر او یو لوبدور بولکتا لر
 نینگ بیر مو پنجه سی بلیگا قاغان نینگ اغری دین و بیر مو پنجه سی قاغلیق خاندانی دین بولغان اولوغ
 تیکین نینگ اغری دین یاز یغیان معلوم دور ، بولکتا لر ده شرق کوک تورک دولتی نینگ چین
 قولسیده قیغیان دین کین کی اسیر لیق دوریده کی ظلم لر و خوار لیق لری فی داو و قستده کی بعضی
 تورک بگ لری و بای لری نینگ عمومی تورک ملتی غه قیغیان خیانت لری فی و آندین کین ایلمیش
 قاغان نینگ بودولت فی ییگی باش دین تیرگوزگانی و قوتلوق کوک تورک دولتی فی قورغانی فی

غایت جالب و تاثیر لیک عبارت از بیلان یا ریلیب دور. بوکتابه لر نینگ بیر قسمی چین چه دور
دو بو چین چه قسمی اودقتده تورک قاغانیغی غه خراج سیریب تابع لیت عااله یا شاخان چین
امپراطوری خنؤ آن چونگ نینگ تسلیمین یا زلیغان مرثیه و مدجه لر دین عبارت دور. و مذکور
آبدده لر نینگ شمالی ده ایلمتریش و قاپاغان و بیگکا قاغان لر نینگ زیری بولغان توفیقو بگ نینگ
تسلیمین یا زلیغان ایکی آبدده باردور. وینه بولردین باشقه تولا کشتی لر نینگ آبدده لری داو غور آبدده
لری شمالی مغولستان نینگ هریریدیه داوتراده و جنوبی مغولستان کشف بولدی منه بولآبدده لر
حاضر قی زمانه میزوه اوقولدی و تورک لر نینگ غایت هم دورشان بستر ناریخی دینا غه آچوق
معلوم بولدی. بوکتابه لر نینگ تاریخی قیمتی دین باشقه ادبی قیمتی بک چونگ دور

بوکتابه لر دین بعضی بری لر خراب بولسه موتولار اراقیر لری اوز حالتی بیلان بار دور. بوکتابه
لر دین ایکی پارچه فی اصلی تورک بولغان فلاندا یا لیغ سیاحتی لر اوریورت لری غه ایلیب باریب
فلاندا یا پانچنئی حسنکی شهری نینگ ملی موزه خانه سیده قویدیلر. بوآبدده لر دین
بیر نسخه سی نینگ نسخه سی فی تاپتیم ان شاء الله اودهیم میرده ترجمه قلیب نشر قلیامن -

شرقی تورکستان ایکنجی تورکش دولتی

۹۷ - ۱۲۲ هـ ۷۱۴ - ۷۳۹ م

یوقا بده ایلیغان رجه بیلان توفیقو کوک تورک قاغانی قاپاغان خان ۷۱۱ م ده تورکش دولت
خاندا فی یوقا تکاندین کین تورکش قبیله سی و باشقه تورک قبیله لری آیریلیب هر قبیله اوز
باشقه بولوب توپ توغرا قاپاغان خان نینگ عالی حاکمیتی غه تابع بولوب قالدی لر. بو اوترا ده
تورکش قبیله سیدین سولو خان آلیغ بیر ذات اوز قبیله سی غه خان بولدی

بو قهرمان اول ده قاپاغان خان نینگ عالی حاکمیتی غه طاعت قلیب آهسته آهسته ایلگه کی تورکش
دولتی ده داخل بولغان اول قبیله نینگ همه سی فی بیرلاشتورب لغودی فی آشتورمی بوحال ۷۱۶ م
ده قاپاغان خان نینگ وفاقی غه توغرا کلیب قالدی قاپاغان خان نینگ اولومی دین کین سولو خان

استقلال ایران اقلیت دانان عنوانی فی آلهی و لولکوندره قوجو و آلتی شهر ننه باجوم قیامت
بولغان چین عسکری فی مغلوب قلیب بولورت کر فی اسیر لینی هملکه سیدین قوتقوز دی
دبیلگ قاغان و کول تکیمن سولوق قاغان فی اوزی غه تابع قلیماق اوچون تولو اور وشتی لیکن موثق تولو
لما دی ۷۱۷ هـ ۹۸ م ده سولوق قاغان عرب لر بیلان بیر متار که عفتد اتنی و چین ضدی غه
نسبت لیک لر بیلان بیر اتحاد و معاهده سی عفتد اتنی ، بوسورت بیلان سولوق قاغان چین
دولتی غه قورقلوغ بیر دشمن بولدی . بوسورت بوزیدین چین دولتی هر واسطه دین تفاده
سولوق قاغان نینگ دوستلوقی فی حاصل قلیماق اوچون کوبشش قیورایدی سولوق قاغان چین
نینگ بودوستلوق معامله سی نینگ صهی بولمای مجبور لوق بوزیدین منافقانه بیر سیاست
ایرکانیکی فی قلیب اوهم ظاهری بیر دوستلوق کورساتیب قیورایدی اما بودوستلوق پرده
سی استیده چین لیغ لر غه دایما مشکلات چیقارماق دین هیچ تیماس ایدی

سولوق قاغان نینگ عرب اسلام عسکر لری بیلان قلیغان محاربه لری

اسلام تاریخ لریده خاقان التترک دیب شهسور بولغان سولوق قاغان نینگ اسلام عسکر لری فی مدافع
اتکانی نینگ تفصیلاتی بودور قتیبه بن مسلم اولتورولگان دین کین زید بن مهلب فرسان غه االی بولدی
وسیمان بن عبد الملک نینگ خلافت دوریده مایغوز سوغدیان (سوغوت) اولکه سی مسلمان
لر نینگ قولیده بولوب تخارستان و فرغانه و تاشکند اولکه لریده کی تورک خانلری تمام سولوق
قاغان نینگ االی حکیمیتی غه اطاعت قیماقده ایدی لر . زید بن مهلب تورک لر بیلان هیچ محاربه
قیلما دی چونکه ایننگ بیلان سولوق قاغان متار که عفتد اتکان ایدی داودوره ده مسلمان لر
قافقاس طرفیده کی خزر آتی بیلان شهسور بولغان تورک لر بیلان محاربه انگده ایدی لر ،
۷۱۸ هـ ۹۹ م ده خلیفه سلیمان بن عبد الملک وفات قلیب اورنیغ عمر بن عبد العزيز خلیفه
بولدی بوزات نینگ اکی ییل لشر آبی لیق خلافت دوریده عرب و تورک آله اسیده اهمیت لیک

اوروش بولمادی فقط سمرقند یغ لر عمر بن عبدالغزیز نینگ آلدی غنہ بیر مہیات ایباریب
 قتیبہ بیر غنہ غدیر قلیب طاعت قلیغا نیمیز دین کین بیزنی اولتوردی وشہر لریمیزنی دیران قیلدی
 دیر لریمیزنی تارتیب آلدی دبیر بولمادی بولغان حقو قیمیزنی طلب قیلایمیز دیب شکایت و عرض
 قیلدی لر . خلیفہ عمر بن عبدالغزیز سمرقند والی سی بلخان بن السرح غنہ توبندہ کی یارلیغنامہ
 فی ایباردی . سمرقند اہلی قتیبہ نینگ ظلم لر ی دین داولر نی اوزیر لریدین چقاریب آلتا نیدین
 عمارت بولغان غیر ائق لریدین شکایت قیلدی لر نینگ بولمکنو بولم سنگا تیرکان زمان قاضی نی
 بولر نینگ شکایت لر نی ایشیتماق حق کیم نینگ طرفی دہ بولسہ ایننگ فائدہ سی غنہ حکم قلیماق غنہ
 امر قیل اگر قاضی سمرقند لیک لر نینگ فائدہ سی غنہ حکم قلیبہ قتیبہ غالب بولوشدین ایلگہ کی وقت
 دکی سمرقند یغ لر نی اوز بورت دیراغ و عسکر لر سی بیلان قوبولنگر و دبیر لہم اودقتدہ کی عسکر
 گاہینگر غنہ یانینگکر . بولیار لیغنامہ الی غنہ تیرکان زمان سمرقند قاضی سی جمیع بن حسن
 شکایت ایشیتماق حق غنہ حکم قلیماق غنہ امر اتی قاضی نینگ حکمی اوشبو صورتدہ بولدیکہ عرب لر و
 سمرقند لیک لر اوترا دہ کی تمام صلح و مناسبت لر ی فی لغو قلیب ہر بیر ی اوز عسکر گاہلری غنہ
 چیقسون لر دینگ باش دین یا محاربہ و صلح قیلنولر . سمرقند و تمام سوغدیان الی نینگ
 کتہ لر ی ویدی لر کہ مونداغ بولغان صورتدہ حتی محاربہ بولادور و بولمحاربہ نینگ نتیجہ سی معلوم ہماس دور
 اگر عرب لر غالب بولسہ بیر غنہ نیکی دین بے عدالت فی قیلا دور و حتی موزیادہ بیر بلاشیمز غنہ کیلا دور
 بنا و علیہ بنرا لقی شکایت فی ترک ملک غنہ راضی بولایمیز دیب منازعت فی ترک اتنی لر . اگرچہ عرب
 مؤرخ لر ی عمر بن عبدالغزیز نینگ بولحکمی فی دینا سیاستی دہ مثلی اوق بیر انصاف و عدالت دیب
 یاز نافدہ بولسہ لر و مو حقیقہ شونداغ بولسہ موسوعدیان تورک لر ی غنہ بولعدالت فائدہ قیلما دی
 عمر بن عبدالغزیز وفات قلیغان دین کین ۱۰۱ھ دہ سوغدیان تورک لر ی عرب لر نینگ طاعتی
 فی تاشکاب سوغدیان دہ کی عرب عسکر لر ی فی مغلوب اتنی لر مذکور وقتدہ خراسان والی سی بولسان
 سعید الخریقی قوتیک عسکر سلان کلیم تورک لر غنہ غالب بولوب سوغدیان نینگ تولاراق شہر لر ی فی

قتل عام قتلہ دی دولہ لاراق تورک کو قاجیب شہر فی تورکستان نہ کہیں تو نینگ بولیان سوغدیان نینگ اہالی
سی تو گاب کنیکا کی آڑہ قالدی

سولوقاغان سوغدیان تورک لری نینگ ہائی نہ کلکان بوقاقلیق حادثہ فی انگلاب اولور نہ بار و قسملق
اوچون ۱۰۳۵ھ دہم قسندہ نہ پوروش قلیب عرب لری بلیان تولوقاقلیق اوروشتی لیکن اخیر مغلوب بول
یاندی ۱۰۶۵ھ ۷۲۵م دہم مسلم بن حمید آقلیق بیر اسلام تواندانی فرغانہ غنہ ہجوم

قیلیب خجند شہری فی آلدی . بوحالہ سولوقاغان تالاس دین پوروش قلیب مسلم بن حمید
فی مغلوب قلیب خجند فی یادوروب آلدی و خجند یا قلعہ دہ بولغان پیر اوروش سولوقاغان نینگ
عسکر لری مسلم فی عسکر لری بلیان قورشاب آلدی لہر اما مسلمان لری نہ دانہ ہجوم لری بلیان احاطہ
جیق قاجیب کیتی لہر ۱۰۸۵ھ دہم خراسان والی سی اسد بن عبد اللہ نقسری آموہ

دین اوشتی دماوراد النہر دہ شدت یک بیر حربی اقدامات نہ ہاشلاماق فکریدہ ایدی
بوحالہ سولوقاغان تیشیب کلپ قلیب اوروش لردین کین اسد عسکر لری بلیان آرقہ نہ یامانی نہ
مجبور بولدی وقاغان ہم یانیب کیتی . وندکوز تارخیندہ اسد بن عبد اللہ الی یقین دین مغزول بولدی
داورنقہ شہر س بن عبد اللہ والی بولدی . شرسس بولقبندہ اصالح بن طرف آقلیق بیر عالم فی
ماوراد النہر تورک لری فی اسلام غنہ دعوت قیماق اوچون بولادی صالح بن طرف خلق غنہ اسلام
نینگ حقیقتی فی آچوق بیان لری بلیان سیدوردی بولورکوت نتیجہ سیدہ اسلام دینی نینگ حق یقینی سائیت
نینگ کلاتی نہ جامع بیر لول چکانیکی فی بیگان تورک لر غایت شوق بلیان مسلمان بولغانی ہاشلامادی
لہر ہریریدہ مسجد لری بنا قلیبندی و قرآن اولورماق و شریعت احکامی فی اورگانک طیفہ لری نہ مشغول
بولدی لہر . اسلام شریعتی موہیبہ مسلمان بولغان تورک لردین جزئیہ ساقط بولدی . ایکیل مدت
ایچسیدہ سوغدیان اہالی سی نینگ تولولراقی مسلمان بولدی لہر . بولمسلمان لردین جزئیہ ساقط
بولماقی بلیان اسلام دولتی نینگ خزانہ سی نہ کیرادورغان وادوات دہ ہم صفت داردہ آزلین پیدا
بولوب بولسب بلیان خلافت مرکز فی (شام) دہ کی جالیات اوارہ لری میان منظر اب نہ شوق لہر

و اجبر است مخزنه داری اشرس نه بومکتوب فی بازوی که — مایات آذربایکتی مسلمان لر نینگ
 قوتی مایات بیلان دور مینینگ ایشترکانیم چه سوغدیان و باشقه یورت لر نینگ قوتی لر ی (غیر مسلم ایلی
 سی) اوزه غریب لر ی بیلان مسلمان بولهای بلکه جزیه بیرشیدین قوتو لغان اوجون مسلمان بولمیش لر
 سن بحقیق قلیب ختنه قیلغان و تمام فرض لر نی ادا قیلغان و قران یاد قیلغان کشتی لر دین جزیه آله و
 آفرین باشقه لر دین غیر مسلمان دیگانی عه قرامای جزیه آفیل — بویار لیغامه کلگان دین کین عه دار
 لر تورک مسلمان لر ی دین جزیه طلب قیلغانی تور دی لر و اولر بریدی لر . صالح بن طریف او تر اعه
 تو شوب عه دار لر عه اعتراض قیلدی و مسلمان دین جزیه آله قی اسلام اصولی عه مخالف و دریب بیلان
 اتنی . عه دار لر بو اعتراض و اعلان عه اونا مای زور بیلان جزیه آله ق ده حکم تور عاچ صالح بن طریف
 و بیر موخچه قی شناس عرب لر و تورک مسلمان لر ی حکومت نینگ هندی عه عیسان جیفادی لر
 اشرس نینگ سمرقنده کی یایی بیر حیل بیلان صالح بن طریف فی ویر سچ کته لر نی تو توب ایلب
 حبس قیلدی . نو ظلم و قی سیر نسق فی کورگان مسلمان و غیر مسلمان تمام تورک لر بیر لاشتی لر و
 سولوقاغان دین یار دم تیلادی لر . ۱۱۰ هـ تاریخیده سولوقاغان قولا عسکر بیلان
 غربی تورکستان عه اتوب فرغانه ، تاشکند ، سوغدیان تورک لر ی نینگ همه سی فی اوزه بایرانی
 آیقینه ایلب عرب لر عه حرب اعلان قیلدی و تمام سوغدیان اولکله سی فی اشغال قیلدی و عرب عسکر لر ی
 فی ایب دلب جیفادی . اشرس بوجلا و شه فی انگلاب مرودین بوزوش قلیب آل شهری
 نینگ با قینیدین آمو دریا دین اوتی و بولجاده سولوقاغان قیشب کلپ ادروش باشلان دی و
 اشرس نینگ عسکر ی مغلوب بولوب آرقه عه باندی و بیر حکم موقع ده ینه عرب عسکر ی فی تو توب
 ادروش عه تور دی بولوبسته قه قان نینگ عسکر ی مغلوب بولوب اشرس ایلگیر غلاب بای کسند
 شهری فی آله ی لیکن قان نینگ عسکر لر ی اشرس فی بای کسندده محاصره قلیب شهر غه کیر
 دروغان سونی توختایب آله ی لر و عرب عسکر ی سوز لو قدین هلاکت عه یوز قوبدیلد اجبر اعراب
 عسکر لر ی اولوم فی باش عه ایلب قاتبع بیر هجوم بیلان سونی قول لر یغه آله ی لر و ینه بیر کجه با بقوتی

بیلان تورک لر فی شهر دین بیر آرز اوز اطلاق شود و بیلر ، سولو قانان عرب عسکر لر فی غربی
 تورکستان دین حقیق نمده مجبور قیلماق اوچون بای کسده و سمرقند فی اوز عالی بیلان قویوب باشقه
 یول بیلان خراسان نمده یورش قیلیب خراسان نینگ ان چونگ شهر ی بولغان کمرچ شهر فی محاصره
 قیلدی و شهر ده کی اهل و عرب لر دین عبارت بولغان سلمان لر قایق مدافعه قیلدی لر اخیراً قانان بولشهر
 ده کی مسلمان لر فی شهر دین حقیق کتمک نمده تحکیم قیلدی مغلوب یاردم سیر قانان بول مسلمان لر بو
 تحکیم فی قبول قیلیب شهر دین حقیق بولشهر فی مدافعه قیلدی نمده کتمی لر ، نویدین کین شهرس عرب عسکر لر فی
 بیلان کلب کمرچ فی قانان دین آجراتیب کماق اوچون محاربه نمده کیرشیه موموفق بولالهای اخیراً
 اشرس قانان کمرچ فی بی طرف بیرگز اذ منطقه حالیده قویماق و سیر لر فی تیکشیمک شرعی بیلان
 صلح قیلدی و هر اکی لاسی اوز مرکز لر فی غناینب کتمی لر ، بونینگ بیلان بالغوز بخارا و سمرقند
 شهر لر فی غنیه مسلمان لر قولیده قایب غربی تورکستان نینگ فرمانده فضل (قرانگین)
 و بخارستان دوغدیان نینگ تولاراق حصه سی سولو قانان نمده تابع لیعتده قالدی

۱۱۱۲ هـ شهرس خراسان الی العقیدین یقیلیب اوز غنیه حبیب دین عبد الرحمن الی بولدی - ۱۱۲۲ هـ
 ده حبیب بخارستان نمده غرات قیلماق اوچون یورش قیلدی . سولو قانان بونی ایشیتکان
 زمان بیلان لر نینگ قولیده بولغان سمرقند شهر ی نمده یورش قیلیب و شهر فی محاصره قیلدی
 و سمرقند امیری سوره بن الحر قانان فی مدافعه قیلماق نمده قوتی تیماسلمکی فی سید و رب یاردم نیلای
 حبیب نمده فتایق خط بوللادی . حبیب بولشهر فی انگلاب تخرستان نمده هجوم قیلماق فی قویوب
 سمرقند نمده یوردی سمرقند نمده تورک فرسخ نمده قانان برده قانان بیلان اوچو استییب
 اوز و رش بولوب حبیب نینگ عسکر لر فی تورک عسکر لر ی آرا نمده آلدی بول حالده حبیب نمده سمرقند کی
 محاصره ده قانان سوره بن الحر نمده تورک لر نینگ آرقه سیدین هجوم قیلماق امری فی بردی سورده ...
 ... اکتشی دین عبارت بولغان قوتی بیلان سمرقند دین حقیق تورک لر نینگ آرقه سیدین هجوم
 قیلدی و تورک عسکر ی نینگ مهم بیرتشی سوره بیلان تو توشوب قانان سبب بیلان حبیب احاطه

دین قوتلودی لیکن سورہ تمام ۱۰۰۰۰ عسکری بیلان شہید بولدی اعلیٰ دین قوتلوان حبیب
 عسکری بیلان سمرقند غنہ کیریپ آلدی وقوتی فی توپلاب مدافعہ تورودی ، بوحالہ سولوقاغان
 سمرقند فی قویوب بخارا غنہ یورش قلیب ایر فی اشغال اتی - حبیب سمرقند دین حقیقی و
 یانیب کتیک دیاسمرقندہ توروقاغان نینگ ہجومی فی مدافعہ اتمک فی تمام قوتی نینگ کاملاً
 محو بلماقی دین باشقہ نتیجہ بر ماسیکلی فی سلیب آرقہ آرقہ دین خراسان دین یار دم قحچہ دی
 تولایار دم قوتی کلگان دین مین حبیب سمرقند فی پوشا تیب خراسان غنہ یاناق اوچون حرب نصیبہ
 اصولی بیلان یوردی سولوقاغان حبیب فی قوغلاماق وقوتی فی یوق اتمک اوچون تورکش خان
 لری دین بیرری نینگ قیادتی آئیندہ عسکر لوللادی و سیرورہ دہ اوچرا شیب بک قاتینغ اوروش
 بولدی لیکن تو ماندان بولغان خان اوروش اتر اسیدہ اولتورولگان سبب دین تورک عسکری
 مغلوب بولوب تولار اتی اولدی و حبیب بونینگ بیلان یوراکلانیب یانیب کتیک توگول قاغان
 بیلان اوروشقلی باشلادی و خیرا حبیب غالب بولوب بخارانی آلدی وقاغان مالاس غنہ
 یانیب کتتی خراسان عسکری بولغان عرب عسکر لری یوقا لیتی حبیب تورکش آرا سیدہ کی
 محاربہ کوئی فی یوحم اشعب محاربہ سی دیب آتادی لہ و بومحاربہ دہ بولغان بیلان لری بیلان قحچہ یوریدی
 اسلام تارخ لری نینگ بعضی سی دہ سولوقاغان نینگ بیروغلی حبیب نینگ قوی غنہ اسیر توشنی وانی
 جیفہ خلیفہ ہشام نینگ آلدیغہ یارودی دیب یازیلیب دور ، بواوروش دین مین خراسان
 دہ غشاش حقیب عرب عسکری ماوراءالنہر غنہ تعرض قیلامادی و سولوقاغان ہم المی تیل پیخ لیت
 بیلان تورودی . ۱۱۸ھ دہ خراسان والی سی اسد بن عبداللہ القسری خٹل (قرا تگین) اولکہ
 یسغہ یورش قلیب بیرنچہ قلعہ لری آلدی و بوحالہ سولوقاغان شیشیب کلیب اسد فی قاتینغ مغلوب
 اتی و اسد قلیج دین آشتان اسلام عسکر لری بیلان اوگوز (آمودریا) دین اولوب بلج دہ توخا
 دی سولوقاغان اسد فی قوغلاب اوگوز دین اوتی و بلج یاقیب بندہ ایکی نوبت قاتینغ اوروش بولدی
 و اسلام عسکر لری غنہ تولازیان لیتتی و خیرا قاغان اوگوز بوسیدہ محافظہ کر تعین قلیب بالاس غنہ یانیب

کشتی
 لو محاربه له نتیجه سپیده بخارا و سمرقند شهر لری هم عرب لر نینگ تصرفیدین
 جوقیب کشتی بونینگ بیلان داورار النهر نینگ بیه سی و تخارستان (قطغن بدیشان) دین
 عمارت بولغان تورک یورت لری سولوقاغان نینگ حاکمیتی غنہ تابع بولدی . تورکش دولتی
 نینگ انتها و وجه کست گروگان دوقیتی اوشب دور (۱۱ سنجی خریطه غنہ قرا سونلر)

سولوقاغان نینگ فانی و تورکش لر ییچیده اغنمشاش

تورکش دولتی یوقاریده بیان قیلینیان و جریلان اون قبیلہ نینگ بیرلاشکانی دین حاصل بولغان بیر
 اتحادیه دولت ایدی . سیغ کول نینگ غربی ده کی بئش قبیلہ توپ توغرا سولوقاغان نینگ
 اداره سیده ایدی و بولوش قبیلہ نی قرا تورکش (غربی تورکش) دیلور ایدی . سیغ کول نینگ
 شرقی ده کی یعنی ایلی ، بئش بلین ، بارکول ، ییل ، آلتای ده کی بئش قبیلہ باغترخان غولایغ
 بیر عمومی ایلی نینگ اداره سیده بولوب سولوقاغان نینگ حاکمیتی استینده ایدی و بولوش قبیلہ
 سیغ تورکش (شرقی تورکش) آتی بیلان معروف ایدی . سولوقاغان ۱۱۸۰ هـ ده کی داورار النهر
 محاربه سیده مغول بولوب مرکز دین یراق کتکان کونلر ده سرایج تورکش عمومی ایلی کول چورباغا
 ترخان مهم صورتده لغو و پیدا قیلیب قاغان بئش تختی نی لکان بوی سئش تورکشکان دوقیتی طرزه
 سیغ تورکش لر نی اوزی غنہ طرفدار قیلیان ایدی . سولوقاغان ۱۱۶۱ هـ ۷۳۸ م ده داورار النهر
 محاربه سیده مغول بولوب تمام غربی تورکستان نی اشغال قیلیب یانیب کلکان چاغزده کول چورباغا
 ترخان غنہ سولوقاغان نی زیارت قیلماق مقصدی بیلان لیکن قضا اگر فرصت ناپسه قاغان نی بوق
 لیک بیتی بیلان اشخلیک سکر لیدین بیرعت داری نی همراه الیب توخاق شهری غنہ کلدی
 و قاغان نی زیارت قیلدی . بیرسخه کول او تکان دین کین بیرکیچ ده کول چورباغا ترخان اوز
 آدم لر ی بیلان قاغان نینگ اوروی غنہ باسقون قیلیب قاغان نی اولتوردی . اسلام تاریخ
 لری نینگ روایت لری غنہ کوره سولوقاغان نینگ اولتورولگان حادثه سی نی خراسان والی سی

غایت اہمیت بلان قبیلہ ہشام نے ثبات بردی خلیفہ کو کچھ سوخ دشمن دین تو تو لغایغہ شکرا نہ
 بحمدہ ہی قبیلہ کی سو لو قاقان اولموز و لگان دین کین قرآتورکش کول چور باغا ترخان غہ اوروش
 اعلان انہی لہ بونینگ بلان قرآتورکش و سیرغ تورکش لہ آسیدہ قایغہ اوروشلر باشلاندی
 بوفرت دین چین حکومتی استفادہ قبیلہ کول چور باغا ترخان غہ یار دم برک پرده ہی آسیندہ
 تورکستان غہ ہم مقدارہ عسکر لوللادی . چین عسکری نینگ یار دمی بلان کول چور باغا
 ترخان قرآتورکش لہ مغلوب ایٹب اولرکی اوزی غہ تابع اولماق غہ مجبور قبیلہ کی . و ۱۲۲۰ھ
 ۱۳۹۰ھ دین باشلاب کول چور اوزی نی تورکش قاقانی اعلان اتنی -

شرقی تورکستان غہ چین نینگ استیلا قبیلہ قاقانی

۱۲۷ - ۱۳۴۴ھ ۷۳۴ - ۷۸۱م

چین حکومتی کول چور غہ یار دم برک گان پرده آسیندہ سیرغ تورکش نینگ شرق حصہ سیدہ (ایلی و
 آلتی) دہ حاکن بلخان قارلوق ، یغنا ، توخسی قبیلہ لری آہ یغہ ہم مقدارہ چین عسکری بوللا
 بوقبیلہ لہ نی عسکری اشغالی استیغہ آلدی و بوقبیلہ لہ قہرمان چہ دافغہ دین کین چین غہ تابع
 اولماق غہ مجبور بولدی لہ . بسبب دین کول چور بلان چین آہ سیدہ کی دوستلوق مناسبت
 بوزولدی و اوروش باشلاندی . اوج ییل اوروش دوم قبیلہ ۱۲۷ھ ۱۴۴۰م دہ کول
 چور چین عسکری نینگ قویغہ اسیر تورک و اولموز و
 سیرغ و قرآتورکش لہ نینگ اویتغہ استیلا قبیلہ ایغہ (سیروریا) بونی غہ چہ و شمالدہ آراں
 کولی و خزر نینگ غہ چہ بایلیغان تمام تورک اقوامی چین لغوی استیغہ کیریلدی . و قوجو
 آلتی شہر خان لری ہم اوزد اوستلری دہ چین ماکیتی نی تو نوماق غہ مجبور بولدی لہ
 چین نینگ بولاستیلا عسکری نینگ باش فرماندان کوریا لیغ کا و سین چی آلیغ برکشی ایدہی استیلا
 تمام بولغان دین کین کا و سین چی تورک یورتنی غہ عمومی والی تعیین قبیلہ نی دین مرکز نی غہ فقط
 لغوی زندہ غیغہ اقامت قبیلہ دیکتاتور دک حکم سورکدہ ایدہی . کا و سین چی تورک لہ دین باشقہ

پايسر تاملری ده کی تيبت يک (کا نخت) لری هم مغلوب قلیب املتی غه کیر گوزدی
 تورک لره بولماکت غه مبتلا بولغان فرصت دین اسلام عرب امیر لری استفاده قلیب تمام غربی تورکستان
 فی فتح قلیغان ایدی لری بیانی تو بسده کیلادور . اود وقت ده شرقی تورکستان دین سالادوزغان
 تاشکند نینگ خانی چین استیلای دین قورقوب اسلام امیر لری غه جزیه بر یک شرطی بلاین اسلام
 دولتی نینگ حمایتیه سی غه کیر گان ایدی . خلیفه طرفیدین خراسان عمومی مالی سی بولغان نصرین
 سیار کاوسین چی بلاین بیر عدم تعرض معاوده سی عتداتی . لیکن ۱۲۹ هـ دین استبارا خراسان
 ده مشهور باسلم خراسانی نینگ انقلابی نتیجه سیده نصرین سیار مغلوب بولوب ۱۳۱ هـ ده خراسان و
 غربی تورکستان اباسلم غه تابع بولدی . کاوسین چی بوفرصت دین استفاده قلیب ۱۳۳ هـ
 ۷ م ده تاشکند غه هجوم قیلدی و تاشکند خانی فی اسیر قلیب خلق فی غایت مدبش صورت ده
 قتل عام بولغان تالان قلیب تو خاق غه پانیب کلدی و تاشکند خانی فی چین غه یارودی و او پرده
 اود تور ولدی . خان نینگ اوغلی خراسان غه قاچیب باریب باسلم دین یاردم قیلادی -

شرقی تورکستان نینگ استقلالی بولما ییج دین مینک ییل غه چه تورکستان نینگ چین هجومی دین خاطر جمع بولغانی

کاوسین چی نینگ یوقاری حق حرکتی فی اباسلم آنکلاغان زمان ۱۳۴ هـ ده زیادین صالح آیتغ برکشی فی
 خراسان و غربی تورکستان لیغ تورک عسکر لری نینگ اوستیغه قوماندان قلیب تولا عسکر بلاین کاوسین
 چی نینگ اوستیغه بوللادی کاوسین چی قارلوق دباشته تورک قبیله لری دین تولا عسکر الیب زیادین
 صالح بلاین اوروش قاق اوچون یوردی تالاس شهر ی نینگ یاقینیده ایکی دشمن اوچرا ایشیب اووروش
 باشلاندى . سکزیل دین بری چین اسارتیدین قوتولماق اوچون فرصت غه منتظر تورغان تورک
 عسکر لری د حال بیر لاشیب چین عسکر ی غه قایتغ هجوم اتتی لره . کاوسین چی آران بلش آکته
 آدمی بلاین قاچیب کنتی باشته چین عسکر لری نینگ همه سی بواکی طرفیک تورک عسکر لری نینگ قلیج

لری نینگ استنبه جان بردی کاسین چی سو قاقچا پنجه ایچ یرده توختایا لهای چین حدودی نه
جانی فی آلدی و کین لرده چین امپراطوری نینگ امری بیلان اولتورولدی کاسین چی فی قاجورغا
تورک عسکری نینگ تولاراقی قارلوق قبیلہ سیدین ایدی بونینگ بیلان تورکستان دین چین تنلیکی
یتقیلدی . بونارچین دین اعتباراً مینگیل دین زیاده راق مدت چین عسکری تورکستان نه هجوم
قیلاهای ۱۱۷۲ هـ غه چه تورکستان امالی سی چین هجومی دین خاطر جمع لیکده یاشادی لر

تو یانچ ده غربی تورکستان خالینق لری و اسلام

سولوقان اولوب تورکش لر آراسیده داخلی مجادله چیقغان دین خراسان والی سی اس بن عبدالمد
استفاده قلیب ۱۱۹ هـ ده قتل (قراگیل) اولکده سی غزات قیلدی و قتل تورک لری نینگ چونگ
قلعه سی فی فتح قیلدی و عسکر لری فی قراگیل دره لری غه آیریم آیریم تارقاتتی اسلام عسکر لری او
چرانان انسان فی اسیر و کوزی غه کور و نگان مال فی اولجه قلیب امالی نینگ تولاسی شرقی تورکستان
غنه قاجیب کتتی . بو واقعه دین کین اسلام والی لیسیدین مغرول بولوب اورنیغه نصر بن سیار
آیتلیغ بیرکشی دالی بولدی نصر بن سیار بخارستان و ماوراءالنهر خان لری بیلان تولامجار بهز قلیب
هر بخار به ده غالب بولوب ۱۲۵ هـ غه چه تمام بخارستان و سوغدیان (سوغوت) و قتل و فرغانه و شکند
و کی تورک خالینق دولت لری اسلام عرب دولتی غه جزیه بر مک صورتی بیلان تابع بولدی لر ،
بو وقت غه چه اسلام دولتی طرفیدین خراسان والی سی بولوب تورک یورت لری غه مداخله قلیغان
اسلام والی لری نینگ انصاف بلغ و دیندار راقی اوشب و نصر بن سیار ایدی بو کشتی غربی تورکستان
خان لری نینگ جزیه بر مک صورتی بیلان قلیغان طاعت لری غه فاعت قلیب معین بولغان جزیه فی
ایبش هر لر و ملک مال لر غه ناخفی قول اوزاتما ی تورک لر فی اوزی غه دوست قیلدی و مسلمان
بولغان لر دین جزیه آلما دی نصر بن سیار نینگ قستیده اسلام عالم لری ماوراءالنهر غه تولام
کلیب تورک لر فی پیغمبر علیه السلام نینگ و ش لری غه مطابق بختی تبلیغ و علمی تر بیه بیلان اسلام غه

دعوت قیلهی لر و تورک لر یننگ تولاراقی مسلمان بولدی

شرقی تورکستان ده بیرنجه مستقل دولت لر نورغانی

یوقاریده اتیلغان وجه بیلان کاوسین چی قاچقان دین کین شرقی تورکستان خان لری اوزی چته مستقل بولوب قالدی لر بش بلیق (اورپوچی)، ایمل، آلتای اولکله لریده کی قارلوق قبیلله سی مذکور اولکله لرده بیر دولت قوردی لر. قوجو، قومول، بارکول، آلتی شهرده کی خان لر یننگ هر بیر اوز اولکله لری ده مستقل بولدی لر بودولت لر دین ناینج نظریه هم راقی قارلوق دولتی ایدی بنا علیه قارلوق دولتی یننگ تاریخنی فی بیر آناه تفصیل بیلان بیان قیلمیز

قارلوق دولتی

قارلوق قبیلله سی غربی و شرقی کوک تورک حکومتی ده داخل غایت تولادهم بیر تورک قبیلله سی ایدی چین تاریخیده بولر فی کوک لودیب یازا دور بولر یننگ بیر قسسی آلتای یننگ شرقی ده کی اوتوگن تاغگری ده اولتور ایدی و شرقی کوک تورک اداره سی استنده یاشار ایدی بولر فی اوجون آیده لریده اوج قارلوق دیب یازا دور و قسسی بش بلیق و ایمل آلتای یننگ غرب طرفیده اولتوروب غربی کوک تورک اداره سی نه تابع ایدی چین استیلا سی دوره لریده چین نه تابع بولدی لر و چین یننگ نفوذی عاجزلاشتان و تورکش لر چین ضدی نه قولقان قمتده ایکنجی قارلوق لر تورکش لر نه یاردم بیریب بوسایه ده ایسنگ کولی یننگ جنوب غرب طرفیده کی ساحه لر نه هم مقدرده قارلوق لر کلبیرلاشتی لر و قوتلوق کوک تورک دریده همه قارلوق لر بودولت نه تابع ییدیر سولوقان نامه سیده اوتوگن تاغگریده کی لر دین باشقه تمام قارلوق قبیلله سی سولوقان نه تابع بولوب یانچ تورکش و دیلکان چونگ بش قبیلله یننگ بیر ایدی سولوقان اولکان دین کین قارلوق لر چین یننگ نفوذی استیغه کیریب قالدی و کین لرده چین لیغ لر بیلان یکنجی مناسبت ده بولوب قارلوق لر یننگ تولای کاوسین چی نه عسکر بولدی ۷۵۱ م ده کی زیادین صالح و کاوسین چی آه سیده واقع بولغان مالاکس مجاربه

سیدہ قارلوق لرچین سکر کی نی یوق ایٹب نڈ کوریلیدہ بش بلیق ، ایل ، غربی آلتای اولکھ
 لریدہ بیر قارلوق دولتی قوردی لر ، اولوگن تاغ لریدہ کی قارلوق لر مغولستاندہ دولت تاسیس
 قیغغان شرفی اویغور لری نہ تابع یاشا ماقده ایدی لر ، ۱۳۰ھ ۷۵۷ م دین باشلاب قارلوق
 دولتی و اویغور دولتی آر اسبده مجادلہ پیدا بولغانی تور دی بوجادلہ لری نتیجہ سیدہ اولوگن تاغ لریدہ
 کی قارلوق لر غربی آلتای اولکھ سی غنہ کوچوب کلک غنہ یوق بولوب بونینگ بیلان قارلوق دولتی چونگ
 قوت غنہ ایگہ بولدی ۱۳۹ھ ۷۶۶ م دہ قارلوق لر غرب نیلوروش قلیب ایسینغ
 کول طرانی دہ کی خانیق بولک یک کیچیک دولت لری اوزی غنہ تابع قلیب شمال آلتای و تہ سودوکو ک چہ
 تنگیز (بالش کول) و دز بابا نیجہ (سیروریا) و جنوبا تنگری تاغ لری آر اسبده کی تورک یارت لری نی
 اشغال تتی لر (۲) بخاری خلیفہ غنہ قرا سولر) ، منہ بصورت بیلان تنگیز تاقاق قارلوق دولتی
 قراخان لر دولتی قورولغان تاسیج غنہ متعل یا شادی و قراخان لر دولتی قورولغان دین کین قارلوق لر نڈکول
 دولت غنہ تابع بولوب داخلی متعل بیر اویغور لوق درجہ سی غنہ نوشتی ، دیکم کہ ۲۶۷ھ ۸۸۰ م غنہ
 چہ کاملاً متعل قالدی لر قارلوق لر خلیفہ مارون الرشید زمانہ سیدہ ۱۷۶ھ ۷۹۳ م دہ فرغانہ غنہ
 بسجومت قلیب اولکھ نی آلدی لر لیکن اسلام عسکر لری کین چہ غاب بولوب قارلوق لر فرغانہ نی بوشاق
 یانین کلدی لر ، ۱۸۹ھ ۸۰۶ م دہ قارلوق خانی اویغور خانی و جنوبی تورکستان غنہ استیلا
 قیغغان تنیت یک لر بیلان بیر لاشیب عرب اسلام حکومتی غنہ حرب اعلان قلیب بیر چہ نوبت
 اوروش لر بولدی لیکن اودقت دہ خراسان عمومی الی سی بولغان نامون (مارون الرشید نینگ اوغلی)
 تورک لر بیلان سختی مناسبت دہ بولغان سیاستی نی توقاتی سبی بیلان قارلوق لر فی مصاحمہ غنہ دعوت
 ایٹب صلح بولدی . موزنین کین قارلوق لر ایچنہ اسلام دینی کیرگالی باشلادی
 غربی تورکستان دہ کی سامانی تورک اسلام دولتی بیلان قارلوق دولتی آر اسبده ۲۳۵ھ ۸۵۰ م
 طرفیدہ تولامیج ربر بولدی الی صل قارلوق دولتی سامانی دولتی بیلان خوشنہ بولغانی اوچون بولکی
 دولت آر اسبده گاہی صلح و گاہی حرب محاملہ لری واقع بولغانی طبعی معلوم دور اما بوقوشنہ بلیق

تأثیری بسلطان قارلوق لر نینگ تولاراقی اسلام دینی بیلان مشرف بولغانی ثابت دور
 قارلوق دولتی ۲۶۷ هـ ۸۸۰ م ده قراخان لر دولتی نینگ اتحادیه سی نه کیریب بود دولت نینگ قوت
 تاپماقی و پیر تورک امپراطور لوقی عالی غه تنگی غه قارلوق لر مهم بایردم لر ی بردی لر قارلوق لر قراخان
 دولتی غه تابع بولغان دین کین ایلی دریا سیدین ایرتیش دریا سی نه چه چور بولغان تیه سوا لکه سیده
 داخلی استقلال بیلان یا شادی لر دبلور نینگ خانی یا لغو عنوانی بیلان مشرف ایدی . دنا چگیر خاں زمانه
 سی غه چه داخلی استقلال یعنی محافظه اتنی لر . یته سوا لکه سی فی حاضر ده روس لر سمیر چنیکسی دیب آقایدور

آلشی شهر قوجوده کی مستقل کیمیک خان لیتق دولت لر

بونا سیده شرقی تورکستان ده کی مستقل دولت لر نینگ پنجه ایگانیکی فی تاریخ روایت لر ی دتاریخی اثر لر
 آجوق خبر برسه مو ختن ده ، یاکرت سده ، کاشغوره ، کوچاده ، لولان ده ، کلگیست ده ،
 قوجوده ، مستقل خلیق دولت لر بار یعنی چین تاریخی دین آنکلمانا دور (۱۲ جی خریطه نه قرا سولر)
 و توب سده کی صورنده سیاسی موقعیت لر ی و قوت لر ی معلوم بولادور ، کادوسین چي قاچقان دین
 کین مذکور تورک لر نینگ خان لر ی مستقل بولوشیب بیر بیر لر ی بیلان دوستانه مناسبت نه ایدی لر
 و شماله کی قارلوق دولتی بیلان و شمال شرقی یعنی مغولستان ده کی اوغوز دولتی بیلان کین لوده
 مناسبت لر ی بخشی ایدی . چین امپراطوری بونا سیده تورک لر نینگ اوستیغه حاکم لوق قلیغوک
 درجه ده قوتی بولغان اوچون موندانغ وقت لوده قیلا دورغان مدارا سیاسی فی قوتوب بونا سیده
 موجود بولغان اوغوز قان لیتی و قارلوق و کوچا و ختن و باشقه تورک خلیق دولت لر ی نینگ حکمدار
 لر ی نه سوغات لر ی بار یب بولر فی اوزی نه دوست قیلماق غه کوشش قیلور ایدی

۷۵۵ م تا کیچیده اوغلوک خان (چین تلفظی آن لوشان) آیلغ بیر تورک قهرمان چین نینگ
 شمال و شرق اولکه لر ی فی اشغال اتتی و یاکتی یل کین اوغلوک خان چین پاتنجی چانگ آن شهری
 نه یوردوش قیلدی امپراطور خوان چونگ اوغوز و قارلوق و باشقه تورک حکمدار لر ی غه یالوار یب

یاردم تیلادی اولغور قاقانی اوز اوغلی باشلیغ تولا عسکر یوللادی و قارلوق خانی هم بیرمقدار
 عسکر سلان یاردم بردی و آلتی شهر نینگ آن قوتلیک دولت لری بولغان ختن دین ختن خانی
 اوز قیادتی استیده تولا عسکر سلان چین غه باردی و کوچا خانی هم هم یاردم قوتی یوللادی
 الحاصل بوتورک قوت لری شمال دین و غرب دین چین غه کیریب اوز گلکوک خان سلان محاربه قیلا تیللا
 چانگ آن غه باردی لر . بو آرادا امپراطور خوان چنگ اولوب اوغلی چو امپراطور بولوب و بو
 امپراطور چانگ آن دین قاقچیب چانگ آن نی اوز گلکوک خان اشغال قیلغان ایدی . یوقاری لقی
 تورک یاردم قوت لری اوز گلکوک خان نی مغلوب قیلیب چانگ آن نی الیب امپراطور چونی قاقچان
 یری دین کلتور و بخت ده اولتورغوز دی لر و بوتورک قوت لری ۳۶۷ م غه چه چین ده تور و
 اوز گلکوک خان نی یوق ایتب چین نی تیج قلدی لر ۷۶۲ م ده اولغور قاقانی بوکوک قاقان شلسی لوی سلان
 اوز گلکوک خان نینگ اوستینغه هجوم قیلیب دنی یوق ایتب ایننگ پاتختی بولغان لویانگ (حاضری خون)
 شهری نی اشغال قیلیب بیریل ادرده تور دی اولغور دولتی نینگ جنوب بالغوسی (حاضری
 داخل مغولستان عمومی الی سی) غه چین امپراطوری چو بیر قیزی نی بردی اولغور دولتی و باشقه یاردم
 قیلغان تورک دولت لری غه چین امپراطوری علاحدہ علاحدہ سوغات و تار تیغ بیراد و غان بولوب
 تورک یاردم عسکر لری چین دین یانیب کلدی لر اوزون مدت غه چه چین امپراطور لوقی یوقاری لقی
 چونگ کیچیک تورک دولت لری غه تار تیغ بیریب اولر نینگ مشترک لغوز لری استیده یا شادی

آلتی شهر غه نسبت لیک لر نینگ ایکنجی استیلادی

۱۸۴ - ۲۰۶ هـ - ۸۰۰ - ۸۲۱ م

نسبت دولتی ۷۵۰ م دین استبار ابک قوتلانگان ایدی ۷۶۵ م ده چین غه یوردوش قیلیب
 خاچانگ آن نی محاصره قیلیب یانیب کنتی و همد و ستان طرف لری غه هم هجوم قیلغان یلیقی
 روایت قیلان دور منه بوقوت سایه سیده نسبت لیک لر ۸۰۰ م طرفیده شرقی تورکستان
 غه یوردوش قیلیب چرچن و ختن و یاکسند ولایت لری نی آلدی لر و کین چه کاشغری هم آلدی لر

دواچ و کوچا و گلیت خان لری هم تیت یک لر نه باج بر مک نه مجبور بولدی لر . بواستیل
مدتی تقریباً ۲۱ میل دوم قیلدی بولدت ایچیده شرقی تورکستان ده بولغان واقع لر خصوصیه
ایشانگودک معلومات یوق دور ۸۲۱ م ده تیت یک لر چین دین مغلوب بولغان نینگ نتیجه سیده
توت لری آزلانان فرصت دین آلتی شهر خان لری استفاد قیلیب تیت یک لر نی هیداب
چیتاردی لر

آلتی شهر نینگ استقلال

تیت یک لر نی هیداکان دین کین ختن ، یاکند ، کاشغر ، اوج ، کوچا ، گلیت
چرچن ، خان لری اوزباشقه اولقی دکن مستقل بولدی لر . کین لوده کاشغر خانی آهسته آهسته
توتلایب ختن و یاکند دواچ خان لری کاشغر خانی نینگ عالی نفوذی نه اطاعت اتکالری معلوم
دور ولیکن ۸۴۰ م نه چیه شرقی تورکستان ده واقع بولغان حوادث خصوصیه ایشانگودک
معلومات یوق دور ۸۴۰ م ده شرقی اوغور لری نینگ شرقی تورکستان نه بحرانی بسی بلیان
بولغان حادثه لر نینگ بیانی توبند هکیلا دور

شرق اوغور دولتی

اولقی دوره فصل لریدین بیریده ایتمیلغان وجه بلیان شمالی مغولستان ده بر لاشیب اویره
بیر خلیق تاشیس قلیب اوغور آتی بلیان تونولغان بیر تورک زمره سی فی عصری تاریخ کتاب لریده
اوبوز قبیلله سی دیب آتایدور . داورخون آیده لریده بولر نی اون اوغور دیب یازیب دور ،
بویره کی اوغور دولتی اوشبو اوغور لر نینگ سکنه ی عصری لادی ده تورغان ییگی دولتی دور ،
بیز بو اوغور لر نی شرق اوغور سی دیمیز ، شرق اوغور لری شرقی تورکستان تاریخ ده
هم بیر موقع نه مالک دور لر . بو اوچون بولر نینگ بیرکاز تاریخچه سی فی بیان قیلامیز ،
شرق اوغور لری همون دولتی ده دوریده اولر نه تابع بیر خلیق حالده یاشادی لر همون دولتی

بیتقیغا نین کین کی دوره لرده بولر نینگ حیتده معلومات یوق دور کوک تورک دولتی تور و لغا نده
اولر نده تابع قوتیک بیر خلیق ایدی کوک تورک دولتی اولایقیغا نده شرق اوغور لری چین حکمتی
آستینغه کیرب قالدیلر . ایتلریش قاغان کوک تورک دولتی نی تیرگوز گانده شرق اوغور لری آنگا
تابع بولدی لر قاپاغان خان نینگ فایتدین کین شرق اوغور لری بیر لوی تانیچ میدانی غه حقیقی لر
یعنی مذکور وقت دین اعتباراً استقلال دئو اسی نی باشلاب قوتلوق کوک تورک دولتی بیلان مجار به تیغالی
تور دی لر ۷۴۶ م ده شرق اوغور لری باقیال کولی نینگ اطراف ده اولتور و غلوق لئول قبیلده سی
بسیل لرنی چین تانیچیده پایسیل دیب یازا دور و اولوگن تاغلریده کی بیر قسم قارلوق لرنی بولور دین
باشقعه بیر نسخه تورک قوامی نی اوزی غه تابع قیلیب ازمیش قاغان نی بیر نسخه نوبت مغلوب قیلدی لر
۱۲۶ هـ ۷۴۶ م ده شرق اوغور لری ازمیش قاغان نی یوق ایتب قوتلوق کوک تورک دولتی نی
بیتقی لرد اوغور لر قرا قوروم شهری نی آلیب ایلر نی پایتخت قیلما ی اورخون دریا سی نینگ غربی
قابی سیده کی قرا بالغا سمون شهری نی پایتخت قیلدی و اوغور خانی اوزی غه قاغان غولانی
نی آلدی و تمام منوستان و سیبر ده کی تورک لرنی اوزر حکمتی آستینغه الیب غرباً آلتای غه چه و جنوباً
گانسو شنی حدودی غه چه گنگر و بولغان شرق تورک یورت لری بو اوغور قاغانلیقی ده دخل بولدی
(۱۳۳ نجی خریطه غه قراسونلر)

بو شرق اوغور قاغانلیقی چین ده کی اونگلوک خان نیشاسی نی باسیقتورغانی و بولوک کوک قاغان نینگ
۷۶۲ م ده لویانگ شهری نی اشغال لگانی بولواقدامات سایه سیده تمام تورک دولت لری بیلان
سیاست یوزیدین بیر لایشیب چین دولتی نی مشترک بیر تورک له حمایه سی آستینغه آلینغانی یوقا ریده
اوتتی ، ۷۶۵ م ده تنبیت لیک لر چین غه هجوم قیلیب چانگ آن نی محاصره قیلغانده امپراطور
چو بولوک قاغان دین یار دم تیلادی و قاغان در حال هم یار دم سکری یولاب تنبیت لیک لرنی
قاچوردی ، شرق اوغور لری بو دولت لری نی قوروشدین ایلگرمکی دوره لریده هم غایت
ایگیز درنیت غه مالک ایلر لرد اورخون و سلک گادریا لری بوسیده غایت چیرایلیغ شهر لری بار

ایدی . هنون دولتی دوریده و کوک تورک و باشقہ تنگری قوتلوق و قانغلیق دولت لر دور لریده .
 تمام مالیات دقترلری و اداره لرده کی کاتب لیت ایش لری اوشبوش شرق اویغور لری نینگ قول لریده
 ایدی . اوغوزخان متنه نینگ دیریری اوغورلیدی دیکان روایت مشهور دور ، شرق اویغور
 لری کوک تورک دولتی نی یقیتیب قانغلیق مقامی نی آغادین کین بولر نینگ مدینه نی بیر لوی ایلگر بلا
 کنتی . مغولستان و کانسومیران لری شرق اویغور لری نینگ مدینیت و صنعت و علم اثر
 لریدین تولاغلیغ دور . وکین کی یورت لری بولغان شرقی تورکستان نینگ شرق حصه سیده
 تاپیلغان شرق اویغور اثر لری عقل لر نی حیران قیلماقده دور . بیانی توبنده کیلا دور

شرق اویغور لری نینگ دولتی یقیتیب شرقی تورکستان غه هجرت قیلغانی

شرق اویغور لری نینگ دولتی غه تابع بولغان تورک قوم لری آرقه آرقه دین عیسان لر چقار ویرایدی لر
 و بولعیسان لر نی بایسقتور راق اوچون اویغور قانغلیق نینگ اهم قوت لری صرف بولورایدی بولعیسان لر
 دوم قیلغانچہ اویغور دولتی ضعیفلا شیب قالدی و عاصی قوم لر نینگ کوچلوش راقی یا ماسوئی (نیسی
 دریا سی) نینگ بوسیده کی قیرغیز لرایدی ، قیرغیز لر ۵۲۶ هـ ۸۶۰ م ده قرا بالغاسون شهری
 غه هجوم قیلیب ایلب کنتی لر ، بونینگ بیلان اویغور لر مغلوب بولوب بیرر مینگی یل دین بری
 یاشانغان اولکة لری نی بوشا تیب هجرت قیلماق غه مجبور بولدی لر . شرق اویغور لری بوحادثه
 نتیجه سیده ایکی قول بولوب آزاراق بیر قول کانسو ولایتی نینگ شمالی غه باریب ویرده برلاشتی لر
 حاضرده اولر نی چین لیغ لر چه آن فانی یعنی وحشی اویغور دیدور . دین لر خفین دیسیر ، و تولو
 راق بیر قول شرقی تورکستان غه یوروب اوج ایل (حاضر قی غزنی کانسو) و قول و قوجووش بلین
 و ایلی و کنگیت و لولان اولکة لریده برلاشتی لر و اویر لرده کی اصلی امانی غه آرا لاشیب قالدیلر
 اوز مدت کین بوهاجر اویغور لر کمنه و اصلی بر لیک تورک لر نی اوز حاکمیت لری استیغہ ایلب بول اولکة
 لر نینگ خان لری اویغور لر دین بولدی

کین چو بود انورخان لری نینگ همی برخان نینگ اطاعتی نی قبول اتی اردوچونک خان غ
 ایدنی قوت (صاحب دولت) عنوانی نی بروی لر (اولیغورچوسیدایگنی ایسی ویرلر)
 بود ایدیقوت دولتی قراخان اردولتی قورونغونچو کلام مستقل ایسی ونغوزنی نی کینگت وکوپانچو کنگلو
 تکانی روایت قیلانادر وشرق ده مؤومتی (حاضرتی لیاچو) شهری نینگ شرقیوکی ووشی تانی فوچنخل
 اتی اردو ۲۰۰ میل کین خیتای تورک دولتی اولیغورلنی سدرین یچیدین سیدب چیماردی
 قراخان اردولتی قورونغاندین کین ایدیقوت لر قراخان لرغ تاج بوب واطعی مستقل حاله کدی اردو
 قراخان لرغ تاج بولغان وقت دین اعتبار اولیغورلر باش ارگون و قورونغ تاج نینگ واطرنی ده
 بولوب قورونغ تاج سلسله سی نی سنگیر (سرحد) دیرایدی لر (علاهم بوات بتی دور و قراخان
 اردو دیر و تورپان قبول ایلی آلتای ایمل غربی کانسو قراشهرنی اولیغور ورتی وکوام الناس بوپورت
 لرنی اولیغور دیرایدی لر . قراخان لر اسلام غ داخل بولغانده ایدیقوت باشلیغ اولیغورلر قراخان
 غ عصیان چیماردی لر و اوتراده تولامحاربه لر بولوب اخیر اطاعت غ کیدی لر لیکن اسلام نی
 قبول اندی لر (بیانی قراخان لر فصلی ده کیلادور) اولیغورلر نینگ واطعی مستقل دولتی ۸۰۰
 ۱۲۹۷م غرچ دوام قیلدی . ایدیقوت نینگ پانجیتی اولده قوجا اولکسیدوکی قوجا شهری یی
 بوشهر نینگ خرابه سی نی حاضرده وکوام خلق و قیاس شهری دیدور واطرنی ده کی کنت لرنی قراخو
 (قراقوجا) ویدلادور . کین قراخان لرغ عاسی بولغان وقت دین اعتبار ایدیقوت بش ملق شهر
 نی پایتخت قیلدی . بش ملق لش قلعہ یاکر بش شهر ویکدور . بوش ملق شهری حاضرتی اورچی
 شهری دو چین استیلا سی دین کین چین شیخ (بوشهر نینگ اتی نی چین چو غرجه قلیب اورچی
 ویدی لر . اولش ویکدور ورموچی اونی کلمه بولوب مجموعی نینگ مناسی بش شهر باقله ویکدور

فایده

بیلک کرک کاشترنی و غرنی تورکستان ایلی سی شهرنی کند ویرایدی لریا کند ، اوز کند ، اوزا کند

پیکار کند ، سمیر کند (سمرقند) ، پای کند ، او ششم لجه غریبی دور مسئولستان طرفیده کی تدرک لری شهرنی
 بیقن باکرایق ویرایدی لریش ملیق ، چونک ملیق ، ایلی ملیق بولمچ غریطابق دور چنگیزخان زمانه سی ده
 قراقره سوم شهرنی خان بایق ویرایدی لری تو بلای قانان زمانه منیده کین شهرنی فی خان بایق
 ویرایدی .

شرق او یغورلری نینگ کی بی - بووانی - مانوی

قدیم زمان لده او یغورلر توین دینی ده ایدی لری . ۵۰۰ ام ده شرقی تورکستان ده بووانی دینی رواج
 تاپقان دین کین شرقی تورکستان لری بووانی راهب لری مسئولستان غریطایب او یغورلری بووانی غم کیر
 گوزدی لری . بو وقت دین (۱۰۰۰) شرقی او یغورخان لری وکته لری تمام بووانی ده بولوب شرقی
 او یغورلری ده ان قویلیک دین ویرایدی . شرقی او یغورخان لری بوکوک قانان ۷۶۲ م ده چین غریطایب
 لویانگ (خون) شهرنی بیروت اشغال قیلغان وقتیده مانی دینی نینگ راهب لری دین تورکشی
 بیلان تو دوستی بولوراهب لری قزاقاغا سون شهرنی غم همراه الیب کلب بوکوک قانان بولوراهب لری نینگ
 دعوتی بیلان مانی دینی غم کیری و بو دین نی او یغورلر آراسیده نشر قیلماق غم تولای یاروم لری قیلدی . قزاق
 باغا سون شهرنی نینگ توتی (خراب) لری دین کشف بولغان او یغورلر آبدلری بولواغنی بولدورکده دور
 شرقی او یغورلری شرقی تورکستان غم هجرت قیلغان دین کین اولر لریچیه مانی دینی بیر آردو و جلیغ بولر
 مو بووانی ده بولغان شرقی تورکستان مالی سی دین لریده غایت مستحکم لیکی وجیه دین شرقی تورکستان
 ده مانی دینی کب رواج تاپلامادی . ۹۸۱ م ده شرقی تورکستان ده سیاحت قیلغان بیر چین لیغ
 سیاحتنامسیده ایتا دور که ایدینوت نینگ پاختی بولغان قوجو شهریده الیگ بودا معبدی و بیر مانی معبدی
 بار ایدی . کین لده مانی دینی او یغورلر لریچیدین بالکل یوق بولوب یالغوز بودا دینی غنیه قالدی ،
 اما بووانی ۸۰۰ هجری تا ییگی غم چو تورپان و بش ملیق ده کی او یغورلر نینگ دین لری ایدی و مذکور
 تاریخچه همه او یغورلر مسلمان بولدی لری (بیانی توینده خضر خوجرخان نینگ بیانی ده کیلا دور) ، ۱۴
 عصر میا ایدی . ۸۰۰ هجری عصر هجری ده بش ملیق شهریده یاشاغان بیر او یغور محرمی چین تیلیده یازیلغان بیر

سوترا (بودا کتبی) انی او یغور رنی بیلان یازیب تور کچمه نزهت قیلدی بو کتاب حاضرده اوروپا
موزه خانه لریده بارودور. و بو کتاب بزرگ آتی آلتون یاسوق (دور یعنی آلتون دیاریت دیمکدور

شرق او یغور لری نینگ مدتی

شرق او یغور لری نینگ سیاسی موقعیت لری بالغوز بیر عصر مقدر لری. بیز مان بیلان محمد دور
اشغال اتقان یی لری فقط مغول ستون و سیبیز دین عبارت بولغان تورک اولدو لری نینگ بیز پارچه قیلمیش
بولغانی او چون بولون نینگ سیاست اعتباری بیلان کی اتمیتی ایگور کی تورک امپراطور لوق لر دین آردور
لیکن مدنیت و علم و صنعت اعتباری بیلان شرق او یغور لری نینگ زرتیسی مغولستان و ناچور
اولدو لریه یاشاغان تمام تورک قوم لر دین تولو او ستون ایگور کی حاضر فی عصر میرده کی علمی تحقیقات محضر یا
نتیجه سیده معلوم بولوب او یغور مدیتی دنیا مدنیت تاریخیده هم بیز متوج آلمانده دور. قرابالغا
سون شهر می نینگ تاتی لری ده و مغولستان نینگ مختلف یی لریده او یغور لر غه منسوب آبار و صنعت
اثر لری و کتاب لر غایت تولادور. بو او یغور لر شرقی تورکستان غه کوچوب کاگان دین کین بیزلاشکان
ساحه لریده تولاشور لار آبا و قیلدی لر. بش بلیق شهری ایگور ویران ایدی انی بو او یغور لر ینگی دین
ینا قیلدی لر. و بش بلیق نینگ شرقیده غایت چوگنک چیرایغ بیر شهر نایق ایب آنگا چونک بلیق
آت قوبدی لر. بوشهر حاضرده هم بارودور ولی چین بلیق لر گوچنگ (قدیم شهر) آتایدور. ایلی وه ایلی
بلیق و هیدنگلاق آتلین ایکی شهر آبا و قیلدی لر بوگونگی آلتای دلایتی ده صهی نالاس آتلین بیر شهر
یامسادی لر و لوپ کول لری یاقینیده آو صهی و تو بوم و صو لهی آتلین شهر لری هم او یغور لر نای
قیلغان بلیق روایت قیلینا دور الحاصل بولون نینگ آبا و قیلغان شهر و قلع و آبا بلیق لری بک لادور. و وگور نایگ
دین لیا کچومچه سوچو دکا جو اولدو لریه کی ساحه لره اون بش دین زیاده راق او یغور شهر لری نینگ خرابه سیل
لری بارودور و غنی کانسوده او یغور شهر لر دین خراب بولغان لری هم بارودور و چین چیده او یغور دیمک بولا
دورغان چه آنگ کلمه سی بوشهر لر نینگ ات لر یغ و توشول قده دور. چه آنگ ماو چه آنگ پا او ده شقه
شهر لار دوشوب جملدین دور. شرق او یغور لری بایقیلغان شهر نینگ چوگلا سیکه اون گیره قری ایگور لیکد

بیر منچریناچ مطبعہ تختہ لری واسباب لری دور . بو مطبعہ لرینیک صورتی بودورک . باسیلا
 ۱۰ زم بولغان کتاب فی اوغور حرنی بیلان یاخان تختہ لرغا بولوب تختہ لر فی متحرک چرخ لرونز لکراسیند
 اورونلا شتوروب کتاب باسلامای لری . مزبور لکاکوره ادوقت ده چین لیخ لردہ بولغان لک لریغور
 لردہ ہم مطبعہ جی ایک سنائی بار یقینی معلوم بولماقده دور . کور و لور کور بواثر لرویینور لرینیک غایت
 ایگیز برینیت غایتکار لری فی ثابت قیلماقده دور . بواثر لرینیک حقیقہ بیر آلمان عالمی ایتا
 دورک . انگلترہ ، فرانسه ، آلمانیا ، ده موندان غیر زمرہ لری یوق وقت ده چیر لیخ
 وچوگک برینیت ایگہسی بولغان آتابا لری بیلان تورک لرینیک فخر قیلماق حق لری بار دور

قدیم زمان لردہ کی تورک و چین سیاست لریدہ بیر مطالعہ

قدیم زمان لردہ کی تورک لر چین لیخ لرا آسیدہ کی تاریخی سیاست ماملہ لری او شوشورق
 اوغور لری نینگ اورخون بویہ کی دولت لری یقینان تانخ ده آیا غلات دور چوگک موندین کین
 چنگیز خان زمانہ سی غ چین و تورک آراسیدہ مهم سیاسی حادثہ لرون بولغان ایری بو مناسبت بیلان
 قدیم زمان لردہ کی تورک و چین لیخ لرینیک سیاست لری خصوصیدہ تاریخ کتاب لریدہ یازیلغان
 تورک لرینیک حقیقہ کی یالغان بہتان لر چین لیخ لرینیک حقیقہ کی ریاکار لوق لرینیک حقیقی فی محترم
 او قوغچی لر غرض اتمک مقصدی بیلان چین مؤرخ لری نینگ اوزا فر لریدین توبندہ کی مطالعہ
 فی چیتاریب یازامیز . چین تاریخچہ لریدہ و آندین آلیغان عصری تاریخ کتاب لریدہ قدیمی تورک
 لر فی حشی و جنگجوی و غوریز و تالانچی ایری دیب یازیلوب دور . لیکن میند کور چین مؤرخ لری
 تاریخچی لوق و طیفہ سی نینگ اداسی غ مجبور بولوب تورک لر حقیقہ کی اوسور لرینیک محض قلم انتقامی
 بولغان بہتان دین عبارت لکی و تورک سیاتی نینگ صلح پرور لیک و انسانیت جی ایک وقور کونگل
 لوگوک و عزت نفس دین باشقہ زمرہ لری سیلکی غ اوزا قیلماقده دور لر . وین چین مؤرخ لری چین

فی مذهب و صناعت میلان و ایما و تاسمه و چین سیتی نینگ استیلاچی لیت و انسانیت سیز نیک
و جیدر لیک دین عبارت ایگایلیکی غر اغتراف انک مجبوریتیه قالماقه دور لر . بونینگ بیانی بولگی
فصل ده ذکر قیلا نادور .

تورک سیاستی صلح پرور لیک انسانیت بیچی لیک ، توغرا کوکل لوک لوک ، عزت نفس

هون و جوجان و کوک تورک و باشق تورک امپراطور لوق لری بیلان چین لیخ لرا سیده کی حرب
صلح واقع لری فی تمام مؤرخ لر چین تاریخ لیدین آلدی اورتام تاریخ کتاب لری مفصل صورتده
روایت قیلینغان و اقمده هون لر نینگ دیا جوجان لر نینگ یا کوک تورک لر نینگ چین غر تعرض
قیلغان لری و ایما چین نینگ ظالمانه تعرض لری نینگ مدافعه سی دیا انینگ مکافاتنی اوچون قیلماق بولغانی
مؤرخ لر نینگ اتفاقنی میلان معلوم بولادور . چین لیخ لر نینگ سدر چین فی بنا قیلماق غر مجبور بولغانی
تورک لر نینگ غارت و تالان لری دین ساقلاماق اوچون ایدی دیگان سوزیم تورک لر نینگ حقیقه بیر
اتهام دور . سید چین نینگ بنای نینگ سبی بک ببط بر نرسه ایدی و اوسب بودور که هون دولتی
نینگ مدرش بیر صورتده قولانیم کنکاییدین اوقشده کی چین امپراطور سی چه انگ غایت میان قور
قوب کیتب اولرنی عسکر قوتی بیلان مدافعه قیلماق امکان سیز خیال قیلیم بو قورق و خیال چه انگ فی
تورک و چین اولکد لری آراسیده غیر قابل مرور بیر مانع پیدا قیلماق بالیخویاسی غر تورقوروی و چه انگ
فقط اوشبو قورق و وسواس دین توغولغان بالیخویاسی فی وجود و جی قیلماق اوچون بوسدن انشا قیلیدور
تورک لرا چین مؤرخ لری دعوای قیلماک خاص تالانچی بیر خلق بولغان تقدیرده آندلغ وحشی
و انتظام سیز تالانچی لرنی چین دک نفوسی قولادیر لری مکمل بریت غایت آسانیق بیلان مدافعه قیادور
ایدی و سدا انشا قیلماق اوچون میلیون لرح آدم لرنی مل لرح مشقت بک ایش غر سالماق غر لرح حاجت

نوسماس ایدی - بوسدنینگ انشای وقتیده بیریم لیون آونیه شتت استینه اوستانی نی
چین تانگ لری ریایت قیلا دور . آری بوسدچه آنک جیات حقده ویرل استی کام وظیفه سی
نی او قیلیب سداوستینه و قویولغان بیر لیدین دین زیاده راق چین عسکری نینگ هون عسکری نی
مافه قیلماقی نی آسانلاشتوردی لیکن چه آنک خیال قیلفاندک فوق العاده بیلغ بولالادی چونکه لیکن
روه هون عسکری بوسدن بیج کوز غزایلمای اوتاردی لر ، بیر اور و پاس جیچی سی نینگ سچین
حقیده کی مطالوعی نی یازامیز ، سیجی ایتا دور که . سچین نینگ بنای سوزغ رنگان قیلفاندک
تورک لرنینگ مافه سی اوچون غینه یماس دور بلکه بونینگ اصلی سی اوزمانده شهر لر نی سپیل لر بیلان
احاط قیلماق و حکمت نینگ حدودی غه قلعیه لر و سداویشا قیلماق عادتی دین چقیغان بیریش دور
چونکه موندلغ سداویشا زمانده دنیا نینگ هر نقطه سی ده بنا قیلینیر ایدی باشقه لیده کی سداویشا بعضی
سی کالایوق بولوب بعضی سی نینگ ایز لری قالمیش و لیکن شمالی چین نینگ تورپاقی غایت حکم بیر
تورپاق بولغانی اوچون چین سدی بوگون غه چه بانی دور - سیجی نینگ سوزی توکادی .

تورک لر غالب بولغان وقت لریده تمام چین نی مستملک قیلیب چین نینگ تنهاسیز ثروت لری نی
ایک لاک لمانی غریب سیرانق قالمغان حالده چین نی مستملک قیلا دیلر بلکه چین امپراطوری نینگ تعرض قوتی
نی ضعیفلاشتورماق غه قناعت قیلدی ارواستقلال نی میقدادیلر . مغلوب و قوتی پراکنده بولوب اسیر
نینگ حکیده بولوب قالمغان چین امپراطوری صلح تنهاسر تورک حکمدار لری بولمق در حال قبول اتی
لر چین نینگ حربی اقدامات قیلماقی امکانیه لیمق معلوم بولغان وقت رده تورک لرنینگ قوتی غایت
زیاده بولموندلغ فرصت دین استیلا و هجوم اوچون استفاده قیلمای بلکه فرصت نی لایکی
توشه رت نینگ صلح و آسایش ده یاشاماقی نینگ هم هر فرصتی ییلیب چین غه دستتون قوی نی اوزانغان
لری و چین نینگ داخلی آسایشی نی تأمین قیلماق اوچون هم یاروم لر نی قیلفان لری چین تاریخیله تولا دور .
چین ده چیقمان بیر نجه افشاش لده خوریز لیت نی باس قیلتورماق اوچون چین حکمدار لری غه تورک لر

نیگ یاروم قیلغان لری تیغچلیق بولغان زمان چین توپاتی نی بوشتایب اوزالی نه قریوب بیریب
 یانیب چیقان لری و موندن وقت دین استفاده قیلماق و چین غا استیلا قیلماق فکریه بولمغان لری
 بونارسخ نی اوقوغانلر نیگ نظر لردین مکر را اوقادور . و بویهری نی چین تاریخی دین و یا آندین آلبنگان
 عصری تانرخ کتاب لردین آنگان روایت لردور .

تورک چین آراسی یوکی محارب لره تورک لر غالب بولوب چین توپاق لری نی آنگان وقت لره تورک
 لر نیگ چین االی سی نی قتل عام قیلغان و یا شهر لری نی ویران قیلغان غا عاید ایلانغودک بیر روایت نی چین
 مؤرخ لری ذکر قیلما لردور . تورک امپراطور لری چین دین مغلوب بولوب قوتیزیک زمان لریده ییچ
 وقت چین غا طاعت قیلماق و باج برک نی قبول اتمدی لر بلکه اولگونجه دفعه قیلیب شهر فلیک اولوم
 بیلان اولدی لر و شرف سیز اسارت حیاتی غا رضی بولما دی لر . چین اطاعتی نی موقتاً قبول ایلان
 لربله بعضی کیچیک خان لر و یا تورک امپراطور لری غا خیانت ایلان عامی لر دین عبارت ایدی انا تورک
 امپراطور لردین ییچ سیری نیگ آلمان قیلغانی نی چین تانرخ لریده هم دعوا قیلما لیدور .

چین سیاتی استیلاچی لریق انسانیت سیرتی حیلک لریک

تورک لر ضعیفلا شیب چین لریق قوت تاپقان وقت لره چین لریغ لر و حال معاهده لر نی بوزوب و
 ایکی ملت نیگ آسایش و راحت نی ییچ نظر غا کما ی تورک یورت لری غا هجوم قیلور ایدی لر . و چین
 لریغ لریگ تورک یورت لریده قیلغان قتل عام و شهر لری نی ویران قیلماق و مغلوب و بی گناه خلق نی ایلتوب
 آشتانی نی اوز بورت لردین هیداب چین نیگ یراق یرلری غا وچول لری غا سوروب اوچاره
 لر نی آچلیق دین یوق اتمک و یا چینلا شتوراق غا قیلغان اقداماتی بک تولادور .

بودش یانه و ظالمانه سیاست لر نی چین نیگ تعصب و انتقامچی مؤرخ لری اور کتاب
 لریده غریبان ذکر قیلیب خوشلا سناقه دور لر .

مغولستان اولکه لری بک تولاد و فعل چین قتل عامی و تخریباتی غا اوچرانا عیسی یوقار بیده
 اوتتی . شرتی تورکستانه تمول ، بارکول ، قوجو ، لولان اولکه لری نی بیر نخچ دفعه
 چین عسکر لری قتلعم و خراب قیلغانی معلوم دور بوجمله دین یگرمه مقداری

شهر نه ایگه بولغان بولان اولکده سی چین قنقم و خیر بانی نیتجه سیده کالادیران و چول عالی نه کلیش
دور ۱۱۷۲ هـ ۱۷۵۷ م ده چین لیخ لری پوتون بش بلیش و ایلی اولکده لری نینگ ائالی سی فی
قتل عام قلیب اشتغالی فی چین نه سوروب ایب کتیب بول اولکده لری نینگ بیر نجه پیل انسان دین عالی قانلانی
دکین لوده آلتی شهر و نورپان دین تراپنجی (دهقان) مهاجر لری باریب اولکده لری نیکی باش دین آباؤنی فی
شرقی تورکستان ده هر کیم نه معلوم دور و چین مؤرخ لری هم بول فاجعه فی لذت و قنقریلان بیان قلیش
لر دور چین دولتی اوزی نینگ قوت سیز و قسیده و یا تورک لری نینگ قوتی
زیاده چاغ لوده چین امپراطور لری نینگ تورک لر نه قیلغان تواضع لری و تورک حکمدار لری نه و شهر لوده
لری نه و قنقره کیمیک خان لری نه قیز لری فی بیر ی چین نینگ نفیس مال لری فی اولر نه سوغات قلیب
تولوغرا کوغل لوک و جوامع و خلق فی اوزی نه دست قلیب لر نینگ یوروشی دین ساقلاماق و یا قوت لر
ییدین فایده لالماق قشیشی ده بولغان لری فی چین تاریخی دین ایب یوقاریده تولادکر قیلدوق اما چین
لیخ لر نینگ بوحک لری دین مقصد لری صلح و آسایش بولمای بلکه قوت نیک اتحاد و سکری قوت اعتباری
بیلاان چین دین یوقاری بولغان تورک لر نینگ آراسی نه نفاق و تیغ سیر لیت اوروغی فی ساچاق
نه یول آچاق مقصد لری ایدی و بولواسطه بیلاان تورک لر نینگ قوتی فی ضعیفلاشتورماق و دولت لری فی
یتیمیت یورت لری نه استیلا اتمک اصلی مطلب لری ایدی و بولواسطه فی کول تمکین آبره سیده بیلگا
قانان غایت نصیح و صیلا نه عبارت لر بیلاان آنگلانا دور صلح پرور و تولوغرا کوغل لوک تورک لر چین نینگ
بوجله گر یک قیساق لری نه تولادوشتی لر چین نینگ قوت نیک و متسیده و خواهی ضعیف لیت جالیده
تورک قوم لری نه دایما بیر جان دشمنی ایگنلیکی و خواهی حرب و خواهی صلح زمان لریده هیچ بیر انسانیت
و تولوغرا لیت ملاحظه سیده بولغان طبیعتی تاریخ صیغه لریده انکار ممکن بولمايد درغان بیر لفظه دور
منه بولمطالعہ خالص چین تاریخی نینگ برگان معلوماتی دین آلیغان بفهوم لر دور بنا و علییه
النصاف قیغوجی نینگ نظری ده آپ آچوق ثابت بیر و عوادور

شرقی تورکستان ده قراخان لر دولتی

قراخان لر نینگ اصلی
دولت نینگ قورولوشی
بودولت نینگ حکمدار خاندانی نینگ اوترا آسبما تورک قوم لری نینگ قایسی منه منسوب ایکانلیکی و مختلف
سوزلر بار دور . چین تاریخلریده بولر نینگ قارلوق قبیلده سی دین ایکانلیکی فی تخمین قیلا دور
بعضی عصری تاریخ کتاب لریده بولر فی اوغور دپ یازا دور لیکن شرق اوغور لری دین ایکانلیکی فی دیات قیدی
اوغور لر نینگ اولادی دین ایکانلیکی فی بیلایدور . الحاصل بوسوز لر دیل سیز تخمین لر دین بشارت بولوب
تاریخ نظریده اعتبار نه لنیغور دک سوز لر ایماس دور

بولقراخان لر دوریده تألیف قیلنیغان کتاب لر و تاریخی وادی وثیقه لر نه کوره بولر نینگ اصلی قیدیم دین
مسلسل صورتده کاشغرنه خان بولوب کلگان بیر خاندان دور . مذکور کاشغر خانیق خاندانی اوز
لری فی قدیمی قراخان لر دین مشهور بولقا خان (فراسیاب) نینگ اولادی دپ عواقلور بیلیدور
بولوبتیار بیلان اوز لری فی باشقه تورک خان لری دین یوقارسی تونارایدی لر

شرقی تورکستان خانلری ۲۰۶ هـ ۸۲۱ م ده تیبب یک لر فی هیداب چقاریب قتل بولغان دین کین
کاشغرخانی آهسته آهسته قوتی فی آشوروب یاکند ، ختن ، اوج اولکه لری نینگ خان لری نینگ
اوتیغه نفوذی فی یامایق نه موفق بولدی . بار بار باراکوچا خانی فی هم اطاعت نه مجبور اتی دبولر نینگ
بیلان کاشغرخانی تمام آلتی شهر فی بیر دولت اولکه سی قیلیب هم قوت نه مالک بیر تورک دولتی قوردی .
تنگری تاغ لری نینگ شایسه کی قارلوق دولتی وکو کچه تنگیز (بالخاش کول) طرفیه کی غیا
، توخسی ، اغراق ، چگل آیتغ منتقل قبیلده لر غرب دین ماوراءالنهر ده کی مسلمان سامانی دولتی وشرق
دین اوغور دولتی نینگ بحوم لر یفه معروض قایلپ تهلکه ده اییدی لر . تقریباً ۲۵۵ هـ ۸۷۰ م ده
قارلوق دولتی دیورقاریقی منتقل قبیلده لر نینگ خان لری آرقه آرقه دین کاشغره کی آلتی شهر خانی نه
اطاعت عرض قیلیب ایننگ جایه سی نه کیردی لر . بونینگ بیلان آلتی شهر دولتی ایکی حصه کلر ب

چونک بيرتورکستان دولتي بولدي . الحاصل کاشغرخاني تنگري تاغلري نينگ جنوب شماليده کي
اون دين زياده راق تورک خالين دولت لري ني اوز بايراتي آيتنده بيرلاشتورب بير اتحاديه (کونفد
راسيون) تورک امپراطورلوقي تاسيس اتتي و اوزي نه قديمي آتا بابا لري نينگ عنواني بولغان قراخان
عنواني ني آلدی . عرب لر ايلگري کي قاقان لر ني قاقان ديگانک بوقراخان لري ني هم قاقان ترک ديب
بازادور لر .

دولت نينگ کنگر وگاني

۸۸۰ هـ ۲۶۷ م ده قراخان ليت تختيده بوقاخان آلتغ بيرفات اولتوردي بوزات شرق ده
تورغ تاغ سلسله سي نينگ جنوبيده کي حاضره چين چيده لوپ (لوپو) ديسلا دوغان اولکده لر وچرچن
واکيدال ديسران اولکده لري ني اشغال اتتي بواولکده لر موندن ايلگري اوغوز ايدقوت ني نه تايغ ايدري بونينگ
بيلان قراخان دولتي و اوغوز دولتي مملکت لري آتسيده تورغ تاغ سلسله سي حدود بولدي بومست
بيلان تورغ تاغ نينگ هم يول لري اويتنده کي بعضي ير لر ني و بعضي تاغ لر ني سنيگر و بيلک اوز
مازين قالميش دور سنيگر تورکچده سرحد ديمکدور . بوقا قراخان شرق ده کي بومملکت
لر ني اگاندن کين شمالده کي قارلوق و باشقه خان لر نينگ اطاعت ني تامين قيلماق و او طرفده هم قوت
قيلماق کريد بولوب حاضري توخاق شهر ني نه يقين بلا (ساغون شهر ني ني پاخت قيلمادي
واينجه (بیردريا) نينگ شرق قاي سي بيلان آرال کولي نه چيه وارال کول دين شرق نه قراب کوکچه
تنگيز نينگ شماليده سودوق تاغلري (حاضري سمي پلا تينسکي) قوشلوب ايرتيش دريا سي
نه چيه چوژولغان تمام تورک پورت لري ني اوز حاکميتي آيتنه آلدی ، موندن کين اوغوز
ايدقوت ني هم بوقا قراخان نه تايغ بولماق ني قبول اتتي . بونينگ بيلان قراخان ليت مملکت
نينگ حردی غربا پامير تاغلري و سيردريا و آرال کولي و شمالا قيرغيزيا تاغلري آلتی تاغلري
و شرقا آلتی تاغلري و دياچون نينگ شرقی ده کي دوشی تاغی و جوبتا شگوت خاليقي (کوکو)
و قراگوز تاغ (کيونلون) و قراقرام سلسله لري - نه نينب کنگرودي (۱۴نجي خريله نه قراگون لر)

بوقا قراخان دین با شتاب قراخان لریننگ پایتختی ایکی ایری قیش کونلری ده قراخان لر کا شخرده اولتوردی
ویاز کون لرده بلا سغون ده اولتوردی ایری لر انا یختی پایتخت کا شخر ایری دلو منا سبت سیلان کا شخر
نی اورد اکند دیلور ایری (پایتخت شهر دیکدور) بوقا قراخان نینگ فاتی و ایننگ اوزغیه
اولتورخان قراخان لر خصوصیه معلوما تهمین بوق دور و ستوق بغراخان غه چه لو کان واقعه لر هم
معلوم ایاس دور مگر ستوق بغراخان نینگ ادا سی بارخان بغراخان قراخان ایری بوشی ۳۰۲
ده وفات اتتی ، وفات وقتیده او غلی ستوق تکین نارسیده بولغانی اوجون اینی ایسن
بغراخان نی ولعیهد قیلدی و ایننگ ولعیهدی ستوق تکین بولماق غه وصیت قیلدی
بارخان بغراخان نینگ فانیدن کین این بغراخان قراخان تختیده اولتوردی و اکا سی نینگ
وصیتی غه مطابق ستوق تکین نی ولعیهد قیلدی و تورک غنعه سی غه موافق ستوق نینگ آنا سی نی
نکا حی غه آلدی لیکن این بغراخان کین لرده ستوق تکین نی ولعیهد لیکدین توشور دیک اوز او غلی
نی ولعیهد قیماق فکری غه نوشتی . ستوق تکین غایت هوشیار و موزیر شهرزاده بولوب
یگر مه یاش غه کیرگان وقت لریده خفی مسلمان بولدی

اوجونچی دوره شرقی تورکستان نینگ اسلام تارینخی

قراخان لرد و لیتی تور و لوش دین ایلگری غربی تورکستان تورک لری تمام مسلمان بولغان ایری لر
قدیم دین شرقی و غربی تورکستان اهلای سی نینگ آراسیده کی ملی بیرلیک اقتصادی رابطه غایت
قویلیک ایری . و توغراقلیق و تجارت مناسبتی سیلان بواکی تورکستان اهلای سی نینگ باریش
کلیش لری نهایت تولای ایری . مننه بولور اسطه لر سیلان اوجونچی عصر بحر ایچیده شرقی تورکستان
ده اسلام دینی خیلی یاییلغان ایری و بار بار البصنی عالم لر سودا گر صورتی سیلان شرقی تورکستان
غه کلیب ممکن بولغان بول سیلان خلق نی اسلام غه دعوت قیماقده هم فعالیت کورساتتی لر بولوننگ سیلان

شرقی تورکستان وہ اسلام تولاتو تلانندی ، لیکن قراخان یعنی خاندانی دیورت نینگ کتہ
 لری مسلمان بولمادی لر . کاشغر و بلاساغون طرف لریدہ خلق نینگ نصفی دین تولاراتی مسلمان
 بولغا یعنی روایت قبلینا دور . ۳۲۰ ھ ۹۳۲ م وہ بخارا دہ کی سامانی دولت خاندانی
 غہ منسوب بولغان بولنصر سامانی آئیغ عالم بیر ذات سوداگر صورتی بیلان بیر کاروان غہ باش بولوب
 اوزکند و توروغ آرت بولی بیلان آرتوچ نہ مکدی و بیر بریدہ یولداش لری بیلان جماعت بولوب نماز
 اوتا مکدہ ایدی بولحالہ آوندہ حقیقان ستوق تکیمن اویر غہ کلیت لری بولکاروان نینگ مسلمان یعنی فی
 یلیدی . ستوق تکیمن منور حق پرست بیر گیت ایدی بولنصر نماز دین فارغ بولغان دین کین نینگ کین
 ستوق تکیمن اسلام نینگ حقیقتی فی سوراوی بولنصر اسلام نینگ حقیقتی فی بیان قیلیدی و بولبیانات
 ستوق تکیمن نینگ کوکلگی غہ تولاتائیر قیلیدی و بولنصر فی بیر نچہ کون آرتوچ دہ توراق غہ مراتبی و غایت
 مخفی صورتدہ بایغوز اوزی غیبہ مسلمان بولدی و کین لردہ اوزی نینگ ایشا نچہ لیک یور لری فی دوست
 لری فی مخفی طرز دہ اسلام غہ گیر گوزی موندین کین باشقہ مسلمان لر فی اوز طرفیہ تارتقالی باشلاوی
 و بش آلتی آی یچیدہ بیر نچہ یور کشتی دین بمارت بولغان مخفی بیر یاش مسلمان لر جمعیستی ستوق
 تکیمن نینگ رایتی آئیدہ تشکیل تاپتی . و ستوق تکیمن بولباش لر فی مکمل بر اعلاندر دی
 اخیراً ستوق تکیمن بوجعبت اضر لری فی کاشغر شہری غہ مخفی صورتدہ گیر گوزدی و تشکیلات لوزیدین
 اضر لری گیر مہ دین اوتوز دین کیچیک قطعہ لر غہ ایریلغان ایدی و ہر قطعہ بیر مہم سکری قشکہ و یا حکومت
 شعبہ سی و یا بیر کتہ شخصیت نینگ اوینیغہ باسقون قیماق غہ مرقییبندی دیوباسقون اوچون معین
 بیر کیچہ نینگ معلوم لونغ بیر ساعتی تعین تیلدی . بولپلان تعین قیلینغان دین کین ستوق تکیمن
 اولدین یایندہ بار قرق یاور ی بیلان کاشغر غہ کیریب اوگای داداسی اسپن بغرا قراخان غہ ہما
 بولوب اوزانغہ توشتی . بحوم اوچون معین بولغان کیچہ نینگ معلوم لونغ ساعتیدہ ستوق
 تکیمن مذکور قرق یاور ی بیلان قراخان نینگ یاتقان اوی فی بایسبانی اسیر قیلیدی و اورد اوکی
 تکیمن لر و منصبدار لر نینگ بعضی سی فی اسیر قیلیدی و بعضی سی فی اولمورتدی و باشقہ لر غہ باسقون قیماق

نه نامور بولخان قلعه لری هم اوز و طبعه لری بنی موفقیّت بیلان جبرایلدی لری ، اصل بویکچیه ده ستوق
 تکین کا شغرشهری فی آلدی و نفوسی نینگ نصفی قدر مسلمان بولخان کا شغرمسلان لری هر طرف دین
 ستوق تکین نینگ یار دی غه تیشیکالی باشلادی لری و ایکی اوج کون اچسیده ستوق تکین کافی
 درجه ده سرفوت توپلاماق غه موفق بولدی . لوصورت بیلان پوتون کا شغرا مالی سی ستوق تکین نینگ
 حاکمیتی غه انقیاد اتتی لری ستوق تکین اوز حکمیتی فی قرار آلدور غان دین کین اوزی فی قراخان اعلان
 قلیب قهرمان معنای فی افاده قیلا دوغان بغراخان عنوانی فی آلدی و مسلمان بولخان خلق فی
 اسلام نه دعوت قیغالی و غرات قیغالی توردی ، کا شغرو یا کسند و اوج و بلا ساغون بارخان
 (ایسغ کول نینگ شرقی) ایالت لریده و قارلوق دولتی اچسیده اسلام دینی بیج مشکلات سیز
 رواج ناپتی غربی تورکستان ده کی سامانی اسلام دولتی شرقی تورکستان ده اسلام دینی نینگ
 و اسلام علم لری نینگ نشری اوچون قراخان ستوق بغراخان غه تولایار دم لر قیلدی علما و محدث
 و فقیه لر کا شغرو بلا ساغون غه غربی تورکستان دین تولاکلدی لری ، ستوق بغراخان مسلمان بولخان
 کین بعضی عالم لر آنکا عبدا لکریم آتی فی بیرگانی معلوم دور چوکه ستوق بغراخان نینگ قاقوزغان
 آلتون یارماق (طلا) لریده قراخان ستوق عبدا لکریم عمارتی قاقلیب دور بویارماق
 لر دین تیرسویغ موزه خانه سیده بار دور -

ستوق بغراخان نینگ غرات لری

ستوق بغراخان مسلمان بولوب قراخانلق تختی فی آغان دین کین بو وقت غه چیه اسلام غه بیج و خل
 بولخان و بودا دینی نینگ مرکز لری بولخان ختن و کوچا و سیرج لوغورخان لری و اوغورایر قوتی قراخان
 لری مرکز لری نینگ اطاعتی فی تاشکاپ استقلال اعلان اتتی لر و شمالده کی و غراق و لغما و توخسی قبیله لری
 هم عصیان غه قوتی لری قراخان ستوق بولخان لر و قبیلله لر نینگ اوستیغه عسکرا یاریب دایما
 غرات قیماق ده ایدی ، ستوق بغراخان اوزی ختن غه لور و شش قلیب تولامحار به لر دین

کین ختن خانی فی مغلوب اتنی ختن خانی عسکر لری بیلان شهر غه قالمیست افغنه تور دی و محاصره
 اوزون دوم قلمیسه مو شهر فتح بولمادی خبر اقا قالمغان لری کچیدین بیر جنگشی (بگ) اوز تالیع
 لری بیلان مسلمان بولوب شهر نینگ کچیده انقلاب چقاردی و ایننگ یار دی بیلان شهر فتح بولدی
 موندین کین ستوق بغرا قراخان کوچانی فتح قیلدی لیکن بونینگ بیلان هم ختن و کوچا اهلای
 تمام مسلمان بولدی تولاسی قدیم بودائی دین لریده قالدی لر . آندین کین ستوق بغرا قراخان
 او بغور ایقوتی نینگ اوستیغه قرا شهر لوی و ایلی طرفی بیلان ایکی یولیدین عسکر لولاب غایت مددش
 و تولد اوروش لردین کین ایقوت مغلوب بولوب اوقیید ک قراخان لیت مرکز غه تالیع دخلی مستقل
 بیر حکومت بولماق قدیم دین لریده قالماق شرطی بیلان صلح قیلدی . و شاهده کی فیما و خوشی
 و اوغراق قبیلده لری اوستیغه هم تولانغزات یوروش لری قیلیدنی . یوقا لیتی غزات لرده اولضر
 سامانی نینگ اوغلی عبد الفلاح تولد شهرت تاپتی و ستوق بغرا قراخان بودات غه آلیپ تکیکن
 غازی غوانی فی بردی -

ستوق بغرا قراخان نینگ وفاتی و موسی بغرا قراخان

۳۴۳ ۳۵۵ هـ ۹۵۵ م ستوق بغرا قراخان ۲۲ میل قراخان لیت قیلغان دین کین وفات اتتی و اور نیجه
 موسی بغرا قراخان قراخان بولدی موسی بغرا قراخان ستوق نینگ اوغلی دور
 ستوق بغرا قراخان وفات اتخان خبری یا بیلغان دین کین ختن لیک لر و او بغور لر عصیان اتتی لر
 موسی بغرا قراخان اولاه ختن غه یوروش قیلیپ ختن لیک لر فی اطاعت غه گیر گوزدی و آندین کین آپ
 لیکن غازی فی ایلی ده کی او بغور لر اوستیغه لولاب ایلی وریایی نینگ شمایلده کی مینگلاق ایلی
 (حاضر قی غولجولایتی) فی فتح قیلیپ اویرده کی بودا بتی غه لری فی ویران قیلدی و او بغور لر فی مینگلاق
 ولایتی دین سوروب چقاریپ اویر غه مسلمان تورک لر فی یرلاشتوردی ایکنجی ویا اوچونجی سیلی موسی
 بغرا قراخان آپ لیکن غازی فی کنگیت (قرا شهر) یولی بیلان او بغور لر نینگ اوستیغه یوللادی
 آپ لیکن غازی کنگیت فی فتح قیلیپ قوجو غه یوروش قیلدی و مددش اوروش لردین کین

او یغور مغلوب بولوب توجو ولایتی فی بدشت تبت نگر ی تاغلری نینگ شالیده کی بش بلیق (اورچی) شہری غباریب ایدیقوت اویرنی پاتخت قیلدی . آیت کین غازی توجو ولایتی فی فتح قیلن دین کین بش بلیق طرفی غزیروش قیلدی . لیکن ایدیقوت بش بلیق نینگ جو بیدہ کی نگر ی تاغلری نینگ یول لری فی استحکام قلیب قوت توپلا ب تورغان ایدی . آیت کین غازی مذکور تاغلر ایچیدہ قاتغ اوروش لرقیلدی دلو اوروش لردین بش بلیق نینگ تکییدہ بولغان چونگ بیر اوروشدہ آیت کین غازی شہید بولدی و سکر لری پر اکسندہ بولوب میان مغلوب بولدی و بونینگ نتیجہ سیدہ او یغور لر توجو و گلیت ولایت لری فی یاندروب آلدی - آیت کین غازی نینگ مراری نن سن تاغی تکییدہ حاضر دہ معلوم دور عوم خلق آیتا خوجام دیدور

مارون بغراقراخان

موسی بغراقراخان ۳۸۲ھ وفات قیلدی اورنجہ اوزات نینگ اینی سی مارون خان قراخان یلع تختیدہ اولتوروب بوسم بغراقراخان فی آلدی . مارون بغراقراخان بک سیاسی و مدبر بیروا ایدی تخت دہ اولتوروب آمدت دہ او یغور ایدیقوتی فی قطعی صورتدہ اطاعتی غزیرگوزدی و باشقہ ایچ بیرخان دیاقبیلہ بکی اطاعت نایشیدہ قالمادی بوسورت سیلان قراخان بلق اولکر لری نینگ و حلیدہ کامل بیر پنجلیق و آسایش قرار تاپتی ، مارون بغراقراخان اوزتالو کی مسلمان و غیر مسلمان تورک لر دین مرکب غایت قوتلیک و منظم سکر تیارلادی و بونینگ سیلان دولت نینگ قوتی فوق العادہ زیادہ بولوب خارج دین فتوحات قیماق و ملک فی کنگر و ننگ نینگ وقعی کلدی

مارون بغراقراخان نینگ غربی تورکستان فی لغمانی و وفات استکانی بو وقتدہ غربی تورکستان و افغانستان و ایران غہ حکمدار بلق قیماقدہ بولغان سامانی تورک لر نینگ دولتی نینگ مرکزیتی ضعیفلا شیب اقراض دوری فی یا شاماقدہ ایدی و تابعیدہ کی والی لر

و قوماندهان لر حقیقت ده سامانی دولت مرکزی نینگ اطاعتی فی تاشلاب هر بیر اوزلایتی ده
 مستقل صورته حکمدار بولوشوب ملک پاپچه لانا قده ایسی مذکور الی الدین غنی والی سی میر ساق
 بکین (سیکینگین) افغانستان نینگ تولاراق حصه سی فی ایگه لاپ اوز قوتی فی آستوراقعه هندوستان
 غه غزات قیلماقعه باشلادی و مونیگ اویتغنه سامانی دولت مرکزی بولغان بخارا نینگ بعضی سیاسی
 اداری اینش لری غه مدخله قیلمالی تور دی

مارون بغرا قراخان بولسی قیلماق دوری فی یاشا قده بولغان دولت غه وارث بولماق نیجالی غه
 تو شوب ۳۸۳ ویر وایت ده ۳۸۴ هـ ده فرغانه غه یورش قیلدی و فرغانه فی آلفاندین کین
 سمرقند فی هم آکدی و صوگره بخارا غه یورش قیلدی سامانی حکمداری امیر نوح مغلوب بولوب
 بخارا شهر غه قایلیم قالدی و قراخان بخارانی قاتنج محاصره آستغنه آکدی اخیرا امیر نوح
 مدافعه دین عاجز کلیب مخفی صورته بخارا دین قاجیتی و اوگوز دین او توب آل شهر غه غباریم
 ایدرنی پایتخت قیلیب پادشاهیت غه اولتوردی . قراخان بخارانی اوردوشش نیز اشغال اتتی
 و سمرقند فی غربی تورکستان مرکزی قیلیب ایدره اولتوروب ماوراءالنهر نینگ شهر لری
 و اولکه لری فی آرقه آرقه دین حاکمیتی آستغنه آکدی . بولصورت سیلان قراخان امیر سیل
 سمرقند ده تور دی . مارون بغرا قراخان غه بیر قاتنج کسل عارض بولوب کوسل نینگ
 اولوم کسل ایکنیکلی سینگ کچ کاشغر غه یاندی و بولده ۳۸۷ هـ نینگ اولیده وفات اتتی
 قراخان یانا دورغان و قسیده برادر زاده سی (موسی بغراخان نینگ اوغلی) علی بکین فی
 غربی تورکستان غه عمومی والی تعیین قیلدی و آنکا ایللیک خان عنوانی فی بردی (ایلیک خان
 قدیم تورکستان اجه سیده کی اینخان مغنا سیده بولوب شاه ایلک اقرالی دیمکدور ،
 بوقا خان زمانه سیدین اعتبارا آنگری تا غری نینگ ثمالیده کی اولکه لری اداره قیلماق اوچون
 قراخانین خانانی دین بیز تکین اولکه لره عمومی والی بولما قده ایسی و ایلیک خان عنوانی بار ایسی
 بول غربی تورکستان ایلیک خانی تعیین بولوب قراخانین اولکه لیده غرب ایلیک خانی و شمال ایلیک

خانی دلب ایکی ایک خان پیدا بولدی ، امیر نوح بخارا دین قاجان کونین اعتبار اوقت
 توپلاماق و امیر ساق تکین و باشقه امیر و والی لر دین یار دم طلب قیلماقده ایردی . و سیر دریا
 نینگ آیمینه کی جند اولمکه سیده اولمور و قلوغ سلجوق عیشرتی نینگانی سلجوق بلا سوباشی دین
 هم یار دم اقاماقه کوشش قیلور ایردی لیکن بولر نینگ بعضی سی اوز دغلی ایش لر ی نه مشغول و بعضی
 سی قراخان نینگ قوتی دین قور قوشخ ده بولغانلری اوچون امیر نوح غه یار دم سیر الماس ایردی لر
 قراخان نینگ خات خبری شایع بولغان دین کین امیر نوح بخارا غه هجوم قیلماق اوچون تمام قوتی
 نی توپلامادی و سلجوق سوباشی اوغلی ارسلان بگ نینگ قیادتی آسینده مهم بیر یار دم قوتی ایبار دی
 امیر نوح بوقت لر نی الیب اوگور دین او توب بخارا غه هجوم قیلدی و بخاراده کی طرفدار لر ی نینگ یار دمی
 بیلان ایکی خان علی تکین نینگ عسکری فی مغلوب قیلیب بخارانی آلدی و الیگرمکی دك بخارانی پاتخت
 قیلدی ایکی خان بخارا غه هجوم قیلماق نه تیار لیق قیلماقی باشلامادی امیر نوح بونی
 انگلاب امیر ساق تکین دین یار دم طلب قیلدی ساق تکین تولایار دم عسکری بیلان بخارا غه یاقینلاشتی
 لیکن امیر نوح ساق تکین نینگ چانت قیلماقی دین قور قوتی و در حال و زیری عبد الله بن محمد بن
 عزیز نی ایکی خان نینگ آلدی غه ایبار یب ایکی خان بیلان صلح قیلدی و سیر طرفین بومصالحه
 قیلماقی فی ساق تکین نه بیلد و رب ایکی خان بیلان محاربه قیلماقی سیلغی و غزنی غه یاماق غه توصیه
 قیلدی . بنار علیه ساق تکین ایکی خان و امیر نوح نینگ مصالحه سی غه رضی لیق کورسانمک و غزنی
 غه یاماق نه مجبور بولدی بومصالحه نینگ مزجیمچه بخارا و سمرقند آله اسیده کی قطوان چولی
 اوزرا ده فاصله بولوب قطوان نینگ غزنی امیر نوح غه و شتر تی ایکی خان نه تابع بولدی

قراخان یوسف قدر خان

مارون بجز قراخان و خات اتکان دین کین و سیر دمی بولغان اوغلی یوسف تکین قراخان لیق تختیده اولمور
 و قدر خان منوانی فی آلدی (قدر خان قدیم تورکچه ده مستدر و لغو و لوغ پادشاه و دیکدور . بعضی

ساق تکین خاندانی دین تارتیب آماق اوچون بگنوزون آیتغ بیر قوماندان فی خراسان غه عمومی الی قلیب
بوللادی لر لیکن بگنوزون بیرایش غه موفق بولوشدین ایلگری ساق تکین نینگ چونگ ادغلی محمود
غالب بولوب اداسی نینگ تختی فی ایلب ادرنی غه سلطان عنوانی فی اختیار قلیب فوت تولا پلادی
وسطان محمود بگنوزون بیلان اوروش باشلادی بوجال ده بیرمنصور فایق هم تولا عسکر بیلان خراسان
غه باریب سلطان محمود فی مغلوب قلیب خراسان فی آلدی لر اما کین چه فایق و بگنوزون امیر منصور
دین بدگمان بولوب فی حکمدار هیئت بدین ضلع و حبس قلیب ایسی سی عبدالملک بن لوزح فی امیر قلیدی لر
وینج فی مرکز قلیدی لر موندین کین سلطان محمود امیر عبدالملک فایق لر بیلان اوروش بولوب اولر فی
مغلوب اتتی و عبدالملک و فایق و بگنوزون عسکر لری بیلان

سجارا غه قاجتی لر و سلطان محمود خراسان فی کاملاً اشغال اتتی

آز بدت کین فایق اولدی و عبدالملک نارسیده بولغانی اوچون سجارا ده قایتغ بیر صغراب و تیغ
سیریق پیدا بولغانی توروی علی تکین ایلیک خان سجارا فی الکماق اوچون دایما موزداغ
فرصت غه منتظر ایدی منه بفرصت کلر گمان زمان در حال کافی درجه ده عسکر بیلان سجارا غه یورش قیلدی
علی تکین ایلیک خان نینگ سجارا فی اکیخی نوبت ایلب سانی و لیتی فی بیقیا

ایلیک خان سجارا غه یاقین کلر گانده بگنوزون بیر قفد عسکر بیلان مدافعه اوچون
چیتتی لیکن مغلوب بولوب بگنوزون و سانی لر نینگ تولا سی
ایلیک خان قولیغنه اسیر توشتی و ۱۰۰۰ نجی ذیحجه ۳۸۹ هـ قربان عید کونی ایلیک خان هیچ متوات
سیر سجارا غه کیردی و پادشاه طوق اوردا غه توشوب شهر فی تیغ قیلدی امیر عبدالملک یاشوفان
ایدی انی تا پاق اوچون ایلیک خان جاسوس لارا اتیب اخیراً تولا ب اوکرت شهر دیه نظر بند قیلدی
بولونگ بیلان ۱۲۸ میل حکومت قیلغان سامانی دولتی قیلیدی . بود دولت اسلام دینی غه و علم غه بک
تولا خدمت قیلغان بیر تورک دولتی ایدی -

ایک خان نویدین کین تمام ماوراءالنہر فی اوزنصر فی غہ آکدی ایلیک خان بیلان سلطان محمود
 آہ اسیدہ دوستانہ مناسبت بادایدی و بولویکی حکمدار نینگ ملکت لری آہ اسیدہ اوگوز (آمودریا)
 فاصلہ بیدی (۱۳۰ سخی خرطیہ مقرر سولہ) ۳۹۰ قراخان یوسف قدرخان
 سلطان محمود بیلانچہ ایبارب اینگ نیکی تاسیس قلیخان دولتی تی تبریک اتی وادتراجہ سیر
 دوستلوق معادہ سی عتداتک آہ زوسی فی سیدہ وردی سلطان محمود بولار زونی غایت
 خوشلوق بیلان قبول اتی سلطان محمود بود دوستلوق فی قوتلاندورمک اوچون اوزان
 نینگ آن مشہور عالمی محدثی بولغان امام ابو الطیب سہل بن سیدان الصعلوکی وخرس الی سی
 طغان چق نینگ ریاستی آیتدہ سیرالچی لیک ہیاتی فی قدرخان نینگ حضوری غہ بوللادی و
 قراخان لیت خاندا فی دین سیرخاتون فی اوزکاجی غہ سیرملکی فی التماس قیلدی قدرخان
 بولالماس فی قبول قلیب ایک خان نینگ قیزی چگل قاتون فی سلطان محمود غہ سیرمک غہ
 یارلیغ قیلدی بوقیز علی تکین ایک خان نینگ قیزی ایلاس بلکہ اینگ اینی سی بولغان شمال
 ایک خان فی طغان ایک خان نینگ قیزی دور ایک خان اوکستردہ لوی مراسمی فی اجر قلیب
 چگل قاتون فی غزنی غہ بوللادی بودوست لوق صہبی ہورندہ کلتی میل دوم قیلدی

علی تکین ایک خان بیلان سامانی خاندانی دین منتصر نینگ محاربہ لری

امیرنوح نینگ ابوابر ایہم اسماعیل آتلیغ ومنتصر لقب لیک سیرا علی ایک خان نینگ صہخانہ سیدین
 قاجیب خوارزم غہ بارب ایدردہ سیرموجہ طرف مار توپاب آہ بابا لری نینگ دولتی فی مایزورہ
 قولیغہ الملق اوچون کوشش قلیغانی توروی ۳۹۱ ۷۷ منتصر داشتو متوت بخارا غہ باجم
 قیلدی لیکن ایک خان بقرند دین سکر ایبارب فی مغلوب اتیب چوردی منتصر بخارا دین
 مغلوب بولوب خراسان غہ اوکوب ایدردہ سلطان محمود نینگ اینی سی نصر بیلان سیرنچہ قاتا اورکوب
 مغلوب بولوب ایدردین ہم قاجیتی ۳۹۳ ۷۷ منتصر سلجوق شیرتی دین یازم

ایلیک سمرقند حوالی سے نہ ہجوم قلعہ دی لیکن مغلوب بولوباقا حتیٰ ، موندین کین منقصر حرکتی فی
 نگیشتورب مخفی کوشش سیلان بخارا امانی سیدین تولو لافزار پید اقلیدی و ہریرہ کی سامانی
 دولت خاندانی نہ منسوب آدم لرنی یانی نہ تولادی ۳۹۴ھ دہینہ سلجوق لردین یار دم الیب
 بخارا غہ یوروش قلعہ دی ویریکچہ باستونی سیلان بخارا دہ کی عسکر لرنی مغلوب قلیب بخارا آئی آلدی
 ایلیک خان بود واقعہ فی آنکلاب سمرقند دین یوروش قلعہ دی سلجوق لرایلیک خان دین
 قورقوب منقصر دین آیریلیب جند غہ یانین کنتی لرنی منقصر نینگ قوماندان لرمی دین ابو الحسن
 الطاق ... ۵ عسکری سیلان ایلیک خان غہ تسلیم بولدی بونینگ سیلان منقصر نینگ قوتی آرن
 قالیب بخارا دین اور عسکر لری سیلان قاحتی وایلیک خان منقصر فی قو غلاب اوگوز بوسیدہ آرقہ
 سیدین قلیب سامانی خاندانی نہ منسوب کشتی لرنینگ تولاسی فی اسیر قلعہ دی و منقصر آرنغینہ آدم لرنی
 سیلان قوتولوب اوگوز دین او توب کنتی بوسورت سیلان منقصر گاہی ایلیک خان نینگ مملکتی

غہ دگا ہی سلطان محمود نینگ مملکتی نہ ہجوم قلیب بوسرا کی مملکت فی تیختیماس ایدی
 سلطان محمود منقصر نینگ قتنہ سی فی کاٹایوق قیماق اوچون خراسان نینگ ہر طریغہ قوتیک عسکر
 قیوب منقصر فی بیج یردہ آرم آغالی قویادی وایرا منقصر آرنغینہ آدم لرنی سیلان مخفی صورتہ اوگوز
 دین اوتی و بونینگ دین ایلیک خان نینگ حدود محافظ لری نینگ قوماندان لری صافی و سلیمان خبر
 تاپیب منقصر فی قوتماق اوچون ایننگ بایری غہ کلدی لرنی ویریکچہ سامانی شہزادہ لرنی ویریکچہ آدم
 لرنی تو توب آلدی لرنی امانقصر بالغوز قاجیب قوتولدی و آوارہ ویر حالہ قرا قوم چلبیدہ کی کوچنی
 عرب لرنینگ کتہ سی ابن ابیج نینگ پناہیغہ سفیندی ۳۹۵ھ ربیع الاول دو این بیج منقصر
 فی اولتوردی

علی تکین ایلیک خان و سلطان محمود آسیدہ محاربہ

۳۹۶ھ ۱۰۰۵م علی تکین ایلیک خان طرفین اوگوز بوسیدہ کی حدود محافظ لری سلطان
 محمود طرفین اوگوز نینگ اوقایتہ کی محافظ لرا آسیدہ پیرسوقوش چیتی و بوقتہ سلطان محمود

هسند و تانده غزات قبلا قده ایدی وارسلان جاذب آیلغ بیر قوماندان غزنی دده سلطان محمود نینگ
 وکیل بولوب یورت فی اداره قیلور ایدی بوجود و محافظ لری نینگ ایدیه کی توقوش
 خصوصیه ایدیک خان وارسلان جاذب آسیده هماده بولغان مکتوب کرده کی شدت نیک عبارت
 لر سیدین اونرا ده بیر سو غلیقن سپدا بولدی بولونوغلیقن اخیر اعمار به غنه انجام تاپتی
 و ایدیک خان سلطان محمود نینگ یورتنی غنه اکی یول بیلان اکی فرقه عسکر یوللادی بیر فرقه فی اوزینی
 سی چغری تیکنن نینگ قیادتی آسیده بلخ غنه یوللادی وینه بیر فرقه فی قراخان لیتن خاندانی دین
 سوباشی تیکنن نینگ قیادتی آسیده خراسان غنه یوللادی پخری تیکنن اوگوز دین اوتوب تمام
 بلخ و اطراف فی هسند و کش تاغ لری غنه چه اشغال اتتی و سوباشی تیکنن مرود هرات و تولاراق
 خراسان شهر لری فی آلدی ارسلان جاذب سلطان محمود نینگ وزیر ی ابوالعباس فضل
 بن احمد لر تمام قوت لرینی غزنی غنه توپلا ب بلخ و هرات یول لری غنه عسکر قویوب سلطان محمود غنه خبر
 یوللادی لر سلطان محمود بوجوده فی ایشیتکان زمان هسند تان غزاتی فی چلا قویوب غایت
 ایتیک لیک بیلان غزنی غنه یازدی و اوز قوتی نینگ اوستیغنه افغان قبایل دین تولو اسکر الیب کابل غنه
 کلدی و اویر دین یوروب هسند و کش سلسله سیدین اوتوب بلخ غنه هجوم قیلدی پخری تیکنن بوندرش
 قوت غنه مقابله قیلامای بلخ فی بوش تیب اوگوز دین اوتوب تر فرقه کلیب توختادی بیر
 طرف دین سلطان محمود ارسلان جاذب فی ۱۰ مینگ کشی لیک بیر قوت بیلان سوباشی تیکنن بیلان
 اور و شقاق اوچون خراسان غنه یوللادی و تولو اور و شکر دین کین سوباشی تیکنن مغلوب بولوب یاندی
 یولده سلطان محمود نینگ ابو عبد الله محمد بن ابراهیم الطائی آیلغن بیر عرب قوماندانی سوباشی تیکنن
 بیلان اور و شتاب سوباشی تیکنن نینگ اینی سی فی ۷۰۰ عسکر بیلان اسپر قیلدی سوباشی تیکنن ساق
 قانغان عسکر لری بیلان بشار غنه کلدی بولاراده ایدیک خان پخری تیکنن غنه ۱۲ مینگ کشی
 لیک پیرایه دم قوتی ایاریب یینه بلخ غنه هجوم قیلاق غنه امراتنی پخری تیکنن در حال اوگوز دین اوتوب
 سلطان محمود فی مغلوب قیلیب بلخ فی آلدی تیکنن بوجالده سوباشی تیکنن فی مغلوب قیلیب بانیب کلگان

ارسلان جاذب تولا قوت بیلان سلطان محمود نینگ یاردی غنہ تیشیب کلدی و بونینگ بیلان
سلطان محمود قوتلانیب بیر قاتل نعرین بیلان خیرتی کیمن فی مغلوب اتیب بلخ فی بایند و رب اکدی خیری
تکین عسکری فی اتظام بیلان اوگوز دین اؤتکوزوب ترمرزه توختادی . لوصورت بیلان ۳۹۷ هـ

ده محاربه توگادی

قراخان یوسف قدرخان نینگ سلطان محمود بیلان محاربه سی

یوقاریغی محاربه دین کیمن سلطان محمود حد و غنہ قوت توپلاغانی تور دی قدرخان بوسب دین سلطان
محمود بیلان محاربه قیلماق غنہ قرار بردی و ۳۹۸ هـ نینگ اولیده قدرخان تولا قوت بیلان کاتخردین
یوروش قیلدی و شمال ایلیغانی طیفان ایلیک خان فی هم اوز عسکری بیلان سمرقند غنہ بارماق
غنہ یار لغ قیلدی قدرخان و طیفان ایلیک خان سمرقند ده اوچرا تیشیب علی تکین ایلیک خان فی عسکر
ری بیلان ایلب جعاً ۵۰۰ مینگ دین آشوق راق قوت بیلان اوگوز دین . اوتوب بلخ فی
اشغال قیلدی بوجالده سلطان محمود غایت تولا قوت بیلان و ۵۰۰ فیل بیلان تیشیب کلیم بلخ نینگ
۸۰۰ میل ناری سیده کی کتر آتلیغ ساری ده توختادی . قدرخان هم تمام قوتی فی ایلب بلخ دین
یوروب کتر غنہ یاریب سلطان محمود نینگ اوتوریده حرب تعبیه سی فی قد دی قدرخان قلب (قول)
ده و علی تکین ایلیک خان همینه (اونگ) ده و خیری تکین میسر (سول) ده قرار تاپتی

سلطان محمود اینی سی نصر و جوزجان دالی سی البصر فرغیونی فی قول ده و آلتون تاش فی اونگ ده و
ارسلان جاذب فی سوله تورغوز دی وصف نینگ آلدیده ۵۰۰ فیل فی تیریب استحکام قیلدی .
منه اوشبو تعبیه بیلان منتظم بلغان ایکی مدش قوت آرا سیده ۲۲ ربیع الثانی ۳۹۸ هـ ده اورو
باشلان دی اولده سلطان محمود نینگ فیل لری تورک عسکر لری غنہ خیلی زبان تیگوز دی لیکن علی تکین
ایلیک خان ۵۰۰ کشتی لیک بیر قوت بیلان فیل لر غنہ هجوم قیلیب فیل لر فی قاچوروب سلطان محمود
نینگ قول قسی غنہ قاتلیغ بیر لویوش قیلدی و سلطان محمود نینگ عسکر لری قاتلیغ بیر نهر مت
غنہ اوچرا دی لیکن صف لر آرتمه سیده کی احتیاطی قوت فی اوز قیادتی استیده س قلاب

تورخان محمود عسکری تشویق قلیب قاتبع بر مقابل تعرض سیلان علی کلین ایلیک خان نی آرتقه
 یاناق غه محبوب قیلیدی کج و قنده سلطان محمود تمام قوتی نی توپلاب دخیل لر نی آلدی غه سالیب
 قدرخان نینگ عسکری نینگ قول قسمی غه هجوم قلیب خیال لر بر سرچمه حملدارنی یقینی آرتقه ده کی احتیاط
 قوتی غه قوماندان بولوب تورخان طغنان ایلیک خان تورک بایراق لریدن بر سرچمه سی نینگ قلیغانی
 نی کوروب احتیاط قوتی سیلان آرتقه غه یانیب قاتجی دبو حال نی کورگان تورک عسکر لر ده انظام سیر
 بقی پیدا بولغاچ قدرخان و علی کلین ایلیک خان عسکر لر نی بلخ غه یاناق غه امر ترتیب اوز لر ی هم
 آخنام بولوب حرکت توختاغان دین کلین بلخ غه یاندی لر و عسکر لر نی توپلاب انظام سیلان اوگوزدن
 اوتتی لر بونهر میت نینگ یگانه سیمی طغان ایلیک خان نینگ بیج بر سیدب سیر قاتجقانی
 ایکنیکلی غه مؤرخ لر اتفاق قیلماق ده دور لر و بعضی مؤرخ لر طغان ایلیک خان سیلان سلطان
 محمود آراسید اخصی بر سر سید بولوب طغان ایلیک خان اوز باشقه سلطان محمود سیلان مصالحه قلیب
 حرب میدانی نی ترک انکافی نی روایت قیلادور سلطان محمود اوشبو مقدار ظفر غه خورسند بولوب
 قدرخان نی توختا ماق ده مدشش عسکر العین یعنی اوزی نینگ بیان بر یغلو بلوق خدا چرامانی نی سبکیانی
 اوچون قدرخان اوگوزدن اوتوب ککونچه کتر بی دین تبرای نور دی

قراخان یوسف قدرخان سلطان محمود آراسید مصالحه

یوقاریقی محاربه دین کلین سلطان محمود قدرخان نینگ نیزه هجوم قیلماقی نینگ قاتجی دین قاتبع
 قور و قوب قدرخان غه دی کلین ایلیک خان غه طغان ایلیک خان غه باشقه و آرتقه آرتقه دین الحی
 ایباریب مصالحه طلب قیلماقده ایدی قدرخان اولده سلطان محمود نینگ مصالحه طلبی نی روقیلیدی لیکن نینگ
 سیلان هم اوزوش دین صلح نی بخشی کورو رایدی و علی کلین ایلیک خان اوزوش طرفدار ی ایدی اما طغان
 ایلیک خان سلطان محمود نینگ مصالحه طلبی نی قبول قیلیدی و اوز باشقه مصالحه عقد اتتی و بعد هتا یخیده
 سلطان محمود نینگ ایله الحی بولاب توپ توغرا نینگ سیلان مراد و قیلماقی باشلامدی .

قدرخان طغان خان نینگ ایگه کی محاربه ده کی سبب نیر نه تھی تو غراسیدین نینگ غایت
 قاتخ کا بیاقده ایدی و بواوز باشقه مصالحت قیلید قتل بیر حکمدار دگ ایش قیلغانی دین ریاده غضب
 ایننگ تاویدی اوچون آکای علی تکین ایلیک خان غه یاریغ بر دی علی تکین ایلیک خان ابع قیش
 کونیده سمرقند دین بلا ساغون غه یورش قیلیدی لیکن سوغاق غایت قاتخ بولوب یول اترقار
 بیلات تو سولخان سبب دین علی تکین ایلیک خان اور کند دین اوتالما ی اویرده توروب قالدی
 بولوروش خبری نی سلطان محمود انگلاب در حال قدرخان نینگ آدی عم الحی ریولادی و ساعد
 و قدرخان نینگ یایی غه موافق شرط لرغه مشتمل بیر مصالحه نامه عثمی اوزرائی و دشمنی غه موافق کوروب
 قبول اتتی و طغان ایلیک خان نی عفو قیلید علی تکین ایلیک خان نی سمرقند غه یانماق غه یاریغ
 قیلیدی داوهم او کند دین سمرقند غه یانیب کتتی . موندین کین قدرخان و سلطان محمود
 و بولور نینگ اولادی آراسید دوستانه مناسبت دوام قیلیدی تفصیلی تو بنده کی فصل لر دین
 انگلاب نادور

طغان ایلیک خان وختیاری محاربه سی

توبنده بیانی کیلادور خان خستای آیلغ تورک لر دین بیر یوز نینگ آیلغ بیروت آلتای غلری
 دین اوتوب شرقی تورکستان غه هجوم قیلیدی و ۸۰۰ ۱۸۰۸ م ده ایکی اوگوز (حاضر قی آلتای
 ولایتی) و ایسل نی الیب ایلی اوکده سی غه ایگه یاب ایلی دریا بونی غه چه کلدی لر و طغان ایلیک خان
 بوکولمرد و قاتخ کسل ایدی وختیاری لر نینگ مدافعه سی غه بارغان عسکر لر ی نینگ مغلوب بولغانی
 نی انگلاب خدا دین اوزی غه شفا تیلا ب سیخار ایدی و بیر کچه ده طغان ایلیک خان غه شفا حاصل
 بولوب آرتوقده قوت غه کلدی و قدرخان دین و باشقه طرف لر دین بلا ساغون غه کلکان یاروم قوت
 لر نی داور قوتی نی الیب ختیاری لر نینگ مدافعه سی غه یوردی طغان ایلیک خان نینگ
 بولوروشی نی ختیاری لر انگلاب آرتوق غه یانیب قاتخ لی طغان ایلیک خان اور نی توغلاب ییلغ یازیب

محمود سلطان ایلیک خان نینگ خطای بیانی کی طغان ایلیک خان نینگ خطای بیانی کی طغان ایلیک خان نینگ خطای بیانی کی

ختیای لری یک تولادولتوردی واون نینگ دین زیاده راق ختیای فی اسیرالدی و اشتقانی
 توغلا قوغلای اتای تاغلریدین اوکوزوب چنقاریب یاندی و چهارپای مال با شقه غینمت نوشکان
 نرسه لر نینگ حسابی یوق ایدی طوفان ایدیک خان بو طوفان دین کین ازمند ده وفات قلیپ
 اور فی غه اینی سی ارسلان خان شمالی تورکستان غه ایدیک خان بولدی . بودات فی عرب
 تارخیلریده ارسلان خان الهم دیب یازادور ، بیر روایت ده بوتقاریقی ختیای خار
 سی فی او شبور ارسلان ایدیک خان زمانه سید بولدی دیب یازیلپ دور لیکن بوتقاریقی روایت
 تولاراق سورخ لر نینگ سوز لری بولغان اوچون صحیح راق دور . بونلو بلوق دین کین ختیای
 دولتی قراخان غه باج بزماک صر تی سیلان تابع لبق مرتبه سی غه کلپ قالدی بو حال اوزون عه دورم تکی

ایدیک خان عنوانی خصوصیه حقیق

تولاراق اسلام تاریخ کتاب لریده قراخان لدولتی فی ایدیک خان لدولتی دیلادور و اوز زمانه
 سی نینگ ان هم قونلیک بیر سلام دولتی دیب یازادور و ایدیک خان لر نینگ عنوانی فی غصه
 یاجمل صورتده ذکر قیادور لیکن ایدیک خان عنوانی نینگ نیمه یکانلیکی فی بو عنوان سیلان تولد
 فات لر نینگ کیم یکانلیکی فی واولر نینگ متعدد مرکز کرده حکومت قیفا نیستی فی مختلف زمانه
 اوتکان تولانات لر یکانلیکی فی دیبا کرشی دین عبارت بولوب بیر دولت خاندانی نینگ بیستی
 یکانلیکی فی اسلام سورخ لری نینگ تولاسی بیایدور و غایت تولاشته باه لر غه توشیش نردور
 بیز بوییده بو سورخ لر نینگ سوز لری فی یازیب شته باه لری فی کورساتماک ندین کین اور تحقیقا
 نتیجه سیده حاصل اتکان حقیقت فی یازامیز

ایدیک خان ۴۰۷ هـ م و اءالهنر نینگ بعضی منطقه لریده حکم راق قیلور ایدی . بیته صفحہ ۷۴
 ایدیک خان ۴۰۳ هـ م ده وفات آتی . عتبی ص ۲۹۱ . ایک خان ۴۰۷ هـ م غه چو حیات
 ایدی خواجه تاجی موسیور اچون نینگ تالیفی ص ۱۲ ج ۱ . ایدیک خان کلمه سی تورکستان خاقانی سرفیدین

سمزند و بخاراغه دانی بولغان کشی نینگ بقی ایدی ، بعضی ارگمان قیلغاندک ایلک خان خاقان المای
 ایدی - روضه الصفاص ۷۷۷ روضه الصفانینگ پنه بیجی صیفه سید یازیلیب دور که تارنجلده شهره
 بولغان ایلک خان نینگ آتی علی تکین ایدی علی تکین بخارا حاکمی ایلک خان اردین ایدی
 طغان خان نینگ برادری و بغرا خان نینگ برادرزاده سی و سلطان محمود و قدر خان نینگ معصری
 ایدی و ۴۵۰ هجری اولدی - برتیا نیا اسلام بیلک و پیدایسی صف ۲۹۷ علی تکین و قدر خان
 نینگ دادای نینگ برادرزاده سی ایدی - مجمع الانساب ص ۷۲ - ۴۲۰ هجری ده سلطان محمود
 نینگ حضوری غه ایلک خان نینگ لچی سی کندی وین ایهی ۱۰۰ مجلس ده حاضر ایدیم سلطان محمود
 لچی دین برادریم ایلک خان نینگ احوالی قیادغ دیب سوردی ، بوا ایلک خان دین مقصود علی تکین
 نینگ اوغلی ایدی - بهی ص ۳۱ علی تکین بخارانی نینگ اینی سی طغان خان قدر خان بیلان
 ایلک خان نینگ تختی فی تالاشیب عم ۴۰۰ هجری ده مبارجه قیلدی و طغان خان غالب بولوب ایلک خان
 نینگ پاختنی بولغان بلاساغون شهر فی الیب کتتی - بهی ص ۵۵ ، ایلک خان ۴۰۳ هجری ده
 ده اولدی و اینی سی احمد طغان خان ایلک اورتی ده اولتوردی و احمد طغان خان ۴۰۸ هجری ده
 اولوب اورتیغ اینی سی ابو منصور اسلام خان اولتوردی و بیر قیزی فی سلطان محمود نینگ اوغلی محمود
 برودی و عم ۴۰۰ هجری ده اولدی و اینک تختی فی تالاشیب توغقانلر دین حکمداری قدر خان و علی تکین بخارانی
 نینگ اینی سی طغان خان اوروشوب طغان خان غالب کلب مرعوم ارسلان خان نینگ پاختی
 بلاساغون فی تصرف قیلدی - ابن الاثیر ص ۲۱ ج ۹ عبتی هم اوز تارنجی نینگ ۲۹۳ د
 ۲۹۴ نجی صحیفه لریده ابن الاثیر نینگ رویتی نینگ عینی فی ذکر قیادور ، مسترستانی لیل
 پول طبقات سلاطین اسلام ده ایلک خان لردولتی و یگان عنوان استیده قراخانلر و غرب
 ایلک خان لری و شمال ایلک خان لری فی فرق اتما سین اراکاش صورتده اولرنینگ آت لری
 و جلوس و وفات تاریخیری فی یازادور و بیر زمانه بیر نچ ایلک خان لربا بقی فی کورستان دور منه
 معتبر قدیم و عصری اسلام تاریخ کتوب لریده کی اشتباه لرنینگ نمونه سی بودور -

وینیه برمیونچه اسلام تاریخ کتاب لریه ایلیک خان کلمه سی فی سیرتورک پادشاهی نینگ
آنی دیب گمان قیلا دورخواهی قراخان لرنی وخواهی ایلیک خان لرنی بیج بیلایدور دبولرعه متعلق
دفعه لرنی غایت پرکنده و آستین اوستون بیان قیلا دور . بناء علیه بول کتاب لرده یازغان
سوز لرنی نیز اعتبارغه آکما دوق دیازما دوق یوقاریقی مؤرخ لرنینگ بو

هشتباه لری اولرنینگ قراخان لردولتی نینگ قورولوشی و مایستی و دولت تشکیلاتی خصوصید
معلومات لری یوقلو قیدین . توغولغان اشتباه لردور . چونکه اولرنینگ نولاراقی تورکستان
لرنینگ اصلی حکمداری کا شغرده کی قراخانلار ایلیکی فی واولرنینگ حکومت طرزیده کی مخصوص
روش لری فی وایلیک خان عنوان لیغ کشی لرنینگ مذکور قراخان طرفیدین شمال ده غریبه
ایکی مسلسل عمومی دالی لردین عبارت ایلیکی فی بیلایدور لر و قراخان لردولتی نینگ
تشکیلاتی روحی چه ایلیک خان لرفوق العاده اختیارات و صلاحیت لرغه مالک سیرالی لر
بولغانی فی بیلگیا نلری اوجون اولرنی مستقل حکمدار لردیب گمان تمیش لردور . نیز تولا تحقیقا
واوزون لغتیش و تدقیق لردین کین بو اشتباه لرنی یوق انک حقیقت فی کشف قیماق غمیر آرز
موفق بولدوق دانی قسقه صورتده محترم اذقوغوجی لرغه عرض ایتمیز

قراخان لردولتی تولا نایب حدودی نکلر و گاندین کین مرکز فی ایکی قیلغان ایدی سیر مرکز اصلی تخت
بولغان کا شغرشهری ایدی و قراخان لرتولاراق وقت لرده اویرده اولتوروب اتی شهرخان لبق
لری فی بالذات اوزی اداره قیلور ایدی . یکنجی مرکز بلا باغون شهری ایدی اویرده قرا

خالیق خاندانی دین تیریکین (شهنزاده) قراخان دین نایب بولوب عمومی دالی لبق صفتی بیلان
قوروب تنگیزی ناغری نینگ شمالی ده کی تورک خالیق لری فی اداره قیلور ایدی و بول عمومی دالی فی ایلیکی
خان عنوانی بیلان تونولور ایدی . بارون بغیر قراخان غریب تورکستان فی آلفانده اودا لکه لر

ینگ اداره سی اوجون برادر زاده سی علی کین فی عمومی دالی تعین قیلدی و انگاهم ایلیک خان عنوانی
فی بروی . بونینگ بیلان ایلیک خان ایچی بولدی سیری شمال ایلیک خان بونینگ مرکز فی بلا باغون

بولوب نگرى تاغلرى نىنگ شىمالى وىنجە (سىرورىا) نىنگ شىرقى دەكى اولكە لىنى قىر خان نىنگ اتىدە
ادارە قىلور ايدى . يىنە بىرى غىرب ايدىك خانى بونىنگ مەركىزى سەرقەز بولوب اىچىق داوگوزار سىدە
كى غىرب لىماوراء الەنەراتا خان اولكە لىنى قىر خان نىنگ اتىدە ادارە قىلور ايدى . يوقارقى مۇرخ
لەردىن عىتبى نىنگ ابن الاثير نىنگ ساچونىنگ روابىت لىرى دىھىقى نىنگ بىرىچى داوچونجى روابىت
لىرى شىمال ايدىك خان لىغە عابد دور . روضە الصفا نىنگ اسلام انسكىلوپىدىيالى نىنگ
مجموع الانساب نىنگ روابىت لىرى دىھىقى اىچى روابىتى غىرب ايدىك خان لىرى غە عابد دور
غىرب ايدىك خان لىرى نىنگ بىرىچى سى على كىن ايدىك خان دور سامانى دولتى نى مققان
سلطان محمود سىلان مناسبت قىلغان كىن سلطان محمود سىلان اورونشقان ايدىك خان اوشو غىلىكىن دور
دېنە توبىدە كىلدا دور خان وچە سىلان قەدر خان غە عاصى بولغان قەدر خان سلطان محمود نىنگ
مىشرك جەمى دىن قاچقان و سىجوق اوغول لىرى سىلان گاماد دوست و گاماد شىن بولغان اىچىق دغە
غىربى زور كىستان غە سىتىلدا الكان دېنە قەدر خان و سلطان محمود نىنگ عىسكىرى نىنگ مىشرك جەمى
دىن قوزغوب قەدر خان نىنگ اطاعتى غە كىرگان على كىن اوشو بولوب ايدىك خان دور
اسلام مۇرخ لىرىدىن بعضى سى مەكۇر على كىن نى ايدىك خان دىن باشقە بىرىشى دىب گمان قىلمىش لىرى
و بعضى تارىخ كىتاب لىرىدە غەلىكىن نى بخارا لىغ بىرىشى دىلگىرىچى سامانى دولتى نىنگ آدم لىرىدىن ايدى
دىب قاش بىر خط غە توشولگان بىلىكى كورونما دور .

بولگان و خطا لىرىنگ مىنشامى بىر دور دا و مىنشا بولور كە على كىن ايدىك خان قەدر خان غە عاصى بولغان
مات يىچىدە انى دولت آدم لىرى و مەرر لىرى ايدىك خان دىلەى فقط على كىن دىرايدى لىرى سلطان
محمود مىشرك قەدر خان غە عىصيانى دهم اوزى نىنگ حقىدە كى دشمنانە حركەت لىرى سىبى دىن
انى ايدىك خان دىلەى على كىن دىرايدى . داودىت اچىدە غەلىكىن نىنگ حقىدە بىر نامى
نىنگ حقىدە تارايتىلدا دور خان بىلان قىلچە لىرى (بىر وپاكت لىرى) تارايتىلور ايدى . مىنە بول
حقىقتى نى بىلەر گامۇرخ لىرى غەلىكىن نى ايدىك خان دىن باشقە بىرىشى دىب گمان قىلمىش لىرى

و بولگمان اغیز دین اغیز غم یوتکالیب یوقا یوقی فاحش خطائی تو غمیش دور
بو حقیقت لر یوقا یوقی فصل لر دین و توبنده کی فصل لرده کی و اتعه لر دین مفصل صورتدا اکلانا دور -

شمال ایلیک خانی ایچی طغان خان و غرب ایلیک خانی علی تکین نینگ قزخان یوسف قدر خان غم عی بولغانی و قدر خان سلطان محمود یارومی سیلایان بولر فی مغلوب تکانی

۱۴۴۰م ده شمال ایلیک خانی ابو منصور ارسلان خان وفات قیلید ب نیغ قزخانلیق خاندانی دین
طغان خان اتلیغ بیگین ایلیک خان بولدی لیکن بوکشی ایلیک خان بولغان کون دین اعتبار قدر خان نینگ
یارلیغ لر یغ قزخامای اطاعت سیر لیک کور ساتماغی باشلادی قدر خان بولنگا ادب برک اد چون کاشغیر
دین بلا سغون غم یوروش قیلدی و طغان خان آشکارا محاربه اقدم قیلیب نتیجه ده قدر خان غم غالب
بولوب بلا سغونکی اتغال اتی و قدر خان نینگ حرکتی نتیجه سیر قالیب کاشغیر غم یانیب کلدی
غرب ایلیک خانی علی تکین قدر خان نینگ مغلوب بولغانی فی کور و قدر خان فی یقیتماق و قزخانلیق
موقعی فی اوزی الماق خیالی غم توشوب جند ولایتی ده کی سلجوق عشیرتی نینگ شلیغی ارسلان یغ
بیلاان سیر لانیب قدر خان نینگ اطاعتی دین پش تارتتی و قدر خان ایننگ نادبی او چون عسکر
بوللادی و بو عسکر مغلوب بولوب یاندی . بود اتعه ۵۵۰ عده نینگ اوزر لریده دافع بولدی
قدر خان بوهر کی نایبی نینگ عصیان و اولر نینگ سیر لاشکی سیلایان حال بولادور خان خطر نهلمک سیه
قالدی

قدر خان بو نهلمک نینگ چاره سی او چون سلطان محمود نینگ حضوری غم ایچی بوللادی علی تکین
بو حال بیلاان تور بسم هم نورک تان هم خراسان نینگ تنجیدیقی غم بیان بیخاطر بولماتی فی دهم سلجوق
اوغول لری قوت تا پقان تقب بریده هر کی دولت غم قوز قوج لوغ سیر بلا بولماتی فی سید وروب
حاضر تی و فنده غم دین سلطان محمود شرفی دین قدر خان بر رفت علی تکین نینگ سلجوق

او غول لری نینگ او تئغۇل ھجوم قىلىپ بوسار كى عابدىنى دفع قىلماق نینگ لازم كلكانى نى بىلدۈرى
 بولچى بارغون چە سلطان محمود ھەم بوخۇطر لرنى بىلىپ بلخ قەۋەت توپلاپ اوزى ھەم
 بىرغە كلكان ايدى بلچى سلطان محمود بىلەن بلخ دە كورشىتى و سلطان محمود قەدر خان نینگ ئىلغىنى
 خوشلوق بىلەن قبول قىلىپ ھجوم دقتى نى قىيىن قىلدى
 بلچى كاشغۇر يانئىب كلكان زامان قەدر خان عراھەم نینگ اولادە توللا عسكەر بىلەن كاشغۇر دىن سەمقەند
 غە يورشۇش قىلدى سلطان محمود ھەم مەكوز نارسىخە اگوز غە كىمە لرنى قەتەر قىلىپ بىر بىر لىغە
 تەيوز نىجىرە ناسمە لرى بىلەن چاتىب تەكەم بىر كوپك سالىپ تام عسكەر لى نى اگوز دىن اۆتكۈزدى
 دىش بوزغىل نى ايلگىرى مانگە وروب ئىچىبە بىلەن سەمقەند غە يوردى دادا طرف دىن قەدر خان ھەم
 سەمقەند غە ياقىنلاقتى . على كىيىن دارسلان يالغۇز كى طرف دىن احاطە قىلىپ كەلگەدە بولغان بولچى مەشر
 قوت غە قەتەر قىلماق سىلىق لرى نى بىلىپ سەمقەند ھەم يارنى بوشا تىب شمال طرفە قىزىل قوم
 چولى غە قاچىپ اوپىردە كى بولكوك لردە پاتقاق لىق لرغە كىرىپ كەلدى لىر سلطان محمود اۆلەننگ
 آردە سىدىن توغلاماق ادچون خەزىنە دارى بىلەن كىيىن نینگ قىادىنى اسىندە عسكەر بوللادى بىلەن كىيىن
 على كىيىن نىنگ آردە سىدىن مەنلەمەي ايلنگ خانون دىلە لرى نى اسىر قىلىپ يانئىب كەلدى سلطان
 بولچى لرغە قەدر خان لىق خاندانى دىن بولغان لرى مەنەتتى بىلەن خەتەر مەلەن قىلدى .

قەدر خان بولچى قەدر خان سلطان محمود نىنگ كۆرۈشكەنلىرى اجرائىلەنگان مەزگىل

على كىيىن قاچقان دىن كىيىن سلطان محمود قەدر خان سەمقەند غە كىلىپ كۆرۈشكەن قەدر بولچى لىر و سلطان
 محمود سەمقەند غە ياقىن راق بولغانى ادچون بىر نەچچە كۈن ايلگىرى كەلدى قەدر خان ۲۷ صفر ۸۴۵ھ
 ۲۹ - اپرىل ۱۰۲۵ م دە سەمقەند غە كىردى بولچى ئۆكتەك لىك سەلام تورك كەمدار لرى تايىخ دە
 مەنلى كۆرۈلگەن دىدە و مەسەم بىلەن كورشىتى لىر ، بىھقى دگرە نىرى اوز تايىخ كىتاب لرى دە
 بولمات نىنگ خەتەت دىدە لرى نى دا كىيىن كەمدار نىنگ بىر بىرى غە قەتەر قىلغان سوغات لىر

قراخان یوسف قدرخان نینگ صدی غە بیر معاہدہ عہد اتمک فی طلب قیلیدی سلطان محمود
ایدیقوت نینگ بوطلیسی فی رد قیلیدی شرتی تورکستان دہ بوحادثہ لہ بولخان کونلردہ

قدرخان ہنوز سمرقند دہ ایدی بعضی ضروریش لری بولخان سبیدین بخارا و سمرقند اٹالیسی فی
نغان غە تشویق قیلیپ تہیا ۲۰ کشتی ایک بیروت توپلاب بعضی عالم و سید لرنینگ قیادتی آسیندہ
شرقی تورکستان غە بوللادی بوسکر لہ کاشغر غە کلیپ بریج اٹالی ویا جامادی الاولی ۷۴۱ھ
دہ ختن غە یوردی لہ و ختن مسلمان لری نینگ یاردنی بیلان شہر لری آسان فتح قیلیدی لہ
لیکن غیر مسلمان لہ شہر لردین قاجیب تاغ لہ غە باریب اویردہ قوت توپلادی لہ بولقاریقی

مجاہد لہ غیر مسلمان لہ فی توغلاپ تاغ قہ باریدی لہ بول لہ فی غیر مسلمان لہ تاغلردہ و جلیغہ لردہ ایتقور و
و پارچہ لاپ غیر متظلم باسقون لہ قلیپ ہمہ سی فی شہید ائتتی لہ ختن دہ کی نورت امام بیچ
حکایہ سی نینگ اصلی بود اقہ دور ختن دہ لہ واقعہ بولخان کونلرنی شہان آییندہ قدرخان

کاشغر غە کلیپ لا ختن غە یورش قیلیدی و ختن غە کلیپ عاصی لہ فی یوق قیلیدی و ختن خانی مسلمان
بولوب کاملاً اطاعت غە کیردی اما اولغور ایدیقوتی اگرچہ چین دہ کی ختای دولتی دین یاریم

الیب تولدا اوروشتی لیکن ۴۱۷ھ نینگ آخر دہ قطع صورتہ مغلوب بولوب قراخان غە اطاعت
اتمک و باج و خراج بر مک و اوزی نینگ داخلی استقلال و اقیسک قالماق شرطی بیلان صلح
قیلیپ اطاعت غە کیردی گردیزی نینگ زین الاخبار آتلیغ تاریخی دہ ختای خانی یوقاریقی

اولغور الحی سی بیلان ہمراہ بیر الحی سلطان محمود غە بوللاب سلطان محمود فی قدرخان غە دشمن قیلماق
اوچون کوشش قیلمانی فی و سلطان محمود بونی شدت بیلان رد قیلمانی فی - یازیب دور

علی تکیں ایلک خان نینگ کبخی اقتداری و عصبانی و مغلوب بولوب اطاعت قیلمانی

قدرخان سمرقند دین تولد اراق مسکری فی الیب ختن غە کشکانی داویردہ کی عصبان فی باسیقتور
مات غە مشغول بولوب قلمانی فی علی تکیں آنکلاک بجوق اوغول لری بیلان بیر لاشمک اوز طرفدار لری فی

سلجوق اوغول لری نینگ مسکری بیلان قوتلاند و ژرب ینه اولقی ایلیک خلیق مقامی فی قولیعه
 کلنور ملک اوچون کوشش قیغالی تور دی سلجوق اوغول لری دین طغرل بگ و چغری بگ
 لر علی تکین نینگ عوتی فی قبول امتدی لر و سلجوق نینگ نبره سی یوسف بگ اوز تاج لری بیلان
 علی تکین طرفی نه اوتتی بو نینگ بیلان علی تکین سمرقند نه یورش قیلیپ اویره دی قراخان
 مسکری فی مغلوب قیلیپ سمرقند و بخارا فی الیبتقل صورتده حکمدار لیت قیماق نه باشلادی
 قدرخان علی تکین نینگ اوستیغه مسکری یاردی و بو مسکری مغلوب بولدی لر و علی تکین
 نینگ قوتی کونین کونگه آشماقده ایدی ، بنا علیه ۷۱۶ هـ نینگ آخریده قدرخان اوغلی
 محمود باغان تکین نینگ ریشتی آسینده سلطان محمود نه الحی ایباریب علی تکین یوسف بگ نینگ
 ضدی نه مسکری یاردم برکی فی طلب قیلدی باغان تکین بارغونچه سلطان محمود هندیستان
 نه مشهور سومات غزاتی اوچون یورش قیلیپ کتکان ایدی بو اوچون سلطان محمود هندیستان
 یافغان دین کین یاردم مسکری بوللا ماق وعده سی فی بردی و یاغان تکین یانیب کلدی
 قدرخان هم بو کونلرده ابو جریصیانی فی پایتوتور یاق اوچون محاربه نه مشغول ایدی بنا علیه علی تکین
 نینگ تاجدی فی سلطان محمود نینگ عده سی نه قراب تاخیر قیماق نه مجبور بولدی بو او تراده
 علی تکین یوسف بگ فی اولتور دی و باشقه سلجوق اوغول لری فی مغلوب اتیب شرقی تورکستان
 نه قوتلادی - بیانی توبنده کی فصل ده کیلادور بو نینگ بیلان علی تکین نینگ هر
 وقتده کی عصیان فی نه یاردم قیلا دوغان سلجوق اوغول لری اینیگدین قطعی صورتده آبر قیلیپ
 علی تکین نینگ قوتی آز قالدی ، ۷۱۸ هـ نینگ اولیده قدرخان یاغان تکین فی تولا
 مسکری بیلان علی تکین نینگ اوستیغه بوللادی و سلطان محمود هم ابو بکر حصیری آیتلیغ بیر قوماندانی
 نینگ قیادتی آسینده یاردم مسکری بوللادی ، علی تکین بونی آنکباب و حال قدرخان نه
 اطاعت عرض قیلیپ غوثیلادی و غرب ایلیک خلیقی ده قویولغان شرط بیلان قرا خلیق مرکز
 نه دایما اطاعت انمک و قادیار بولماتی فی سید و ردی قدرخان بونی قبول قیلیپ یاغان تکین ابو بکر

حصیری اند سرفسند هجوم تمام یک کثرت قدری غنایمات یاریغی فی ایباردی دیولر یاندی لر
 بوناینج دین باشلاب علی تکین ایدیک خان وفاتی غنچه قرا خلیق مرکزی غنہ کامل اطاعت ده بولدی
 شمال ایدیک خانی ایکنجی طغان خان ۱۲۲۱ هـ وفات قیلغان دین کین قدرخان شمالی
 توکرستان فی قطعی صورتده مرکز غنہ الحاق قلیب اوزی نینگ اوغلی ابوشجاع ایکنجی ارسلان خان
 شمال ایدیک خانی تعیین قلیب آنگا شرف الدوله لقبی فی بردی

سلجوق و اوغول لری نینگ شرقی توکرستان غنہ متعلق تاریخچه سی

اسلام تاریخیده غایت مهم موقع لری بار سلجوقی دولت خاندانی اصلی ده شرقی توکرستان توکر
 لری دین بولوب اصلی منشأ لری و دولت قوروشلر دین الگری کی وقت لریده بولر نینگ قراخان
 لر و ایدیک خان لر بیلان آر لریده واقع بولغان حوادث شرقی توکرستان تاریخیده خیلی مهم بیر
 سیاسی واقعه لردور بومناست بیلان سلجوق خاندانی نینگ اصلی دبیر صحت دار حوادث
 لری نینگ قسمه غنیه تاریخچه سی فی ذکر قلیب اتمک فایده سیرامایس دور

سلجوق خاندانی نینگ اصلی تاقاغ بگ نینگ اوغلی سوچوک سو باشی نینگ اولادی دور بولور
 چوک سو باشی فی عرب موخ لری سلجوق دیگالری اوچون تاریخیده بولمخلف لیک اسم بیلان شهسور
 بولمیش دور (بیزیم بوشهور حضرت توفیق غنہ تابع بولماق ده دورمیز) تاقاغ بگ قارلوق قبیله
 سی ده داخل بولغان قانین عیشرتی نینگ لگی ایری وقارلوق یا بغوسی تاقاغ بگ فی تولایمیش
 کورور ایری و تاقاغ بگ اولکان دین کین اوزنیجه اوغلی سوچوک بگ بولدی سوچوک بگ غایت بیلدیش
 لیک اداره چی بیر گیت ایری یا بغو سوچوک بگ فی یانی غنہ قیچقیریب تمام سکر لری غنہ
 اتی قومان دان قیلدی و سو باشی یعنی سکر باشی عنوانی فی بردی سوچوک سو باشی غنہ سکر لری بک
 یختی اطاعت قیلور ایری و خلق هم اتی کوندین کونگه خسترام نظری بیلان کورمکه ایری لر
 بوسب دین یا بغو سوچوک سو باشی نینگ عصبانی دین قورقتی وانی اولتورمک فکری غنہ نوشتی -

سوچوک سوباشی یا بغو نینگ فکر سی غه وقت بولوب در حال افریشرتی نینگ تولاراتی فی
 همراه الیب تیه سو دین قاجیب اینجه (سیردریا) نینگ آیانغیده شرق قالی سیده کی چند
 اولکله سیده یرلاشتی ، جسند نینگ قدیم املای سی مسلمان ایدی سوچوک سوباشی بوا ملای نینگ
 دینی (اسلام) فی قبول اتتی و جسند اطرافنی ده کی غیر مسلم تورک قبیلده لری نینگ اوستیغه
 نغزات قیلور ایدی بار بار اهامم درجه ده قوت تاپیب قالدی . یوقاریده آتیلغان وجه
 بیلان ۳۸۶ هـ سوچوک سوباشی اوغلی ارسلان بگ نینگ قیادتی آسینده قوت نیک بیر عسکر بیلان
 سامانی امیری امیر نوح غه یار دم بیریب امیر نوح بخارانی ایلیک خاندین آلیب کتتی
 یو وقت دین باشلاب سامانی خاندانی و سوچوک سوباشی آه سیده دوستانه مناسبت پدایولدی
 ، ۳۹۳ و ۳۹۴ هـ سوچوک سوباشی منتضر غه ایکی دفعه یار دم بر دی

سوچوک سوباشی وفات اتخاندین کین ایننگ اوج اوغلی ارسلان بگ و میکائیل بگ موسی بگ لره
 سلجوق عیشرتی فی اداره قیلما قده ایدی لر . میکائیل بگ بیر غزاتده شهید بولدی و آزدن
 کین موسی بگ هم وفات اتتی و خلق نینگ قیادتی و اداره سی یا بغو ارسلان بگ قولیغه توپلاندی
 و بکو ندین اعتبارا یا بغو عنوانی فی آکدی . علی تکیمن ایلیک خان نینگ اولغی عصبانی ده

ارسلان یا بغو آنکا تمام قوتی بیلان یار دم قیلدی و مغلوب بولوب قینزل قوم چولی غه قاجتی
 سلطان محمود و قدرخان کور و شکان وقت ده یوقاریده آتیلغان وجه بیلان سلجوق عیشرتی فی
 تورکستان و خراسان اولکله لر یغنه ناز قاتیب بولر نینگ قوتی فی یوق اتک اوچون مشترک کوشش
 قیلماق غه بیر معا هده عقد اتکان ایدی لر . لومعا هده موجیبچه سلطان محمود غزنی غه بار و بار

ماس ارسلان یا بغو فی تابع لری بیلان غزنی غه قیچتیر دی و آنکا بخشی وعده لر یاز دی ارسلان یا بغو
 سلجوق عیشرتی نینگ بیر تسمی فی همراه الیب غزنی غه بار دی لیکن ایننگ برادر زاده لری طغرل بگ
 ، محمد بگ ، چغری بگ ، یوسف بگ لر سلجوق عیشرتی نینگ تولاراتی بیلان جسند ده قالدیلر
 ارسلان یا بغو غزنی غه بارغان زمان سلطان محمود فی توتتور ب سیر قلیب هندوستان غه

یولادی دکانچر قلم سیده جس اتوردی اوز یورت لریده قافغان طغرل بگ، محمد بگ
چغری بگ، یوسف بگ لرسطان محمود طرفیدین خوارزم دالی سی بولغان آلتوتاش
دین قورقوب حبس دین بھرت قیلیب بخارا تابعی بولغان نورآتا آتلیغ یا یلا غده برلاشتی لر
قدرخان بولر فی شرقی تورکستان غه کلیب برلاشماک غه دعوت قیلدی لیکن بولر ارسلان
یا بغودک میان عاقبت غه دوچار بولما قدین قورقوب نورآتا ده تورماق و قدرخان غه اطاعت
قیلماق فی التماس قیلیب شرقی تورکستان غه کلمدی لر بوجالده علی تکیان ایلک خان نینگ
اکینجی عصبانی واقع بولوب آنکا یوسف بگ اوز تابع لری سیلان یاردم بردی و علی تکیان یوسف
بگ فی تمام منصبدار لری دین یوقاری تولوب آنکا ایناچ یافغو عنوانی فی بردی علی تکیان
طغرل بگ و محمد بگ چغری بگ لرنی اطاعتی غه آماق غه کوشش قیلیب موفق بولالمغان دین
کیمن یوسف بگ فی اولر سیلان اوروشماق غه امراتتی لیکن یوسف بگ بولمر فی قبول اتمدی و بلکه
مخفی صورتده اولر سیلان بیرلاشید قالدی بولنی علی تکیان سلیب آپ قرا تللیغ بیر قوماندانی فی
یوسف بگ فی یوق اتمک غه امراتتی آپ قرا یوسف بگ فی دتابع لری دین بیر موچمسی فی و لتوردی
طغرل بگ و چغری بگ لر بوجالده فی انگلاب یوسف بگ نینگ قصاصی فی آماق اوچون
اوشتمو موت علی تکیان نینگ اوتی غه هجوم قیلیب ایننگ سکر لرینی مغلوب ایتیپ آپ قرانی یوزکشی
سیلان اسپر قلیب کوز لری فی اولوب بوجولاب اولتوردی لر علی تکیان بولر نینگ اوستیغنه
مقابل تعرض قیلغانده طغرل بگ و چغری بگ لرنی بک میان مغلوب ایتی و ماوراءالنهر دین قاقچاق غه مجبور
قیلدی طغرل بگ و چغری بگ لر تابع لری سیلان قاجیب شرقی تورکستان حدودی غه
اوتی لر و قدرخان غه نیکی باشدین اطاعت عرض قیلیب یرتیلادی لر قدرخان بولر غه کا شعر غه یاتین
بیر سرنی تعیین قیلیب بردی و ادرده یرلاشتی لر طغرل بگ و چغری بگ لر قدرخان دین بجا
قدرقارایدی لر و هیچ قچان اکی سی بیر لوی مستدرخان نینگ حضوری غه کیرماس ایدی و قدرخان
ظاہرده بولر غه نولوا التفات لر کورساتیب اکی سی فی بیر لوی حضوری غه پیچقتر سه مو برهانه سیلان

پیری قایلپ با لغوز پیری کلورایدی ، اخیراً قدرخان پیرنبا نه سیلان طغرل بگ فی حبس
 قیددی . چغری بگ بونی آنگلغان زیان تابع لری فی سیغیک شغردین قاجتی و قرا خلیق خاندانی
 دین آو نه چیقغان پیرنجه تکین لر نه او چراب اولر فی اسیر قلیپ شمال طرف نه کنتی قدرخان او
 بولغان تکین لر فی قوتقوز باق او چون طغرل بگ فی قویوب ایبارماک دین باشقه چاره تاپالما ی طغرل
 بگ فی حبس دین چیقاریپ بیرصفت دارالعام هم بریب دسیر لر فی یاندور دپ ایبارماک او چون عهد
 ایلب یولنه سالدی . چغری بگ کا شغردین قاجقا نجه جسدنه کتکان ایدی طغرل بگ ایننگ
 آرقه سیدین متیب استر تکین لر فی یاندور دپ ایباردی . لوداقه تقریباً ۱۹۴۱ هـ ده ایدی
 بوتار سین دین کین سلجوق او غول لری جسدده اولتورما قده اوز لری نه خطر حس قیددی لر بخونه
 اولکده سی شمالی ایلیک خانی ایکنجی ارسلان خان نینگ لاییتی نینگ پیر صرئی بولوب قدرخان نه تابع
 ایدی بو او چون طغرل بگ چغری بگ لر باشقه پیرر نه هجرت قیلماق نه مجبور بولدی لر
 اخیراً ندر کور سلجوق او غول لری خوارزم دالی سی مارون بن التونتاش دین بر سیلادی لر مارون بولر نه
 خوارزم با یلا غلری دین کافی درجه ده بر بردی و او بر نه هجرت اتنی لر و کین لر ده علی تکین
 ایلیک خان دین قیش کونلریده نورآ تاده اولتورماق نه اجازت آلدی لر . لوصورت سیلان سلجوق
 او غول لری یاز کونلریده خوارزم با یلا غلیده قیش کونلریده نورآ تاده اولتورماق نایب کو چوب
 یورور ایدی لر ۱۹۴۶ هـ ده علی تکین ایلیک خان نینگ او غلی نصر ایلیک خان سلجوق او غول لری فی
 ماوراءالنهر دین قطعی صورنده قونلاب چیقاردی و بولسب دین خوارزم و خراسان طرف لری ده
 اولتورماق نه مجبور بولدی لر منه سلجوقی لر نینگ بوتار نجه نیمه نه معلق یری بودور
 موندین کین کی بولر نینگ معظم واقعاتی فی اسلام تارخیلریده کورسونلر
 قراخان یوسف قدرخان و علی تکین ایلیک خان نینگ فات لری و محمود بغرا قراخان
 نصر ایلیک خان

۲۳ ربیع الثانی ۴۲۱ هـ ۲۶ می ۱۰۳۰ م ده سلطان محمود غزنوی فات اتیب ادرغیه او غلی

مسعود سلطان بولدی سلطان مسعود قدرخان نینگ کیوانغلی اییدی و او تراده مناسبت
 بک بخشی اییدی لیکن ۶۲۳ هـ ده سلطان مسعود طرفیدین خوارزم والی سی بولغان آلتو تاش بیلان
 علی تکین ایلیک خان نینگ آسیده حدود مسلمه سیدین توغولغان بیر منازعت یوزیدین اوروش
 چیقیب بولمخاربه ده آلتو تاش اولتوردی و علی تکین ایلیک خان مسلمه فی قلیچ کوچی بیلان حل قوی
 ۶۲۳ هـ ۱۰۳۲ م ده قراخان یوسف قدرخان وفات اتتی و اورنی نده چونگ اوغلی
 و لیعهدی محمودیان تکین قراخان یق تختیده اولتوردی و بغراخان عنوانی فی آلدی
 محمود بغراخان غایت تجربه لیک سیاسی اداره چی بیر زات اییدی بوزات نینگ دوریده قراخان
 لر دولتی نهته درجه ده سیخلیق و آسایش ده بایشادی غرب شمال ایلیک خانلری و اولیغوز
 ایلقوتی و قارلوق یا لغوسی دك دولت نده تابع چونگ و قوتلیک خانلر مرکز نده کامل اطاعت قیلماقده
 اییدی لر الحاصل محمود بغرا قراخان نینگ خواهی خارجی بیر دشمن بیلان محاربه اتکانی و خواهی داخله
 اهمیت لیک بیر اغتشاش نده دوچار بولغانی هیچ بیر روایت ده کور و لمدی ۶۲۶ هـ ده
 علی تکین ایلیک خان وفات قیلیب اورنیغده محمود بغرا قراخان نینگ یارلیغی بیلان علی تکین نینگ
 اوغلی ابو الحسن نصر ایلیک خان بولدی نصر ایلیک خان قراخان یق مرکز یی نده صمیمی اطاعت
 قیلماقده اییدی و سلجوق اوغولی لری فی دولت نده عاقبت بیر خطر بولادور دیب ایلیک خان
 بولور بولماس ماوراءالنهر دین کالاسور ب چقاردی نصر ایلیک خان نینگ سلطان
 مسعود بیلان مناسبتی نولایمخشی اییدی و سلطان مسعود نصر ایلیک خان فی برادریم دیر اییدی
 محمود بغرا قراخان ۶۳۹ هـ ۱۰۴۹ م ده وفات اتتی و اورنیغده ابنی سی طغرل تکین
 قراخان بولوب بغراخان عنوانی فی آلدی طغرل بغراخان داداسی و اکاسی دك یاقوت نده مالک
 ایماس راحت پرست بیر زات اییدی و بواو چون بونینگ دوریده مرکز قوتی صغیر قوتی شتاق
 نده یوز کلمتوردی

قراخانیق دولتی نینگ ایکلی غمبولونگا

طغرل بغرا قراخان تخت ده اولتوزب ایکنجی یی (۱۰۴۳ھ) ده نصرانیک یان وفات ایتیب اورنی نه اوغلی ابوالمظفر محمد الدوله ابراهیم تکین ایکلی خان بولدی و مذکور سیکده استقلال اعلان ایتیب غربی تورکستان نی قراخانیق مرکزنی دین رسما آیریدی و اوزی نه تاوغاچ قراخان عنوانی نی آلدی . بونینگ بیلان هم قراخانیق مقامی نه احترام قیلیب تورباقدە ایدی و اوزی نه ایکنجی درجه ده کی قراخانیق تەبەسی تەسقی قیلینا دورغان تاوغاچ قراخان عنوانی نی آلفان ایدی چونکه قدیم تورکچە ده تاوغاچ ویا تاغاج کلمه سی تابع و مطیع مناسیبه دور . الحاصل کوصورت بیلان پامیر و آلای تاغیری اینجه (سیردریا) اوترا ده فاصله بولوب دولت ایکلی نه بولوندی تورکستان اولکە سی نینگ شرتی تورکستان غربی تورکستان آتی بیلان ایکلی نه آیریلغانی اول دفعه اوشبودور . طغرل بغرا قراخان احت پرست بیرکشی بولغانی اوچون ابراهیم تکین نینگ بو حرکتی نه جدی و غلی صورته مخالفت ایلها قیلماي نینگ اسما احترام بیلغانی نه قاضی قیلیب آلدی . بولایکی دولت نینگ حدودی نی ۱۳ ایکنجی ضریفه ده کورلا دور . بودوره ده کی هم دنیا حوادتی دین بیر سحوق اغول لری نینگ ۱۰۳۹ھ ده غزنوی دولتی تی قطعی صورته مخلوب ایتیب خراسان و ایران و بعضی عراق اولکە لری نه ایتیلما قیلیب طغرل بگ نینگ مشهور سحوقی دولتی نی تورغانی دور .

طغرل بغرا قراخان نینگ وفاتی وایکنجی مارون بغراخان نینگ قراخانیق دوریده کی واقعه لر

طغرل بغرا قراخان ۱۰۶۲ھ ۱۰۶۵ھ ده وفات ایتیب اوزیمجه اینی سی مارون تکین قراخان بولدی و بغراخان عنوانی نی آلدی . بولایکنجی مارون بغراخان نینگ تخت ده اولتوزغان یی سحوقی دولتی ده ایل ارسلان سلطان بولغان ایدی . ایکنجی مارون بغراخان بیلان سلطان آپ ارسلان نینگ آسیده کی مناسبت دوستانه ایدی و بیر بیر لری نینگ اورده لری نه سفیر لریا یا باشواریلر

کین لوده سلطان آپ ارسلان نینگ لیسیم سدی ملک شاه نداینجی اردون بغرا قراخان نینگ ترکان
 قانون عنوان لیغ قیزی فی غایت دبدبه شانه مراسم بیلان توی قیلیندی - ملک شاه نینگ اوزیغ
 سلطان بولغان کچیک اونی سلطان محمود اوشلور ترکان قانون نینگ اونی دور (واقعه لری اسلام تاریخ
 لریده مذکور دور) - اناغربی قراخلیق حکمداری ابراهیم ناداغچ قراخان نینگ سلطان آپ
 ارسلان بیلان مناسبتی نجشی مایس ایدی . اخیرا بولایکی سی فینگ اراسیده کی دشمن ایک هر
 یکی لاسی نینگ اولوی بیلان نتیجه لاندی واقعه بودور که ۱۰۷۲ ۵۴۶۵ م
 ده سلطان آپ ارسلان ابراهیم ناداغچ قراخان بیلان اوروشماق اوچون تورکستان نه یوروش
 و ابراهیم ناداغچ قراخان هم سمرقند دین یوروش قیلیب خوارزم حدودی ده قاتیغ محارب لری بولدی
 اخیرا بیر میدان محارب سیده ابراهیم ناداغچ قراخان شهید بولوب عسکر لری پراکنده بولدی موندین
 کین آپ ارسلان ایگرتاب اوگور (آمودریا) دین اوتتی دور یا نینگ بوسیده ناداغچ قراخان طرفین
 حدودی قلی بولغان خوارزم بیک یوسف بگ اوزی نینگ آغینه قوی بیلان آپ ارسلان فی قاتیغ مدافعه
 قیلدی ذخیر مغلوب بولوب قلعه نه قامالدى واپ ارسلان نینگ عسکر لری هجوم بیلان قلعه فی الیب لیسیم
 بگ فی اسیر قیلیب آپ ارسلان نینگ کدی نه الیب کوردی لر آپ ارسلان یوسف بگ فی تور
 توروق نه تارتیب اولتورمکجه حکم قیلدی . یوسف بگ . مندک قهرمان بیر کشتی نه شونداغ محله
 قیلماق لایق مودیب اعراض قیلدی آپ ارسلان بوسوز نه کایب قویله ده کی اوق فی یوسف
 بگ که اتی داوق گمدی . یوسف بگ . آلدنیکده تورخان بیر اسیر نه اوتونگنی تگدورالاسین
 اوشبو نامرد لیکینگ بیلان بیز نینگ یورتیمیز فی الغالی مگد شیمو دیب آغزی فی بوزب آپ ارسلان
 فی تیللماق نه باشلادی بونینگین آپ ارسلان فوق العاده غضب لانیب قلیچی فی سوغوروب لیسیم
 بگ فی پاناماق اوچون یوگوردی و آیامنی تاییب قیلدی بوحالده یوسف بگ اوزی فی آپ ارسلان
 نینگ اوتیغنه اتی کیمی نینگ اچسیده ساتقلاخان چپاتی فی الیب آپ ارسلان نینگ تورساتی فی
 یاردی یوسف بگ فی ایدرده گی عسکر لری پارچه پارچه قیلدی لر آپ ارسلان هم بیر نچه ساعدین

کین اولدی و باش سیر قافان عسکر لری آرقه غه بانیب کنتی لر منه بیر حر لیس لیق نتیجہ سیدہ
 چونگی اکی اسلام تورک حکمداری اولتور لوب مینک لرچه انسان نینگ قانی توکولدی
 تا و غاچ قراخان لیق تخت سیدہ ابراہیم نینگ اوغلی شمس الملوک ایغچی نصر اولتور دی بو ذات ۷۲۴
 ده وفات قیلیب اورنیغہ علی تکیین ایدیک خان نینگ اوغلی ابو حسن علی تکیین تا و غاچ قراخان بولدی و
 بفراخان عنوانی فی الدی . یواکی حکمدار نینگ دوره لریدہ واقع بولغان حوادث خصوصیدہ معلوماتیمیز
 یوق در حسن تا و غاچ قراخان ۳۷۴ھ طر فیئیدہ وفات قیلیب اورنیغہ ایغچی نصر تا و غاچ قراخان
 نینگ اوغلی تخت ده اولتور دی یو کنتی نینگ قانی معلوم ایس انموانی قدر خان دور بو ذات آغرنه وقظه
 وفات قیلیب اورنیغہ اوغلی احمد تکیین تا و غاچ قراخان بولدی احمد تا و غاچ قراخان نینگ دریدہ
 غربی قراخان لیق مملکتی سلجوقی سلطنتی نینگ حکمیتی آستینغہ کیریب قالدی و بش طاعت بموقت صورت
 ده استقلال فی یوق اتتی واقعہ شود در کہ ۳۸۱ھ ۱۰۸۸م ده سلطان
 ملکشاہ غربی تورکستان نہ یوردش قیلیب احمد تا و غاچ قراخان بیرنچہ اوروش دین کین مغلوب
 بولوب ملکشاہ نینگ تولیغہ اسیر لوشتی و کین چہ ملکشاہ نینگ غربی تورکستان نہ حکمیتی فی قبول
 قیماق شرطی بیلان احمد تا و غاچ قراخان فی اور عنوانی بیلان غربی تورکستان ده حکمدار قیلدی و
 یانینب کنتی . لیکن اؤکسرخانی ملکشاہ نینگ حکمیتی فی قبول اتما ی استقلال اعلان الکانی اوچون
 ۳۸۲ھ ده ملکشاہ غربی تورکستان نہ کلیب اؤکسرخانی فی محاربه بیلان فقیاد قیلدی و یانینب
 کنتی لیکن ملکشاہ نینگ بوہم اکی حرب سفری بیلان تائین تیغیان حکمیتی آران بش طیل دوم
 قیلدی چونکہ ۳۸۵ھ ده ملکشاہ وفات قیلیب اوغول لری محمود و برکیاروق آراسیدہ
 سلطانیت تالاشی یوزیدین محاربه حقیقی و بوفرصت دین احمد تا و غاچ قراخان استفادہ قیلیب استقلال
 اعلان اتتی و ملکشاہ نینگ عسکر و نامور لری سی توغلادی احمد تا و غاچ قراخان ۳۸۸ھ
 ۱۰۹۵م ده وفات ایلادی اورنیغہ خاندان دین محمود تکیین تا و غاچ قراخان بولدی و ۳۹۰ھ
 ده وفات اتتی و اورنیغہ احمد تا و غاچ قراخان نینگ نبرہ سی یعنی قدر خان بن عسرخان بن احمد تا و غاچ

قراخان تخت ده اولموردی بود ذات نینگ آتی معلوم ایلاس دور و بکوشی ۵۹۵ هـ وفات
 اتی ، کیخچی مارون لغز قراخان نینگ دوریده کی و قعات خصوصیده معلوم تهمینر لوق نینگ مکی
 ده دور . چونکه بواسطه یل مدت احمیده موندان معظم دولت نینگ داخلی و خارجی مهم واقعاتی
 تولا بولماتی طبعی دور . اما مع الاسف بواسطه مدت ده کی واقعات خصوصیده تاریخ روایت
 لری نینگ برگان معلوماتی فقط یوقاری قیمتی مجمل و قسقه معلومات دین بجات دور . مذکور مدت احمیده
 شمال ایلک خانیقی خصوصیده حاصل اتان معلوم تهمینر توبنده کی مقدار ده دور
 شمال ایلک خانیقی یوسف قدر خان زمانه سیدین اعتبار ای کیخچی ارسلان خان نینگ اولادیده قرار
 ایدی و بولو ایلک خان لر قراخانلق مرکزنی غه دایما وفادار و اطاعتکار ایدی لر . شمال ایلک خان
 لری نینگ آت لری و ترتیب لری بودور که ، یوسف قدر خان شمال ایلک خانیقی غه اولاد و علی
 شرف الدوله ابو شجاع کیخچی ارسلان خان فی تمین قلیغا خلیقی یوقاریده ذکر قلیغیان ایدی بولوت
 ۶۳۴ هـ وفات قلیب اورنیغ اولی چغری کین ایلک خان بولدی و ۶۳۵ هـ اطر فیده وفات
 اتی ایننگ اورنیغ ابنی سی رکن الدوله محمود کین ایلک خان بولدی محمود ایلک خان نینگ وفاتیدین
 کین ابنی سی احمد کین ایلک خان بولدی بود ذات نینگ وفاتیدین کین محمود ایلک خان نینگ اولی
 اوچونچی ارسلان خان ایلک خان بولدی ، منه شمال ایلک خان لری نینگ آت لری و ترتیبی بودور
 لیکن محمود ایلک خان و آندین کین کی لر نینگ جلوس وفات تاریخ لر یقه متعلق معلومات تاپالما دیم
 و اوچونچی ارسلان خان دین کین کی ایلک خان لر خصوصیده هم ایضا نفوذک معلومات یوق دور
 لیکن ۵۳۸ هـ غه چه شمال ایلک خانیقی کیخچی ارسلان خان نینگ اولادی ده دوم قلیغانی و بولو ایلک
 خانیق آخر غه چه قراخانلق نینگ مهم بیرو لایتی و وفادار تابعی بولغان خلیقی معلوم دور

قراخان اردولتی نینگ تقییلغانی

کیخچی مارون لغز قراخان ۶۴۶ هـ ۱۱۰۳ م ده وفات اتی بود ذات نینگ اورنیغ قراخان بولغان کشتی لر

نینگ آت لری و عدد لری و واقعاتی مخصوصیده هیچ بیر معلومات ناپا ویم . لیکن بودولت
 نینگ ۵۳ هـ ۱۱۳۶ م غمچه دوم قیلغانی تاریخ روایت لری وار کولوبی سند لری نینگ
 بقاتی بیلان ثابت دور ۵۳ هـ ده قراختای خانی نوسی گورخان تمام شرقی تورکستان
 غم تیللا قلیب قراخان لردولتی نی ییقتی - بیانی توبنده قراختای دولتی فصلی ده کیلادو
 بونینگ بیلان ۲۸۰ میل دوم قیلغان و مغظم شرقی و غربی تورکستان یورت لری نی بدست و
 علم نینگ آن اگیز مرتبه لر یغیه تیکوزگان موصم تورک قراخان لرد (خاقان لرد) دولتی ییقیلدی
 اما غربی تورکستان ده کی غربی قراختایق دولتی ضعیف یلق نینگ مختلف فلاکت لیک
 دوره لری نی باثاب ۶۱۹ هـ غمچه دوم قیسلدی بیانی بودور که . تاو غاچ قراخان
 قدرخان ۴۹۵ هـ ده وفات قلیب اوغلی قلیچ خان تخت ده اولتوردی و بغراخان غولانی
 نی آلدی بوکشی نینگ زمانه سیده یعنی ۵۲۰ هـ اطرفیده بوجوق سلطانی سلطان خجری
 تورکستان غم هجوم قیلدی و قلیچ بغراخان قاتبع محاربه دین کین مضلوب بولوب سلطان خجری
 غم اطاعت قیلماق غم مجبور بولدی و ۵۳۱ هـ ده قراختای گورخان نوسی غربی تورکستان غم هجوم
 قلیب قلیچ بغراخان نی اوزر حاکمیتی غم تابع قیلدی و قلیچ بغراخان ۵۵۸ هـ ده وفات
 قلیب اوز یغیه اوغلی جلال الدین علی کورگان قراخان بولدی و جلال الدین علی کورگان نینگ وفاتی
 و آندین کین قراخان بولغان لمعلوم ایاس دور . بگر قراختای لر نینگ اخیر فی دوریده
 غربی تورکستان قراخاننی سلطان بیدی بوکشی ۶۰۶ هـ ده خوارزم شاه غم تابع بولوب ۶۱۹ هـ
 ده بوکشی فی محمد خوارزم شاه شهید اتی و بونینگ بیلان غرب قراخان لردولتی کاملاً ییقیلدی
 منه غرب قراختای ۵۲۰ هـ دین اعتباراً اول سلطان خجری و آندین کین قراختای دولتی غم
 و آندین کین خوارزم شاه غم تابع بولوب فقط داخلی استقلال لری فی محافظه قلیب یاشادی
 تفصیلاتی قراختای دولتی بایینده کیلادور -

قراخان لر دوریده اداره تشکیلاتی

قراخان لر دولتی ده قدیم تورک اداره مغنه سی فی محافظه قلینبیپ دولت نینگ باشیده خانان نینگ چونگی بولغان ذات قراخان (خاقان) عنوانی بیلان تور و دایدی اما قراخان نینگ استیده کی حکمدار لر عواما کی درجه ننه آیریلورایدی لر

(بیرسخی درجه) ایلیک خان لر درجه سی ایدی ایلیک خان لر مملکت نینگ مرکز دین اوزاق چونگ حصه لری ده قراخان نینگ نابیی صفی بیلان اوز منطقه لری ده غایت چونگ اختیارات غه مالک بولور نفیرتا مستقل صورت ده اوجسه لر فی اداره قیلورایدی لر و اوز آت لریده یارماق (پول) باستور دور ایدی لر و حدود لری توتناش بولغان بات دولت لر بیلان حرب صلح قیماق واد دولت لر غه اوز آت لریده الهی لری بار ملک و اولر نینگ الهی لری فی قبول اتک دک چونگ ایش لر غه صلاحیت لری بار ایدی و بوسبب دین تولاراق اسلام نورخ لری ایلیک خان لر فی مستقل حکمدار لری ایدی دیگران گمان غه توشمیش لر دور (ایکسخی درجه) قراخان لر دولتی غه تابع بولغان داخلی استقلال غه مالک یکچیک بیرلیک خان لر و قبیلله بگ لری نینگ درجه سی ایدی . بولر نینگ داخلی استقلال لری فی قراخان لر احترام قیلورایدی و اوز منطقه لری غه مخصوص اداره شکل لری و اجراءات لری و دین و عادات لری ده کامل اختیارات و آزادلیق لری بار ایدی و اولر نینگ خلیق و یا بگ یک منصب لری اوز اولاد لری غه میراث قالورایدی و قراخان لر اوز طرف لری دین بیرکشی فی تعیین قیلاس ایدی لر . بولخان لر نینگ مهم راق لری بولر دور ، قوجو ، باش بلیق ، امیسیل (چوچک) ، ایکی اگوز (آلتای) ، قول بارکول و ایدوچ ایل (غربی کانسو) اولکه لری اولیونوخانی ایدیقوت نینگ اداره سیده ایدی ، ختن ولایتی چووی و یا قلیچ خان عنوان لیغ بیررلیک خان نینگ اداره سیده ایدی . ایلی دریا سی نینگ شرقی دین باشلانیب ایرتیش دریا سی غه چوچوژ و لغان تیه سوا دلکه سی قارلوق خانی نینگ اداره سیده ایدی و قارلوق خانی

یالغو عنوانی غه مالک ایدی ، تریم (حاضری لوب) وچرچ اولکله لری ده کی سرلیج اولغور لرنی
 بیرریکیخان اداره قبول ایدی ، کوکچه تینگیر (بالاش کول) نینگ شامیده کی حاضرده روس
 سمی پلانیسکی آتایدورخان اولکله کرده اولتور و قلوغ یغما ، توخسی ، اوغراق قبیلله لری پر
 دین خان و یا بگ لری نینگ اداره سیده ایدی لر لیکن بوجان و بگ لری نینگ اوزات لری
 ده یاراق باستوراق دیات دولت لر بیلان مناسبت پیدا قیلماق غه صلاحیت لری یوق ایدی و
 قراخان و یا ایدیک خان لر حصویر دین تعیین قیلینغان نالیله مامور لری وقاضی لر و عسکری منصبدار لرنی
 قبول اتمک اولر نینگ ایش لری غه یاردوم قیلماق غه مجبور ایدی لر و بولایش لرده یاقوپ توغرا قراخان
 و یا ایدیک خان غه مربوط ایدی لر و یورت نینگ یایاتی دین معین بیرعت دار فی قراخان و
 یا ایدیک خان نینگ خزانه لری غه بر مرک دایر لیغ مقدار ییچه سکر بر مرک غه مکتف ایدی لر

غرب ایدیک خانلیقی نینگ اداره شکلی قراخانلیق نینگ باشقه منطقه لریده کی اداره شکلی دین فرق
 لیغ ایدی چونکه ماوراءالنهر اولکله لری اوزون دین پری اسلام حکومت لری نینگ قولیده بولوب یک
 داخلی مشغل خان لری یوق و هرینه دالی و حاکم و باشقه مامور لر مرکز دین تعیین قیلینماق اصولی غه تابع
 یا شاب کلگان اولکله لر ایدی و بول اولکله لر قراخان لر دولتی نینگ قولیغه توشکا دین کین هم ایدیک خان
 لر و کین کی تاو غاچ قراخان لر هم مذکور اصول بیلان اداره قیلدی لر ، عمومی اداره ایش لری مالیت
 و عسکری ایش لرنی نظام و مراقبت آسینده توتماق و دولت غه تابع کچیک خانلیق و بگ یک لری نینگ
 اطاعتی فی تأمین قیلماق مقصدی بیلان تمام قراخانلیق مملکت لری تولا ولایت لر غه تقسیم قیلینغان
 ایدی و هر ولایت ده قراخان لر و یا ایدیک خان لر طرفیدین ممثل لر دالیله مامور لری وقاضی لر و
 عسکر منصبدار لری و کانی درجه ده عسکر قولور لور ایدی . ولایت فی آیل دیلور ایدی
 (عاجی خریطه لر ایل لرنی کورساتیلدی)

قراخانلیق اولکله لریده مکمل بیر عمومی پوسته بار ایدی وینه هم حادثه لرنی مرکز غه و یا مرکز
 دین اوزاق منطقه لر غه و حد و لر غه ایلگ یک بیلان سیکوز مک اوچون کاشغور و ملا ساغون مقام

حدود آسپده منتظم بیر جینج اوستیغه قاز قلیب مناره لر یا بلغان ایدی و مهم خبر لر نی مذکور
مناره لر اوستیده کی تعلین قلینغان آدم لر کوند زده بایراق حرکتی بیلان و کچه ده اوت یا متق
بیلان نینه بیر مناره اوستیده کی لر نه بیلور و رایدی لر و اولر نینه بیر مناره اوستیده کی لر نه
بیلور و مسل صورتده آن اوزاق حدودده واقع بولغان مهم حادثه نینگ خبری بیر اکی کون بجه
پایتخت نه آنکلا نورایدی ، منه بو خبر واسطه سی تقریباً حاضر تی عصر میرزه کی تلگراف نینگ
خدمتی نی قیلورایدی ، حاضرده بو مناره لر دین تولا سی موجود و دوزانی جنوب مملکت لریده تیم
و شمال و شرق ده تور و یاکه تور و یلیکده دور

عسکر تشکیلاتی

قراخان لر اوزااعت لر ی نی قبول ائکان تورک اقوامی دین مایات و عسکر آورایدی لر و بوقا نو ده
مسلم و غیر مسلم نینگ فرقی یوق ایدی و بوسیمات سایه سیده خزانه نه مهم واردات کلگان دک
تولا جنگا در و شجا عتدک عسکر لر غیر مسلم و جنگجوی قبیلده لر دین کلورایدی . بواچون قراخان لر
مسلمان غیر مسلمان تورک لر دین مرکب نایت منتظم و قوتدک عسکر نه مالک ایدیلر ، و نهایت نختی بیر
عسکر تشکیلاتی نه ایگه ایدی لر و بولت تشکیلات حرب فنی اعتباری بیلان او شبولورت قسم ترتیبات دین
عبادت ایدی (۱) هجوم چی قول لر ترتیباتی (۲) کچه ده دشمن قراول لر ی نی توفینوسوز تولا توب
آلماق اوچون مخصوص قطعه لر ترتیباتی (۳) عسکر نی دشمن هجومیدین و کچه باسقونی دین س قلا
ماق نه مخصوص ترتیبات (۴) عسکر نینگ معتمدای دار زاق تقسیماتی مخصوص دفتر لر نه یاز یلیب
بک آچوق و منتظم بیر شکل ده بولماق ، قراخان نینگ رسمی مخصوص بایراقی آل ننگ لیک
ایک شانی دین قلینغان توفوز وانه بایراق ایدی و مذکور ننگ ده شانی دین متبار لالغان بیر کونوک
قراخان نینگ شیده تولا توفوز وانه بایراقی تورت یانده کتار یورایدی بو مناسبت سلا قراخان نی توفوز و غلوق غلن دیلورایدی
توفوز مدنی مبرک قلم دین او شبولر نه میز نوره اقلینغان قلی معنه لر دین بیر ی دور) قراخان نینگ تومیده
کی خان لر نینگ بایراق لر ی هم آل رنگ لیک بولوب عددی توفوز دین آز بولورایدی قراخان لر نینگ

عسکری و عسکری موزیکه لربا ایدی حاضر قی دو باق دکا نای و سوزای ایریمیز اوز وقت نینگ عسکری
موزیکه سی دین قالغان بیر نمونه دور ، قراخان عسکر لری نینگ اورووش و قسیده جهیه و مرکز استیده
بیر خصوصی پوسته لری بولور ایدی

قراخان لرد و ریدیه شرقی و غربی تورکستان نینگ مدینتی

قراخان لرد و ریدیه غربی تورکستان ده مدینت نینگ نهتها درجه ده افشاق افغانی تاریخ کتاب لریده غایت
روشن معلوم دور . سمرقند ، بخارا ، مرغیان ، اوزکند شهر لری اوز زمانه نینگ آن معروف
مدینت و علم مرکز لری ایدی بواولکه لرده قراخان لرنینگ باقیله ورغان جامع و مدرسه و مزار گنبد لری و
حکومت بنا لری دیول لری و کوپر و کسرای و نگر لر غایت تولار ایدی . بونلار نینگ اثر لرنینگ
بعضی سی نینگ خرابه لری حالاهم موجود دور . اما شرقی تورکستان نینگ اوستیده کی مدینتی و
آبادی قی دین اسلام تاریخ لری نینگ تولار اقی فصل و قسقه ویرا قیدین آنکلاخان معلومات فی بیرادور
لیکن شرقی تورکستان اهل سییدین بولغان دیبا کوزی بیلان کورگان مشا هده لرنینگ روایت
لری و بولعصر سیزده کشف بولغان اثر لر غه کوره - قراخان لرد دوری مدینت و شرقی یوزیدین
شرقی تورکستان نینگ آلتون دوری ایچا نیکی ثابت بولما قده دور . بنا علیه اودوره ده کی
مختلف مدینت منظر هری فی باشقه باشقه عنوان لر استیده ذکر قیلا میز

علم

قراخان لرنینگ تاسیس قیغان مدرسه لری دین اسلام علم لریده و فلسفه و اجتماعیات علم لریده غایت
تولار متبحر عالم لر حقیغان ایدی اگرچه تاریخ کتاب لری اوز زمانه لرده تیشکان عالم لرنینگ آن لری
و ترجمه حال لری فی بک آذربان قیلا دور لیکن بیرنجه ترجمه حال لری و اثر لری معلوم بولغان شرقی
تورکستان عالم فیلیوف و ادیب لری آزابولسه هم بولر نینگ اسلام علمیده مشی کور و ملکان
ذات لر بولغان یعنی اوز زمانه ده شرقی تورکستان ده علم ترقی سی نهتها درجه ده بولوب علمای نینگ غایت

تولا ایچا نیکی نه آن قوی دیل دور ، اسلام فیلسوف لری نینگ آن چوگی سانالغان و ایننگ علم
 زنبه سی نه هیچ کشتی تیلیانگان فاراب لیغ ابوالنصر محمد شرقی تورکستان لیغ دور . بو ذوات بلا س
 یا قسینده کی تالاس ایلی نه نالیغ فاراب شهری دین بولوب اولوغ ترخان آتلیغ بیر قارلوق قسینل زاده
 سی نینگ اولغی دور . بو ذوات تحصیل فی تالاس بلا سارون و کاشغیر مدرسه لریده تکمیل ایلا گان دین
 صونگره اسلام عاییده سیاحت قیلیب بغداد و شام و مصر فیلسوف لرینی حیران اتتی و آنکا اسلام
 فلاسفه لری ایکنی ارسلو عنوانی فی بردی لر . بو فیلسوف نینگ منطق ده تألیف قیلغان کتاب لری
 - احصاء العلوم و التعریف بانواعها - آتلیغ نظیر سیر بر دایرة المعارف فی د - اسپاسه المدنیه -
 آتلیغ کتابی و باشقه تولا تألیف لری زمانه میر غه چه قالمیش دور . مشهور اسلام حکیمی بولغان بخارا
 تورک لریدین ابولعی بن سینا علم لری فی فارابی نینگ کتاب لریدین قولغانی فی بیان قیلیب دور .
 بو فیلسوف (فارابی) هر علم ده نظیر سیر بولغان نینگ اوتیغنه موزایقه قیاده هم بیر خیرخیز درجه سید
 ماهر ایدی و بولگون غه قدر ایننگ ستری غه موزایقه عالم لری وقت بولالغان (سامع لری فی کولورک
 ویندلاق و اوغلا تاق) تاثیر لری فی بیرادوغان صورتده لغمه لر چالور ایدی . و قالون فی اوشبو
 فارابی اختراع قیلغان دیگان روایت لربار دور . بو فیلسوف نبیست دین آسوق تیل بیلور
 ایدی . بو کشتی شوپنه علم و فیهائی بارلور و هیچ بیر منصب بته قبول تهای و حتی بیروای هم
 توغای حقیقی بیرونه لرین بیلان دینا دین اوتتی و خلق نینگ صحبتی دین طبعاً قاجور ایدی و تولا
 وقت لر خالی بولوی لریده و درخت لرا کسیده اولمور و ب کتاب لری فی یازار ایدی . تولا راق
 عمری فی بغداد و شام و مصرده اوکوز سه مو تورکلوک عالمی غه غایت چو تور علاقه سی بار ایدی تا وفاتی
 غه چه تور کچه کییم کیدی و کسن یاشیده شام ده وفات اتتی
 و فقه و تفسیر حدیث علم لریده امام عنوانی فی آنلغان عالم لر خلی تولا ایدی امام محمد بن ابی اسحاق
 علاء الدین ختینی بوجله دین دور . ادبیات غه کلک . تورک یورت لری فی سیاحت
 قیلیب تورک لغت لری و خلق ادبیاتی فی توپلا بیلان لغات التکرک آتلیغ بیر فاموس تألیف

قیلغان محمود بن محمد کاشغرنینگ چونگ عالم و ادیب لریدین دور . لوقاموس اوزمانده هیچ منلی
 یوق وینگی اختراع صورتی بیلان تألیف قیلینغان بیر کتاب یکانکی تاریخ بیگانلرله معلوم دور
 شعر و ادبیات بابیده و تورک لغتی نده جامع الحق و تورک لر نینگ اجتماعی سویه لر ی نده تیکماج
 یق ده کینا بولغان قوتاققو بیک آقینگ منظومه کتاب هم بیرلا ساغون لوغ بولغان یوسف تایانغوز
 نینگ تألیفی دور

آبادلیق

قراخان لر دوریده شرقی تورکستان حاضر قی دین پنجه حصه زیاده آباد ایدی اودقسنده
 بارشهر لر دین تولاراتی حاضر ده یوق دور . و بو شهر لر نینگ بعضی سی نینگ خرابه لر ی بار و آت لر ی معلوم
 دور و بعضی سی نینگ اتی هم اونو تولمیش دور و تاریخ خبررگان بیر مو پنجه شهر لر نینگ حاضر ده خرابه
 لر ی هم قالمايدور . تاریخ رشیدی نینگ مؤلفی اوزی نینگ سیاحتی ده شرقی تورکستان
 ده کورگان شهر خرابه لر ی و مناره و گنبد و جامع و مدرسه خرابه لر ی خصوصیه ده اوزون بیانات بیرا
 دور . بو شهر لر دین تاریخ ده آتی بار و بیر لر ی تحقیقی و یاققرسی صورتیه معلوم بولغان لر ی فی
 ۱۳ خریطه ده کورساتیلدی قراخان لر دوریده یول لر و استنگ لر و هر قسم عمارت لر و جامع
 و مناره لر و مدرسه لر غایت تولانبار قیلینیش و در خصوصاً کاشغور و قش و کوچا و دلا ساغون و بارشخان شهر
 لر ی غایت منظم آبادلیق نمونه لر ی ایدی و وجودش بلیق و ایلی بلیق و چونگ بلیق و گیکت شهر لر ی قراخان
 لر دور ی نینگ بگ چرایلیغ آبادلیق منظره لر ی فی بو کولعه چهپ قلاما قده دور . اوزمانده گیرمه
 دین آشوق شهر لر ی بولغان قش و ولایتی ده حاضر ده یالغوز آکته غیینه شهر بار دور

صناعت

قدیم دین صنعت ده نهایت اوستا بولغان شرقی تورکستان لیغ لر قراخان لر دور ی ده صنعت ده
 تولاترقی قیلدی لر . ایک قورق تریه قلیاق و ایک تیارلاماق و ایک دین شایی و ایلکس و مستم
 توقاماق قراخان لر دوریده رواج تاپتی . معاریق صنعتی قراخان لر دوریده کما یغنه تیرکان ایدی

دیک نایز دور چونکه او قسده بنار قلیخان جامع و مدرسه ماره و گنبد و حمام و با شقه عمارت لر نینگ
 خرابه لر ی ده کور و لگان اهریق لر بونگا شاد دور ختن نینگ یاقینی ده کشف بولغان آلتون سیریلغ
 عمارت لر دکاشی لیغ رواق لر دکاشغ حوالی سیده کشف بولغان قراخان لر نینگ مزار لر ی نینگ خرابه
 لر ی ده کی صفت اثر لر ی یوقا یلغی سوز و میزنی را ثبات ایتا دور بومهاریق اثر لر ی نینگ
 بولگونعه چه اور خالی سلیمان ساق قالمغانی نینگ اچوق ایکی سبی بار دور ۱۶ بوعمارت لر نده تاش شیتا یمای
 پیشیغ کسک دین و یاغاج دین بنای قلیخان یلغی دور ۲۶ قراخان لر دین کین شرقی تورکستان
 غایت متعصب و پیغمبرچی و یا قوغچی عمارت چی لر نینگ تولاباجوم لر ی دور ، ختن و کرایا و چرچن و کاشغز
 و اوچتورپان و کوچا و فرا شهر و تورپان و قول و یایچ آل (دوگموناگ و نشتی) اطراف سیدین کشف بولغان
 ایک دیو لنگ و بوز کیمیک یک پارچه لر ی و خصوصاً یوسف خدرخان زمانه سیده ختن ده شهید بولغان ۳۴
 عسکر لر ی نینگ کن لر ی غده کوره قراخان لر دور یده کیمیک توقو قاق ده کی تورک لر نینگ مهارتی لغت یزده
 لایق دور ، او دور ده یا ساغافلیقی معلوم بولغان آلتون دکوش و باقر و توپچ دین یا ساغافان هر
 قسم زینت اسباب لر ی و حرب آلت لر ی و او ی اسبابی وزر امت آلت لر ی و خصوصاً قاش تاشی دین
 یا ساغافان بلینزوک و بوزوک و کمر توقا لر ی و کایاق و تخمه و پیاله لر بولصاعت لر نینگ انکشافی و هنر مند
 نینگ سلیقه لر ی نینگ ترقی قلیغانی فی کورساتا دور ، کاشی یق صناعتی حاجت دین یزده درجده
 آشقا یلغی شرقی تورکستان دین یات مملکت لر غده او دور ده آلتون و نیمور و باقر و قاش تاشی ساغافانی
 دین معلوم دور قراخان لر و ایک خان لر نینگ آت لر یده باستور بولغان آلتون دکوش و باقر
 یارماق لر پیرسبونغ ، برلین ، لندن ، موزه لر یده بار دور ستانی لین پول قراخان لر
 نینگ و ایک خان لر نینگ آت لر ی و جلوس وفات تاریخ لر یی مذکور موزه لر ده کی یارماق لر دین آغانی
 فی یازا دور زراعت و تجارت و ثروت

شرقی تورکستان نینگ آتی شهر و تورپان اوکده لر ی فی کورگان کشی اولغی نظریده بولورت لر نینگ
 تمام مصنوعی اوستننگ ایریق لر دین سوغار یلیب آباد بولغانی فی و بونینگ سیر بواو کده لر ده آباولیق

هکانه سیريستی فی کور ادور و بولکور مک بولورت اهلای سی نینگ پنجه مینگ ییلدین بری شهر و
 کنت حیاتی (زرعت و صنعت و تجارت) بیلان یاشاغلیستی فی تامل سیر بیلکی غه کافی بیر دلیل دور
 حاضرده آباد بولورت لوده کی اوستنگ ایریق و آژمه لر نینگ تولاراتی قراخان لردوریده زرعت ایش
 لری فی آسلا شوزماق اوچون وجود غه کلتور و انگلیکی معلوم دور و حاضرده دیران بولغان و قراخان لر
 دوریده آباد بولورت لوده کی حد سیر تریم ایر لری و اوستنگ و آژمه اثر لری نینگ تولایقی او وقت
 ده زرعت نینگ غایت تولایقی و نهایت مترقی ایگلیکی فی آچوق چه کور سانا دور و سوسیز لر لری
 زرعت قیماق اوچون تاغ لری فی تشیب سوا توکوز مک و کاریز لر کا و لاما ق اوزمانده بک و اج تاپقان
 ایدی نیکوز تاغ تشوک لری و کاریز لر دین زمانه میز غه چه قافانی تولاد دور ایشیق زرعت لری دین
 باشقه کینوز و هر قسم اویناش و سیده و چپکه گیاه لری دیاغ جوباتی تولار تریجور ایدی و باغچی لریق
 منتها درجه ده رواج لیغ ایدی

شرقی تورکستان نینگ اچسیده جنوب یورت لریدین هر قسم مصنوعات فی شمال یورت لری غه کلتور و
 حیوانات و محدنات غه ساق و بولونگا مناسب کاروان تجارت لری و دوکاندار لریق غایت مروج ایدی
 (کاروانچی سوداگر لری فی آرقیش و دوکاندار لری کنت چچی و سیلور ایدی) و چین و تبت و غربی تورکستان
 و ایران و هند و سنان غه کاروان لری شرقی تورکستان دین صنعت و کان محصولاتی حیوانات لیب
 باریب ساتار ایدی لر و چین دین ایپک کیسم لیک لر و چینی و هند و سنان دین ادویه و رنگ کور
 ایدی لر خصوصاً هند و سنان و تبت تجارتی خلق سهار لری نینگ انحصاریده ایدی الحاصل
 قراخان لردوریده کی تیخیج لریق سایه سیده تجارت ایش لری بک ترقی قلیب سیما نینگ شرقی و
 غربی آراسیده کی تجارت شرقی تورکستان سهار لری نینگ انحصاریده بولغاندک ایدی
 قراخان لری تجارت و سیاحت سفر لری فی آسلا شوزماق اوچون چونگ یول لر اوسیتده هر قوناغده
 نگر و ساری لر و اوترا یول لوده قودوق و پناگاه لر بنا ر قیلدوردی لر و یول لار چچی لر نینگ بیک لرینی
 و اولاغ لری نینگ اوت ویم لری فی تیار لاما ق و هر ایش ده راحت لری فی تأمین قیماق اوچون

مخصوص لنگرچی لر تعین قلیغان اییدی و بولنگر لر دین مخصوصا چول لرده با قلیلیغان لر سی غم هم مقداره
 وقف لر لر تعین قلیغان اییدی لر بولنگر و وقف لر دین زمانه میسر غم چه قافا لر سی تولد دور
 چول لرده کی یول لرده یولاوچی لر نینگ آریز کتمک دین سا قلاما قی اوچون یول لر غم یا قیاج وین
 علامت لر تیکلا لوز ایدی لر و بول علامت لر نی اولاد بعضی یرده ایلا دیلیور ایدی قراخان لر
 دوریده با سا لغان شخصی عمارت لر نینگ خرابه لریده کور و لگان آلتون سیرغ لر و جوا سرده کوز قویو کوز
 با سا لغان آلتون و کموش اوی اسباب لر سی و موندین باشقه تجمل آلت لر سی و آلتون و کموش با میور لر
 و جوا هر سلاین زینت بیر یلگان کیم لر غم کوره اوز زمانه ده مشرقی تورکستان اهل سی ایچ تاریخچه
 کور میگان بیر درجه ده بای بولغا نیقی معلوم بولا دور

قراخان لر دوریده شرف عنوان لر سی

قراخان لر نینگ مختلف عنوان لر سی بار ایدی . شجاعت بیان مشهور بولغان و یا چونگ نظرنه نایل
 بولغان قراخان لر بغراخان و یا قرا بغراخان و یا تونگا خان (قاپلان دیکدور)
 عنوانی نی آورا ایدی لر مرکزیتی قوتلاندور مک دولت لر آرا سیده سیاسی موقعیتی نی تقویه
 آتمک غم موفق بولغان قراخان لر قد زرخان (مقتدر و نفوذ لورغ و دیکدور) عنوانی نی آورا ایدی لر
 غریت ده راسخ بولغا نیقی غم اشرار بولماق اوچون قلیچ خان عنوانی نی آغان قراخان
 و خان لر هم بار ایدی لر ، علم ده شهرتی بار قراخان لر کولی بیلگا خان (تکیزک عالم)
 عنوانی بیان یاد قلیلیور ایدی لر ، قراخان خانذانی دین بولغان شهراده لر نی عواما تکیین
 دیلیور ایدی بعضی سی فی تو بیم عنوانی بیان هم یاد قلیلیور ایدی شجاعت ده معروف بولغان شهراده
 لر توگا تکیین (قاپلان دک شجاعتیک) یا که آپ تکیین (پهلوان شهراده) یا که یا خان تکیین
 (فیصل دک قوتیک) عنوان لر سی بیان شرفلوز ایدی لر قراخان خانذانی دین بولمسه بود دولت غم
 فوق افساده هم حرلی خدمت لر قلیغان ایل زاده لر غم هم آپ تکیین عنوانی بیر لیور ایدی لر

دولت آدم لریدین وزیرنی یوغوروش دیلورایدی . ایشیک اغاسی یعنی دربار وزیرنی
 فی تاپانخو (قراخان درمیده آسیده هتاد لیخ کشتی دیکدور) حکمت نینگ بیرنچی ده قراخان
 نینگ یایی بولغان کیمین فی ایللیک خان دیلورایدی . داخلی استقلال غه مالک بولغان برلیک
 خان لر فی بیرنچی درجه ده کی سی چوؤی ۲ بنچی درجه ده کی سی یالغو ۳ بنچی درجه ده کی سی
 توقسین ۴ بنچی درجه ده کی سی باشقان دیا بوشقان دیا بوشقا عنوان لر سی غه مالک بولور
 ایدی لر . برلیک خان لر دین مالغوز اوغوز خانی ایدیهوت عنوانی فی کونتره مکده ایدی

قراخان لر نینگ خصوصی کاتبی فی آلیمنخا دیلورایدی . عسکر منبدر لر فی عموماً باشقان دیلور
 ایدی و سوباشی دیمک مالغوز باش قوماندان غه مخصوص بیر عنوان ایدی . شجاعت ده شهرت
 تاپقان عسکر غه بیرنچی درجه ده آلب دیکنجی درجه ده سوتقان دیلورایدی (هراکی سی پهلوان دیکدور)
 . یورت اصل زاده لر سی غه بیرنچی درجه ده نر خان دیکنجی درجه ده بگ و اوچونجی درجه ده بای

عنوان لار بیر دیلورایدی

قراخان لر دوریده تورک تیلی و ادبیاتی و بوبابده کی اثر لر

قراخان لر دوریده هر ایشده تورکلوک و تورک غننه لر ی کاظم محافظه اتلیگان دک تورکچه تیل هم غایت
 بخشی محافظه اتلیکده ایدی . دولت نینگ رسمی تیلی خالص تورکچه ایدی . شرقی تورکستان
 محرر لر ی بات کلمه لر فی ایشلا مکدین طبعا قاجیب یات یورت لر دین کلگان لر سه لر غه تورکچه ات قویا
 ایدی لر و آن ییچیکه فکر لر فی افاده قیماق اوچون تورکچه کلمه لر سپ یا قیماق غه کوشش قیلور ایدیلر
 بودوره ده تورکچه ادبیات نولار ترقی قیلغان ایدی . اخیرده کی خلق ادبیاتی دین باشقه نهایت بای
 بیر مکتب تالیف ادبیاتی بار ایدی و خالص تورکچه تیل ده دینی و ادبی و نظم و نثر لار کتاب لار تالیف
 قیلینغان ایدی . منه بصورت سیلان خالص تورکچه ادبی تیل بار ایدی

نظام رسمی مکتوب و دفتر لر و خلق آرا سیده کی وثیقه لر و معامله و دفتر لر ی خالص تورکچه بولوب اولغوز
 القباسی سیلان یازیلور ایدی و دیمک که اودوره ده عربجه الفبا رسمی صورتده و خلق آرا سیده عمومیت

صورتی ده قبول قیلینمغان ایدی و تولاراق دینی کتاب لر و ادبی کتاب لر نینگ همه سی اویغور الفبای
 بیلان یازیلور ایدی . فقط علما و بعضی کتله لر عربچه و فارسیجه سیکور ایدی لر و بوتیل لرده یازمغان
 کتاب لر عربچه حرف بیلان یازیلور ایدی قراخان لر نینگ اخیرتی دوره لریده تور کچه سوز
 لر نی و کتاب لر نی عربچه حرف لر بیلان یازماق رواج تاپتی لیکن ترکیب اعتباری بیلان عربچه کتبت
 قاعده سی بیلان یازمماق نی قبول ایلیدی بلکه اویغور کتبت قاعده سی غه تطبیق قیلمیق توح نینگ یانیغه
 الف و مضمون نینگ یانیغه و او و سکور نینگ یانیغه با حرف لر سی یازمماق صورتی بیلان قبول اتتی لر
 حاضر نه چه بوقاعده شرتی تور کستان نینگ کتبت شکله ده بیر مقدر رعایت قیلینما قده
 دور مثلا برگان ، تورسون ، قیلیم کلمه لریده بوقاعده کلی صورتده رعایت قیلینما قده دور چونکه
 اگر عربچه کتبت قاعده سی بیلان بو کلمه لر نی یازار بولساق برگن ، ترسن ، قلدیم شکلی بیلان یازیلادو
 اما هر حالده قراخان لر دوریده عربچه حرف لر کسمی صورتده بیج قبول ایلما دی و تا دولت
 بیتیلغونچه کسمی کتبت دایما اویغور حرفی بیلان ایدی ، قراخان لر دوریده خالص تور کچه تیلده
 نظم و نثر بولوب هر موضوع ده تولو کتاب لر تألیف قیلینمغان خرم دور لیکن بو اثر لر دین ایکی سی زمانه میمنرنه
 چه کلیب دور (بیری) قوتانقوبلیک دور (برکت یک علم و دیکدور) بو کتاب چونگ باشیدن
 آیماغ نظم بیر کتاب دور و ۵۰۰ بیت دین آشوق راق خالص و پاکیزه تور کچه تین بیلان یازیلیب
 دور و باشیدن آیماغ غه چه یوز کلمه دین آرزاق عربچه کلمه لر بار دور و هر تم سس کلمه لر حقیقده تولو
 قیتیدیک فلسفی و اجتماعی ملاحظه لر غه مشتمل بیر کتاب دور و بودوره ده شرتی تور کستان ده کی مسلمان
 تورک جامعہ سی نینگ مدینیت یوزیدین تولاتر تی ده ایکنایمکی نی بو کتاب ده کورساتیلادور
 بو کتاب نی اصلی با ساغونوغ بولوب کاشغرده قراخان نینگ تایانغوسی (خاص حاجب یاکه اشیک
 آغاسی) بولغان یوسف خاص حاجب ۴۷۰ هـ دیه یازیب بو تأرخیدین کین غرب تا و غاچ قراخان
 بولغان ابو علی حسن بغرانا و غاچ قراخان نینگ حضوری غه هدیه یه لقتیدیم اتکان ایدی
 و بو کتاب نی تمام اویغور الفبای بیلان یازغان ایدی حاضر ده هم اصلی نسخه سی شونداغ با سیمیش دور

(بہ ہیری) دیوان لغات الترک دور بوکتاب - کاشغر عالم لیدین بولغان محمود بن محمد تورک
تیلی فی وادیاتی فی توپلاماق اوچون تورک پورت لیدیه بیر سچہ ییل سورگان اوزون سیاحت نتیجہ
سیدہ توپلامان تورک لغت لری غہ جامع بھر قاموس دور وچونگ اوج جلد دور و دینا دہ
او وقت غہ چہ کور و ملکان میر طرزہ غایت منتظم و ترتیب ایک بیر شکر دہ تالیف قیلینغان بوقاموس
تورکستان بولک لری نینگ تالیف قابلیت لری نینگ بلب لکی فی کورستان دور بوقاموس
دہ بیر تورکچہ لغت فی یازیب فی عر سچہ غہ ترجمہ قیلینب دور و غابا بیر تورک سیتی دیا بیر مثل فی مثال
صورتی دہ کلیموراد دور بوصورت بیان ہم قدیم تورک لغتی فی و ہم خلق ادبیاتی فی کورسایتب ایک
فایده غہ جامع بھر کتاب دور بوکتاب فی عر سچہ تفسیر بیان یازماق نینگ باعثی بودور کہ
اوزماندہ جمعی خلیفہ لری نینگ دولت آدم لری نینگ تولاراتی تورک بولوب عسکر و نامور لرنینگ قسم
کلی سی تورک بولغانی اوچون خلیفہ لرو عرب لرنینگ تورکچہ تیل فی بلبیک غہ حاجت لری بک یادہ بولغان
ایدی . بنار علیہ محمود بن محمد بوقاموس فی عر سچہ غہ تفسیر قلیاق صورتی بیان تالیف قیلینب اوزماندہ
کی خلیفہ المقتدی باحر اللہ جمعی غہ سیدہ قلیخان ایدی ، اوزرا زمان لردہ تورکستان
دہ تورکچہ تیل نینگ ایچکیک بات کلمہ لرو خصوصاً سچہ و فار سچہ کلمہ لرو کیری قلیخان و بونینگ اوستیغہ
تازمانہ میز غہ چہ اوکان محرو و مؤلف و شاعر لرو قصد ایات کلمہ لرو فی اثر لیدہ تولایشماکان سبب
دین تورکستان دہ تولانر سہ لرنینگ تورکچہ آت لری اذو تولوب اوزنیغہ بات کلمہ لرا ایشلا نیلمکدہ دور
بولو اذو تولغان تورکچہ کلمہ لرو دیوان لغات الترک دہ تاپیلادور و یلیمینر فی توزمک اوچون
بوکتاب غایت مہم خدمت قیلا لایدور . بوہر کی کتاب تورکیہ دہ و بیر سچہ اور و پا مرکز لیدہ بکسور
ولدی و تورک تیلی فی وادیاتی فی تدقیق قیلا و رغان تیل عالم لری نینگ ان ایشاچیک مرجع لری اوشبو
ایکی کتاب دور قراخان لرنینگ محصر دولت لرا رسیدہ کی سیاسی موقعی

قراخان لرنینگ جمعی خلیفہ لربیان مناسبت لری معلوم ایماس دور او وقتہ خلافت مرکزی نینگ

سیاهی نفوذی قافلہ خلیفہ ہر کیم غہ معلوم دور ، اما قراخان لر نینگ اولغی دورہ لریدہ غربی توکرش
 و اخلاستان و ایران غہ سلطنت قیلا دورخان سامانی دولتی سیلان قراخان لر نینگ مناسبت لر ی دوستانہ
 ایدری و او دولت نینگ قراخان دورہ سیدہ ہارون بغرا قراخان او مناسبت فی ترک اتیب مذکور دولت
 فی سیتیپ آنکا وارث بولغانی یوقاریدہ اوتتی ، موندین کین قراخان لر اسیا دولت لر ی نینگ آن
 اصیل و برنجی درجہ معنوی نفوذ صاحبی بولغان یگانہ فلندنان تلعی بولوندیلمر . چونکہ اوزمانہ نینگ آن
 قوت نیک اسلام حکمداری سلطان محمود و ادغلی سلطان مسعود قراخان لر فی اوز لریدین یوقاری بریاصالت
 زنبہ سیدہ کوروب تولا احترام قبول ایدیلر و قراخان لر سیلان بخشی مناسبت دہ بولماق غہ ہر زمرہ سی
 فی غذا قبول ایدری لر و سلجوقی سلطان لر ی قراخان لر فی عمومی تورک جامعہ سی نینگ
 امپراطور لر ی تلعی اتیب بک احترام قبول ایدری لر ، مشرق دہ کی تنگوت خان لر ی و ختای خان
 لر ی رہا قراخان لر غہ تابع بولمہ لر مو اوز لر ی قراخان لر دین توین درجہ دہ کوروب ایمین ہر مقدار
 دہ مالیات و سوغات لر بر مک صورتی سیلان قراخان لر نینگ فرضی دین ساقلانماق و او لر نینگ و متعلق
 فی ہر معنوی نفوذ لر ی آستیدہ بولماق صورتی سیلان تأمین قیماقدہ ایدری دیوان لغات الترک
 نینگ بیانی غہ کورہ قراخان لر چین امپراطور لر ی غہ اذغور چہ حرف سیلان تور کچہ مکتوب یازا ایدری و چین
 امپراطور ی قراخان لر غہ چین چہ یازما ی اذغور حرفی سیلان تور کچہ مکتوب یازا ایدری بوردیت غہ کورہ
 قراخان لر نینگ چین امپراطور لر ی آستیدہ ہم ہر معنوی نفوذی و چین امپراطور لریدین بولر نینگ
 سیاست اعتباری سیلان یوقاری لطفی ثابت بولا دور . منہ بوجہ عصر دولت لر آد آستیدہ
 قراخان لر نینگ عموماً یو یوقاری لطفی نینگ آن ہمہ عالمی عسکر و ثروت و سیاست اعتباری سیلان
 قراخان لر نینگ ہمہ دین قوت نیک راق ایکانیکی معلوم بولا دور ، اما مع الاسف
 قراخان لر نینگ بوسیاهی شوکت و موقع لر ی غہ تیرکانیک لر ی غہ عامل بولغان
 واقعات و حالاتی فی قحالت لر گودک مفصل صورتدہ ہنوز بیلمایمیز ۔

قزخان رود و لر دین ابلیگر کی چونگ تورک دولت لری نینگ یقینغا لری نینگ سبب لری خصوصیده بیر ملاحظه

هون لر دجو بان لر دقتل لر و کوک تورک لر و تورکش لر و داوینور لر و قزخان لر و ک تورک عابسه چونگ
دولت تورخان خاندان لر نینگ ان اوز دنی ایکی اوچ یوز سیل دین آشوق دوم قیلمای یقیلغان لری تاریخده
کوردلکده ددر ، بودولت لر نینگ هر بیر لری نینگ یقیلماق نینگ آیریم و مختلف سبب لری بلماق
طبیعی دور ، لیکن بعضی عصری مؤرخ لر نینگ ملاحظه لری نه کوره بودولت لر نینگ اوزون دوم قیلماق
نینگ ان هم سببی بیر دور و اسبب بودور که قدیم زمان لر دین باشلاب استقلال بهریش ده آزادلیق تورک
جامعه ی نینگ هر بیر فردی نینگ نظریه هر زمره دین عزیز راق بیر حق ایدی ، بودا و چون چونگ
حکمدار بولغان ذات هر و کده کی رلیک خان لر و هر سبیده نینگ اوز بگ لری نینگ استقلال نی احترام قیماق
دایموزایت دشمن لر نینگ مقابلیده تورک قوم لری نینگ بیر باراق آئینده بیر لاشکا نیغه قیامت
قیماق نه مجبور ایدی ویر لیک خان لر و بگ لرتامم داخلی ایش لریده مستقل بولوب چونگ حکمدار نی قیامت
تورک اتومی نینگ اتحادی و موجودیتی نینگ ایسی نظری بیان کورب احترام کارانه طاعت قبولور ایدی
بودونینگ اویغنه چونگ حکمدار خاندانی دین یراق سمت لر نینگ اداره بیغه امور بولغان نایب لر
اوز ایش لریده کامل مستقل بیر حکمدار صفتی بیان سلطنت سورور ایدی لر و داخلی و خارجی و عسکری مالی ایش
لر تماند کوزاب لر نینگ اختیار و صلاحیتی آئینده قبولور ایدی بو خانیق و نایب یق منصب لری
هر خان نینگ نایب نینگ اوز اولادی نه میراث قالدور ایدی منه قدیم دین اعتبارا کورک دولت
لری نینگ اداره غننه لری اوشبوه هر کیم بولغنه نه عمل قیماق نی بیر انسانی حق و اجبی دیب عقیقه
اتکده ایدی ، بیر دولت قور و لوب آردین زمان لر اوتکا پنجه نایب لر دین یا که رلیک خان لر دین
بعضی حریف و خود بین لر حقیق چونگ حکمدار نه عاصی بولور ایدی لر بو عاصی اولدین اوز منطقه سیده
مستقل و عسکر و خزانه و هر ایش اوز قویسده بولوب حکمگان اوچون عصیان ده موفق بولماق آسان ایدی

پس بر طرفین تورک جامع سیده پراکنده یک فرصتی نه منتظر تورغان قوشنه دولت لر نینگ
عاصی لر نه یاروم برکی و دولت فی ضعیفلا شتوزا قده خفایت کور سانی ده شکل یک یوق ایدی
الحاصل بودا دره غصنه سی و غلی مجاوله نه میدان بزمنک خارجی دشمن نینگ و پیسه لر ی غریول بر مک نینگ
آن مهم سبی ایدی . و بصورت بیلان دولت نینگ مرکزیتی آسان ضعیفلا شیب و غلی و با خارجی
دشمن نینگ هجومی بیلان دولت نینگ یقیلماتی طبیعی ایدی

لو کتاب ده و اتفاقی بیان قیلینغان تورک دولت لر ی نینگ انحطاط و یقیلماتی دوره لر ی ده کی
حادثه لر فی فکر قیلینسه هر دولت نینگ یقیلماتی نینگ آن مهم سبی او شوب سبب ایچا ییگی کور غه کور فادور

شرقی و غربی تورکستان ده فراختای دولتی

۵۳۸ - ۶۰۸ هـ خیتای لر نینگ اصلی و تار یخچه سی ۱۱۳۴ - ۱۲۱۱ م
ما بخور اولک سی نینگ جنوب سی ده اولسوز و غلوز کور چلوغ بیر تورک قبیله سی بار ایدی بولر فی قیقای
دیور ایدی و تورکستان یغ لر خیتای دیر ایدی لر . همین تار یخچلریده بولر فی لیا اودیک نینگ تابشی
بولر نینگ حکومت خاندانی بوغزان فی آنوقت دور بولر نینگ اصلی یورت لر ی حاضر ده هم لیا اوتونگ دیلا
دور . بو قیقای قبیله سی قدیم دین زراعت و تجارت بیلان ترگیلیک قیلا دورغان تیخج بیر قوم ایدی
کوک تورک قاغلیقی دوریده بوقا غلیق نه تابع ایدی لر کین کی قونوق کوک تورک دوریده قیقای لر مدیش
بیر انقش چقاریق پانغان خان بو انقش فی تولار رس لیگ بیلان باسیق توردی کوک تورک
دولتی ایکنی دفعه یقیلغان دین کین قیقای لر آهسته آهسته قوتلانیب فرصت کلکلا پنجه یورت لر ی فی -
نگر تورک غه کوشش قیغالی باشلادی لر و شرق اولغور لر ی فی مغلوب کان مغولستان ده حکم دالین
قیلا قده بولغان قیرغیز دولتی بیلان دایما محاربه قیلا قده ایدی اخیر قیقای لر یوگلی خان آیتلیغ
خان لر ی نینگ قیادتی آسینده قیرغیز لر فی مغلوب آیتا دلر نینگ اورخون برسیده کی پانجنت لر ی
فی اشغال قیدی لر و قیرغیز لر فی اولقی یورت لر ی بولغان یا ما (دینی سی) بولم ی غه قوغلا دی لر .

بوسلر د بيلان بوللی خان اورخون بوسیده بیر شهرنی پاتخت قلیب تمام منولستان و پانچور
اوکله سی نینگ جنوبی نی اوز حاکمیتی آسیتغه آلدی ، ۲۸۵ هـ ۹۰۷ م دیووللی خان ۳۰۰۰۰
آیتغ عسکر بیلان شمالی چین نه یوروش قلیب یچلی (چیلی) ولایتی نی الیت یکین شهرنی پاتخت
قیلیدی و اودقته چین نینگ بلی امپراطوری بولغان سونگ خاندانی حکمدار لری نینگ تعابیده بوللی
خان اوز دولتی نی موقعیت بیلان می فطه قیلورایدی . بوللی خان اولگاندین کین اوغلی خان بولوب
اوزی نی شمالی چین و شرق تورک لری نینگ امپراطوری ایلان قلیب خاندانی نه لیا اوسونانی نی بردی
۳۸۱ هـ ۹۹۱ م ده قیتای امپراطوری پانچور اوکله سی نینگ اوترا بیر لری ده اولتور و قلورغ توگونوز
آیتغ تورک لر دین جو دجن قبیله سی نی اوز یغنه تابع قیلیدی (اسلام ناریخلری ده بوجور جن لر نی جغت
دیب یازادور) ۳۸۳ هـ ۹۹۳ م ده قیتای امپراطوری کوریه نی آلدی . قیتای دولتی
نینگ منتهاد درجه ده کنگر و کان وقتی اوشبودور (۱۵ نجی خریطه نه قراسونلر)

۳۹۵ هـ ۱۰۰۳ م ده قیتای امپراطوری چین امپراطوری بیلان اور و شوب اودقته چین پاتختی
بولغان کای فنگ شهرنی نی محاصره قیلیدی چین امپراطوری قیتای خانی نه هر ییلی بیر مقدار باج برک
شترطی بیلان مصاحمه قلیب اوزی نی و دولتی نی محبولما فایز و تقوز دی . بونینگ بیلان چین
دولتی هم قیتای دولتی نینگ نفوذی آسیتغه کیردی . قیتای دولتی (ایدی اوز ملی
روایت لر میز نه تابع بولوب قیتای دیب یازامیز) نینگ حدودی غرب ده قراخان لر دولتی نینگ
حدودی نه توتاش ایدی . بوباستش دین یوقاریده ایتیلغان وجه بیلان ۴۰۸ هـ ۱۰۱۸ م ده
قیتای لر تقریباً ۱۰۰۰۰۰ - آیتغ عسکر نی شترتی تورکستان نه یوللادی . بوعسکر لر آلتای بولی
بیلان ایکی اوگونوز (حاضر قی آلتای ولایتی) نه بجوم قلیب اویر نی آلدی و ایلگرایاب امپیرل
(چوچک) ولایتی نی اشغال قیلیدی و تخی موایلگرایاب مینگلاق (خولجه) ولایتی نی آفغان حال لریده
شمال ایلیک خانی بیرنجی طغان خان خیتای لر نی غایت میان مغلوب قلیب تا حدوده چه توغلااب
اولر دین اون مینگی نی اسیر الیب تولاراتی نی اولتور دی . قیتای خانی بومغلوب لوق نتیجه

سبده قراخان لر نه باج برماک نه مجبور بولوب اوزون زمان غمچه باجگه ارسق صورتی بیلان قراخان
لر نینگ لغودی استیده قالدی لر وندکوتر ائرخیندین اعتباراً اختیای دولتی نینگ قوتی اولقی دک
ترقی قیلمادی ، خیتای دولتی نه تابع بولغان جورجن لر ۵۱۵ هـ ۱۱۲۰ م ده عیسان چقاریب
بش ییل دوم قیغان بوداخلی محاربه نتیجه سیده ۵۱۹ هـ ۱۱۲۵ م ده خیتای پاتختی پکین شهری
نی جورجن لر اشغال قیلیب خیتای دولتی یقیلدی . خیتای لر نینگ بعضی سی جورجن لر نینگ طاعتی
غمه کیدی و بعضی سی شمال غربی طرف غمه قاچیب یا ما (ینی سی) دریای بوییده کی غیر غیریوتی
غمه کلیب یرلاشتی لر لیکن غیر غیر لر خیتای لر نی غارت قیلیب او برده آرم آلد و مغان او چون باشقه
بر غمه بھرت قیلماق غمه مجبور بولدی لر . او او چون خیتای لر جنوب غربی طرف غمه یورد ب قراخان لر

دین یر نیلادی لر شمال ایلیک خانی اولر غمه میل اولکله سیده یر برودی خیتای لر او برده یر
لا شیب او کونورد قراخان لر دولتی نینگ غایت درجه ده ضعیف بیر حالده ایگانیلیکی دین بو خیتای لر
استغاده قیلیب میل اولکله سیده بیر خلیق تائیس اتتی لر و میل شهری نی مرکز قیلدی لر و بویکیک
شهر آرنه کونده ... ۴ نفوسونخ چونک بیر شهر بولدی (حاضرده چوچک شهری نینگ تقریباً
۱۰ میل جنوبی ده سر یغ میل دریای نینگ بوییده بو شهر نینگ خرابه لری بار دور) ، منه
شرقی تورکستان غمه بھرت قیلیب بو میل ده یرلاشکان خیتای تورک لری نی تورک لر قواختتا
دیدور و چین تاریخلریده بولر نی منشی لیا او دیدور - بو هر کی لفظ نینگ معناسی بیر دور غربی
خیتای دیمکدور

چین لیغ لر نی خیتای دیمک خطا دور

قراخان لر دوریدین تا چنگیز خان زمانه سی غمه چه شمالی و شمال غربی چین حکومتی خیتای تورک لری نینگ
تولیده ایدی و بولونا سبت بیلان شرقی تورکستان و مغولستان ده خیتای لر نینگ شهرتی زیاده
ایدی بو باعث دین مغولستان و شرقی تورکستان ائلی سی تمام چین ده سکونت قیلماق خلق تی
خیتای دیر ایدی لر ، حاضر قی زمانه میزده چین لیغ لر نی خیتای دیمک او وقت دین قافان

بیر غلط اصطلاح نمہ بناؤنا پاقان بیر عادت دور اہم حقیقت دہ خیتای چین لیغ دین باشقہ بیر تورک
زمرہ سیدور و چین لیغ لرنی خیتای دیک خطا دور و چین لیغ دیک لازم دور تاکہ بو شوکت ایک تورک
قومی نینگ تاریخی چین تاریخی نینگ ایچگیبہ کیریپ یوقا بولماسون ۔

قراختای لرنینگ شرقی و غربی تورکستان تہذیبی

تو تاریخہ قراخان لردولتی انتہا درجہ دہ ضعیفلا شیب غرب تاو خاچ قراغلیغی سلطان خجرجو قی
نینگ جمایہ سیدہ ایدی و شمال ایدیک خلیغی دہ کی خانلر و قبیلہ بگ لری آرقہ آرقہ دین عصیان چقار
ماقدہ ایدی لردو قراخان لر عیش پرست و لغو و سیر بولوب دولت اقرض دوری نی یاشا ماقدہ ایدی
تقریباً ۵۲۵ ہجری دہ شمال ایدیک خانی امیل دہ کی قراختای لرنینگ بگ نویسی نی بلا ساغون غہ قیچقیر دی
وانی مسکری بیلان عاصی قبیلہ لرنینگ اوستیغہ ایبار دی و نویسی عاصی قبیلہ لرنی مغلوب قلییب
ایبیک خان نینگ اطاعتی غہ کیرگوز دی ، ایبیک خان بو خدمت نینگ مکافاتی اوچون نویسی غہ مسکری
باشی نین منصبی نی بیریب بلا ساغون دہ تور ماقدہ امراتی ، نویسی ظاہر دہ غایت بخشی خدمت
قیلغان بولوب آہستہ آہستہ امیل دہ کی تابع لری نی بلا ساغون غہ کلنودب امچ ییل آپسیدہ یا نیغہ
مہم قوت توپلاب حکومت ایش لری نی قاناقولی غہ آلدی ، ۵۲۸ھ ۱۱۳۲م دہ نویسی اوشتو
متوت بیراجوم بیلان ایبیک خان نی و تمام خاندان نی اسیر قلیدی و تور بوش آی آپسیدہ مقام
شمال ایدیک خلیغی غہ تابع یورت لرنی آلدی و ۵۳۰ھ ۱۱۳۶م دہ نویسی کا شغر غہ هجوم قلییب
قراخان نی مغلوب اتیب کا شغر نی آلدی و یا کرسند و قن و کوچا و اوچ ولایت لری نی آوزما بدہ
اطاعتی غہ کیرگوز دی و بوضورت بیلان قراخان لردولتی نی کالایغیتی . بو ظفرو دین کین نویسی اوزی
غہ گورخان عنوانی نی آلدی (خیتای لہجہ سیدہ چونگ خان دیکہ در) نویسی گورخان ہم قراخان لر
دوریدہ کی ادارہ غنہ سی نی رعایہ قلییب اطاعتی آسیندہ کی بیر ایک خان لرنہ داخل استقلالی
بردی بو خان لردین تاریخہ مشہور بولغانلری ختن خانلری تیلیخ خان لردا و یغور خانلری ایدلوت

لر و قار لوق خانمیری یا بغولر دور ، ۵۵۳۱ هـ ۱۱۳۷ م ده گورخان نوی غرب تا و غاج قراغیچتی
 فی اوز اطماعتی غمگیر گوزمک اوچون فرغانه غمده هجوم قیلیدی و اوز کسند و کاسان شهر لری فی آلهی دلو
 واقع فی قلیچ تا و غاج لغزا قراخان آنکلا ب مدافعه اوچون سمرقند دین لوروش قیلیدی و نجند
 شهری نینگ یا بنده قانیغ اوروش بولوب قلیچ تا و غاج لغزا قراخان مغلوب بولوب سمرقند غمده یازی
 و گورخان آرقد دین باریب سمرقند غمده یا قیلاشتی قلیچ تا و غاج لغزا قراخان مدافعه دین عاجر کلیب مصالحه
 طلب قیلیدی گورخان باشقده داخلی استقلال لر و ک اطاعت قیماق و معین معتمد اراده مایات بر مک
 شرطی بیلان مصالحه فی قبول اتتی ، بوشتر بیلان مصالحه بولغان دین کین گورخان قلیچ لغزا قرا
 خان فی غربی تورکستان مکه داری تولوب بر عالی مامور و کافی درجه ده سکر تولوب بلا سانون غرب یا نب
 کشتی بونینگ بیلان شرقی و غربی تورکستان نینگ همی قراغتای دولتی نینگ مملکتی بولدی
 (۵۵۳۱ خریطه غمده قراغولر) ، بعضی تاریخ کاتب لریه غربی تورکستان غمده گورخان نینگ تنهایی
 رکن الدوله محمود خان زمانه سیده بولغان دیب باریب دور . لور وایت غلط دور چونکه بو کشتی شمال
 ایلیک خان لری دین دور

گورخان سلطان بنجر بختی آر اسیده محاربه

سلطان بنجر بختی اوز محاربه سی استیده کی غربی تورکستان تا و غاج قراغیچتی دولتی فی گورخان نینگ
 ایلیب کشتانی و شرقی و غربی تورکستان دک ایلی چونک اسلام مملکتی بت پرست بیر حکمدار نینگ قلیغه
 نوشوب قالغان دین تولامش اثر بولدی ، ۵۵۳۶ هـ ۱۱۴۱ م ده سلطان بنجر جبار و عنوانی بیلیان
 بوروش قیلیب آمودریا دین اوتوب بخارا فی فتح قیلیدی و سمرقند طریقه ایلیگر لادی او طرف دین
 نوی گورخان تمام قوتی فی ایلیب سمرقند غمده کدی و او بر دین ایلیگر لایب بخارا و سمرقند آر اسیده
 کی توان چولی ده اوچراشیب قانیغ اوروش بولوب سلطان بنجر بیلان مغلوب بولدی و سکر
 لری غایت درجه ده پرکسند بولوب قاجتی لر سلطان بنجر هیچ بریده عسکری فی میغای لای موشهری
 (پایتختی) غمده کشتی . بو اوروشده سلطان بنجر نینگ چونک فرماندان لری دین امیر تاج الدین شایخ

تولا عسکر لری گورخان نینگ تولیغه اسیر تو شوب اولرني بلا ساغون غه ایلب کتتی و ۵۳۸ هـ بولاسیر
لرني گورخان آزاد قلیب یاندر ووب ایباردی

گورخان نینگ خوارم شاه فی مغلوب قلیب خراج آغانی

سلطان بنجر طرفیدین خوارم غه آناکریدین میراث طرزی بیلان دالی بولوب خوارم شاه غه عنوانی
فی آغاق حکمدار لر دین التیز خواد ذم شاه ۵۳۰ هـ دین جتار سلطان بنجر غه عاصی بولوب
وگا ااطاعت قلیب یورمکه ایدی سلطان بنجر دگورخان آراسیده کی محارب دین ایلمگری وکین
خوارم شاه ترکستان جبار دوی غه کیچیک تعرض لرني قیلور ایدی بولوب دین ۵۳۷ هـ ده گورخان
آریز آلتنج بیر قوماندانی فی تولا عسکر بیلان خوارم شاه نینگ اومتیغه یوللادی آریز خوارم شاه فی مغلوب
قلیب خوارم اولکده سی نینگ تولا را قاتسی فی اشغال قیلدی اخیرا خوارم شاه مدافعه دین عاجز قلیب
صلح طلب قیلدی هر سیلی خوارم شاه گورخان غه ۳۰۰۰۰ طلا خراج بر مرک و گورخان نینگ
سیر عالی ناموری خوارم شاه بیلان برابر خستنده اولتور ووب گورخان نینگ عالی حاکمیتی فی تمیش قیماق شرطی
بیلان مصاحبه بولوب آریز عسکر لری بیلان یانیب کتتی ، بونا کچیدین باشلاب ۶۰۰ هـ غه چه یعنی
تقریباً ۷۰ میل مدت خوارم شاه لر قراضتای گورخان لری نینگ نفوذی استیفته قالدی لر بواوترا
ده بیر نسخه دفعه بولنفوذ زایل بولغانی هم بار - بیانی توبسند کیلا دور

بیرنجی گورخان نوسی اولوب اوغلی گورنگ نینگ گورخان بولغانی

۵۳۷ هـ ۱۱۴۲ م ده بیرنجی گورخان نوسی اولدی و اوز نیغه نارسیده اوغلی گورنگ گورخان بولدی
گورنگ نارسیده بولغانی اوچون دولت ایشی فی آناسی اداره قیلور ایدی ، ۵۳۵ هـ ده گورنگ
دولت اداره ایشی فی اوز قولى نه الدی . بولدت یچپیده التیز خوارم شاه اولقیسک گورخان
نینگ عالی حاکمیتی فی اوز اوستیغه تولوب یا شامانده ایدی التیز ۵۵۱ هـ ۱۱۵۶ م ده وفات

ایتیب اور خیزه اوغلی ایل ارسلان خوارزمشاه بولدی داینی سی سیهانشاه فی خوارزمشاه قیماق طرفدار سی
بولغان بگ لر نینگ بعضی سی فی اولتوردی و بعضی سی قاجیب تاو خاج قراخان نینگ پناهیغه یغینبندی
ایل ارسلان بولبگ لر فی قلیچ تاو خاج بغرا قراخان دین طلب قیلدی و او بولولیب فی رد قیلدی و ایل ارسلان
نذکور بگ لر فی زور بیلان آلتاق اوچون تولاسکر بیلان سمرقند غه یوردش قیلدی گورخان بوخرا فی انگاب
ایلیک تورکمن آلتیغ بیر قوماندانی فی ... اسکر بیلان قلیچ تاو خاج بغرا قراخان نینگ یاردی اوچون ایلا و
سمرقند دایمی نینگ بولسیده اوروش بولوب ایل ارسلان مغلوب بولدی و خوارزم غه یانیب کستتی
لیکن ایل ارسلان بو مغلوبوق نتیجه سیده دادای نینگ برگانیدین تولاراق خراج بر بگ غه مجبور بولدی
۵۵۸ هـ قلیچ تاو خاج قراخان وفات ایتیب اور خیزه اوغلی حسن تاو خاج بغرا قراخان نینگ
اوغلی جمال الدین علی کورگان تخت ده اولتوردی بولوات قراخان عنوانی فی ترک ایتیب سلطان عنوانی فی
آلدی و نومویدین کین کی خلف لر ی نینگ عنوان لر ی سلطان دور ، ۵۵۹ هـ ایل ارسلان
خوارزمشاه گورخان غه خراج بر بکنی کیب اینک علی ناموری فی خوارزم دین چقاردی و گورخان و جمال
تولاسکر بیلان خوارزم غه یوردش قیلدی خوارزمشاه هم مدافعه غه تیار لاینب ییار بگ آلتیغ بیر قوماندانی فی
بیرعت یار عسکری بیلان الیگر می ایباردی ییار بگ اوروشوب گورخان نینگ قویغنه سیرتوشی و عسکر لر ی
پرکسته بولدی . بوجالده گورخان غه قاتیغ بیر کسین سید ابولوب لاساخون غه یانیق غه مجبور
بولدی . بصورت بیلان ایل ارسلان خوارزمشاه بلادین تو تولوب قالدی

یكنجی گورخان گورنگ اولوب سینگلی سی کو بانگ قاتون گورخان بولغانی

گورخان گورنگ خوارزم مغری دین کسل یانیب نذکور کسل ۵۵۹ هـ ۳ ۱۱۶۳ م ده اولدی اور خیزه
سینگلی سی کو بانگ قاتون گورخان بولدی . و بونهایت تدبیر لیک و سیاسی بیر خاتون ایدی .
کو بانگ قاتون نینگ دوریده ۵۵۸ هـ ایل ارسلان وفات قیلیب اوغلی سلطان تخت ده
اولتوردی و نگا اینی سی تگیش رهمنی بولمای آنا اینی آسیده اوروش چقیب اخیر تگیش مغلوب

بولوب قاجیب کو یا نگ قاتون نینگ پناهیغه سغیندی و آندین یاردم تیلادی کویا نگ قاتون
ایری قارما نگ فی تولاسکر سیلان گیش غه قوشوب خوارزم غه یولادی بویاردم قوتی سیلان گیش
خوارزم تختی فی قولیغه آلدی آکاسی سلطان شاه قاجیب نیشاپور حکمداری پاک مؤید نینگ پناهی غه
سغیندی خوارزم شاه گیش کویا نگ قاتون غه تولایمیرعت مار خراج بیرورد ایننگ عالی حاکمیتی فی
اولو توتیغه تولورایدی گیش تخت ده اولوتوب قوتی فی کوزین کونگه آتوردی و بولوب قوتی غه
ایشان ب ۵۷۰ هـ ده کویا نگ قاتون نینگ عالی مأمور فی اولوتوردی و بولوب مشین آرا غه دشمن
یک پیدا بولدی سلطان شاه بوفرصت دین اتفاده قیماق اوچون کویا نگ قاتون نینگ خلیفه
بارب اطاعت عرض قلیب گیش نینگ سدی غه یاردم تیلادی کویا نگ قاتون ایری قارما نگ
فی تولاسکر سیلان یولادی قارما نگ خوارزم غه یاقینلا شتفانده گیش غدر استیب ایلگرمکی دک خراج
برمک بیر عالی مأمور فی قبول اتک شمرلی سیلان صلح تیلادی قارما نگ بوشرط سیلان مصاحبه عقد

ایتیب یانیب بلا سانغون غه کلدی کویا نگ قاتون اولوتوب تیرگو خان نینگ تخت ده اولوتورغانی

۵۷۴ هـ ۱۱۷۸ م ده ایجنی گورخان گونگ نینگ اوغلی تیرگو کویا نگ قاتون فی اولوتوب اوزی
گورخان بولدی و تخت تالاشیب انتشارش چقارغان اینی سی فی مغلوب قلیب اولوتوردی
خوارزم شاه گیش اوچونجی گورخان تیرگو غه خراج بیرورایدی گیش ۵۸۹ هـ ده خراج
درتی و صنفان دک چونگ بیر ملک فی اشغال قلیب یورقی فی مهم صورت ده کنگر و توب تولایم
بیر قوت غه ایگه بولوب قالدی و گورخان غه اطاعت قیماق دین اوزی غه عاید بولما قد ده بولغان
ذلت فی بوق اتکعه قدرت پیدا قلیب قالدی لیکن گیش گورخان نینگ خلاصه ده یسج بیر
حرکت قیمادی و اولوغی و دستلوغی معامله بیغه دوم بردی چونکه بو تارخینده مغولستان ده
چنگیزخان چونگ بیر قوت غه ایگه بولوب اوز اطرافیده کی تورک خان لری فی آرقه آرقه دین
اولوتوب یورت لری آما قد هایدی بو اوچون گیش او سیتیک قوت نینگ مغایله ده گورخان

سیلان میر لاشیب تورماق فی لازم کورور ایدی ، ۵۹۶ هـ گیش خوار مشاه و فاتی اتی
 وفاتیدین ایگرو لایه دی قطب الدین محمد نه توبسده کی وصیت فی قیلدی گورخان سیلان
 مداراقیل و احکامن برکان صورتده خراج برگیل چونکه گورخان قوتیک و مقتدر بیر بادشاه دور
 گورخان نینگ مملکتی نینگ شرقی ده قوت یک دشمن بار گورخان انی بیز دین مدافعه قیلا دور
 و بولوب سیلان گورخان نینگ دستلوقی مملکتیمیز نینگ منجلیقی نه لازم دور گیش وفات
 انگازدین کین محمد خوار مشاه بولوب وصیت نه آرزو بیر زمان عمل قیلدی دیکن لوده آرقه نه ناشلادی
 و بولوب نینگ نتیجه سیده هر ایک یورت بر باد بولدی تفصیلی توبسده کیلا دور

گورخان سیر گونینگ محمد خوار مشاه غه یار دی

محمد خوار مشاه افغانستان پادشاهی سلطان شهاب الدین غوری سیلان بیر نسخه نوبت اوروشوب
 مغلوب بولدی و سلطان شهاب الدین بلخ و اندخوی اولکده لرینی الیب کنتی و بونینگ سیلان هم تورماق
 خراسان فی اکتاف اچون یوروش قیلدی ، محمد خوار مشاه ۸۰۰۰۰ عسکری بار توروب هم
 سلطان شهاب الدین فی مدافعه قیلا ماسلیقی دین تورقوب گورخان دین یار دم نیلادی مرد شهر ی
 نه قوتی فی تورلاب مدافعه نه حاضر لقی قیلدی بولمده سلطان شهاب الدین کلب مرد یولی
 نینگ یولی نه توروب ایرنی عسکر گاه قیلدی و ایرته سی کونی اوروش بولماقچی ایدی بولمده
 گورخان نینگ ایبارگان یار دم عسکری نینگ افغانستان حدودی نه تیکان خبری سلطان
 شهاب الدین نه کله دی سلطان شهاب الدین بو خبر فی انگلاب اور مملکتی دین دشمن فی
 مدافعه قیلاقی نه مجبور بولوب کچه سی خوار مشاه غه او قورمای قاچقان حساب ده یانیت کنتی ،
 گورخان نینگ ایبارگان بولمده عسکری خیلی تولا ایدی و بونینگ او شیعه سمرقند ده
 کی قراخان سلطان عثمان نه هم اوز قوتی فی همراه الیب بولمده عسکری نه تورلوب بارماق غه گورخان
 یار لیغما ایبارگان ایدی یار دم قوتی و سلطان عثمان اوز قوتی سیلان سمرقند دین یوروب

آمودر یارین اوتوب اندخوی اولکه سیغیه کیردی لر و بوجالده سلطان شهاب الدین تیشیب کلدی و
 قاتنج اوروش بولوب سلطان شهاب الدین نینگ عسکری نینگ تولاراقی ضایع بولوب اوزی
 بیرعت دار عسکری بیلان بیر قلعه غه قامایب قلدی . اخیراً سلطان عثمان قراضتای عسکر لری
 و سلطان شهاب الدین نینگ آراسیده واسطه بولوب سلطان شهاب الدین یامینده کی تمام خزینه
 و مال لر نی قراضتای عسکری غه بیریپ اوزی و آدم لر ی جان لر ی نی غنیه الیب چقیپ کتمک
 شرطی بیلان صلح قیلیپ سلطان شهاب الدین تی بهلکه دین قوتقوز ب قویدی سلطان
 شهاب الدین نینگ بولغولوقی نتیجه سیده محمد خوارزم شاه انی آرام قویای او ر شتابان
 و ایران نی الیب چونک بیر دولت غه ایگه بولدی -

محمد خوارزم شاه گورخان نینگ عالی ماموری نی اولتوردی غربی تورکستان غه بهجوم قیلغانی و او اولکه تی آلفانی

محمد خوارزم شاه افغانستان د ایران نی آکیب غم بیر دولت غه ایگه بولغان دین کین گورخان غه خراج
 بر مک لری نی اوزی دین یراق قیماق فکری غه لوشتی و مخفی صورتده غربی تورکستان غانی سلطان عثمان
 نی اوز طرفی غه تارماق نه باشلادی و اخیراً اتراده مخفی بیر اتفاق عتد اتیدکی آئین کین محمد خوارزم شاه
 بیر بهانه بیلان گورخان نینگ عالی ماموری نی اولتوردی گورخان بوجا د نه نی ایشیتیب زیری محمودای
 نی بختق اوچون خوارزم نه ایبار دی خوارزم شاه محمودای غه میان معامله و تحقیر کورستی و بونینگ بیلان
 اراده کی مناسبت قاتنج و خیم بیر خالعه کلدی موندین کین خوارزم شاه اوردیستیلما مقصدی نی
 آسانلاشتورماق اوچون - مسلمان لر نی قراضتای کافر نینگ اسارتی دین خلاص قیماق اوچون
 فی سبیل الله جهاد قیلان - دیب پرو پاگند قیلغانی تور دی و بونینگ بیلان غربی تورکستان
 اهل سی نی اوزی غه یابل قیلدی . ۶۰۴ هـ ۱۲۰۷ م ده محمد خوارزم شاه تولاسکری بیلان
 آمودر یارین اوتوب سمرقند غه یوروش قیلدی و بوجالده سلطان عثمان خوارزم شاه غه تالاج یلنق
 اعلان قیلیپ ایننگ آتیده خطبه اوقوتتی د پول قاتموردی بوسورت بیلان غربی تورکستان

گورخان نینگ حمایه سیدین چقیب خوارز شاه نینگ حمایه سی غه کړدی گورخان محمد خوارز شاه
 و سلطان عثمان نینگ اوستیغه تالاس (طراز) والی سی نیکو باگ فی تولا عسکر سلان یولادی و
 سمرقند نینگ باقیب سنده قاتوغ اوروش بولوب نیکو باگ غیر صورتده میرالاندی داسیر بولدی
 و بوسب دین گورخان نینگ سکر لری پر اکسند بولوب قاجتی لر خوارز شاه بولوب عسکر
 لری قوغلاب سیر دریا دین هم اولوب گورخان نینگ اکیخی پایتختی سانالادو خان اوتزار شهر غه
 هجوم قلیب اوتزار حاکمی فی باله بارقه لری سلان سیر قلیب یانین کتتی خوارزم غه باریب نیکو باگ فی سوند
 پیشیب اولتوردی -

گورخان نینگ سمرقند فی محاصره قیغانی بولاسان غه غنمشانین حقیقت سبب مجبور ایلغانی

محمد خوارز شاه سلطان عثمان نینگ موافقی سلان یوقاری فی طغر غه نایل بولوب اکی سی نینگ آراسیده
 کی دوستلوق نهایت قوتلانی و خوارز شاه سلطان عثمان غه قیزی فی بریکچی بولدی بونینگ
 اوستی غه گورخان نینگ پناهیده تر یگلک قیلماده بولغان نمایان خانی کوچلوک خانی خوارز
 گورخان غه عاصی بولماق غه مخفی صورتده تشویق قلیب انی بولایش غه حاضر لغان ایدی مننه
 بولماشیدین خوارز شاه و سلطان عثمان گورخان نینگ غربی تورکستان غه هجوم قیلیشیدین خاطر جمع
 بولوب سلطان عثمان خوارزم غه باریب خوارز شاه نینگ قیزی سلان اوبلاتنک توی غه مشغول ایدی
 بولورده گورخان کوچلوک نینگ عیسان چقارماق ینتی دین بے خرابری

۵. ه. ده گورخان غربی تورکستان غه یوردوش قیلدی یول اوستیده کی شهر لری الیب سمرقند غه
 باریب اوشهر فی محاصره قیلدی فتح بولغانی یا قین بولغان حالده کوچلوک نینگ عاصی بولغان خبری
 کلیب گورخان مجبوراً سمرقند املی سی سلان مصاحبه قلیب بلا ساغون غه یانین کتتی
 سیر روایت غه کوره سلطان عثمان گورخان نینگ هجوم سیدین قاجیب خوارزم تم کلکان ایدی
 دیب یاز قلیب دور

کوچلوک خان کیم دور نه یو لیک دور و شرقی توکرستان غم کلمکی نینگ سبی نیمه دور

منوستان نینگ غرب قتمی ده نایمان آلتیغ قوتلیک بیر تورک قبیلہ سی بارایدی اوزون زمانه دین
بری بیزخان نینگ اداره سیده مستقل تاثیرایدی یوتار خیلر ده مشهور منوستان دولتی فی تاسیس
قیلغان چنگیزخان ۶۰۳ هـ ۱۲۰۶ م ده نایمان لر نینگ اوتیغنه هجوم قیلیب نایمان خانی
تایانگ خان فی اولتوروب نایمان قبیلہ سی فی پراکنده قیلدی تایانگ خان نینگ اونی
کوچلوک خان بیر موخچه تابع لری بیلان قاپچیش شرقی توکرستان غم کلب گورخان نینگ پانیهغه
سیغندی گورخان آنکا بخشی معاملة قیلیب پانی نه آلدی و بعضی روایت لر نه کوره گورخان
کوچلوک خان غم قیزی فی بیربانی کیو اوغول قیلدی ۶۰۴ هـ ده چنگیزخان تنگوت
خانی بیلان محاربه غم کیریشیب منوستان ده قوتی آرز قانغان ایدی کوچلوک خان بوفرست
دین استفاده قیلیب چنگیزخان دین استقام کماق نیشتی بیلان گورخان دین اجازت آکیب
شرق غم کنتی و ایسل و آلتای تاغ لری اسپیده پریشان حالده یورگان نایمان لر فی اوز یانیغنه
تولاب منوستان نینگ ایدر بولور لری غم هجوم قیلیب خیل هم بیر قوت غم مالک بولغان
ایدی خوارشاہ کوچلوک نینگ بومعیتی فی آنکلاب آنکا شخصی صورتده کشتی ایباریبانی
گورخان نینگ ضدی غم عصیان آنکله تشویق استی و اگر کوچلوک عصیان ده موافق بولغان تقدیر
ده انی بسرور بایانگ شرقی ده کی اولکده لر (پوتون شرقی توکرستان) غم گورخان منوستانی بیلان
مستقل حکمدار توکوماق غم وعده قیلدی کوچلوک بوشویق فی قبول قیلیب فرصت غم
منتظر توردی یوقاریده ایتیلغان وجه بیلان گورخان سمرقند غم یوروش قیلیب
بلا ساعون ده قوت آرز قانغانی فی کوچلوک آنکلاب یوروش قیلیب بلا ساعون غم کلدی
بلا ساعون ده کی گورخان نینگ عسکر لری شهر غم قابیب توروب کوچلوک فی قاپچیش
مدافعه قیلدی لر بوجالده گورخان سمرقند دین یانیب کلب کوچلوک فی میان مغلوب استی

و آدم لری نینگ تولاسی اولتور و لدی اما کو چلوک اوزی آغینه آدم لری بیلان قاجیب ایمیل طرفیده آوار شیر حالده چته چی ایک (بولانچی لیت) قیلماق غم باشلادی

خوارزمشاه نینگ گورخان بیلان ایکنجی نوبت اوروشوب مغلوب بولغانی

گورخان سمرقند دین کتکان دین کین خوارزمشاه سمرقند نه کلیب گورخان نینگ کو چلوک بیلان حار مشغول لوتی فی انگلاب دجال شرقی تورکستان غه یورش قیدی لیکن گورخان کو چلوک فی قاچوروب خوارزمشاه نینگ اوروشیغنه حاضر لیت قلیغان ایدی . گورخان خوارزمشاه نینگ یورش فی انگلاب دجال یورش قیلیب تالاس شهر لری نینگ غربی ده خوارزمشاه نینگ آلدی فی لوتستی وقتایغ حار به بولوب خوارزمشاه نینگ عسکر لری بدش صورتده پراکنده بولوب قاحتی لروا و زی بیر پنجه خامس آدم لری بیلان گورخان نینگ عسکر لری نینگ آسبغنه کیریب قالدی لیکن خوارزمشاه مغلوب بولغان زمان یانیده س قلاغان قرا ختا پنجه کیم لری فی کیبب آغان سبب دین تولولای بیر پنجه کون گورخان نینگ عسکر لری نینگ آسبده توروب کین فرصت تاپیت چتی و سیر دریا بوی ده عسکر لری نه تیشیتی - بود واقعه ۶۰۰ ه ۱۲۰۹ م واقع بولدی

اولغورخانی ایدلیقوت و ختن خانی قلیچ خان نینگ گورخان دین یوزاویرو چینگیزخان نه تابع بولغانلری

اولغور ایدلیقوتی گورخان نینگ بش بلین ده تورادو خان عالی مأمور لری نینگ کبر و زور لوق لری دین دمایا شکایت قیلور ایدی و بولوباشدین گورخان نینگ حاکمیتی دین تولولماق غه فرصت ایستیر ایدی یوتاییده ایلغان وجه بیلان گورخان نینگ کو چلوک حار به سی دخوازمشاه نینگ یورش ده کی بجران یغ و ضعیفی دین استفاده قیلیب ۵۰۰ ه ده ایدلیقوت گورخان نینگ عالی مأموری شاکام فی اولتوروب استقلال اعلان اتی و در حال چینگیزخان غه بیر الحی و سوغات لرا یارب و ستلوق اظهار اتی چینگیزخان هم دوربای آتلیغ بیر الحی فی ایدلیقوت نینگ بیر قیری فی آلدی ایدلیقوت غه

هم ايحي ي نينگ قيزي ني بردی و ايديقوت چنگيز خان نينگ اتامی بيلان يوز لورچه کاتب و معلم لر ني
 چنگيز خان غنہ بردی و نولوا حرب يراغلری هم بردی بوسورت بيلان ايديقوت ايکي ميل هت چنگيز
 خان نينگ صمسي و دوسني بولوبک مل مستقل حالده مايشادی ، ۶۰۶ هه کی گور خان نينگ خوار مشاه
 ني مغلوب کانني دين ايديقوت قورقوب مغول اتان غنہ ارب چنگيز خان ني زيارت قليب آنکا اطاعت
 عرض قليب حايه سيفه کيردی

شرقي تورکستان مسلمان لر يي بت پرست قراغتاي لر نينگ حکميتي ني دايما لغزت کورني بيلان
 کور مکده ايدی لر ليکن قراغتاي گور خان نينگ قاهر قوتی غنہ مقابله ممکنه قدرت لر يي يوق ايدی
 ختن خاني قلیچ خان گور خان نينگ ۶۰۵ هه کی شکل صنعتي دين استفاده قليب گور خان
 نينگ ختن ده کی عالی مأموری ني اولتور ب استتقال اعلان اتی برآراده چنگيز خان نينگ دسمنشي
 بولغان ننگوت شهزاده سي ختن غنہ قاپچ کلکان ايدی مذکور شهزاده ني چنگيز خان قلیچ خان دين طلب
 قیلدی چنگيز خان نينگ دوستلوقی ني جلب ممکنه اوزی ني مجبور کور مکده بولغان قلیچ خان
 ننگوت شهزاده سي ني چنگيز خان غنہ اياردی و بولواسه بيلان چنگيز خان بيلان بير دوستلوق مجاهده
 سي عتداتتی قلیچ خان نينگ بواستقلال ي هم اوزون دوم قيلمادی ۶۰۸ هه گور خان ايسه
 بولوب کولچک استيلاسي باشلانغانده قلیچ خان چنگيز خان نينگ حايه سيفه کيردی

نالاس محاربه سي گور خان نينگ مغلوب بولغانی و بلا ساغون ده نقشاش

گور خان نينگ لنگر و مملکتی دين غربي تورکستان و ختن و قوجوش ملين قول بار کول مملکت لر يي احزاب
 کوندين کونگه بوملکت نينگ تار لاييب کتکانی گور خان نينگ قوتی ني مددش صورتده ضيقت ليق غنہ
 توشوردی خوار مشاه بوفرت دين استفاده قيلماق غنہ تيار لاييب کولچک ني شرق دين هجوم قيلماق
 غنہ شويق اتنی ليکن بوقتده کولچک نينگ کوچي يوق ايدی ، ۶۰۷ هه گور خان
 بيلان ينه بير اوروش شقاق اچون خوار مشاه شرق تورکستان حدودی غنہ تعرض قیلدی و اونور و بکند

نی اشغال قلیدی گورخان بوئی انگلای تمام قوتی فی الیب یوروش قلیدی و قلاسا شهر نی نینگ قلیدی
 قانیج اوروش بولوب گورخان مدشس هوزده مغلوب بولوب آرقه غه بایلاق غه مجبور بولدی بلا ساقون
 الی سی بو عاده نی انگلادی لود بونینگ اوستیغنه خوار زشاه گورخان فی قوغلاب کلمکه ده امیش دین
 شایعه پیدا بولدی بو خبر وشت یه فی اشتیگان بلا ساقون الی سی منده امید علی نیر مسلمان نینگ بت
 پرست لر حاکمینی دین قوللا دورخان و قلمیز کلدی دیب همه سی بر اغلاب شهربه کی قراختای لکی
 اولتوقوب شهر نینگ در دازه دپیل لرینی حکم قلیب توروی لر دلو حالده گورخان عسکر لر سی بیدلان
 یتیشیب کلدی و الی گورخان فی شهر نه کیر مکدن توسوب مدافعه قلیدی لر گورخان شهر فی
 ۸۱ کون می صره قلیدی و خوار زشاه قوغلاب کلور امیش دیگان شایعه بایلاق جیتی بلکه اینک آرقه غه
 یانیب یافوز سیروریا بوسیده کی غلاب شهر فی اشغال قلیب یانیب کنگانی معلوم بولدی
 الحاصل گورخان شهر الی سی فی مغلوب قلیب شهر غه بایب کیریب مسلمان لر فی قتل عام قلم کلدی
 روضه اصف نینگ دواتی نه کوره بوقتل عام ده ۷۴۰۰۰ مینگ مسلمان شهید بولیش دور

قراختای دولتی نینگ قلیغانی

بو محاربه لر نتیجه سیده گورخان نینگ خوانه سی کاملاً خالی بولوب قلدی و خلق نینگ قلیبده
 هم ایچ روضه قالمغان ک بولدی دلو سبب دین گورخان میان بیر اقتصاد ی بحران غه مبتلا بولدی
 عسکر صنف لری نینگ قلیبده پول مال قوللا بولدی گورخان اقتصاد ی بحران غه چاره
 قلماق اوچون عسکر صنف لری نینگ قلیبده کی پول مال لر فی زور میزان خزانه غه الحاق غه باشلا دی
 و مونکا مقابل عسکر نینگ تولاراتی عیسان اتی - بو کونلرده میل طر مینده خیلی مهم قوت
 قویلا ب موداخ فرصت غه منتظر تورخان کوچلوک ۸۰۶ هـ ۱۲۱۱ م ده بلا ساقون غه یوردق
 قلیب قویغوز سوز حالده بایب کلدی گورخان بار قوتی میدان مدافعه قلیدی لیکن مغلوب بولوب
 کوچلوک غه اوزی فی تسلیم قلیدی و کوچلوک گورخان فی نظر بند صورتیده محافظه استیغنه

بشبه بولدی وقتن امانی سی نی کو چلوک قتل عام قیلدی و شهبرنی کویدوردی و استیلادی
 تمام بولغان دین کبرین ختن خلقی نی اسلام دین چیتار باق و دشامانی دینی غنه کیر کوزنک اوچون
 هر قسم ظلم لر نی قیلغانی تور دی لیکن کو چلوک بیچ کشی نی شامانی دینی غنه کیر کوزنک موثق بولا
 لادی کو چلوک بو خلق نینگ اسلام دینی ده متحکم یکی نینگ سبی ختن ده علمای نینگ تولا لیتی
 دیب بلیب علمانی یوق اتمک فکری غنه توشتی . بیر کونی عالم تارماغیغیاسون دین خصوصیه
 منظره بولادور و حق قابیلی بولسه همه میز آنکا تابع بولامیز و بجان مضمون ده یار لیغ چیتاردی
 بولجا بنا بر میریدان نه تقریباً ۳۰۰۰ عالم پیغلدی و کو چلوک عسکر لر ی بیلان حاضر بولوب منظره
 غنه باشلادی ختن عالم لر دین امام علاء الدین اسلام نینگ حقیقی نی و حق یق نی بوت پرست بلک
 نینگ باطن و اساس سیر لیتی نی غایت قوت نیک کچوق دیل لر بیلان اثبات قیلدی و بولودیل لر قایلیده
 کو چلوک ملزم بولوب اسچ نیمه دیالهای اسلام غنه و پیغمبر علیه السلام نه فخارت قیلغانی باشلادی
 امام علاء الدین مثل سیر پر غیرت و منانت بیلان کو چلوک حجاب بیریب اولتی دین بیلان افاق
 ملزم قیلدی . بو وضعیت نی کو چلوک اوز مقصدی بولغان علما قتل عامی غنه بهانه اتتی و عسکری
 غنه امر بیریب تولا لغان تمام عالم لر نی بیر لولی قلیچ دین اوز کوزوش شهید اتتوردی و بولگودین
 باشلاب آوزان و جهانت و بانسقه اسلام شعار لر نی کاملاً منع اتتی و مسجد و مدرسه لر نی ویران قیلدی
 و توفیق کلتور الگان کتاب لر نی کویدوردی و مسلمان یق نی اهلار قیلغان کشی نی هر قسم قیین لر
 بیلان اولتوردی . کو چلوک اوشبو صورتده تور تیل حکمدار یق قیلدی و متعصب تومین دقام
 لر نینگ تحریکی بیلان مذکور مدت ایچیده شرقی تورکستان امانی غنه بولمان ظلم لر نی قلیب بو
 بدینت و علم اثر لر ی دین تولا غلیغ مملکت نی بیر ضرابه حالی غنه کلتوردی و خلق کو چلوک بیلان
 و ایما محاربه قلیب تولا شهید بولوب و فاجیب یورت نینگ نفوسی غایت آذ قالدی
 ۱۱۸۰ هـ ۱۲۱۸ م ده چیگیر خان نینگ عسکر لر ی شرقی تورکستان امانی سی نینگ باری غنه تیشتی
 لر و کو چلوک نی اولتور و خلق نی آندین توتقوز و دین ده و هریش ده امانی نینگ زایلیتی نی بیلان اتتی لر

بیر نارنجی شایعه نینگ یاغایلیقی

نصرت پاپا کریم سیدین آلتینغان تو بئده کی اوج روایت فی بعضی عصری تاریخ کتاب لری منه
 یازیلما قد ده دور لیکن حقیقت ده بوروایت لری اصل سیر دور و فقط بعضی بیر غرض لری تو غرض سیدین
 نصارامیسو نر لری طرف سیدین تو قو قان یاغان لردور . بورو ده بوروایت لری دانی یاغان
 قیلا دوغان جواب لری یازامیز . (۱) کو چلوک نینگ قبیلہ سی نمایان لری نصارایندی ده ایوری
 و کو چلوک نینگ داداسی نینگ آتی یو حنا ایوری و کو چلوک ہم نصرائی ایوری شرتی تورکستان فی
 آغا زین کین خاتونی (گورخان نینگ قیزی) نینگ غوثی سلان ش مانی دینی غنہ کیرگان ایوری -
 ینہ بیر روایت ده یو حنا آیلغ تورک غانی گرایت قبیلہ سی نینگ غانی ہمیش . ینہ بیر روایت ده
 یو یو حنا آیلغ تورک غانی چگیرخان دین الیگری تأییدہ آوییش . ینہ بیر روایت ده چگیرخان
 نینگ دادای نینگ دوبرده آوییش . یو یو حنا نصاراعالم لری دین و اولیا لری دین ہمیش .
 بیر روایت غنہ کوره یو حنا نینگ قبیلہ سی یو قان گرایت قبیلہ سی کو کو و غثن اولک لری نینگ آسیر
 یعنی حاضرتی ، چرحن و چرخین اولک لری ده اولتور و غلورغ ہمیش . منہ بو اختلاف لیغ روایت
 لری مؤرخ الو الفرج جوزیس مختصر الدول آیلغ کتابیدہ ذکر قیلا دور

(جواب) . بونہ اوزی و ننه زمانہ سی و ننه مکانی تعیین تاپمغان یو حنا افسانہ سی نینگ کین لردہ وکی
 قولیغہ تو شکان تورک قبیلہ لری نینگ تاریخ فی بو افسانہ سلان بویاب اولر فی نصرائی قیلاق اوچون
 بعضی پاپا لری طرف سیدین تو قو قان اصل سیر یاغان حکایہ ایکنایلیکی فی اؤپا مؤرخ لری سیدان غنہ
 چیتاردی لری . یو قاریقی روایت لری تأیید قیلاق اوچون بواویدور مہ و غیر معین یو حنا نینگ
 جیتدہ بیر بیرکی فی یاغان قیلا دوغان عجائب قصہ لری بار دور . بوقصہ لری فی تلیف توغرائی اخبار ده
 کور و سون . یو قاریقی روایت لردہ قصہ لری مغولستان محیطی غنہ تو سرائیلینہ ہم یاغایلیقی آچوق
 معلوم بولادور چو کچگیرخان دین الیگری کی زمانہ لردہ نہ نمایان و ننه گرایت و ننه محول و ننه باشقہ

مغولستان تورک لری نینگ جنبی لر بیلان خصوصاً نصرانیت عالمی بیلان هیچ مناسبت لری یوق لوقی
 دبولر تمام کومچین چی دین و مذہب نہ جدی علائق لوق قوم لر ایکانیکی معلوم دور و گزایت قبیلہ
 سی مغولستان نینگ شمال شرقی سیدہ مشہور قوتلیک بیر قبیلہ بولوت خلیفہ خان تولیدہ اولر نینگ
 انتقالی یوق بولغانی مغول تاریخلریدہ منواتر صورتدہ معلوم دور و چرحن اولکہ لری دہ یوز لر چہ یل
 دین بری سر یغ اوغور لر دین باشقہ بیر تورک قومی نینگ یوقلوقی غہ تاریخ شہد دور
 دینہ بولکولونچ روایت لونی تورک و مغول تاریخ لری فی تمام خبراتی بیلان ذکر قبیلان یوز لر چہ اسلام
 و چین مؤرخ لری دین هیچ کشتی ذکر قلمی شت م نینگ کشیش لری دین بولخان مالک یغ ابو الفرج جوزجین
 نینگ یوقار یغی صورتدہ دہ بیر ی بیر ی غہ یاقین کلماید وزغان بہارت لر بیلان ذکر قبیلانی بولر روایت لر
 نینگ تو قو مایغی غہ کافی دلیل دور

(۲) ایمان ویا گزایت لر غہ نصرانیت دینی نہ یر دین کلدی دیگان غتر اصن غہ جواب تاپماق اوچون
 اوغور لر دہ نصرانیت بار یغی فی دعوا قیلماق دور یعنی او غتر اصن غہ اوغور دین کلدی دیب جواب
 برکغہ یول آچماق اوچون بودعوانی پیدا اقلدی لر و اوغور لر نینگ نصرانیت دینی دہ ایکانیکی
 فی اثبات اترک اوچون تورپان خفر مانی دہ بزکلیکک یلغ یر دین نصرانیت اثر لری حقیقی دیب بیر
 شباعہ ہم تار اتتی لر -

(جواب) - اوغور لر دہ اولدہ بودائی و مانوی دینی بار یادی کین لر دہ مانوی دین یوق بولوب یاغور
 بودائی دینی غینہ قانغیغی ہم تاریخ روایت لری نینگ اتفاقی و ہم خفر مانی نتیجہ سیدہ کشف لغان
 اثر لر بیلان ثابت دور و تورپان خفر مانی دہ بزکلیکک و باشقہ یر لر دین حقیقان اثر لر برلین اثر غر فیا
 موزہ سیدہ و لندن بریش مزیری دہ آپ اچوق موجود دور نصرانیت اثر لری بار یغی و یا بولقونی
 میسران دہ دور

(۳) حاضر قی زمانہ میز دہ چین حکومتی نینگ مساعده ی بیلان شرقی تورکستان نینگ بعضی
 شہر لریدہ تبلیغ ادی لری آچیب موفق بولامغان اسوح لیک میسور لر نینگ بعضی سی یازیدہ

که چنگیز خان دین کین تورکستان حکمداری بولغان اوغلی چاغاتای خان نصرانی ایری و ایننگ حکومت
دوریده اوترا ایتباده مسیحی دین رواج تاققان ایری و کاشغوره بیر چوپنگ بابا اولتور ایری
اوزمانده چین قهارخان شهسور سیاحتی مارکوپولو ایتیب دور که یاکیزده ایکی کلیسا بار ایری
(جواب) چاغاتای خان نینگ نصرانی بولغان و بولغانی خصوصیه کی سوزلونی مؤرخ لر تدقیق
تمیش لر بولوسله بیر نینگ کشمیر دین خایج دور شرقی تورکستانه مغول لر زمانه سی دین
اوج عصر بیلگری اسلام دینی نینگ غایت متحکم سیدیزلغانی و خصوصاً کاشغوره یاکیزده قراخان زمانه
سیده مسلمان دین باشقه مختصر قالمغانی فی شک سیز بیر صورتده تاریخ بیان قیلا دور و قراختای لر
اوز لر می شانای دین ده بولسه لر موسلمان لر نینگ دینی نه پیچ بیرد اخلاقمکانی و اولر نینگ دوریده
آلشی شهر منطقه سی ده اسلام دین باشقه پیچ بیر دین یوقلوقی آشکارا معلوم بیر مسئله دور
چنگیز و اوغول لر می نینگ دین نه جدی علاقه سی یوقلوقی و اولر نینگت بیر دین نه دشمن لیک قیلغانی
ونه بیر دین نینگ رواجی اوجون کوشش قیلغانی آغینه تاریخ بیلگانلر نه کوندک روشن معلوم
بیر مسئله دور بیچاره مسیونر مارکوپولو نینگ سیاحتنامه سیده بوق بیر سوزنی اینلگین
روایت قیلماق نه نیم ضرورت حس قیلما ندور بولسوزلونی خالص مذکور مسیونر لر پیدا قیلیمیش لر
اسلام و شرقی مارخیلریده پیچ کور و لگان بوتوقا یا بلغانلر دین بومیسیدز لر نینگ مقصد لر می
عوام و جاهل لر نینگ کوزی فی بویاب پشت بلر نیگلر و آتا بابا نیگلر نصرانی ایری و سیز لر بو آتا بابا یولی
فی ترک ایتب آرد و نیگلر دیب اوز تبلیغ و طیفه لر می فی ایلگری سورماک دور نصرانی میسیونر
لر می نینگ مؤندلر جلد و فسون لر می فی مصروفتم و تورکیه و تونس مراکش محرر لر می نینگ کتاب
لریده غایت تولا کور و لا دور مغول دولتی دوریده روپا یا پال لر می نینگ مغولستان نه
پنجه فقهه میسیونر لر فی ایباریب چنگیز خان نینگ اولادوی فی و تورک قبیله لر می فی نصرانیت نه کسر
گوزماک اوجون قیلغان تشبث لر می نینگ نتیجه سیز قالمغانی فی اروپا مؤرخ لر می بیان قیلا دور
و اسلام و مغول مارخیلریده هم تولا کور و لا دور و شهسور مارکوپولو بولسه روپا یا پای طرفی دین مؤمنان

غزایا بلکان میرا تایا بلنج کشیش و در بواؤم منوستان و چین غده باریب بیر وقتده قوبلائی
 خان نینگ آلدیده منصب هم چقیب ۲۵ میل چین و منوستان ده نصرانیت نشر قلیاق اوچون
 کوشش قیلیپ خیری بهیج بیر موفقیت حاصل قیلما ی اخیرا سیما خدایه یازیب یانیب کتتی
 هر قایدانغ بیر اور و پالنج نینگ سوزی فی راست و حقیقت دیب تعلق قیلادورغان بعضی عصری
 مشرقی محرر لری بولوقاریعتی یا لغان سوز لری بهیج بیر تدقیق قیلما سیدن باریکخی واقعه لر قست اریده
 کتاب لر حقه بار میشر لر . حال بو که الیگه کی نصرانی مؤلف لری حاضر قی عصر میزده کی میسیونر
 پروپاگاندچی لری نینگ تورک اسلام جامعه سی حقیقته قیلغان افترا و لری غده تصدیق قیلما دورغان
 زمان اولوب کتتی و بولوا حاضر قی عصر میزده تدقیق و کشف عصری دور . مغول حکومتی دور اریده
 نصرانی پایا لر نینگ تشبث لری حقیقته تورک تاریخ تدقیق جمعیتی دین چقیغان عمومی تاریخ ده یا بلغان
 میسیونر فی محترم اولوقوچ لری غده عرض اتیامن ، چنگیز نینگ با ساسی (قانونی) غده تولار عاینه قیلغان
 اولادی تابع لری نینگ جدائی آزاد لیتی غده بهیج دخل قیلما س ایدی لر . یا نلریده مسلمان نصرانی بولوا
 دشامانی و باشقه دین و مذہب لر غده منسوب کشتی لر بار ایدی و اولر فی بهیج فرق سیر حکومت ایش لری غده
 سالار ایدیلر . میز ماندرده رو با یا پالری آرقه آرقه دین میسیونر لر بار ارب مغول حکومت خاندانی فی
 نصرانی قلیاق اوچون کوشش قیلدیلر . و موندین مقصد لری صلیب حرب لریده ایزالما ی قانغان مسلمان
 لری مغول حکومت خاندانی فی نصرانی قلیب اولر نینگ اسطه سی ملایان ازماک ایدی . فقط چنگیز نینگ
 بنره لر بدین بر سر نهچ شهنزاده لر و خاندان لری نصرانی قلیسه لر مو آخونده بوشبث لری نتیجه سیر
 خالیدی . چو نکه چنگیز خاندانی نینگ امیر اطور لری پایا لر و راهب لر نینگ قول لریده اولوبخاق
 اولماق لری فی خیال لری غده هم کلتوراس ایدی لر . مغول حکومتی غده تابع اولکه لر نینگ چین
 دین باشقه لر اریده اسلام دینی نینگ تأثیر ی سزا شیر غده غالب کلدی . آلتون اوردا خان لری
 و چاغاتای اولادی و یخان لر تما مسلمان بولدی لر و بونینگ نتیجه سیده هنوز مسلمان بولغان
 تورک تورک قوامی هم اسلام غده دخل بولدی لر

قراختای دولتی نینگ تشکیلاتی

اوزون مدت چین ده اولتورغانلری اوچون رسی ایش لرده چین تیلی نی ایشلا تورایدی لر . قراختای لرنینگ دولتی تشکیلاتی نه عاید تولا کلمه لر د مأموریت عنوان لری چین چه ایدی لیکن حکمدار نینگ عنوانی بولغان گورخان کلمه سی تور کچ ایدی . بودولت نینگ سکری توپ تورغا گورخان نینگ لمری آستیده ایدی .
 قوماندان لرنینگ لمری آستیده یوزکشی دین آشوق قوت قبولداس ایدی . دولت نه تابع لیت نی قبول اکتان بر لیک خان لرنینگ اخلی استقلال نی احترام قلیماقد یوقا ریده مکر ایتیلغان تورک عنعنه سی رعایه قلیلنور ایدی . مالیات ایشی او وقت ده چین ده دواج بولغان اصول نه موافق اوی باشیدین آلتینور ایدی . سهرای سیلده بیر طلالا بر مکنه محکف ایدی . بولصول اوزرا استیاده یاقین زمانه لر نه چه دوم قیلدی . قراختای لرش مانی دینیده ایدی لر لیکن هیچ بیر کشتی نینگ دینی نه دهمجائی ایش لر نه د اخیره قلیس ایدی دپولتون دین لر آزاد ایدی . غربی تورکستان نماد و شرقی تورکستان قوجو و بش ملین قمول و کنگیت اولکه لری ده کی اویغور لر و تیریم و چرچن اولکه لریده کی سرخیخ اویغور لر تو دانی ایدی لر و آرال کولی بوسیده بیر آز قبیله لر نصرائی بولوب نظوری مذهبی ده ایدی . اسلام دینی ده کی لر مطلق اکثریت نه مالک ایدی لر . اسلام علم لری و دینیتی قراختای دوریده قراخان لر دوریده کی ترقی سی نی محافظه قیلدی . بلاساغون و کاشغرو ختن و بارسخان و مالاس (طراز) وایل بلین و غربی تورکستان ده چونگ عالم لر تیشکان ایدی و غایت مشهور کتاب لر تالیف قلیلنغان ایدی . عربچا دیوایت علم لری نه جامع بولغان حضرت ح العلوم نینگ مؤلفی امام ابو یعقوب یوسف السکاکي بلاساغون عالم لریدین ایدی . و خفی مذهب کتاب لری نینگ آن معتبر می بولغان حمدایه نینگ مؤلفی ابو الحسن برهان الدین مرغیان بلغ ایدی و مشهور و آن صحیح فتاوی کتابی نی تالیف قلیغان امام فاضیلخان آوگستدیک ایدی و بولهر کی ذات قراختای دوریده تیشکان اسلام امام لری دور لر . قراختای دوریده شرقی تورکستان ده مسلمان لر اکثریت

نہ ملک بولغاندک مدینت اعتباری بیلان ہم باشندہ غنصر لر دین اوستون ایدی لر منہ بونینگ
نتیجہ سیدہ مشرقی تورکستان دہ خواہی قراضتای لر دوردہ دخواہی مغول لر دوردہ اسلام مدینتی باشندہ دین
لر نہ مدینت لر نہ غالب کلگانیکلی فی تاریخ صحفہ لریدہ کور مکدہ دور میسر . بعضی اور دپاٹو رخ لری
قراضتای لر نینگ مغول لر اوستیقہ نہایت چونگ ہیر مدینت تاثیر فی قوانینعی نظریہ سی فی بیان
قیلا دور لیکن بولطریہ توغرا ابا س دور مغول لر اوستیقہ ان چونگ مدینت تاثیر تیکوز کالر
بیرنجی درجہ دہ تورک مسلمان لر دیکھی درجہ دہ مشرقی تورکستان دہ کی بودائی اولیغور لر دور
مغول دہ لیتی نینگ اوارہ دشکیکات آدم لری مسلمان تورک لر اوبخوز و خیتی و تنگوت
و پانچور لر دکن مدنی تورک اقوامی دین ایگانیگ لری محسوس دور ہمار علیہ مغول مدینتی دہ بولہمہ تورک
اقوامی نینگ مختلف مدینت لری نینگ تاثیر لری کور و سکدہ دور

شرقی تورکستان غمہ چنگیز خان نینگ استیلا سی

چنگیز خان نینگ اصلی دولت تورغانی و متوحاتی و سیاسی (قانونی) و تمام اتفاقی تاریخ کتابیہ
غایت دوجہ دہ مشہور دور . کوکامیمیز دہ یالغوز مشرقی تورکستان غمہ متعلق واقعہ لرینی غمہ
بیان قیلا میسر . چنگیز خان مغولستان و شمال چین دہ امپراطور توتی فی تاسیس قیلا ندین لیکن
بیان دشمنی بولغان کوچلوک خان فی بوق الملک مشرقی تورکستان فی اوز امپراطور لاق حکمتی غمہ
قوشاق فکری نہ کوشتی و ۱۳۶۷ھ ۱۲۱۷م نینگ آخریدہ چتہ نویان آئیلغ ہیر قوماندانی
فی ۲۰۰۰۰ آئیلغ عسکر بیلان مشرقی تورکستان غمہ یوللادی و چتہ نویان غمہ اوبخوز و فارلاق و باشندہ
تورک اقوامی دین ٹولا عسکر قوشلوب کلکدہ ایدی کوچلوک تمام قوتی فی الیب خن دین
یوروب اسینغ کول نینگ یئدہ توختاب محارہ نہ تیار لانیب تورودی او طرف دین چتہ نویان
نیب کلپ مذکور یردہ اور دش بولوب کوچلوک مدہن صورتہ مغلوب بولدی و عسکری پرکسہ
بولوب آرنیہ عسکری بیلان قاجیب کاشغر غمہ کلدی دکا شغرائلی سی کوچلوک فی آرا غمہ الیب بختی

صورت ده اتفاق لری فی آله . لیکن کو چلوک اوج آدمی بیلان قاجیب کا شغز تنگ چنوبیده
 کی تا غرضه اوزی فی آلهی . بو حالده چته نویان نینب کلب کو چلوک فی توافق اوچون بیر
 مقتدر اسکر اولادی کو چلوک بو سکر دین قاجیب چشان طرفیغه کتمک نیتی بیلان سیرغ قول
 یولینغ یوردی . سیرغ قول ده کو چلوک دین قاجیب اوجی لبق بیلان حیات کچو رب یورگان
 تورکستان لینغ لرائی آرغی قوتو رب توتوب چته نویان نینگ اسکر لری نه بردی لر بو سکر کو چلوک
 فی چته نویان نینگ آلدیفه کلتوردی لر و چته نویان انی اولتورب باشی فی چگیرخان غه یوللادی
 چته نویان موندین کین یاکست و ختن دکو چا اولکه لری فی تمام اوردش سیرا اشغال
 قیلدی اشغال کامل بولغان دین کین چگیرخان نینگ یاساسی غه موافق دین مذہب و تجارت و
 زراعت و باشقہ ترگیلیک ایش لریده امانی نینگ آراویتی فی اعلان اتتی . بو صورت بیلان باشقہ
 بدولت لر غه بلا بولغان چگیرخان شرقی تورکستان غه بیر خلاصکار بولدی

و ۱۵۶۷ ده چگیرخان اوغوز قارلوق و سیرغ اوغوز لردک یرلیک خان لری بار منطقه لر غه اوز
 خان لری نینگ اداره سی استبدادہ داخل اتقلال بردی اما آلتی شهر منطقه سی ده یرلیک حکمدار
 بولغان اوچون چگیرخان نینگ آلدیده یوز تاپقان اوغوز لردین مانگلای سویا آتلیغ بیرکشی فی
 آلتی شهر غه والی قلیب یرلیک خان لردک اختیارات بیلان اداره اتمک اوچون ایباردی (مانگلای
 سویا محبوب پیشا نیک دیکدور) مانگلای سویا نینگ بیرکشی آتاق بولغان اوچون چگیرخان انی
 دوغلات دیرایدی (مغول لجه سیده آتاق دیکدور) بو مناسبت بیلان ۹۲۱ ه غه چہ الٹی
 شهر غه حکمدار بولغان مانگلای سویا خاندانی فی تأییح کتاب لریده دوغلات خاندانی دیلادور

شرقی تورکستان نینگ چگیرخان زمانه سیده کی احوالی

قدیم زمان لردین بری شرقی تورکستان امانی سی تجارت غه عادلا لگان بیر خلق ایکنلی معلوم
 دور لیکن قریختای لر نینگ اخیرتی دوریده و کو چلوک دوریده کی تیئج سیرلیق سبی دین تجارت فی

ترک آملغه مجبور بولغان ایدی لر
 چنگیزخان استیلاسی بیلان تیغ لیت حاصل بولغاچ شرقی
 تورکستانلغ لرینه تجارت ایشتی غنه باشلادی لر اودوقت لوده شرقی تورکستان نینگ خارجی تجارتی
 نینگ آن مهم راتی غربی تورکستان غنه ایدی چنگیزخان بوجارت غنه یول آچاق اوجون محمود
 یالواچ آتلیغ مسلمان دیریری فی خوارز شاه نینگ کدلیغه بوللاب بیر تجارت معاده سی عقد اتوردی
 و عا ۶۷۰ دین اعتبارا شرقی تورکستان تجارتی لر فرغانه و بخارا و خوارزم و بلخ غنه بارش کیش
 قیلمالی باشلادی لر لیکن بوجارت آران بیر سیل دوم قلیب بینه توختادی . واقعه شودور که
 ۶۷۷ هـ لوزت یوز کشتی ایک بیر چونک کاروان شرقی تورکستان دین غایت تولامال بیلان
 خوارزم غنه باراق اوجون سیردریانینگ بوسیده کی اوتورار شهری غنه بار دیلر و مذکور شهر
 نینگ حاکمی بوکاروان دین بیر کشتی بیلان شخصی عداوتی بار یفتی دین تمام کاروان فی اوتورارده توختا
 تیب قوبوب خوارز شاه غنه - چنگیزخان نینگ تورت یوز جاسوسی سوداگر ایک صوبتیده بولوب
 کدی بولر فی نیمه قیلمان - دیب مکتوب یازدی ، خوارز شاه هیچ بیر توره و قیلمان دین اولر
 نینگ همه سی فی اولموز مال لری فی آلیب بخارا غنه ایبارگیل - دیب حکم بردی . بو نینگ بیلان حکم
 مذکور تورت یوز بیگناه مسلمان فی ناحق و جهی بیلان اولموز مال لری فی الدی منه بوسیب بیلان
 شرقی و غربی تورکستان تجارتی توختادی و چنگیزخان غنه غربی تورکستان و باشقه اسلام مملکت
 لرینه یوروش قیلماق یولی آچیلیش هور فاجعه لر بولدی و میمون لر چه مسلمان نینگ عانی و مالی برباد
 بولدی . (عمومی اسلام و قبول تارخیلری فی کورسونلر)

چنگیزخان اولگان دین کین شرقی تورکستان

چنگیزخان اور حیات و نسبیده پوتون مملکتی فی تورت اوغلی غنه تقسیم قلیب برکان ایدی بولتیم
 ده تمام غربی تورکستان و شرقی تورکستان نینگ آلتی دیمل دین باشقه ولایت لری چنگیزخان نینگ
 ایکخی اوغلی چاغانای خان نینگ حصه سی ایدی و آلتی دیمل اوجونخی اوغلی اوکئی خان نینگ حصه سیده

داخل ابدی (۱۶۱۰ هجری خورشیدی) چنگیزخان جیات وقت ده چاغاتای خان آرنیبه سیر
 مدت کمالین شهری (ماضرتی غولجی غه یاقین) نی پاتخت قلیب آلمالین و بلا سانون آرسیده
 کوچوب یوروب حکومت سوردی ۱۲۲۷ ه ۱۲۲۷ م ده چنگیزخان اولگان دین کین چاغاتای
 خان دایما قرا توروم ده توروب چنگیزخان نینگ اونیغہ قان (چونگ خان) بولغان اینی سی
 تولو خان غه مشاور لیک قیلور ابدی و آندین کین قان بولغان ینہ سیر اینی سی اولکای خان نینگ
 زمانہ سیده ہم مذکور وظیفہ ده ابدی . بودقت کرده تورکستان لرنی چاغاتای اولوسی
 وسیله مو حقیقت ده چاغاتای خان نینگ اداره سیده امیاس ابدی غربی تورکستان محمود یالواج
 و آندین کین اوغلی مسعود یالواج نینگ اداره سیده ابدی و سیر و یادین میل غه ختہ نگری مغری
 نینگ شمالی نی بیرنجه یر لیک بگ لرداره قیلور ابدی لرداتی شهر مانگلای سویا دغلالت نینگ
 اداره سیده ابدی و قوجو دیش ملین قمول و بار کول اولکله لری نی اوغوز ایدقوتی اداره قیلور
 ابدی . منہ بویر لیک حکمدار لرداخلی استقلال منہ مالک بولوب اوز اولکله لری نی چاغاتای خان
 آیتده امیاس بلکه قان نینگ آیتده اداره قیلور ابدی لرد . دیبک که اودوره ده بواولکله
 لرنی چاغاتای اولوسی دیبک نقطه آت اعتباری بیان غیبه ابدی . بودوره ده شرتی تورکستان
 املی سی پیچلیفته باشاب علی و قضاوی اشیر لردہ خیلی بخشی ابدی

شرقی و غربی تورکستان ده چاغاتای خاندانی نینگ دولتی

چاغاتای خان ۱۲۳۹ ه ۱۲۴۱ م ده اولدی و تورکستان لردین بمارت بولغان چاغاتای اولوی
 اولعتد کیر لیک خان لرنینگ قان آیتده کی اداره لری ده ابدی ۱۲۴۱ ه ۱۲۴۱ م ده قان
 یق تختیده اولتورغان کیوک قان چاغاتای خان نینگ جیات وقتیده سیر اوروشده
 اولکان اوغلی موتوگن نینگ اوغلی قرا حولا گونی چاغاتای اولوسی منہ خان تعین قیلدی بکو ندین
 باشلاب تورکستان توپ توغرا چاغاتای خاندانی نینگ اداره سی غه کیردی قرا حولا گو

آلمایق شهری نی پانچت قلیب اولتوردی . کیموک قان چانغای خان نینگ اولدی
 میسونوگوننی قرا هو لاگو نینگ ولیعهدی تعیین ایلاگان ایدی ، ۱۶۷۰ هجری کیموک قان
 اولدکاندن کین میسونوگو قرا هو لاگو سلطان اوروشوب انی مغلوب ایتب ادنی خان بولدی میسونو
 مونوگو بیریل خانلیق قلیب اولدی اورنجیه نینه قرا هو لاگو خان بولدی و ۱۷۰۰ هجری اولدی
 و اورنجیه نارسیده اولغی مبارک شاه خان بولوب نینگ اتیده آناسی ارگنه قاتون حکومت نی
 اداره قیلدی لیکن مذکور ییل نینگ آخریده چانغای خان نینگ نینه بیر سزهی سی آغوز ارگنه قاتون
 نی تخت دین توشوروب خانلیق نی تازیب آلدی ، قرا هو لاگو اول دفعه تخت ده اولتورغان ییل
 دین آغوز نینگ تخت نه حقیقان ییلی نه چه او تکان آلتی ییل مدت احببیده چانغای خانغای
 آسیده و ایما مجادله بار ایدی و بونجالدی سببی دین شمالی تورکستان نینگ تولاشهر لری
 و بران بولدی آغوز مجادله لر نی توکاتیب بورد نی تیج قیلدی و بولتون تورکستان
 نی توغرا اوزداره سیغه الیب یاغوز آلتی شهر ده کی و دخلات خانغای و شش یلیق ده کی ایقوت
 نی اور منطقه لری نینگ اداره سیغه نایب صفی بلایان مأمور ایتی آغوز خوارزم افغانستان
 اولکده لری نی هم الیب چانغای خانلیقی غنہ قوشنی ۱۷۰۵ هجری قوبلای قان قانلیق
 مرکز نی قرا قوروم دین پکین غنہ یو کتاب تورکستان دین بک اوزاق غنہ کتکانبیدین آغوز
 استفاده قلیب استقلال علان قیلدی و بونینگ بلایان شرقی و غربی تورکستان و خوارزم افغانستان
 غنہ شامل بیر چانغای امپراطور لوقی قوردی و پانچت نی آلمایق شهری دین یو کتاب سر قذ
 شهری نی پانچت قیلدی ۱۷۰۷ هجری آغوز اولدی اورنجیه قرا هو لاگو نینگ اولغی مبارک شاه
 خان بولدی چانغای اولادی دین اولاسلمان بونغانی اوشبو مبارک شاه دور
 مبارک شاه نینگ زمانه سیده چانغای خانلیقی یاغوز غربی تورکستان و بعضی افغانستان ده
 غنہ قالیب شرقی تورکستان نی اوکئی خانغای الیرب کنتی

شرقی لوکرستان دہ اوکٹائی خاندانی نینگ حکومتی

غربي لوکرستان دالتی وایسل اولک لری نه حکمدار لین قلیب ارغلا نتو (حاضر قی قبدو) ده اولتور
 دو بخان اوکٹائی خاندانی بولخان قایدو خان آلتو اولکایدین کین ایلی نه هجوم قلیب اولکده فی آلدی
 وایدین کین آلتی شهرده کی دغلالت گئی فی وقوع ویش ملین ده کی اولتور اید یقوتی فی اوزی نه تابع
 یقلدی . بوسورت بیلان ۵۶۶۵ ۱۲۶۶م ده شرقی لوکرستان قایدو خان نینگ
 خاکمیتی استیغنه کیردی . قایدو خان وفاقی نه چربو حکمدار یعنی فی محافظه اتی و ۷۰۲ ۵
 ۱۳۰۲م ده اولدی داورنیغه اوغلی چاپارخان تخت ده اولتور دی . چاپارخان حکومت فی
 قولیغه آخان قسند غربي لوکرستان ده چاغاتای خاندانی دین دوائی چچن خان پادشاه لیت
 یقماقده ایدی بوکشی شرقی لوکرستان فی چاغاتای دولتی نه قوشماق اوچون چارپارخان
 بیلان اوروش باشلادی و بیر طرف دین دغلالت خانی بایدارخان فی اوز طرفیغه تارشتی
 غرب دین دوائی چچن خان و جنوب دین بایدارخان چارپارخان نه اوروش آجیب اخیر اتی قاجور
 شرقی لوکرستان دین اوکٹائی خاندانی نینگ ۴۰ میل لیت خاکمیتی فی یقوتی لر

شرقی لوکرستان نینگ بیه چاغاتای خاندانی عه اوکٹائی

دوائی چچن خان ۷۰۶ ۱۳۰۶م ده شرقی لوکرستان فی کاملاً اشغال یقلدی بوش میل لیت
 محاربه آجید محاربه سیدانی بولخان ایلی ویته سودا بیغ کول طرفیده کی شهر لو نینگ
 تولامی ویران بولوب امانی سی یخه دفعه قتل عام نه دوچار بولدی دوائی چچن خان بایدارخان
 نینگ ایدوی فی ققتیر قلیب ایننگ مکافات اوچون اییغ کول ایلانی فی شمالا توخاف واکما آتاو
 شرفایتیه سوغه چیتلی شهر دغلالت حکومتی نه قوشوب بردی . بونینگ بیلان دغلالت
 حکومتی تولاکنگرو و حاصل لیغ مملکت نه ایگه بولوب مهم قوت حاصل اتی . بونماست بیلان

دوغلات خاندانی نینگ قسمدار و شهرت زمانه سی بادیار خان دوریدین باشلانا دور
بیانی دوغلات تائی نچھ سی فصیلده کیلادور چینگیز خان و اوکتای قان زمانه لریده
کی شترتی تورکستان نینگ قسماوی بخشی لیفی اولردین کین کی مغول شهزاده لری نینگ اولردین
سورگان دایمی مجادله و حرص لری سببی دین کاملا بوزولغان ایری بو قسماوی وضعیت
نینگ بوزولغانی نینگ نینه سیر سببی چاغاتای اولوسی دیلگان تورکستان اولکه لری نینگ
ایسج سیر طرف دین تنگ نغره یولی یوق و تمام اطرافنی سیر سیری نغره دشمن بولغان مغول حکومت لری نینگ
توپراق لری بیلان اطراف قیلینغا عیقتی ایری منه بوسب لردین تورکستان امانی سی خارج
بخارت قیلامای قسماوی ایش لری بک کین قالماقده ایری ددای چچن خان بونگا چاره
بولماق اوچون تمام چنگیز اولغول لری نینگ ار سیده عمومی سیر صلح تاسیس قیلماق غنه کوشش
قیلیدی لیکن بو کوششی نتیجه سیر گو نچھ حیاتی وفا قیلمای ۷۰۷ هـ ۱۳۰۷ م ده اولدی اورنیغه
اولغی کاجوک خان اولتوردی و ۷۰۸ هـ ده اولدی و ایننگ اورنیغه چاغاتای خاندانی دین تالیغور
خانلیق تختسیده اولتوروب ۷۰۹ هـ ده اولدی و ددای چچن خان نینگ ایکنجی اولغی یکک
خان تخت ده اولتوردی دینی سی این بونغا خان بیلان اوروشوب اون آی تخت اولتوروب اخیراً
این بونغا خان غالب کلب تخت نی یکک خاندین تارتیب الیب ۷۱۰ هـ ده خانلیق ده اولتوردی
این بونغا خان تورکستان نی بخشی تیئج قیلدی اما بونینگ زمانه سده تورکستان نینگ باشیغه
بودقت غنه چه کور و ملکان فلاکت لری کلدی - واقعه شودور که - چچن ده اولتوروب قان لبق
قیلامورغان قوبلای خان و ایننگ اولادی اوز لری نی تمام چنگیز اولادی نینگ اوستیغه قان
سانا ایری لری کین تورکستان ده کی چاغاتای خاندانی و قبیاق اولکه سیده کی آلتون اوردا
(جوجی خاندان) خان لری اوز لری نی کاملا مستقل توتوب قان لر غنه ایسج بولون انکاس ایری لری
و ایران ده کی ایخان لری (هولاگو خاندانی) بایغوز غیزده قان لر غنه احترام قیلور ایری لری
بو باعث دین قان لر چاغاتای خاندانی نی و آلتون اوردا خان لری نی طاعت مقامی غنه

کلتور ملک اوچون فرصت نه غمظر ایدی لر ، ایس بوغا خان تخت ده اولتورغان سلی قوبلای
 قان نینگ نبره سی بویان تو قان منول دچین دین مرکب غایت تولاعسکر سیلان تورکستان غمیزوردش
 قیلدی و ایس بوغا خان آلتون اوردا خانی توقای خان سیلان هم دشمن ایدی . بوسب دین
 توقای خان یوزمینگ عسکر سیلان قان غمیزاردم قیلدی ایس بوغا خان قاتنج مافعه قیلیب
 بیرنجه اوروش لردین کین مغلوب بولوب عسکر لری سیلان مستحکم تاغ منطقه لری غم قاجیب اوزی
 نی و سکر نی تهلمکه دین ساقلا دی . بویان تو قان ایکی ییل مدت تورکستان ده تور دوشمالی
 تورکستان ده بیج بیر شهر قویای خراب قیلدی و غربی تورکستان ده تولاراق شهر و آبا ولیق
 لرنی ویران قیلدی و خلن نینگ تولاراق قتل عام بولوب و قاجیب تورکستان ده قحط لیت منه تاشدی
 غم یقیب قان نینگ عسکر لری تحلیق دین اولگالی باشلا دی بوسب دین قان چین غم کتمک غم
 مجموع بولدی . قان کنگان زمان ایس بوغا خان یاینسده کی قوی سیلان قانچان ییر دین
 قلیب یورت نی اشغال قیلیب ۷۱۸ هـ ده اولدی و اورنیغ آکاسی کپک خان کیمچی دفعه خان بولدی
 و کپک خان ۷۲۱ هـ ده اولوب اینی سی یلیک کپک ای خان آلمه آسی خلیق قیلیب اولدی و اینی سی دای
 تیمور خان تخت ده اولتور ب بیر ییل دین کین ۷۲۲ هـ ده اولدی و اورنی غم اینی سی تار ما شیر خان
 حمله لار بولغان زمان اسلام سیلان مشرف بولدی و اوزی غم علا الدین بلقی نی اختیار اتی و خگیز خان
 نینگ یاسی غم عمل قیلدق نی ترک اتیب اسلام شریعتی غم موافق عمل و اجرات قیلغالی باشلا دی
 تار ما شیر خان خگیز خان نینگ یاسی نی تاشلاب اسلام شریعتی غم عمل قیلغالی و علا ده تالیب ده کی
 تمام چاغاتای خاندانی غم منسوب نهزاده لر و اطاعتیده کی خان دگ لر نی اسلام غم کیر کوز مرک
 اوچون کشت قیلغالی دین شرقی تورکستان ده کی هنوز مسلمان بولغان دولات خاندانی و اولیوز
 ابدلیقونی و باشقه چاغاتای اولادی تار ما صنی بولوب تار ما شیر خان غم اطاعت اتمک نی ترک اتی لر
 تار ما شیر خان بولمیهان نی باسیقه قورتاق اوچون جدی حرکت قیلما دی و خجیر چاغاتای دولتی
 ایکی غم آیریلدی -

۷۱۸ هـ اولتور دی تار ما شیر خان

چاغاتای دولتی ایکی غه ایرلیش شرقی تورکستان ده مستقل سیر چاغاتای دولتی قور وولغانی

تار مار شیرخان وفات قیلغونجه شرقی تورکستان ده کی بیرلیک حکمدار کر مستقل صورتده یاشا بویلم
لیکن همه لری کیچیک ساحه لرده باشقعه باشقعه حکمدار لوق ده بولوب اوزاده بیرلیک بولغان اوچون
خارجی بیر دشمن نینگ بجومی لغت ییریده مجبولماق دین قور قماقده ایدی لرو چاغاتای خاندانی دین
بولغان بیر حکمدار نینگ قیادی آسیده بیر لاشمک آرزو سیده ایدی لر

۷۳۰ هـ تار مار شیرخان نی برادر زاده سی اولتوروب غربی تورکستان ده قاتلیغ بیر داخل مجادله
چیقغان فرصت دین شرقی تورکستان نینگ بیرلیک حکمدار لری نینگ آن قویلیکی بولغان دولات
حکمداری پولاجی بگ استفاده قیلیب تار مار شیرخان نینگ ایسی لری دین هنوز مسلمان بولغان ایمال خو
نی بخارا دین قاجور و شرقی تورکستان غه کلتوردی و تورک مراسمی غه مطابق چاغاتای خاندانی
دو دولات خاندانی غه منسوب کتله کر کمالینق شهری غه بیغیلیب ایمال خوجی نی آق کیگیزده اولتور
غوزوب آنگا بیعت قیلدی لر وانی ایسن بولغان خان آتی بیلان آتادی لر . لکوشی چاغاتای خاندانی
دین ایسن بولغان خان آتلیغ ایکنجی حکمدار دور . ایکنجی ایسن بولغان خان کمالینق تختی ده اولتوروب
آزده ت ده تمام شرقی تورکستان بیرلیک حکمدار لری و قبیلله بگ لر نی اطاعتی غه کیر گوزدی
و چونگ یار دومی سی بولغان پولاجی بگ نی بگلر بگی عنوانی بیلان اوزی غه وزیر تعیین قیلدی و
تمام حکومت اختیاراتی نی آنگا تافشوردی

ایسن بولغان آهسته آهسته عسکری قوتی نی آتوروب غربی تورکستان ده کی چاغاتای
حکومتی نینگ اوستینفه سیاسی بر نفوذ پیدا قیلدی و اولر نی اوزی نینگ چاغاتای اولوس
نینگ چونگ خانی ایکنلیکی غه اعتراف قیلدوردی . بوسورت بیلان غربی تورکستانده کی
چاغاتای خانی و ایسن بولغان خان ظاهرده ایکی چاغاتای حکمداری بولسه مو لیکن حقیقت ده اصلی

و مرکزى حکمدار بالغوز ايسن بونا خان بولدى ، ايسن بونا خان حياتى نينگ اىخرى نه چه
بولموقىنى فى محاذ قليب ۷۳۱ هـ ۱۳۲۰ م ده وفات قىلدى -

شرقى تورکستان ده دىخلى مجادله

ايسن بونا خان وفات قىلغاندىن كىن اينىگ انور سیده اولتورغودى دىخلى يوق ايدى
ويسر كچىك خاتونى دىن بولغان تولغوقىمور آتايلىغ نارسیده دىخلى نى چىنگ خاتونى منولستان
نه سیداب ايبارگان ايدى دىلواوغول هم ايسن بونا خان اولگان كوزلر ده سكر ياشیده ايدى
الحاصل ايسن بونا خان نينگ انور سیده اولتورغالى بىچ دىبهدى بولغان سببىن
اينىگ تىخى بوش قالدى دىر لىك حکمدار لار دىر منطقه لریده مستقل بولوش بىر بىر لىرى بىلان
مجادله دقان توکوشمىك نه تور دى لر و سكر تىل دىت بود دىخلى مجادله و حرص دىلوى ده م اىتى
د بول دىت اىچیده پوللچى بگ نينگ لوى ايسن بونا خان نينگ نارسیده دىخلى نى
منولستان دىن كلتور ب تىخت ده اولتورغوز ماق ايدى و باشقه دىر لىك حکمدار لار بود دىلواغه
مخالفت اىلمكه ايدى لر و بىر موخچه چاغاتاى شهنزاده لرى تىخت نه حقيقى حرصى بىلان اولر لى
نه طرقدار سید ايقىماق اوچون كوشش قىلور ايدى لر دىلوا سكر تىل اىچیده نىر لى تورکستان
هم چاغاتاى واکتاى خاندانى آر اسیده قايلىغ بىر مجادله مبدانى بولماقده ايدى اخىر اىغزى
تورکستان تىخى نى توليغه آلمان غازان خان (چاغاتاى) شرقى تورکستان ده كى دىخلى مجادله
دىن استفاد قىلىپ دىر نه ايتىلا اتمىك حرکسیده بولدى دىلوا حركت نى اوز موجوديت لرى نه خطر
بىدگان شرقى تورکستان دىر لىك حکمدار لرى و چاغاتاى شهنزاده لر بىدىن اولار نى پوللچى بگ
بىلان بىر لاشمىك و مشترک خطر نى مدافعه قىلماق نه مجبور بولوب اينىگ با نيغه تولپاندى لر
پوللچى بگ تولغوقىمور نى خان بىلدىن قىلپ شرقى تورکستان ده توتىنىك بىر حكومت تاسىس
اتماى دىخلى و خار جى خطر نينگ آلدى نى اىلاق مكن ايا سىللى قىلماقنى نه مذکور حکمدار لر شهنزاده

لرني اونا تتي و توغلو قتي مورني منولستان دين كلتورمك اوچون آدم لوللادي و بيريل مدت ادا دم
منولستان ده لور ب اخيرا توغلو قتي مورني تاييب آلمايق نه كلتورده واني تحت ده اولتور غوزناق
نه بالافاق قرار بروي لر

توغلو قتي مور خان نينگ خان بولغاني

۵۷۳۸ ۱۳۴۷ م ده توغلو قتي مور خان ني آق كيگيز اوستيده اولتور غوز ب بيعت قيفا ندين كين مرام

بيلان خانلق تحسنيه اولتور غوز دي لر . بوحالده توغلو قتي مور خان ۱۸ ياشده ايدي
توغلو قتي مور خان پولاجي بگ ني بگلرنگي ليك عنواني بيلان عمومي دولت آدم لري نينگ اوستيده لغوز لوش
وزير رتبه سېغه تعيين قيدي و هم آتتي شهر و ايسينغ كول طرفي دين عبارت بولغان دوغلات خانلقتي ده
قيدي و بولمكت لر غه پولاجي بگ اوزي نينگ اينی لري قمر الدين بگ و شمس الدين بگ و شيخ دولت
بگ لرني و الي قليب اداره قیلور ايدي

توغلو قتي مور خان حكومتی نينگ تورنجي يلي يعني ۵۷۵۲ ده مولانا ارشد الدين آيتلغ بير عالم نينگ
دعوت بيلان اسلام ني قبول اتتي و توغلو قتي مور خان سلمان بولغان ندين كين پولاجي بگ باشلغ
تمام دولت آدم لري و سكر لري دين مهنور مسلمان بولغان كشي لرني اسلام غه دعوت قيلغالي
باشلادي و همه سي اسلام بيلان مشرف بولدي لر و قوللا عالم لرني آلمايق نه كلتور و خلق غه اسلام
احكامي ني تعليم اتتور دي . مذکور مولانا ارشد الدين كين لروه توغلو قتي مور خان دين اذن لب

كوچا شهر ي ده سكونت قليب ايدروه وفات اتتي حاضرده بودات نينگ هزار ي كوچا
نينگ متبرك بير هزار ي دور و بولكون غه چه كوچا نينگ ديني و طيفه لري نينگ تولار اقي غه اودات
نينگ اولادي ايگه بولما قده دور لر

۵۷۶۲ ده پولاجي بگ وفات قيدي و توغلو قتي مور خان نينگ بگلرنگي ليك و دوغلات حكمداري
يلق و طيفه سي ني ينه باثار اوغلي خدا واد خان غه بروي و ايننگ و طيفه سي ني تاغاي
قمر الدين بگ نايب يلق صورتی ده اداره قیلور ايدي توغلو قتي مور خان غايت فعال و

عسکر پیر گیت ایدی و بوسایده کوزین کونگه عسکری قوتی نی آشور و تمام شرقی تورکستان
 الهی سی قی کال طاعت استیغه آلدی و یورت نینگ تیخلیق و آسایشی کمل بولدی و تمام
 چاغای اولوسی نی اوز یار قی استیغه آماق اوچون تیار لوق قیلماقغه باشلادی و مقصدی
 غربی تورکستان نی آماق ایدی

توغلو قشیمور خان نینگ غربی تورکستان نی آغانی

۷۴۷ هـ دین اعتباراً غربی تورکستان ده خچنیر خان سیدین بولغان بار لاس آیتلیغ تورک
 قبیلده سی نینگ بگی امیر قازغان کوچ تاپیب تمام نفوذ و حکومت اینگ قولیده بولماقده ایدی
 بالهوز آت اغباری بیلان چاغای خانانی دین پیر کشی نی خان قلیب اولتور غوزوب قویار
 ایدی و خان بولغان کشی امیر قازغان غه مخالفت کورسانسه انی اولتور و باشقه سی نی خان قلیور
 ایدی و کین کرده امیر قازغان اولتور و لوب غربی تورکستان ده غایت بیان بیریش

سیرین و دغلی مجادله پیدا بولدی توغلو قشیمور خان بولصنعت نی اور مقصدی غه غایت
 مساعد کور و ۷۶۰ هـ ۱۳۵۹ م ده چونگ و منتظم بیروت بیلان غربی تورکستان غه یورش
 قلدی . غربی تورکستان ده کی بیر سیری بیلان مجادله قیلماقده بولغان بگ لر بو خبر نی
 ایشیتب غایت درجه ده اضطراب غه نوشتی لر و بار لاس قبیلده سی نینگ امیری حاجی بار لاس
 باشلیغ بگ لر اوز تابع لری و مال لری نی ایلب هرات و کابل طرف لری غه قاچتی لر و جلایر قبیلده
 سی نینگ بگی بولغان فرغانه حکمداری بایزید بگ و بار لاس صیلزاده لیدین کش (شیش شهر)
 نینگ حاکمی تیمور بگ (شهو دنیا قاجی امیر تیمور) و باشقه بیچ بگ لر توغلو قشیمور خان غه طاعت
 عرض قلدی لر و بولر غه خان چونگ التفات قلیب اور منطقه لری نی اوز لری غه بر دی

بو صورت بیلان توغلو قشیمور خان غربی تورکستان نی بیج بیر اور و دش سیر آلدی لیکن غربی
 تورکستان ده اداره سیر لیک و باش سیر لوق منته درجه ده بر لاشیب قالغان و هراتی ده

فساد و غمی سید نیرلاب قانع لیتی اوچون افسا و اداره سیر لیک فی کلا بوق امتک و
 اصلاحات و استیش فی اور و ملا شتور باق تو کلا شکل سیر عا لده ایدی . اوچون تو غلو قیتور
 خان نینگ غربی تورکستان ده اوزون مدت تور قاتی لازم ایدی . بنا بر علیه خان غربی تورکستان
 ده تقریباً یکی سیل مدت قالدی . بولدت ییچید قیتور بگ تو غلو قیتور خان نینگ حضوری غه کلیب
 سمرقند ده تور دی قیتور بگ بو کو نکرده ۲۳ رایشار سیر گیت ایدی اما اینک عقلی دذکا و قی فوق
 العاده زیاده بولغانی اوچون خان اوز فکریده تیمور بگ فی اوزی غه صمیمی سیر نو کر قیماق و اینک
 و اسطسی سیلان غربی تورکستان فی اداره قیماق غه قرار بردی . بنا بر علیه تیمور بگ ششیل شهر
 نینگ کلم لیتی نینگ اوستیغه تومن بگی لیک (.... اسکر غه فرماند ائلیق) منصبی فی بردی و بالاس
 قبیلده سی غه بگ تعیین اتی و سیر آلتون تامغایغ منشورده سیر مهر هم بردی . بو نینگ
 سیلان تیمور بگ غربی تورکستان ده کی بر لیک بگ لر نینگ آن امتیاز یعنی بولدی
 تو غلو قیتور خان نینگ غربی تورکستان ده یکی سیل تورغانی لازمیغ اصلاحات فی تماملا ماق
 غه کافی کمدی لیکن آلمانن اطرافیده میان سیر عصبیان حقیقی فی اوچون خان غربی تورکستان
 نینگ اداره ایش لری فی تیمور بگ و بایزید بگ جلا بر غه تافشور ب شرقی تورکستان غه کنتی
 عصبیان واقعه سی شودور که - تو غلو قیتور خان است اسمرقند غه بارغان کو نکرده اکی منصبدا
 خلق فی بولغان و تو کلا آلتون و کوش توپلانا ایدی خان بونی انگلاب اولر غه جزا بر مرک قرار
 فی بردی غه کو ر منصبدار لر بو قرار فی انگلاب اوز کوم لر سی سیلان قاجتی لر و ایلی طرفیده کی
 بعضی قبیلده لر سیلان سیر لاشیب نالایچمه لیتن قیلماق غه باشلادی لر . اولده خان موندین
 بر و ا قیلمادی و بو نالایچی لر هم قابل اعتنا سیر عصبیا کچی دیلیگو دک ایاس ایدی لر . لیکن
 خان نینگ ادریده نایب لیتن صفعی سیلان پانچت فی اداره قیلا دو رغان بگلر بگی پولایچی بگ .
 ۷۶۲ هـ ده وفات آکاذین کین مذکور نالایچی لر حقیقی سیر عاصی شکلی فی ایلب تو کلا قوتلایب
 آلمانن شهر ی فی تهدید قیلمالی باشلادی لر . بو سبب دین خان غربی تورکستان ده لازمیغ

اصلاحات فی چالا توپوب یا نب کلدی و تقریباً بیستیل دوم اتکان شدتیک تعقیبات دین
کین عاصی لر فی کاملاً محو قیلدی

توغلو قتیمو خان نینگ اکنجی لوبت غربی تورکستان یوردوش قبیلعانی

توغلو قتیمو خان شرقی تورکستان ده عاصی لر غه ادب بر مک غه مشغول بولغان یقیقیدین حاجی
بارلاس باشقه قاچقان بگ لر استفاده قیلیب غربی تورکستان غه کلدی لر ده حاجی بارلاس
سرفند فی اشغال اتتی و بایزید بگ جلایر هم خان نینگ اطاعتی فی ترک اتیب باش سیرلیق یولی
فی توتتی ایتمور بگ خان نینگ وفادار پیراموری صفقی بیلان حاجی بارلاس و بایزید بگ
غه خلعت اتک غه ایدی اخیراً حاجی بارلاس و بایزید بگ لر تیمور بگ فی یوق اتک غه قرار
بیریب آنگا کر لوبی بیلان سود قصد قیلدی لر لیکن بواشیده موفق بولالمغان سبب دین بایزید بگ حاجی
بارلاس دین آیریلدی و حاجی بارلاس اورسکر لری بیلان تیمور بگ فی یوق اتک اوچون شیشل شهرده
یوردوش قیلدی تیمور بگ من حاجی بارلاس غه تابع بولما دین و دیننگ قولومه خان نینگ آلتون
تامغا لیغ منشوره سی باره من ایندنگ تابعی دور من دیب حاجی بارلاس فی مدافعه قیلدی و حاجی بار
لاس مغلوب بولوب سرفند غه قاچتی و تیمور بگ فی قوغلاب سمرقند غه یاقین بارغانده بایراقی
استیده کی بارلاس لر حاجی بارلاس طرفیغه اوتوب ایلب قوتی بک آرزقالدی و محبوباً خاتون و
باله سی فی ایلب کابل غه قایم آغاسی امیر حسین نینگ بانیغه قاچیب کشتی و ایننگ بیلان بیر
لاشیب کابل طرفیده کی افغان قبیله لری دین و تورک قبیله لری دین عسکر توپلاب غربی تورکستان
غه کلیب حاجی بارلاس فی مغلوب قیلیب تیمور بگ شیشل شهر فی و امیر حسین سمرقند فی ایلب
اولتوردی لر بونینگ بیلان تیمور بگ امیر حسین و حاجی بارلاس بایزید بگ باشقه لر اوزون
دندشس بیر داخل مجادله غه تولدی لر دلو مجادله توغلو قتیمو خان نینگ پیرمونه قوش لر
نینگ آراسیغه هوادین بیر تاش توشکان دک اوشتون منون باجومی غه چر دوم اتتی

۷۶۳ هـ ۱۳۶۳ م توغلو قتیخور خان تولاتوقینک و منتظم عسکر سلیمان غربی تورکستان غده
 یوروش قیلیدی خان بود فعه ده غایت جدی بیر پروگرام سلیمان کلدی و تمام عاصی لر نی یوق
 قیلساق و غربی تورکستان نینگ اداره سی نی کاملًا اوز قولی غه الیب ایدیده کی اوز دین بری
 جاری بولماقده بولغان فساد و خوریز لیت غه قطعی صورتده نهایت بر مک عرخی ده ایدی
 خان نجبند غه کلیب لایا بایزید بگ نی ایلگرنکی باش سیریتی (حاجی بارلاس سلیمان بیر لاشکانی)
 نینگ خراسی اوچون اولتوردی . حاجی بارلاس و میر حسین لرم قند یاقینده خان نینگ
 قراول عسکر لری سلیمان آرنغینه اوروش تاپ چتی لر دکال طرفیه کشتی لر تیمور بگ نیه اولقی دک
 اطاعت عرض قلیپ استقبال قیلیدی توغلو قتیخور خان تیمور بگ نی سمرقند غه والی
 تعیین قیلیدمکین رده غزل قیلیدی و بیر میل غه چه خان سمرقند ده توب غربی تورکستانده هیچ
 بیر مخالف نی قویادی و اطاعت قیلغان لر نی هم ایلگرنکی دک اختیارات برمای هر لیش ده مرکز غه
 تابع بیر حاکم دیا بیر قومانده ان صفی سلیمان ایش غه تعیین قیلیدی تیمور بگ بود فعه ده خان دین
 چونک بیر منصب طمع نینماقده ایدی لیکن خان آنگاینه اولقی شیشیل شهر حاکم لیتی و بارلاس قبیله
 سی نینگ اوستیده تومن بگی عنوانی سلیمان تورماقی دین باشقه بیر منصب برمادی تیمور بگ
 نینگ کین کی عصبانی نینگ مهم راق باعثی اوشبو ایدی
 توغلو قتیخور خان اوغلی ایاس خوجه اوغلان نی غربی تورکستان غه عمومی والی تعیین قیلیدی و کیچیک
 بگ اتلیغ بیر قومانده ان نی کافی درجه ده عسکر سلیمان سمرقند ده قویدی و تمام حدود و شهر لر غه
 عسکر لر و حاکم لر تعیین ایلادی و ۷۶۵ هـ ده آلمالیت غه یانیب کلدی

تیمور بگ نینگ عصبانی

توغلو قتیخور خان کتکاذین کین تیمور بگ غربی تورکستان ده عصبان چقارماق اوچون فرصت غه منتظر
 تورماقده ایدی ایاس خوجه اوغلان و کیچیک بگ باشلیغ عسکر و مأمور لر مغول عادیجه اسیر

رنی قول قیماق و ساقاق غه تور دی اردو اسیر لر تماماً مسلمان ایدی لر
 املی سی بوسلمان لر نینگ قول قلیمنغانی نینگ اسلام شرعی غه مخالف بیرلش بولغانی اوچون
 تولانجه بولدی لر دمنینگ اوستیغیه کچیک بگ ظالم بیر آدم ایدی و عسکر لری نی املی غه علم
 تعدی قیماق دین توس ماس ایدی و ایاس خواجه اوغلان یاش دغدر بیر شهزاده بولوب ایما
 آریلان مشغول ایدی منه بو وضعیت غربی تورکستان املی سی نینگ ایاس خواجه اوغلان و
 کچیک بگ اردین اهرت قیماق غه باعث بولدی تیمور بگ بو فرصت دین استفاده قیلیپ لری نی
 محضی صورته عصیان غه تشویق قیلور ایدی و بیر طرفین املی نینگ اوزی غه قوشولماتی نی امید قیلور ایدی
 ۵۷۰ هجری نینگ آخریده تیمور بگ شیل شهر اطرافیده کی عسکر لر نینگ اوستیغیه هجوم قیلیپ او
 لر نینگ تولیده کی اسیر لر نی زور سیلان تار تیب ایب آرا و قیماق غه باشلا دی ایاس خواجه
 اوغلان تیمور بگ نینگ بو حرکتی نی داملی نی عصیان غه تشویق اتکانی نی خان غه باز دی
 خان تیمور بگ نی یوق اتمک غه یار یغ بردی بو یار یغ نینگ خبری نی تیمور بگ انگلات
 کچده خانون و بالاسی نی ده آتلیغ آدمی نی همراه الیب فاجتی دامودریا دین اوتوب بیر تخه ای
 خایت بیان مشقت لر نی کودوب اخیر آقاین آقاسی امیر حسین سیلان بیر لاشتی و گاهی افغانست
 گاهی بلخ آرسیده یوردوب کوشش لر قیلیپ یانی غه لاش آلتیه نینگ کشی بیک بر قوت توپلادی
 تیمور بگ دامیر حسین بو قوت سیلان امودریا غه یاقین بلخ جواریده بیر لاشتی لر و بو قوت سیلان
 غربی تورکستان غه هجوم قیماق ممکن ایاس ایدی بلکه تیمور بگ نینگ مقصدی مذکور قوت سیلان
 اوزیری نی محافظه قیلیپ توروب غربی تورکستان ده کی طرفدار لری نی آهسته آهسته یانی غه مکتور مک
 کانی درجه قوت غه ایگه بولغان دین کین هجوم غه قدم قویماق ایدی لیکن امیر حسین تیمور بگ
 نینگ مصلحتی سیر امودریا دین اوتوب ایاس خواجه اوغلان نینگ حدود چی عسکر لری غه تضرع قیلدی
 و میان مغلوب بولوب عسکر لری پراکنده بولدی و اوزی فاجیت تیمور بگ نینگ بایغ کلدی امیر
 نینگ بو قوت سیر هجومی و مغلوب بولغانی بیر طرفین تیمور بگ نینگ پلانی غه چوگان صحره بردی و دیر

طرفین الیاس خوجه اوغلان نینگ کوزی نی آچریب قویدی چوکه الیاس خوجه اوغلان اچریپ
 نینگ اجمعی نی انگلاب دریا نینگ اوطرفیده قونیک بیر دشمن بار یغی نی سیدی دور حال کچیک
 فی ۲۰۰۰ عسکر سلان دریا یوی غیولادی -

تیمور بگ کچیک بگ نینگ آراسیده کی تاش کوپر وک محاربه سی و غری تورکستان
 نینگ تولدین کتکانی

اچریپ نینگ عسکری نینگ پراننده بولغانی تیمور بگ غه نومید لبق کنتورادور غان بیر حادثه
 ایدی اما بوجها کچیک استعدادی بیلان براتیلغان آدم بوجانده دین متابع متاثر بولمادی دور حال
 فعالیت نه کلیب پراننده بولغان عسکر نی ممکن قدر سیغدی و غری تورکستان دین دهر دین
 طرفدار لری نی ممکن بولغان طرفه بیلان یانی غه توپلاما غه کوشش قیلا بیدی الحاصل بیر کچیک
 مدت پیچیده تیمور بگ نینگ یانی غه هم مقدار ده فوت توپلاندی تیمور بگ بوقت نی الیب بیر
 آریلگر بیلان آمودریا نینگ تاش کوپر وک دیلار دور غان کچیک نینگ اذوریده بر لاشتی کچیک
 بگ تمام ویرده سکر توپ اوزی عسکری نینگ قتم کلی سی بیلان تاش کوپر وک نینگ اذوریده بر لاشتی
 کچیک بگ تیمور بگ نینگ قوتی نینگ اوز قوتی دین تولا ضعیف یغی نی ملیب دریادین اوتک آخر
 قیلماق فی لازم کورمادی اما تیمور بگ سیرای توختا غا دین کین امیر موسی آتلیغ بیر قوماندانی فی ۵۰۰
 کشتی لیک بیر قوت بیلان تاش کوپر وک توپ اوزی بیر کچه ده تمام قوتی فی الیب ایاغ طرفین غی
 صورت ده دریادین اوتی و کچیک بگ نینگ عسکر لری نینگ آرتی پیچده اوتوب اویرده کی دنگ
 انتقال مانی

کچیک بگ برزی اوزی نی دشمن نینگ احاطه سی اچیده کور دی لیکن بونینگ بیلان هم
 ناشیب قالمای کچ غه چه شد نیک مجار به قلیب برقی فی عافله اتی و کچه ده تیمور بگ عسکر
 لری اوز قوتی ده استراحت قیلماقده بولغانی کچیک بگ احاطه دین حقیق اوجون عسکر لری لایق
 کوچوب موفقیقت بیلان احاطه دین حقیقی و بوجالدا امیر حسین تولا افغان دور کسری

بیلاں تیمور بگ نینگ یار دی غم کلدی و غری تورکستان دین بیرنچ قبیله لرد خا تو لیغ پیراغ
 اتمان کانی نی تاپکان ایر و خا لون دین مرکب بیرنچ مینگ یارمچی اریشیتی لر و بونلیک
 بیلاں تیمور بگ نینگ توتی کیچیک بگ نینگ کیدین آشتوق بیر حاله ییتی بو وضعیت غم
 ایگ بولغان تیمور بگ کیچیک بگ نی توغلا غالی پاشلادی کیچیک بگ نینگ عسکری آرق
 دین دیاندین غری تورکستان لیغ لر نینگ غیر منتظم هجوم لری تیمور بگ نینگ منتظم قوتی نینگ
 قیضکانی دین قنا شیب فاجاق غم یوز قوبدی لرد کون دین کونگه تیمور بگ نینگ توتی تولو بولغان
 مسبب دین الیکس خوجه اوغلان اوزی نی و عسکر لری نی تهکمه دین توتقو زماق اوچون غری نی بون
 یوروب سیر دریا دین اوتوب عسکر لری نی توپلاب مدافعه وضعیتی نی الیب توروی و بوحاله تیمور بگ
 و امیر حسین تمام قوت لری بیلاں کلیم دریا نینگ اوبویس دیرار لدی لر روایت لرده کوره بیر
 کون الیاس خوجه اوغلان دریا بویده آلیغ پر مکده ایدی تیمور بگ و امیر حسین آلمانیب دریا
 بوتیغباریب الیاس خوجه اوغلان نینگ اوتوریغباریب آلمردین توشوب سلام قلیب احترام
 سسی نی ادا قیلدیر

توغلو قیتورخان نینگ فاتی و الیکس خوجه اوغلان نینگ خان

بولغانی و تیمور بگ بیلاں محاربه

۷۶۷ هـ ۱۳۶۵ م ده توغلو قیتورخان وفات اتی توغلو قیتورخان یاس بر ادم بولغانی
 بیلاں غایت هشیار و عادل دست یار باسیده هم مثل سینه بر داهی ایدی و بومار نیچه چنگیز خاندانی
 نینگ آنتون اوردو خان لر دین باشقه زانقرض دوری نی ماشا فاده بولوب اهمیت دین
 نوشکان بر حاله ایدی توغلو قیتورخان بو دولت نی نیگی دین تیرگوزمک اوچون کوشش
 قیلماقده دچونگ بر جهانگیر لیک پلانی نی قورماقده ایدی لیکن ۳۰ یاشیده وفات اتی
 و بو مقصد لری وجوده چیقما دی بلکه اینده دشمنی بولغان تیمور بگ غم میسر بولدی
 توغلو قیتورخان وفات قیلغوجه الیاس خوجه اوغلان و تیمور بگ لر آسپد محاربه بولغان ایدی

خان نینگ وفات خبری کلگان زمان ایاس خوجه اوغلان کچیک بگ بینه اچی توماندا
 نینگ قیادتی استیده کافی درجه ده عسکر توپ اوزی المایق غه کتتی وادیر غه بار ب سراسر بلان
 خایق تختیده اولتوروی بواراده تیمور بگ امیر حسین کچیک بگ لربلان شت نینگ
 اوروش باشلادی وتوللا اوروش لردین یکتا خان نینگ عسکر لری مغلوب کچیک بگ اچی
 توماندان باشلیغ توللا عسکر تیمور بگ نینگ قولی غه اسیر توشی لر تیمور بگ مذکور اسیر لرنینگ کجایق
 دغان نینگ تازی غه دغا قیلغان لری فی تقدیر قلیب اولر غه مکلف ضیافت بردی و کچیک بگ
 دین سوردی که سیز لرنینگ حقینکلر ده نیمه معامله قیلماقیم نی هیذا سیر لر کچیک بگ ساکن
 وپرد اسیر بر توروق بلان جواب بردی که سیز که نیمه معامله قیلماق اختیاری سنده دور اولتورنگ
 انتقام آفغان بولور سن دساق توپانگ اوز فایده لر یکنی کوز لاگان بولکن اما بیزا چون هر کی سی
 برابر دور سیز بیهیمیز غه قلیچ آسکان کوندین اعتباراً اولوم غه اوزومیز فی تیککان ایدوک
 دیدی تیمور بگ بوجبارت لیک جواب دین خوش بولوب لور نینگ براغری فی بیریت هم
 بیریت ارا قلیب المایق غه یولادی تیمور بگ امیر حسین لرحم سمرقند غه کتتی و نینگ بلان
 تیمور بگ و امیر حسین پوتون غری تورکستان فی دافغانستان نینگ کابل غری غه چلصفی دین
 تولار ق حصه فی مشترک حکم دار لیت لری استیغه اکر بلیر

ایاس خوجه خان نینگ تیمور بگ فی مغلوب قلیب غری تورکستانی آفغانی
 یاس خوجه خان نینگ تحته اوله تورغان کوندین اعتباراً اغایت توتیک دشتظم و جبهه عسکر لری لایق
 تیمور بگ امیر حسین فی تعطی صورت ده مغلوب تیب غری تورکستان فی قولی غه المایق آن مهم مقصدی
 بولدی تیمور بگ امیر حسین اوز لری نینگ یوگی توللا کلک تورگان دولت لری غه ایاس خوجه
 خان نینگ قوتی فی توتیک دایمی سر خطه بلور ایدی لر نباء علیه اولر نینگ انهم بلان لری ایاس
 خوجه خان غه آرام برمای قایتع هجوم لربلان فی ضعیفلا شتوراق ایدی بواچون تیمور بگ امیر
 حسین غری تورکستان املی می دین دافغانستان مانده کی افغان وغور قلیله لردین مرکب هم بر عسکر

توپلاپ ۷۶۷ هجری نینگ آخريده يورش قىلىپ سىر دريا بويى غەكەدى لىر دوريا دىن هم ادوئوب خان
 نىنگ عسكەرى نى مغلوب قىلىپ ايگەر يلايك غە باشلادى لىر. و بولور دىن ايلاس خوجە خان
 غايتىت تىزىم ۱۰۰۰ عسكەر مىلان المالىق دىن يورش قىلدى دىر بولايكى قوت تاشكەند نىنگ ياقىنىدە
 اوچراشيب اورىس غە تيارلاندى لىر. بولايكى عسكەر نىنگ حربى تىمىتى خصوصىدە بعضى عصرى
 تايىخ كىتاب لىر پىدە يازىلغان ملاحظىنى مخترىم ادوئوغچى لرغە مىلان قىلدا مىنىر. تىمور بگ نىنگ عسكەرى
 عدو غە كوره ايلاس خوجە خان نىنگ كىيىن خېلى زىيادە ايدى بىكەن حربى تىمىت غە كوره ايلاس خوجە خان
 نىنگ عسكەرى تولاق تىلىك ايدى. چونكە خان نىنگ عسكەرى بىخېشى سىر انتظام غە تابع دىر چىنچ
 لىر تىكل و كالا چىنچىز ادوئوقماندانى غە اطاعتكار و دولتى غە فداكار و ھەم سىر بىر مىلت نىنگ افرادى ايدىر
 اما تىمور بگ نىنگ عسكەرى دە بىر صفت لىك لىر از بولوت بىر كلىسى تىمور بگ نىنگ ارقتە
 سىيىن يورويىدور خان بعضى شاىخ لىر نىنگ تشوئىقاتى مىلان قوشونلغان انتظام سىر آلامان امدادچى
 لىر و يورش نى كورماي يىراق دىن ايشىتىكان افغان و غور قىيىدە لىر دىن عبارت بولوب بولردە محارب
 بىتىق اوصافى يوق آدم لىر ايدى لىر. مەعدا تىمور بگ نىنگ عسكەرى اوز لىر نىنگ تولايىق لىر دىر
 بعضى روحانى مددكار لىر غە ايشىناىب غالب كەلك لىر غە شەبەھە اناس ايدى لىر. اما تىمور بگ لىر
 شىر بىر لىك عالم سىر عسكەر آدم بولغانى اوچون يوقا رىقى فرق نى بىلور ايدى دىر محارب لىك صفانى غە كەلك
 لىر نى اوز قىيادى غە ايتىب حربى مائورە لىر مىلان غالب كەلك ايمىدى دە ايدى. محارب بائىشلار بائىشلا
 ماس بولوزدوب غايتىت قايتىخ يا مخور باغىب ھوگور كىر اب دال قوشوب نھايت مىش مىش مىش
 آلدى و سىر ساعت يېچىدە مىلان لىر مىلان بىر ياقا قىلىق حالى غە كەلىد و آدم و آت نىنگ يورش تىكل
 لاشتى و او شىبە حال بىلەن محارب كىچى غە چە دوام قىلدى كىچىقون دە ھىمىن بىلەن مغلوب بولوب مىلان
 دىن قايتى دىن راق تىمور بگ هم مغلوب بولوب ارقتە غە ياندى و آخشا م بولغانچ اوئوش و قوتادى
 تىمور بگ كىچىسى عسكەرى نى توپلاپ متقابل تعرض غە تيارلاندى دىر بىر تىرى ھىموز يا مخور
 توئانگى شىتنى مىلان يا غماق دە ايدى. بولالە ايلاس خوجە خان نىنگ عسكەرى تىمور بگ

ینینگ عسکر لری نی آراغه الیب یمان سیر تیج اوروشی بولوب تیمور بگ ینینگ منتظم عسکر لری ینینگ
 تولا هی قیریلدی تیمور بگ قاچقا پنجه سمرقند غه باریب توخاوی تیمور بگ ینینگ توری نی
 یریکان دافعه نویس لرد اولرغه تابع بولغان بعضی مؤرخ لر بونه میت ینینگ سبی ینینگ بیانی ده ایکی سبب
 بیان قیلا دور لر بیغول سحر لری یا قلیب یا مغور یا غدر یا غلیقی امیش ینیری
 اچسین ینینگ غیرت سیرکی امیش دور اما مؤرخ لر بوسوز لری سیر مارا ق غه الما دور لر
 تیمور بگ سمرقند ده هم عسکر لری نی تولا یا المای سمرقند المای سی نی مدافعه شوق قلیب قوت تولا با
 کلک وعده سی نی سیرت شیل شهر غه کتتی و الیاس خوجه خان قلیب کلک سمرقند نی محاصره
 قیلدی تیمور بگ خان ینینگ عسکر لری نی مدافعه قیلا ق غه قدرتی بولغوقی نی بلیت شیل شهرین
 آدم لری میلان چقیب قاجی و آموور بادین اذوب بلخ یا قلیق ده توختاب توردی ایس خوجه خان
 مغرت دین باشقه تمام غربی تورکستان شهر لری نی آلدی اما سمرقند شهر ی ینینگ قلعی غایت محکم
 و المای سی مسلح بولغان اوچون شدت میلان مدافعه قیلدی لر بوخالده نمرنی تورکستان
 ده انقشاش حقیقان سبب دین الیاس خوجه خان سمرقند اطرافیده دهر برده کانی عسکر قویوب
 شترنی تورکستان غه یانین کتتی و بویانیش ۸۶۷ هجری ینینگ آخونده ایدی

شترنی تورکستان ده انقلاب الیاس خوجه خان ینینگ شهید بولغانی دیر لیک بگ ینینگ مستقل بولغان لری

الیاس خوجه خان عسکر تنظیمی و حرب فنونی ده تولا ماهر ایدی بیک اوزی پاش ده کیمی کچیک مغرور
 سیاست ده تجربه سیر بر گیت ایدی و وجهت دین پاش گیت لری غه امتیاز سیر قلیب
 پورت ینینگ کلی لغو غه مالک بگ لری نی و تجربه بیک پیشقدم لری نی اعتبار دین تو شورو ب اولر نی
 اوزی دین نار حنی قیلدی بوجه دین آن هم بولغانی نی نمونه صورتی میلان ذکر قیلا مینر
 توغلو قیمتور خان ینینگ وقت پیر دولت ینینگ آن چونک آدم لری و مدبر لری بولغان قهرالدین بگ

فی شمس الدین بگ و شیخ دولت بگ دو غلات لرئی ایش دین چیقاریب بولرینگ بگ اوزیرغیر برادرزاده
 لری بولغان گیرمیر یاشار خداداد خان فی هم بگلوگی دهم دو غلات خانی تعیین اتی بولینگ شالی
 ده بیر موچمه اداره و سیاست خطا لری غه از کاب قیلدی بولباغ دین بورت بینگ لمی نفوذ حساب
 لری و اغان تولادیم لر خان دین چیده بولدی لر و بیر طرف دین خان بینگ ایش لر اری استین اوستون بولسا
 بونارک دفته مملکت بینگ آنج طرفی انتظام سیر لیت غه باش لادی بولسب دین ایاس خوجه خان
 بینگ حکومتی دین زورکیان خلق تولا بولغانی تورودی ایاس خوجه خان یوقاریغی ادرش اوچون تمام
 عسکر لری فی الیب کیتب تقریباً سیریل مدت مرکز دین اوز افلا شیب قانغان فرصت دین قمر الدین بگ
 پشلیغ ناراضی بگ لر استفاده قیلیب مهم قوت لر توپا ب انقلاب چقار دیلر و شاملده کی جنگجوی قبیله
 لر بینگ تولاسی قمر الدین بگ غه قوشولوب ۷۶۸ هـ بینگ اخر لریده المایق شهری غه هجوم فیغانی
 بهشلا دیلر ایاس خوجه خان بو خبر فی آنکلاب غری تورکستان ده کافی عسکر قوبوب سمز قند
 فی مستح قیش فی مهم ترک اتیب المایق غه کلدی و انقلابچی لر سیلان ادرش غه کیرشتی و غری
 تورکستانده کی عسکر لر بینگ مهم قسمی قبیله لر دین بولغانی اوچون قاجیب کلا گالی تورودی لر دیر
 طرف دین غری تورکستانده عمومی بیارات و باهی پیدا بولوب اویره کی عسکر لر بینگ ات لری بینگ تولاسی
 اولوب کنتی و پیاده محاربه سی فی امکان سیر کورادورغان بوعسکر لر غری تورکستان فی ترک اتنگ غه
 مجبور بولوب تماماً یا نیب کلدیلر بونینگ بیلان غری تورکستان عسکر دین خالی بولوب قانغان دین
 سین جمیعین ککیب سمز قند و بخارا غه ایگه بولوب اوزی فی حکمدار اعلان اتی و نیمور بگ ایننگ تاجی
 بولوب قالدی ایاس خوجه خان و انقلابچی لر آراسیده کی محاربه اوزون دهم قیلیب اخیراً
 ۷۷۰ هـ بینگ اخریده قمر الدین بگ غالب کلب ایاس خوجه خان و خاندان دین ۸ شهنزاده
 شهید بولدی لر قمر الدین بگ بوکودین اعتباراً کاشغر ایچ ، یارکند ، خنتی ایچ کل
 اطراف فی ، ایل جیلغی ، ینه سو اوکده لری ده مستقل حکمدار بولدی کاشغری پایتخت قیلدی و سیغ

حاکمیت فیغانی دین ادم لری بینگ خوجه خان بگ ایش لر اری استین اوستون بولسا

کول اطراف ده اکاسی شمس الدین بگ نی دینه سوده اینی سی شیخ دولت بگ نی والی قیلدی
 والی ده یرینگ بگ زقر الدین بگ نینگ آتیه حکمدار بقی قیلدی لر بگگری غلاداد خان باشلیق
 ایاس خوجہ خان طرفدار لری قطعی صورتده مخلوب بولوب ایاس خوجہ خان نینگ اینی ہی خضر خوجہ
 ادغلان فی همراه اییب کوچانہ قاجتی لر خدا داد خان کوچانہ کلیم چالیش نی ہم اشغال قلییب
 استقلال اعلان آتی (قراشهرنی مغول لر چالیش دیرایدی لر کوچانی کوسن دیرایدی لر) ادغورا
 یدیقوتی ہم مستقل بولوب قالدی ۱۱ منہ بویارچه لامناق ۹۵۷۷۱ ۱۳۶۹م ده قرار تاپیب
 دخلی مجادلہ لرتو گادی ۱۱ بوتارنخ غہ چہ تیمور بگ نینگ ہجومیب دین شیخ نورقولماس ایدی
 چونکہ تیمور بگ بوندت ایچیہ قایمین آغاسی امیر حسین میان مجادلہ غہ مشغول ایدی ۵۷۷۱
 ۱۳۶۹م ده امیر حسین فی یوق آتیب تمام غربی تورکستان و نینمالی افغانستان غہ اوزنی فی سرام
 بیلان حکمدار اعلان آتی بیلک کورک دورکہ تیمور بگ شیخ بیر عنوان قبول التمامی
 اوقتی تیمور بگ آتی بیلان آخروسری غہ چہ حکمدار بقی قیلدی دامیر عنوانی بولستہ تیمور بگ نینگ
 عنوانی ایاس دور بک بگ نینگ عربچہ سی بولوب ایران مؤرخ لری نینگ استعمال آنکان لفظ
 لری دور بولاد چون بیز لوکتابیمیزہ تیمور بگ دیشیمز نینگ کورگان عنوانی بار دور (حکمدار نینگ کیسواغلی
 دیکلدور بوتارنخندہ شرقی دیناسی ده شرقی و غربی تورکستان لردہ کی یوقاری قی تابیجی حادثہ لر دین باشقہ نہ
 غایت ہم ہر حادثہ بار دور ۱۱ واد حادثہ بودور کہ ۵۷۷۲ ۱۳۷۰م ده چین ده
 کی مغول قان بیتی بتعلیب چین اٹالی ہی دین بولغان مینگ خاندانی امپراطور لوقی تاسیس تاپتی
 و بیریل دین کین چین حکومتی اوزون دین بری ادغور لر نینگ بیر ولایتی بولغان اوج ایل (بولگونگی
 سوچو دودنخو اٹک) اوکدہ سی فی قمول و بار کول نی ایدیقوت دین تار تیب آلدی
 ۵۸۰۰ غہ چہ قمول و بار کول چین تولیدہ قالدی

شرقی توکرستان حکمدار لری تیمور بگ آسیده اون سلی لوق محاربه لر

تیمور بگ حکمدار بونان دین کین اوردولتی غه شرقی توکرستان حکمدار لری نینگ قوتی فی آن میان خطر دیب بلیور ایدی و بولاد چون اولر فی ضعیفلاشتورماق دیماج بولمسه غربی توکرستان حدودی دین اوز اقللاشتورماق تیمور بگ نینگ همه دین هم بمرقصدی ایدی و بولومقصد نینگ حصولی اوچون توبسنده کی ایکی یول فی توتتی -

سیری - شرقی و غربی توکرستان اعلی سی نینگ قی بیر لیک دینی و ند بهی اتحاد و بطه سی فی لوق اتماک اوچون شرقی توکرستان اعلی سی فی چته مغول یعنی باغی مغول یگان نیگی بیرکت اختراع قیلدی و هر قسم دین سیر لوق دیا اسلام اصولی دین یراق لوق افتراری فی ثلغ قلیب اولر نینگ اوستیغه عزات قلیماق نینگ فرض لوق فی اعلان اتنوردور ایدی - سیر سیری - سیر دریا بوی غه چه چوردولغان قمرالدین بگ نینگ ملکیتی غه هر صرمت ده هجوم قلیماقده ایدی و قمرالدین بگ شد نینگ مدافعه قیلور و گا تیمور بگ نینگ ملکیتی غه تعرض هم قیلور ایدی و هر ایکی طرفده غالب لوق مغلوب لوق نوبت چه بولغان لوقی توبسنده کی تفصیلات دین آنکلا نادور

بوصورت بیلان آنرا فاصله بیلان تقریباً اون میل مدت اوردوش دهم اتتی تفصیلی بودور ۷۷۱ هـ نینگ آخریه تیمور بگ نینگ سکر لری سیر دریا نینگ شرق قایقی سی ده کی قمرالدین بگ نینگ حدودی غه تعرض قلیغالی باشلادوی لر قمرالدین بگ ایلی جلیغه سی ده کی قبیلہ بگ لری دین بک تیمور بگ و شروفل بگ حاجی بگ لر بیلان بیر لاشیب مهم پیر قوت بیلان سیر دریا بویغیه لوروش قیلدی لر و تاشکند غه بارغانده حاجی بگ بیلان اونرا لریده پیر خلتاف جتیغان سبب دین قوت لری پارچه لاندی و بولامش دین آرقه غه یاغماق غه مجبور بولوب اوز مرکز لر یغیه یاغیب کشتی لر بولر کشکندین کین تیمور بگ کلیت تاشکند داوده نیسپه شهر لری فی اشغال قلیب تخمیناً شرق غه ایلمر یلا مکنه باشلادی و سیغ کول تیگ غربی قانی سی غه یاغین تیرکان حالده قمرالدین بگ تولاقوت بیلان کاشغور دین لوروش تیشیب کلدی و قاتغ اوردوش لر دین کین تیمور بگ مغلوب بولوب آرقه سیغیه یاندی و قمرالدین بگ توغلا غا پنجه تاشکند حدودی غه چه بار ب تیمور بگ اشغال قلیغان اولر لکر فی یاندوروب آلدی

۷۷۲ هـ دہ تیمور بگ بہادر علی فی تولاسکر بلایان اوزکسندیوی دین نایرین اوککے سی غہ یوللادی دنا نین الملی
سی غایت قاتیع مدافعتہ قلیب تیمور بگ نینگ اعلیٰ فی میان مغلوب قلیب قاچوروی لر

۷۷۳ هـ دہ تیمور بگ شیخ علی بہادر و سیف الملوک آتیغ ایک قومانڈانی نینگ قیادت آیتدہ نایرین غہ
یوللادی بولر نایرین غہ ہجوم قلیب نایرین الملی سی فی قتل عام و بالہ باذکر لری فی اسیر مال لری فی اولجہ قیلدی لر
قمرالدین بگ بو عادتہ فی آنگلاب کاغذ دین حرکت قیلدی و بو حرکت خبری فی تیمور بگ نینگ قومانڈان
لری آنگلاب کو تو باقیق آتیغ یا علیغ دین قاچیب فرغانہ غہ کشتی لر

۷۷۴ ہیردایت دہ ۷۷۵ هـ دہ تیمور بگ سار بونغا و عالی شاہ جلایر و ضیائی بہادر و الچی بونغا آتیغ
تورت قومانڈان نینگ قول استبدہ تولاسکر فی قمرالدین بگ بلایان اور و شناق اوچوچق تورتستان غہ اوز
کسندیوی بلایان یوللادی و یولہ سار بونغا و عالی شاہ جلایر تیمور بگ دین یوزاورد ب غنیائی بہادر و الچی
بونغا فی اسیر قلیب سکر لری بلایان قمرالدین بگ نینگ اطاعتی غہ کیردی لر . بو واقعہ لر ۷۷۱ و

۷۷۶ هـ آہ اسیدہ و قورغ غہ کلگان کچیک واقعہ لر دور تیمور بگ بو واقعہ لر دین تجربہ حاصل
قلیب قمرالدین بگ نینگ قوتی فی یوق قیماق اوچون موندان کچیک سکر فی حرکت لر نینگ فائدہ برامیلیکی
فی بلدی و اوزی تمام قوتی بلایان شرقی تورتستان غہ یوروش قیماق غہ قرار بردی ۷۷۷ هـ ۱۳۷۵
دہ تیمور بگ و اعلیٰ جہانگیر میرزا تمام قوت لری فی الیش شرقی تورتستان غہ یوروش قیلدی و ایسیغ کول
نینگ قینیب قمرالدین بگ بلایان قاتیع اور و ثوبانی مغلوب اتتی و تیمور بگ ادرمی ارتباشی غہ چہ
ایلگرایادی و جہانگیر میرزانی آکمالیق طرفیغہ یوللادی و او آلدیسی توسقان وطن پرور لر فی مغلوب قیلا قیلا
آکمالیق غہ باردی و او شہر نی کوید و ژوب یران قیلدی . بو صورت بلایان تیمور بگ سیردیا و اعلیٰ ویا

سی آہ اسیدہ کی مخالف لری فی جنوب (آلتی شہر) غہ قاچوروی و بوشمال اوککے سیدہ کی تمام شہر
و آبادیق لر فی یران قلیب او اوککے نینگ ثروت لری فی اولجہ قلیب سرقند غہ نایب کشتی . بو محاربہ
قمرالدین بگ نینگ آکامی الملی شمس الدین بگ و غلات نینگ حالتی فی قیزی فی تیمور بگ اسیر قیلدی
روضہ الصفا و تلخیص الاخبار نینگ وایتی غہ کورہ و ہجوم تیمور بگ نینگ شرقی تورتستان غہ قیلان بیتی

بهجومی امیش دور تیمور بگ بوجومی سلیمان شرقی تورکستان امانی نینگ تعرض قوتی فی کمالاً
 سیندورغانی غه قانعاندی لیکن بوقاعتی نینگ یریده ایسا سبکی کین چه معلوم بولدی
 ۷۷۸ هـ قمرالدین بگ منتظم بیروقت بلان نارین غه باریب او بر دین فرغانه غه یورش قلیب فرغانه
 والی سی بولغان تیمور بگ نینگ کمنجی اوغلی عمر شیخ میرزانی میان مغلوب قلیب او کین دین خجند غه چه
 تمام فرغانه فی اشغال قلیدی و فرغانه امانی سی قمرالدین بگ غه تولایار دم قلیدی لر تیمور بگ محاربه نه
 تیار لاندی و قمرالدین بگ نینگ محاربه سیغنه بارای قانغان کشتی فی اولتورامن دیب اعلان قلیدی و تو تهمید
 سببی دین یانغ کو ترکمه قدرتی بار کشتی لر نینگ همه سی فی عسکر قلیب تیمور بگ فرغانه غه یورش قلیدی
 تولایار و شل بر دین کین قمرالدین بگ مغلوب بولوب فرغانه فی بو شاتیب کاشغر غه یانیب کعدی
 قمرالدین بگ نه یار دم قلیغان فرغانه لیک لر فی تیمور بگ قتل عام و اسیر قلیدی
 ۷۷۹ هـ قمرالدین بگ نیه فرغانه غه یورش قلیدی لیکن بدفعه و تیمور بگ اوغلی عمر شیخ میرزا و آق بونا
 و غینای بجاور فی تولای عسکر بلان فرغانه حدودی ده قلیغان ایدی و بوقوت قمرالدین بگ نینگ قوتی دین شوق
 ایدی بواو چون قمرالدین بگ حدود دین الیگر یایا یایا یانیب کعدی نه کور یورش دین کین قمر
 الدین بگ تیمور بگ نینگ حدودی غه تعرض قلیهای مدافعه و ضعیفی فی قوتی ۷۷۸ هـ غه چه تیمور بگ
 نینگ عسکر لر ی پات پات قمرالدین بگ نینگ حدودی غه تعرض قیلور ایدی لر و قمرالدین بگ قاتنج مدافعه قلیب
 چودریا و تالاس تاغلری و فرغانه نینگ شمالی شرقی سیده کی قاپاق آرت تاغلری دین تیمور بگ نینگ عسکر
 لر فی قطعاً و نکورهای او حصد و دی فی بخشی ساقلا دی
 ۷۸۱ و ۷۸۸ هـ آسیده تیمور بگ و قمرالدین بگ اوتر آسیده محاربه بولغانی میج روایت ده کور و ملدی
 و مصاحبه بولغان و یا بولغانی هم معلوم ایاس دور هر حالده قمرالدین بگ تیمور بگ نینگ قاتنج هر بیر تعرضی
 دین دایما قوزقار ایدی و بونینگ مدافعه سی او چون کو چلور بیروقت لازم ایکن ایکنی غه تله نولور ایدی و
 بونینگ یگانه چاره سی شرقی تورکستان نینگ تمام حکمدار لر ی نینگ بیرشکل قوت لر ی فی یالغوز بیر
 بایراق آستیده یسروماندن نینگ قیاد سیده تولغانا قی دور دیو ایدی و بونینگ اوستینه خار ج دین

هم قویلیک دوست لر استیر ایدی تیمور بگ هم حاضر چه قمرالدین بگ نینگ تعرضی دین خاطر هج
بولغانی اوچون اولایاقده کی آش دک بولغان ایران و عراق ملک لری فی اشغال قلیماق فی غنیمت
بیلیب ا طرف لر غه یوردوش قیور ایدی و شرقی تورکستان غه عرض قلیماق فی کین غه قویلوب بو طرف ده کی
حد و دلرده مدافعه وضعیتی فی آغان ایدی

خضر خوجه و غلان نینگ خان بولغانی و شرقی تورکستان ده اتحاد

۷۷۶ هـ ده خدا داد خان و اعلی جلیغنه سیده کی بگ لر بیر لاشیب توغلو قتیور خان نینگ کچیک ادغلی
خضر خوجه و غلان فی خالین تختیده اولتور غوزدی لر و آلمالین شهر ی فی قیصر قلید و رب و ادیر فی پانجنت قیلدی
و خدا داد خان فی بگلرگی تعیین قیلدی موندین کین خضر خوجه خان آهسته آهسته موقع غه کوره اوزولتی
فی قولاندور مکعه باشلادی و طرفدار لری فی بخشی اداره قلیب مرکزیتی فی همه غه تولوتی و بار بار ۷۸۰ هـ طرفی
خان نینگ قوتی قمرالدین بگ ینک قوتی دین آشتی قمرالدین بگ اولده خضر خوجه خان نینگ خانبیغی
فی تولو مای و دشمنیک هم قیما ی مایغوز اوز قوتی بیلان تیمور بگ بیلان یوقاریلی اوزوش لر فی قلیماق غه مشغول
ایدی لیکن ۷۸۲ هـ طرفیده یوقاریده آیتلیخان و جه بیلان شرقی تورکستان قوت لری نینگ تیمور بگ نینگ
مقابله بیر لشک ضرورتی فی حص قلیغانی اوچون قمرالدین بگ خضر خوجه خان غه اطاعت قلیماق فی قبول ائتتی
و خضر خوجه خان هم قمرالدین بگ نینگ حرب ایش لریده کی همار تی فی داینگا عسکری قییمتی فی سیلور
ایدی بو اوچون خضر خوجه خان قمرالدین بگ فی تمام شرقی تورکستان نینگ عسکری قوت لری اوستیده
باش قوماندان تعیین قیلدی بو نینگ بیلان شرقی تورکستان چاقا های دولتی نینگ قوتی کونیدین کونک آشتاقده

قمرالدین بگ نینگ قوتی منیش خان بیلان بیر لاشیب بی تورکستان غه هجوم قلیغانی

تیمور بگ ایران و عراق و باشقه اسلام ملک لری فی فتح قلیب غایت هم قوت غه ایگه بولوب هر طرف غه یوردوش
قیلده موفق بولغانی باشلادی و پوتون آسیا ملک لری ده کی دولت لر تیمور بگ فی اوز استقلال لری غه مدد ایش

بیر خطر دین بیلدی لر و شرقی تورکستان بومدهش خطر نه همه دین یاقین راق ایدی شرقی تورکستان دولت آدم لری اوز قوت لری فی ممکن قدر ایشورماقدہ بولغان نینگ اوستیغه تیمور بگ نینگ دشمن لری بیلان اینگ ضدی بی اتفاق تاسیس اتمک نه کوشش قلیماقدہ ایدی لر

۷۸۷ هـ تیمور بگ بیلان آلتون اوردو اخانی توقا میش خان نینگ دوستلوق مناسبتی بوزولدی قمرالدین بگ بونی ایشیتیب دجال توقا میش خان نینگ اکیلیغه بیرلچی یولاب تیمور بگ نینگ ضدی نه بیر اتفاق معاهده سی عقد اتمک نه تیکلف قیلدی توقا میش خان بونی قبول ایتیب تیمور بگ تعرض قیلغان قعدیرده بیر بیر لری غه یاردم قلیماق معاهده سی عقد اتتی لر دیک که خضر خوجہ خان و توقا میش خان بومعاهده بیلان چاغاتای دولتی و آلتون اوردو دولتی نینگ قوت لری فی تیمور بگ نینگ تعالیسه بیرلاشتورب غایت قوتلک بیر جہہ تشکیل اتتی لر بوجہہ اگر مدافعه جہہ سی ایک عایسده فاسه ایدی تیمور بگ بولور بیلان مدار اودوستلوق یولی فی توقا نه مجبور قالماتی شبہه سیرایدی لیکن توقا میش خان مغرور بولوب بوجہہ فی تعرض جہہ سی ایک عالی نه کلتوردی و اینک طالعی بخشی حقیقی قالدی و اتفاق نینگ فایده سی بولماوی واقعه نینگ تفصیلی بودور که توقا میش خان شرقی تورکستان نه بیرلچی ایباریب شمال دین اوز قوتی و شرق دین خضر خوجہ خان نینگ قوتی نینگ بیر وقتده غربی تورکستان نه هجوم قلییب تیمور بگ نینگ دولتی فی مقتیماق نه تحلیف اتتی و بوقتیدرده ہر ایک دولت نینگ خطر دین قلیماق امین بولماقی کوزنہ کوزنہ ایدی بنا و علیہ خضر خوجہ خان مذکور تحلیف فی قبول ایتیب هجوم و تنفی فی تعیین قیلدی ۷۸۹ هـ توقا میش خان غربی تورکستان نه ایک قول عسکر بولادی بیر ی آرال کولی نینگ غربی دین خوارزم غه اوتوب اویر دین توغرا سارا غه و بیر ی آرال کولی نینگ شمال و شرقی دین اوتوب شرقی تورکستان عسکر لر ی بیلان بیرلاشیب تاشکند اطرافی فی ایب سر قند غه بار و ایدی شرقی تورکستان دین ہم ایک قول عسکر بولماغدی بیر ی قمرالدین بگ نینگ قبادتی آسیتده تالاس بولی بیلان بوردوب توقا میش خان نینگ اکینچی قول عسکر لر ی بیلان بیرلاشکمی دینہ بیر ی مرحوم حاجی بگ نینگ برادر اده سی آنگا تور بگ نینگ قبادتی آسیتده کاغوز بولی بیلان فرغانہ غه هجوم قلیماقچی ایدی بوقت دہ تیمور بگ ایرامدہ کی مظفر شاہ جلایر بیلان اوردو شماقدہ

ایدی داد علی عمر شیخ میرزا اند جان ده تولا قوت بلیان بارایدی و سمرقنده امیر سیلخان شاه و
امیر لعل امیر عباس و شیخ تیمور و بخارا ده امیر تانغای بوغاد و امیر الیمیش قوچین لر تولا قوت بلیان
بارایدی لر ، اولاً قمرالدین بگ تالاس او لکه سی فی اشغال قلیب انلیگر لایب غناق شهری نینگ باینده
توقامیش خان نینگ کیخی قول عسکری بلیان بیر لایب ساغناق فی اودی لر دایر دین یوزب او قنده
چونک شهر بولغان ساوران (اسپجای) شهر فی محاصره قیلدی و بو شهر ده تیمور خوجه آتلیغ فرمان
نینک قباد فی استیده تیمور بگ طرفیدین تولا قوت بارایدی - او طرف دین بو تعرض خبری فی عمر شیخ
میرزا و سمرقند فرمان لر می انگلاب در حال همه سی یوزوش قلیب تاشکند ده بیر لایب شمال نه
یوردی لر - بو خبر فی قمرالدین بگ و توقامیش خان نینگ عسکر لر می انگلاب دوران فی محاصره و یولوب
جنوب یوردی لر و بولایکی دشمن او تر از شهری نینگ شمال شرقی سیده کی چو لک آتلیغ یرده اوچرا
شیب ایزگن دین کچ غنه چه غایت قایتغ اوروش بولدی کچ قور و عمر شیخ میرزا و عسکر لر می میان
صورت ده مغلوب بولوب پراکنده حاحده قاچیب سمرقند غنه یوردی لر . بو وقت ده آنگا تور بگ
فرغانه غنه هجوم قلیب بیر کچه شهر لر فی الیب فرغانه مرکز ی بولغان اند جان شهری فی محاصره قیلغان ایدی
بو خبر فی عمر شیخ میرزا یول ده اشیئتیب بشفه فرماندان لر فی سمرقند غنه بولاب اوزی عسکر
لر می بلیان اند جان غنه باریب آنگا تور بگ بلیان او دوشوب قایتغ مغلوب بولدی و عسکر لر می پراکنده بولوب
عمر شیخ میرزا آرنغینه آدم لر می بلیان قاچیب اند جان تاغ لر می غنه حقیق قافان حاحده بولوب قالدی
بو نینگ بلیان آنگا تور بگ تمام فرغانه فی اشغال اتی
قمرالدین بگ و توقامیش خان نینگ عسکر لر می چو لک محاربه سیدین کین ساوران و او تر از و تاشکند
او لکه لر می فی الفاندین کین بخارا غنه یوزوش قلیب ایدره و توقامیش خان نینگ بیر کچی قول عسکری
بلیان بیر لایب بخارا فی محاصره قیلدی لر . بخارا نینگ استحکام لر می غایت قوتلک و عسکر هم تولا ایدی
بو اوچون محاصره اوزون غنه تارتتی و آلتون اورد و اوچا غنا می عسکر لر می نینگ ادر و ق لر می تو گادی
تیمور بگ ایرانه مذکور حادثه لر فی ایشیتکان زمان مظفر شاه بلیان مصاحه قلیب غایت ایتیک یوروب

غربی توکرستان غمناکیندا شتی و خبرنی آلتون اورد او چاغانای عسکر لری آنگلاب اوز لری غمناکانی اوزوق
 و مستحکم بیر مرکز آفاق اوچوک سمرقندنه هجوم قیلدی لر لیکن سمرقند نینگ استحکامی و عسکری قوتی بولور
 خیال قیلغان دین آشتوق ایدی و بیر سرخچکون محاصره قیلدی لر . بیر طرف دین اوزوق سیزلوق و بیر
 طرف دین تیمور بگ نینگ مددش بیروقت بیلان آمودریا بوی غمناکانی سببی دین توقا مییش خان نینگ
 عسکری غربی توکرستان فی لوشا تیب خوار زم طرفی غمناک لری لر . قمرالدین بگ آنگا تور بگ
 لر یاغوز اوزوق لری بیلان تیمور بگ غمناک برابر کیلما سیدک لری فی چاغلابل اولر هم عسکر لری فی لمیب
 آرم و نظام بیلان شرقی توکرستان غمناک لری لر

شرقی توکرستان ده ای اختلا فی و قمرالدین بگ نینگ وفاتی

بواخیر قتی محاربه نتیجه سیده شرقی توکرستان املی سی تیمور بگ نینگ قوتی نینگ مددش بیروجه ده
 ایگنا لیک فی آچوق بیلدی لر . بونینگ تاثیر می نتیجه سیده دولت آدم لری نینگ تولاراتی
 تیمور بگ بیلان دشمن بولماق شرقی توکرستان فی بر باد آسکدور و ایننگ بیلان مناسبت پیدا قیلیب
 دوستلوق سایه سیده یورت فی و ملت فی تهلکه دین ساقلاماق نجشی دور . دیگان ای فی اظهار
 قیغالی تور دی لر . لیکن تجربه یک دای قمرالدین بگ بولر ای غمناک لری صورتده مخالف ایدی -
 تیمور بگ نینگ مقصدی استیلا دور و استیلاچی لوق حرصی غمناک دوستلوق و ملحق بولما لیا دور بنا علیه
 آنکا دایما قوت بیلان مقابله آتمک آخضره چه مقاومت آتمک یورت نینگ خلق نینگ سلامتی اوچون گانه
 وسیله دور - دیر ایدی . مننه بو اختلاف جدی بیروقت آفواج خلق نینگ مغویاتی پستلاندی
 و اوزون یل لردین بری ایما محاربه ده بولوب زیر کیلیب کتکان خلق صلح طرفدار لری نینگ یانینده اولما ییب
 قمرالدین بگ نینگ نصیحتی فی قینگلا بدور غا نلر بک آرقالیدی . ۷۹۷ ده قمرالدین بگ استخار
 علی بیلان وفات آشتی . و ایننگ یورتی فی خضر خوجه خان تقسیم قیلیب ختن و یار کند و کاشغور
 اوچ ولایت لری فی بکگرگی خداداد خان غمناک لری و سیبغ کول طرافی فی قمرالدین بگ نینگ اوغلی جهان شاه

میرزا غلام بریدی ، ستانی لہن پول خضر خوجہ خان فی ۷۹۱ ھ خان بولدی دہلیا زید پور

لیکن بو تخمین غلط دور
تیمور بگ ننگ شرقی تورکستان غمہ ہجوم قلیب خضر خوجہ خان فی مغلوب تگانی

یہ تو قالیقی محاربہ دین کین تیمور بگ توقا میش خان سلان لولا اور وثوبانی مغلوب ایتب خوارزم دین
سورب چقاریب اینگ در حال ہجوم قلیماقی دین خاطر جمع بولدی و بولایش لر تقریباً کی سیل مت توتی
آذین کین شرقی تورکستان خلقی دین اتقام آفاق اوچون ۷۹۱ ھ ۱۳۸۸ م دہ تیمور بگ
تمام قوتی سلان شرقی تورکستان غمہ یوروش قلیدی خضر خوجہ خان ہم قوت لری فی تو یلاب آلمالین
دین یوردی بولامکی قوت اسپغ کول نینگ یا یندہ اوچرا شیب قاتبع اوروش بولدی و اخیراً خضر

خوجہ خان مغلوب بولوب آلمالین غمہ یاندی تیمور بگ قوغلاب باریب آلمالین نینگ یا قیندہ اوروش
بولوب ینہ خضر خوجہ خان مغلوب بولوب کمری سلان آلمالین نینگ خوب شرقی سی دہ کی یولد وزیرایلاخی
غمہ قاپتی تیمور بگ آلمالین شہری غمہ اوت قیوب ویران قلیغادین کین یولد وز غمہ یوردی اورودہ

ینہ خضر خوجہ خان مغلوب بولوب یا یندہ کی قوت لری سلان نگر ی تاغری دین آشیب کوچا غمہ کلدی
تیمور بگ یولد وزدہ بیر سچہ کون توروب آرقہ سی غمہ یاندی وایلی دین تاسیر دریا نینگ یا قین لری غمہ چہ
یہیچ بیر آبادیق قومیای ہمہ سی فی ویران واملی سی فی پریشان قلیب سرفندہ کنتی وادغلی عمر شیخ میرزا
فی بیر قسم قوتی سلان قراقل بولی (حاضر فی لودغ آرت بولی) دین کا شغرنہ یوللادی کو یلوک بگ اتلیغ
کا شغردالی سی قاتبع مدافعہ دین کین مغلوب لدی و عمر شیخ میرزا کا شغرنی الیب کو یڈوب اند جان غمہ کنتی
لودفعہ دہ تیمور بگ ننگ شرقی تورکستان غمہ استیلا قلیماقی ینہ بیر سچہ محاربہ دین کین ممکن

بولادورغان درجہ دہ آسنا شقان ایدی و تیمور بگ ہم یولد وز محاربہ سیدین کین آلتی شہر غمہ ہجوم قلیماقی
ایدی لیکن تیمور بگ نینگ یولد وزدہ کی وقتیدہ توقا میش خان نینگ عسکر بیغاقدہ بولغانی نینگ خبری
کلیب قلدی بواوچون تیمور بگ اوز مرکز دہ بولماق فی ضرور کوردیت آلدیرا شلیق سلان یا ینب کنتی

وسر فندہ باریب لا توختا سیدین توقا میش خان نینگ محاربہ بیغہ کنتی

و بوجار بده چاغاتای دولتی اوزون زمان غده تیمور بگ نینگ حدودی نه تعرض قیلا ما خودک درجه ده
ضیعیلاشتی

خضر خوجه خان نینگ چالیش نی پاتخت قیلغانی و اداره تشکیلاتی

و تیمور بگ نینگ تعرضی و اغور لر نینگ سلمان بولغانی و باشقه واقعه لر

خضر خوجه خان یوقاری یغی مغلوب لو قیدین کین حاضر چه الیاق و یا باشقه شمال اوکله لیدین بیرینی مرکز
قیلاق دولت نی خطر آلدیده تو قیدین عبارت ایکنیک نی نه تو شولوب عربی و مو فیعی غایت مستحکم شرقی تو کرکین
نینگ نام او تر اسیده بولغان چالیش شهری (قرا شهر) نی پاتخت قیلیب ایرده اولتوردی و تمام
یورت نینگ اداره تشکیلاتی نی نیکی باشیدن تنظیم قیلدی . بیانی بودور که
آلتی شهر نی بجزگی خدا واد خان نینگ اداره سی نه برودی . کاشغوره بهم معتداده قوت
بیان و غلات خانانی دین بیرینی مدافعه فرماندانی تعیین قیلیب قویدی . ایسغ کول نینگ
جنوبی ده فرغانه حدودی نه امیر جهانشاه و غلات نی کافی قوت بیان تعیین اتتی . و ایسغ کول
نینگ شمالی صینی کوچک (بالخاش کول) و چور یایی و یایی وریسی نینگ آسیده کی ساحه ده آنکا
تور بگ نی آن تو تیک بیر فرقه عسکر سلان تعیین اتتی . کاشغور دین کوچک نینگ نه چه چورو
افغان شرقی تورکستان حدودی ده کی یوقاری یغی طرزده کی عسکری فعالیت تیمور بگ نینگ دقتی نی
جلب اتتی و خصوصاً آنکا تور بگ نینگ قوی دین تیمور بگ خلی شوشن ایدی . لاجون تیمور بگ
توقامیش خان نینگ اوروشیدین بانیب کلیب لا ۷۹۲ هـ ده امیر سلیمان شاه و خدا واد صینی نی
..... ۲ کشتی ایک بیر قوت سلان آنکا تور بگ باریجه نه تعرض قیلاق اوچون اولادی . آنکا
تور بگ محاربه قیلاق دین جستاب کور ساتب حدودین آرقه نه بانیب کوچک نینگ جنوبی ده
کی قرताल اوکله سی نه باریب تو خدا و تیمور بگ نینگ عسکر لری هم قرताल حدودی نه چه باریب آرقه
نه بانیب کشتی لر . تیمور بگ تو تعرض نتیجه سیده شرقی تورکستان چاغاتای دولتی نینگ

غربی ترکستان نه تعرض قیامی غه قوتی یوق لوتی و او دولت ینگ جدی صورتده صلح طرفداری ایگایلیکی
 غه اینانده می خنیدین کین تیمور بگ آلتون اورد و عراق و هندوستان و شام و آناتول فتوحاتی غه مشغول
 بولوب شرتی تورکستان غه هیچ تعرض قیامی آرا دین ۱۳ میل مت پیچلیق بیلان اوتتی . بولمت یچیده
 رسماً بیر قندهار که و یا مصاحبه است ادینلگانی فی سیلایمیز لیکن بیر نسخه دفعه الحی لوبارخان و کلگانی و احترام
 بیلان محاطه لوبغانی محاطم دور . بونچیلیق مدتی یچیده خضر خوجہ خان و دولت آدم

لری بیکار تورای بولبندہ کی صورتده فعالیت کورساتتی لر . تفصیلی بودور که
 یوقاری قی محاربه کرده ویران بولغان شهر لنینگ توماراتی فی ینگ باش دین آباد قیلدی لر .
 عسکری قوت نینه مهم صورتده وجود غه کلوز لری و تولا ایگرایاب توبن ده کی فایده لر حاصل بولدی
 او یغور لر بولکون غه چه اسلام دینی فی قبول اتمای بود و دینی ده حکم تورماقده ایدی لر و ایس
 خوجہ خان شهید بولغان دین کین کی پرکسندہ لیک لوب دین ای حقوت استفادہ قیلیب کاملاً مستقل حالده
 باشا ماقده ایدی . خضر خوجہ خان ۷۹۵ هـ دین اعتباراً او یغور لر ینگ او سیمعه بیر نسخه قاتاقرات
 قیلیب اخیراً ای حقوت فی اولتوراب دیغور لر دین اسلام دین باشقہ فی قبول قیامی ۸۰۰ هـ طرفیده
 تمام او یغور لر خواه ناخواه مسلمان بولدی لر . قدیم دین دیغور اولکده سی بولوب ۷۷۴ هـ دین اعتباراً
 چین استیلای سیمده قاتغان قول بار کول اولکده سیمه خضر خوجہ خان ۸۰۰ هـ عسکری ابار بولکده
 لر دین چین عسکر لری فی توغلاپ چقاریب ایدر لر فی الدی . خضر خوجہ خان لوب او یغور اولکده لری فی
 آغا دین کین اول اولکده لر فی تورپان ولایتی (منول لجه سیده مپوه لیک یکه باغ یوق و یکدور) و حاضر فی
 تورپان شهری فی بنا قیلد و بر و ولایت ینگ مرکزی قیلدی . خضر خوجہ خان تورپان ولایتی فی
 اعتبار لیخ ببر ولایت قیلیب خانلیق خاندانی دین بیر شهنزاده فی ادر غه والی تعیین قیلدی .

تورپان ولایتی غه خانلیق خاندانی دین بیر شهنزاده ینگ الی بولماق مغنہ سی قاتماق استیلای غه
 چده ام قیلدی ۷۹۹ هـ تیمور بگ غیاث الدین ترخان ینگ رایتی استیده بیر لجه لیک بیاتی
 فی شامنه صمدیه لوبغان خضر خوجہ خان ینگ حضور غه یوللاب نبره سی اکند میرزا (عمر شیخ

میرزا ایننگ اوغلی (اچون خان نینگ کیس خانیم آتلیغ قیزی نه سوز آچتی خان بونی قبول قلیب
 شامانه توی و مراسم بیلان تکیس خانیم فی سمرقند نه لوللادی - بولوی ده اجرا قیلینغان دبدبه لیک
 و تکلف مراسم فی تاریخ رشیدی در وصفه لصفه اوردن بیانات بیلان ذکر قلینیب دور تیمور بگ
 تکیس خانیم فی اوزی معظم شرفیات بیلان استقبال قیلدی بولوی مراسمی فی اجرا قلیب نخاح قیلدی
 ... ده مختصر خوجو خان تیمور بگ نینگ حضوری نه الحی لوللاب بیروستلوق و تعرض قیلدیشلیق
 معاهده سیاحت اعلیٰ تحکیم قیلدی لیکن تیمور بگ آچوق جواب برمادی . بولکودین اعتباراً بولسراکی
 حکمدار اوردولری فی حکم توتادورغان بولدی لر شرقی تورکستان حدودی فی آنکا تور بگ
 قوتلیک عسکر بیلان محافظه قیورایدی و غربی تورکستان حدودی فی تیمور بگ ننگ نبره سی محمد
 میرزا (جانبگیر میرزا ایننگ اوغلی) ساتقارایدی

تیمور بگ نینگ شرقی تورکستان غنیمت خیرتی جوی نینگ ایننگ لومی بیلان دفع بولغانی

تیمور بگ ۸۰۷ هـ نینگ اولیده آنا طول فتحی دین بایزید سمرقند نه کلیب فقط اوج آئی آرم لیب
 ایلدی شرقی دیناسی فی فتح قیماق اچون غایت آلدیراب قیش اوتور ایلیده عسکر بیلان
 حرکت قیلدی بولول ده سوماق دین آوم و حیوان خیلی تولا ضایع بولدی بولونینگ بیلان هم توختا یهی
 یور و ب سیر و یار دین موز اوتتیدین اوتوب اوتور ارشهری نه کلدی اوتورار نینگ شرق طرفینده
 قار بک قالین بولوب یور بک مکانسیر بولغانی اچون اوتورار ده ایرنه یازنه چه تورماق نه مجبور بولدی
 تیمور بگ نینگ بولوروش ده کی پلانی منه بولایدی که — تیمور بگ اوزی عسکر
 بیلان .. چینگیز خان نینگ یوروش بولی بولغان . یننه سو آتای بولی بیلان مغولستان نه اوتور
 اوزیر دین چین نه یوروش قیماقایدی نبره سی اولون بگ میرزا شرقی تورکستان نینگ شمالی
 شرق اولکهلری فی یعنی سیج کول ارفانی وایا ویشش بلق و تورپان اولکهلری فی چین حدودی نه چه
 اشغال تنک نه مامورایدی وینه بیر نبره سی ابراهیم میرزا آلتی شهر و چالیش اولکهلری فی اشغال

آنک به نامور ابدی ، خضر خوجه خان نینگ لونگا مقابل آفغان و صنعتی نینگ نیمه ایکای نیک
 خصوصیه مع الاسف معلو بایمیر لوق دور . لیکن خدا نینگ قاهره سی بوجونک بیان
 فی کالاً براد اتی یعنی ۱۷ شعبان ۸۰۷ هـ ۱۴۰۵ م ده تمور بگ اوتزار شهریه دفات اتی و اولادی
 نینگ آر سیده سلطنت تالاشی یوزیرین قانلیج مجادلر چقیب یوقاری یغی عسکر لرتما ناپر اکته بولدی
 لونینگ بیان ۳۵ ییلدین بری دایما تهید استیده یا شاخان شرقی تورکستان دولتی دامالی سی بر
 راحت نفسی نی آکدی لر

خضر خوجه خان نینگ فاتنی و محمد خان نینگ خان بولغانی

۸۱۰ هـ ۱۴۰۸ م ده خضر خوجه خان دفات قلیب در نیجه چونک اولی محمد خان تخت ده اولتوردی
 محمد خان عسکری قوتی فی خیلی آشوب شرقی تورکستان دین هر قایدان دشمن فی مدافعه قیلا خودک در جهه
 یتکوزدی . یاز کونلر ده نگر می تاغلیر دین اوتوب آرتباشی ده بازار ایدای و ایدر نی یغشی آبا قلیب اکیچی
 پایتخت قیلدی و لولا عسکر اویرده دایما تورما قده ایدری

محمد خان نینگ زمانه سیده تمور بگ نینگ اولی شاهرخ میرزا غربی تورکستان و افغانستان دایران نینگ
 بعضی سی نه پادشاه ایدری و محمد خان نینگ متغایله ده لولا قوت بیان اولی اولونع بگ میرزانی اند جان
 ده قولیان ایدری محمد خان نینگ شاهرخ میرزا بیان مناسبتی یغشی بایس ایدری و محمد خان
 سکتی فی کنگر و تنک سیر در یا نینگ شرقیه کی تاکنده اوتزاره تالاس لایت لری فی تیمور بگ نینگ لادی
 دین تازیب آلاق اوچون دایما فرصت ایستری ایدری و اولایت لرده عصیان چقپار ماق اوچون سیاسی وسیله
 دین هم تازیبماس ایدری بود سیله لر نینگ اثری ده ۱۱۸۰ هـ ده اوتزاره والی سی امیر شیخ نورالدین

شد نیک پر عصیان چقپاردی و محمد خان آنکا بار دم قیماق اوچون اوزایی سی شمع جهان خان فی عسکر
 بیان اوتزاره یوللادی لیکن شمع جهان خان بار غوپه شاهرخ میرزا اند کر عصیان فی کالاً بایستوروب
 بولغان اوچون شمع جهان خان تالاس طرفیدین یانیب کلدی محمد خان نینگ بولغان لیتی نتیجه
 سیده تالاس اکنکه لری فی اوروش سیز شرقی تورکستان نه قوشتی ، محمد خان شرقی تورکستان فی

همراه به ترقی قیله وردی و آسمی شهر قولا جامع له و در سر له بار قیله وردی بوجله دین فارغ خلق شهر به
کی شیل مدرسه بکون نه چه محمد خان نینگ آئیده باقی دور محمد خان ۸۱۸ هجری وفات آتی

ستمع جهان خان نینگ خان بولغانی

محمد خان وفات ائکان دین کین اینی سى ستمع جهان خان تحت ده اولتوردی بوزات نینگ اعلی
سیاستی اصلاحات و مرکزیت فی قولا ندور مک ایدی و سیاست تقاضای چه یورت ده کی شهزاده له
ویر لیک باگ والی له نینگ آشوق نفوذ لینی یوق اتمک اوچون کوشش قیله ر ایدی بولکوشش نیتجه
سبده فوق لهاده نفوذ و قوت نه ایگه بولغان بگلرنگی خدا داد خان محدود بیر اختیارات بلع بیر والی
زنبه سی نه کلیف لدهی و محمد خان مرحوم نینگ شهزاده لوی هم کلا ستمع جهان نینگ امری آئیده بولوب
قالدی له بوسیاست اوز و ندین بری آئیده و نفوذ نه ایگه بولوب کگلان شهزاده له و باگ نه
غایت غیر کمکده ایدی اخیراً محمد خان نینگ بزه سی اولیس اولغان (بیر علی اولغان نینگ اولی)
و خدا داد خان و قولا شهزاده و باگ له ستمع جهان خان نینگ ضدی نه بیر لایشب توتلیک بیر نصیان
بیچاره دی له و نیتجه ده اولیس اولغان ستمع جهان خان شهید آتی و بود واقعه ۸۲۱ هجری ایدی

ستمع جهان خان چونک اوغلی نفش جهان خان فی تورپان ولایتی نه والی قیلغان ایدی و پالیش ولایتی فی
هم تورپان ولایتی نه قوشوب برگان ایدی بولکشی نینگ والی بولغانی و وفاتی نینگ تاریخی معلوم
ایماس دور بر و فیسور بار اولد نفش جهان خان فی چونک خان له قاریده سانابدور لیکن بوسوز
حقیقت نه توران کلید و حقیقت بودور که ستمع جهان خان شهید بولغان دین کین فقط تورپان و قرا شهر
ولایتی فی نفش جهان خان حکم توتوب نه کور منطقه ده استقلال اعلان ائکان ایدی و اوز آئیده اول قاقور و
و خان عنوانی یالینغ برگان ایدی بار تولد مذکور پول اثر له نه قرا بول قاریقی نه گمان فی قیلیمش

شمع جهان خان شهید بولوشیر محمد خان نینگ خان بولغانی

شمع جهان خان شهید بولغان دین کین اوغلی شیر محمد خان اولس اولغان بیلان قاتبع محاربه کیرلشتی
بولو محاربه اوج سیل دوم قیلدی خیر شیر محمد خان اولس اولغان فی قطعی صورتده مغلوب اتیب ۸۲۳ هـ
ده خاتین تختیده اولموردی شترقی تورکستانده کی بوغوشاش دین اولوغ بگ میرزا

استغاده قیلیب ایما عسکر بولایب حدود غه باقین اولکله دین تالاس اطرافی فی اشغال قلیغان ایدی شیر محمد خان
تخت ده اولمور خان زمان بکلر کی خدا داد خان دولات و صدرا لاسلام نینگ قاتی آسیتده حدود غه عسکر
بولادی بولور اولوغ بگ میرزا نینگ عسکر لری فی مغلوب اتیب بعضی علاقه لرنی بایزوردی الدبدر

۸۲۳ هـ اولوغ بگ میرزا اولما عسکر بیلان شترقی تورکستان غه بوردوش قلیماق اوچون سیردریا
دین اوتقی و شیر محمد خان هم تمام قوتی بیلان بوردوش قیلیب حدود اوسیتقه باریب اولوغ بگ نینگ عسکر
گاهی نینگ اولموریده تختاب اولوغ بگ نینگ آلبیغه الحی ایا باریب مصاحمه غه بکلیف قیلدی

اولوغ بگ قبول اتیب شیر محمد خان بیلان کوروشماک مصاحمه شرط لری فی بالذات مذاکره قیلیب مصاحده
عقد اتماک فی طلب قیلدی شیر محمد خان صدرا لاسلام بیلان اولوغ بگ نینگ عسکر گاهی غه

باردی اولوغ بگ غایت خرام و بدبه بیلان استقبال قیلدی مذاکره باشلاندى مذاکره تمام بولغان
سبب دین شیر محمد خان ایدره قونماقچى بولوب قالدی لیکن کیچه ده شیر محمد خان سو و قصد دین قورقوب سیر حلیه
بیلان قاجیب دور عسکر گاهی بکلیب محاربه غه تیار لادی ایرته سی اولوغ بگ عذر لر بیلان شیر محمد
خان نینگ آلبیغه الحی ایا باریب مصاحمه بکلیفی ده بولدی خیر اهرایکی طرف سیر سیری نینگ حدودی غه
تعرض قیلیشما سبب سی عقد اتیلدی بونینگ بیلان هر کی حکمدار عسکر لری فی الیب اذیورت
لرنی غه یا تیب کشتی لر

شیر محمد خان اولوغ بگ میرزا آراسیده محاربه

یوقاریقی محاربه غه تقریباً ثورت سیل مدت بل قیلدی لر و کین نیه تو بسنده کی صورتده بومحاربه سیندر اولد

مخاربه بولدی واقعہ شود و رکہ — اولوغ بگ نینگ چونگ قوماندری دین علی تکریت نینگ افلی
اولوغ بگ دین یوزا ویر و تاقچیشیر محمد خان نینگ نیا ہیغہ بیغندی اولوغ بگ میرزا آدم نی
یازد و بایار مکتی طب قلیب بگ ارسلان آتلیغ بیر کشتی سی فی الحی قلیب یازد و شیر محمد خان
نذکور طب فی قبول امتدی دالحی فی حبس قلیدی اولوغ بگ میرزا اینہ باہٹغہ بیر الحی ایباریب
ایلگیر کی الحی فی وقا چقان قوماندان فی یازد و و ایبار مکتی طب قلیدی و قبول التمرکان قندیردہ و محارب
اتمکی فی بیلد و ردی شیر محمد خان اینہ یازدہ جواب بیر امن دیب ایکنی الحی فی یازد و ردی
اولوغ بگ میرزا ابو جواب فی آغان زبان تہسید اوچون سمرقند دین سیروریا بونی نہ و اندر جان عنہ
تولا مسکرسوق اتتی شیر محمد خان ایننگ مقابلہ سینگ کول نینگ غربی عنہ اینی سی حضر خوجہ
اوغلان و میر شاہ جهان و بگرمگی خدا واد خان و صدر الاسلام و ملک الاسلام نینگ قیادت لری
آیتیدہ آرتدہ آرتدہ دین مسکرویلادی اولوغ بگ میرزا ابو علی جواب آچغیلاب اوزی تمام قوتی بیلان
نشانگندہ یوزدوش قلیدی ادا سی شاہ سیرزا اولوغ بگ میرزا فی اوروش قلماق دین توکوب مکرر
یازد و یغنامہ لریبار سہ مو اولوغ بگ بولوروشیدین توختامای یوردوب ۲۶ ربیع الاول ۸۲۸ ھ
وہ نشانگندہ مکلدی شیر محمد خان ہم آملایق دین یوزدوش قلیب سینگ کول نینگ جنوب غربی
سیدہ کی ارتباطی قضیہ سی نینگ نمایندہ کی تیکہ سکریہ دریا سی (سیردریا نینگ باشی) بوسیدہ
کیش آتلیغ یا یلانغ فی حربی مرکز قلیب نوشتی و میر جهان شاہ فی تالاس شہری عنہ و خدا واد خان و حضر خوجہ
اوغلان فی تالاس سینگ کول آریغہ و صدر الاسلام و ملک الاسلام فی تالاس نینگ شمال شرقی سیدہ
کی اور تا کول بونی نہ یولاب اولوغ بگ میرزا ایننگ هجوم یول لری نہ متحکم جہہ لر تاسیس اتتی
اولوغ بگ میرزا نشانگندہ دین حرب تعبیه سی بیلان یوردی و تالاس حدودی و میر جهان شاہ قلیب
کلیب قاتلیغ اوروش بولدی و ہر کی طرف سیرخہ نینگ کشتی ایک ضایعات برگانین کین میر جهان شاہ
جنوب طرفہ مسکری فی تارتیب تالاس تاغری عنہ یرلاشتی اما اولوغ بگ موندین خبر سپر
قالب بلکہ میر جهان شاہ فی قاجیب حضر خوجہ اوغلان و خدا واد خان لر عنہ قوشولای دیب خیال قلیب

عسکری نینگ بیر قسمی فی ایلگری دیلا ب اوزی تو لاراق قوتی بیلان آتیه دین یوردی ایلگری
 یورگان عسکری توفیق سوز حالده خضر خوجه اوغلان نینگ عسکر گاهای نه هجوم قیلدی قاتغ اوروش دین
 خضر خوجه اوغلان فی اسیر قیلدی دانی اولوغ بگ در حال سمرقند نه دیلا دی . موندین کین اولوغ بگ تمام
 عسکر لری بیلان بیر لاشیب ایتن سو (حاضرده آمو) یولی بیلان توغرا شرق نه ایلگری طایب خد اوغلان
 بیلان اوروش قاق اوچون یوردی وچو در یایی نینگ غربی قایی سیده آلبیش آتغ بیر ری ده خداداد
 خان نینگ بوقورمه ده قویان بیر قطعه عسکری توفیق سوز حالده اولوغ بگ نینگ عسکر لری اوق نه
 تو توب مهم ضایعات نه دوچار قلیب نیه غایب بولدی . اولوغ بگ اویر دین اوتوب قوش بلاق
 نه کلدی بویر خداداد خان نینگ عسکر گاهای نه یاقین ایری اولوغ بگ خداداد خان فی آرا نه اقاماق
 نه موفق بولدی و خداداد خان قاتغ مدافعه دین کین تسلیم نه مجبور بولوب اسیر توشی اتی هم اولوغ بگ در حال
 سمرقند نه دیلا دی اولوغ بگ خضر خوجه اوغلان و خداداد خان بیلان محاربه نه تو توشقان کون لره
 صدر لالاسلام و ملک لالاسلام اوزنا کول دین یوروش مال بیلان ایلگری طایب چو در یادین اوتوب آق قایس
 در یایی بوسیده تقریباً نوگونگی کاستک آلتا آتا نه آسیده تو خدادی لر اولوغ بگ میرزا بولر
 نینگ بصورت بیلان ایلگری نه اوتوب آلتا نیری فی ایچ بیلای قالدی بلکه بولر فی باقا جتی یاکه
 اوتنا کول دین یونکالدی دب خیال قلیب اولر نه اهمیت بریدی بو اوچون اولوغ بگ میرزا
 شیر محمد خان نینگ عسکر گاهای فی بی خبر لیکه باسحاق اوچون توغرا جنوب ایلگری لایکته باشلادی
 اولوغ بگ نینگ تمام حرکت لری دین خبر وار بولوب توغرا خان صدر لالاسلام و ملک لالاسلام
 چو در یایی نینگ شرقی و ایسیغ کول نینگ بوی بیلان جنوب نه یوروب اولوغ بگ میرزا نینگ آلفیه
 اوتوب شیر محمد خان نینگ عسکر گاهای نه باریب توشولدی لر . بو نینگ بیلان شیر محمد خان نینگ
 قوتی اوج حصه اشتی . بو ما هرانه مالوزه له تمام بولغان دین کین اولوغ بگ وقف بولوب
 غایت درجه ده دشت دجیرت ده قالدی ، اولوغ بگ شیر محمد خان نینگ عسکر گاهای نه
 یاقینلا شیب هر طرف نه کشف قول لری ابار دی و بو کشف قول لری اوزون یولر نه چه کرب

یانیب کلدی رو دشمن دین هیچ اثر کور مدوک ندیدی لر لیکن شیر محمد خان اوز حرکاتی فی اولوغ
 بگ نینگ کشف قول لیدین مخفی قالمق اوچون قلیغان تشبث لری ده یوزده یوز موفق بولغان ایدی
 چونکه مذکور کشف قول لری هنوز سوز لری فی تمام قلیهای تورغان حالدده شیر محمد خان نینگ عسکر
 لری بریم دایره شکسته احاطه ترتیبی بیلان تیپ کلدی لر اولوغ بگ فی امان برای تور شتاب
 ایدی لر بوضورت بیلان اولوغ بگ میر کیمچه کوز احاطه بحیپده قلیب عسکر لری نینگ نولای
 ضایع بولدی . اخیراً اولوغ بگ نومیدانه بیر قلیج محاربه سی نتیجه سیده احاطه دین چقیق غنه
 موفق بولدی و بوحالده امیر جهان شاه نینگ اولوغ بگ نینگ آرقه سی دین فعالیت غه کلیب ایننگ
 خط رجعتی فی کسان خبری کلدی . اولوغ بگ غایت درجه ده شایب هیچ زرنه قراماستن
 قچاققین باشقه چاره تاپمای و حال آرقه غه نایدی و عسکری فی اوج غه بولوب اوج یول بیلان غایت
 احتیاط و ایننگ ایک بیلان تشکست در فی غه لوردی . بولده امیر جهان شاه اولوغ بگ نینگ
 عسکر لری نینگ شمال لولیده کی قسمی غه هجوم قلیب بولور فی تمام قلیج دین اوکوز دی و بولور
 دین بالغوز محمد بار لاس و کس در بگ آلتیغ ایکی قومانندان غینه اولو دین قوتولوب اولوغ بگ نینگ یانیغ
 قاجیب بار الدی . الحاصل اولوغ بگ عسکری نینگ قسم کلی سی فی ضایع قلیب هیش بیر مغلوبق
 فلاکتی بیلان ۱۰ شعبان ۸۲۸ هـ سمرقند غه باردی

اولوغ بگ فی بوجری اقدامات دین دادای شاه سرخ میرزا ایننگ منع قلیغانی و ناره ضعی بولغانی فی
 یوقاریده ذکر قلیغان ایدوک . ایدی بواقدامات نینگ بوضورته میان بیر فلاکت بیلان نتیجه
 لانگانی دین شاه سرخ میرزا غضبنایب اولوغ بگ که جزا بر مرک اوچون هرات (پایتخت) دین سمرقند
 یوردی لیکن سمرقند غه کلگانی دین کین تمام کورگان خاندانی نینگ شفاعتی بیلان غفواتی و اولوغ بگ امیر
 قلیب کلگان خضر خوجا و غلان خدا وادخان لرنی تولا احترام قلیب از او قلیب یاندوردی . خضر خوجه
 اوغلان شرتی ترکستان غه یانیب کلدی . اما خدا وادخان قرغیان و قیتمده بیر حج قلیب آیدین کین
 وطن غه یانمن دیب مکه غه باریب حج ادا سیدین کین ۷۵ یا شیده مکه مکرمه

شیر محمد خان وفات بولوب اولس خان نینگ خان بولغانی

شیر محمد خان یوقاقلیق اوروش ده اولوغ بگ میرزا فی مغلوب ایکن دین کین وفاتی غه چه بولغان و اقسائی
 خصوصیه ایشا گودک معلومات یوق دور ، شیر محمد خان ۸۲۸ هـ ۱۲۲۵ وفات قلیپ
 اورنی غه دشمنی بولغان اولس اولغان خان بولری . اولس خان نینگ اون ییل لیس سلطنتی دوری غه متعلق
 معلومایمیریک آزدور اولس خان کورگان خاندانی (تیمور بگ نینگ ولادی) بیلان مشابته دوستانه
 ایدی و میر قیزی فی اولوغ بگ میرزا اینگ اوغلی عبدالعزیز میرزا غه بیریپ بیرونغا قلیق رابطه سی هم پیدا
 قیلغان ایدی ۸۳۱ هـ ده داخلی بیر اغتشاش حقیقی بو اغتشاش فی کیم چایغانی فی بیلایمین
 ابلاغتشاش غایت شدت بیلان سکریل دم قیلدی اخیراً ۸۳۸ هـ ده اولس خان شهید بولدی
 بو ذات نینگ کیم نینگ تولیده شهید بولغانی معلوم ایلاس لیکن بایرخ رشیدی و بابر توروکی
 نینگ شارت لری غه کورده اوز اوغلی اولس خان نینگ تولیده شهید بولغانی غه آنگلانا دور

اوچونجی اسپن بولغان خان نینگ خان بولغانی

اولس خان شهید بولغان دین کین ایکی اوغلی اسپن بولغان خان و اولس خان تخت تالاشیب اوروش خالی باشلادی لر
 و توللا اوروش لردین کین دولت آدم لری خلق نینگ توللا رقی اسپن بولغان خان طرفداری بولغانی اوچون اولس
 خان مغلوب بولوب اوز طرفدار لری بولغان نایین تومن بگی ابرر ن بگ تالاس تومن بگی میرن کور کمن
 بیلیمغ تقریباً ۳۰۰ اولوک آدم لری بیلان قاچیب فرغانه غه اولوب اولوغ بگ میرزا اینگ نپا هیغه یغنیپ
 اینگیلین آکاسی نینگ ضدی غه یار دم تیلادی اولوغ بگ میرزا اولس خان فی آدم لردین آیریپ یالغوز
 خاتون باله بارقه لری بیلان عراق طرفه هیب دادی و آدم لری فی ولایت لر غه تار قاتیپ پر اکنده قیلدی
 بوسورت بیلان اسپن بولغان خان دشمن دین قوتولوب اودی فی سان غلان اتی چاغاتای خاندانی
 دین خلیفین تختیده اولور خان اسپن بولغان خان آیتلیع لر نینگ اوچونجی سی بودور اسپن بولغان خان

اقتشاش نتیجه سیده ویران بولغان یورت لرنی آبا د قیماق ده تولا فعالیت کورساتتی گورگان خاندانی
 حکمدار لری بیلان سختی مناسبت پیدا قیلدی ، عسکری قوتی فی اشوردی ، یوزمانه لوده آلتای و
 ایمل زارغالانتو (قوبدو) ویرغالانتو (اولاستای) اولکله لریده تولا نیب استقلال حاصل ائکان وایی
 دینه سود بارکول طرف لری نه تعرض قیماق نه باشلانغان قالماق آلتیغ تورک قبیلله لری بیلان اوردوب
 اولونی مغلوب ایتیب خراج بر مرک صورتی بیلان اطاعت قیماق نه مجبور قیلدی دینه اود مستده آل کولی
 و توبول ایتیش دریا لری آرا سیده نیگی دولت تاسیس ائکان اوزبک لرنی مغلوب ایتیب اولر نینگ
 تورکستان نه هجوم قیماق دین ایمن بولدی ، اوزبک خانی اولر خیر خان بیلان مجادله قیلیشیب ایضاً
 مغلوب بولوب چیب کلکان قراق خان لری جانی بگ احمد خان و تابع لری نه این بون خان سیردیانیگ
 آیانغ طرفیده بر سر سرب اولر نی اوزنیاهی نه آلدی ، لیکن این بون خان اوز طرفدار لری بولغان مغول بگ
 لری و عسکر لری نه کنگر و اختیارا توردی و بوسبب دین الهی نه بک تولا ظلم لر بولدی ۛ

این بون خان نینگ فرغانه فی آلفانی

کورگان خاندانی نینگ چونگ پادشاهی شاهرخ میرزا وفات ائکان دین کین کورگان خاندانی آرا سیده داخل
 مجادله باشلانندی و بوفرصت دین این بون خان اتفاده قیلیب ده و نه یاقین بعضی علاقه لرنی اوردوش سیر
 اشغال ائتتی ، ۸۵۳ هـ اولون بگ میرزا بیلان اولی عبداللطیف میرزا آرا سیده کی مشهور فاجعه لیک
 مجادله حقیقان دین کین این بون خان فرغانه غر لوروش قیلیب اولر کندیجی نه چیه تمام فرغانه فی
 اشغال ائتتی لیکن اولون بگ میرزا نینگ زمانه سیده کی عدل و انصاف لیع اداره نه عادتلا نیب قانان فرغانه
 الهی سی این بون خان نینگ قوماندان لری نینگ ظلم لری فی تحمل قیلیی ایماقتش چقارما قده و خصوصاً
 اندجان الهی سی این بون خان بیلان اونون مدت اوردوشتی لر و بوسبب دین این بون خان اندجان الهی سی
 نینگ تولا سی فی ایبر قیلیب شرتی تورکستان نه سوردی اگر فرغانه الهی سی بونقتش لری بیلان
 این بون خان نینگ پوتون غربی تورکستان فی اشغال ائکنه اولده وضعیت بک مساعد ایدی .

ایسن بونغان فرغانه املی سی نینگ تاشیشی فی باسقتورباق نه مشغول بولوب لغان مدت ده کورگان خاندا فی
 دین ابوسعید میرزا باشقنه زقیب لری غه غالب بولوب اخلی مجادله فی یوق اتیب حکمدارلین فی قوی نه اکلماق
 غه موفق بولدی وادزی غه کورگان خاندا فی نینگ غصنه سی نینگ خلای فی ده سلطان عنوانی فی آلدی سلطان ابوسعید
 میرزا ۸۵۵ هـ ایسن بونغان دین فرغانه فی آجراتیب اکلماق اوچون مجاربه نه کیریشتی اخیراً ۸۵۵ هـ ده اسغزه
 (مرغینان نینگ غرب طرفی ده بیر قصبه) مجاربه سیده فرغانه املی سی نینگ یاردمی بیلان سلطان ابوسعید میرزا ایسن
 بونغان فی مغلوب اتتی و ۸۵۷ هـ اند جان نینگ قیسینده بیر مجاربه بولوب نیه ایسن بونغان مغلوب بولوب
 فرغانه فی بو تاشیب حقیق کنتی . الیصل ایسن بونغان نینگ فرغانه غه استیلا سی نصرت جالبش یل ده امتی
 ۸۶۶ هـ ده ایسن بونغان اوغلی دست محمد خان فی تورپان غه الی قلیب آقود کوچا ولایت لری فی هم دولیات
 حکمداری محمد میرزا دین آجراتیب آلیب دست محمد خان غه بردی و محمد میرزا فی هم دست محمد خان نینگ
 امری استیغنه کیرگوزدی . دیک که دست محمد خان تورپان و آلتی شهر دوش یلین ولایت لرغی عمومی الیلق صفتی
 فی آلدی ایسن بونغان و بولس خان آراسیده آلتی ییل لوق مجادله و ایسن
 بونغان یقیلیب بولس خان نینگ خان بولغان فی

سلطان ابوسعید میرزا ایسن بونغان نینگ غربی تورکستان غه هجوم قیماقی دین دایما قورقاریدی بولمخ
 نینگ دفعی اوچون آن نحشی چاره شرقی تورکستان ده بیر داخل مجادله حقیقی ایدی سلطان ابوسعید میرزا
 بولطرز ده بیر داخل مجادله چقارماق اوچون قلیب دین کلگان کوشش لری فی قیلدی و حاجی بگ بشلیغ بیر نخ توپن
 بگ لری فی تشولن اتیب ایسن بونغان نینگ هندی غه عصیان چقارتمودی اما بولکچیک عصیان لری ایسن بونغان
 نینگ قوتی فی آزالا مالمدی . لیکن سلطان ابوسعید میرزا ۸۶۶ هـ طرافینده بولمقصدی اوچون ایش غه
 یراغودک سیراکت تاپتی و اوآلت ایسن بونغان نینگ ایچی سی بولس خان ایدی . بو کشتی گیر میر سیدین
 ایگر می شرقی تورکستان دین چقارمیلیب ایران ده آواره بولوب یورمکده ایدی منه بولس خان
 فی سلطان ابوسعید میرزا ایران دین بحر قسند غه کلور ب. تولا اترام قیلدی و آنکا دیدیکه - چاغانای

خاندانی د کورگان خاندانی آسیدہ میراثی بیر دشمنیک بار دور و دایا بلوایکی خاندان آسیدہ
 قانکر توکو مکدہ دور . امید ی بیزو دشمنیک نی اوترادین یوق اتک نی خواہا بیز و اوز لری
 نی چاغاتای دولتی نینگ خانی تو لوماق و اوترادین بیزو صیمی بیزو ستلوق تاسیس تمکنی آرزو قیلا بیز
 و اوز لری نینگ غایت تختی فی الماق لری اوچون یار دم قیماق غه بیز حاضر و میر - یونس خان بو
 سوز فی خوشلوق بیلان قبول قیلیدی و قسم لربلایان دو ستلوق معادہ سی عتد اتیلیدی موندین
 کین سلطان ابو سعید میرزا بیر سچہ نینگ کشتی یک بیر یار دم قوتی فی یونس خان غه قوشب اوز کس دیولی
 بیلان شرقی تورکستان غه یوللادی . بو کونکرده یونس خان نینگ قایم آتاسی حاجی بگ باشلیغ
 عاصی تو من بگ لری این بوغا خان دین مغلوب بولوب فرغانہ حدودی دہ عسکر لری بیلان یونس خان غه
 منتظر تورماقدہ ایدی لر . یونس خان کنگان زمان اولر تورک غغنہ سی غه موافق بیر قورولشی قلیب
 یونس خان فی آق کیگیر اوستیدہ اولتور غوزب بعیت مراسمی فی اجرا قیلیب یونس خان شرقی تورکستان غه
 خان اعلان اتتی لر . بو کونکرده یونس خان دایس بوغا خان آسیدہ محاربہ
 جاری بولوب اترادہ قان تو مکدہ ایدی ۸۶۸ ھ دہ یونس خان مغلوب بولوب سمرقند غه قاچیب باردی
 سلطان ابو سعید میرزا اینہ تولاراق یار دم قوتی بیلان یونس خان فی شرقی تورکستان غه یوللادی
 موندین کین آکا واکا اوروش اوروشا ۸۷۰ و ۸۷۱ ھ آسیدہ یونس خان قطعی صورت دہ
 غالب بولوب نگر ی ناغری نینگ شمالی فی کلا اٹخال اتیب دولت مرکزی آلمالین فی قولینہ آلدی
 این بوغا خان نینگ قاضی تہیہ بولغانی خصوصیدہ معلوم بیز یوق دور . تورپان و کوچا و اوج غومی
 والی سی دوست محمد خان دہ و غلات حکمداری محمد میرزا لری یونس خان غه اطاعت قیلیدی لر
 بو نینگ بیلان تمام شرقی تورکستان لری نینگ علی استیغہ کیریدی . یونس خان اوقتدہ
 کی کورگان خاندانی حکمداری غه تقید قیلیب اوزی غه سلطان عنوانی فی آلدی ۸۷۲ ھ دہ یارکند
 و ختن فی ابا بکر میرزا د غلات اشغال قیلیب استقلال اعلان اتتی سلطان یونس خان و سلطان ابو سعید
 میرزا آسیدہ دو ستلوق ایلگیرگی معادہ غه موافق غایت قوتیک بولدی . و کین چہ سلطان

ابوسعبد میرزا ایننگ اوج اوغلی نه سلطان یولس خان نینگ اوج قیزی فی غایت دبد به لیک قوی مرسم
 بیلان نکاح قیلیندی (منه نگار خانیم فی احمد میرزا غده قوتلوق نگار خانیم فی عمر شیخ میرزا غده و سلطان نگار
 خانیم فی محمود میرزا غده نکاح قیلیندی) . بونینگ بیلان بویاکی حکمدار آسیده کی دوستلوق توغقان
 لیت بابطه سی بیلان تخی موقولانندی ۸۳ هـ ده تورپان اوج دوک چاغومی الی سی دوست محمد خان وفات
 ایتیب اورغیه اینی سی پیک سلطان عمومی الی بولدی

سلطان ابوسعبد میرزا وفات آکاندین کین مملکتی پارچه لاندی یعنی چوگک اوغلی احمد میرزا سمرقند بخارا
 ده و اورترا سخی اوغلی عمر شیخ میرزا فرغانه ده و کیچیک اوغلی محمود میرزا بلخ و تخارستان ده استقلال اعلان
 ایتی لر . بولر نینگ بیر بیر لری بیلان مناسبت لری ییغیشی بولغاندک قایین آتالری سلطان یولس
 خان غده هم ادا لری نینگ قستیده کی دوستلوق فی عایه قلمیادی لر . سلطان یولس خان بوسین
 وضعیت فی دایما کوز آستیده توماق اوچون کافی درجه ده قوت بیلان سیغ کول طرفیده تور دی
 و پیک سلطان مهم مقام دارده بیر قوت بیلان قالماق لر نینگ غارت لری فی مدافعه قیلورایدی کاشغر محمد
 جید میرزا و دولات نینگ داره سیده ایدی . ختن و یارکند ابابکر میرزا و دولات نینگ مستقل اوار
 سی آستیده ایدی

فرغانه و یارکند قالماق محاربہ سی

۸۷۸ هـ و شرقی تورکستان اولکه لری دین بولغان نایین غده فرغانه حکمداری عمر شیخ میرزا لغرض قیلدی سلطان
 یولس خان در حال قولا عسکر بیلان نایین غده یوردی . دنا یین نینگ غربی ده فرغانه حد دی ده کی تنکه سکریر دیا
 سی نینگ بوسیده اوروش بولوب عمر شیخ میرزا مغلوب و اسیر لوبدی و عسکر لری پراکده بولدی . سلطان
 یولس خان بویا اوغلی غده اترام بیلان معامله قیلیب نصیحت لر قیلیب اذرا ده لغرض قیلیب شایین معامه سی عقد
 آتکاندین کین عمر شیخ میرزا فی فرغانه غده اورتیب آلمایق غده یانیب کلدی ، موندین کین سلطان یولس
 خان و عمر شیخ میرزا ایننگ مناسبت لری کوندین کونکه ییغیشی بولدی . بونینگ بیلان سلطان یولس خان
 غرب حدودی دین خاطر جمع بولوب یورت نینگ باشقه طرف لری غده حربی اقدامات غده باشلادی ،

۸۷۹ هـ سلطان یونس خان ۳۰۰۰ عسکر بیلان اوج (آق سوز) غه گدی و کاشغر عسکر داری محمد حید میرزا
 دولات اوج غه باریخان فی زیارت قیلیب ابا بکر میرزا ایننگ اوستیغه یوردوش قیماق اوچون خان دین یاروم
 تیلادی و خان نینگ امری بیلان کاشغر غه یانیب عسکر توپلاماق غه باشلادی . سلطان یونس خان اوج
 دین یاروب کاشغر غه کلیب محمد حید میرزا فی ۲۰۰۰ عسکر بیلان همراه الیب ایک طرفیغه یوردوش
 قیلدی ، خان نینگ امری آستیده کی بو عسکر ۵۰۰۰ کشتی دین عبارت بولغان مدیش بیرقت ایدی
 بونینگ مقابیده ابا بکر میرزا ایننگ قوتی ۱۲۰۰ کشتی ایک کچیک بیرقت ایدی . لیکن حربی
 قیمت یوزی دین ابا بکر میرزا ایننگ عسکر لری قویک ایدی . چونکه سلطان یونس خان نینگ عسکر
 لری نینگ تولاراق قسیمی قی جنگو یوق خاصیتی فی یوق اتکان دبولان دمالان غه عاده تانیب کنکان مغول
 و قیرغز لردین عبارت بولوب حربی قیمتی آزی ایدی اما ابا بکر میرزا ایننگ عسکر لری اوزون دین بری کشتی تربیه کورگان
 و منظم تربیات غه تابع بولغان ختنه یار کند گیت لری دین عبارت بولوب غایت درجه محضه بیرقت ایدی
 بونینگ اوستیغه ابا بکر میرزا ایک شهر ی نینگ تقریباً ۱۰ میل غرسیده کی کوک رباطده قویک
 استحکام لری تیار لغان ایدی ، سلطان یونس خان کوک رباط غه کلگان زمان مجاربه باشلانیب قاتیغ
 اوردوش بولوب خان نینگ عسکر لری بمان مغلوب بولوب پر اکنده بولدی و خان کاشغر غه یانماق غه مجبور بولدی
 و کاشغر غه هم عسکر فی توپلایا لهای اوج غه کشتی محمد حید میرزا هم تمام تابع لری فی الیب کاشغر فی ویران
 قیلیب قاحتی و اوج ده خان نینگ آرقه سیدین یتتی . بونینگ بیلان کاشغر هم ابا بکر میرزا غه قالدی
 (ابا بکر میرزا ایننگ مفصل اتفاقی تو بونده دولات تاربخچه سی فصلی ده کیلا دور) موندین کین سلطان
 یونس خان قاتی غه چه ابا بکر میرزا بیلان مجاربه قیماق فرصت ناپالما دی . چونکه او وقت لوده اوز بگ خان
 لری و فراق خان لری کوندین کونگه تو تانیب سیر دیا و چودر بایننگ آیانغ لریده کی ساحه لر غه اوز بگ لرد
 کو کچه نگیز (بالیاش کولی) نینگ شمالیده کی اولکه (بونوکی سی پلاتینسکی) غه فراق لرد استیلار
 قیلیب شرتی تورکستان نینگ شمالی قسیمی غه بیر خط حایلده ایدی لر . بوسب دین سلطان یونس
 خان اوز قوتی نینگ تولاراقی بیلان شمالده تورماق غه مجبور بولدی -

بولغان اوچون اوزدات نى قالماق لارالچى ديرايدى لر (اوزون ديمك دور . بولون اوزون كشتى ايدى) احمد خان
هم بولقب نى نىجىشى كوردرايدى . بنا عليه بولقب بيلان شهرت تاپيب احمدالچى خان ديلورايدى .
كىن لردە توركستان ائالىسى تخرليف بيلان آلاچه خان ديرايدى لر

سلطان بولس خان نىنگ مدنيت غەلىمى مهم خىمى

۱) اوزمانە لردە شرقى و غربى توركستان دەكى دولت لردە قىلە لردە سىر سىر لوى بيلان اوروشوب سىر آفغان
آدم لرنى قول قىلىق دىنا نىنگ هر طرفى غەلىب بارىپ ساق عادتى بارايدى سلطان بولس خان بولس خان
شرقى توركستانە قطعيا منع قىلىپ انسان نى ساق و ساتىپ آلاق نى يوق اتتى . غربى توركستان و
افغانستان ايران اولكە لرىدە كى كورگان خانەدانى حكمدار لرى غە اوزمانە دەكى طرفيت مرشدى خواجە عىبدى
احمد نىنگ تصديق و تشويق لوى بيلان قوتيت قىلىنغان تېلغىنامە لىبار سىلمان لردىن قول بولوقان لرنى
آزاد قىلماق غە تەكليف قىلدى . بولس خان نىجە سىدە مېنگ لرحە قول لار آزا دبولدى لر .

۲) ائىلى جىلغە سى دىتە سوچودر بولونى و مالا سى لائىتى دىيىنچ كولى طرفىدە كى قەدىدىن فوق لىدە
آباد و يولوزىن زىادە شەهر غە مالك اولكە لرحە خىگىن خان اولادى نىنگ سوق لىش يولى دچا غاتى خاندانى و تېمور
بگ اولادى نىنگ دورە لرىدە خارجى و داخلى حىارى لرحە مېدانى بولغانى اوچون نەكورا اولكە لردە بولون بولوب
بىچ بىر شەهر قالمغان ايدى بولاولكە لرنىنگ ائالىسى تىما كوپچىن لىك غە مگر لىك حياتى غە عادەتلايتى كىگان
لوى اوچون بولاولكە لرنى آباد قىلماق و شەهر لرحە قىلماق مەكان سىز سىر حال غە كىگان ايدى
سلطان بولس خان بولاولكە لرنى آباد قىلماق و ائالىسى نى مدنيت غە كىرگوزمەك اوچون تولا كوشش قىلىپ
موفق بولالمادى . اجىزا . اولابولمىق نىنگ لىغنى سى نى شەهر حياتى غە عادەتلا مەك ئايدىن كىن اولر
نىنگ اوز قولى بيلان آهستە آهستە بولاولكە لردە كىنت لرحە قىلماق و شەهر لرحە دچودغە كىتورمەك لازم لىك نىنگى
غە تولوشوب سلطان بولس خان نەكورا اولكە لرنىنگ ائالىسى دىن بىر نچە مېنگ ايلوك نى زور بيلان كوپچىر
تاشكەن شەهرىدە يولاشتوردى . اگرچە بولردىن لىغنى سى بولدىن لىغنى سى تاشكەن دىن قاچىپ كىتە لرمو

تولاراق لری تاسکندده بیرنجه میل اولتوروب شهر حیاتنی غمه عادتلا ندی لر و کین لرده بو آدم لرنی اوز
یورت لری نه باندوردی دلو لر نینگ قول لری سیلان تولاکنت و قصبه لر و آلمانا و توشاق و قرا قول
دک شهر لر وجود نه کلکوردی

سلطان بولین خان نینگ وفاتی و اوغلی محمود خان نینگ خان بولغانی

سلطان بولین خان ۹۲۵ ۸۹۲ هـ ۱۴۶۲ م ده وفات اتتی و اوردنی نه ولیعهدی بولغان چونگ اوغلی محمود خان
تخت ده اولتوردی ، سلطان محمود خان نینگ خانیق تختیده اولتورغان زمانه سی ده سیاست
د صرب ایش لری نه ماهر بیر پادشاه اوچون سلطنتی نی محکم لاشتوراق و یورتی نی کنگر و توب شرقتی و غربی
تورکستان غه شال بیر تورک امپراطور لوقی قورماق غه میس دان کا ملا آچوق اییدی . پنجه کله او وقتیده
شرقی تورکستان نینگ کیچیک پیرتشی (ختن و یازکند) ده کی ابا بکر میرزا ایننگ آوغینه مخالف قتی
دین با شقه تمام اهلی کامل اطاعت و سکون سیلان یا شاما قده اییدی و مملکت دین غایت قوتلک عسکر
بیغاق آسان بیر مسئله اییدی غربی تورکستان کورگان خاندانی غه منسوب شهراده لر ولایت
ولایت ده بلکه شهرت شهرده مستقل لولوشوب بیر بری سیلان دشمن لولیف ملوک شکلی فی الیب انقراض
دوره سی فی یا شاما قده اییدی لر اما سلطان محمود خان مونداغ فرصت دین استفاده قیلماق غه
یانتی یوق بیر فوات اییدی - بابر پادشاه بابر توزوکی ده یازیب دور که - خان داو ام
(سلطان محمود خان) جنگی ادم اما یس اییدی عسکر لیکدین کا ملا مجرد اییدی تاریخ رشیدی نینگ مؤلفی
جسد میرزا یازیب دور که - سلطان محمود خان لیاقت سیز بیر شهراده اییدی و تیار پادشاهلین
غه ایگه بولغان و ایننگ قدری فی سلیگان بیر فوات اییدی داو اسی نینگ اعتماد لبق امرای فی
اعتبار دین توشور و ب اوزی نینگ ایش و تجربه سیز آد اش لری فی اقتدار غه حقیر دی دلو لر نینگ خطا
تدبیر و سورا داره لری سببی دین تمام ایل ایش آدم لری سلطان محمود خان دین یوز اویروب هر طرف غه
کنتی لر سلطان محمود خان نینگ راحت پیرت یلکی بی تدبیر لکی نتیجه سیده و توغغه کلگان فصیح

حادثه لر تو لادور . بوجه دین بیرى سلطان محمود خان نینگ سلطنتى نینگ دولى داورى و خان دانی نینگ دشمن قلیسده شهید لوماتى نه سبب بولغان حادثه و خطا تدبیر دور (توگادی)

اوز بک حکمداری ابو الخیر خان نینگ بزه سی محمد شیبانی خان (شاهی بگ شاه بخت هم دیلا دور) او زیور تپده مغلوب بولوب قاچیب سلطان احمد میرزا طر فی دین بخارا ولی سی بولغان عبد العلی ترخان نینگ خدمتی نه گیرگان ایری و کین چه یا نیغنه بیر مو سچه اوز بک لر نی یغیب عبد العلی ترخان نه خیانت قلییب و مغلوب بولوب قاچیب سلطان محمود خان نینگ پناهیغنه یغیندی و چکیر خان اولادی دین بولغانی اوچون سلطان محمود خان آنکا احترام قیلدی و صحبتی نه داخل قیلدی . شیبانی خان نور سوز لامک و عسکر لیک سیاسته خلی ماهر بر آدم ایری . شیبانی خان صحبت اثناسیده سلطان محمود خان نه - کورگان خان دانی نینگ غایت درجه و ضعیفلا شتغانی فی آنکا تیب دیری که اگر خان منگ یار یلغ بر سه بیر آرد عسکر بر سه کورگان خان دانی نینگ شهر لری دین ممکن بولغانی آنسام و بصورت بیلان کورگان خان دانی نینگ کنگر و مملکت لری خان نینگ سلطنتی نه تابع بولسه - دیدی . سلطان محمود خان بوسوزنی و حال قبول اتی و ۸۹۳ ه طرامینده شیبانی خان نه بیر مقدار عسکر دولول لوارم بیر تاشکند نینگ شمالیده کی اوتزار ، ساوران ، توکرستان شهر لری فی لاق اوچون لوللادی بوشهر لر او دقتنده سلطان احمد میرزا نینگ حاکمیتی آستیده بولوب محمد فرید ترخان دالی ایری شیبانی خان محمد فرید ترخان بیلان اور و ثوبانی مغلوب قلییب لیت فی آکدی . سلطان محمود خان توکرستان فی محمد شیبانی خان نه و ساوران فی ابی سی محمود شیبانی غم بردی ۸۹۵ ه ده فراق خانی براندوق خان توکرستان شهر ی نه هجوم قلییب شیبانی خان فی مغلوب اتی و سلطان محمود خان عسکر یار یب براندوق خان فی قاچور و ب کور شهر فی ینه شیبانی خان غم بردی ، موندین کین شیبانی خان اویز لور تپدین قاچیب کلگان اوز بک لر نی یا نیغنه توپلا ب کوندین کونگه قوتی فی آشور مافده و طرف غم کچیک کچیک یوروش لر قیما قده ایری . بصورت بیلان سلطان محمود خان نینگ طرفیدین توکرستان شهر ی نه حاکم هم عسکر قوماندانی لیت صفتی بیلان اون یل دین زیاده راق مدت دوام قیلدی کین کی واقعه لری تو بسنده لوز مور دیده کیلا دور

سلطان محمود خان بیگ کورگان خاندانی بیلان قلیغان محاربہ لری

۸۹۶ ھ ده سلطان احمد میرزا سیر و یادین اوتوب تاشکند نینگ جنوب غربی سیده کی بیر علاقہ غنہ تعرض قیلدی
سلطان محمود خان در حال مدافعه اوجون مذکور علاقہ غنہ باریب چرچین دریا سی نینگ بوییده اوروش
بولوب سلطان احمد میرزا مغلوب بولدی و دریش بگ آتلیغ بیر قوماندهانی باشلیغ تولاراق مسکری وریاده

غرق بولوب اولدی . بونینگ بیلان سلطان احمد میرزا ایانیب کنتی

فرغانه حکمداری عمر شیخ میرزا گاگاسی کاسی سلطان احمد میرزا غنہ تابع اولکله در غنہ و گاگاسی قاپین آغاسی سلطان
محمود خان غنہ تابع اولکله در غنہ تعرض قیلیب بولایکی سی غنہ تولازیان لری تیکوز وریادی . لواچون ۸۹۹ ھ

ده سلطان محمود خان سلطان احمد میرزا ابیر لاشیب عمر شیخ میرزا فی اوترا دین کوتاریب فرغانه اولکله سی
فی سیروریا فاصله بولماق صورتی بیلان ایکولان تقسیم قیلیشماق غنہ قرار بیریشیب شمال دین سلطان محمود خان
غرب دین سلطان احمد میرزا فرغانه غنہ یوروش قیلدی لری . بولهر ایکی سی فرغانه حدودی غنہ کیرگان قنده

عمر شیخ میرزا اوگره دین تقیلیب فات اتی و اورنیغہ اون ایکی یاشار اوغلی بایر میرزا اند جان شہریده
فرغانه حکمداری اعلان قیلیندی . بولکچیک حکمدار ایکی متعرض نینگ بیر سی غمی ویری خالی بولغان مناسبت

بیلان اولر غنہ بولور ایب الحی لری ایایا سہ سواد لری قبول اتای سلطان احمد میرزا اوردہ تیپہ نجند و مرغیان شہر
لری فی آلیب اند جان طرفیغہ ایلگر لادی سلطان محمود خان کاسان شہری فی آلیب عمر شیخ میرزا ایننگ
پایتختی بولغان آخسی (منسگان) شہری فی محاصره قیلدی اصل خلقت ده مسکر لیک و

فاتح لیق اتعدادی بیلان یار اتلیغان بایر میرزا اوردی نینگ کچیک لیک قوتی نینگ آلیسی غنہ قرامای
بولایکی چونک دشمنی نینگ مقابلیده غایت جدی بیر شجاعت کورساتیب ہر ایکی لاسی فی مدافعه قلیماق غنہ
قرار بردی و بگ لری و مسکر لری ہم فوق العادہ فادار لیق کورس تتی لری بایر میرزا اند جان غنہ

یاقین کلگان سلطان احمد میرزا فی اند جان شہری نینگ اگدیرہ کی قرار دیار بوییده غایت قاتلیغ مدافعه
قیلیب آرقہ سی غنہ یامنا غنہ مجبور اتی و سلطان احمد میرزا ایننگ تولو مسکر و ات دیتوہ لری غرق بولدی

بوده و اقدین کین سلطان احمد میرزا بابر میرزا انده بیرلچی ایباریب صلح قیلیب یانیب کتتی
 سلطان محمود خان فی بابر میرزا ایننگ اخی ده کی عسکر لری نمودانه مدافعه قیلدی لر ایضا قرار دیار واقعه
 سیدین کین بابر میرزا اخی غنایه دم قوتی ایباریب سلطان محمود خان کاسان غنایه یادی و کاسان ده آنگا
 قاتع بیر کسل عارض بولدی بولها نه بیلان شکست غنایه یانیب کتتی

اند جان اوروشیدین یانیب سمرقند غنایه بارور باس سلطان احمد میرزا اوقات تیب اورنیغ اولی بایسقر میرزا
 حکمدار بولغان ایدی سلطان محمود خان ۹۰۰ هـ بایسقر میرزا دین سمرقند بخارانی آلتاق اولچون
 یوروش قیلدی بایسقر میرزا هم تمام قوتی فی الیب سمرقند دین تاشقاری حقیقی و سمرقند نینگ یاقینده
 اوروش بولوب سلطان محمود خان نینگ هر اول (مقدمه) قوماندانی حیدر کوکله اش باشلیغ بیرر میننگ
 عسکر لری اولتور د لگان سیدین سلطان محمود خان نینگ غرمتی سستلا شیب اوروش میدانیدین عسکر لری فی
 انتظام بیلان یاندوروش هر خیه غنایه کدی و اوکو نکرده بایسقر میرزا غنایه تابع بولغان اورده تیپه شهر لری فی
 وحوالی سی فی اشغال قیلیب سابق کا شغز حکمداری محمد حیدر میرزا ایننگ اولی محمد حسین میرزا دولات فی اورده
 تیپه غنایه قیلدی سلطان محمود خان شاه خیه ده ینه عسکر تربیتی غنایه باشلادی - بابر میرزا ایننگ

سوزی غنایه کوره سلطان محمود خان فرغانه غنایه یوروش قیماق غنایه ایدی - بابر میرزا بونیت فی
 بیلگان کتشی بولوب خان دادم فی زیارت قیلا من دیب آرنینه آدم لری بیلان شاه خیه غنایه کدی و سلطان محمود خان
 بیلان کوروش و تپاکی کون آنگا همان بولدی بولیاکی کون اچسیده بابر میرزا سلطان محمود خان غنایه تاثیر قیلغونک
 معامله نور لری قیلیب فی دینمیک وضعیتی دین چقاریب بریار دچی لیک وضعیتی غنایه کلنوردی

بوصورت بیلان حاضر چه بابر میرزا فرغانه حکمداری لعیته قالدی و سلطان محمود خان شکست غنایه کتتی
 ۹۰۲ هـ بابر میرزا سمرقند فی آغازه ایننگ بگ لری دین احمد بگ تنبل داوزون حسن قرا قوبوق لری
 سمرقند دین قاجیب فرغانه غنایه کلیم صیبان چقاریب بابر میرزا ایننگ اینی سی جهاگیر میرزا فی حکمدار اعلان
 اتتی لری بابر میرزا بولعاهی الر غنایه ادب برماک چون سمرقند دین یوروش حیدر غنایه کلور کلاس سمرقند
 فی سابق حکمداری اشغال قیلدی بونینگ بیلان بابر میرزا ایکی دشمن آراسیده قایلب ییج طرف غنایه

حرکت تیلانهای نجسده تورب سلطان محمود خان دین احمد بگ تنبل نینگ خدی نه یاردم تیلادی سلطان محمود خان
بش آکته نینگ عسکر بلان نجسده کلیب بار میرزا بیلان بیر لایشب آخشی شهرنی فی آلفا دین کین عاصی لوسطان
محمود خان دین صلح تیلادی لوسطان محمود خان بار میرزا نینگ خدی سیر بوسلخ فی قبول اتیب اورووش دین قلی
فی سیغدی ، و بار میرزا نه - من سیر غه سمرقند و بخارا فی الیب سیرای فرغانه غنینگیز جه کیر میرزا نه لوبون
ویب تسلی بریب تاشکند نه یانیب کشتی ، بار پادشاه نینگ یاز غا بیعت کوره حقیقت ده فرغانه فی سلطان

محمود خان اوزی آلتاق نیتیده ایدی ، لوصورت بلان بار میرزا اینه خجند ده قالدی
مذکور سیده رمضان نینگ آخریده بار میرزا سمرقند فی آلتاق اوچون یاردم تیلاب سلطان محمود خان نه کشتی ایبار
سلطان محمود خان اوغلی محمد سلطان (سلطانیم لقی بیلان مشهور دور) فی بش آکته نینگ عسکر بلان تور غا سمرقند
نه یولاب شان اوزی بر سرقت دار قوت بلان شوال نینگ آخریده اوره تیپه نه کلدی و بار میرزا فی اوز قوتی بیلان
سمرقند نه یولادی اوزی هم آرقه دین یورمکچی ایدی . لوصالده محمد شیبانی خان نینگ خیانتی نینگ خبری
کلیب خان در حال تاشکند نه یانماق و سلطانیم فی هم یول دین یاندورماق نه مجبور لولدی بار میرزا هم مجبور انجمنده
یاندی -

محمد شیبانی خان نینگ سلطان محمود خان غه خیانت قیلغانی

شیبانی خان خیلی قوت نه ایگه لوبغان ایدی و سیریلدین بری بخارا و سمرقند طایفه آچمه موچنه یوروش لوس
هم قیلغانی باشلانغان ایدی لیکن سلطان محمود خان نه ایلگرنکی دک تابع لیت و صداقت کور سا تکلده لوبغا بیغه
لوساده و مغرور حکمدار شیبانی خان دین هیچ اندیشه قیما س ایدی . لوقای لقی فصل ده کی وجه بیلان
سلطان محمود خان سلطانیم لوسمرقند سفری نه کتیب تاشکند ده حق قوت قالمغانی فی شیبانی خان انگلاب
اوزی تاشکند نه و اینی سی محمود شیبانی سیار ام نه یوروش قلدی سلطان محمود خان اوره تیپه دین سمرقند
یورمک نه تیار لانغان حالده لوبخر آنگا یتتی و در حال غریبتی فی تغییر سیرت تاشکند نه یوردی و شیبانی خان
دین ایلگرنی شهرنی نه کیریب آنگا جزا برماک اوچون نه سیر الدی و سلطانیم هم داد ای نینگ امری بلان سمرقند
نه یاقین یور دین یاندی شیبانی خان لوبخر فی اشتیاب حال آرقه سیغه یاندی و گلهای دین میانراق پیر

عذر نامه باریش خان نه ایاری دی . تبارخ رشیدی نه کوره بو عذر نامه نینگ مصنونی بوایدی - خان حضرت لری نینگ عاصی قول لر بامشی نه عنان دولت لری فی معطوف قلیغا نلری فی آشکاب ناسکست شهری فی خلق نینگ اموال اهل عیالی فی محافظه قیماق خدمتی فی ادایا لامک اوچون یوزب ایام حضرت لری نینگ تبرکات ده نزول جلال بولورغان لری فی آشکاب نامور لوق یریم بولغان تورکستان نه یاندیم - ، شیبانی خان اینی سی محمود شیبانی نه - خان بولیدین یا نیب دور و سکن هیچ بیر ریغه تعرض قیماق در حال یا فیصل - دیب بیر مکتوب ایغان ایدی لیکن بول مکتوب تیگوچه اینی سی سیرام نه تعرض قیلیب اویر نینگ عالی بولغان احمد بگ فی اولتورگان اییدی . بول حالده سلطان محمود خان نینگ سیرام نه ایارگان عسکر لری تیشیب محمود شیبانی فی توتوب خان نینگ حضوری نه الیب کلدی . شیبانی خان نینگ بوجانستی فی کوروب ایننگ ینتی فی بدلیگان سلطان محمود خان آنگا جزا برماک ایننگ تهلکه سی فی در حال لوق اتمک نه قرار بوردی لیکن خان نینگ اورده ای نینگ بحسبیده شیبانی خان نینگ مخفی دوست لری بار اییدی بولر نینگ کوشش قیلیب شیبانی خان نه ایاریب بوردی

سلطان محمود خان نینگ باریشز ایننگ فایده سی و ضرری نه قلیغان یاردم لری

۹۰۳ هـ باریشز اتاشکنه کلیب غانه فی الماق اوچون سلطان محمود خان دین یاردم تیلادی . خان سید محمد میرزا و غلات دیوب بگ فی سکر تویرکشی لیک بیر قوت بیلان قوشوب باریشزانی اوز اتقی . باریشز اولکان قوت بیلان نجسند کلیب مرغیان نینگ اویر بولر لری نه هجوم قیلیب هیچ ایش قیلاهای اخیر انکر یاردم قوتی نه جاره بیر یاردم بوردی . موندین کین باریشز ایلغوز سلطان محمود خان نینگ یاردمی بیلان مقصدی نه یتیمانیسیکی نه توشونوب بیر طرفین فرغانه اهالی سی فی اوز طرفیعه تارفاق اوچون امین آدم لری فی فرغانه ایچیغه تارقاتتی وینه بیر طرفین سلطان محمود خان دین یاردم تیلادی . احمد بگ تنبل نینگ ظلمیدین زیریکان فرغانه اهالی سی نه و بلکه تنبل نینگ اوز آدم لر یغه باریشز ایننگ پرواگست لری سخیشی تاثیر قیلیدی و بوجه دین باریشز تنبل طرفین مرغیان نه حاکم لعیته بولغان کشتی فی اوز طرفی نه تارقتی و ۹۰۳ هـ

مذکور حاکم نینگ اطاعتی سایه سیده اوشونموت مرغینان نی بابر میرزا اشغال اتتی و بولجالد خان طرفین
 بنده علی حبس رکده کدش و حاجی بگ آتلیغ قوماندان تولا عسکر سلیمان بابر میرزا ایننگ یارومی اوچون کلیت مشو
 لدی لر و دجال انجان غم یوزب اوش و اوزکندین باشقه تمام فرغانه شهر لری نی بابر میرزا آلدی ،
 بولغفر اثناسیده خان طرفین باروم اوچون کلگان یوقاری یقی عسکر لر تولا اولجه لر آفغان ایدی لر بابر میرزا
 بعضی بگ لری نینگ تشویقی بیلان مذکور اولجه لر نی اولر نینگ قول لری دین تازیب آلدی و بولسب دین باروم
 عسکر لری تاشکند نه کشتی لر و خان هم بابر میرزا دین خیل چیه بولدی و بولیار دم قوتی یانیب کنگان
 سبب دین بابر میرزا احمد بگ تنبل نی قطعی صورته مغلوب قیلامادی و اوش و اوزکند تنبل نینگ قولیده
 قایلب بیریل بیت اوش و اوش دوم اتتی ، اخیر احمد بگ تنبل سلطان محمود خان نینگ ایشیک نغای بلان
 اکاسی بگ تلبه نینگ اطرسه سی بیلان خان غه اطاعت عرض قیلیب بابر میرزا ایننگ ضدی غه یاروم تللادی
 ۹۰۵ هـ سلطان محمود خان اوغلی سلطانیم (محمد سلطان) نی ... عسکر بیلان تنبل نینگ یارومی اوچون
 یوللادی و سلطانیم کلیب گان شهری نی بابر میرزا ایننگ عسکر لری دین آلدی و بابر میرزا امدافه غه چری
 صورت ده اقدامات قیماق غه عزم قیلیدی و سلطانیم بونی سلیب گان نی بو شایب یانیب کشتی

کاشغر محاربه سی بابر میرزا ایننگ اوج غه استیلا سی

سلطان محمود خان یوقاریده ایتیلغان وجه بیلان غربی توکرستان ایش لر غی بعضی وقت لرده جزئی داخله لر قیلمی
 و باشقه چاغلرده اوز ایچیده عیش و فراغت بیلان حیات کچور مکده ایدی و اینی سی احمد آلاچرخان
 دایما قالمق لونی نینگ اطاعتی نی تاین قیماق اوچون عسکر ی اقدامات غه مشغول ایدی اخیر قالمق لر نی
 کاللا یانیب اولردین خاطر جمع بولدی . ایدی اوز و ندین بری دولت غه اطاعت اتمای مستقل پاشا قده
 بولغان بابر میرزا و دولات نینگ دستینه یوردش قیماق و کاشغر و یاکند و ختن ولایت لری نی خالین
 مرکز نی غه تابع قیماق نینگ لوبتی کلگان ایدی مننه بوقصد بیلان ۹۰۵ هـ آلاچرخان
 کاشغر غه یوردش قیلیدی و تولا اوردش بولوب و تراده یگی آباد بولغان کاشغر شهری دیران بولدی و

اغیراً الاچہ خان مغلوب لبوب تورپان غہ یانیب کشتی ابا بکر میرزا آرقہ دین اچو غہ یوروب اویرنی اشغال اتی
فالغان تفصیلات و غلات تاہر پنچہ سی فصلی دہ کیلا دور

سلطان محمود خان نینگ شیبانی خان ضدی اقداماتی

شیبانی خان نینگ قوتی ہم درجہ زہ زیادہ لاشتی و سلطان محمود خان غہ آشکارا دشمن ایک قیماق و ہر طرفین
اوری اوچون یورت لر فتح قیماق غہ باشلادی . ۹۰۵ ھ شیبانی خان اوشتو منوت بخارا غہ مجرم
قیلیب اویرنی اشغال قیلدی . ایننگ وضعیتی غہ کورہ قوت تا پقان لغت سیردہ تمام تورکستان نینگ شیبانی
مدہش سیرلا بولما قسیدہ ہیچ شک قلمادی . سلطان محمود خان بو غطرنی ہسیہ مو ایننگ فعلی اوچون جدی و
اسلیغ اقدامات قیلما بلکہ توسبندہ کی صورتہ مغوراندہ و جرنی اقدامات قیلدی . شیبانی خان سمرقندنی
آلماقہ اقدام قیلیشتی وین ایلگری اویرنی اشغال قیلیب آلماق نیتی بیلان سلطان محمود خان محمد حسین میرزا
و غلات و خان میرزا آلتیغ قوماندان لر نی ہر پنچہ میننگ عسکر بیلان سمرقند غہ یوللادی و بابر میرزا نی ہم
بولوروش غہ شریک بولماقہ و سمرقندنی الیب بولغان دین کین بخارا نی ہم الیب و مملکت لر نی آنگا برکغہ
دعوت و وعدہ قیلدی . بابر میرزا در حال سیرا کی میننگ کشتی ایک قوتی فی الیب سمرقند غہ یوردی .

بو صورت بیلان بو قوت لر سمرقند غہ یاقینلا شتقاندہ سمرقند حکمداری علی میرزا شیبانی خاندین یاردم تیلادی
شیبانی خان در حال بخارا دین یورد ب سمرقند غہ کلیب علی میرزا فی تو قوب حسن قلیب ہیچ ہر مشقت سیر سمرقند
فی اشغال اتی . بابر میرزا و محمد حسین میرزا لر بوجالده سمرقند غہ ہجوم قیلما کی کش (یشیل شہر)
غہ باریب یرکشتی لر و خاندین یاردم قوتی کلک امیدی بیلان بش آلتہ آسی اویردہ تور دیلر لیکن بو
امید بوش حقیقی و اوزوق اوچون قینتا لب محمد حسین میرزا و خان میرزا لر اوز قوت لر ی فی الیب یانیب
کشتی لر و بابر میرزا ایننگ عسکر لر ی ہم ہر طرف غہ قاچیب فقط ۲۴ کشتی ایک آرنغیہ سیر قوتی قالدی
شیبانی خان بو وضعیتی کوروب خاطر جمع بولوب سمرقندہ بش آلتہ یوز پنچہ عسکر قویوب بخارا غہ
کشتی بولاشادہ بابر میرزا سمرقندہ الی سی بیلان مخفی صورتہ سیر لاشیب مذکور آرتقوتی بیلان سمرقند

نہ پر کچھ باسقوطی قلیب اہالی نینگ یار دمی بیلان سمرقندنی آسمہ شہر اچیدہ محاصرہ بولغانک
بولوبقلادی و سلطان محمود خان دین یار دم سیلادی . خان سید محمد میرزا د و غلات نینگ قیادتی استبدہ
۵۰۰ کشتی ایک بیرقوت یوللادی و لوقوت بیلان بابر میرزا شہر دین حقیقت شیبانی خان بیلان اور دشتی
لیکن قایتغ مغلوب بولوب خان نینگ یار دم عسکر لری پر اکندہ بولوب چپ کشتی لرو بابر میرزا اور قوتی بیلان
شہر نہ کیرب حقیقتی صورندہ محاصرہ بولدی و ایکی آبی قدر مدافعتہ فلغان دین کین پر کچھ دہ شہر دین قایتغ
تیمپہ نہ مینگ مشقت بیلان مکلدی . لوقوتندہ احمد بگ تنبل تمام فرغانہ فی الیب شیبانی خان بیلان بیر
لانشکان اییدی . بابر میرزا تاشکند نہ بار دی و خان فی اورہ تیمپہ نہ والی قلیدی لیکن بیلان والی سی
محمد حسین میرزا د و غلات اورہ تیمپہ فی بابر میرزا غلہ لوشایتب برکنی قبول اتندی و لوباو چون بابر میرزا ایسہ
تاشکند نہ بار دی و آذرغینہ مدت دین کین احمد بگ تنبل اورہ تیمپہ نہ ہجوم قلیب ایر فی اشغال قیلدی و
محمد حسین میرزا فی قوغلابل چقاردی . لوصورت بیلان سلطان محمود خان غلہ شیبانی خان و احمد بگ تنبل
دین ببارت بولغان ایکی دشمن پیدا بولوب لویاکی دشمن بیرلاشتی لرو

سلطان محمود خان نینگ جدی اقداماتی و اسیر بولغانی و تاشکند فی شیبانی خان نینگ الیب کشتکانی -

شیبانی خان و احمد بگ تنبل لرو نینگ کون دین کونکہ قولانیب ایکی سی نینگ بیرلاشتکانی و سلطان محمود خان
غلہ بولرو نینگ آشکارا دشمنیک قیماقغہ باشلانغاری فی احمد آلاچہ خان انگلاب تورپانہ اوزا وریدہ
چونکہ اوغلی منصور خان فی قویوب ۹۰۸ھ نینگ اولیدہ تاشکند نہ بار دی و مذکور ایکی
دشمن فی یوق اتمک و چون جدی اقدامات فکریدہ بولدی لرو - اولافرغانہ غلہ یوردش قیماق و تنبل فی یوق
اتمک آندین کین سمرقند نہ یوردش قلیب شیبانی خان فی یوق اتمک تورکستان فی اوزبک خطری دین
قولقوزماق - یلانی بیلان ۳۰ مینگ کشتی ایک بیرقوت بیلان سلطان محمود خان آلاچہ خان و بابر
میرزا فرغانہ نہ یوردیلر و تنبل نینگ قوتی فی ہریریدہ مغلوب قلیب اندجان دین باشتہ تمام شہر لرو فی

الیبت تنبل ابتاعی فی اندجان ده محاصره قیلدی لر
 خان لر فرغانه ندیوروش قلیغان زمان تنبل
 شیبانی خان نه عرض طاعت قلیب انینگین یاردم سیلاگان ایدی ، خان لر اندجانی محاصره قلیب
 شهرنی آلا میزدیپ تولغان حالده شیبانی خان نینگ اورده تیپه نه کلگان خبری کلدی ، خان لر وصال
 اندجان محاصره سی دین قول غیب شیبانی خان بیلان اوروشاق اوچون مرغینان غم یوردی لر و اویردین
 نجند نه باردی لر و اوروشقه تیار لیق قیلماقده ایدی لر بیرکونی اوشتو متوت غرب دین شیبانی خان
 و شرق دین تنبل نینگ نجند نه یوروش قلیغان و یاقینلاشقان خبری کلدی . خان لر بویاکی دشمن
 آردا سیده قامایب قالماق تهلیکه سیدین قوتولماق اوچون دجال نجندنی بو شایب سیردربا دین اوکوب
 شا هر خیه و خسی فی حربی مرکزنی قیلماق نیی بیلان شت هر خیه نه کلدی لر و سکر نینگ بیر قسمی بیلان بابر
 میرزانی اخیسی نه یولادی لر لیکن سکر لیک ایش لری حرب نوزده لریده خان لر دین جیق ما هر بولغان
 شیبانی خان و تنبل لر شت هر خیه و اخیسی نه مددش بیر کیچه بهقونی قیلدی لر و داخل حالده شهر نینگ تاشیده
 بیر بارغ ده اوخلاما قده بولغان سلطان محمود خان و آلاچرخان لر نی و اوغول لری نی شیبانی خان اسیر قیلدی
 و تنبل اخیسی نه مددش بیر کیچه بهقونی ده بابر میرزا اسودان مدافعه قلیب بیر کیچه کوندوز اوروش سه موخان لر
 نینگ اسیر بولغان خبری کلگا چ ایننگ سکر لری پراکنده بولوب بابر میرزا شهر دین قاچیب قوتولدی
 شیبانی خان سلطان محمود خان فی و آلاچرخان و اوغول لری نی اسیر قلیغان دین کین خان لر نینگ سکر لری غایت
 پراکنده حالده اطراف نه توزوب کتتی لر شیبانی خان توختا ماسیدن خان لر نی همراه الیبت تاشکند نه
 یوروش قیلدی سلطان محمود خان نینگ تاشکند ده نایب قلیغان اوغلی سلطان نیم (محمد سلطان) بومدش
 خبرنی آنکلا خان زمان تمام خانیق خاندانی و خزانه لر نی الیبت شرقی تورکستان نه قاچیب اسینج کول اطرافنی
 ده توختادی بابر میرزا اخیسی دین قاچقان دین کین پراکنده بولغان سکر لر دین ایکی اوچ لوزمقداری
 فی یانیغه توپلاب فرغانه نینگ جنوبیده کی افغره تاغلری ده بیر ریل مدت شفقت بیلان عمر کچوروب خبر
 قرا تگین یولی بیلان کابل نه کتتی -

خان نینگ اسیر یقیدین تولغانی و آلاچه خان نینگ فاتنی و شرقی تورکستان ده انقلاب

شیشانی خان شاکست و فرغانه فی اشغال قلییب بولغان دین کین سلطان محمود خان و آلاچه خان لرغه - من سیر
لرنی اسیر اکریم لکین سیر لر نینگ یار دم لر نینگ لر نتیجه سیده کنگر و سیر مملکت نه ایگه بولغانیم و برکان توز ونگر
فی رعایه قلییب سیر لر نی اولتور و ایمیدی خواهلانغان یرنه کیننگر - دیب آزاد قیلدی . خان لر اسیر
یقیدین تولوب شرقی تورکستان نه طلب ایسیخ کول بوسیده یرلاشتی لر کیننگری تاغری نینگ شایده
تورماق لری فی اوز لری نه خطر سیدگان لری اوچون آلتی شهر نه اتمک نه قرار سیر ب اوج (آفتو)
اللی سی فی ابا بکر میرزا نه عصیان قیلد وروب و لر نینگ یار دی سلان خان لر اوج نه کلیب ویرنی پانجنت
قیلیب اولتور دی لر اوج شهری نه کلگان دین کین آلاچه خان کسل بولوب ۹۰۹ هـ نینگ
آخریده وفات اتتی . آلاچه خان اوز چاک لری نینگ تولیده اسیر بولوب دولت پانجنتی فی یوق اتیب
بو حادثه لر یا سچیده کورگان خوار و زار لیتن و فلاکت لر دین متاثر لیک سببی دین کسل بولغانی فی بیان یلا میرزا
آلاچه خان نینگ فاتنیدین کین سلطان محمود خان آلاچه خان نینگ عمومی و الی یقی فی ایننگ چنگ
اوغلی منصور خان نه بر دی ، و خان اوزنی تمام سکر لری فی و خانیق خاندانی و دولت آدم لری فی اسیر
ایسیخ کول اطرافنی و ایلی و تیه سوا و کله لریده کی قبیله لر فی شیشانی خان نینگ نفوذی نه کیرب قالماقدین
ساقلاماق اوچون شمال نه کشتی . و ابا بکر میرزا در حال یوروش قلییب اوج ولایتی فی اشغال اتتی
سلطان محمود خان شمال نه باریب تیه سوا و کله سی نه آلاچه خان نینگ کیمیک اوغلی خلیل سلطان
فی و الی قیلدی و خان اوزنی اولتی دگ عیش و راحت نه توئوب یا یلا غدین یا یلا غنه کوچوب یوروب آو
لاماق و اوپون اوینا ماقعه تور دی و یورت نینگ اداره اشیر لری فی یابینه کی لیاقت سیر و ذیل خاص
لری نه تاشلاب قویدی . بو آدم لر نینگ سوا و اداره لری سببی دین منصور خان سلطان محمود خان
دین یوزا و یروب استقلال اعلان اتتی و بو نینگ سلان شرقی تورکستان نینگ آباد و حاصل لینع قسمی بولغان

آنگاه شهر قزوین بشن ملین و کله دی خان نینگ کیمیتی دین چقیب کیمیتی و بایغوز نگرینی تاغلری نینگ شماییده کی حاصل
سیر و نفوس سیر یا یانغ منطقه لر غینه خان نینگ قولیده قالدی ۹۱۳۰ هـ ده تیه سوادلی سی
خیصل سلطان آکاسی سید خان لر تیه سوده استقلال اعلان اتتی لر و هر یوده قبیلده بگ لری و تو من بگ
لری باش سیر لوق و عیسان چقار غالی باشلادی لر . سلطان محمود خان بو عیسان لر نی بایغوز ماق اوچون
بیریل دت کوشش قلیب اخیرا سید خان دین پنجه دفعه مخلوب بولدی سلطان محمود خان اوزی عییش
پرست و غیرت سیر لولغان نینگ اوستیغه یابنیده هم ایش نه یراغود ک آدم لری یوق حسابده بولوب بلغان
ایدی

سلطان محمود خان و اوغول لری نینگ شهید بولغانی

سلطان محمود خان اگر اداره چی و جدی حرکت غه قابیلیت بار سیر ذات بولسه ایدی بودا علی عیسان لر نی
بایغوز ماق و دولت نی خطر دین و قوتوز ماق ممکن ایدی لیکن خان بو عیسان لر سببی دین کوز دین کونگه زیاده
لا شما قده بولغان عییش بوز و قوتی و راحت سیر لوق غه صبر قیلایلی یورت دین چقیب کتمک نیجالی غه توشوب
قالدی و بیر طرف دین یابنیده کی ردیل خو هس لری بولوغا ماس مجادله و عییش بوز و قوتی دین قوتولماق اوچون
خان نی شیبانی خان نینگ پناهی غه سیغماق و ایننگ اخرا می سایه سیده فراغت بیلان حیات کچور مک غه تشویق
قیلغانی توردی لر ۹۱۳۰ هـ ده سلطان محمود خان شیبانی خان نینگ آله دینه کتمک شرتی توکرستان نی
اوز عالی غه تاشلاب قیماق غه قرار بریدی اما خان نینگ چونگ اوغلی سلطانیم دادا سی بو قرار دین یاندور ماق
اوچون تولا کوشش قیلدی و شیبانی خان نینگ ظالم و خونریز لیتیدین قور قوتتی لیکن سلطان محمود خان
اوغلی نینگ نصیحتی نی قبول قیلما ییش اوغلی محمد حسین میرزا و و غلات باشلیغ خواس لری بیلان فرغانه طرفی
غدیوردی و بیر یلنجی صورتیده بولوب فرغانه غه کیریب نجد غه باردی شیبانی خان بونی ایشیتکان
زمان سلطان محمود خان نی و اوغول لری نی قوتقان یرده اولتور مک اوچون آدم لر یوللادی بو آدم لر خان
نی ویش اوغلی نی نجد ده توتوب سیر در یا بویغیه الیب چقیب شهید اتتی لر

سلطان محمود خان شهید بولغان دین کین کی واقعہ

سلطان محمود خان شرقي توکرستان دین حقیق کتکان دین کین اور شہیدہ قاتان اوغلی سلطان نیم سعید خان و خلیل سلطان لر بیلان بیر سچ کون اور وشتی و خیر مغلوب بولوب بری فی ترک انگلغه مجبور بولدی و دوا دی نینگ شهید بولغان نیدین خبری یوق ایدی بلکه شیبانی خان سلطان محمود خان غه احترام قلیان شایعه لر پیدا بولماقده ایدی . بنا علیه سلطان نیم یورت فی تاشلاب شکند غه یوردی و بار و بار یاسانی هم شیبانی خان شهید قیلدی . خان نینگ اوغول لر ی نینگ موندخ خوار و زار شهید بولماقی نینگ اساس سبی سعید خان و خلیل سلطان لر نینگ عیسائی و خان فی تضلیق آستینغه آفان لر ایدی . منصور خان تور باپزه بولماقده فی انگلاب غایت درجه و دما تر بولوب مرحوم خان نینگ قصاصی فی اوزانی لر ی سعید خان و خلیل سلطان لر دین آلامق اچون بشن ملتی بولی بیلان نیه سوغه یوروش قیلدی و اولر فی قاتنج محاربہ لر دین کین نیه سو دین سورب غرب طرفیغه قوغلاب آما آتقه چه بار یب ایدره مد شس محاربہ بولوب سعید خان و خلیل سلطان لر فی قطعی صورته مغلوب اتتی . بولر نینگ اسکر لر ی پر اکنده بولوب سعید خان آغینه آدم لر ی بیلان جنون قاجیب نایرین اولکده سی غه بار یب ایدره کی جاگال لر نینگ یچیده یاشوندی .

(باقی احوالی توبنده سلطان سعید خان و ایننگ سلطنتی عنوانیغ فصله کیلا دور) ، خلیل سلطان غرب غه قاجیب تالاس تاشکند آراسیده شیبانی خان نینگ آدم لر ی نینگ نولیفه اسپر وشتی و شیبانی خان فی بیر وریا غه تیرگی تاشلاب سوغه پیشیب اولتوردی . منصور خان یانیب تورپان غه کنتی بولننگ بیلان یسینغ کول اطراف فی و تبه سو اولکده لر ی حکمدار سیر قالیب قبیله لر آراسیده باش سیر ملتی و تیغ سیر لیت حکم سورگالی باشلادی . بولر حال دسیر طرفیده کی فراق خان لر ی دین قیرغیز لر قاجیب کلیب نه کور اولکده لره کی قبیله لر فی مغلوب ایتیب بول اولکده لره یرلاشکالی باشلادی و خصوصاً یسینغ کول اطرافیه تولاراق برلاشیب اولکده کی خلق غه غایت قولار یان لر بولدی .

شرقی تورکستان ده چاغاتای مغول دولتی نینگ یقینلانی

سلطان محمود خان غەچە او تەڭن چاغاتای خاندانى حکمدار لىرى نینگ ۳۰۰ يىل دوم قىلغان دولتى نى مغول دولتى دىيلا دور چونکە بو حکمدار لىر چاغاتای خاندانى دىن بولغان غە علاوہ اولىر نینگ دارە تشکىلاتى ورسى مىراسىم لىرى کا ملا مغول غەنىسى غە مطبق ايدى و دولت آدم لىرى و عسکر لىرى نینگ اکثرىتى نى مغول لىر تشکىل قىلور ايدى بو حکمدار لىر دىن مسلمان بولغان لىرى نینگ دورە لىر دە هم بولقا لىقى و ضيقت سلطان محمود خان نینگ شهادتى غەچە دوم اتى و فقط دىنى و بعضى اجتماعى ايش لىر تەغىير تاپتى اما سلطان محمود خان نینگ شهادتى دىن سکرىل کىن سلطان سەيد خان نینگ تورخان دولتى دە مالىغوز حکمدار لىر چاغاتای خاندانى دىن بولوب دولت آدم لىرى و عسکر خالص شرقى تورکستان اىلىسى دىن ايدى و ادارە تشکىلاتى ورسى مىراسىم و عمومى حیات و معارف باشقە اجتماعى ايش لىر کا لا شرقى تورکستان نینگ دىنى اىلىسى نینگ روحانى و اسلام تەنيدىسى غە مطبق بولوب بىگىر کى چاغاتای دولتى دورە کى دىن باشقە تشکىل دە و مغول غەنىسى غە قطعاً مخالف ايدى

منه بومنا سبت بىلان سلطان محمود خان نینگ شەيد بولغانى بىلان چاغاتای مغول دولتى يقینلغان ايدى دىک لازم کىلا دور و سلطان سەيد خان دىن باشلانيب آفاق خوجە نینگ لىقى و قالاسق ايتىلاسى غەچە دوم قىلغان دولت نى شرقى تورکستان نینگ تلى و يار لىک دولتى دىک مناسب دور بنا و عليه چاغاتای دولتى دورە کى شرقى تورکستان نینگ علمى اجتماعى و سياسى احوالى غە متعلق معلومات و مطالعة لىرى بوردە ذکر قىلىپ اوتا مىز

چىگىنە خان دورى دىن باشلاب چاغاتای دولتى دورە سىدە

شرقى تورکستان نینگ علمى اجتماعى احوالى و ادارە تشکىلاتى

چىگىنە خان استىلاسى اولقى کور و نوشدە شرقى تورکستان نى کوچلوک نینگ نظم و تەخىزىياتى دىن تو تەقوزغانى چىشتى بىلان بولويت نى مەش بىر خەطر و تەھدىکە دىن نجات برگان صورتى بىلان کور و نادور اما حقيقت

کوزی بیلان قزاقله دوام بیز بیر بحران دین قوتو لوب فرمن (دو امینغ) بیر علت نه مبتلا بولغا نیلقتی
 آشکارا کورونادور . چونکه کوچلوک مدیش بیز ظالم و بیجا دورغان و یا ق دورغان بیر رحمتی بولسه
 مو ایننگ آرقه سیده حقیق قوتی بولغان اوچون ملت نینگ بیر جسدی حرکتی انی کا لایوق اینا دورغان
 وضعیت ده ایدی . اما چنگیزخان استیلاسی دین تا چاغانای دولتی یقینغونچه دوام قیغان کامل
 ۳۰۰ میل الحیدیه شرقی تورکستان امانی سی متاومت قیلاما خودک درجه دو قاهره سیر قوت نینگ حاکمیتی
 آستیده یاشا قنده ایدی لوبوقا هر قوت نینگ آستیده شرقی تورکستان امانی سی نینگ کورگان محنت
 لری و دولت نینگ مدینیتی نه بولغان زیان لر نینگ آلدیده چاغانای دولتی طرفین بولمیت نه حاصل
 بولغان آسایش و فایده لر یوق نینگ حکمی ده دور . چونکه نگرمتی غلری نینگ شالیده کی ایسیغ کول
 اطرافنی ، تالاس ، ایلی ، یتسه سو ، یاسیل ، آلتای ، اوکله لری دایما سوق الحیش لوبی بولغان نینگ وسیعنه
 چاغانای خاندانی نینگ غلی مجاوله لری نینگ قانیغ بیر سیدانی ایدی و تیمور بگ اولادی نینگ دوریده
 بیر تعرض جهه سی ایدی . بول باعث دین بول اوکله لده کی یوز دین آق تو قراق شهر لر دین بیر شهر ساق
 قالمای تمام کوچنچ منول باشقه قصبه لر نینگ یا یا غلری و یا که قوملوق چول رحالی نه کلیب مدینیتی کا لایوق
 انقی ، منول دولتی دوریده آن میان فلاکت لر نه اوچرغان منطقه بول اوکله لده دور ، جنوب اوکله لری یعنی آکنی
 شهر و نوربان ریش بلین اوکله لری بیر تیخیلیق نقطه سی بولوب شهر لری بک دیران بولمادی و امانی سی قتل
 عام نه اوچرادی لیکن غیر ایالت و آلوان لر بولوب لر نینگ باشی نه کلیب ایز غلیده ایدی و بول باعث
 دین قزاقان لر و قزاقستانی لر دوریده کی مدینت نکشت لری و اقتصادی سعادت لری و رفاه و آسایش
 لری یوق بولوب کتکان ایدی . بول احوال منول حکمدار لری نینگ مدینت نه دشمنکی ادا ره سیر نیلقتی
 دین ایاس ایدی چونکه منول حکمدار لری نینگ یا یلیغ (قانون) لری ادا ره تشکیلاتی مدینت اصولی نه
 موافق و خلق نینگ فاه و آسایشنی کور آلیده توتقان حکیماننه بیر ضبط و ربط دین عبارت ایدی و تیخیج
 یقین کوریده بولر نینگ مدینت و خلق منفعتی اوچون قیغان خدمت لری خیلی یخشی دور
 اما شرقی تورکستان نینگ کورگان او مصیبت لری نینگ سببی منول حکمدار خاندان لری نینگ آستیده

کی دنیای مختلف دین توغولغان دایمی مجاولد لری ایدی چنگیزخان نینگ یانغ (قانون) لری موئل تاریخ
لرده مذکور دور منه بودوره ده شرقی تورکستان نینگ جنوب قسیمی ده کی خلق نینگ علمی اجتماعی احوالی
نی و چاغاتای دولتی نینگ اداره تشکیلاتی نی بیان قیلا میر

علمی و ادبی احوال

چنگیزخان و اولادری نینگ سیاحتی مغلوب ملت لری علمی دینی و ادبی و اجتماعی ایش لریده آزاد قویلاق ایدی
لیکن بواش لرنینگ ترقی سی منه هم یاردم لری یوق ایدی ، بواوچون کوهلوک دوریده شرقی تورکستان نینگ
دیوان بولغان علمی ادبی ایش لری موئل دولتی دوریده خالص ملت طرفیدین احیا قیلیغیان ایدی . حکومت
طرفی دین توجه بولسه بواش لرنینگ مغلوب پول سیر و احتیاجات سیر سیر ملت طرفی دین بولغان کوشش لری
بیان ایلگر ملایمکی نینگ بک آهسته صوزنده بولماقی طبعی دور . هر حالده شرقی تورکستان اهالی سی
قدیم دین علم و مدنیت حیاتی نه عادت لانگان سیر قوم بولغانی اوچون آتا بابا لری نینگ علمی ادبی اثر لری نی و
موسسه لری نینگ بقیه سی نی محافظه قیلاق نه ممکن بولغان کوشش لری نی قیما قدده ایدی لرو مدرسه لری
و مکتب لری دین موجود لری ده تعلیم و تربیه ایش لری جاری ایدی . کین چو بعضی همت ایک عالم لرو ملت پرور
بای لری طرفیدین نیکی مدرسه و مکتب و کتبخانه لری هم تاسیس قیلیندی . توغور قشیرخان سمان
بولوب دولت ادم لری تمام اسلام نه داخل بولغان دین کین شرقی تورکستان نینگ علمی حیاتی نه سیر قوت
قوشولدی و حکمدار خان لری دیر لیک کیچیک حکمدار لرتولا مدرسه لرنی با قیلدور و پوتون پوتون کنت لرنی مذکور
مدرسه لرنه وقف قیلیب دینا نینگ هر طرفیدین چونک عالم لرنی کلتور و تدریس وظیفه لری نه تعیین قیلدی
لرو آذر زنده شرقی تورکستانده کته عالم لری تشییب دینا نینگ باشقه بر لرغیه استاد لرتارادی
مشهور ملا عبدالرحمن جانی و علی شیرباغ نوی لری لرو وقتده کاشغور مدرسه لری دین حقیقان مولانا سعدالدین
کاشغوری نینگ شاگرد لری ایکن نینگ لری اولرنینگ اوز تالیف لری دین انگلانا دور ، کاشغور خلق کوچا
شهر لری اوچانده کی هم علم مرکز لری دین سانا لور ایدی تیمورباک نینگ اولادری نینگ دوره لریده

غربی تورکستانده علم و ادبیات نینگ بک زیاده ترقی قیلغانی هرکیم نه معلوم دور و اوقت لرده بولایکی
یورت نینگ حکمدار لری نینگ آسیده تولاراق وقت لرده سیاسی و شمنیک بولسه مواملای سی نینگ
علمی اجتماعی ایش لرده بیزیر لیدین اتفاده قیلشماقی نه ییج مانع یوق ایدی و بولواچون علمی سویه ده
شرقی تورکستان غربی تورکستان فرق بیزیر سلکت حکمیده ایدی

اوقتده تمام اسلام سلکت لریه علمی تیل هرچه بولغانک شرقی تورکستانده هم شونداغ ایدی
ادبیات ده تورکچه و فارسچه تیل لری تقریباً برابر درجه ده بولوبش علر لوبهر ایکی تیلده شعر سوزلار اید بلر
اورمانه لرده شرقی تورکستانده تألیف قیلنغان کتاب لروشا علر لرنینگ دیوان لری دین بک
آزبی زمانه میز غه چه کیش دور - صراح اللغات (فارسچه) بصر النبی (تورکچه) دسش البازنه
نینگ عیشیه سی (عربچه) حضرت طلام کا شعر لیغ نینگ تألیفی دور) و تیارخ رشیدی (فارسچه) بو کتاب ل
شرقی تورکستان عالم لری نینگ چاغاتای دولتی دوریده قیلغان تألیف لری دین نونه دور
مع الاسف اودوره ده اؤکان شرقی تورکستان شاعر لری نینگ دیوان لری فی من بوکونعه چه کور مایم
شرقی تورکستان شاعر لری دین احمد بک حاجی آیتغ بیرش عربی بابر بادشاه تولاتعرفت قلیب دور
بوکوشی علی شیر بک لوانی بیلان برابر شاعر ای دیب دور و چاغاتای خان لری نینگ خیرتی سی بولغان
سلطان محمود خان شاعر ای دی و تولات شاعر لری بار لیتی جرم دور

اجتماعی احوال

شرقی تورکستان قدیم دین مدنیت و تهذیب بابیده تورک دیناسی نینگ ان ایگری کلکان بیزیر
سی ایکانیکلی تاریخده معلوم بولمور
مغول حکمدار لری باشقه یه لرده مو دین و مدنیت ایش لریه
اوز تالیع لری نینگ یول لرینه ایرکاشکانک شرقی تورکستانده کی مغول حکمدار لری دولت آدم لری هم
آز زمانده املای نینگ مدنیت و تهذیب لری فی قبول قلیب تیخ لوق وقت لریه ندر امت و صناعت و
تجارت ایش لری نینگ املای نینگ اوز تجربه سیقه لری نه مطابق ایگرمایکعنه دولت طرفیدین تولات
یاردم لره بولغان ای دی و بولایش لری تیخ لوق زمانه غایت ایتیک ایگرمایکان ای دی لیکن بو تیخ

لیق مدتی آرد و دم قلیغانی اوچون بولایک لر لعلایق بیر نقطه غه میایمی تورب قاور یا آرقه سیغه
 یاینب کتیار ایدی - تیخیق لوق اوزون دوام قیلاغان جنوب (آلتی شهر تورپان) اولکله لریده قول
 صنعت لری تولا انکشاف حاصل قلیغان ایدی چونکه شمال اولکله لریده تولا راق حکومت عسکر لری داویرده
 برلاشکان مغول قیرغیز و باشقه کوچمچی قبیله لر صنعت سینر بیر خلق بولغا تلمری اوچون جنوبده کی خلق
 نینگ هر خیل مصنوعاتی غه غایت یخشی خریار ایدی لر - دلو یوز دین هنر مند لر که غزین کونگه تولا بولوب
 هر قسم ایک دلو یوز دینگ کیسیم یک ذیلچی تو قوب هر خیل اوی اسباب لری ذریت اسباب لری
 حرب یراغ لری و کاغذ و باشقه نرسلر نی یاساب تجار واسطه سی بولان شمالده کی لر غه ساتار ایدی لر
 تجارت ایش لری بولسه خارجی تجارت نقطه داخلده دقوشنه مملکت لرده تیخیق بولغان زمان لرده
 چین غربی تورکستان غه تجارت فاعله لری باریک کلیب تجارت قبولر ایدی لر لیکن بوشلر ایدیده بولغان
 تیخیق لوق از بولغانی اوچون خارجی تجارت لر بعضی وقت ده بار و بعضی وقت ده یوق ایدی ابلولغان
 وقت ده آسیا نینگ شرقی و غربی آر اسیده تجارت واسطه سی بولغان شرقی تورکستان تجارت لری نینگ
 آفغان فایده لری غایت تولا ایدی اودوره ده هندوستان و شرقی تورکستان آر اسیده تجارت
 اکانسیر ایدی چکوبوایکی پورت آر اسیده واقع بولغان غربی قیبت و پامیرده هیچ بیر حکومت یوق خلق
 تماا بولالپنجی و وحشی بیر حالده ایدی امداد خلی تجارت پورت نینگ شمال جنوبی آر اسیده دایم جادی
 و خلی یخشی ایدی لیکن شمال اولکله لریده پات پات واقع بولا دورغان و غلی مجادله لر بسی دین بود خلی تجارت
 هم مهم ضرر لر غه اوچر ایدی

اداره تشکیلاتی

چاغاتای حکمدار لری نینگ اداره تشکیلاتی قول استیده کی خلق نی تورت صنف غه آیریب هر صنف بیر
 باشقه ولیفه غه مملکت بلما قدین عبارت ایدی ،

۱) تومن - مایلات بیرادورغان عوام رعبه دین تقریباً ۱۰۰۰۰ نفوس دین عبارت بولغان جمعیت
 دیمکدور ، بیر اولکله ده اولتور غلوغ بوجمیت هر آدم باشیغه بیر مقدار آلوان نی هر سلیله خان

نیزک خزانہ سی نہ بر ملک محکف ایدی ہر تو من نینگ او تنیدہ خان طرفین تعین قلیبیغان بیر تو من
 نگی بولور ایدی و تو من نگی بولور ان فی نیغیب خان نینگ خزانہ سیغہ تحویل قیلور ایدی
 (۲) قومین (شرقی تورکستان اہجہ سیدہ تو من) عسکر لیک فتریدہ آتی بار کشی لردیک دور
 بولور آدم باشی آوانی دین محاف ایدی لردہ وقت حکومت خواہلا سہ بولور نی مجبوراً عسکر لیک قیچقیریب
 یرانغ آسینغہ الور ایدی بولور تولاراق مغول لردین و یادولت آدم لری نینگ قبیلہ لردین بولور ایدی لرد
 بولور نی عسکر لیک قیچقیرماق و یا رخصت بر ملک خلیفہ سی جنوب و تو من نگی و شمال و قبیلہ نگی نینگ
 ذمہ سیدہ ایدی -

(۳) او میاق (شرقی تورکستان اہجہ سیدہ آبیاق) - آدم باشی آوانیدین و تو من لوق دین من
 بولوب ہر سیلی حکومت غہ ہر مقدار شلیق و یا کییم لیک مونگا او خاشاں بیر قسم آوان فی بر نگی گونجہ
 آغان امتیاز لینغ بیر قبیلہ و یا بر کنت و یا بیر محکمہ آدم لری فی آبیاق و یا او میاق و سیلور ایدی
 بولور تولاراق ایل نہادہ لردہ یادولت آلدیدہ آبر و لوغ کشی لردہ اور نینگ تابع لری ایدی لرد مذکور
 آوان فی آبیاق باشلیغی اور تابع لردین نیغیب خان و یا بر لیک حکمدار خزانہ لرغہ تافشور و ایدی
 (۴) شرعی منصب دار لردہ اوقاف متولی لری و مدرس لردہ خطیب لردین عبارات ایدی -

بولور نینگ تولاراق دولت آدم لری نینگ توغقان لری و یادولت لری و یورت نینگ ایل نہادہ لری
 دین تعین قلیبیغان لیاقت و استحقاقی آذ کشی لرد ایدی لرد و با شقہ لردین فوق اعادہ ہر فضیلت نہ شرتی
 تاپقان کشی لرد نینگ ہم لوہ وظیفہ لرغہ تیک لری ممکن ایدی . بویان قلیبیغان شکل توپ توغرا
 چاناتای حکمدار لری نینگ ادارہ سیدہ کی منطقہ لرغہ مخصوص ایدی . اما داخل استقلال غہ
 مالک بولغان بر لیک حکمدار لردین ادارہ لریدہ کی منطقہ لردہ یا لغوز تو من صنفی نینگ آوان لری
 خان نینگ خزانہ سیغہ بر لیک حکمدار واسطہ سی بیان ہر یلیب باشقہ اوج صنف بر لیک حکمدار نینگ
 اختیاریدہ ایدی و لو صنف لردین شکلاتی ہر داخل استقلال لکدہ باشقہ شکل و ایدی

آلتی شهرده کی داخلی مستقل دوعلات حکمدار لری نینگ تاریخی

(شرقی تورکستان نەچكىن خان استىلاى) فصلى ده ايتىلغان درجه بىلان دوعلات خاندانى نىنگ بىرخى حكمدارى مانگلاى بوباد دوعلات دور لوكشى اولغوز ايدى دىچكىن خان نىنگ ياقىن آدم لرى دىن ايدى . دوعلات خاندانى نى مغول قىبلىسى دىن دىگان روایت اعتبار غەلايت ابباس بىرگان دور مانگلاى بوباد ۱۵۶۵ هـ ده آلتى شهر غە حكمدار بولوب بولمىغان اىنگ اولادىدە سەسل سوزتە ۹۲۱ هـ غەچە دوم اتتى (۱۷ نىجى خەلىفە غە قرا سولمە) ، مع الاسف مانگلاى سويادىن كىن ۷۰۰ هـ طر فەيدە دوعلات حكمدارى بولغان بابدار خان غەچە اۆلكان دوعلات حكمدار لرى دوعلات لرى خصوصىدە معلوما تىمىز لوق دور . دوعلات حكمدار لرى نىنگ با تىنجى اولدە كوپا شەرى ايدى دا وئزادە داخر دە كاشغەر شەرى نى با تىنجى قىلدى تەارىخىدە شەرت تاققان اولغى دوعلات حكمدارى بابدار خان دور بابدار خان اولدە اوكتاى خاندانى دىن شرقى تورکستان حكمدارى بولغان قايدۇ خان غە تالەب لىق دە ايدى بابدار خان ۷۰۶ هـ قايدۇ خان نىنگ اولغى چاراپار خان غە حرب اعلان قىلىپ چاغاتاى خاندانى دىن بولغان دواى چىن غە ئولاياروم لر قىيدى و شرقى تورکستان نىنگ كىچىكى دفعە چاغاتاى خاندانى نىنگ قولىغە اۆتكى نىنگ ان بىم عالمى بابدار خان نىنگ قەلئە ماتى ايدى . دواى چىن اىنىگ بو خەمتى غە مكافات صورتى بىلان ايسىغ كۆل اطرافى دىن تە سو اۆلكە سى نى بابدار خان غە بوردى . بونىنگ بىلان دوعلات حكومتى نىنگ مەكلىتى ياكى حصە نىگەردى . بابدار خان نىنگ وفات تارىخى معلوم ابباس دور هەر جەلە لوكشى وفات اۆتكە دىن كىن چونگ اولغى تۆنگ بگ حكمدار بولدى . تۆلك بگ خصوصىدە بىم معلوما تىمىز لوق دور تۆلك بگ دىن كىن اىنى سى پولاجى بگ حكمدار بولدى . پولاجى بگ حكمدار بولغان دىن اعتباراً دوعلات حكمدار لرى نىنگ اقتدار و نفوذ لرى ان لوقارى درجه غە چىقتى و چاغاتاى خان لرى نى تحت دە اولتورغوز ماق دغان اولتورماك و حرب صليح دك تام شرقى تورکستان نىنگ مقدراتى نى تەيىن قىلاد دغان چونگ ايش لىر بولر نىنگ قولى غە اۆتتى پولاجى بگ شرقى تورکستان دىن مستقل بىر چاغاتاى دولتى تشكىل قىلماق و غربى تورکستان دىن كى مجاولە

خويز نيز ليق لر دين اوزاق قالماق طرفداري ايدى . بواچون ۷۳۰ هـ ده ايجي ايسن بولغا خان نى الم ليق
تختيده اولتورغوزماق نينگ ان قوتليك ماري پولاپچى بگ بولدى . ۷۴۸ هـ ده توغلو قتيورخان نى تختده
اولتورغوزماق نينگ بگ نر حاجى پولاپچى بگ ايکايلىک ايننگ بگلرنگى بولغانى ۷۵۳ هـ ده مسلمان بولغانى وفاتى
توغلو قتيورخان نينگ يايىنده اوتتى . پولاپچى بگ فات اکتا ندين کين اولغى خدا دادخان نينگ بگلرنگى
بولغانى و قمرالدين بگ نينگ اقره لرى يوقا ريده اوتتى . قمرالدين شمس الدين شيخ دولت ديگان آتور بول
لر نينگ اصلى آتورى بولماي مسلمان بولغان ندين کين اختيار قىلغان اسلامچي آتورى دور . قمرالدين بگ شرتى
تورکستان نينگ چنگيز اولادى نينگ حکم لرى استيده بولماق لازم ديگان محافظه کار لر نه مخالف ايدى بلکه حاضر
ده بوزگکا حاجت يوق و مستقل على حکومت قورماق زمانى کله دى ديگان فکوره ايدى بواچون قمرالدين بگ
۷۶۸ هـ ده ايباس خوجه خان نينگ ضدى غنہ افتلاب چقاريب افى يوق ايتب اوز قيادى استيده شرتى تورکستان
نينگ تولاراق حصه سى نى قولغيه ائلاق غنہ موفق بولسه موداخل ده خدا دادخان با شقه لر نينگ مخالفتى و خارجين
تيمور بگ نينگ پى در پى هجوم لرى سببى دين اوز مقصودى غنہ کا ملا موفق بولالمادى . شونداغ بولسه تيمور بگ
دک بير دنيا فاختى نى اولگو بچه بد افقه قىليش شرتى تورکستان بايخبيده بير سنجى درجده قهر ناميق آتى نى اوزى
غنہ حاصل اتتى و واقعه لرى يوقا ريده فصل صورتده بيان قىلىندى . قمرالدين بگ نينگ پايتختى کاشغرايدى
کاشغر ، يارکند ، ختن ، اوج ، ايسغ کول طراني ، تيسر سو ، اولکله لرى تمام قمرالدين بگ نينگ حاکمىتى
استيده بولوب ايسغ کول طراني غنہ اکاسى شمس الدين بگ بته سوغه اينى سى شيخ دولت بگ الى ايدى
و چاغاتاي حکمدار لر دين بگلرنگى عنوانى نى آغان خدا دادخان بايغوز کو چاغاتاي غنہ حکمدار لىر قىلماقده
ايدى و ايننگ قمرالدين بگ نينگ جياتى ده دوغلات خاندانى اوستينغه يىچ لغودى يوق ايدى
قمرالدين بگ ۷۹۱ هـ ده وفات اکتا ندين کين يوقا ريده ايتيلغان وجه بيلان خضر خوجه خان خدا دادخان غنہ
تمام آتمى شهر نى بر دى بولوننگ بيلان دوغلات خاندانى نينگ ان چنگ حکمدارى بولوب قىتدار حاصل اتتى
خدا دادخان ۸۲۸ هـ غنہ چه بگلرنگى ليک عنوانى نى و آلتى شهر حکمدار لىق نى محافظه قىليپ نر کور سيله
اولوغ بگ ميرزا نينگ قولغيه ايسر تو شوب غربى تورکستان نين حج قىلماق اوچون مکه غنہ باريب ۸۳۰ هـ

ده مکرمه مکرمه ده وفات اتنی خدا وادخان وفات اتکا ندین کین دولت حکومتی یکی غنچه ایدی
 بیری اوج و کوچا قراشهر در یاسی غنچه بولوب خدا وادخان نینگ چونک اوغلی محمد شاه غنچه نایع ایدی
 بینه بیری کاغزو یارکست و ختن ولایت لردین عبارت بولوب خدا وادخان نینگ بینه میراوغلی سید احمد خان
 نینگ اداره سیده ایدی . بویاکی حکمدار نینگ تاریخی واقعه لری و وفات تاریخی خصوصیه معلوم نمیز
 یوق دور . سید احمد خان نینگ آنای سید لروین بولغان مناسبتی بیلان بودات و اولادی سیده عنوانی
 فی آئیش لردور . سید احمد خان نینگ فات تاریخی معلوم بولسه مو حکمدار یعنی یکی اوج پیل دین اوزون
 بولغانی معلوم دور . سید احمد خان نینگ فات دین کین اوز غنچه اوغلی سید علی میرزا کاغزو یارکست و
 ختن حکمداری بولدی . بولورفته ده او بولغان نینگ زمانه سیده کی توفوز پیل لیتی انتشار پیدا
 بولدی سید علی میرزا ابو انتشار وقت سیدین انتشار قلیب سکریغیغی اوج و کوچا غنچه یروش قلیب او بول
 لرنی تاغاسی محمد شاه دین تاریب لیت نام الکتی شهرنی اوز حکومتی غنچه نایع قیلدی و کاغزنی آلتی شهر دولت
 حکومتی نینگ پایتختی قیلدی و اوزی غنچه امیر کبیر عنوانی فی آلدی و آلتی شهر ده کاغز مستقل بیر حکومت قوردی
 امیر کبیر سید علی نینگ بول استقلال دوریده آلتی شهر مالی سی نینگ آلتی مملک صورتده تأمین
 قیلندی و علمی اجتماعی ایش لرده آلتی شهر فوق العاده ترقی قیلدی کاغز و ختن و اوج و کوچا شهر لری
 ده چونک مدرسه لر بنا قیلندی و هر قسم عمارت لر و باغ لر وجود غنچه کلدی و بولون نینگ تولای لر بریده او نینگ
 لرتا قلیب زراعت لر لر بولدی . اصل آلتی شهر نینگ بیر حیات دور غنچه اولاشتی . امیر کبیر
 سید علی کاغز شهرنی فی تومن سوینی نینگ کی قیاسی غنچه نینگ باشدین بنا قلیب فی شهر نینگ اوزرا بیدین
 آقیمتی بونینگ بیلان کاغز اوزمانه نینگ آن چونک وان چیرایلیغ شهرنی بولدی . امیر کبیر سید علی
 ۸۴۸ هـ ده وفات اتنی . دول اسلامی ده کی سلسله بودات نینگ فات فی ۸۶۲ هـ ده دیب کورسا
 تیب دور موند بیر سهو بولسه کرک دور . امیر کبیر سید علی میرزا ایننگ یکی اوغلی بار ایدی چونکی
 سانسین میرزا اکتیگی محمد میرزا آتلیغ ایدی امیر کبیر نینگ اوز غنچه سانسین میرزا حکمدار بولدی و
 امیر کبیر عنوانی فی آلدی بودات نینگ اخیر حیات غنچه بول استقلال فی محافظه اتکانی ویاکه اسین بولغان غنچه طاعت

قلعانی معلوم بمایس دور لیکن وفاتی غمچه تمام آلتی شهر را چه لاندی ایننگ اداره سیده ایدی
 امیر کبیر سانیس میرزا آیتیهل حکمدالین قلیب ۸۵۵ هـ ده وفات اتی . دول اسلامیه ۸۶۹ هـ
 دیب یازغانی خطادور ، امیر کبیر سانیس میرزا ایننگ ایکیزک توغولغان اباکیر و عمر آتلیغ اولن بایشار
 یکی اوغلی بار ایدی . بوادغول لر هنوز نارسیده بولغان لری اوچون سانیس میرزا ایننگ اینی سی محمد حیدر
 میرزا حکمدار بولدی و تورک عمنه سی غم مطابق سانیس میرزا ایننگ خاتونی (اباکیر میرزا ایننگ اناسی) نی
 نکاحی غم آلدی . محمد حیدر میرزا حکمدالین لیاقتی دین مجرد ملایم و صوفی بیر آدم ایدی و سکر لیکن
 سیاست ایش لریده بیج قایلمتی یوق ایدی . بوکشی نینگ بو وضعیتی دین اسپن بولغان تنهاده
 قلیب آلتی شهر غم نفوذی نی مستحکم صورته بایدی دیورت لر غم تمام مغول لر دین تومن بگ لری و باشقه
 منصبدار لر تعیین قیلدی و ۸۶۶ هـ ده کوچا و اوج ولایت لری نی محمد حیدر میرزا دین الیب توپان دالی
 سی بولغان اوغلی دوست محمد خان غم بردی و مونینگ اوستینه این بولغان خان محمد حیدر میرزا نی دوست محمد
 خان نینگ امری آستینه کیر کوزوب قویدی دوست محمد خان ظاهر اسیاحت عنوانی سلطان کاشغر غم
 کلیب بیر بوچه مدت اویره کوزوب کاشغر حکومت ایش لری نی اوزی خواطراغان طرزده حکمیتی آستینه
 ایلب مغول لر دین تولو آدم لر نی کاشغر و یاکسند و ختن نینگ اداره ایش لر غم تعیین قلیب بایب کشتی
 و یکم که ده غلات حکومتی فقط دوست محمد خان نینگ نفوذی آستیده بیر ولایت عالی غم کلیب قلدی
 امیر کبیر سید علی نینگ زمانه سیدین بری بیج ظلم کورمای سایش ده یاشان آلتی شهر امانی سی
 نینگ اوستینه تومن بگی باشقه منصبدار بولوب کلگان مغول لر تولو ظلم قیلدی لر . و ۸۶۶ هـ دین
 ۸۷۱ هـ غمچه اسپن بولغان خان و بولس خان آرسیده کی مجاوله کونلریده مذکور مغول منصبدار لر نینگ ظلم
 و تشدد اولری غارت و تخریب شکلی نی آلدی و آلتی شهر امانی سی بک تولو زاین کوردی لر محمد حیدر
 بولظلم لر غم بیج چاره فیلا ماس ایدی لیکن محمد حیدر میرزا ایننگ برادر زاده سی دهم اوگای اوغلی
 اباکیر میرزا بولظلم لر دین خلق نی قوتقوزماق اوچون چاره ایستادی و بولچاره فقط بیر غیرت و خدا
 کار لیت ایدی

سلطان ابابکر میرزا و علائنگ الکی شهزاده مستقل دولت تایلند قلیغانی

ابابکر میرزا ایننگ نارسیده اوغلی ابابکر میرزا اتاغای محمد میرزا ایننگ ترمیتی ده یا تارایدا
ابابکر میرزا کیچیک یکیدین غایت ذکی و هتیک بیز میرزا ایدی و چونکو غایه فوق العاده هکی و

بخشی خلاق لیغ بیر کیت بولدی و بولخات و خلاق و اسطه سی سیلان تمام یاشیل اده لرنی اوزی غده
میطیع قیلدی . ابابکر میرزا ایننگ یاشلیق و متیده کی فضایل و اخلاقی فی ایننگ و شمنی بولغان برادر
زاده سی حیدر میرزا اکر کان تایشخ رشیدی و ده مفصل بیان قلیب دور (تاریخ رشیدی فی کورنولر)

دوست محمد خان کا شفره کلکانه ابابکر میرزا فی ایننگ اخلاقی و بلند هتیکلی لوزیدین غایت بخشی کوردی
و تورپان غده همراه الیب کتتی و ایکی اوج یل مینده لو خاتیب خیر دوست محمد خان اورسینگلی سی فی ابابکر
میرزا غده برودی و کا شفره یاناق غده اجازه برودی

فی قوتورماق بورت فی ویران بولماق دین ساقلماق اوچون خلقی سیلان بیر لاشمک اولردین بیر عسکر
تشکیل قلیق فکری سیلان تورپان دین کا شفره کلدی و کلیب لوزی ایننگ ایشا پنچیک دوست

لری فی اوز فکری غده طرفدار قلیق غده کوشش قیلدی و بیر آز طرفدار سپید ایلدی لیکن ابابکر میرزا
ایننگ بول فکری فی وجود غده چتیارماق غده اوگای ادا سی محمد میرزا ان چونگ مانع ایدی و هم کا شفر
ده مغول قوتی خلی تولا ایدی . بو اوچون ابابکر میرزا ایننگ اقداماتی کا شفره امکانیز ایدی بنار علیه

۸۷۲ هـ ابابکر میرزا اوز طرفدار لری سیلان کا شفره دین قاجیب یاکست غده بارودی و او برده حکومت
طرفی دین بیر قوت بوق ایدی چونکه اوقتده یاکست خراب کیچیک بیر قصبه عالیده ایدی

ابابکر میرزا اوجال ریکندی اثغال قلیب زدمت ده بیر نسخه مینگ مستح اوم لرنی یا نیغه تو پلاب متقل
لیق و ضیعتی فی آلدی . محمد میرزا ابابکر میرزا فی بوق اتماک اوچون تقویا ... به عسکر سیلان
یا کست غده لوزش قیلدی ابابکر میرزا اوجال لوده بوقتورمه لر قویوب غیر منتظم هجوم لر قلیب تولا اوروش
لردین کین محمد میرزا ایننگ عسکر لرینی میان مغلوب اتتی و محمد میرزا ابریشان عالد کا شفره

کستی بوظرفدین کین ابابکر میرزا ختن فی ہم آلیب قوتی فی جتن آشوردی و بارکست شهر فی نیکی دین
 بنا قیلدی و اطراف فی ننگر و سپیل بیلان احاطه قیلیب چو ننگ مستحکم بیر شهر عالی غه کلنوردی . بوگونگی
 یارکست کمنه شهر نینگ سپیلی توله دور . ابابکر میرزا ایننگ بونیکی بنا قیلغان یارکست شهر فی ده یاسانغان
 ازگ (اوردا) و بلخ و رومانات لر نینگ بخشی یقی و مساحه لری فی تاریخ رشیدی ده مفصل بیان قیلیب
 دور . ابابکر میرزا یارکست ختن نینگ اعلی اصلاحتی و خلق فی خوشن قلیماق اوچون منظم قانون تیار
 لاب هر نامور فی مذکور قانون موجب چی ایش قلیماق غه مجبور اتتی و بیر طرف دین سلطان یوس فان محمد صید
 میرزا لر نینگ تعرض لری فی مدافعه قلیماق اوچون ختن و یارکست دایش لر بدین عسکر نجیب بولر فی غایت
 منظم و مختصر عسکر عالی غه کلنوردی و دایما مدافعه غه تیار لبق حالده ایدی
 ابابکر میرزا ایننگ بونقلالی یارکست و ختن ایلی سی نینگ باشقه منظمه لر نه باریش کلش لری فی اکیا
 قیلیب قولغان اوچون تجارت ایش لری کا ملاتو خطاب قالدی بنا و عیله ابابکر میرزا دیوت غه بیر تجارت
 یولی آحق اوچون غربی تیت (لداخ بالستان) فی آفاق غه قرار سپرب ۸۷۷ هـ و غرنی تیت
 غه تولا عسکر دیلاودی بوسکر لر مشهور لداخ یولی بیلان یوروب نوبرا و مار یول (حاضر فی لداخ) و بالستان
 ولایت لری فی فتح قیلیب کشیمه دی غه چه باریش توختا دی لر ، اودقت که کشیمه پوشتای
 سلطان زین العابدین بالستان فی اوز حکومتی غه تابع ایدی دیگان دعوانی قیلیب ابابکر میرزا ایننگ
 عسکر لری کشیمه عسکر لر نی مغلوب قیلیب توغلاک سرنگر شهر نینگ باقیمنی غه چه بار دی لر
 بو حالده سلطان زین العابدین تمام قوتی بیلان شهر دین چقیب مدافعه قیلدی و بیر سخره کون اوروش
 بولوب تورک عسکر لری آرقه غه بانیب بالستان غه کلدی لر . مؤندین کین بالستان و نوبرا و مار یول
 (لداخ) اوکله لری ایابکر میرزا ایننگ وفاتی غه چه قولیده ایدی . بویول بیلان ختن دیار کزد
 تجارت لری هست دستان غه تولا کلش باریش قیلیب غایت درجه ده بخشی تجارت قیلور ایدی لر و تجارت
 نینگ بوتجارت دین آغزان فایده لری دیوت غه حاصل بولغان اقتضای منفعت لر اوز دین و مالک دین بی
 کور و ملکان سپرو ضعیف ده ترقی تملکه دوام قیلدی

یو قاریہ اقلیقان وجہ سلیمان ۸۷۹ ھ دہ سلطان یونس خان و محمد میرزا ۵۰۰۰ کشتی ایک
بیر قوت سلیمان ابا بکر میرزا ایننگ او تبقہ هجوم قلیب سلیمان صورتہ مغلوب بولوب یا ندی و محمد میرزا
حکمدار لبقی فی تاشکاب کا شغری شہری نی ویران قلیب قلیب کشتی . ابا بکر میرزا آرقہ دین باریب کا شغری
نی اور وشن سیر اشغال قلیدی و شہر نی نیکی دین تو من سوی نینگ غربی قالی ہی نہ بنا قلیب طرافی
نی مستحکم سپیل سلیمان احاطہ قلیدی - حاضر قی کہنہ شہر و سپیل شولہ ور ، ابا بکر میرزا کا شغری آفان
دین کین اوزمانہ دہ کی مستقل اسلام حکمدار لبقہ قلیب قلیب سلطان عنوانی فی نخست بار انتی
موندین کین سلطان ابا بکر میرزا سلطان یونس خان نینگ تعرض قیماقی دین خاطر جمع بولدی چونکہ
یو قاریہ اقلیقان وجہ سلیمان سلطان یونس خان تمام قوتی فی پارچہ لامای شمالہ تورماق نہ مجبور ایدی
سلطان ابا بکر میرزا ۸۸۱ ھ طرفیدہ ناندوم باش (سیرغ قول) بولی سلیمان بدخشان
طرفیغہ عسکر بوللادی بوعسکر لرسیر بغ چوپان (حاضر قی و خان) اولککسی فی اشغال قلیب اویر دین
بدخشان غم بوردن قلیب بدخشان نینگ بر لیک حکمداری فی سلطان ابا بکر میرزا نہ تابع لبقی فی قبول انک
و ہر سبیل معین بیرعت دایدہ و خراج بر مکعہ مجبور قلیدی لرسیر ، تا ۹۱۰ ھ نہ چہ بدخشان حکومتی سلطان
ابا بکر میرزا نہ تابع لبقی قلیدی و مذکور سلیدہ بار بادشاہ نہ تابع بولدی
۸۹۹ ھ دہ سلطان ابا بکر اوان یکی یاشار بار میرزا ایننگ فرغانہ تختبیدہ اولتورغانی فی ایشیتیب
فرغانہ فی آلاق اوچون یوروش قلیدی و اوکرت شہری فی محاصره قلیدی لیکن بوکونوردہ بار میرزا
خیلی قوت نینگ ایدی و سلطان ابا بکر فی قایتغ مدافعہ قلیدی اخیرا و ترادہ مصاحبہ بولوب سلطان
ابا بکر یا نیب کدی ۹۰۵ ھ دہ یو قاریہ اقلیقان وجہ سلیمان احمد آلاچہ خان کا شغری هجوم
قلیب و مغلوب بولوب تورپان نہ کتک ندین کین سلطان ابا بکر میرزا آرقہ دین باریب اوج (آقسو)
ولایتی فی اشغال قلیدی و ولایت نینگ شتر قیدہ کی بای شہری فی الیبت ہی نینگ جنوب شمال
طرف لیدہ کی یول لر نینگ او تبقہ مستحکم قلعہ لروا مستحکم لر بنا قیلہ و ردی و نگر ی تا نگر ی نینگ
اچسیدہ کی شمال یول لر ی نینگ اوستی نہ ہم تو لا قلعہ لروا مستحکم لر بنا قیلہ و ردی و او قلعہ لروا

آنحکام کرده کافی مقدار ده عسکر لر قوی دی . بوضورت بیلان آلاچه خان و سلطان محمود خان نینگ
 تعرض لری دین خاطر جمع بولدی ، ۹۰۹ هـ ده یوقاریده آتیلغان دجبر بیلان سلطان محمود خان و آلاچه
 خان لر اوج (آقسو) ایلایسی فی سلطان ابوبکر غنہ عیسان قیلد وروب نینگ ایلای و عسکر لرینی لوقا تکان
 دلا فاجه یکت اقع لر بولغان ایدی . آلاچه خان وفات قلیب سلطان محمود خان شمال غنہ کتکان دین
 کین سلطان ابابکر میرزا اوج فی ینہ اشغال اتی وایلگرمکی عیسان غنہ خراسانی بیلان اوج و لابیتی نینگ
 ایلایسی دین تولاراتی فی کوچوردوب یارکند وکاشغروختن غنہ تارقاتتی

سلطان محمود خان شهید بولوب سجد خان فاجیب شمال اولکمریده بیر حکومت و عسکر قالمغان کونردی سیر
 طرفی ده کی فراق داوزبک لر دین اویر لر نینگ اصلی ایلایسی بولغان قیرغیز لر قاجیب کلیب شرقی تورکستان
 نینگ شمال ساحه لری بولغان ایسیغ کول طرفیده یرلاشتی لر وخصوصاً ایسیغ کول نینگ جنوبیده بیر
 لاشکان قیرغیز لر کاشغرواچ نینگ شمالیده کی بایلا غنہ غارت یوردوش قلیب اویرده کی خلق غنہ تولار
 زیان تیکوزدی لر سلطان ابابکر میرزا ابو قیرغیز لر فی لوق قلیماق اوچون آرقه آرقه دین عسکر ایاریب
 قیرغیز لر فی مغلوب قلیب چوردی ابو قیرغیز لر شرقی طرفی غنہ قاجیب منصور خاندین یرتیلادی لر منصور خان اولر غنہ
 کوچا وایلی تاغدریده یر بردی . بوضورت بیلان شرقی تورکستان نینگ مهم قسمتی بولغان ایسیغ کول
 نینگ جنوب غرب طرف لریده کی ساحه لر غنہ بافرغانه حدودی غنہ چه سلطان ابابکر نینگ مملکتی غنہ قوشولدی
 ۹۱۶ هـ ده محمد شیبانی خان فی شاه اسماعیل صفوی (ایران پادشاهی) مروده اولتوردی و بولوب
 سب بیلان اوزبک لر آراسی غنہ پراکنده یک پیدا بولدی سلطان ابابکر میرزا ابو فرصت دین استفاده
 قلیب فرغانه فی آلماتق اوچون آرتاشی یولی بیلان یوردوش قلیب اوزکند طرفیده جانی بک خان اوزبک
 فی مغلوب قلیب اوزکند فی آکدی وایلگرمکلاب اوش فی هم آکدی . بواو تراده فرغانه ده کی چاقا تای
 وکورگان خاندان لری نینگ طرفدار لری جانی بک خان فی مغلوب اتیب فرغانه دین قونغلاب چقپارغان
 ایدی دیر طرفین بابیر پادشاه بخارا غنہ هجوم قلیب آلاچه خان نینگ و غلی سجد خان فی بیرمقدار
 قوت بیلان فرغانه یک لر نینگ یارومی غنہ ایبارگان ایدی . سجد خان تمام فرغانه اقتدار لری فی

بیرلاشتوروب هم بیر قوت توپلاب اند جان نه کلیب تورودی ، بونینگ بیلان سلطان ابابکر نینگ
فرغانه نی آلاق نه اوز بک لر دین باشقه یعنی سعید خان نینگ قوتی دین عبارت بولغان بیر مانع پیدا بولدی
سلطان ابابکر میرزا سعید خان دین فرغانه نی آلاق اوچون پوردش قیلدی واند جان شهر ی
نینگ شرق طرفیده کی توتلوق آیتلیغ برده سعید خان بیلان اوچرا شیب قاتلیغ اوروش بولدی

اخیرا سلطان ابابکر نینگ بعضی قوماندان لری خیانت قیلغان سبب دین سلطان ابابکر نینگ تورت بش
مینگ عسکری نی سعید خان ابابکر نینگ اول لاری نی اول تورودی و بونینگ نتیجه سیده سلطان
ابابکر نینگ عسکر لری بر اکنده بولوب قاتلیغ مغلوب بولدی و سلطان ابابکر یانیب ۹۱۷ هـ یارکنده غمکلی

سلطان ابابکر میرزا نینگ عقلی نینگ ختمالی

توتلوق محاربه سیدین مغلوب بولوب کلگان دین کین سلطان ابابکر نینگ عقلی ختمالی طبعی بوز و لوب تولا نظم
و فصیح قان تولک نه باشلادی . اینا خچیک دولت آدم لر دین تولا سی نی منگا سور قصد قیلدی دیگران اتم
بیلان قاتلیغ قیین لر آسینده اول تورودی اولر نینگ اولاد و توتلوق ندری نی یاد اول تورودی و بامال لری نی مصاوره
قیلدی و اوزی نینگ سینگ سی خان سلطان خنیم نی آچیلین بیلان قیناب اول تورودی محمد شاه آیتلیغ بیرانی سی نی
کوکسی دین تام نه منجهاب اول تورودی . توتلوق محاربه سیدین یانیشیده اوکس دایلی سی نی سو قصد
اتهای بیلان قتل عام قیلدی و قتل عام ده ۳۰۰ دین زاده راق مسلمان شهید بولدی و بارکنده ده
اوزی نینگ ایک اولی نی سو قصد اتهای بیلان اول تورودی . کاشغور فرغانه آراسیده کی یایلا غرده اول تورودی
غلونع چکیر اک قبیله سی نی سعید خان طرفه لری بولدی دیب کلایوق اتتی . وان چو بک قوماندانی میرولی
بک و خزانه چی سی شاصد انه کوکلداش لر نی توتلوق محاربه سیده دشمن بیلان مخفی سوزلاشی دیگران بیر جا قیم
نه بار منصب لر دین عزل قیلمق لری نی مصاوره قیلدی ، الحاصل اوشو طرزه مجبوره و وحشیانه حکم لر بیلان
یابنده کی یارار یلیغ کینشی آدم لر ی بک آرقالیدی و خلق نی هم اولر دین زیر کین تورودی . بویصورت بیلان سلطان
ابابکر میرزا نینگ قوتی صعیطلا شیب هر قایدانغ بیر دشمن نینگ اکریده مغلوب بولادورغان وضعیت نه کلیب قالدی

شرقی تورستان محمدخان نینگ حوتم قیغانی و سلطان ابابکر شهباز بولوب دولت دولتی نینگ یقیغانی

سیدخان فرغانه فی الیپ اوج بیل دت اویرده سلطان عنوانی بیلان حکمدار یق قیلسه مو ۹۲۰ هـ ده اوز
بگ لردین قطعی صورتده مغلوب بولوب فرغانه فی بو شایب تابع لری و عسکر لری بیلان یسینگ کول نینگ جنوبی
بسخه کلدی و شمال اولکده لری ده اوزی غه بیر حیات منطقه سی تا مین قیماق فکریده بولدی سلطان ابابکر میرزا
دین قاجیب حقیق کتکان بیلان کاشغر حکمداری محمد سید میرزا اینگ اوغلی سید محمد میرزا اوزره سی حید میرزا
(تاریخ رشیدی نینگ مولفی) سیدخان نینگ چونگ دم لردین ایری لربور دایا سلطان ابابکر میرزا
دین اتقام قیماق مقصدی ده اییدی لر . منه بوجالده سیدخان فی آلتی شهر غه لوروش قیماق ندر توشیق
قیماق غه باشلادی لر . سلطان ابابکر نینگ یاشی مییش دین شایب و قلی خلل تا ییب و عسکر ی قوتی
ضعیفلا شیب یاسیده یارار یلغ آدم لری قالمای اینگ دولتی نینگ اساسی سستلا شقان یقی هر کیم غه معلوم
اییدی بولوب وضعیت سیدخان فی امیدلانور مافده ایری . اخیرا ۹۲۱ هـ نینگ اولیده سیدخان
آرتباش یولی بیلان کاشغر غه لوروش قیماق غه قرار بوردی . لوجبری سلطان ابابکر میرزا انگلاب و رحال
یا کس دین کاشغر غه بار یب یسلی فی مستحکم قلیدور . و کافی درجه اوزوق و مهات بیلان یوسف بگ میسری بگ
و شادمانه کولکد اش لرنینگ قیادتی آسینده ۱۰۰۰۰ آتلیغ و ۱۴۰۰۰ پیاده عسکر قویوب بنگی حصار غه بار یب
اوبری فی هم مستحکم قلییب امین داروغا و اوغلی گل لرنی بیر مق دار عسکر بیلان مدافعه غه یقیس قلیب یا کس دین
کلدی و اویرده نیه قوت توپلاماق غه باشلادی . او طرفین سیدخان آتوچ غه کیل اوبری
الهی و بیر نسخه کون آرتوچ دهر تور دپ االی دین ۳۰۰۰ دین آتوق لاق عسکر الیب اوز قوتی غه قوشوب
کاشغر شهر ی غه لوردی اوج پورخان تیپه سیده سلطان ابابکر نینگ عسکر لری سیدخان فی مدافعه قلییب
قاتیغ اوزوش دین کین مغلوب بولوب قاجمئی لر (اوج پورخان اوج بت دیکدور قدیم فی میر سیدخان نینگ
خوابدی دور . حاضرده خلل اوبری اوج مروان دیدور) سیدخان اوج پورخان دین دولتی شهر غه

یا قیندا شیب سرمن کچیگی دین تو من دین اوتوب ساغا توفقه کی سلطان ابوبکر نینگ باغی غه توشتی بوحالده شهرین
 یوسف بک سکر لری بیلان چقیب محاربه باشلاندی اخیر اسیدخان مغلوب بوب توفوز آق طرفیغه قاچتی دیگی
 اوج کون توفوز آق ده تور ب نیگی حصار نه هجوم قیلیدی امین داروغا دحل بک لره شهر ایچیه قا بایر بوب
 قایتغ مافعه قیلیدی لره ب صورت بیلان سعید خان نیگی حصار نی ایکی آی دین اوز و نراق مدت محاصره قیلیدی
 امین داروغا شدت بیلان مواخه قلیسه مو آگیا یار کست دین و یا کا شغز دین بیج بیرار دهم کلیدی و سعید خان
 ینک توتی کوز دین کو نگه شافقه ایدی بونینگ بیلان سعید خان غیر تالایب محاصره نی قایتغ قیلاق و
 شهر نه هر طرف دین توفوز بک سکر لری نی بیقایق بیلان شهر نه بول آچتی امین داروغا تسلیم
 نه مجبور بوب جب آبی نینگ اولقی کونی نیگی حصار سعید خان نینگ توفیغه توشتی بولوا تراده سلطان
 ابابکر میرزا یار کست و دقتن دین تولا سکر سغیب دروش نه تیار لانا مافده ایدی لیکن بوسکر لری بیج محاربه کورمگان
 و غیرتیز شهر نه زور و دهقان آدم کور دین عبارت ایدی دهم بولر نی اواره قیلا دورغان لاتی قوماندان لره هم لوق ایدی
 هر حالده سلطان ابابکر بونگی سکر لری نی ایب یار کست دین چقیقان کونی نیگی حصار نینگ توفل دین
 کتکان خبری کلیدی بولوب خبر سلطان ابابکر نینگ تنظیم سکر لری نینگ روحیاتی نهک میان تاثیر قیلیدی اولر
 ادر سیده میان بیر قورقوج و اضطراب کورولدی سلطان ابابکر بو وضعیت ده کی سکر بیلان اور دشتنه
 بارماق نی مصیحت کورما یی یار کست غه نایدی نیگی حصار نینگ توشکانی و سلطان ابابکر نینگ بول
 دین یار کست غه دینانی نینگ خبری کا شغز غه کلید ایدره کی مدافعه چی سکر لره نینگ معنویاتی غایت وجه
 و خراب بولدی و قوت لری آزالما قعه باشلادی و بیر طرف دین شهر مالای اوج لوت آیدین بوی
 محاصره حالده قالدان سعید دین قوط لیک هم انتها درجه سیغه تیکان ایدی سعید خان بو وضعیت
 نی سبب جب آبی نینگ ادر سیده کا شغز غه لور و شش قیلیدی و ایدره کی قوت سیر و مجبور لوق حالده قالدان
 قوماندان لره (لویف بک میرولی بک شاهانه کوکلر اش لره) دروش سیر کا شغزنی سعید خان نه تسلیم
 اتتی لره سعید خان کا شغزنی آقا دین کین در حال یار کست غه لور و شش قیلیدی سلطان ابابکر
 بوجهرنی انکاب حکم دین دین اوزنی فی ضلع قلیب اوغلی جهابگیر میرزانی حکم دین لوق تخم ده اولتور غوز و

عسکر و ہرگز نہ فی انکا تافشور و ب اوزی قولاراق خزانہ و میحبت اسکری ہمراہ الیب غن غنہ کشتی .
 جہاگیر میرزا مدافعتہ تیار لایب تور دی لیکن سعید خان نینگ باقیندا شقانی تاثیر دین یارکست دالامای
 و عسکر آدہ سیخہ تو شکان دہشت و ہیجان مدافعتہ فی انکا سینسلا شتور مافدہ ایدی . بواو چون جہاگیر میرزا آخر
 و سانگ لری فی اسچیب کوزہ مک ممکن بولغانی فی اوزی الیب آشتقانی فی خلق نہ تالان نہ بیریب یارکست دنی
 بوشا تیب بخونہ باریب اوتاغلیق و مستحکم منطقه دہ عسکر لری بیلان یرلاشتی . سعید خان یارکست مدفعتہ کلیب
 شہر فی اوروشش سیزالیدی و در حال سلطان ابابکر فی قولماق اوچون دیم علی بگ محمد و قرا قولاق میرزا
 و جاجی میرزا و سلطان علی میرزا و نظر میرزا و قنبر میرزا و علی تاغای آتلیغ سکر تو ماندا لقی قولما عسکر بیلان غن
 غنہ بولادی . بولر غن غنہ باقین تیگاج سلطان ابابکر غن شہری فی بوشا تیب قرا لگفتو مانغہ قاجی و غن
 انالی سی سعید خان نینگ تو ماندان لری فی استقبال قیلیدی . دیم علی بگ و بگ محمد لری عسکر لری بیلان
 غن دہ قابلیب باشغہ آئنے تو ماندان تمام قوت لری بیلان سلطان ابابکر فی قولماق قرا لگفتو مانغہ بوردی لری
 سلطان ابابکر بوخبر فی انگلاب تمام غیر لوکری فی کوبد و رب یوز لری چہ خوبون آلتون و کوش و جواہری
 قرا لگفتو مانغہ کوبر و کیدین (مشہور کولاکو پروکدین) دریا غنہ تو کتور و بانگ ورنغہ ایشلیق یوکلایب
 بنیت طرفیغہ قاجی آراپور چاقی آس ایگان یوچو مر جان تاش ایگان - دیگران شہور خلق سوزی
 فی سلطان ابابکر دین روایت قیلینا دور ، سلطان ابابکر قاجیب تیت غنہ بار و بار ماس تیت
 یک لری ہر طرف دین اجاوت قیلیب آنگا سور قصہ قیلماقہ باشلا دیلر و بواو عتدین بنیت دہ تورماق و
 یا اویر دین اوتوب ہندوستان طرفی غنہ کتاک ممکن بولمادی . بار علیہ سلطان ابابکر ہرنمہ بولسام
 اوزہ یور لوتدہ بولای دیب یارکست مدفعتہ بایماق و اوزی فی سعید خان غنہ تسلیم قلیماق غنہ قرار بیریب
 یارکست مدفعتہ بوردی ، بوخبر فی سعید خان انگلاب سلطان ابابکر فی احترام بیلان یارکست مدفعتہ
 الیب کلماک اوچون استقبالی غنہ آدم لری بولمادی و سید محمد میرزا امن ہم آکام نینگ استقبالی غنہ اوز آئیدہ
 کشتی ایبار سام دیب سعید خان دین اجازہ الیب ہر سچہ آدمی فی قوشتی (سلطان ابابکر بیلان
 سید محمد میرزا آنا برداد بولک بتر لوغقان ایدی) سید محمد میرزا بواو آدم لری غنہ فرصت تا بقائدہ

سلطان ابا بکر فی شخصی صورتی که او اولتورمک فی توصیه انگانی قوتیک خال دور ، اصل مذکور استقبال
 هیاتی اوزر اولده سلطان ابا بکر غدا چراب استقبال رسمی فی اوقلیت سعید خان نینگ طینان رگالان
 مکتوبی فی تقدیم اتی لر سلطان ابا بکر تولا خوش بولوب یولی غدا دوم اتی دیر سنجی کن یورگان نین
 کین بیز تو غدا سلطان ابا بکر و تمام قافلہ اولاب قالغان و متندہ سید محمد میرزا نینگ آدم لری
 سلطان ابا بکر نینگ چادری غیر سیرانی یا تان بریده یو غوزلاب شهید اتی لر بو عاوضه ۱۵۱۴۹۲۱
 ده واقع بولدی . بو صورت بلان گاهی و گاهی کامل استقلال غدا ملک بولوب ۲۰۶ میل
 دوم قیغان اتی شهر و غلات حکومتی یقیددی سلطان ابا بکر نینگ اوغلی جهانگیر میرزا بیر صحت دار
 قوت بلان سانجوده محکم تورغان ایدی دادا سی شهید بولغان دین کین سعید خان فی تسلیم غدا دعوت
 قیلب چلی ایباردی . جهانگیر میرزا آنا طرفین سید خان بلان توغقان ایدی و هم سعید خان نینگ
 سنگلی سی نینگ کاجیده ایدی بو قرابت غدا شایب تسلیم بولدی . غدا آنا ایملانه مع
 قیلدی و بخشی عزت بردی و کین رده چلی غوز تاپیب سعید خان نینگ آن یاقین کشتی سی بولوب قالدی
 اما کین رده مجهول بیر کشتی فی اولتوردی . بو قتل سید محمد میرزا طرفین بولغان یعنی تکان قلینبیشدور
 سلطان ابا بکر نینگ نینه ایکی اوغلی قالغان ایدی اولر دین بیر سی (تورانگیر میرزا) فی دریا ده غرق
 بولدی دیگران شایعه فی تار ایملدی اما حقیقت ده اتی سید محمد میرزا نینگ آدم لری اولتوردی نینه بیر سی
 (باستانگیر میرزا) بو عاوضه لر فی کوریا یکس دین قاجیت تاشکند غدا باریب یونجک خان اوزبک نینگ
 پناهیغه یغیندی

سلطان ابا بکر میرزا نینگ اداره تشکیلاتی و بعضی احوالاتی

سلطان ابا بکر نینگ اداره تشکیلاتی چانغای دولتی نینگ کی غدا مخالف ایدی و غایت منظم بیر صورتده ایدی
 علیه ایش لری علمای محبتی نینگ فتوالر یغه موافق اجرا قلینبور ایدی و تمام داخلی سیاست اداره ایش لری
 خصوصیه سلطان ابا بکر قانون لر وضع قیغان ایدی و بو قانون لر غدا عمل قیغان کشتی لر غدا تعیین لیغ جزا لر
 بار ایدی . اداره ایش لری نینگ هر شعبه سی غدا آیریم آیریم اداره لر و مالور لر تعیین قیغان ایدی و دیک که

حضرتی زانیمیزده کی وزارت لردک سلطان ابا بکر نینگ الدیده کول اداره و مامور لربار ایدی . بیر شهر یاقیصبه
و عطفه لرده بیر حاکم فی توپ غرا سلطان ابا بکر اوزی تعیین قیلور ایدی و عسکر لر علی ایش لر غه آد لاشماس ایدی
و بونینگ بیلان چاغاتای دولتی زمانه سیده کی عسکری حکومت یوق بولوب خلق غه تولارحت و تالش حاصل بولان
ایدی . تمام گنا همکار محبوس لر غه و اسیر لر غه ایش تعیین قلیب اولر نینگ یماک باشقہ حوایجی فی خزانه دین
بیریب نینگ برابر یوده اولر نی مناسب ایش لر غه ایشلا تور ایدی . اکر کشی لمنی قدیم شهر و کنت لر نینگ
خرابه لر می فی قازاق و کان کا و لائق و عمارت ایش لر ی غه سالور ایدی و خاتون مجرم و اسیر لر نی خاتون کشی نه
مناسب ییب اگیلمک دکیتم تیکمک ایش لر غه سالور ایدی . کاشغره قایلوق آیتغ بیر شهر نینگ خرابه
فی قازاق و ب نهایت تولار آلتون کوش و جوا تیز بتی و ختن نینگ بیر قدیم شهر می فی قازاق و ب حساب سیر
خرابه لر تاپتی و خزانه لر جمده سیدین نانخ صحیفه سی غه زینت بیرادرغان بیرتسی فی ذکر قیلمیر و بولور
قسم فی جید میرزا (تایخ رشیدی نینگ مؤلفی) اوز کوزوم بیلان کوز دوم دیب یازیب دور .
واو شودور که . مذکور شهر دین ۷۷ کوزه چیتی و هر کوزه نینگ ایشیک کرم کیر سه کوز و غا گو دکی درجه
ده چونک ایدی و هر کوزه نینگ ایشیده بیر یریم کوز اوز و لوقده بیر ساق قابه بار ایدی و بولاق قابه لر
تماما خام آلتون دین تولار غلیغ ایدی و آقابہ نینگ تاشیده کوزه نینگ آغزنی غه چورنی بسش لویشغال
لیق کوش یا مبور لر بیلان تولدور و لغان ایدی و هر ساق قابه نه (تومار خاتون نینگ و غلی نینگ توپی اوچون)
دیگان عمارت یا نه بیلان ایدی . بولوق مار خاتون کیسم قایستی تار کیده اولر نینگ معلوم لباس دور
سلطان ابا بکر کوزه و ایشیده کی تمام نرسه لر فی تعمیر ربای یاکند خزانه سیده ساقلاغان ایدی و سید
خان نینگ حوچی نتیجه سیده بونرسه لر تمامایوق تولدی سلطان ابا بکر عمارت و زراعت اوچون بک
تولار کوشش قیلور ایدی - جید میرزا یازیب دور که - سلطان ابا بکر اوز مملکت سیده اون یاکلی مینک
دین آشتوق راق عمارت و باغ یا قیلدور دی و بونینگ تولار اتنی یاکند ده ایدی و مملکت نینگ هر طرفیه
تولار اوستنگ لر قازاق دوری یاکند دکاشغر نینگ نامه میر غه چه قافان که نه شهر و پیل لر
سلطان ابا بکر نینگ تاشی اثر لر ی دین دور - جید میرزا - بوشهر لر نینگ مساحه سی و پیل لر

نینگ اگزیر لکی قایلین لیتی ویا کسید از کی (اور دسی) نینگ بوز ناما بیتی بیر ساجده بنا قیلینغان
معظم بیر عمارت ایگانه کی فی - اوزون تفصیل لر بیلان بیان قیلیپ دور ، سلطان ابا بکر یورت نینگ
تبیح لیتی غنہ خلعت شریک غریبول بر بایسک اچون انتها درجه ده آگاه لیتی قبول ایدی و خصوصاً او قسده کی
جابه طلب چاغاتای خاندانی و کورگان خاندانی غنہ منسوب شی لر اگر سلطان ابا بکر نینگ حکمتی غنہ کیرسه اولر فی
دایما مراقبت استیده تومار ایدی و یورت دین ایکنچی بیچ چقارماس ایدی و اگر اولر دین شبهه لانسه یا
اولتور و دیار ایدی صورتده حبس قبول ایدی . منہ بواگا هیغنی سایه سیده ۴۸ میل لیتی حکمدار لیتی غنہ
ایچسیده بیچ بیر داخلی نقشاش چقیغان ایدی

اوزبک نینگ قزاق نینگ اصلی

اوزبک قزاق اتی بیلان حاضره تونولما قده بولغان تورک قوم لری اگر چه شرقی تورکستان املی سی دین بولما
غربی تورکستان و تکرکی تاغ لری نینگ شمالیده ساکن بولغان لری اعتباری بیلان اولر نینگ مسئله لری
بیز نینگ کشیمیزده آچمه مهم بولمسه مشرقی تورکستان نینگ غرب شمالیده کی اولکده اولتورغان قوشنه
لریمیز دم تونغان لریمیز بولغان لری مناسبتی بیلان بولر بیلان تاریمیز مشترک درجه ده آلا شلیق
بار وور و لوکاییمیزده اولر نینگ کوری تولاکیلا دور ، بنا علیه محترم اوقونچ لرنینگ معلوماتی دین
بیرهم تاریخی حقیقت ناشقاری قالماسون دیگان مقصد بیلان بواکی آت نینگ اصلی منشائی فی بولوات
لر بیلان تونولما قده بولغان تورک لر نینگ اصلی فی بیان قیلیپ اتمک فی لازم کور ووم

اوزبک

اور و پامحر لری دین بعضی سی اولر دین روایت قیلغان بعض شرقی تورک لری اوزبک لفظی فی اتنوغرافی
(نسب متعلق) بیر لفظ مکان قیلیپ غربی تورکستان تورک لکانی قدیم دین اوزبک اتی بیلان تونولغان
تیسر بیلیدیب یازیب دور لر ویا قیمن زمانه غنہ چه قرغانه و بخارا و خیموده دوم قیلغان اوزبک

حکم داری خاندانی فی مذکور اولکد زینگ اصلی امالی سی دین دیگان اشتباه نکرده تو تمیزش کرد دور
 و بودرت لوزینگ امالی سی نینگ تولای لوآت لری خصوص سیده هر قسم اصل سیر صفای لری سوز لامکه
 دور لری . یکسری دیوهری حقیقت نه توغرا کما بدو رخان گمان و تخمین کرد دور . حقیقت بود دور که ...
 اوز بک غلطی اتوغرا فی بیر کلمه ایس دور یعنی سیر تورک قبیلہ سی نینگ آتی میاس دور و غربی تورکستان امالی
 سی نینگ قدیم سیرکات لری و بالقب لری هم ایس دور چونکه تاریخ دوره لری نینگ آن قدیم زمانه لری
 بدین مغول استیلا سی نه پیشترقی و غربی تورکستان امالی سی نینگ فقط تورک آتی بلایان تونولغان یعنی واکندین
 باشقه قبیلہ قوم اتوری و بلقوتی کهنه تاریخی و ادبی اثر لردین بشه سیر صورتده معلوم دور یاغوز بخارا و مرقند
 امالی سی بلایان تورک اسلام دین یلگوری و کین کی تاریخکده سونداق و سوغوت (عرب لری صف دی لری) آتی
 بلایان معروف بودیش دور و لوآت هم قبیلہ آتی بولای اولتورغان اولکد لری دین کلکان آت دور چونکه
 بخارا و مرقند فی سوغارا دورغان زرفشان در بایسی نینگ قدیم آتی سوغوت ایدی و او اولکد لری هم بو
 آت بلایان تونولور ایدی قدیم زمانه ده کی شرقی و غربی تورکستان امالی سی دین هر اولکده اولتورغانی اوز اولکده
 سی نینگ آتی بلایان تونولور ایدی و حاضرده هم شومارغ دور . اوز بک آتی یا قین تاریخ ده عارضی سیر
 واسطه بلایان غربی تورکستان امالی سی نه چالاشیب قافغان بیر لقب دور ، واقع شود دور که .
 قبیحاتی و شتی دوس بودت لری خینگیز خان نینگ چونک ادلی جوجی خان نینگ حصه سی نه تعیین تاققان
 ایدی و بومناست بلایان او بر لرده کی مختلف تورک قوامی فی جوجی اولوسی دیلکان ایدی . و کین لرده جوجی
 خاندانی دین بولغان آلتون اور دو خانیعتیده هم موقع کب اتکان خان لرنه نسبت سیر لور ایدی
 مثلاً باتو خان زمانه سیده باتو اولوسی و زو کا خان زمانه سیده برکا اولوسی و اوز بک خان دوریده اوز بک
 اولوسی دیشهرت تاققان ایدی و مودین کین بولقب تیریل نامای مذکور تورک لری اوز بک اولوسی دیلک
 دو هم قیلدی تیمور بک دوریدین باشلاپ غربی و شرقی تورکستان دولت لری و آلتون اور دادولتی
 لری سیده سیاسی مناسبت و محاربه ایش لری تولا اولدی و کین لرده روس لرون تاپسب آلتون اور دادولتی
 دولتی فی منسوب اتکان دین کین اود دولت نه منسوب کشتی لری تورکستان نه یاقین اولکد لرنه کلیب دولت لری

تاریخ افغانستان از کتب کهنه و کتب کتب

تاسیس اتنی که در زمان سبت بیلان اول در بیلان شرقی و غربی تورکستان دولت لری آرمیده حرب و صلح
 معامله لری تخنی مولا بولادی و بود وقت ده تورکستانده ، اوزبک بیلان اوروش بولادی ، اوزبک مغلوب
 بولادی ، اوزبک دین المپی کدی ، اوزبک نه المپی کنتی ، دیگاندک سوزلر تولا بولورایدی ، یوفاریده تهلین
 وجه بیلان ۹۰۶ هـ محمد شیبانی خان غربی تورکستان نه استیلا قیغالی باشکاب خیرا بولورت لری الیش شهر
 اوزبک دولتی فی تالیس قلیدی و دیکن لوده بود دولت پارچه لایب بخارا و خیره و فرغانه ده کی بقیه لری بازمانه میرزه
 کی روس استیلا نه چه دوم اتنی ، منه و حکمدار لر ینک بقی بولغان اوزبک کیم سی نه غول غنه سیننه بلاق اولار ینک
 دین بولقب بیلان آتایب قالدی لر . بولینگ بیلان اولر ینک قدیمی تورک عنوان لری و غول استیلا سی
 دین کورگان خاندانی قیغیغی چه دوم قیغان چاغاتای تورک لری و یگان لقب لری اولو تولاوب بوتاشقی ریدین
 کلگان اوزبک لقبی بیلان زمانه میرزه شهرت تاپتی لر

فراق

بوهم بیر اتوغرائی ات ایاس دور یعنی حاضرده فراق دیدگان کو چمنی مسلمان تورک لر اصلی ده مذکور است
 بیلان آتالغان بیز سبیل ایاس دور حاضرده فراق دیلار و رخا کو چمنی تورک قبیلده لری قدیم زمان
 لر دین اینار لکچاق و شتی دیدگان شرقی اور و پیاو سیبر و خزره آرا لنگیز لری ینک بوی لری و تولاوب اینرش
 دریا لری ینک آرمیده کی یا بلخ لر و شرقی تورکستان ینک شمال قسمی ده یا شاخان یزد لر چه تورک بوی لری
 (قبیلده لری) نه بولر دین بولغان حکمدار لری و اسطری بیلان یاقین زمانه لوده چا لاشیب بولغان بیر لقب دور
 دیک که بوقبیلده لر نه طلاق اینیکده بولغان فراق آتی غربی تورکستان االی سی نه تهلینان اوزبک اتنی
 وک بیر عارضی لقب دور عاصم نجیب افندی ینک تورک تاریخی ، حاجی عبد الغفار فریم بیغ ینک
 تاریخی ، شهاب الدین مرجانی ینک مستفاد الاخباری ، مراد فری افندی ینک تفضیل الاخباری
 دین جارت بولغان تورک و تاتار ینک محقق مؤرخ لری ینک کتاب لریده اتفاق صدوقی بیلان یا بولغان
 قیتمیک معلومات بود و در که یوفاریقی لورت لوده اولمور ماقده بولغان نامیان ، گبرایت ،

توگرات، ادیرات، پسچک، آلاچ، آرخون، چاباس، قاما، باشقرد، چوش، چرمیش، چگل
 بسمل، قالاچ و بولردین باشقرد یوزلرچہ تورک قبیلہ لری نینگ بوزماند میردہ عموماً قراق لغتی نیکریب
 قالیش لری نینگ باغشی بولغان واقعہ لراوش بودور کہ آلتون اورادولتی ضیعفلا شیب
 جوجی خاندانی آرا سیغہ اختلاف توشرکان وقت لردہ تولاش ہزارہ لرخان نینگ اطاعتی دین حقیب قیچاق
 دشتی دیسبر نینگ مرکز دین اوراق بولغان منطقہ لری غہ باریب استقلال اعلان اتکالی باشلادی لہ
 دونداع عصیاسخی لونی دولت مرکزیدہ کی لرفراق دیرایدی لہ (بولاسخی دیکدور تلیضق الاخار غہ کورہ
 قاقاق نینگ تخریفی دور) آہستہ آہستہ بصورتیکہ عصیاسخی لرتولابولوب قراق آتی بیرلگہ لرتولابولوب
 کنتی لہ وکین لردہ بوعصیاسخی شہزادہ لرنینگ حکومتی غہ تابع بولغان تورک قبیلہ لری ہم ہوات بیلان
 آتالیق قلدی لہ تخمینہ کین لردہ مذکور شہزادہ لرنہ تابع بولسون وخواہی بولماسون شرتی اوروپا دین
 تایاما (ینی سی) دریاسی غہ چہرہ بولغان یا یلا غلردہ اولتورغان تمام کوجیچی سمان تورک قبیلہ لری فی
 قراق دیک عادت بولوب قالدی، ۹۰۰ھ طرفیدہ جوجی خان نینگ اوغلی توقا تیمور نینگ اولادی
 دین احمد کدای خان برلاندوق خان و قاسم خان آلیغ شہزادہ لرقیچاق دشتی دیسبردہ کی تورک قبیلہ
 لری فی بیرلاشتوروب بیرکوجیچی لردولتی تشکیل قلدی و بوجاندان نینگ دولتی ۱۱۳۲ھ ۱۱۳۰ھ
 دہ روس ستیلاسی بیلان استقلال لری فی یوق اتتی لہ . بودولت تورکستان تاسیج لردہ قراق دولتی
 واوروپا تاسیج لردہ ریتوومن چارلیغی آتی بیلان مشہور دور

شرقی تورکستان دہ سید یہ ملی دولتی

سلطان محمود خان شہید بولغان دین کین چاغانای خاندانی دین شرقی تورکستان دہ چونگ حکمدارینوای بیلان
 حکومت سوراودوغان کشتی قالدی . بلکہ آلتی شہر اولکہ سی نینگ غرب جنوب قسیدہ سلطان ابابکر
 دولات حکمدارایدی ، وکوجا دین قبول ویش بین و یوقا یلغی اتالی (حاضر فی غولجہ) اولکہ لردہ آلاچہ خان
 نینگ چونگ اوغلی منصور خان عمومی دالی لیس صفتی بیلان مستقل صورتہ حکمدارین قبول رایدی و پیغ کول

اطرائی و تیره سواد لکه بریده کو چمنی قبیله که حکومت سبز باشتاق باشا ماقده ایدی لر و بولو وضعیت
 سکرزیل دوم قیلدی ۹۲۱ هـ سعید خان یوقاریده قیغیان وجه بیلان سلطان
 ابابکر فی قاجرو بیا کس فی اشغال قیغان دین کین تورک غننه سی غنه موافق اوز قول استیده کی بگ لر
 و سکر لر و یار کس غننه دین مرکب بیر ساوون (قورولهای) غننه استیب اوزی آق لیگیز اوستیده
 اولتور ب اوزی فی تمام شرقی تورکستان غنه چونگ خان ایلان اتتی و بولیشکی قورولغان دولت
 یوقاریده قیغیان وجه بیلان تام مغننه سی بیلان شرقی تورکستان نینگ متلی ویر لیک بیر دولتی ماهیتی ده
 ایدی بنا علیه تاریخده چاغاتای دولتی و سیلجای سعیدیه دولتی و سیلادور سعید خان
 مذکور مرسم دین کین یار کس غننه تختی ده اولتور ب سلطان عنوانی فی آلدی

سلطان سعید خان و ایننگ سلطنتی نینگ قورولوشی

سلطان سعید خان شرقی تورکستان ده ۱۷۰۰ میل دوم قیغیان بیر ملی دولت نینگ موسسی بولغانی
 اوچون بوزات نینگ ترجمه عالی دیجاتی غنه متعلق معلومایمیز فی یازماق لازم دور . بوزات نینگ ترجمه عالی فی
 همعصری و یاقین آوی بولغان حیدر میرزا کورگان تاریخ رشیدی ده مفصل صورتده بیان قیلیب دور
 و نیزه اوبیان لر فی قیست قیاتب مخترم اوقونوچی لر غنه عرض ایتمایمیز

سعید خان احمد آلاچه خان نینگ اوچونجی اوغلی و سلطان یونس خان نینگ نبره سی دور ۸۹۲ هـ
 ده توغولدی و ۱۶ یاشی غنه چه دادای نینگ ترجمه سیده چونگودی و ۹۰۸ هـ آلاچه خان تاشکند
 غنه بار غانده سعید خان بیتله بارغان ایدی و ندکوزیل ده خان لر شیبانی خان نینگ قولیغه اسیر توشکان
 محاربه ده سعید خان بایر میرزا بیلان احسی محاربه سیده اشتراک ارکان ایدی و ندکوز محاربه ده سعید خان
 فاتح یارالانیب احمد بگ تنبل نینگ قولیغه اسیر توشتی و بیر میل ات احسی حبس خانه سیده غایت مشقت
 بیلان محبوس قالدی ایکنجی میل فرغانه غنه جانی بگ خان و اوز بکالی بولوب سعید خان فی حبس دین
 چیتاریب نظر بده صورتده ساقلا دی ، بولنظر بده لیک کونلریده شرقی تورکستان غنه قاجاق

او چون مخفی صورتی که کشتش قیولیاری و ۸۰ مساح و تبلیغ آدم تیار لادی و بفرصت فی تاپیب مذکور آدم لر
 بسلان فرغانه دین قاجیب نارین غم کلدی و او دیر دین یوزب سیبغ کول بوبیده سلطان محمود خان نینگ یا نیغه
 کلدی . بفرسچ وقت سلطان خان نینگ حضوریده فراغت بسلان توردی . لیکن سلطان محمود خان نینگ
 عیش پرست یکی دولت نینگ بدشست صورتی فسادنه تو شکا نیدین بک تماشاییدی و مونینگ چاره سی
 ده فکر قیولیاری . اخیراً سلطان محمود خان فی یقینتیه و دولت فی نیگی دین کو چلان دورای اصلاح نینگ چاره سی
 یو فلو فی نه تو خلوب خان دین آجماق و اوزاق بفریده باریب نیرشیکلات فورماق غه قرار بردی و دغان دین
 بته سوغه بارماق او چون اجاره تیلادی لیکن خان اجاره برمدی . سیدخان مخفی کوشش بسلان بفر
 تشیکلات توردی ۲۰۰ دین زیاده راق مساح آدم تیار لادی و بفر فرصت تاپیب مذکور آدم لر بی بسلان قاجیب
 و سلطان محمود خان فی تو تماق او چون عسکر یارادی سیدخان بوسکر بسلان اور و شوب مجروح و اسیر بولدی
 خان فی نظر بقیلیب قوییدی لیکن خان نینگ غافل بی پروا ایستی بایه سیده سیدخان بینه مخفی فعالیت نه
 دوام قیله دی و ایکی میل بدت نظر بته لیکن زماننده قوتیک طرفدار لر سپه اقلیدی بو طرفدار لر بی بسلان
 ۹۱۳ هـ قاجاق غه موافق بولدی و بته سوغه باریب ایسی می خلیل سلطان (نیه سودالی سی) بسلان بیرلاشتی
 و مذکور سید سیدخان اوزی فی خان سلطان اتقی و سلطان محمود خان یقینتیاق او چون حربی اقدامات نه باشلا دی
 اخیراً یوقاریه اوکلان وجه بسلان سلطان محمود خان مخلوب بولوب ۹۱۴ هـ فرغانه غه باریب شهید بولدی
 و بونینگ بسلان نگر می تا غلری نینگ شاییده کی نیه سودا سیبغ کول طراف سیدخان نینگ غایبی غه
 تابع بولدی لیکن بو وضعیت دوام قیله دی یوقاریه کور و لگان وجه بسلان اکا سی منصور خان نینگ تجوی بسلان
 نیه سودا آتماق بفریده مخلوب بولوب آدم لر دین آیریلیب نارین جانگال لریده یاشوندی و او برده
 هم تورالماسی ارغینده کوم غیب آلتی شهر طرفی غه اذوتوب تربیم درایسی بوبیده کی دولان لر (سیبغ او یوزور)
 ایدیه بوردی و او لر دین عسکر سیفاق وینه ایش قه باشلاماق مقصیده ایدی . لیکن دولان لر سیدخان
 غه یازدم قیله قده یوق آردا سو مقصد قیلیل بعضی آدم لر فی اولتوز و بعضی فی اسیر اتقی لر اما سید
 خان یاغیز بفرات بسلان قاجیب نیه نارین غه کشتی و او برده آواره حالدیه یوزگان قرق الیگ آدمی بفر

خاتونی تا پیب سیرایایند و یورگانه سلطان ابابکر نینگ سکر لری او چراب و لر بلان اور و ثوب قاچیب
 قوتولدی . لیکن بش آکته دین آشوق آدمی قالمادی . دایما شرق دین منصور خان و جنوب دین سلطان
 ابابکر و غرب دین اوزبک لر نینگ قولیغنه توشمک فیمج صورنده اولتور و ملکی نینگ قور و قونجی سی ده ایدی
 و بولصورت بلان کنگر و دنیا سید خان غه تارلیق قیلماقده ایدی . ایضا مخفی طرزده فرغانه دین
 اوتوب افغانستان غه کتیمک بابر پادشاه نینگ پناهی غه سیغینماق غه قرار سیریب فرغانه غه یوردی
 اند جان غه بارغانده تولوب قلدی و اوزبک لر طر فی دین اند جان غه حاکم بولغان آدم سید خان فی بولد اش
 لری بلان توتوب حبس قلدی لیکن مذکور حاکم سید خان غه قلباً دوست ایدی و بیر نسخه کون کین بیر حبسه
 بیلان سید خان فی و بولد اش لری فی مخفی صورنده حبس دین چقاریت چوردی سید خان قاچیب
 قراگین غه اوتوب دیروده هم تونختا سیدین بدخشان غه کتتی و بدخشان حکمداری میرزا خان نینگ پناهی غه
 سیغیندی و بیر نسخه کون ایدیده تور و ب میرزا خان نینگ مساعده سی بلان کال غه کتتی و ده ۹۱۵ هجری شعبان
 آیمیده کال غه بابر پادشاه غه بهمان بولدی و بابر پادشاه آنگا تولا عزت قیلدی ، تقریباً ایکی میل
 مدت کال ده تور دی و بولدت ایچسیده فرغانه ده کی تونوش لری بولغان چاغاتای و کورگان و دودغلات
 خاندان لری غه منسوب کئی لر بلان مسلسل مکتوبلاشیب و لر فی مخفی صورنده اوزی غه طرفدار قلیب فرصت غه
 منتظر تورماقده ایدی ۹۱۷ هجری شعبان فی خان مرده شاه اسماعیل صفوی نینگ قوییده اولتوروب
 اوزبک لر نینگ ایچسیده پراکنده لیک توشکان فرصت دین بابر پادشاه استفاده قلیب غربی تورکستان
 غه یوروش قلدی و سید خان هم بولوروشده همراه بولوب قوندوز شهر ی غه کلگانه فرغانه
 ده کی سید خان طرفدار لری نینگ اوزبک لر فی مغلوب ارکان خبری و بابر پادشاه دین اولر نینگ یار دم
 نیلاب یارگان اچمی لری قلیب بابر پادشاه بیعت دار توت بیلان سید خان فی فرغانه غه بولادیا
 سید خان فرغانه غه کلب یوقاریده تسلیان و به بیلان فرغانه فی آدی سلطان ابابکر فی
 قوتلوق محاربه سیده مغلوب اتتی ، موندین کین سید خان فرغانه دین و بابر پادشاه
 سمرقند دین اقدامات قلیب غربی تورکستان دین اوزبک لر فی چقارماق اچون اوزبک لر بیلان

محاربه نه کیرشتی لرو ۹۱۸ هـ غه چه بولر غالب اوز بک لر مغلوب وضعيت ده بولسه لرو اوز بک لر
 قطعی صورتده مغلوب اتمک غربی تورکستان دین چقاراق غه موفقی بولالما دیلر ۹۱۸ هـ ده سعید خان
 تاشکندنی اوز بک لر دین آلماتق اچون یوردوش قلیب اوز بک سیونجک خان دین مغلوب بول فرغانه
 نه یانیب کدی . بوعالده سعید خان نینگ یاردیچی سی بابر پادشاه اوز بک خانی سعید خان دین
 مغلوب بولوب غربی تورکستان نی بوشتایب افغانستان نه یانیب کتیب اوز بک لر نینگ مقابلیده
 سعید خان یالغوز قالدی . بوعالده سیونجک خان فرغانه نه هجوم اتتی سعید خان سیونجک
 خان نی هم آلدیدین مدافعه هم آرقه سعیدین خط رجعتی نی کسمک صورتی سلان مغلوب اتیب اتی قاچاقته
 مجبور اتتی . مومنین کین اوز بک لر داخلی افغانی نی تاشکاب سعید خان نینگ بایرانی استیله
 بیرلا شیب هر قایدان دشمن غه غالب کلمک وضعیتی نه کدی لر سعید خان اولر غه مقابل تورکسلطیتی
 نی سلیب اوز بک لر نینگ شمالده کی دشمنی بولغان فراق خانی قاسم خان سلان بیرلا شیب اوز بک لر
 نینگ صدی نه بیر حرجی اتحاد معاهده سی عتد اتمک اچون سعید خان اوزی قیچاق دشمنی مینه
 یوردی ۹۱۹ هـ کوردن مستیله قاسم خان سلان کوردن شوب بیر اتحاد معاهده سی عتد اتتی وایر
 یازده ایکی طرفین اوز بک لر نینگ استیغه هجوم قیلاق نه قرار بیرلشیب سعید خان یانیب کدی
 لیکن ایرتیه یازده قیچاق دشمنی نینگ غربی ده نقشاش حقیقت قاسم خان اولر غه یوردوش قیلاق
 نه مجبور بولوب غربی تورکستان نه کیلامای قالدی . سیونجک خان بواقته نی سلیب ۹۲۰ هـ
 ده فوت ایک بیر سرکرسلان فرغانه نه یوردوش قیدی . سعید خان و بک لری بواقته ده سیونجک
 خان سلان اوروشماق نینگ نتیجه سی قطعی بیر مغلوبوق و بار فوت دین آجواب کتمک بولماقی نه توشولوب
 فرغانه نی بوشتایب اوز بک لر یولی سلان شرقی تورکستان نه یوردی فرغانه کی تمام چاغاتای و کورگان
 و دودغلات خاندان لری مغلوب کشتی لر نی همراه الیب تقریباً ۱۰۰۰۰ کشتی سلان بیع الاول ۹۲۰ هـ ده نادرین
 نه کدی ، آندین کین سلطان ابابکر نینگ بیابنده تبلیغان وجه سلان جادی لاولی آیدده کاشغر غه هجوم
 قیلیب اولانگی حصار کاشغر و آندین کین یاکستدنی اشغال قیدی ، کوردولور که سعید خان نینگ

۹۰۸ و ۹۲۰ هـ آراسیده کی ۱۲ پیل برت ایچیده باشیغه کلگان حادثه لر عادتاً هر زمانه چونک بر
انقلابچی و یا بیر دولت موکستی بولغان کشتی لر نینگ باشیغه کیلادورغان واقعه لر و بهشت ایک حادثه لر
نینگ یعنی دور و سعید خان نینگ بوحادثه لر مقابله کورستان کان صبر و ثبات و مار کاسیقی هم یعنی دینا
تا یسخ لریه کی چونک قهرمانلر و نابغه لر نینگ صبر و ثبات و منانت لری قبیله سیدین دور

سعید خان یاکسند اشغالییدن تیه کون کین ۳۰ بخجی رجب ۹۲۰ هـ ۱۴۱۵ م ده قور و لغان چونک
قور و لغانی ده شرقی تورکستان خانی اعلان قیلیندی و بوقور و لغانی و جیت مرسی تمام بولغونچه سعید خان
یاکسند شهر ی غنیه کیر مای تا مشقاریه بولایش لر بولغان دین کین چونک دبدبه و مرسم بیلان شهره کی
درگ غنیه کیر یب تخت ده اولغوردی و سلطان عنوانی بیلان یاقیلینماق فی اعلان اتقی و یاکسند شهر ی فی
دولت نینگ دائمی پاتجینی قرار بر دی و آن مهم یار دچمچی سی بولغان سید محمد میرزا دولات فی امیر کبیر
عنوانی بیلان وزیر و کاشغردالی سی یقین غنیه تعیین اتقی ، بوضورت بیلان یاکسند و کاشغردن و اوج و یاسیغ
کول اطرافنی و بته سو ولایت لری فعلاً سلطان سعید خان نینگ حاکمیتی آسیتغنه کیر یب هر ولایت غه والی
و عسکر قوماندان لری و باشقنه نامور لر تعیین قیلیدی . کوچا دین قول و بش یقین و غولجه غه چه چوز بولغان اولکه لر
سلطان سعید خان نینگ حاکمیتی فی تونوما ی و شمشیک وضعیتنی فی الیب تور دی لیکن سعید خان منصور خان
فی اعلانی غنیه کیر گوزمک اوچون حربی اقدامات قیماق فی اختیار اتما ی سیاست و صلح یولی بیلان انقیاد قیلدور
ماق فی ترجیح قیلیدی . سلطان سعید خان نینگ سیاستی یورت نینگ تخیلیقی و خلق نینگ آسایشی
فی هر زمره دین هم لاق کورمک بولادوچون کوشش قیماق ایدمی و محاربه دین صلح فی ترجیح قیلور ایدمی
دولت قوراقده مقصدی فتوحات و حرص ایاسی بلکه عصر دین بری راحت کورمکان خلق فی آسایش
غه نیگوزمک اصلی مقصدی ایگانیلیکی فی اعلان لر تارقاتیب خلق غنیه ییلدورگانی روایت قیلینا دور

سلطان سعید خان غنیه منصور خان نینگ انقیاد قیلغانی

سلطان سعید خان سلطنت تختیده اولغورغان دین کین منصور خان اینی سی ایمن خوجه سلطان فی قوتی نینگ

سلطان سعید خان نینگ کاشغردالی سی یقین غنیه تعیین اتقی

تولا را قسیمی ببلایان کوچاوه و قلوب سلطان سعید خان تعرض قبیغان لغت بدیده مدافعه قبیاق غه امراتی
 سلطان سعید خان ۹۲۱ هـ نینگ آفری غه چنه منصور خان و امین خوجه سلطان ببلایان رسمی صورتده
 یا حرب یا صلح اوچون پنج بیر قادات قبیلهادی لیکن مخفی صورتده اینی سی امین خوجه سلطان نی اوز طرفیغه مایل
 قبیاق غه کوشش قبیله فده ایدی و امین خوجه سلطان هر اکی آکای غه مدارا کورساتیب خیرا امین خوجه سلطان
 بیر خچه بگ لری ببلایان یا کسند غه کلب سلطان سعید خان نی زیارت قیلدی وانی چو بگ حکمدار تولا ب
 رسما بعیت هم قیلدی و سلطان سعید خان اوز طرفیدین امین خوجه سلطان نی اوج و کوچا ولایت لری غه والی
 تعیین قیلیب آنگا تولا حصه دیر لری بردی و همراه بگ لری غه هم هدیه لر و رتبه و منصب لر بیری بولور نی کاغلا
 اوزی غه طرفدار قیلیب اوزانتی . بوضورت ببلایان منصور خان نینگ آن مهم قونی سلطان سعید خان نینگ
 طرفی غه اوتوب کنتی . سلطان سعید خان بوموقعیت دین کین منصور خان غه الحی لری ایا ربانی صلح و اتحاد
 بولی غه دعوت قیلغالی باشلادی و بیر خچه قاتا اوتراوه الحی لری ایا رب کلگان نینگ نتیجه سیده سلطان
 سعید خان منصور خان کور و شتمک و بالذات ایش نی یخشی صورت ببلایان بیتکوز مکته قرار بیرلیدی و اوج
 و بای آر اسیده کور و شتمک غه اتفاق حاصل بولدی . لوقرار و اتفاق موچیمه سلطان سعید خان یا کسند
 دین دولت ارکانی و تولا سکر ببلایان لور ب ۹۲۲ هـ محرم آسیده اوج غه باردی و منصور خان هم کته
 آدم لری و سکر لری ببلایان بای غه کلدی . لیکن منصور خان ایلگری کی نیه سو و آلمانا آنا محاربه لری نینگ
 اتقانی فی انور موکین دیب سلطان سعید خان دین امین بولالما ی کور و شتمک دین ایلگری بیر خچه کشتی فی
 رهن صورتی ببلایان مبادله قیلشما فی شرطی فی قلوب الحی ایا ربوی سلطان سعید خان بوشروطی قبول
 قیلیب کیواغلی حیدر میرزا کورگان باشلیغ سلطنت خاندانی دین بیر خچه ایرکشتی و خاتون کشتی لری
 منصور خان نینگ آلدیغیه ایا ربوی منصور خان هم وزیر لری جبار بوردی بگ باشلیغ بیر خچه ایر و خاتون
 دین عمارت بولغان خاندانی دین مرکب بیر رهن هیاتی فی سلطان سعید خان نینگ آلدیغیه ایا ربوی
 و کور و شتمک یری جام و آکا و آرسیده کی سایدیه بولماق و هر اکی طرف نینگ سکر لری بیر بیری فی
 کور و گ برده صف توزدب هر ایش غه تیار تورماق و هر اکی خان اوزی نینگ خاص آدم لریدین اوتوز اوتوز

کشی بیلان کوروشا دورغان برینه کلک نه قرار بیرلیدی و کوروشماک وقتئ تعین قلیندی سلطان
 سعیدخان کوروشماک بری نه چادر لریکی تور و بیکی تخت قیدر و بیستم صورنه جابد و تتی
 تعین قلینیغان کونده منصورخان بای دین لور و بی قراغ لوی بیلان آباد نه کلیب اویر دین چادر لریکی
 بر نه کلیب اوزی نه تعین قلینیغان تخت ده اولتوردی و بیر ساعت دین کین سلطان سعیدخان بنیب
 کلدی و او وقتده محمود بولغان تعظیم مراسمی بیلان آکا و اوکا کوروشی لری تخت لورده اولتور شاندین
 کین سلطان سعیدخان بوز نه باشلاب دیدیکه - نه شش و اخلاف نتیجه سیده کورگان آچغ الم لری میز
 غه بول اتحاد و محبت لحظه سی ثانی بولادور . منصورخان جواب بیریدیکه - اگر چه باشد من سیز دین چونک
 بولسام مو مرتبه ده سیز منینگ آقام دوسیر . منه بولغان مختصر و منته درجه ده منی یک یاکی جمله سوز
 بیلان آچنیغان مجلس ده صیما نه و خرامکارانه مذاکره لربولوب منصورخان سلطان سعیدخان نی تمام
 شرقی تورکستان غه چونک خان تولودی و سیاست حصیده اوزنی نینگ اولادی نینگ ایما سلطنت
 مرکزی نه تابع و وفادار بولماقی غه آیدیا بحیب عهد قلیدی و سلطان سعیدخان منصورخان نی فوق اعاده
 امتیاز لیغ بیر عمری الی صفی بیلان کوچا دین قول و بش بلیق و غولجه نه چه چور و لغان شرق اولکه لری نه
 حکمدار تولودی و بول حکمدار لری منصورخان نینگ اولادی نینگ حتی بولماقی و اولر نی عزل و نصب قلیش ده
 سلطان سعیدخان اولادی نینگ بیج بولما سیلفی و مذکور اولکه لرنینگ تمام عسکری و اداری و مالی
 ایش لری ده منصورخان و اولادی مستقل قبول بولماقی شرط لری سلطان سعیدخان قبول قلیب آید بیلان
 عهد قلیدی . و کج وقتده و داعلایب هر اکی سی اوز قرار گاه لری غه یازدی لری و ابر تنه سی
 سلطان سعیدخان اوج غه و منصورخان تورپان غه یوردی الحاصل منصورخان حقیقتاً مستقل و
 فقط ایما سلطان سعیدخان غه تابع بولوب بولور بیلان غرباً پامیر و فرغانه حدودی و چور و یاسی و
 شمالاً کوچه نگیز (بالاش کول) و تار و دمای تاغری و شرقاً مغولستان و چین حدودی آر سیده
 کی اولکه لری سعید بید و لقی نینگ حاکمیتی استیده بیر مملکت عالی نه کلدی (۱۸۰۱ نجی خریطه غه
 قرا سولر)

۹۲۳ دین ۹۲۶ نه چه بلغان اقعہ لر شمال سیاحتی

۹۲۳ھ ایرتہ یازیدہ سلطان سعید خان تنگری تاغری دین اوتوب سیخ کول بوسیدہ یازلاماق
واگراوزبک لر نینگ قوتی آز بولسه فرغانہ غوروش قیماق تینتی سیلان تولا غورسہراہ الیب شمال غا اوتی
دیسخ کول طرائی ذہ سیاحت قیلیب آد اولا ب فرغانہ حدودی غہ یاقین بر لر نہ چه باریب اوزبک لر
نینگ ضعیفی دین خبر آدی . لیکن اوزبک لر احتیاط لوزیرین فرغانہ دہ تولا قوت تولاغان خبر معلوم بولوب
فرغانہ غہ تعرض قیلادی و شمال اولکہ لر دی و بعضی اصلاحت قیلیب کوز قوت تیدہ یار کند غہ یانیب کدی

ختن سیاحتی و سیرغ اولغور غزاتی و قیرغیز لر غہ ادب بیرلیگانی

۹۲۳ھ ایرتہ یازیدہ سلطان سعید خان ختن غہ سیاحت قیلدی . وادوقتہ چرچن و صرخلیق و
تیریم اہالی سی بلغان سیرغ اولغور لر حاضرہ کی اولر نینگ اولادی غہ ادخشا ش بریم کوجی و مالدار بیر خلق
ایدی و سوز اسلام دینی فی قبول اتما ی بودا وینی دہ قالغان ایدی لر و خاقان مرکزی غہ اطاعت لر ی ہم یوق
ایدی . سلطان سعید خان ختن غہ کلگان زمان بیرقت دار سکر فی مذکور سیرغ اولغور لر نینگ اوستیغہ
غزات قیماق و اولر نی اسلام غہ گیر کوزمگ اچون چرچن طرفیغہ بوللادی . بوسکر لر بارغونچہ سیرغ اولغور لر
مال لر کی فی الیب اوزاق تاع لر غہ و جاکال لر غہ قاچیب یورت دین اوزاقلا شیب کنتی لر بوسب دین مذکور
عسکر لر سیرغ اولغور لر فی تاپالای بیر موچہ اولجہ مال لر نی الیب یانیب کدی لر تنگری تاغری
نینگ شالیدہ نارین و بارخان (حاضر فی سیخ کول نینگ شرقی دہ کی قرا قول) یا یلا غریدہ یرلا شکان
قیرغیز لر نینگ اوستیغہ سلطان سعید خان اولر نینگ قبیلہ کی محمد قیرغیز فی والی نقیبن قیلیب قلیان
ایدی . سلطان سعید خان نینگ ختن دہ کی کونلریدہ محمد قیرغیز نینگ اوزبک لر سیلان دوشلوق
پیدا قیلیب قالغانی فی آنکادی و بونجہ غہ سلطان سعید خان تولا اہمیت بیریم بوسم نینگ کوزوقی بولفی
ہم قرامای اوج غہ باریب اویر دین بید کی آرت یولی سیلان تنگری تاغری دین اوتوب بارخان غہ باریب

محمد قیرغیز باشلیغ بیر سیمه قیرغیز بگ لری فی توتوب اولار نینگ لری فی ضبط قیلدی دوسورت بیلان قیرغیز
لری فی اعلاتین چچاقلا میدورغان درجده ادب بیر یب قیش کونلریده محمد قیرغیز باشلیغ مجرم لری فی ایسر
صورنده همراه الیب یاکستدغه یانیب کلدی

بدخشان غم یوروش

سلطان ابابکر میرزا نینگ دوریده پامیر وسیرغ چوپان (دوخان) و شغنان اولکده لری شرقی تورکستان
غم تالیغ ایدی سلطان ابابکر نینگ دولتی یقیلغان وقت ده بدخشان حکمداری میرزا خان مذکور اولکده
لری فی شغال قیلغان ایدی کین رده سلطان سعید خان مذکور اولکده لری فی شرقی تورکستان دولتی غم
یا ندوروب برکینی میرزا خان دین طلب قیلدی لیکن میرزا خان بولطلب فی رد قیلدی بواو چون سلطان
سعيد خان ۹۲۵ هـ تولا عسکر بیلان بدخشان غم یوروش قیلدی وسیرغ چوپان غم بارغانده میرزا خان الحی
ایباریب مذکور اولکده لری فی سلطان سعید خان غم تسلیم قیلدی . سلطان سعید خان اولکده لری غم اوز طرفین
عقدار لر تعین قیلیب یانیب کلدی

اوج سیاحتی

۹۲۶ هـ سلطان سعید خان اوج غم باردی منصور خان فی اوج غم کلک کوروشماک غم دعوت قیلدی
منصور خان اوج غم کلیب کوروشوب هر بار ده ندا کوره لر قلیشیب تورپان غم یانیب کندی و سلطان سعید خان
اولایت نینگ هر ایسی فی کوزیرین اوز کوزوب یانیب یاکستدغه کلدی
۹۲۸ دین ۹۳۱ هـ غم چه بولغان واقعه لر

عبدالرشید سلطان شمال والی سی بولدی

سلطان سعید خان دولت تورغاندین کین ایسیغ کول طرافی دینه سودا یاغ ایلی اولکده لری ده تولا راق
یرلرده کی کوچمچی قبیله لر نینگ اداره سی اوچون اوز بگ لری فی تعین قیلغان و بعضی یرلرده مرکز دین
حاکم لر تعین قیلغان ایدی لیکن کوچمچی قبیله لر نینگ بگ لری تولا وقت رده باش سیزلر قیماق و بعضی
وقت رده اوز بگ و فراق دولت لری نینگ غرض لری غم آنک بولماق بیلان دولت غم ضرر برکده ایدی لر

بنائے علیہ مذکور او لکھ لے لی ادارہ اتناک بگ لرنینگ اطاعتی فی تائین قیماق او چون پیر عمومی الی دکانی درجہ
وہ عسکر بقین اتناک لازم یعنی معلوم بولدی و سلطان سعید خان چونگ او علی عبدالرشید سلطان فی عمومی
والی تعیین قیلیب تولا عسکر بیلان یوللادی . دایر علی تاغاسی فی اولوس بگی (خلق فی ادارہ قیلا دو خان
معاون) صفحتی بیلان عبدالرشید سلطان غہ قوشتی و محمد قیر غیزی فی عفو قیلیب قیر غیز لر غہ ایکجی بگ بقین
قیلیب یباردی . عبدالرشید سلطان اسینج کول نینگ غزیدہ کی قوچقار باشی قصبہ سی فی مرکز قیلدی

قالماق غراتی

سلطان محمود خان نینگ دوریدہ میل آلتی او لکھ لریدہ کی قالماق لر چاغاتای دولتی غہ تابع و باجگدار
ایدی لر سلطان محمود خان نینگ شہما دتیدین کین او لر مستقل صورندہ یا شا ماقده ایدی لر
سلطان سعید خان ۹۲۹ھ و عبدالرشید سلطان فی قالماق لر نینگ او ستیغہ یوروش قیلیب غرات
قیماق غہ امراتی عبدالرشید سلطان عسکر لری فی الیب یوروش قیلیب قالماق لر فی مغلوب اتنی و نتیجہ
قالماق لر دولت غہ تابع بولماق دہر سیلی معین مستداردہ خراج پیر ممکن قبول اتنی لر

قالماق لر نینگ بغاوتی فی ہستقورتاق و فرغانہ غہ یوروش

سلطان سعید خان تولا راق بیل لر نینگ یاز کونر چہ توروغ آرت غہ بار ب چادر کول بوسیدہ یاز لار
ایدی . بو عا دتچہ ۹۴۱ھ و توروغ آرت غہ باردی و آو آلاب اسینج کول بوی غہ بارغانہ میل
دہ کی قالماق لر نینگ باغی بولوب نینہ سونینگ شمالی غہ تعرض قیقن خبری گدی . خان اوزی باش
بولوب عسکر لری بیلان نینہ سونہ یوروش قیلدی و نینہ سونینگ شمالی غہ قالماق لر فی مغلوب قیلیب
و آرقہ سیدین توغلاب ابرتیش دریا سی غہ یاقین بولغان بالا آلتیغ یر غہ چہ باردی . بو حالہ
تاہمکن فرغانہ حکمداری سیونجک خان اوز بک نینگ اولگانی و ایننگ تختی تی تالانشیب اور بک لر
ار اسیدہ و دخلی اوروش چقیغانی نینگ خبری گدی سلطان سعید خان در حال آرقہ غہ یاز

قزاقوں نے کلدی و او بردین یا کستدہ کی ناپسی میر کبیر سید محمد میرزا اٹھ تمام قوتی سلطان اوش نے ہجوم تکمیل
 یا رینغ ایابا رب اوزی قوچقار باشی نے کلیب او بردہ کی قوت لرنی الیب او کستدہ ہجوم قیدی او برنی
 اشغال قلیب اوش نے باردی و سید محمد میرزا سلطان بیر لاشی اوش و اندجان آرا سیدہ کی مشہور جرجی
 قلعہ بولغان مادو قلعہ سی نے چہ ایلیگر یاب مذکور قلعہ نی ہم آلدی سلطان سعید خان نینگ بوجوم
 و ایلیگر یامکی اوز بک لرنہ مشترک پیر خط بولغان او چون اوز بک لردا غلی مجادلہ لری فی ترک اتیب ہمہ سی سلطان
 سعید خان فی مدافعہ قلیاق او چون بیر لاشی لردو یوز مینگ کشی لیک قوت سلطان اندجان نے کلدی لردو بوجوم
 قوت نینگ مقابلیہ سلطان سعید خان نینگ قوتی یگر مہ بش مینگ کشی لیک کچیک پیر قوت ایدی
 بو او چون خن کلخان یر لری فی اوروش سیر لوشا تیب شرقی تورکستان نے یانیب کلدی

شرقی تورکستان نینگ شمال حصہ سی نینگ تولدین کتکانی

تراق خانی طہر خان نے اوز تابعی بولغان منغیت قبیلہ سی عاصی بولوب اوروشما قذہ ایدی ۹۳۲ھ
 دہ طہر خان مغلوب بولوب پیر خچہ مینگ او بولک تراق لربلایان قاچیب قیش کوئیدہ کوچقار باشی نے
 کلیب عبدالرشید سلطان نینگ پناہی نے سیغندی و منغیت لرنینگ ضدی نے یار دم تلادوی
 عبدالرشید سلطان طہر خان نے تولا احترام قلیب یرو یا یلایغ بردی لیکن یار دم بزمکی قبول اتدی
 طہر خان حکومت دین خچہ دفعہ ادب یلیگان قیرغیز لربلایان مغنی دوستلوق پیدا قلیب اور
 سلیمان بیر لاشی و عبدالرشید سلطان بواشدین کالما خیر سیر ایدی ۹۳۳ھ نینگ باشیدہ
 طہر خان و قیرغیز لراوشو موت قوچقار باشی نے باستقون قیلدی لردو عبدالرشید سلطان بیان مغلوب
 بولوب جان قوتلوزوب آرتا باشی نے قاچیب کلدی بو خبر فی سلطان سعید خان انگلاب و حال
 یا کستدین یوروش قلیب آرتا باشی نے باردی سلطان سعید خان نینگ بو حرکتی فی طہر خان
 انگلاب قیرغیز لربلایان شرق طرفی نے قاچیب ایلی نینگ شرق طرفیدہ کی کونگس بایلایم نے کستی
 خان کونگس نے عسکر تولدای بو عسکر لربا رب طہر خان و قیرغیز لرنی مغلوب قلیب او بردین ہم

قاجار و بوزمینگ دین آشوق راق قوی دکالاری فی اولجه الیب یانیب کلدی لر خان ایلی
 دیسینغ کول طرفیده کی تمام قیرغیز لر فی آرتباشی طرفی غه مغیب ایدره یرلاشتوردی
 سعبده خان دولت قورغاندین بری بوشمال اولکده لریده مهم درجه ده سکر توختا ق غه مجبور ایدی چونکه
 بو اولکده نینگ یحسیده کی کوچینی لر فی تولا سکر لوبسه اطاعت نقطه سیده تورغوز قاق امکان سیرای
 دبولونینگ اونیغنه شمالده فراق و غریبه اوزبک دولت لریدین عبارت بولغان دشمن لر بو اولکده نینگ غه ویده
 بولغانی اوچون شرقی تورکستان نینگ آن مهم قولو اسکری نینگ بو اولکده ده تورمانی لازم ایدی
 بو اولکده رده قدیمی شهر لر و آبادین لر و زرعت یر لر کا ملا یوق بولوب تولا یر لر فی قوطوق چول لر
 د بعضی یر لر کی کوچینی خلجوبی قسیده لر نینگ یا یلا غلری دین عبارت بولغانی اوچون دولت خزانه سی
 غه فایده سی و عایداتی یوق ایدی و ایدره تورغان سکر لر نینگ اوزوق و تأمیناتی فی اکتی شهر دین
 کلنور و لور ایدی . مننه امیدی بو اولکده رده کی خلق نینگ اکثریتی فی تشکیل قیما قده بولغان
 قیرغیز لر اوز مجبوسی بولغان فراق لر بیلان بیرلا شیب دولت غه میان بیر دشمن حالی غه کلیت قالدی
 سلطان سعبده خان بو اییل یقن تجربه نتیجه سیده بو فایده سی یوق بلکه قهضادوی بانی
 بار اولکده فی ترک اتمک غه قرار بردی و تمام عسکری و ملکی آرم لر فی الیب یا کندنه یانیب کلدی
 و بونینگ بیلان شرقی تورکستان مهم نینگ پیراچه سی بولغان ایسینغ کول طرفی وینه سوا اولکده سی
 شرقی تورکستان دولتی دین اجراب کنتی . موندین کین طاهر خان آرتباشی غه چه کلیت ایدره
 کی قیرغیز لر فی الیب کونگس غه کنتی . مننه بوشمال اولکده لر فی نینگ شرقی تورکستان دین اول قده
 اجراب کتکانی اوشبودور . وینه فراق لر نینگ و قیرغیز لر نینگ شرقی تورکستان نینگ
 شمالی ده قطعی صورتده یرلاشیمک غه باشلانغانی هم اوشبوتو ناریج دین اعتباراً واقع بولمیش دور
 و قیرغیز نینگ تورکستان یا یلا غلری ده آهسته آهسته پایلیب پامیر و سیلغ قول غه چه یرلاشکانی
 مذکور تاریخ دین کسن دور

بلورستان غزائی و بدخشان غه لوروش

حاضر فی کابخت و گلیگت و خیرال دره لری فی اورمانه لرده بلورستان دیلورایری و اودره لر نینگ
 امانی سی اودو متنده نما گابت پرست ایدی لر سلطان سیدخان ۹۳۴ هـ ده اوغلی
 عبدالرشید سلطان و کیو اوغلی حیدر میرزا کورگان نینگ قیادتی آسینده تولا عسکر فی بلورستان غه
 یوللاب غزات غه یارایغ قیلیدی و بلورلشن آکته آئی مدت بلورستان دره لری ده غزات قیلیپ
 مینگ کشتی فی اسیر الیب سیرغ چوپان (واخان) یولی سلان یاکسند غه یانیب کلدی لر
 بلورسیرلر فی نما قول قیلیپ خلق غه ساتیلیدی اوزون ییل لر دین بری بدخشان حکمداری میرزا
 خان اوز بک لر نینگ غارتی دین ساتقانمانی اوچون بابر پادشاه نینگ حمایه سیغنه کیرب بابشا ماقده ایدی
 و بابر پادشاه بدخشان ده اوز اینی سی ناصر میرزا فی و آکین کین کورگان خاندانی دین بیر کشتی فی کافی
 عسکر سلان قویان ایدی ، ۹۳۴ هـ ده بابر پادشاه بدخشان ده کی عسکر لری فی هندوستان
 غه قیچقیریب الیب کشتی و بدخشان ده ییچ قوت قالدای بوسب دین میرزا خان بابر پادشاه نینگ حمایه
 سیدین نومید بلور سلطان سیدخان نینگ حمایه سی فی تیلادی مونداغ فرصت فی
 استناب تورغان سلطان سیدخان ۹۳۵ هـ ده یاکسند غه عبدالرشید سلطان فی یایب قیولوب
 اوزی تولا عسکر سلان بدخشان غه لوروش قیلیدی . سیرغ چوپان غه بار خاندان بابر پادشاه
 بدخشان حمایه سی اوچون اوغلی سهندال میرزا فی ایبارگانی آنکلاندی و بلورخانی آنکلاپ سلطان
 سعیدخان بلوروشیدن پشیمان قیلیدی لیکن قییش کیریب قانغان سیدین آرقه سیغنه
 یا غاق امان سیرایری و سیرغ چوپان غایت قوروغ و تار سیرکیچیک علاقه بولغان اوچون او برده
 قییشلا ماق هم ممکن ایلاس ایدی . ناز علیده سلطان سیدخان قییش فی بدخشانده چیقار ماق و ایرته یاز
 فصلی کیرگان زمان شرقی تورکستان غه یانیب کلک نیتی فی بلور و ب سهندال میرزا غه الحی ایاری
 سهندال میرزا بولطب فی بیر مکرگان قیلیپ قبول امدی ، سلطان سیدخان زور سلان

بدخشان غباروی و همدال میرزا قلعه طغر (بوگونگی رستاق) ده سگری فی توپاب توروی
 سلطان سعید خان باریب قلعه نینگ تاشیده پرلاشتی و قیش چقیغچه سلطان سعید خان قلعه نینگ
 تاشیده و همدال میرزا ایچسیده اولتوروی لر ایرته یازده سلطان سعید خان باریب پادشاه
 نینگ حضور فی نه لچی ایباریب بو حرکتی نینگ دشمنانه ایما سکی فی سید و ژوب و حذر لر براین قلیب بارکده
 نه یانیب کلدی باریب پادشاه بدخشان دین اوغلی فی قیقیریب اور فی نه چاغاتای خاندانی دین
 یلداش میرزانی تعیین اتی و نوزاکت معامله سی بیلان گوکه بدخشان بیر فی طرف یا که مشترک حمایه
 منطقه سی بولدی دیک بولور ایدی

عبدالرشید سلطان نینگ ولیعهد بولغانی

۹۳۷ هـ سلطان سعید خان چونک اوغلی عبدالرشید سلطان فی اوزی نه ولیعهد تعیین اتی
 و مذکور یلده سلطان سعید خان ابنی سی امین خوجه سلطان فی اوج والی لیفی دین غزل قلیب عبدالرشید
 سلطان فی اوپر نه والی تعیین قلیب ایباروی

تیمت و کشمیر فتحی

غربی تیمت (حاضر فی لداخ و بالستان) سلطان ابابکر نینگ زمانه سیده شرقی تورکستان غنایع
 ایدی لیکن سلطان ابابکر دین کین هر دوه ده بیر یگ مستقل بولوب باش سیز بیر حالده ایدی
 و کشمیر نینگ پادشاهی ده پادشاهی ات دین باشقه بیر زمره قلعان و چک خاندانی ویدگان بگ
 مستقل حالده بولماقده و حاکم بیر سری نگر شهریده بیر نسخه حکمدار حکم سورمده ایدی و بوضووت بیلان
 کشمیر دولتی ضعیف بیر حالده ایدی ، امیر کبیر سید محمد میرزا و حسد میرزا کورگان لر سلطان
 سعید خان فی غربی تیمت و کشمیر فی البیش شرقی تورکستان دولتی نه الحاق الکغه شوق قبولور ایدی لر
 و عبدالرشید سلطان و میرزاغای باشلیغ لر بورای نه مخالف ایدی لر و او تراده کی بول نینگ
 بمایجی و مذکور مملکت لر نینگ فایده سی نینگ آلیفی فی کورساتیب خان فی اولورت لر نه بوروش
 قیلماق دین جدی صورت ده توسماقده ایدی لر ، لیکن سلطان سعید خان نینگ همیشه یاسیده بولغان

سید محمد میرزا وحید میرزا ارخان فی اخیراً اوز را می لر می نه اوانستی لر ، ۵۹۳۸ یننگ
 آخزیده دیجه آمیده ایکی یننگ کشتی لیک بیر قوت بیلان حیدر میرزا و سلطان سعید خان یننگ کچیک اوغلی
 اسکندر سلطان ساجخو یولی بیلان نوبرا و مار یول (حاضرتی لداخ) اولکده سی غه یوردوش قیلدی لر
 و سلطان سعید خان اوزی اوج میننگ کشتی دین بھارت بولغان بیر قوت بیلان ختن غه کلدی و او بر
 دین پولورتامی غه باردی مقصدی پولور یولی بیلان دُولبَه (مثالی تنیبت یعنی چانگتا مگ) اولکده سی
 غه یوردوش قیماق ایدی اسکندر سلطان وحید میرزا لر توغرا نوبرا دره سی غه هجوم قیلیب او
 دره نی اوروش بیلان الدی لر و مار یول دره سی (لداخ) امانی سی اوروش سیراطت قبول اتتی لر
 اما سلطان سعید خان پولور یولی بیلان چانگتا نلغه عسکر الیب باراق یننگ همکانشیز ییقتی فی
 بیلیب پولور دین ختن غه یانیب ساجخو یولی بیلان ایلگر کی قوشون غه ینیشماک اوچون یوردی یولده
 ایس جیسی دین خان یننگ صحتی غایت درجده خراب بولدی لیکن نوبرا دره سی غه بارغاندا یجشتی
 بولوب قالدی خان نوبرا غه باریب صحتی یجشتی بولغان دین کین مار یول ده کی اسکندر سلطان
 وحید میرزا باشلیغ مگ لر فی نوبرا غه یجقیردی و او برده بیر مجلس عقد اتیب موندین کین قیلا دورغان
 ایش لر خصوصیده مذاکره لر قیلیندی بول مجلس ده خان بیر مقدار عسکر بیلان دوان سیز
 و ایس سیز بولغان نوبرا یولی بیلان بالشتان غه باراق واد اولکده یننگ فتحی دین کین کشیر غه باراق
 و اسکندر سلطان وحید میرزا باشلیغ لر حاضرتی معروف لداخ و کشیر یولی بیلان توغرا کشیر غه هجوم
 قیماق غه قرار بیرلیدی بولقرار غه مطابق اسکندر سلطان وحید میرزا لر فی قوت میننگ
 عسکر بیلان کشیر غه بوللاب خان اوزی بیر میننگ کشتی لیک بیر قوت بیلان بالشتان غه یوردی و
 مینان مومسیده بالشتان غه باریب او اولکده فی ایکی آی مدت ده کاملاً اشغال قیلدی
 و اسکندر سلطان وحید میرزا لر یولی لر می نه یاقین یرلرده کی تنیبت و بالتی اولکده لر می فی فتح قیلا
 قیلا ییچ مانع سیز کشیر دوان دین اوتتی لر کشیر حکمدار لر می لار آتلیغ بولغا زده عسکر توپلاب
 مدافع غه تیار لاینب تورغان ایدی لر تورک عسکر لر می او برده توختاب بیر کچمه ده ایکی غه

ایرلیب بیرتمسی نومن بهادر نینگ قیادتی آسپنده بولغان کورکشی کشمیر لیک لر نینگ اوستی غه
شز نینگ بیر کچه باسقون قیلیب اولر فی مغلوب اتیب بوغاز دین آرقه نایندوردی . و بیرتمسی
جیدر سز نینگ قیادتی ده بولوب بیز غدین آسپ کشمیر لیک لر نینگ آرقه سی غه اولوب اولر نینگ
خط رجعتی فی کیب تورغان ایدی قاچغان کشمیر عسکر لری بولایکی فوت نینگ آسپنده قالیب
تما باوق ایتلیدی لر . بولر دین تورک عسکر لری ایتیک بوروب اوززاده بیر قلوب سر نگر شهر ی نه
کیدری لر کشمیر حکمدار لری و خلق نینگ تولار اقی شهر دین قاچیب تاغلر و جاگال لر و دریا آره اچمه لری
نمک کان ایدی لر و بوسبب دین اکند سلطان عسکر لری بیلان ۹۳۹ هجادی الثانی ده سر نگر
شهر ی غه پنج بر اوروش سیز کیریپ راجدان غه کوشتی لر (کشمیر تلیدیه حکمدار نینگ اوروشی فی
راجدان دیر لر) . بوسورت بیلان اگرچه کشمیر نینگ یاخیمتی فتح قیلینغان بولسه مولیکن کشمیر نینگ
حکمدار و عسکر لری و خلق نینگ تولار اقی اطاعت قبول اتمای مستحکم بر کیده تورغان لری اعتباری بیلان
بوفتح فی حساب غه الینما سلیقی لازم ایدی . کشمیر لیک لر فی مستحکم موقع لر دین تورمیدان نه
چقاریب محارب قلیق اوچون بیر حیدر ضرور ایدی . بولواوچون اکند سلطان تمام عسکر لری بیلان
سیر نگر شهر ی دین چقیب کمر اچ آلتغ برده برلاشتی لر و او بر دین آرز قطع لر کشمیر لیغ لر
مدافعه قلیسه ضعیف یق کورساتیب قاچار ایدی لر . بولوضیعت برآی دوم قیغادین کین کشمیر لیک لر
تورک عسکر لر بنی جنگجوی ایماس تورق قاق آدم لر ایکان دیب خیال قلیق و تورک عسکر ی نینگ اوسیتغه
اجوم اکلعه باشلادی لر و بولاجوم لر مقابله تورک عسکر لری سختی موضعیت یق کورساتتی لر و بولجیله
فی بدیگان کشمیر لیک لر یوراکلا نیب همه سی مستحکم موقع لر ی دین چقیق لر و باغ بون آلتغ برده
چونعلا شیب تورک عسکر لری نینگ اوسیتغه باسقون قلیق تر تباتی فی تیار لاقده ایدی لر اوشتو
موتورک عسکر لری کلیب کشمیر لیک لر فی قوت طرف دین آرا غه آلیب اولمور مکنه تورودی لر بلک علی
باشلیغ بیر نسخه حکمدار و بیر نسخه نینگ کشمیر عسکر ی اولمور و لدی و کشمیر نارنجیده نینگ دین شوق
راق کشتی مقبول بولدی دیب یازیب دور . بولومحاربه ده کشمیر لیک لر ایمان مغلوب بولسه لر

موبینه اصلی مقصد حاصل بولمادی چه که اولوم دین کشیش قافان کشیش لیک لوقا چیب نبه مستحکم ریر نه
 باریب آلدی لر . بومودت بیلان ایرنه باز کیر گوچمه شهر و پورت لر تورک لر نینگ قولیده فتاغ
 و جانگال لر کشیش لیک لر نینگ قولیده توردی . ایرنه یاز بولغا چ نبه اوروش باشلاندى و کشیش
 لیک لر ایما مغلوب بولسه لر بموقع لر می مستحکم بولغانی اوچون پر اگنده بولما دیلر . اخیراً تورک عسکر لر ی
 کشیش لیک لر نینگ مستحکم موقع لر می نه هجوم فیغانی باشلانما دیلر و بوجوم لر ده تورک عسکر لر ی تولا ضیاعا
 برگان سبب دین قوماندان لر آراسیده هجوم و مصاحبه سئمه سی خصوصی ده اختلاف پیدا بولدی و
 اکثریت مصاحبه غه مایل کور و سئمه ایدی . بوحاله کشیش عسکر لر ی مصاحبه طلب قلیب الحی ایباردی
 لر و توبنده کی شرط لر بیلان مصاحبه عتدایتیلدی

(۱) کشیش نینگ حکومتی اوقیتدک اوزا مال سی نینگ قولیده بولماق

(۲) خطبه و پول سلطان سعید خان نینگ اتیده بولماق

(۳) کشیش مالیا تی نینگ بیر حصه سی فی هر سیلی بار کز خزانه سی نه ایبار مرک

(۴) کشیش پادشاه محمد شاه نینگ قیزی فی اسکندر سلطان غه بر مرک

بومعاده عتدایتدگان دین کین محمد شاه باشلیغ کشیش عسکر لر ی اسکندر سلطان فی زیارت قیلدی
 و اسکندر سلطان هم بگ لر ی بیلان بیر لیکه محمد شاه فی زیارت قیلدی و بوزیارت لر ده بیر بیر لر ی
 غه شاهانه سوغات لر لغت دیم قیلمیشتی لر

سلطان سعید خان بالشتان فی فتح قلیب بولغوچمه بالشتان و کشیش آراسیده کی یول لر نه
 غایت قایلین قار تو ثوب سوق الحیش امکان سیز لولغان سبب دین بالشتان ده قیشلاپ قافان
 ایدی . ایرنه یاز ده کشیش لیک لر بیلان یوقاری قی صورنده عتدایتدگان مصاحبه فی سلطان
 سعید خان منظره قلیب کشیش غه بارما ی بالشتان دین مار یول (لداخ) غه یاندی و اسکندر
 سلطان باشلیغ تمام تورک عسکر ی فی تبت غه یانماق غه یارلیغ قیلدی . اسکندر سلطان عسکر
 لر ی بیلان کشیش دین یانیب اوترا ده هنوز فتح قیلینه خان بعضی تبت علاقه لر ی فی فتح قلیب

بازگشای قلعہ سی (او وقتہ کی لداخ مرکزی) دہ سلطان سعید خان غہ تیشیتی لر۔

سلطان سعید خان نینگ وفاتی

سلطان سعید خان تہیت و بالستان علاقہ لری غہ حاکم لرو کفایت مقداری عسکر لر تعین قیلدی تمام بودائی لر نینگ قلعہ سی بولغان اور سنگ (لہاسہ) فی ودولہ (چانگتا نگ) دکو کو اولکہ لری فی تمام فتح قیلماق اوچون سکندر سلطان حمید میرزانی ایکی مینگ آئیلغ عسکر سیلان شرقی تہیت غہ لوروش قلعہ قیلماق غہ یاریلغ قیلدی سلطان سعید خان ۶۳۹ھ بخج ذیحجہ ۹۳۹ھ ہکا قلعہ سیدین لوروب لوبر ایننگ مرکزی بولغان ہوندا قلعہ سی غہ کلدی ہوندار دہ قربان عید نمازی فی اوتاب یارکند غہ قراب لوردی دپسنگ دقرا قورم داوان لری دہ خان غایت قاتیلغ ایسلادی دلوایس علی سیلان لیلدہ وفات اتی وجہدی فی بگ لریارکند غہ کلکوروب ارگ نینگ باغیدہ دفن قیلدی لر (حاضر فی آلتون فرار سلطان سعید خان واولادی نینگ فراری دور۔ شرقی تورکستانہ قدیم دین پادشاہ لر نینگ فراری فی آلتون فرار دیلا دور) ، تاریخ رشیدی جو سلطان سعید خان نینگ مغبت لری فی اوزون بنایات سیلان ذکر قیلیب دور و ایننگ حاصلی فی بیان قیلامیز۔ سلطان سعید خان حلیم ، داسی ، سیاسی ، دیندار ، علما و ست۔ عادل بیروان ایدی ، راحت و پیش غہ رہنمائی یوق ایدی ، سیاحت و آو و غزات فی دوست توغار ایدی ، غلام سوزی فی قبول اتاس ایدی ، قان توکمکین و جدائا لغزت قبول ر ایدی ، اکندر سلطان حمید میرزا لر خان فی باسک دین اوز اتفاق دین کین ایکی قول بلوب اور سنگ (لہاسہ) غہ لوردی لروا تزا دہ تہیت یک لر فی مغلوب ایتب ایگر یامکہ ایدی لر ہند و نشان دین بودائی لر نینگ مقدس قبلہ سیدین مدافعہ قیلماق اوچون کلگان بیر سچہ مینگ ہند و سیلان اوچرا شیب قاتیلغ محاربہ دین کین ہند و لر فی مغلوب ایتب ایگر یادی لر و ستیلج دریا سی نینگ باشی غبار غاندہ سکندر سلطان عسکر نینگ لصفی سیلان اویر دہ قایب حمید میرزا ۱۰۰۰ کشی سیلان

اور سنگ نه لور دی لیکن پولیده آت و آدم لری بیلاب حرکتین قافغانی باشادی و اور سنگ نه سکر
 کونوک پول قافغان پر نه چه بار دی اما آت لر نینگ یوزده سکستی اولوب سکر لر پاچه یورمک نه مجبور
 بولدی لر و بونینگ اوستیغه اور سنگ ده تولا قوت بار یقی فی بیلیدی بو اوچون حیدر میرزا اور سنگ
 نه بار مای اولراقده کی تیبیت علاقہ لر ی نه باسقون قیلیب یوزمینگ قوی گیرمه مینگ قوتاز و
 بیر خچه یوز توئی (تیبیت آتی) دین عمارت بولغان اولجه و بیر خچه یوز اسیر قلیغه کلتور ب ۹۳۰ هـ
 نینگ اولیده اکند سلطان نه تیشیب لد اخقه کدی لر (بوسفر نینگ تفصیلاتی فی تاریخ رشیدی
 کور ولسون)

سلطان عبدالرشید خان نینگ خان بولغانی

سلطان سعید خان د فن قلیغیان کونورده و لمعبدی عبدالرشید سلطان اوچ ده ایدی خان د فن قلیغیان
 دین کین میر کبر سید محمد میرزا کا شور دین کلیب تعزیت مراسمی فی اولقیغاندین کین تمام خلیق خاندانی و
 بگلر فی جمع قیلیب اوزی نینگ میر کبر سکی نه اولر فی تصدیق اتوردی و تمام بگلر و سکر لر فی اوزی نینگ
 امری استیغه کیر گوزمک عبدالرشید سلطان فی فقط اسماء خلیق ده قویماق نه شبت قیماقنه باشادی
 سید محمد میرزا نینگ بو حرکت لری فی بعضی خلیق خاندانی و بعضی بگلر نحی صورتده عبدالرشید سلطان مفصل
 صورتده یاز دیلر . بو اولراده عبدالرشید سلطان یار کند نه باقیلاشتی میر کبر سید محمد میرزا
 باشلیغ تمام چوگنک کیچیک لر استقبال نه حقیقی لر . عبدالرشید سلطان سید محمد میرزانی استقبال نه کلگان
 برده تولغوسوز اولتورمک اوچون آدم تعینلاغان ایدی . سید محمد میرزا عبدالرشید سلطان فی کورگان زبان
 آتین تولوب سلام بردی و لو حالده فی اولتورمکغه تعینلاغان آدم لر فی قلیح نه توتی لر و معاونی سید
 علی سلیمان ایکی سی فی اولتوردی لر . آندین کین عبدالرشید سلطان تولغوز سلطان سعید خان نینگ
 مزاری نه بار یب زیارت قیلدی و اویر دین باینب اولر اغه تولوب تعزیت و نامدار بق مراسمی فی اولقیدی
 محرم نینگ بیر سخی کونی ۱۲۹۳ ۱۵۳۲ م ده مهود مراسم بلان آق کیلیر اوستیده
 اولتور ب بگلر و خلق نینگ محبتی فی ایلب اوزی فی شرقی تورکستان و تیبیت نه چوگنک خان اعلان اتتی

سلطان عبدالرشید خان سید محمد میرزا ایننگ تمام تعلقاتی فی ضبط قلیب و غول لری فی نظر بند قیدی
 و امیر علی تاغای فی امیر کبیر و کاشغر و الی سبب تعیین اتنی تورپان عمومی و الی البقی منصور خان نینگ قلیده
 بولوب اولقی تابع لیتق ده بولدی و تبیت غه اسکندر سلطان فی دالی قلیدی و اویره کی عسکر لغه رخصت
 بیریپ بیر آرنی عسکر بوللادی . لیکن ایلگه کی تولا عسکر یا نیب شرقی تورکستان غه کتکا فی تیبت
 یک لک لک کورگان زمان هر طرفه عمومی لغاوت حقیقی و اسکندر سلطان نینگ قوتی بولغان و چون تبیت
 دین حقیق کتمکغه مجبور بولوب یانیده کی عسکر لری سلیمان بایکند غه کتتی . حیدر میرزا سلطان عبد
 الرشید خان دین تورقوب بایکند غه بارما ی ر اسکام دره سی سلیمان بخشان غه باریب اویر دین بابر پادشاه
 نینگ اولی همایون پادشاه نینگ یا نیغه کتتی الحاصل سلطان سعید خان نینگ باشی فی یرگان
 تبیت کشمیر حاکمیتی بیریل دین آشوق دوام تمسدی

محترم او قونوجی لر میز غه غلام میرزا

شرقی تورکستان تاریخی نینگ آن مهم پارچه سی بولغان سعیدیه دولتی غه متعلق معلوما تهمیز نینگ
 یگانده منبعی تاریخ رشیدی دور و سلطان عبد الرشید خان نینگ تخت ده اولتورغان زمانی دین تا چین
 اتیلادی غه چه اوتکان واقعه لر بوناسیج رشیدی نینگ و چونجی جلدی و ایننگ یا بی غه هر زمانه الحاق
 اتیلگان ذیل لری دین باشقه کتاب دین تاپیلادی و مذکور و چونجی جلد ذیل لری افغانستان هندوستان
 تاپیلادی . بوسیدین سلطان عبد الرشید خان دین عبد الله خان نینگ تخت ده اولتورغان وقتی غه
 چه کی واقعه لر نینگ فقط بیر فهرستی دین هم آذراق یری فی ذکر اتنک غه مجبور دور من وان شاء الله کین چه
 ایشا نچیک منبع تاپیلیب بولمقصان نینگ تکمیلی فی امیر قلیامن و عبد الله خان نینگ تخت ده
 اولتورغان و تمیز دین حاضرتی کونلر یعنی ۱۰۴۸ هـ دین ۱۳۵۹ هـ غه چه کی واقعه لر فی هم مقصد غه کی
 وک مفصل یازاق و چون تولوده کی ایشا نچیک منبع لک فایده یاریدور . بنا علیه بولواقعه لر فی هم صحتی غه
 قناعت قلیغیم فی گامجل و گامهی مفصل صورتده یازاق غه مجبور دور من بولمبوردی تصور دم توغراسیدین محترم

۹۴ دین ۱۰۴۸ هـ نمه چپه او تکان واقعه لر

سلطان عبدالرشید خان تخت ده اولتور غازی بن کین آلتی دیسل دین باشقه خاندی کی عادت چه شرقی تورکستان دیسلادورغان اولکله سعیدیه دولتی نینگ مملکتی بولوب غایت درجه ده بیخلمن و آسایش بیلان حیات کچوردی . ۹۵۰ هـ ده تورپان مالی عمومی سی منصور خان وفات ایتب اورنیغه اوغلی شاه خان عمومی الی بولدی ، ۹۷۸ هـ ده سلطان عبدالرشید خان وفات اتتی و اورنی غه اوغلی شجاع الدین احمد خان تخت ده اولتوردی و مذکور سیله تورپان عمومی الی سی شاه خان وفات اتتی شجاع الدین احمد خان دین کین عبدالکیریم خان دایننگدین کین محمد خان و آذین کین عبداللطیف خان لره خان بولدی لر بولورت کشتی نینگ ۵۹ سیل لیتی سلطنت دوره لریده کی واقعه لر خصوصیه معلومیتیز بولغانده ک بولرنینگ تخت ده اولتورغان وفات قبیغان تایسخ لری نی هم هنوز بیللما دوک سلطان عبداللطیف خان ۱۰۳۷ هـ ده وفات اتتی ، بوا و تراده سلطان عبدالرشید خان نینگ اولادیدین عبدالرحیم خان تورپان عمومی الی سی ایدری و بولکشی استقلال علان قلیش شرقی تورکستان سعیدیه دولتی یکی غه آیریلغان ایدری سلطان عبداللطیف خان وفات استکاندین کین شهرزاده لر آراسیده خانیقه تالاشی یوزیدین مجادله حقیقی و بولمجادله غایت قاطیع و مدتش صورت ده اولن ییل دوم قیلدی اخیر ۱۰۴۸ هـ ده تورپان عمومی الی سی عبدالرحیم خان مرحوم نینگ اوغلی عبداللہ خان همه غه غالب بولوب مجادله نی باسیتقورب یاکست تخت ده اولتوردی .

عبداللہ خان نینگ خانیق دوری

عبداللہ خان یوقاری قی مجادله نی فوت بیلان باسیتقورب ۱۰۴۸ هـ ۳۸ ام ده یاکست تخت ده اولتوروب اوزی نی خان علان اتتی . او وقت ده کی سعیدیه دولتی غه تابع اولکله لر (آلتی شهر و تورپان و بش بلق و غولجہ) نی عبداللہ خان توپ غرا اوزی اداره قبیغالی باشلادی و بوا اولکله لر ده بیج بیر دخلی استقلال غه مالک حکومت قالمادی و بول صورت بیلان شرقی تورکستان نینگ تمام عسکری مالی و

اداری ایش لری بیرلاره غم باغلانغانی اوچون دولت تولا قوتلانندی و بورت نینگ تخیلیقی بختی صورتده
تایمن قیلیندی و عسکری قوت تولا ترقی قیلدی و عبدالمدخان شمال و غرب ده کی کچیک خایلیق لرنی اوزی بایلیق
قیلماق اوچون کاغزو داوج ولایت لری نه عسکر توپا تاب شکست فرغانه نه عسکر یولاماق فکریده بولدی و بو
حرکت نی خوفندغانی و تاشکندغانی آنگلاب عبدالمدخان غدا طاعت عرض اتتی لره هر یی مین مقدار
ده مالیات نی یارکست نه ایبار ملک و خطبه عبدالمدخان نینگ آتی نی آلمان نی گرونری غم آکدی لر
بوصورت سیلان غربی تورکستان نینگ چونگ بیرتشی شرقی تورکستان دولتی نه تابع بولدی

اینگری کی اوندون مجاده لره ویران بولغان شهر لر یول لر و جامع و مدرسه لر و کاروان یول لریده کی فودوق
و لنگر لرنی عبدالمدخان نیگی دین تعمیر قیلدوردی و بونینگ اوستی نه کاغزو یارکست ختن شهر لری ده بیرین
چونگ مدرسه بناییلدوردی و بومدرسه لر نه پوتون پوتون کنت لرنی وقف قیلدی - حاضرده هم بومدرسه لر
و وقف لری بار دور و خایلیق مدرسه آتی سیلان معروف دور . عبدالمدخان لورت نی آباد قیلماق و زور
ایش لری نه رواج برک اوچون تولا کوشش لر قیلدی تولا اوستنگ لر قازدوردی . ختن و کیمیا
آه اسیده کی چیر شهر ی و او اولکده کی لورت چونگ اوستنگ خفا که ایدره کی حاضرده مرج تورما
(سولوبتی) قانونی عبدالمدخان نینگ تاییخی اثر لری دین دور

۱۰۷۵ هـ اطرفیده که یاده چرچن تاغلریده اولتور و غوغ غیر مسلم سیرلغ او یغور لر طاعت دین حقیق
که یاشهری نه هجوم قیلیب املی نی قتل عام قیلدی لر و بولان و تالان سیلان لورت نی ویران اتتی لر
عبدالمدخان بو خبر نی آنگلاب یارکست دین کر یا غه یوروش قیلیب سیرلغ او یغور لر نی مغلوب ایتب
سیرلغ او یغور لر تاغلر نه قاچتی لر عبدالمدخان اولر نی تاپقان برده اولتور و بایک لوق قیلماق اوچون قطعی
یاریلغ لر قیلیب عسکر لر یوللادی و بومدرسه لر سیرلغ او یغور لر نی تمام لوق ایتب که یاده چرچن تاغلریده اولر
دین هیچ کشتی قالمادی عبدالمدخان نینگ زمانه سیده قالماق لر غایت مدش صورت ده
کچلا ییب تران لرنی مغلوب قیلغایین کین ۱۰۷۰ هـ اطرفیده غولجه ویش بلین نه هجوم قیلیب عبدال
خان نینگ عسکر لری نی میان مغلوب قیلیب نه کور اولکده لر نی اشغال قیلدی و او تراده قایتغ حاربه لر بولنی

دین کین تورپان و قول اولدیکه لری هم قالماق لر نینگ قویغنه توشتی .
 بومحاربه لر نینگ تفصیلاتی
 خصوصیه معلوم نمیشد لوق دور . بومحاربه لر نتیجه سیده شرقی تورکستان نینگ غایت مهم قسمتی
 سیبده دولتی دین آجراب کتیب بالغوز آلتی شهر غنینه قالدی و بونینگ بیلان عبداللہ خان نینگ لکری
 و اقتصادی قوتی بک ضعیفلاشیب کشتی عبداللہ خان نینگ دوریدہ غربی تورکستانده کی پرچہ پرچہ
 بولغان اوز بک خان لری ایما بیز سیر لری بیلان اوروشواق و سیر سیر لری نینگ پورت لری فی ویران قیلا قده
 ایدی و توتینچ سیرلریق سبی دین غربی تورکستان االی سی آقین لر صورتیده شرقی تورکستان غنہ هجرت قیلور
 ایدی لر عبداللہ خان بوهاجر لر غنہ غایت مبذول مروت لر قلیب اولر نیر و باشقہ نرسہ لر سیر و ایدی
 بوهاجر لر آر اسیده سیدلیق دعواسی قیلا ووغان بعضی خوجہ لر هم بار ایدی ، اولر لر و دمن طریقت شری
 و یاسیده دور من دیگان کشتی لر نینگ اسلام علیده کی بازاری نینگ فریق لیقی تاریخ اوقفان کشتی لر غنہ معلوم
 دور . بومحاربه لر عبداللہ خان حد دین استوق احترام قلیب ہر لیش فی اولر نینگ استخارہ لری و
 مشورہ لری غنہ موافق اجراء قیماق و اولر نینگ خواہشی غنہ ہر نرسہ سی فی فدا قیماق غنہ باشلادی و
 اوزی باشلیغ تمام خانیق خاندانی و دولت آدم لری اولر نیرید بولدی . و بوم خلق بوخوجہ لر فی تصور
 نینگ ایتیدہ سیر مرتبہ و دیب عیتدہ قیلور ایدی لر ، منہ بوسورت بیلان بوخوجہ لر نینگ نفوذی ہر
 نفوذ نینگ اوسیندہ بولدی و عبداللہ خان وفات آرکا دین کین دولت نینگ سقیلمانی غنہ شرقی تورکستان
 مفتی نینگ پیمچ پیر تاتینچ دہ کور و لمگان فلاکت لر غنہ مبتلا بولمانی غنہ بوخوجہ لر نینگ حرصی و نوز کور
 لوقی سبب بولدی تفصیلاتی توئسبہ کیلا دور

عبداللہ خان نینگ خانیق دین سقیلمانی

عبداللہ خان یولبارس خان کیلیغ پیراوغلی فی کاشغر غنہ والی قیفان ایدی . بولولبارس خان بک
 ظالم و مستبد بولغانی اوچون عبداللہ خان فی عزل قیماق و بلکه لوق اتک غنہ قرار بردی بولبارس خان
 واداسی نینگ بوقراری دین خبر تاپیب عیسان چقاردی و عبداللہ خان آنکا ادب بر مرک اوچون لکری

ایباردی و بوسکر مغلوب بولدی . و ایکنجی نوبت ده دادا و اوغول آراسیده قاتیع اورو
بولوب عبداللہ خان نینگ کیرلی ۱۰۷۸ ھ قلعی صورتدہ مغلوب بولدی . عبداللہ خان اوغولی
دین بولغاکت غہ نوشکانی غہ محل قلیای پورت دین چقیب کتک غہ قرار بیرب کیچیک اوغلی عبدالمومن خان
فی خلیق تختبیدہ اولتورغوزوب قولوب اوزی بیر موخچہ خاص آدم لری سلیمان ہندوستان غہ کنتی
و ہندوستان پادشاهی اورنگ زیب عالمگیر بوجہ فی انکلاک شیشیرالی سی مبارز خان فی عبداللہ خان
غہ شامہ احترام و استقبال قلیب دلی غہ اوزاتاق غہ امراتی . مبارز خان عبداللہ خان غہ تولا احترام
قلیب کشیردہ بیر سچکون استراحت قلیغان دین کین دلی غہ اوزاتاق ، عبداللہ خان دلی غہ بارغاندا
اوزنگ زیب عالمگیر مرسم سلیمان استقبال قلیب فوق العادہ احترام لر قلیدی . عبداللہ خان دلی دین
مکہ غہ باریب حج قلیب ہندوستان غہ مکدی و اوگانک زیب عالمگیر عبداللہ خان غہ دیدیکہ . اوغلان لری
گستخلیغ قلیغان دین من تولا متاثر دور من امید و وطن غہ کتاسون لرومنی اوغلان یریدہ کوروب
ہندوستاندہ اقامت الہ لر من اوز لری نینگ قادار بیر اوغلان لری صفی سلیمان احترام لری غہ حاضر
دور من - عبداللہ خان بولطفکارانہ معاملہ دین تولا احترام سند بولوب ہندوستان دہ قالدی و
۱۰۸۰ ھ کشیر غہ یاز لاق اوچون کلیب اوپور دہ وفات انتی ، عبداللہ خان پورت دین
چقیب کتک دین کین یولبارس خان اینی سی عبدالمومن خان فی مغلوب قلیب اوزی خان بولدی و
یک میل پورت تولا ظلم و استبداد سلیمان خلیق قلیب ۱۰۸۱ ھ دہ اولتورلدی تا سچ رشیدی نینگ
تولیب دہ یولبارس خان نینگ ظلمی خصوصیدہ ایما دور کہ - یولبارس خان شونداغ عیان ظالم ایری
کہ ایننگ آکدیرہ حجاج ظالم محل و ضحاک مالان منفعل ایری

اسمعیل خان نینگ خان بولغانی و آباق خوجہ نینگ توز کور لوقی -

یولبارس خان نینگ ظلمی غہ خلق طاقت قلیما ایننگ صدی غہ عمومی بیر الفتلاب توز غالیب نتیجہ
دہ یولبارس خان اولتورلدی و خلیق تختبیدہ عبداللہ خان نینگ اینی سی اسمعیل خان اولتوروب پورت

فی تیغ قیلیدی . اسماعیل خان نینگ زمانه سیده بوقاریده مذکور بولغان مهجر خوجه لر دین صدايت اهد
خوجه آتیلغ بیرى بک زباده نفوذ تاپقان ایدى و بولونفوذى نه قناعت قیلدی خان لینى تختى فی آلمان اوچون
کوشش قیلغانی باشلادی و ۱۰۸۷ هـ طر فیده جاهل مرید لری نینگ یار دمی بیلان آشکارا باغی بولوب
آنگانان برگان و عزت و آبرو برگان دولت خانى اسماعیل خان غه حرب اعلان قیلیپ یاکستد فی محاصره
قیلدى و شهر اچیده کی مرید لر نینگ یار دمی بیلان شهر نی الیب اسماعیل خان فی اسیر قیلیپ اوردی فی
پادشاه اعلان اتتى . مرید لری بولباغی فی خواجہ آفاق دیدور بولقب مذکور باغی غه کین کی مقبوعی
بولغان قالماق خانى گالدان قوتناجی نینگ برگان آباق خوجه غمرانی فی کین لرده تحریف قیلیپ خواجہ
آفاق قیلیپ لردور کین صدایه الله خوجه نینگ بو استیلا سی دوم امتدی بلکه اوج تور ت آی دین
کین خالینى خاندانی دین محمد امین خان تولاقوت توپلاب صدایه الله خوجه فی مغلوب قیلیپ یاکستد
فی آلدی صدایه الله خوجه اسیر اسماعیل خان فی ذالعال لری فی الیب ایلی غه قاجتی و قالماق خانى گالدان
قوتناجی نینگ پناهی غه سیغیب محمد امین خان نینگ صدی غه قوتناجی دین یار دم تیلماجی

سبعده ملى دولتى نینگ سقىلغانى

هدایه الله خوجه نینگ یار دم تیلماگانى گالدان قوتناجی نینگ آرزوسى غه توغرا کلدی چوکه اوز و ندین
برى آلتی شهر فی آلمان گالدان نینگ آرزوسى بولسه موآلتی شهر مسلمان لری نینگ انى قایتغ مدافعه
قیلماقی و استیلا قیلغان لغتد بده هم استیلا سی نینگ دوم قیما سلیقیدین تورقار ایدی هدایه الله
خوجه بولسه آلتی شهر مسلمان لری نینگ بیرى و پیشوا سی بولغانی اوچون تولاراق خلق آنگایار دم و اعلا
قیلشی فی سلور ایدی . بولباشیدین گالدان صدایه الله خوجه غه تولا احترام لر قیلدی و قالماق
لرده شرف عنوانی بولغان آباق عنوانی فی آنگا بر دی ، گالدان قوتناجی ۱۰۹۰ هـ ده اباق خوجه
فی آلدی غه سالیب قالماق عسکری بیلان آلتی شهر غه یوروش قیلدی
محمد امین خان قایتغ مدافعه قیلیپ گالدان فی آقوغه گیر گوزماى توختاتتى لیکن آباق خوجه نینگ

تسویبی بیلان کا شغور یا کسندہ کی جاہل مرید لری آتش نش چقپار خالی تور دی لری و بوسب دین
محمد امین خان یا کسندہ بایناق غہ مجبور بولدی و اگر قد دین گاللان آتسو دکا شغورنی مقاومت سیر
الہی و دولت طرفدار لری فی قتل عام قیلدی . آدین کین یا کسندہ پوروش قیلدی محمد امین
خان شہر نہ قایل بیت قاتبع دافعه قیلدی و گاللان یا کسندہ شہری فی آفاق دین نومید
بولدی لیکن شہر پچیدہ آباق خوجہ نینگ مرید لری خلی تولالیدی بومرید لری و اسطی سی بیلان شہر
پچیدہ آتش نش چقپار دی و بولوخاين مرید لری خوجہ نہ دروازہ فی آچتوق دین قالماق لرنہ دروازہ
آچیب قالماق عسکر لری شہر نہ کیردی و قتل عام و غارت فی انتہا درجہ نہ نیکوز ب اجرا قیلدی و
محمد امین خان شہید بولدی . بومرورت بیلان ۱۷۰۰ میل لری قلی اسلام دولتی بیقیلدی

سبعیدہ دولتی دہ دارہ تشکیلاتی و عسکر

سبعیدہ دولتی اوز زمانہ سیدہ اوترا آسیا نینگ آن چونگ دولتی سانا لور ایدی . پونکہ
بودورہ دہ غربی تورکستان و شمال اولکہ لری پارچہ لایب کچیک کچیک اوزبک فراق و قالماق
خانلق لری دباگ ایک لری دین جبارت بولوب قالغان ایدی . حالو کہ حاضرہ شرقی تورکستان
ویلا دورغان اولکہ نینگ آتای ویمیل دین باشقہ تمامی سبعیدہ دولتی نینگ دارہ سی آئیدہ آیدی
سبعیدہ دولتی چونگ پیر خانلق بولوب عمومی و رسمی پانچینی یا کسندہ شہری ایدی
لیکن داخلی ادارہ اعتباری بیلان ایکی مستقل ادارہ نہ نالاج ایدی . بیر ادارہ یا کسندہ خان نینگ
اوردا سیدہ بولوب کوچا دین باشقہ آلتی شہر ولایت لری توپ توپ لور ادارہ نہ مربوط ایدی و بو
اولکہ لرنہ الی لرحاکم لر بتین قیماق و عزل قیماق بولادارہ دین بولور ایدی و مالیاتی ہم تمام خان
نینگ خزانہ سیغہ الینور ایدی . ینہ بیر ادارہ تورپان عمومی الی سی نینگ دارہ سی بولوب کوچا
دین قولش بیتین و غولجہ نہ چہ چوز و لغان اولکہ لرنینگ تمام داخلی ایش لری و مالیاتی بولادارہ نہ
مربوط ایدی . بوہرا کی ادارہ نینگ اجرا اتی بیر اصول بیر شکلہ ایدی . عدلیہ و خزانہ

ایش لری شریعت قاضی لری نینگ عهد و سیده بولوب هر شهر و قصبه ده منتظم حکم لرو و جسی نه لر بار ایدی
 امنیت ایش لری علیحدہ اداره لر نه مفوض ایدی و بولوا داره لر نی غربی تورکستان اصطلاحه تعلیم
 قلیب کوتوال بق یا که شهنه یک دیور ایدی و امنیت مدیری فی میر ش دیور ایدی و بولوا داره یک منتظم
 ایدی . بابیات تریم یر دین بر تاناپ نه معین معتمد ده قویو لغان آلوان و چهار پای مال نه تعیین
 قلیبغان اوت اوچی دیلاد و رغان آلوان و تجارت مال لری نینگ کاتی ویر محمولاتی نینگ عشری بن
 عمارت بولوب بولایات فی خلق دین آفاق و خزانه نه تافشوراق نه حاکم لر نامور ایدی لر

چاغانای دولتی دور برده کی یورت ایلای سی فی صنف لر نه بولمک اصولی بود دولت دور برده لغو قلیبغان ایدی
 خان بولغان ذات هر سیل یورت نینگ بر طرفی سیاحت قلیب ایلای نینگ دادی فی
 آنکلاماق و نامور لر نینگ ابرائی فی تقیتش قلیب و لازم کور و لگان عمومی فایده لر نه متعلق انشات نه
 یایلیغ بر ملک دکن فیضه لر فی اواقیفا فی خان لر نینگ تولداتی خلی مهم بر طرفی دیور ایدی لر

سجده دولتی ده عسکر یک ایش لری ایگری کی تورک دولت لر برده کی دکن زیاده اهمیت یک
 ایاس ایدی چونکه بود دولت نینگ سیاسی فاتح بقین ایاس ایدی و فقط داخلی تیغ بقین فی تائین اتمک
 سیاسی فی تلقان سلی (صلح چی) بر دولت ایدی و قوشنه لری بولسه شرقی تورکستان نه لغو من
 قلیغور و قلیک دولت لر ایاس بلکه کیچیک کیچیک بگ یک لر ایدی و بالوغز شرقی ده چین امپراطور
 لوقی بولسه مواد و قسده کی چین امپراطور لری بولغان مینگ خاندانی ضعیف بر حالده بولوب شرقی
 تورکستان نه لغو من قلیباق احتمالی لوق ایدی منه بولاعت لر توغرا ایسیدین سجده دولت خاندانی
 داخلی تیغ بقین نه کفایه قلیغور دکن بر سرحد دارده عسکر ایشلار ایدی لر بولعسکر هم ایکی اداره نه

آبر بلیغان ایدی یا کینده ده خان نینگ اداره سی استنبده بر سرچہ مینگ کشی یک بر قوت دایما
 تو دار ایدی و والی بقین مرکز کرده هم مذکور اداره نه تابع بر سرحد دار عسکر بار ایدی و هر ریه بر غشاش
 چیه قیه رکسده کی قوت وین بر مقدار ی فی ایبار یب قشاش با سقنور و لور ایدی
 تورپان عمومی والی بقین نینگ اداره سی استنبده علاحدہ بر سرچہ مینگ عسکر بار ایدی شاملین قالماق جنوب

کو که او کاسه سیده کی قبیلہ لر نینگ تعرضی فی مدافعه قلیماق دولایت نینگ تیغیلچی فی تائین قلیماق مذکور
 عسکر لر غنہ مفتون ایدی ، بالقرع عبد الله خان نینگ زمانه سیده قالماق لر بک زیاده تو تلا یب
 شرقی تورکستان غنہ یمان خطر سپید بولغان سیدین عسکر ایشی غنہ تو لا اهمیت بیر ییب تو لا وقت نیک
 عسکر تیار لاغان ایدی دلو قوت سایه سیده خوقند و تاشکند خان لر یی نحایه آستغنه آغان ایدی
 لیکن کین لر ده قالماق لر دین بوسکر لر قاتیع مغلوب بولوب پر اکده بولدی وغایت درجه ده
 ضعیفیت غنہ نوشتی بوسب دین دور که عبد الله خان اوز اوغلی دین مغلوب بولدی و کین چه دولت
 نینگ یقیلیقی هم بوسکر یی ضعیف یق نیتجه سیده واقع بولدی

تجارت و زراعت و صناعت

سیدیه دولتی دوریده کی تیغیلچ ساییه سیده یورت نینگ قصادی ایش لر یی قرخان لر دوریده
 کی ترقی سی درجه سی نه میتی دلو یوز دین شرقی تورکستان نینگ ثروتی غایت درجه ده ترقی قیلدی
 داخلی تجارت نینگ انکشی فی بک زیاده بولوب شهر و بازار لر مشل سیر آباد لیفته ایدی خارجی تجارت
 خصوصیه اوز زمانه نینگ ان هم تجارتی شرقی تورکستان بیغ لر نینگ تولید ایدی . چونکه اوز زمانه
 ده صناعت و ثروت اعتباری سلیمان دینا نینگ ان یوقاری حصه لر یی بولغان چین و هندوستان و شرقی
 تورکستان کاروان لر یی دایما باریب کلکده ایدی لر شرقی تورکستان سوداگر لر یی چین غنہ آلتون
 و فاش تاشی و جوهر و خام و چکین و یونگ و تیره و زیچیه الیب باریب چین دین ایک کیم لیک لر
 و چین قاچار الیب کلور ایدی لر ، هندوستان نه کیگیز و خام و چکین و آلتون و چین مال لر یی الیب باریب
 او بر دین دار و عطر و توابل (مویح دار چین و بوجسن لیغ لر لر) و کشمش الی الیب کلور ایدی لر
 غربی تورکستان افغانستان و ایران ملک لر یی غنہ خام و چکین و زیچیه و تیمور و باقر (مس) و چین مال لر یی
 و آت الیب باریب ساتار ایدی لر و او یورت لر دین هم مناسب مال لر فی آتور ایدی لر
 زراعت ایش لر یی نینگ ترقی سی بود دولت دوریده آباد بولغان یورت لر و قارغیان اوستنگ لر و کاریز لر

نینگ تولدلیقی دین آنگلانا دور . آلتی شهرده چول لر نه آقیب کینا دورغان منفعت سیر بار و جلیغه سو
 لری نی بودولت دوریده نمانا منظم و صنعتی اوستنگ لر شکی نه کلتور و لوب غایت تولایر لر نینگ آباد بولغانی
 یقینی صورتده معلوم دور . ختن وکر یا آسیده کی مانگونی چیرا و گلخان و قراقرصیه لری و بولر نینگ
 طرانی و آراسی ده کی یوز لر چه کنت لر و گوما و قارغالین طرفیده تولاکنت لر و مرکیت قصبه سی و مرالباشی
 و کلپین و اوچتورپان و آتسو آبادی و کوچاینگی حصاری و شهبیار و کاغورغیز آبادی دین بشارت بولغان شهر لر
 و اطراف لری ده کی کنت لر و عدد دین لر ز رعت بر لری تمامایعیده دولتی دوریده وجود نه کلگان و یا ایلگری
 خراب بولوب بودولت نینگ فعلیتی سیلان یگی دین آبا و قیلینغان اولکده لر دور شرقی تورکستان
 الای سی قدیم دین صنعت بابیده بک ایلگری بیر خلق بولغان اوچون عیسیدیه دولتی دوریده کی
 تیخیلین سایه سیده بولورت الای سی صنعت نینگ منهنه درجه ده انکشانی فی حاصل اتی لر اودوره
 نینگ محارلیق اثر لری دین قالماق و خوجه لر و کاجوت و چین نینگ تخیرسانی دین تو تولوب مانه میزنه
 چه کلگان لری بک آرنولسه مواودوره ده کی محارلین صنعتی نینگ هندسه نقاش لیم و باشقه
 فن لری اوزمانه ده کی هر ییده کی محارلین دین کین قالمغانلیقی آنگلانا دور فقط بیر عیبی بار که آلتی
 شهرده عمارت غه تاسن ایشا تمانی پیشیج کسک سیلان عمارت یا ساقی مجبوریتی یعنی عمارت
 تاشی بولغونی سببی دین یوقاری یعنی دشمن لر اودوره ده کی عمارت لر نی آسانلین سیلان ویران قیلدی
 و فقط زمانه میزنه چه بیر سجه مدرسه حمام و فراگرسبد لری و جامع لر و مسجد لر قالمیش دور
 عیسیدیه دولتی دوریده تیمور دین و باقر دین و کوش دین یا سالغان اوی اسباب لری مانه صنعت
 اثر لری حاضرده خلق نینگ قلییده خیلی تولانا پیلا دور و اودوره لر نی یا ساقده کورسانیلگان
 اوستالین و سز حاضر فی دین هیچ کم قالمایدور
 کاسخی لیم ایش لری حکومت نینگ مخصوص
 بیر واداتی فی تشکیل قیلغان اوچون کاسخی لیم صنعتی حکومت نینگ نظارتی آسیده تولاتر فی قلیغی
 دینکی حصارده کی تیمور کانی و کوچا طرفیده کی باقر کانه لری و ختن وکر یا و چیرچن کانیر دین حصیت لر
 یلغان مجبور و باقر و اکنون لیت حاجتی دین آشیب خارج نه مهمست دارده ساتیلور ایسی بولر دین باشقه

قول صنعت لری دین خصوصاً زرگر یک و مسگر یک و تو قو پاچی لری و قالی باب لری و ایک چی لیک و یکیز
چی لیک صنعت لری فوق احاده ترقی قلیب بر صنعت لرنینگ محصولات و داخلی احتیاجات دین شت
مهم مفت داده خارجاً ساتیلور ایدی و علاوه کی هنرمند لردین باشقه هندوستان و کشمیر و
و باشقه قوشنه مملکت لردین تولا هنرمند لرنینگ شرتی توکرستان نینگ صنعت لری غده باشقه
بورت لرنینگ صنعت لری هم قوشولغان ایدی

معارف ادبیات

معارف تعلیم اوزمانه نینگ اصولی غده مطابق بولوب شلی کور و ملکان درجه ده ترقی قلیق یعنی معلوم
دور . مکتب لوده تور کچه دینی و ادبی کتاب لردییر آذ فارسی و قونولور ایدی . مدرسه لوده
عربچه اول درجه ده اهمیت غده جایز بولوب صرف و نحو و فقه و اصول فقه و حدیث و تفسیر و کلام و فلسفه
علم لری تمام عربچه کتاب بیان درس بیرلور ایدی و بیر آذ اخلاق و ادبیات فارسیچه کتاب لربیان
درس بیرلور ایدی ، دیک که تور کچه آنا تیل فی علم ساحه سیدین اوز اخلا شتور و ب قومیا شرتی
توکرستان و سیدیه دولتی دوریده پیدا بولغان بیرمان خط ایدی ، خانلر و دولت آدم
لری و بورت نینگ بگ و بای لری طیفدین شهر لوده و قصبه لوده و کنت و محله لوده انشا قیلینیان
مکتب مدرسه لرو اولرنینگ قف لری شایان حیرت درجه ده تولا ایدی و مونداغ بولماقی اوزمانه ده
کی معارف نینگ امیتی ترقی سی نینگ فوق لسانه ایکنیکسی غده دلیل دور . سیدیه دولتی
دوریده و شرتی توکرستان مدرسه لریده غایت تولا عالم لرنیشکان ایدی لرو بوعالم لرنینگ بعضی
سی فی تأیید رشیدی و ایننگ فی سیده ذکر قلیب دور . ادبیات غده کلک اگرچه مدرسه
لرده عربچه فارسیچه ادبیات اهمیت لیک بولوب بوتیل لوده شعور لاگان شاعر لری خلی تولا بولسه
تور کچه ادبیات هم اوز رونق و رواجی فی محافظه انکا فی معلوم دور . اوزمانه نینگ مهنور شاعر
لردین بولغان خنر یک نوبتی نینگ بولوانی پیتمیه جالیده خلق نینگ قولیده بار دور و باشقه بیر مونجه

شاعر لر نینگ آت لر ی تائینج رشیدی دذبیده مذکور دور . امامع الاسف من لوبتی نینگ دیوانی پین
باشقه اوزمانه شاعر لر ی نینگ اثر لر ی نی کورما دیم . لوبتی نینگ دیوانی مذکور ه او آدم ننگ مضمونی
دیوانی دک و شش خیال و حقیقی بیر مقصود ایکنی آنکلا نادور . سجدیه دولتی دور بدین زمانه
میزر نه چه طکان پینیه کتاب لر بک تولادور قرآن و حدیث کتاب لر ی فقه و علم کلام کتاب لر ی و غیره
دفاعیه دیوان لر شرقی تورکستان کتاب لر ی نینگ قلم لر ی بیلان بک تولاد پتیدگان ایدی و بواثر لر نینگ
حسن کتابتی و باش صحیفه لر ی ده کی کمیس (آلتون حل) و هر رنگ و قیغیان نقش کرده کی استایق
مذکور ه اوزمانه شرقی تورکستانه کتاب لیتن صنعتی دینا نینگ هر بریده کی دین هیچ کین قالمغانلیقی معلوم

دور

عمومی خلق نینگ اجتماعی احوالی و روحیاتی

اوزرا عصر لوده تمام اسلام دینا بسده تصوف مسلکی نینگ واج نایقانی تصوف شیخ لر ی نینگ عمومی خلق
اوتیده کی تاثیر لر ی تاریخیده هر کیم مده معلوم بیر مسئله دور . شرقی تورکستان ده بواثر لرونق
العاده درجه ایدی . چونکه حکمداران بک باشلیغ تمام دولت آدم لر ی و امامی تصوف مرشد لر ی
مربوط ایدی لر . بومرشد لر نینگ صادق و خلق نی اسلام صولی مده دعوت قبلا دور غا لر ی بک آرز
ایدی و اولر نینگ تولای عوام خلق نی اوزی مده اقم قیماق اوچون دین سیر لیتن و مسلک سیر لیتن دیالغان
که ایت چی لیتن و خانقاه ریاکار لیتنی اوزی مده شایسته قلیب آغان و جال لر دین بجات ایدی
بولول بیلان خلق نی او هام پرستینک مده توشور ب اولر نی اوز غرضن لر ی و دیوهی مقصد لر ی مده بیر لک
قییب آماقده ایدی لر . بونینگ بیلان خلق نینگ اکثریتی نی تشکیل قلیغان عوام و جال لر بیر طرفدن
اسلام صولی نی اولر توب الحاد دین سیر لیتن بولی مده توشی لر یعنی دینا و آخرت نینگ سعادت نی مذکور مرشد لر
نینگ اختیاریده بک بغیده قلیب ادرسل فی اولر تواق و خدا و رسول نینگ امر لر ی نی ترک ایتب
مرشد لر ی نینگ رضای مده هر نرسه سی فی خدا اتک درجه ده آردیلر . و بیر طرفدن تورکلوک
خصوصیاتی دین بولغان وطن پرور لیک و ملت خداکار لیتنی حیسانی دین اوزا قلا شیب روح لر ی

اولگان انسان لرتقا و لینه کیریپ قالدی لر و بود و جال مرشد لر نینگ بیر بیر لری سیلان دینوی منفعت لاشماق
 لریدین توغولغان بغض و حسد و نفاق اولر نینگ مرید لری بولغان جال خلق غم سرائت قیلیپ آلی دیتی بیر لیک
 یوق بولوب نفاق و عداوت عوام آراسیده عمومی لاشماقده اییدی . مننه بولصورت سیلان شرقی توکرستان
 اهلای سی نینگ روحانی چوقور بیر ذالت غم تو شوبایت لر نینگ قولیده اوزن مدت اهر قالماق غم اوز لر یانی
 تیار لامانده اییدی لر

شرقی توکرستان غم قالماق استیلاسی

محمد امین خان شهید بولغان ندین کین پوتون شرقی توکرستان قالماق استیلاسی آتیغه کیردی گالان قوتماچی
 تمام اهلای سی سیلان بولغان آلتی شهرنی خالص قالماق حاکم لری نینگ قوی سیلان اداره قیماق نینگ شکل لیک غم
 تو شوب آباق خوجه فی آلتی شهر غم عمومی والی تعیین قیلیپ کاشغره اولتور غوزوب قویدی و باشقه شهر لر غم
 آباق خوجه نینگ توغقان لری بولغان خوجه لر فی حاکم تعیین قیلیدی آباق خوجه نینگ یابنده قالماق دین بیر سجه
 کشتی لیک بیر اداره میانی و بیر سجه نینگ قالماق عسکری قویدی و باشقه شهر لر و علاقه لر غم حاکم بولغان خوجه لر
 نینگ یابنده هم قالماق دین بیر سجه کشتی و میر حیدر عسکر قویدی . گالان بولایش لر فی توکانکا ندین کین
 ایلی غم یانیب کشتی ، مننه بولصورت سیلان آلتی شهر اهلای سی قالماق لر و خوجه لر نینگ مشترک اداره سی
 استیلاده توبنده کی وجه سیلان بیچ ناز حیده کور و لمگان بیر استبداد و ظلم سیلان ایز سیلیپ فلاکت جباتی فی
 یاشا ماقعه باشلا دیلر ، آباق خوجه باشلیغ خوجه لر ده یاغوز والی لقب و حاکم لینی آتی غینه بولوب
 بولایش قالماق لر نینگ عسکری اداره لری نینگ خواهاغا نیچمه اهر اقیلینور اییدی . بولسختی خوجه لر نینگ
 بجه سیده دولتی دوریو کی عزت و لغوز لری قالمادی و قالماق لر نینگ قولیده بیر استیلا آلتی و اولو بولچق
 بولوب قالدی لر و بونینگ سیلان هم اوز موقع لری فی ساق قالماق اوچون قالماق لر غم ملق قیماق دین
 باشقه بیر لیش غم تو شوماس اییدی لر . بولصغیت ۱۱۰۲ هده آباق خوجه نینگ اولگانی
 غم چه دوام قیلیدی .

قالماق ښنگ تاريخچه

شرقي توركستانده قالماق ديب تونولغان نوكر قبيله سى اصل ده آلتاي تاملري اچپيده اولتورولغون
 اوزيرات آيتاغ چوڭگ بىر قبيله دور بولرني چين تاريخ كرده - ابلوت ديب يازا دور دور و پا
 مورخ لوى قالموق ديدور شرقي توركستان ليغ لوبولرني نيمه سبب دين قالماق ويگانلرى معلوم
 ايماسدور منه بولوت آت بيلان مشهور بولغان اويرات قبيله سى ښنگ كمنه تاريخ لرى ني بيلان
 باغوز چگنر خان زمانه سيدين اعتبارا انا سيزه بولر ښنگ آنى كور و ميكله دور بولر چگنر خان غه تايغ
 بولوب ايننگ اولوى دين كين اوكتاي خاندانى غه و اولر قبيلق ندين كين چين ده كي قوبلاي خاندانى غه
 و اولر دين كين چين دين سيد ايب حقيقت مغولستان ده تائيس تايقان قانليق غه تايغ ايدى لر
 تقريباً ۸۰۰ هـ دين باشلاب قالماق لر مغول قانليقى ښنگ طاعنى دين حقيقتى لر و كين كرده اوزلورت لرى
 ښنگ طرائى غه تعرض قليب بولونكي اصطلاحده داخلي مغولستان ديسلا دورغان اولكله لرى آلبگ اى شرقي
 توركستان حدودى غه و كا اى چين حدودى غه تعرض قيلور ايدى لر و شرقي توركستان غه تايغ بولغان ايكي
 اوگوز (حاضرقي آلتاي) دايمل (حاضرقي چوچك) اولكله لرى ني اشغال انتى لر
 ۸۵۵ هـ ۱۴۴۹ م ده قالماق لر چين امپراطورى بيلان اور و شوب امپراطور ني اسير الب بكيين شهربى ني
 محصره قيلدى لر اخيرا چين امپراطورى تولا بير مهت دار خراج برماك شرطى بيلان صلح طبع قيلدى بولمشرط
 بيلان مصاحبه بولوب قالماق لر امپراطور ني قويا بىر چين ني بوشا تيب يانيب كلدى لر
 ۸۶۰ هـ ۱۴۵۴ م ده قالماق خانى اين خان مغولستان ني تمام اشغال قليب اوزى ني قان
 اعلان انتى ليكن بير يىل دين كين مغول لر انى مغلوب قليب اولتوردى لر بونينگ بيلان قالماق لر نينگ
 قوت لرى سينيب آفغان يىر لرى قول لر دين كيتيب باغوز اوزلورت لرى غيبنه قول كرده قالدى و
 ۸۸۵ هـ ده تورباڭ غوى دالى سى كيك سلطان قالماق لر ني ميان مغلوب قليب اولر ني ايكي اوگوز و
 ايسل اولكله لرى دين سيد ايب چقاردى ، ۸۸۸ هـ ده قالماق لر استقلال لرى ني بوق تيب

نینگ جابل مرید لری نینگ یاردمی بیلان آلتی شہر فی آلدی و باق خوجہ فی آلتی شہر نہ عمومی والی تعیین قیلمی
 گالدان ۱۱۰۰ھ وہ تمام مغولستان فی آلدی (۱۹- سخی خریطہ نہ ورا سونلر) و موندین کین
 چین امپراطوری ننگ خنی بیلان اوروش باشلادی اخیراً ۱۱۰۹ھ گالدان قابغ مغلوب بولوب تمام
 مغولستان و قول بار کول نہ چین عسکر لری استیلا اتی و گالدان ہم مذکور سیل دہ اولوب اورغیہ نہ رہی
 رابدان خان بولدی و تورپان دیالی دیسل آلتی اولکلہ لری فی ادارہ قیلمی و چین حکومتی نہ خراج بر مرک
 صورتی بیلان چین تابعیتی فی قبول اتیب مذکور اولکلہ لری چین استیلا سیدین ساقلادی ، آلتی شہر اولکلہ
 لری ہم قالمق لغو ذی دین حقیقہ کج تخوئوع حمایہ سیغہ کیرگان قرانغلیغ خوجہ لرنینگ حاکمیتی نہ کیردی -
 بیانی توہندہ کی فصل دہ کیلا دور -

۱۱۲۰ھ رابدان قوت تاجی قوتی فی آشور و چین بیلان اوروش و چین استیلا قیغان مملکت لری
 تمام باند و رب آلدی و ۱۱۳۰ھ رابدان تہیت نہ یوروش قیلیب اوردہ کی چین عسکر لری فی مغلوب
 اتیب تہیت فی آلدی و چین یاردمی بیلان تہیت مجددی فی تولیغہ آغان قیزیل کلاطیغ لاما (تاسخی
 لاما) فی اسیر قیلیب لای لاما فی ایکجی نہ تہیت مجددی دہ اولمور غوزدی لیکن چین دین قوتیک
 بیر عسکر کلیب ابدان فی مغلوب قیلیب تہیت فی تاریب آلدی ، رابدان اوز دولت و قوتی فی چین
 مقابلہ دہ محافظہ قیلیب اولدی رابدان قوت تاجی اولگان دین کین اوغلی تخت دہ اولمور دی ۱۱۳۴ھ
 دہ چین امپراطوری یوگچنگ نہ حرب اعلان قیلیب فی مغلوب اتیب خراج بر مکعہ مجبور قیلدی
 رابدان نینگ اوغلی اولگان دین کین خلیق خاندانی آب اسیدہ شخت تالاشی چقیب شہزادہ لہ دین
 دواسنی بگ امور سناگ لہ بیریری بیلان اوروش و دواسنی بگ غالب بولوب امور سناگ لہ
 قاچور و تخت دہ اولمور دی . امور سناگ قاچپ سچین نہ باریب چین امپراطوری کی آن لونگ
 دین یاردم نیلادی کی آن لونگ آنکا تولایاریم عسکری قوشوب اوز اتی امور سناگ بویار دم عسکری
 بیلان کلیب دواسنی فی یوق اتیب اوزی خان لین تختیدہ اولمور دی چین نینگ یاردمچی عسکر لری
 یاردم ایشی توگان دین کین باریب کتکالی او نامای یورت نہ استیلا اٹک حرکتی نہ باشلادی ،

یو باغترین ۱۱۷۱ هـ آمو رسنا بگ چین مسکر لری فی چپار ماق اوچون بخار به نه کیر شیب نتیجه ده چین مسکر
لری نما گاو تو زلوب باغوز چاوخونی آیتلغ بیر قومانده آن آرنینه ادم لری بیلان قاچیب قتلده ی و چین نه بار ب
واقعہ فی کی ان لونگ نه سوز لادی امپراطور کی ان لونگ چاوخونی فی تولا مسکر بیلان ایلی نه لولادی
وغالب بولغان قتل دییده تمام قالماق یورتی (ایلی ایسل آتای غربی منوستان) ایلی سی فی کاتلا قتل عام
یتیمات نه امر متی ، چاوخونی ایلی نه هجوم قلیب آمو رسنا بگ کی مغلوب قیلدی و آمو رسنا بگ سیر نه قاچتی
چاوخونی مذکور اولکه لر نینگ بیلان ایلی سی فی قتل عام قلیب آتقان سیر قلیب چین نه سوز دی و تمام شهر لری
دیران قیلدی . بونینگ بیلان مذکور یورت لری کاتلا دیران و خلق سیر نه بر حولی حالی نه کلیب قالدی
بر صورت بیلان قالماق حکومتی ۱۱۷۲ هـ ۱۷۵۷ م ده یقیلدی و قالماق لر بو کولعه چر چین توییده اسیر لیت
حاجده با شاماده دور لر

گالده ان قوتاجی نینگ نامه سیدین بنبار اشرقی تورکستان نینگ تاغلیق منطقه لری نه قالماق کوچمنی لری
آقین حایلده کوچوب کلیب لر لاشکعه باشلان ایدی لر و قرا شهر ویش پلین تورپان و قول و بار کول ایلی نینگ
تاغریده کی یایلاغلر فی خلق وین تازیب آغان ایدی لر . و بو کولعه چه مذکور یایلاخ لر نینگ قاراق ساکن لری

قالماق دور آباق خوجه نینگ اولادی نینگ آسیده مجاوله

آباق خوجه اولگادین کین گالده ان قوتاجی ایننگ ادخل لیر دین سیری فی عمومی الی تعین قیلدی و ایلگه کی صورت ده
قالماق اداره سی دوم اتتی یعنی خوجه لر اولقی مسکک لر بده دعاگو یوق و یا لغان کر همت سائق و خلق فی اوام
پرستیک نظامی نه تحقیق و طیفه لر بده بولوب یورت نینگ اداره ایش لری فی تمام قالماق نینگ مدنیت سیر امور
لری مسکر کی اداره بیلان یورتوب ظلم و تحریب سیاسی بیلان آلتی شهر خلقی فی از کده ایدی لر و مذکور ظلم لر نه
خلق چید نامی پان پات عیسان چپار سه مو قالماق نینگ قوتی خوجه لر نینگ روخی ننگ آلدیده موفقیت سیر
یک بیلان نتیجه لانیب عیسان باشلغ لری بنان علما و یورت اصل نه اده لری قتل عام مدو چراب غیر یور ایدی لر
اولاد تر اده اسایل خان نینگ ادخلی اسلان خان هندوستان نه قاچیب بارب اوزنگ نرب ایلگور دن قالماق و خوجه

نیز گندی غدار و دم تیلادی اوزنگ نیب یار دم برک غدار بولسه موزیر لری یول نیزنگ یامغیتی نی بهانه قلیب
یار دم برک نی قبول اتی ارسلان خان نیزنگ ششبی نتیجه سیز قالدی

گالان اولوب قالمق دولتی ضعیفلاشتقنده کباق خوجه نیزنگ اولادیدین بعضی سی قالمق اطاعتی نی ترک ایتب
اوری نی آلتی شهر غنه خان اعلان اتسه موینه بیر بعضی سی قالمق لر بیلان بیر لاشیب خان بولغان خوجه نی مغلوب اتتی لر
بو خوجه قاجیب پسر غلدریده اولتور غلورغ اصل تیبب یک کاجوت قبیله سیدین یار دم تیلادی و کاجوت

لر نیزنگ یار دم بیلان کاشغری آلدی . بویاکی فرقه خوجه لر آکسیده اوج تورت یل اوروش دوم قیلدی

قالمق دین یار دم آغان خوجه لر نی تابع لری نی آق تا غلیغ و کاجوت دین یار دم آغان خوجه لر نی تابع لری نی
قواتاغ لیغ دیلور ایدی . بویاکی فرقه خوجه لر نیزنگ بیر سیری نیزنگ صیدیده ییلا دورغان پرد پاکس

لری شونداغ قوتیک ایدی که جاهل مرید لر نیزنگ عقیده سی ده آن ثواب لیغ و اولوغ غرات نینه بیر طرف غنوس
بولغان کشتی نی اولتور مک ایدی . آق تا غلیغ بولغان بیر مرید قرا تا غلیغ بولغان طوسداس و قوغتانی نی

جهادنی سیل ایدوب اولتور مک دین هیچ تار تیحاس ایدی و قرا تا غلیغ لر آق تا غلیغ لر نده هم شوم معامله نی قبولور ایدی

بوصورت بیلان کاق تا غلیغ لر غالب بولغان ده آلتی شهر اوکله سی قالمق لر نیزنگ حشینیق و ظلم لری

آستیده ایزیلور ایدی قرا تا غلیغ لر غالب بولغانده کاجوت لر نیزنگ بولان و تالان لری نده معروض

بولوب ویران بولور ایدی بعضی وقت کرده هر شهر ده بیر خوجه مستقن سیر حکمدار بولوب آق تا غلیغ و یقرا

تا غلیغ نیزنگ استیلا سی آستیده قالور ایدی داوژ آره اریده قان کوکوشکده ایدی لر . خاکه بیر ختنه و عیوب

خوجه آتیغ بیر قرا تا غلیغ دیونس خوجه آتیغ بیر آق تا غلیغ نیزنگ بزرمانده حکمدار بولغانی و بویاکی کولان نیزنگ

آکسیده کی اوروشلرده ختنه الی سی نیزنگ

۸. بیر نسخه قاتاققل عام بولغانی مشهور روایت دور ۱۱۱۳ هـ دین

اعتبار قرا تا غلیغ لر غالب بولوب تمام اتی شهر نی اشغال اتتی لر و آق تا غلیغ لر دین قلیج دین آریب

قالغان لری داینال خوجه باشلیغ لر ایل غنه قاجیب ابدان قونجی نیزنگ پناهی غنه سغیندی لر .

قرا تا غلیغ خوجه لر کاجوت لر نیزنگ یار دم و حجابیه سی بیلان حکومت قبولور ایدی لر . بولودفته ده کاجوت لر

دین سیرغ قول در احکام دره لری دیار کست دوقار غایتق تاغلری و تخاکه ساجخو تاغلری نه چه تولادیم لر
 کوچوب کلب نه کوز تاغلر ده کی اولکده لری و باغلا غلری خلق دین تارتیب ایلب بر لاشتی لر . کاجوت لر نینگ
 او بر لده بنایقغان قلعه لری نینگ خرابه لری حاضرده تولادور . کاجوت لر نه کوز قلعه لر دین پات پات
 یار کست دوقار غایتق و گومنه دختن نه هجوم قلیب خلق نینگ اشیق مال لری نی بولاب ایلب حقیق کتار
 ایدی لر . رابدان فوتاجی قولا نگان دین کین دایال خوجه نینگ و غلی بران خوجه نی قولا قالماق عسکری
 بیلان کوچا غه بولاب ایدی رنی اشغال قلیب تقریباً ۱۱۳۵ هـ . سیراق تایلغ حکومتی پیدا قیلدی .
 و کاشغور یار کند دختن قرا تایلغ لر نی یوق اتیب تمام آلتی شهر نی ایدی لر لیکن رابدان نینگ و غلی کوچا نی قالماق
 نه خدمت فیغان کوچا لیغ خوجه سی بگ نه بیریب بران خوجه نی دختن نه وایسی سی نی کاشغور نه والی
 قلیب قوبیدی . بران خوجه اسلام تربیتی نی پیچ کورمگان و قالماق تربیتی ده چو کورغان جاهل
 بیر آدم ایدی و چین امپراطور لری نه تقلید قلیب خلق نی اوزی نه سجده قیماقنه دعوت قیلدی و مونکا مخالف
 تورغان لری او تور دی و هر تور لوک مجنونانه حکم لری بار ایدی . و مناست بیلان دختن لیک لر بران خوجه
 و غاندانی نی سرانگ خوجه لر دیر ایدی لر

آباق خوجه و اولادی نینگ دوردیه شرقی تورکستان

آباق خوجه و اولادی نینگ دوردیه شرقی تورکستان (آلتی شهر) نینگ ایشینه کلگان فلاکت لر نینگ
 تفصیلاتی نی یازماق اوچون ملاحظه پیر کتاب لازم دور . و بولمقسه کتابیمیز نه فقط خلاصه سی نی یازا میسر
 آباق خوجه نینگ زمانه سیده آلتی شهر نینگ اداره ایش لری تمام قالماق لر نینگ قویلهده بولوب آباق خوجه
 و ایننگ آیتده شهر لده حاکم بولغان خوجه لر ده پیچ پیر امت دار یوق ایدی . قالماق لر بولسه کوچمچی
 و فقط جنگجوی بیر قوم بولوب مدینت سوبه سی ده صفور درجه سیده بولغان لری اوچون او عصر لده مدینت نینگ
 یوقاری درجه سیده بولغان و سبایش نه کونوب جنگجو بلوق خصلتی فی اولوتقان و دداعلی اتحادی فی یوق اگان
 شرقی تورکستان ملتی فی ظلم سیز اداره قیماقی امکانیز دور و بولونینگ اوشینه قالماق لر غایت متعصب
 دین بولغان بودالی دینی نینگ حامی لری بولوب سلمان لر نه فوق العاده دشمن ایدی لر . و بولسب لر دین

۴ قرا تایلغ لر نینگ قویلهده ایدی بولوب کوز نینگ ایشینه کلکده سیده تولادور و وقت لار ده اوکس بولوب ایدی ایشیر ۱۱۶۳ هـ تا ق تایلغ لر غایب بولوب

قالماق لر شرقی تورکستان مسلمان لری نه قول لری دین کلگان ظلم لر نی آیامای قیورایدی لر دینی وعلی
 موسسه لر نی ویران قیلیق اولر نینگ ند بهی مقصب لری نینگ بیر فریضه سی ایدی و خواهلان کشتی نی اولتورمک
 و قلیق کچی بیلان خواهلان نینگ ناموسی نه تعرض قیلیق و مالی نی آلق بولر نینگ طبعی عادت لری دین ایدی
 آباق خوجه نینگ بولم لر دین پیچ پرواسی یوق ایدی و ایننگ تمام قیلا دورغان ایشی بیر طرف دین خلق نینگ
 قالماق غارینیدین آشیب قالغان مالی لری نی دعا و بلغان کرهت بولویا مقصوف جیله لری بیلان آلق خلق
 فی اولام پرستیدک غر تو شور د ب اولر نی اوزی نه ام و مطیع قیلیق . و بیر طرف دین قالماق لر نه خلق
 قیلیب اولر منصبی نی محافظه اتنگ - ایدی ، الحاصل بولم یون لر چه مسلمان لر نینگ مقدراتی نی اوزی
 نینگ شخصی منفعتی اوچون فدایقلغان چنگ بیر خاین ایدی آباق خوجه دین کین ایننگ اولادی
 نینگ دوریده حکومت قیلغان خوجه لر آباق خوجه نینگ یوقاریلغی مسلکی ده بولمغنه علاوه بولر بیر سیری غر
 او شمن قیلیب بوتاریخی پرملت نی ایکی نه آیریب بیر سیر لری بیلان اوروش تورماقده ایدی لر
 دوینده موندین چنگ جانت یوق دور ، بولونینگ اوسینغه بویاکی فرقه خوجه لر غر خارج دین یار دم بر
 دورغان قالماق و کاجوت لر مدیت سیر و عمومی مسلمان لر غر قاتنج دشمن و اولر نی اولتورمک تالاماق غر
 غایت حریر قوم لر ایدی لر بولویا رچمی لر نی بو خوجه لر یالغوز اور عرض منفعت لری نی کوز لاشتی تی تورکستان
 مالی سی نینگ اوسینغه مسقط قیلدی لر ، آباق خوجه اولادی علما و منور وطن پرور لر نی نهایت
 ایمان دشمن توتار ایدی لر و اوز لر ی ویا که حامی لری بولغان قالماق ویا کاجوت و اسطه سی بیلان اولر نی یوق
 اتتی لر . بچو که خوجه لر نینگ حامی لری نینگ ضدی نه پشتلاب چقاراق و حال خلق نه نجشی و ایمان نی
 بیلدورمک خوجه لر نینگ ملت نه خاین و دجال بیر عنصر کچا نیکی نه خلق نی تو شوندورمک نه کوشش قیلیق
 علما و منور صنف لر نینگ ایشی ایدی و بصورت بیلان خوجه لر نینگ غو ذی نی یقیدورغان ان مهم دشمن
 لری اولر ایدی لر منه بو خوجه لر نینگ جانتی و حامی لری نینگ وحشی لیتی و ظلمی سببیدین
 شرقی تورکستان نینگ سیدیه دولتی دوریده کی شل سیرای لیتی و آباد لیتی و نهایت یوقاری مدنی
 و معارفی اوت نه لوشکان پاخته دک بر باد بولمغنه ایدی و ملت غایت مدشش بیر فقیر لیت و وطن نهایت

دین کی ناز و دل و ناموس غر ایتخت لاری چون بیر لایق و شایسته

ایمان بر ضرب این فلاحی نه توشتی و جهالت قراگنغولوتی شومفت داده زیاده بولغان ایدی که برمان خوجه
نینگ وقتیده مین غه درس برگان کشی آن چونگ عالم ساناکور ایدی

آباق خوجه اولادی نینگ ۸۲ میل و دم قیلغان قایلغ ویتقا دورغان و باقا دورغان وحشی لیک دوره سیده
شرقی تورکستان املی سی نینگ باشی که کان فلاحیت نینگ مثلی پیچ پیرا کینده کورولمگان پیردو امیلغ
بدبخت این ایدی بولفلاکت نی یوق اتک ملت و وطن نی بلادین قوتقوزماق اوچون هرز مانده

خوجه لر نینگ عامی لری نینگ صدی غه ملی قیام لر بولماقده ایدی لیکن خلق نینگ اکثریتی نی تشکیل
قیلغان جاهل پیرد لر خوجه لر نینگ پرواگست لر نی تاثیر سی بلان وطن پرور لر نه مخالف توروب و پیر طرفین
قالماق و یا کاجوت لر قوت کورساتیب تورغان سببدین او ملی قیام لر ملت و وطن نینگ فایده سی غه بولماقده
یوق مدش قتل عام لر و تحریب لر غه سبب بولوب ملت و وطن نینگ ضرری نی نتیجه بر مکه ایدی

شرقی تورکستان غه چین استیلای

۱۳۴۶ هـ ۷۵۲ م دین اعتبارا چین استیلا سیدین قوتولوب ۱۰۳۸ میل مت چین استیلا سیدین خاطر
جمع لیکه یا شانغان شرقی تورکستان ملتی ۱۱۷۲ هـ ۱۷۵۸ م دین اعتبارا اینه چین استیلا سی غه مبتلا
بولغانی باشلادی منه بو فصل دین باشلاپ کتاب نینگ آخری غه چه چین نینگ تورت دفعه استیلا سی
و ملت نینگ تورت دفعه عمومی اغتلا بی دین بحث قیلینا دور بولقاریده ایتیلغان صورتد قالماق
و کاجوت و خوجه لر نینگ طمیدین قوتولماق اوچون شرقی تورکستان املی سی نینگ ملی قیام و نقشش لر ی فایده
برمگان اوچون بولار دین قوتولماقغه چاره تاپالماق تورماقده ایدی لر بولمظلم و تهنکه لر دین قوتو
لماق اوچون باشقه بیر قوتیک دولت نینگ یارومی دین اوزر که چاره یوق دیب توشوزنگانر هم خلی
تولاییدی برمان خوجه نینگ اخیرتی دوره سیده خوجه لر و قالماق لر یورت نینگ بای آدم لری
نی اولتوروب مال لری نی آلتا قغه باشلادیلر بولاشانده چین امپراطوری کی آن لونگ بولقاریده
ایتیلغان و جه بلان قالماق لر نینگ اخلی مجاوله لر یغمه داخله قلیا قغه باشلان ایدی برمان خوجه

۱۱۷۱ء ۱۱۷۲ء میں ہر شہرین ہیرا کی کتہ آدم لڑ قاضی قوتلو ب اور دین تولاراق کشتی چین حدود میں
 بارہمی و چین امور لڑی نہ خواجہ لڑ قاضی لڑ نینگ ضد بغیرہ یاد م تلبامک اوچون چین غہ بارماق مقصدی
 سیلان کلگانیک لڑی نی بلیوردی لڑ . الحصل بوکشی لڑ سپکین غہ بارہمی لڑ و امیر طور کی ان لڑنگ بو
 لڑنی اوز حضور بغیرہ قبول اتنی و قاضی و خواجہ لڑ نینگ قوت لڑی و شرقی تورکستان اٹالی سی نینگ احوالی
 خصوصیدہ لڑ لڑ دین معلومات آدی و شرقی تورکستان ملتی نی قاضی و خواجہ لڑ نینگ ظہیر دین قوتلوز ماق عودہ
 سی نی بردی داولر غہ اترام قلیب خیشی مہمان خانہ لڑ و خراجات تعیین قلیدی بوکشی لڑ اوج تورت سیل
 سپکین دہ قالدیلر . ۱۱۷۱ء ۱۱۷۲ء امیر طور کی ان لڑنگ امور سناگ سیلان اور و شقاق
 اوچون چاوخونی نی عسکر سیلان ایبارگان وقتہ نہ کو شرقی تورکستان لیغ کشتی لڑنی چاوخونی نہ قوشوب
 شرقی تورکستان غہ بولادی . چاوخونی ایلی نی الیب قتل عام قلیب فارغ بوغونچہ مذکور کشتی لڑ آلتی
 شہر قوراپان نہ مخفی صورتہ آدم لڑ لولاب چین حکومتی نینگ عدالتی و لہسانی نی مبالغہ سیلان پرو پاکست قلیب
 چین عسکر لڑی فالص شرقی تورکستان اٹالی سی غہ یاردم قلیب اوچون کلدی دیب شہرت بردی لڑ و بوردی پند
 خلق غہ قولاتا تاثیر قلیدی و بوتا تاثیر نتیجہ سیدہ ایلگری قاضی و خواجہ لڑ غہ خدمت قلیب کو چا حاکم لقی نی تاقیان
 خواجہ سی بگ ہیرا کچہ بستونی سیلان کو چادہ کی خواجہ لڑنی و قاضی لڑنی و قوتوب ہیرا قلیب چاوخونی نینگ تقابلی
 غہ بارہمی و بوردی پاکست نتیجہ سیدہ نورپان د کو چا اٹالی سی چین عسکری نہ ہم صورتہ یاردم قلیغ لڑی
 باغشیدین بولورت لڑ اوروش سہر چین قولیغہ کیردی

۱۱۷۲ء ۱۱۷۳ء ۱۷۵۸ء چاوخونی کاغز غہ یاقین کلگانہ خواجہ لڑ کاغز و پاکست دہ کی آق تاغلیغ مرید لڑ
 چاوخونی نی مدافعت قلیب خیر مغلوب بولوب تولاراقی اولتور ولدی و ہیرا موچہ خواجہ لڑ و آق تاغلیغ لڑ فرغانہ
 غہ قاجتی لڑ و برہان خواجہ تاغلیغ قوتلوز خواجہ سیرغ قول بولی سیلان بدخشان غہ قاجتی لڑ چاوخونی یار کند و
 ختن نی اوروش سیر لڑی . مودین کین چاوخونی کو چا لیغ خواجہ سی بگ و چین غہ بارغان کشتی لڑ دین ختن
 یک خوش کپک بگ بشلیغ ہیرا کچہ لورت کتہ لڑی نی بدخشان میری نینگ اکد بغیرہ لولاب خواجہ لڑنی لیب قلیدی
 و ہم بدخشان حدودی (سیرغ قول) غہ قولاتا عسکر سیار دی بدخشان میری قورقوب خواجہ لڑنی خواجہ سی

بگ و خوش کپک بگ لږ نه تافشور دی د بگ لږ خو به لږ نی او لتور وې باشلری نی ایب چا و خونی نه کلتور وې .
 بردی لږ . د بولیش لږ تمام بولغان دین کین چا و خونی ایلی نه بایب باریب او برنی پانخت قیلدی و شرقی لږ کستان
 نه عمومی ایلی بولدی ، بولاستیلاده ایلی پانخت بولغان مناسب بلان چین لیغ لږ شرقی لږ کستان نه
 ایلی خوات قویدی لږ (ایلی جلیغه سی یا ایلی دریاسی دیکدور)

چین استیلاسی تاریخیدین ۱۲۳۲ هـ غه چه کی مدت ایچید و شرقی لږ کستان ملتی غه بولغان تسلیم لږ -

شرقی لږ کستان نه چین استیلاسی (اورغوجی دین قاچیب اولتور گوجی غه او چا دیم) د بگان خلق ضرب المثلی نه
 مطابق بلادین تو لولوب علاج سیز بیرضنه تو لولماق دین عبارات ایدی - بیانی منه بودور که
 یوقا یلغی وجه بلان شرقی لږ کستان نه چین عسکری استیلا قیلغان دین کین امپراطور کی آن لږ لږ چا و خونی نی
 مطلق د حد و دیز اختیارات بلان شرقی لږ کستان نه عمومی ایلی قییم قییب جالنجونگ خواتی نی بردی
 تمام یورت نی او تو زاکنه قسم غه تقییم قییب هر بیر رسم او عیقه بیر آرمبا (حاکم) تقییم قیلدی بوسورت بلان
 شرقی لږ کستان نینگ کلی و خرنی همه ایش لری توپ توغرا چین لیغ لږ نینگ اداره سیغه باغلانندی و هر شهر ده
 کافی مقدار ده عسکر قویدی ، چا و خونی ایلی نی جالنجونگ لوق مرکز قییب ایلگر کی قالمق لږ نینگ پانختی بولغان
 کوره شهری نینگ جنوبی ده بیر شهر بنا قیلد و بولتور دنی و نذ کور شهر نی چین لیغ لږ نینگ نیمه آت بلان آتا
 غایلق لری نی بلیا میز ماتورک لراوشهر نی خطن شهر ی دیرایدی لږ و شهر نینگ خرابه لری کوره و غولچه
 لږ اسیده بار دور بوجین استیلاسی دوریده و شرقی لږ کستان حاضر قی دین کنگر وراق ایدی یعنی ایلی اولکة نینگ
 همه سی بابا لیش کول غه چه دایم کول نینگ شرقی غه چه وینه سواولکه سی هم شرقی لږ کستان ده داخل ایدی
 (۲۰ مخی خرابه نه قرا سولم)

چین لیغ لږ چین اصولی چه حکومت بنالری د باخا نذر بنا قیلد و راق اوچون لږت نینگ تاریخی بنالری
 بولغان حکومت عمارت لری و مزار گنبد لری و جامع لری و مدرسه لری و حمام لری نی بیفتور و بولر نینگ

یا غایب و تاش و کسک لری نی اوز لری نینگ بنا قیلدورغان حکومت بنالری دباخاننه و تباخاننه لری نه استیلا
تتی لردو تولا جامع و مسجد لرنی ویران قیلیپ اوزنیجه تباخاننه بنا قیلدی لر ، و خلق نینگ اوی لری دین
یراعان نی تارتیب اییب عسکرخاننه قیلدی لر و آشتقانی نی چین هاجر لری نه بریدیلر . دیورت ده کی نفوذ
لورغ و یا باهی آدم لر نی هر قسم اتهام لر بیلان اولتورمک تعلقاتی نی مضبوط قیلماق چاوخونی نینگ آن
دوایمغه ظلم لیدین ایدی و بوسبب دین تولا کشتی لر فرغانه و بدخشان و همد وستان غه قاچتی لر
خلق دین اولادورغان ایالت غایت غیر ایدی هر آدم باهی نه بیرمستار آلوان قیوب هر سلیده بیر دفعه کور ایدی و
لونی خلق چوقا پولی ویر ایدی لر . زراعت قیلینغان و قیلینغان هر اگیه یک یرتو غراسیدین هم پول
هم شلیق هم همان هم اوتون کور ایدی و بونینگ اوستیغه زنگارنگ فوق العاده آلوان لر کور ایدی هر حیوان
اوچون سلیده بیر نوبت بیرمستار پول کور ایدی و بونینگ اوستیغه یا بلاغ پولی آتیغ علاحده بیر آلوان بار
ایدی . منقول و غیر منقول هر زرسه که ساتیلسه لوزده الیگ دین اولوز نه چه باج کور ایدی

تجارت کاللا چین لیغ لر نینگ انحصاریده بولوب دیورت امالی سی تجارت دین محروم ایدی آز می بیر
کونلوک سفر اوچون بیرمستار پول حکومت نه بیر پول خطی آلاق لازم ایدی . بولایش لربولسه
استیلا نینگ ابتداییده کی اجرات دین بدارت بولوب آهسته آهسته آشور اولادورغان ظلم لر نینگ
باشلانچوی ایدی ، استیلا تاملانغان دین کین امیر لور کی آن لونگ ایلگری چین غه بارغان و استیلا
وقتیده خدمت قیلغان بیرسخه کشتی نی پکین نه قیچقیردی و اولرنی اوز حضور نی نه قبول قیلیپ اولر نه خدمت
لری دیورت ده کی شخصیت لری نه قراب مرتبه لر تعیین انتی . بیرسخه مرتبه ده کی غه اولنگ ایکنی
مرتبه ده کی نه چنگ وانگ اوچونکی مرتبه ده کی نه وانگ تورنخی مرتبه ده کی نه گونگ عنوان لری نی
بردی و علاحده بیر دین نامغا هم بردی . بولعنوان با پنجر خانلانی دوریده آن چونگ شرف عنوان لری
بولوب عنوان شهزاده مخفای نی افاده قیلادور و اور و پاده کی گرانددوک و آرش دوک و دوک عنوان لری نه
توغرا کیلادور . بولشرف عنوان لری نینگ فیده لری بولایک مذکور بگ لر توپ توغرا امیر لور نینگ
سیادتی آستنده بولوب الی و حاکم لر نینگ بولر نینگ اوستیغه هیچ بیر حکمیتی بولماسلیق .

یکی اوج بیلده بیر نصیبت امیر اطهر تنیگ تنلار قی ندر باراق . اندر لری و خاقان لری و اولاد لری
 و بی محاش بیر تنیگ . بولر تیره و عنوان لری اولاد لری ندر میراث قالماق . بولر تیره و عنوان لری اولاد لری
 اندر لری لایعین قیلاق . بولر لایعین تاجی عنوانی بیلان تولدولور ایدی . بولر لایعین تاجی هر بیر لری ندر
 مرتبه لری ندر کده بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 قیلب بر مرک . ندر کده بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 او تنیغه امیر اطهر تنیگ لری بیلان آلتی شهر تنیگ شرقی ایشیکلی ایغان او شاق تال قصبه بیلده بیر تنیگ
 بنا و قیلب او مجید ندر کده بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 کیرکک او مجید لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 او لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 آیرماتق سیاحتی ندر بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 ده چین لیغ لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی

بگ لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 چین ندر خلاص کور سانب خدمت قیلقالی تور دی لر و چین حکومتی هم بولر خلاص ندر هر قسم عنوان لر
 بیر بر بولون کنت لر فی دهقان لری بیلان قوشوب اولر ندر اقام قیلقالی باشلادی . بولر صورت بیلان
 موندان جلد و لغ منصب (متمنای لیغ رتبه) کونین کونگره لولوب اولر زمانه زهرمت بر لری و حیوان لر
 تنیگ تولاسی چین ندر مخلص لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی
 دار لر تنیگ بر حیوان لری تنیگ کوان لری باشقه آزاد دهقان و پاتاجی لر ندر بولر کاندی . بولر آزاد لر
 بر لر تنیگ و حیوان لری تنیگ حاصلاتی فی حکومت آوان لری ندر تیکوز المای هر قسم علم و تحقیق ندر
 معروف بولوب لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی بولر لایعین تاجی

امتیاز یمنع که نه بالواریب بر و حیوان لری نی اولر نه سیریب اولر لری خد متنگ بولوب جان سا قلا
 باق نه مجبور بولدی لر . بونینگ بیلان تمام سیر و یا میلان و حیوان لر چین نه خدمت قلیب
 امتیاز آلمان لر نینگ اولر نینگ توغراق لری و دوست لری نینگ علی و تمام و حقان و پناچی لار اولر نینگ
 خدمتی لری بولدی . اوصورت بیلان شرقی تورکستان اولی سی ایکی صنف نه آیریلدی بیر صنفی مذکور
 امتیاز ایگه لری بولغان اولوغلر دلو لر نینگ ملک یق خ لری غایت کمن هورنده ایدی . بیه بهر
 صنفی اولوشا قلو ریا که قواچو قلو رلر اولوغلر نینگ خدمتی لری بولوب هر حق دین محروم اییدی لر
 اولوغلر هم ایکی صنف ایدی لر سیری جلد دلوغ منصب ایگه لری بولوب حکومت نه ملحق نوسه بر ملای
 بلکه آلا دورغان لر ایدی و بیه سیری جلد دلوغ منصبی یوق بولوب اولر قول استیده کی تمام سیر و حیوانات و دهقان
 و پناچی لر نه کیلا دورغان حکومت آوان لر ی نینگ بدلیسه معین سیر مقدر اولر یا شلیق تولامکنی گر و نیغه
 آلمان لر اییدی لر . اولوغلر بر لری نی و حیوان لری نی سالتیه لر دهقان و پناچی لری بیلان قوشوب
 ساتار اییدی لر . اولوغلر هر حق نه ایگه بولوب قول لری استیده کی وطنداش لری نی اولر لری نینگ
 خواهشی چه تصرف قبولر اییدی لر . اولوغلر دین باشقه اولشق لر نینگ هیچ حق لری یوق اییدی و فقط
 اولوغلر نه خدمت قلیب اولر نینگ ظلم و استبداد لری و با که رحم و شفقت لری استیده جان سا قلا باق نه
 مجبور اییدی لر . اولوغلر اولر لری نینگ بولمتیاز لری نی چین حکومتی نینگ احسانی دیب بلیب
 چین نه انتها درجه ده خلاصکار و وفادار اییدی لر . اوصورت بیلان اولوغلر چین حکومتی نینگ قول
 لری و اولشق لر قراچوق آتی بیلان اولوغلر نینگ قول لری بولوب پوتون ملت قاتناقات قول لوق و بحیری
 نه باغلاندی لر . چین حکومتی نینگ شرقی تورکستان نه استیلا سی نی دیچی لاشتور باق
 اوچون قیقان بیه سیریشی خشن لر نی شرقی تورکستان نه کوچوروب یرلاشتور گانی اییدی
 میانی بودور که - شرق اولغور لری نینگ مغولستانه کی دولتی یقیقان چاغده اولغور لر نینگ
 سیر حصه سی شمالی کانسوده سد چین نینگ اچی و تاشیده یرلاشکان اییدی بولر زمان اولکا پنجه مدیت
 لری نی و تور کلوگری نی اولر توب چینلار شیب قانان اولر لری نی چین اقوامی دین دیب بلیکه بولغان سیر

خلق ایدی لر و غایت جنگجوی آدم لر ایدی . لوله فی چین لیغ لر چی آنک خان (اولیخور وختی)
 و بر ایدی لر و شرتی تورکستان لیغ لر چنن دیر لر . چین حکومتی بو چنن لر دین یوزمینک اولوک دین
 زیاده راق لر فی کوچورب شرتی تورکستان اولکله بریده برلاشتوردی و خصوصاً خلق بستر قلغان ایلی ویتنه سر
 ویش بلین اولکله بریده تولاراق برلاشتوردی بو چنن لر نینگ امتیازی بک کنگر و ایدی حکومت اولر غایت بخت
 یاردم لر قیلر ایدی و تورک لر ننه چنن لر هر قایدانغ زور و قسدی قلیسه سول ایاس ایدی لر . چین نینگ
 آن تور و غلوق بریده اولمور و ب فقیر لرتی نینگ غایت میان حالتی بلان تر یگیلک قیلا دور غان چنن لر شرتی
 تورکستانده کی دولت و راحت فی آنکاب چین دین آقین جالیسه شرتی تورکستان غنه هجرت قیلا قغه هلا
 دی لر و باشقه چین لیغ لر هم سل دکن هجرت قیلا فی توروی لر . بو نینگ بلان شرتی تورکستانده چین
 قوتی مد هیش صورتده زیاده لاشتی . ایلی ویتنه سر ویش بلین اولکله لر فی آباد قیلاق اوچون
 چنن لر دین مهاجر لری کفایه قلیما ی جاگجوگ چاغونی آلتی شهره تورپان ایالی سی دین سر یوزمینک اولوک
 فی کوچورب ایلی ویتنه سروده برلاشتوردی و بلور فی یوز اولوک یوز اولوک غنه آریب هر یوز اولوک فی بیر علاقه
 دیر برلاشتورب و علاقه فی آباد قیلدوردی . لوله مهاجر لری فی تر اپچی دیلا دور (قدیم شرتی تورکستان لهجه
 سیده دهقان فی تر اپچی دیلور ایدی . دیوان لغات الترک) و دولوف نینگ لوله تر اپچی لر فی علاقه
 بیر تورک قبیله سی دیب یازغانی کا مل غلط سوز دور و بلکه بوسور روس لر نینگ تورک ملت فی پارچه لاما ق
 سیاستی دین توغلان بیر ایدور یاسی بولسه کرک دور . حاضرده هم تر اپچی علاقه لر فی یوزات لر فی
 بلان تولو لادور . مثلاً - تورپان یوز ، جیل یوز ، عبده الرحمن یوز ، کپک یوز ، و باشقه لر غولجه
 نینگ معروف کنت لر فی دین دور

چین حکومتی نینگ یتیمه بیرایشی شرتی تورکستان ایالی سی فی چین لاشتنوراق اوچون قیلاق تیش لر ایدی
 لیکن ب تیش لر برده مو فتی بولالما یئر . بیانی لادور که — چین حکومتی اولادانگ لر و گونگ لر
 باشلیغ اولوغ لر فی چین چه کسیم کیمک اوزون سیاح تو یاق بلان چین قیافتی غنه گیر مک غنه بکلیف قبیله لر
 و بلور اوز متباز لر فی سافلما ق غرضی بلان چین حکومتی فی خوشتر قیلاق اوچون تو بکلیف فی قبول اتی لر

ودا یا او شوق یافت ده بولدیلر ، آئین کین چین حکومتی عید نمازی و جمعه نمازی و بش نماز نی
 جماعت بیلان او قوماق و مومنین باشقه اسلام شغاری دین تو ساق و مکتب مدرسه رده اسلام علم لری نی
 او قوماق دین منع قیلاق و بعضی مسلمان لری بت نه سجده قیلاقه مجبور قیلاق و بایش باله لری مجبوراً
 چین چه او قوتوب چین تر سیه سی بیلان چو موماق و شراب اینون و نو لنگوز گوشتی نه عادت لاندور مک و
 مونگا او خشاش هر خیل جبر و حیلله نه نشیث قیلدی لر . لیکن خواهی اولونلر و خواهی او شاق لر چین
 نینگ بو نشیث لری نینگ مقابله ده حکم توروب هر ظلم نه صبر قیلیب تورکوک و مسلمانق لری نی حی فظه
 قیلدی لر و چینلا شتاق تهلکه سی دین قوتولدی لر . چین حکومتی نینگ بو نشیثی و ملت نینگ آنگا
 مقابل توروب گاهی وقت لرده بعضی اولونلر و او شاق لر تنشاش هم چخاریب قیتغ بحر ایلغ بیر حیات
 شکیده امپراطور کی ان لونگ تخت دین توشکونچه دوم قیلدی . کی ان لونگ نینگ اوزون دوم
 قیلخان امپراطور لوق دوریده چین حکومتی نینگ قوتی غایت زیاده ایدی و بوسبب بن شرتی تورکستان
 نی بک حکم توروب یوقاری عی ایش لرده جدی اقدامات قیلخان ایدی

۱۲۱۲ هـ ۱۷۹۶ م ده امپراطور کی ان لونگ تخت نی اوغلی کیا کنگ نه بر دی و بیرتیل دین کین اولدی
 و بول حالدله ماچو امپراطور لوق خاندانی نینگ نندی نه چیهیلی ولایتیه تیانغی فرقه سی نینگ
 انقلابی قوزغالدی و آنگونزه بو انقلاب شاتونگ و خون و کینا گسو ولایت لیده هم باش کورس تنی
 و بو انقلاب لر سیدین شرتی تورکستانه چین قوتی از قایل یوقا و بعضی چینلا شتوراق نشیث لری
 کا تالیوق بولدی ، لیکن شرتی تورکستان االی سی چین نینگ بوضعیف لقیب دین استفاده قیلا
 لما دیلر چونکه پورت نینگ اقتدار صاحب لری بولخان اولونلر چین نه منتهما درجه ده خلاص کر رایتب
 بر انقلاب نینگ آلدی بی آکما فعه تیار ایدی لر ، چین امپراطور کی کیا کنگ چین ده کی انقلاب
 نی بیرضد اید بقیقوردی و بو انقلاب آپسیده چین خزانه سی تو گاب کتکان ایدی بو اوچون کیا کنگ
 حکومت نه متعلق بولخان تمام بر عمارت لری ساتاق نه حکم قیلدی و بول حکم نه بار شرتی تورکستان
 ده چین حکومتی ضبط قیلخان جامع لر و مدرسه لر و حمام لر و وقف لری ساتاقچی بولدی

بودنک بعضی سی نی بعضی اولو غلیر سیتیب الیب اصلی جامع لیت و مدرسه لیک عالی نه کنکور و در تفت لری نی ام
 اوزیری نه تخمین قلیب اوزات لریده لولیه قیلد وروب قویدی لرو بعضی سی نی جیفن لرو چین لیغ لرا کید لرو
 قلمی قی ملی دولت لرو زمانه سیدین قافغان جامع لرو مدرسه لرو مسجد لرو باشقه خیریه موسسه
 لری نینگ بو چین استیلای دوریده کی اولو غلیر نینگ آئیده بولوب بو کونعه چه اولو نینگ اولادی اولوسسه
 واقفانه نه اگه دار لیت قیفاقی منه اوشبو مناسبت بیلان دور

امیر لور کی کنگ نینگ چین ده کی انقلاب نی کاللا باسیقتور المای دولت نینگ ضعیف لیت
 نه یوز کنکور کانی شرقی تورک ستانده کی چین لیغ لرو اولو غلیر نینگ خفی توقفانی نه رخا اوشاق لرنه کپ
 آچوق معلوم لولماقده ایدی و کونین کونکه اوشاق لرو لری نی آنداق قیفاقی مبدی نی استورماقده یوبر
 انقلاب نه طبعاً حاضر لولماقده ایدی لرو

روس لرنینگ سیاست اعتباری بیلان شرقی تورکستان قوشنه بولغان واقعه سی

اورال تا غلیر دین نی سی در بایسی غنچه و جنوب آران بالغانش کول لری زار و تانی تا غلری نه چه چو بولغان
 جنوبی سیبرده کی قزاق خالین دولتی نینگ حکمتی نه - ۱۰۵۶ هـ ۱۳۵۵ م ده روس لرو خالص قلیغالی
 باشلادی و بولوقزاق خان لری قهرمان لیت بیلان در افعه قلیب استقلال لری نی محافظه قلیسه لرو بولوقزاق
 اولکده سی بیر حکمدار قبولیده بولمای بیر نیچه خان لرنینگ قبولیده بولغان اوچون اولو اورال قبول
 طرف لری نینگ حکمداری ابو الخیر خان ۱۱۳۲ هـ ۱۷۳۰ م ده روس حمایه سی نی قبول اتتی
 و شرق و جنوب طرفیده کی خان لرو روس نی شدت بیلان در افعه قلیب ۱۲۱۲ هـ نه چه استقلال
 لری نی محافظه اقسه لرو روس لرنینگ ایچی هجوم لری و سیه لری مقابیده بیر لاشیب قوتی نی توپلایا
 بولغان اوچون ۱۲۱۲ هـ ۱۷۹۶ م ده شرق و جنوب قزاق خالری هم روس نینگ حمایه سی نی قبول
 اتنک نه مجبور بولولر
 مننه بوصول بیلان روس لرنینگ سیاست افغوزی شرقی تورکستان
 نینگ اوقستده کی شمال حدودی بولغان نار و تانی تا غلری بالغانش و آران کول لری نینگ لری

روی ده کی ساحه از تاجیه یا سیدی لیکن روس از نینگ بوسیای نفوذی فقط اخیر ده عینه بولاب حقیقت ده
 قزاق قلمری متقل صورتده حرکت قتلما قده و تولا وقت زده روس از تاجیه یا سیدی ایدری ایدری بولاب
 وضعیت ۱۲۸۱ هـ چیده م قلمری منه - روس تاجیکری و آورو یا عمومی تاجیکریه ۱۷۹۶ م
 ده روس از جنوبی سیرده کی تومون چار لری فی نفوذی استیغه آلدی دیب یاز یغان نفوذ نینگ مایهتی
 بولابی نفوذ دین بدارت ایدری

شرقی توکرستان ده چین ضدی غیر سرنجی عمومی انقلاب

۱۲۳۰ هـ ۱۸۱۲ م ده شرقی توکرستان نینگ هر طرفیه انقلاب از قورغاندی و تولا یورت از نینگ اوز
 اوشا قلمری اوز یورت لیده کی چین لیغ و جیغ و بعضی اولونلری اولتوروب باشقه باشقه استقلال
 اعلان اتی لر . مع الاسف انقلابی از نیشیکلمات استیغه سیرلاشهای گاهی چین لیغ لری سیلان و
 گاهی سیر سیر لری سیلان اورو شفا قده ایدری لر . بولانقلاب دین فرغانه خانی عمرخان استغاده قیدیپ
 شرقی توکرستان نینگ سیر حصه سی فی اتمام مقصدی سیلان آفاق خوجن نینگ اولادیدین فرغانه ده یاشا قده
 بولغان جهانگیر خوجن فی برصدا و سکر سیلان ۱۲۳۲ هـ ده کا شغرمه تولا دای . جهانگیر خوجن کا شغرمه
 کلب کا شغرمه دیکر انقلابی لری سیلان سیرلاشیب قوتی فی استوردی و استیغه استیغه انقلابی لری نینگ
 یونگ لری فی یوق اتیب اوزی فی بادشاه اعلان اتی . ۱۲۳۳ هـ ده جهانگیر خوجن استونی هم آلدی باشقه
 یورت لر اولیتدک اوز اعلی نینگ قولیده ایدی لیکن اعلی ویش بلیق (اوروچی) و تورپان اولکده لیده چین
 لیغ و جیغ لری تولا ایدی و قرا شهرده قالمق تولا ایدی و چین طرفداری ایدی بولانچندین اولکده لیده کی
 انقلاب فی چین لیغ لری آزدقتده باقیفوتودی لر و اولکده لیده کی مسلمان لری نینگ تولا ی قیریب کتی لر
 ۱۲۳۶ هـ ده چین امپراطوری کی کنگ اولوب اورنیجه اوغلی ناو کوانگ امپراطور لیدی شرقی
 توکرستان نه تولا سکر لولادی بولچین سکر لری کوچانده چه شغال قیدیپ جهانگیر خوجن سیلان تولا اوردی
 لرا خبر ۱۲۴۰ هـ ده جهانگیر خوجن سکر لری نینگ قولیغه سیرلوشتی و یکین نه الیب کتی لر

۱۲۴۱ھ میں اتر اور کوانگ انی شہد اتنی وادریہ اونلی پادشاہ بولدی . لیکن بونینگ بلیان
 ہم چین لیج لرا بلکہ لایا دیکر و غنق قایتغ مدافعہ بلیان استقلال لری فی محافظہ قیلدی لرا
 وچین دہ کی انقلاب لرا یسوقخان فی اوچون شرقی تورکستان نہ چین دین چونگ بیروت کلدی وکاشغر
 دیاکتند و آستو جہانگیر خوجہ نینگ اونلی نینگ قویلدہ بیر حکومت ایدی . و غنق عبد الرحمن اخوند
 آیتغ بیر ذرات نینگ دارہ سیدہ ایدی . چین دہ کی داخلی غنقشاش لرنینگ آستغفہ ۱۲۵۵ھ
 دہ انگلیس وچین آسیدہ مشہور افیون محاربہ سی حقیقہ شرقی تورکستان دہ چین قوتی ہک آنہ قالدی
 نہ شرقی تورکستان امانی سی بوز مستدین استفادہ قیلیب یورت یوزندہ انقلاب لرحقیارب
 ایل واور وچی دین باشقہ تمام اولکہ لرا و بولدی لیکن نہ شرقی تورکستان انقلابی لری بیر لاشلدی لرا
 چین دہ افیون محاربہ سی نوگاب انگلیس وچین آسیدہ مصاحمہ بولغان دین کین ۱۲۶۴ھ
 ۱۸۴۰م دہ امپراطور تاوکوانگ شرقی تورکستان نہ تقریباً یوز مینگ عسکر بولادی بوسکر لرا تورپان
 و قراشہرنی ایب ایل واور وچی دہ کی چغن لرنی وایلی و قراشہر تاغلریدہ کی قالمالار فی عسکر قیلیب آلتی
 شہر نہ یوروش قیلدی لرا

شرقی تورکستان ایچی چین استیلا سی

چین عسکر لری آستو حد دی نہ ملگانہ کاشغردہ کی حکمدار بولغان خوجہ بیر کچہ دہ قویوت نام خزانہ ویر غلری
 ایب بیر خچہ مینگ کئی بلیان فرغانہ نہ قاجیب کنتی و بونینگ بلیان یورت ایچیغہ مدیش بیر خطر اب
 تو شوب قاجاق نہ قدر تی پرتکان کئی لرا فرغانہ و ہندوستان و افغانستان نہ قاجتی لرا
 دیک کہ کاشغرو بایکند و آستودہ چین عسکر فی مدافعہ قیماق اوچون ایچ قوت قالمادی وچین
 عسکر لری بولایت لرا فی بیچ اوروش سیز آلدی ، آئین کین چین عسکر لری غنق نہ یوروش
 قیلدی و عبد الرحمن پادشاہ مدافعہ نہ حقیقہ قایتغ اوروش دین کین شہید بولدی و بونینگ
 بلیان چین لیج لرا غنق فی ہم اشغال اتنی لرا
 غنق نہ چہ کی اولکہ لرنینگ استقلال ۳۳ میل دوم قیلدی

چین لیغ لر بو استیلا لری فی تا ملاغان دین کین نیه اولقی سیاست لری فی تعقیب قلیب ایلگری کی و
وانگ و کونگ لر نینگ اولادی فی تاپیب اولرنه قدیمی جلد و لوغ منصب (ممتاز) لری فی بردی
لر وینه خدمت قیغایرنه رتبه و عنوان لر فی بیریب ایلگری کی انقلاب نتیجه سیده بوق بولغان اولو غلر
واو شاقدر صنف لری فی وجوده نکلنور گالی باشلادی لر ، لیکن بونوبسته چین نینگ اداره سی
بیرانه شرقی تورکستان ایلی سی فی خوش قلیاق صورتی بیلان بولوب نیی ایش لرنه تعرض قیلادی
و چوقا پولی آنلادی و بش آنکه شهر نینگ اوستیده چین لیغ دین بیر والی (خان آمان) تعین قلیب
هر شهر و علاقه لر نه اولو غلر فی و اولر نینگ توغقان لری فی و دوست لری فی حاکم قلیب قویدی و ایلی
دین قاضی و مفتی لر تعین قلیب نیی بعضی عدلیه ایش لری ده اولرنه اختیارات بردی ، اما چین
لیغ لر استیلا سی فی محکم قلیاق اوچون شرقی تورکستان ده تولا عسکر قویدی و یوقایهتی منصبدار لر چین
دین تولا خورسندایدی لر و چین مفتی نده جدی فعالیت کورساتیب خلق نینگ حرکت لری نده مراقبت
قیلورایدی لر ، بو استیلا ده قالماق لر چین نده مهم صورتده عسکری یاردم قیغاین ایدی لر و بو اوچون
چین مہر طور ی هر قبیلده قالماق نینگ چونگی نه وانگ عنوانی فی و ممتازی فی بردی شرقی تورکستان
قالماق وانگ لری تقریباً یلگرمه کشتی ایدی ، ۱۲۶۸ھ ۱۸۵۰م ده مہر طور تا و کوانگ اولوب نیغنه
اونغلی سی چوباکه همین فونگ تخت ده اولتوردی و ۱۲۶۹ھ چین نینگ خون و خو پە و انخوی ولایت
لریده مشهور تاپینگ انقلابی قوزغالدی و بوسبب بن شرقی تورکستان ده کی چین قوئلری ضعیفلا شقالی
باشلادی و هر طرفده انقلاب قوزغالغانی تور دی یعنی چین نینگ بو استیلا سی آران آنکه یل دوم قیلدی

شرقی تورکستانده ایکنجی عمومی انقلاب

۱۲۷۰ھ ۱۸۵۳م ده شرقی تورکستان نینگ هر یزیده افتلاب قوزغالدی و لوژت ییل محاربه دوم
قیلیب اخیراً انقلابچی لر غالب بولوب ختن دین تورپان نده چه شرقی تورکستان نینگ جنوب اولکده لری
چین لیغ لر دین پاک بولدی . لیکن بونوبسته ہم انقلابچی لر بیر تشکیلات قوروب بیر لاشمالا بلر

بواو کرده فرغانه خانی شیرعلی خان بولقلاب دین فایده لاناخ هوسی فی قلیب دلا آکیده چنانکه
 خوجه نینگ خاندانی دین بولغان ولی خان توره فی پیرعت دار مسکر سلان کا شغرنه بولادی واکره سیدین
 اوزی بش آکته مینگ مسکر سلان کا شغرنه کدی بوقت غه چه کا شغرنی شهربریه هنوز چین لیغ لر
 محاصره صورتیده بارایدی . شیرعلی خان کلیب انقلابچی لر غه یاردم بریکده بوق پولی بار آدم لر فی
 سن چین طرفدای دور سن دسب اتهام لر قلیب اولتورمک پولی فی اکانق و انقلابچی لر نینگ قلیبده کی اولجه
 لر فی اکانق غه توردی . لاسبب دین کا شغرا مالی سی شیرعلی خان غه دشمن بولوب آکته آی دین کین فرغانه
 غه کتمک غه مجبور بولدی لیکن ولی خان توره کا شغره قالیب اوزی فی پادشاه اعلان انتی دینگی شهربری انقلابچی
 لر قاتلغ محاصره قلیب اخیر چین لیغ لر جان لر ی غه تعرض قلیب نماید و رغان شرط سلان تسلیم بولدی لر
 لیکن ولی خان توره عهدی غه تورمای مذکور تسلیم بولغان چین لیغ لر فی بالا چقه لر ی سلان نسا
 اولتوردی بولقلاب حقیقتاً بک پر اکنده هیچ بیر اتحاد و تشکیلات سیر بولوب یلگرمکی انقلاب
 دین تنظیم سیر اراق ایدی بواو چون بش میل دین آشوق دوام ایتمادی

شرقی تورکستان غه اوجونچی چین استیلاسی

۱۲۷۵ هـ ۱۸۵۸ م ده چین امپراطوری هیمن فونگ شرقی تورکستان غه تولا مسکر بولادی بولمسکر لر
 شهر لر غه استیلا قیلا کا شغرنه فایسلا شغانه ولی خان توره اوز آدم لر ی سلان توپلغان آلتون
 کوش فی الیب فرغانه غه قاچتی و چین مسکر لر ی کلیب کا شغرنیگ بی گناه املی سی فی بیراکی کون قتل عام
 قیلدی و بیر خجه مینگ ایر و خاتون کشتی لر فی اسیر قلیب چین غه بولادی . آذین کین چین مسکر لر ی
 یاکسند غه یوروب ایدر فی اددی لر . آذین کین نقض غه یوردش قیلدی لر و ختن انقلابچی لر ی چین
 لیغ لر فی و چین طرفدار لر ی بولغان حاکم و باشقه لر فی اولتورمای سختی معامله قیف ندر ی اوجون اولر نینگ
 شفاعت لر ی سلان چین مسکر لر ی ختن ده قتل عام بولان نالان قیلا دیلر . بولاستیلا دوریدر چین
 حکومتی ایلگرمکی استیلا دوریده کی سیاستی فی توتوب دینی ایش لر غه تعرض قیلادی واکوان لر فی بیر آزار

لاتی و حاکم لہو نہ چین غہ خدمت قلعان بگ لہو فی تعین قبیلہ

کا شغرا ہائی سی دین بیر سچہ منینگ اوبلوک مسلمان لہو نینگ چین غہ اسپر لوبوب سورولگان فی داولر نینگ چین غہ قول بولوب اسلام دینی دین حقیق کتکدہ بولغانی نینگ سببی فرغانہ غانی شیر علی خان نینگ دولی خان تورہ نینگ کا شغردہ یہودہ خان توک کانری ایدی . ووبسبب دین شیر علی خان نینگ جدانی متاثر بولوب ۱۲۷۸ھ دہ شیر علی خان چین اسپر طور ی نینگ الدیفہ تولایدیہ لہو بلان بیر مہایت اباریب مذکور اسپر لہو فی آزاد قلیاق و اوزلورت لری غہ یازورماق فی التماس قبیلہ . اسپر طور چین فونگ بو التماس فی قبول قلیب تمام اسپر لہو فی کا شغردہ یازوروب اباردی

۱۲۷۷ھ ۱۸۵۹م دہ چین و انگلیس فرانسه لہو اسیدہ کی ایکجی افیون محاربہ سی نینگ تاثری شرقی تورکستان غہ ہم یتیب چین قوتی آز قالدی و بولوفیون محاربہ سی توخار توختاماس تاہینگ انقلابی نیہ یا تاریب سکین نینگ یاقیندہ کی تیزین شہری فی انقلابی لہو آلیب کشتی و بیر طرفین بونسن ولایتی دہ تاوون سو آیمغ بیر تونگان قوتیک بیر انقلاب چقاریب مذکور ولایت فی الیب اوزی غہ سلطان سلیمان آت قلوب استقلال اعلان اتی . بولقلاب لہو نتیجہ سیدہ

شرقی تورکستان دہ چین عسکری قالمغان حسابدہ بولدی و پورت فی خپض و چین مہاجر لری بیر لیک لہو دین چین غہ خلاصکار بگ لہو ادارہ قیلدی و خپض چین مہاجر لری دین کافی درجہ دہ عسکر توپلاپ جلی زیادہ قوت کور ستمکدہ بولسہ لہو اولر غہ چین دین یاردم کلا سیکلی فی شرقی تورکستان یغ لہو آچوق بلیکدہ ایدی لہو . منہ بوضیعت توبندہ کی عمومی انقلاب نینگ مہم بیر باعث ایدی

بیر سچہ عمومی انقلاب دین اوچونجی عمومی انقلاب غہ چہاوکان

۵۰ میل مدت یچیدہ شرقی تورکستان نینگ عمومی احوالی

شرقی تورکستان امانی سی نینگ بولقلاب لہو مقصد لری چین اسانیدین ابدی صورندہ قوتولوب نیادہ کی آباد ملت لہو دک سعادت و آبرو بلان یا شاماق ایکانیکی معلوم دور

لیکن مع الاسف انقلابی کرده درست بیژیکلمات و قوانینک بر اتحاد بولمغان اوچون بومقصد
 حاصل بولمائیینه اسیرلوقی فلانکیتی نه اوچر اولدر ، لیکن بیرسجی و ایکنجی انقلاب لرکامل فایده سیر
 هم قالمادی بلکه بوانقلاب لریننگ مادی و معنوی فایده لری بک تولابولدی
 مادی فایده لر بودورکه — چین لیغ لر امانی نی ایکی صنف غه آیرلغانی اوچون بورت ده اکثریت بولغان
 اوشاق لر مدشش بیر خوارلوق و حق سیرلوقی ده یا شاپ ایما باشقه لر اوچون ایشلا تیلکه بولغان سبیدن
 بورت نینگ آبا دیر لری نینگ تولاسی ویران بولوب کنتکان ایدی و تجارت تمام چین لیغ
 لر نینگ انحصاریده بولوب چین نینگ ایکی پال لری نی وچینی وچای لری نی شرقی تورکستان غه
 کلتور ب آلتون و کوش و جواهر نه ساقیدین عبارت ایدی . و بورتسم تجارت شرقی تورکستان
 نینگ تمام ثروتی نی چین لیغ لر نینگ یاخو قبیغه توکوب امانی نی مدشش بیر فقیرلوقی نه تو شورکی آشکارا دور
 و مو نینگ اوستیغه چین مهاجر لری شهر لر ده و خانکه کیچیک بازار و کنت لر ده جزانه
 دوکان لری آچیب خلق غه فایده بشرطی بیلان پول قرصن برور ایدی لر حکومت آلوان لری غه اوز کسب
 محصول لری نی تیکوز المکان خلق بو جزانه چی لر دین پول الیب آلوان لری برور ایدی لر و بولوقرصن نی
 بیکه قدرت ناپالمغان خلق نینگ اوی برور مال لری مذکور جزانه چی لر غه برور ایدی
 بوسورت بیلان خلق نینگ ثروتی مدشش صورتده بر باد بولما قده ایدی . اولقی استیلا دوریده
 چین مهاجر لری ، اوللا کلتور ملک و خلق نی چینلاشتورماق سیاستی غایت میان بیر صورت ده اجراء
 قیلندی اوللا چین حدودی غه یاقین بولغان قول بار کول دین تورپان و اور دچی غه چه جور بولغان اولکه
 لر ده چین لیغ لر نی برلاشتور ب خلق نینگ خلقاتی نی زور بیلان مذکور مهاجر لر غه الیب بر ملک خلق نی
 قلعج و تابیاق بیلان چینلاشتورماق و یا یور تی دین چیقارماق ده فعالیت کورساتتی و آرزو مانده قول تورپان
 و بار کول دین باشقه نفوسی آرزو لر نه یا غیر مسلم و مسلم (توتگان) چین لیغ لر نینگ یور تی بولوب قالدی
 قول تورپان و بار کول دکی نفوسی تولاشهر لر ده یوزده فرق نسبت ده تورک قایلیم چین لیغ لر اکثریت
 پیدا قیلدی و باشقه شهر لر ده هم چنین و چین مهاجر لری کونین کونلکه آشما قده ایدی

د تمام یورت لږده املای فی نور و حیلہ بیلان چینلا ستورماق تلبث لری یوقاریده نیلیغان و جبریلان جاری
بولماقده ایدی . سیرکچی عمومی انقلاب ده اولونلر داوش قلر دیلا دورغان فرق یوق نیلیب

د تولاراق اولونلر اولتورولوب قاجیب ذرعت یرلری دیلا بلانلر حیوان لری همه املای آسیده تقسیم
قیلینیب هرکیم مالک لیت حق غنه نییشنی و خلق نینگ بیرسیری نی قول قیلیب طمانه و اجوره بیر خدمت غه
سالماق اصولی بوزولوب اوشت قلر غام آزا دبولدی لری . و تجارت چین لیغ لرنینگ انحصار می حق قیپ

هر سرمایه دار آزا دانه تجارت قیماق حق غنه مالک بولدی . و جزانه چی لری یوق بولوب خلق نینگ حیات
ماوه لری بولغان ملک مال لری بر باد بولوش دین قوتولدی . دیورنده تولابولوب ملت نینگ موجودیتی
نی تهدید آنسکه بولغان چمن و چین مهاجر لری انقلاب نتیجه سیده قاجیب اولتورولوب آزقالدی لری

و چینلا شتاق تهلمک سی قطع سی صورتده بوق بولدی . لرنینگ بیلان هرکیم اوزملکی داوز فایده سی اچون
جدیت بیلان ایشلاب یورت آبا دبولدی و ثروت یورت املای سی نینگ یاخو قیده غالب خلق بای
بولدی و شرقی تورکستان چین اولکة سی بولوب کتک تهلمک سیدین قوتولوب نینه تورکستان لیت حالینده قالدی

و تورک بولغان املای چینلا شتاق و اسلام دینی دین ایرلیق ملاکتی دین قوتولوب جدیت لری قوتلاندى
معنوی فایده لری بودور که چین استیلاسی دوریده یورت ده دینی و ادبی و باشقه علم
لری یوق حساب ده بولوب کنکان ایدی . انقلاب بولور بولماس انقلابچی لرنینگ آن اول مهبت

برگان ایش لری باشقه اسلام یورت لری دین عالم لری کلتور مک و مکتب مدرسه لری تاسیس قیلیب علم نشر
قیلماق دین عبارت بولوب بخارا و فرغانه و افغانستان و هندوستان دین تولو عالم کلتور و ولدی
بو عالم لری اچسیدین کولای لیغ ملا عبد الله اخوند (کولابی آخوندوم) مکتب مدرسه لږده درس پردرگانی

نی ترتیب برکاتی و قوندوز لونغ قاری عبد الله قرآن تعلیمی نی تجوید قاعده لری بیلان تصحیح قیلغانی
د بیر تور کچه تجوید کتابی تالیف قیلغانی اوچون حاضر غه چر شهور و نجیشتی آت لری باقی دور
منه بصورت بیلان آزدت ده تمام دینی و فلسفی علم لږده و عربچه و فارسیچه و تور کچه ادبایت ده ماهر

تولو عالم لرنییشتی لری . یارکسند و کاشغر و غنن شهر لری قابل اعتبار علم مرکز لری بولدی

اینگرید میزنگ ده بیراوقوش یازیش سیلا دورغان کشتی تاسلیغی وک درجه ده جاهل لیتی قراغونلوقی غنه مبتلا
بولغان شرقی تورکستان ده تولا چونک عالم لر و نصیح شاعر لر تیار بولدی و آن یاقا بورت لرده اوقوش
یازیش رواج ناپتی . تورسون بگ باشقه چونک کولف لر نینگ اثر لری حاضر غنه چیه باقی دور ویریم
آغوند آغازه چه دک بیرنجه خاتون مدرس شاعر لر هم تیشکان ایدی و بارکند ایک و قراقاشلیغ و غنق
تاغی لیغ اوج ملا یازا غوند لر دک ملی شاعر لر پیدا بولغان ایدی و اثر لری خلق قویلمده بار دور
منه بولغیلا بولغان اصل مقصد بولغان استقلال نی نتیجه برمه لر مو استقلال دین مقصد بولغان
سعادت لر دین مهم بیر مو پنجه سی نینگ حاصل بولماقی غنه سبب بولدی

چین لیغ لر نینگ آنجی و اوچونجی سنیلا لری نینگ مدت لری اوزون بولغان اوچون ملت نینگ یوقا ییتی
اصلاحات و حاصل اتکان فایده لری نی یوقا ییتا لادی لر ، سنیلا لری دوام اتکان لغتیدر ده یینه
چین لیغ لر نینگ اولقی دین تهلمک لیگ راق اقدانات قیلا قلمی ده شک یوق ایدی . و اوچون
امالی اوچونجی چین سنیلا سی دین کین یینه بیر قیام و انقلاب غنه حرکت قیلا قده ایدی لر دولونونده هم چین
غنه خلاصنده بولغان بگ لر خلق نینگ حرکت لری غنه مراقبت قیلیب ممکن قدر چین حکومتی نینگ دوامی غنه
کوشش قیلمه لر مو بولر ایلگر یکی دین آرد هم نفوذ لری ضعیف بولغانی اوچون آنچه اهمیت یک ایاس ایدی لر
فقط چین عسکری نینگ تولا لیقی و قوتی سنیلا نی محافظه نمکده ایدی . و خلق چین قوتی نینگ ضعیفلا
شماق فرصتی غنه منتظر ایدی

شرقی تورکستان ده اوچونجی عمومی انقلاب

۱۲۷۸ هـ ده چین ده کی تا بیگ انقلابی یونین انقلابی مهند درجه ده قوانین چین امپراطوری نینگ شرقی
تورکستان غنه قراغونچ قوتی و فرصتی قالمادی . بوفرصت دین شرقی تورکستان امالی سی استفاده قیلیب
آرقه آرقه دین بش برجه انقلاب چقاودی لر

۱۰ . ایلی ویتیه سوا و لکه لریده ۱۲۷۹ هـ ده تراپنجی لر و تورنگان لر (مسلمان چین لیغ) بیرلا شیب
قایتیخ بیر انقلاب چقاودی لر و ایلی ده کی جاگنوگک باشلیق چین لیغ لر نی و تمام جنض لر نی قتل عام قیلدی لر

و استقلال اعلان اتنی لر

(۲) کو چاده ۱۲۸۰ هجده تورک لر دوتونگان لر بر لاشیب کو چانینگ چونگ دینی پیشو اسی بولغان راشد
الدین خان نینگ قیادتی آسینده قوپوب بیرسچہ اوروشش لر دین کین کو چاد آتسو و کورلاشهر لر سی فی
آکدی لر دین قراشهر و نورپان و اور وچی و قول و بار کول دیکه لر سی فی هم آلبیب چین حدودی غه چهره فی
اشغال اتنی لر

(۳) مذکور سیده ختن نینگ چونگ عالمی دینی پیشو اسی بولغان مفتی حبیب الد جیم نینگ ادغول لر سی
عبدالرحمن آخوند و ابراهیم خان لر نینگ قیادتی آسینده ختن امانی سی چین لیغ لر فی بیرسچہ محارب دین کین
مغلوب قلیب محاصره غه آکدیلر و بیرسچہ کون دین کین چین لیغ لر شهر و براغ و خزانہ فی تسلیم قلیب
حیات لر سی فی توقوز دی لر مفتی حبیب الد جیم فی خلق آق کیگزده اولتور غوزوب پادشا مفتی سلیمان
آزگا بیت قیلدی لر و آندین کین غربا گوما و شرقا کر یا و چرچن غه چهره فتح قلیب ختن حکومتی غه الحاق ایتلدی
(۴) مذکور سیده کا شغرا امانی سی صدیق باگ نینگ قیادتی آسینده قوپوب چین لیغ لر فی مغلوب قلیب کا شغرا
کهنه شهر و نیکی حصه و فصیح آباد شهر لر سی فی آکدی لر و چین لیغ لر فی نیکی شهر و بیلا و دوغان قلعه ده محاصره قیلر
(۵) مذکور سیده یار کند ده کی مسلح تونگان لر بولعموی انقلاب یچیده حیات لر سی فی محافظه انماک اوچون چین
لیغ لر دین آیر قلیب اولر نینگ حدودی غه جهاد اعلان اتنی لر بوجها و غه یار کند امانی سی غوما اشتراک
اتنی لر یار کند اتنی شهر نینگ جنوب تسمی نینگ الی سی (خان آسمان) نورادوغلان مرکز بولغانی اوچون چین
لیغ لر نینگ قوتی خیلی نولاییدی و بول اوچون ایکی بریم آی محاصره دین کین شهر فی هجوم سلیمان فتح قلیب
خان آسمان باشلیغ چین لیغ لر فی اولتور دیلر و پوسکام و قارغالیق شهر لر سی فی هم فتح قیلدی لر
و یار کند ده طریقت مرشدی بولغان عبدالرحمن حضرت فی پادشا تعیین قیلدی لر

منه بولفتاب لر مستقل صورتده بش نقطه ده قوزغالیق بش مستقل حکومت تشکیلده قرار لاشتی و بیر بری
غیر هیچ رابطه سی یوق و شریک معامی دین هم کاملاً خالی ایدی +
(۲۱ بخج خریطه غه قرا سونلر)

بولش مستقل انقلاب نینگ تفصیلاتی و عاقبت لری

بول انقلاب لزام معناسی بیلان بیریری دین آیریم بولوب هر منطقه ده کی انقلاب چی لر اور لری فتح قیغان اولکله لریده استقلال اعلان قیلیشیرتی تورکستان ده بولش مستقل ملی حکومت قورغانلری بیریری لری بیلان صمیمی بیر اتحاد و وجودنه کلنورامگان یک لری نینگ سببی بول انقلاب لرنینگ باشلانان صورت لری و حربی قوت لری انقلاب لری دین مقصد لری و انقلاب آرا لاشقان غرض لر و اداره تشکیلات لری بیریری لری غه توغرا کلنگان نینگ لری ایدی . بنا علیه بولش انقلاب نینگ باشلانان صورت لری و انقلاب غه باعث بولغان مقصد و غایه لر و انقلاب غه آرا لاشقان اجتماعی غرض لر و اداره تشکیلاتی و هر بیر لاشقان تبلیغی نینگ شخصیت لری و مسلک لری خصوصیه کی صحیح معلومات تی باشقه باشقه فصل لر ده بیان قیلامیز و هر فصل نینگ آخریده او فصل ده بیان قیلینیغان انقلاب انقلابی لرنینگ عاقبتی تی ذکر قیلامیز

ایلی و نینه سوده سوافتلاری

ایلی و نینه سوده سرتی تورکستان نینگ همه اولکله لر دین کوچوب کلیب یولاشکان تورک (ترانچی) لر دین دین کوچورولوب یولاشتورولگان خیفن لر دینه چین دین سورگون صورتی بیلان هیدالیب چنقار بیغان توغکان لر دین بجات بولغان اوج غرض خلق بار ایدی . بولر نینگ اچیدین تقریباً یوزده تهمیش مقداری ترانچی و اون مقداری توغکان دباقی سی خیفن و چین لیغ ایدی . خیفن لر کنگر و متیازه غه مالک و چین غه غایت درجده خلاص لیغ بولوب حکومت بولر غه تولانا غه قیور ایدی و همه سی مستح ایدی یعنی بولر حکومت نینگ ملکی عسکری ایدی ، ترانچی لر تورک و مسلمان بولغان لری اوچون چین لیغ لر بولر نی بیر خنده نگار قیلمیده کورمکه هر قسم غیر لبق و ظلم بولر نینگ باشی غه ایدی ، توغکان لر اگرچه چین لیغ بولسه لر مو مسلمان بولغانلری اوچون خصوصاً بولر عصیان سببی دین چین دین هیدالیب ایلی و نینه سوده خیفن لرنینگ مراقبتی آستیده یاشايدورغان بولغانلری اوچون بولر هم هر قسم تحقیر و ظلم غه معرض ایدی لر

و بواغندین او اولکه کرده کی توکان لر چین و خیفن فی دشمن تو تواقده تراپنجی لر نه شرک اییدی لر و بولایکی
 عنصه تقریر نابورده سکسن نسبت ده اکثریت نه مالک اییدی لر ۱۲۷۹ هـ ۱۸۶۱ م ده ایلی یتیه سوده
 کی تراپنجی و توکان لر بیر لایشب انقلاب باشلا دیله اولده تاغ آلاش مستحکم بریده غیر منظم حیه چی
 صورنده بهور قلیب ایرلرده چین لیغ عسکر لر یی فی باسقون صورتی بیلان یوق ایتمک اولر نینگ تولایرا
 غلری فی قلعنه کلک تورگان دین کین شهر لر نه هجوم قلیغای توردی لر و تقریرا بیر تیل محاربه و دم قلیب اخیرا
 انقلاب چی لر قطع صورنده غالب بولوب جانگوک لوق مرکزی بولغان چفن شهر یی فی اشغال اتخی لر
 و جانگوک باشلیغ تمام چین لیغ لر نی و تمام چفن لر نی قتل عام قلیدی لر و چفن شهر یی فی ویران قلیدی
 لر و خرابی ها ضرره هم کوره و غولجه کاسیده بار دور . بالکوز چفن شهر یی ده سکسن مینک چفن و چین
 لیغ اولک تور و لگانی روایت قیلینا دور . لونیگ بیلان تمام ایلی یتیه سو فتح بولوب انقلابچی لر مستقل
 بولدی لر . ایلی یتیه سو انقلابچی لر یی چین لیغ لر نینگ قوتی همه دین تولاراق بولغان و هم عمومی والی
 یقین مرکزی بولغان بولولکه کرده غایت حسنی بیر صورنده سو قیقت حاصل قلیغ لر یی فی اعتبار نه اساق باشقه
 انقلابچی لر دین بولر نینگ اهمیت زیاده دور . لیکن بول انقلاب هیچ تاریخیده بیر پیری بیلان ایملغان
 ایکی عنصر (تورک توکان) نینگ مشترک مساعی لر یی بیلان وجود نه کلگانی اوچون او اهمیت لر یی در دش
 توکان گان زمان و غلی اختلاف حقیقیت ضایع بولدی — ییانی بودور که — فتح قلماعن دین کین
 توکان لر انصاف سیر لوق قلیب چین لیغ لر دین الیفان حساب سیر اولجه لر فی غاص اولر یی غیبه آفاق نه
 نسبت قلیدی لر و هم تراپنجی لر نینگ اصلی لوق سیر بیز توکان فی حکمدار یقین نه تعیین قلیدی لر و حکومت
 طرز یی اداره تشکیلاتی فی کلا چین صولی نه مطابق تشکیل قلیدی لر . ویمک که توکان لر یی بورت نینگ
 اصلی ایگه لر یی و ملحق اکثریت نه ملک انقلاب فی چقاریب ایننگ اصلی ایگه لر یی بولغان تراپنجی لر یی هر حق دین
 ناشقاری قویماق و یوردت فی تورک بورتی قلمایینه چین مستحکم سی قلیاق فی خواهادیلر . تراپنجی لر بو
 انصاف سیر لوق قلماییده ر ذالت نه اصلی بولمای یوردت سیر نینگ انقلاب فی سیر چقادیق و اکثریت
 بیزده دور بناء علیه حکمدار بیز دین اولجه غیمنت لر بیز نینگ حقیقیت حکومت تشکیلاتی فی چین چه قلمای اسلام

صولی نه مطابق قیلا میر و نونگان لر نه قلیغان خدمت لری نه توشلوق مکافات و منتیاز بیر میر دیکان
 دوا بیلان نونگان لر دین آیریلیب اوز آر لر دین بیر کشتی نی خان تعیین قلیب اسلام صولی و نورک و حیاتی نه
 مطابق حکومت تشکیل قلیدی لر . مننه بوضورت بیلان بواکی عنصر آرسیده اوزون مدت قانیغ مجالد لر
 بولوب هر اکی عنصر ضعیفلا شیب خیر اغولجه لاینتی نونگان لر قلیبده و آباغ ایلی دینه سولایت لری تراپخی
 لر قلیبده قرار یاپتی . و بولر خلاف نتیجه سیده بولر ییج یرنی فتح قیلامادی لر اجبراً ۱۲۸۸هـ
 ده یعقوب بگ غولجه نه بجو قلیب و برده کی نونگان لر نینگ حاکمیتی استبداد قانغان تراپخی لر نینگ بر دمی
 بیلان نونگان لر نی مغلوب قلیب غولجه نی آلدی . اما آباغ ایلی دینه سوده کی تراپخی حکومتی یعقوب بگ نه
 رسا اطاعت قلیب بیر صت داریات بر مک نی گردنی نه العیب نینگ بیلان مصاحبه قلیدی لر

و ۱۲۸۸هـ ده غولجه نه نینه نونگان لر استیلا قلیدی و تراپخی حکومتی مستقل بولدی و کین لر ده غولجه هم تراپخی
 حکومتی نه تابع بولدی و بوضورت بیلان استقلال لری نی محافظه قلیب ۱۲۹۴هـ دین کین چین سکر لری نی
 موقتیت بیلان مدافعه قلیدی لر و ۱۲۹۷هـ ایلی دینه سوغه روس استیلا قلیب ملی تراپخی استقلال

یقیلدی

کوچا نشتلانی

۱۲۸۰هـ ده کوچا ده بیر موخنجه صیل زاده لر بیر مخفی تشکیلات پیدا قیلدی لر و بولر صیل زاده لر توغوسو
 قیتبور خان نینگ بیانیده ذکر ی اوزکان مولانا ارشد الدین نینگ اولادی بولوب کوچا نینگ طرغیت
 مرشد لری نینگ خاندانی دین ایری لر . و کوچا ده نونگان دین بیر خنجه منینگ دیلوک مهابر لر
 بار ایردی و بونونگان لر چین حکومتی نه وفادار یلق کورسا کان مسلح آدم لر ایردی و بیر طرفین یوقاریلقی طرغیت
 مرشد لری نه مرید ایردی لر . مننه بولر ناست بیلان بیراغ سیر تشکیلات چی لر نونگان لر نی
 آهسته آهسته اوز طرف لری نه تارتی لر و بیر کیچه ده مذکور تورک لر و نونگان لر شهر اجمیده کی
 چین موضع لری نه بجو قلیب چین قلعه سیدین باشقه همه یرنی اشغال قلیب چین منبع لر نی محصره
 قیلدی لر . ابرته سی همه مجاهد لر اتفاق قلیب ان چونگ مرشد لری بولغان ارشد الدین خان

خواجه فی آق کیگزده اولتور غوزوب آراگ بیعت قلیب خان اعلان اتتی لر دغان خوجه منوانی فی بردی لر
 بو ذات تمام عمرده خلوت نشین لیت و طرقت پیری لیت بیلان یا شانان و سیاست و مسکر لیک با بیستی
 دین اوزاق ساده کوکل لوک و تجربه سیر سیر کشتی ایدی . فقط ایننگ اینده چونگ بولوب خلق آرا سیده کی اعتبار
 فی نظر غه آلیب انی خان تعیین اتتی لر . و بولایش کو چا جابدلری نینگ بیرنجی خطا لری ایدی . بو
 بیعت مراسمی توگا گاندین کین مجا بدلر چین قلعه سی غه هجوم قیغالی باشلا دیلر و بیر نسخه قانا اوروشلر
 بولوب اخیرا مجا بدلر هجوم بیلان قلعه فی اشتغال قلیب چین لیغ لر نی لوق اتتی لر . کو چا و اطرافنی
 فتح بولغان دین کین خان خوجه اینی سی جمال الدین خوجه فی بیر نسخه مینگ مسکر بیلان آق سوغه بوللا دی جمال الدین
 خوجه بای و آق سوغه اوچتور پان شهر لری فی فتح قیلدی . دینه خان خوجه برادر زاده سی اسحاق خوجه
 فی ایک مینگ بش یوز کشتی ایک سیر قوت بیلان شرقی طرفی غه یولاب کورلا و قرا شهر فی فتح قیماق غه
 امر اتتی . اسحاق خوجه باره نسخه قرا شهر و یریم (لوپ) اوکله لیدین تولا چین لیغ لر کورلا شهر فی
 یغیلیب بش مینگ دین تولا راق قوت تولا خان ایدی لر . اسحاق خوجه دهمن نینگ قوتی نینگ تولا لیغی
 دیرا غلری نینگ کمل لیک و اوز مسکر لری نینگ آرا لیغی دیرا غلری نینگ ناقص لیتی غه قرا می کورلا غه هجوم
 قلیب چین لیغ لر فی محاصره استیغله آدی و بولاشاده بوگو ونگی حصار کورلا طرفیدین ای اوج مینگ قدر
 مجا بدلر اسحاق خوجه نینگ یاد می غه کدی لر . و یریم (لوپ) دین اسلام خلفه نینگ قیادتی استیده
 بینه یوز مسلح آچی لر کلیب قوشولدی . بو نینگ بیلان اسحاق خوجه نینگ قوتی آکته مینگ یا قیقین
 بولوب کورلانی قایتع می صره و هجوم لر نتیجه سیده آدی . و بو موقعیت دین کین هر طرف دین کلیب
 قوشولغان مجا بدلر بیلان تقریبا اکشتی ایک قوت تولا ب قرا شهر غه یوروش قیلدی قرا شهرده
 چین قوتی بش آکته مینگ دین آشتوق بولوب توپ لری خیلی تولا ایدی و بو نینگ او نتیجه قرا شهر دریا یی
 غایت چونگ بیر مانع ایدی . اسحاق خوجه دیرا بولنی غه باریب چین لیغ لر بیلان اوق آتیشیب بیر نسخه
 کون دریا دین اوکله کوشش قیلدی لیکن دریا نینگ د طرفیدین چین لیغ لر قایتع و رافعه قیغالی اوجون
 دریا دین مسکر آکوز مک مکانی فی تا پالمادی . و بو مشکلات نینگ او نتیجه قرا شهر غه اور وچمی تور پان

طرفیدین آرقه آرقه دین یاردم قوت لری کلکده بولغانی آنکلاندی ، اسحاق خوجه بوضعیت نینگ گانه
 چاره سی قراشهر نینگ شرقی عنده اوزمک اور و چمی قراشهر نینگ اسی فی اوزمک قراشهر غه آرقه دین هجوم
 قیماق ایگانیکی غه تو توب بیر مینک مقدار حتی مسلیتی قی عسکر فی قراشهر در یاسی بوسیده قیوب لری قایان
 تمام قوت لری سلان آرقه غه یانیب باغراش کول نینگ غربی و جنوبی و شرقی قایان سی سلان آکنه کون یول یورد
 قراشهر نینگ قرق میل شرقی ده کی اوشاق تال قصبه سی غه یاقینلاشتی و اور و چمی دین قراشهر غه
 یاردم اوچون بولالغان اکشی ایک چین لیغ و قالماق دین مرکب بیر قوت نینگ اوشاق تال ده غافل
 حالده بار یغی دین خبر آلدی و اسحاق خوجه بوضعیت نینگ اوشاق تالده موت باشتون قیلیب بیر نجه پست
 اور و ش دین کین دشمن فی میان مغلوب اتتی و چین لیغ باشتو ماندان اولموز ولدی و ایننگ تمام دفتر و کتوب
 لری اسحاق خوجه نینگ قویغده وشتی و دشمن لر نینگ تولا راتی اولموز و لوب قیچ دین آشتا نلری غایت
 پر اکنده حالده قراشهر غه قاییتی و دشمن نینگ تمام یراع و جخانه و لوازم لری مجاهد لر غه ایلجه وشتی
 باشتو ماندان نینگ یانچو فی دین چقیغان بیر مکتوب ده اور و چمی دین کلکده بولغان اوج لوتت پارچه یاردم
 عسکر لری نینگ هر بیر پارچه سی نینگ معتمداری و اوشاق قتل غه توش دوغان کون لری تفصیل سلان
 یاز لیغان ایگان بونی اسحاق خوجه سلیم در حال بیر معتمداری فی اوشاق تال و قیوب و بیر معتمداری فی
 اوزی الیب قراقریز لیجیه سی نینگ ایک طرفیده کی تالغ نینگ هر ریده بوقموز مال لر قینین قیلیب کیلا
 دوغان یاردم قوت لری غه منظر نور دی و ککک نجه سی فی اوق غه تو توب آرا غه الیب یوق اتتی لودت بش
 کون یحسیده بویاردم قوت لری فی قالماق یوق اتیب تولا یراع و محلات و باشقه اولجه لر فی قوله تو سوز دی
 و نینگ سلان اسحاق خوجه اور و چمی طرفیدین دشمن کلکیدین خاطر جمع بولوب قراشهر طرفی غه
 یورد وشت قیلدی . قراشهر ده کی چین لیغ لر اوشاق تال نینگ ۱۰ میل غربی ده کی چوقرا آلیغ کنت
 ده تولا قوت تو لوب استحکام قیلیب تورا غات ابدی لر . اسحاق خوجه چوقور غه کلیمک محاربه باشلاندی
 بوشمن نینگ تو لیمک توپ لری و سلیتق لری مجاهد لر غه تولا زبان بردی و بیر مینک کشتی شهید بولدی
 و عسکر لر مغلوب بولوب آرقه غه قاچغانی باشلا دیلر و بومالده اسحاق خوجه نینگ امری سلان یوز آلیغ

ہجوم چھی بیر لوی آت تو لب دشمن نینگ تو پچا نہ سی غہ ہجوم قلیب اولگانی اولوب آشتانی اوزی فی
 تو پچا نہ غہ تیکوزوب تو پچی لونی قلیج غہ تو لب بیر طرفین آرا بہ لر غہ لویکانگان مہلینق دار و لری غہ اوت
 یا قحاق غہ موفق بولدی لر دلو نینگ بیلان بدشس بیر انفاق بولوب تمام اوق دارد و بیر نخچہ تو پ تو پچی لری
 بیلان ہوا غہ اچور و لدی دلو سبب دین دشمن لر غہ نہایت میان بیر اضطراب پیدا بولدی دلو حال فی قاتچالی
 توغان اسلام مسکر لری کوروب ہمہ سی بیر لوی دشمن نینگ اوستیغہ ہجوم اتتی لر و چین لیغ لر
 غایت میان فلاکت یک صورتہ مغلوب بولوب قرا شہر طرفیغہ قاتچالی تورودی لر و تمام تو پ آت و تیرہ
 و آرا بہ لری مجاہد لر غہ دلجہ لوشتی و اسحاق خوجہ تو حتما سیدین دشمن فی تو غلا غا پچہ قرا شہر
 غہ کیریش ہرنی محاصرہ آستیغہ آلدی دلو کولغہ چہ کوچا دین و طرف دین بیر نخچہ مینگ یاد م قونی
 کلب قرا شہر دریایی نینگ بوسیدہ تو حتاب توغان ایدی اسحاق خوجہ نینگ امری بیلان اولر ہم قرا
 شہر غہ کیردی لر اسحاق خوجہ اون ایک کون محاصرہ دین کین شہر نینگ ایشیک لری غہ اوت
 تو لب و سول دین بیر نخچہ لری قلیب شہر غہ ہجوم قیلدی چین لیغ لر نینگ تولا لاتی فی اولموز و ب لہی سی
 فی اسیر قیلدی قرا شہر دین مجاہد لر قونی غہ توشکان اولجہ لر نینگ تولا لیتی و مہیتی فی موسی خود نیا خ
 امنیہ سی دہ اوزون بایں قیلا دور قرا شہر نینگ حربی موقعیتی شر تی تو کستان دہ مثل سیر نہم
 دور اسحاق خوجہ نینگ لور فی فتح قلیغ فی تورپان داور و چچی فی تولا آسانلا شتور ماق دین
 بمارت ایدی واقعہ اسحاق خوجہ تورپان داور و چچی فی قرا شہر محار بہ لری نینگ نصفی چہ رحمت
 کورمای فتح قیلدی کیخچی بلی یعنی ۱۲۸۱ھ اسحاق خوجہ تولا بیر قوت بیلان شرق غہ لور و ش قلیب
 تورپان دلاستی فی اہالی نینگ یار دی بیلان اسان فتح قیلدی . موزین کین نوبت اہالی سی نینگ
 اکثریتی چین لیغ بولغان اور و چچی دلا بیتی غہ کلدی اسحاق خوجہ اور و چچی فی تقریباً ایک آئی محاصرہ
 قلیب فتح قیلدی آبدین کین گوچینگ جیسا و قونوبی و مناس و شیخو شہر لری فی تولا
 شد نلیک اور و ش لر دین کین فتح قیلدی دلو شہر لر فی فتح قیما قندہ مذکور شہر لر و
 کی تو نگان لر اسحاق خوجہ غہ تولا یار دم قیلدی لر بو اوجون اسحاق خوجہ اور و چچی دلاستی غہ

تو ننگان لر نینگ چونگ ملاسی یوسف لور یخانی دالی قلیبی مذکور شهر لر نینگ تولار اقی نه تولگان دین
 حاکم لر تعین قیلدی و عسکره منصبدار لری قویدی . بولورت لر فتح بولغان دین کین چین حددی
 ده کی غایت مهم اکی تورک شهر ی بولغان قول د بار کول فی فتح قیماق اوچون اسحاق خوجیه عسکری
 فی اکی غه آیریپ بیر فرقه سی فی بار کول غه یوللاب ینه بیر فرقه سی بیلان اوزی قول غه یوردش
 قیلدی بار کول فی بیر خچه کون محاصره دین کین فتح قیلدی اما قول نینگ یگی شهر ی
 (چین قلعه سی) دین باشقه تمام شهر قصبه کنت لری فی فتح قیلیپ گانسو حددی نه چه همه فی اشغال
 قیلدی لیکن یگی شهر ده چین لیغ لر نینگ یراع داوروق لری تولاد و عدد لری هم چیلی
 تولاییدی و سیل اطراف ده کی استحکام لری بک قوتلیک ایدی بواچون یگی شهر نینگ محاصره سی
 اوزون غه تارتتی و ینه ظاهر صورتده اسحاق خوجیه غه اطاعت کورساتیب تورغان قول چینگانگ
 نینگ سمتن لر نه مخفی صورتده مهم یار دم قلیب اولر نه قوت بیریب تورغانی روایت قیلینا دور
 الحاصل قول یگی شهر هنوز فتح بولما ی تورغان حالده اسحاق خوجیه فی کوچا غه پیچتیر لیدی و قولوب
 یا لغان عسکر لری فتح قیلا ملاسی اخیرا چینگانگ نینگ یار دی بیلان قول ینه چین قولی غه توشتی
 بیانی تو بنده کیلا دور کور و لور که کوچا مجاهد لری شرقی تورکستان
 نینگ غربی دین تا شرق حددی نه چه چوز و لغان اوترا قسسی نینگ همه سی فی فتح قلیب باشقه
 اتقلاچی لر دین کوچا حکومتی نینگ مملکتی و هم عسکری قوتی زیاده بولدی و بولسا بیلان همه دین بولنیک
 ایمیستی خیلی زیاده ایدی و هر کیم نینگ قناعتی چه تمام شرقی تورکستان مجاهد لری کوچا حکومتی نینگ
 بایر اقی استینده بیر لاشکمه و پنج شبه قلییناس ایدی لیکن کوچا حکومتی نینگ مغرورانه سیاسی
 خطا لری بوقاعت نینگ تر لوسی فی نتیجه بیریب غایت فاجعه لیک عاقبت فی میدان غه حقیر دی
 — بیانی بودور که ۱۲۸۱ ده خان خوجه کاغزو یا کست و ختن مجاهد لری غه پیچ بیر
 قیده و شرط سیز کوچا حکومتی غه اطاعت قیماق و تمام یراع و خزانه لر فی تسلیم قیماق غه هر قلیب
 و بولر غه بولون المگان لغتیر ده اولر نینگ اوست لری غه عسکر ایاریب جزا یرک تندی

خبر آنکامندی جمال الدین خوجه بوفرغانه عسکری نینگ آریقتی فی تحقیق قیلماسیدن قورقوب کا شغری بونسا
کو چاغنه یانیب کنتی دارق دین لاصیدین بگ کیریش شهرنی قولیغه آلدی و کین فرغانه لیغ له شغال قیلیدی
— بیانی توجده کیلا دور — خان خوجه در حال نیه جمال الدین خوجه و حامد الدین خوجه
له فی اون مینگ دین تولاراق عسکر سلیمان توغرا یارکند غه یوللادی دیارکندنی آغانیدین کین کا شغری
وختن فی آماقنه امراتتی . جمال الدین خوجه یارکند غه کلگوچیه کا شغریه کی فرغانه لیغ له نینگ
عسکر باشی سبی یعقوب بگ تورق بونکشی ایک بیروقت سلیمان یارکند غه کلپب شهرنی آماق اوچون
جیلده ایشلا تکلده و شهر تارینده تورماقده ایدی . جمال الدین خوجه بیرعت دار عسکری فی
کا شغریه دوی غه یوللا ب تولاراق قوتی سلیمان یارکند غه یاقینلاشتی یعقوب بگ بونی انگلاب
در حال یارکند حکومتی سلیمان مصاحبه قیلیب کا شغریه یانیب کنتی . بیر روایت غه کوره یارکند حکومتی
فرغانه لیغ له دین یار دم طلب قیلیب کنتی ایبارگان اوچون یعقوب بگ یارکند غه کلگان و جمال الدین خوجه
کا شغریه عسکر یوللاغان اوچون یعقوب بگ یانماق غه مجبور بولغان امیش دور و جمال الدین خوجه بو
روایت فی بهانه قیلیب عبدالرحمن حضرت فی اسیر قیلیش دور لیکن او وقتده کی واقعه بولس
موسی آخوند یعقوب بگ نینگ یارکند غه استیلا مقصدی سلیمان اوریچیه کلگان دیدور و جمال الدین
خوجه یارکند غه کلپب بعضی توگنار و نیاز بگ ک منافق بگ له نینگ یاردمی سلیمان شهرنی آلدی و
یارکند حکمداری عبدالرحمن حضرت فی ادخل لری سلیمان سیر قیلیب کو چاغنه یوللادی لیکن یارکند
توگنار لری نینگ شفاعتی سلیمان بولیدین یاندور و یارکند غه اخرا م صورتی سلیمان نظر بنده قیلیدی
یارکند بصورت سلیمان کو چا حکومتی غه تابع بولغانیدین کین جمال الدین خوجه ایلگری چین خدمت سیده
بولغان بیر بگ نینگ قیادتی استیده ... عسکر فی ختن غه یوللادی دبو عسکر نینگ تولاراق
کو چا یارکند توگنار لری دین ایدی . حاجی پادشاه بوجهرنی انگلاب اوغلی هم وزیر لری صدر
الصدر عبدالرحمن پاشا فی تولاراق عسکر سلیمان ختن شهرنی نینگ ۴۴ میل غریبده کی پالمه
قصبه سیه غه یوللادی و ایدیده تغیر بابا سیر کچه کوندوز قاتیغ اوروش بولدی و عبدالرحمن پاشا شهید

بولدی لیکن بو ذات نینگ شہید بولماقی بیلان ختن عسکری پراکندہ بولماقده یوق انتقام حس لری زیاده
بولوب شدتیک هجوم لربیلان تو ننگان لرنینگ تولاسی نی یوق ای تب کوچا عسکری نی مدہش صورتدہ مغلوب
قیلیدی لرو قوغلاب گوما دین اذکونوب سیداب چیقار دیلر . بوصورت بیلان ختن غدیورگان کوچا عسکری
نینگ لصفی دین تولارانی ضالع بولوب اشتقاقی غایت پراکندہ حالده یارکستندہ بانیب بولدی
بولوب نہریت دین کین جمال الدین خوجہ نینگ کا شغرنہ یوروش قلیا دورغان غیرتی کاما سیندی
خان خوجہ بولوب نہریت دین دیننی لری جمال الدین و حمد الدین خوجہ و با شغہ بایندہ کی آدم لری نینگ لیاقت
سیر و غیرت سیر لیکیدین تولانچہ بولدی و بپر طرفین کا شغردہ کی فرغانہ یک لرنینگ کونین کونگہ تولانمکدہ
بولغانیدین قورقوب کنتی بولوا چون کوچا حکومتی نینگ بیرسخی قہرمان اسحاق خوجہ نی قبول دین
چیچقیردی اسحاق خوجہ قبول نیگ شہرنی فتح قیلما ی کوچا غہ یامناق قول نی چین لیغ غہ تسلیم
اتمک دور بولوب صورت دہ بولون یورت چین تہدیدی غہ معروض بولادور و فرغانہ یک لرو ختن یک
لر کوچا حکومتی نینگ تابعی غہ تعرض قیلایدور بنا و علیہ من قول نیگ شہرنی فتح قیلما ی یا نمانین حقیقت
نی عرض قیلیم موخان خوجہ ایننگ بولموقول سوزی نی قبول اتما ی نینہ قطع امر بولدی اسحاق خوجہ
جھوڑا قول دہ بیرمعت دار عسکر بیلان ایسی سی نی قبولوب کوچا غہ کلدی اسحاق خوجہ تقریباً ۱۰۰۰۰
کنتی یک بیرقوت بیلان کا شغرنہ یوروش قیلیدی بوجہر نی کا شغردہ حکمدار بولغان بزرگ خان
نورہ انگلاب کا شغرنی بولنا تب فرغانہ غہ قاچاق غہ تیار بولدی لیکن عسکر باشی سی یعقوب بگ اسحاق خوجہ
بیلان اوروشناق و مغلوب بولغان لقت دیردہ قاچاق غہ قرار بیریب ۲۰۰۰ کنتی دین عمارت بولغان
تمام قوتی نی الیک کا شغرنینگ ۳۷ میل شترتی دہ کی خان اینق قصبہ سیغہ باریب محاربه غہ تیار لاندی
واویردہ قاتلیغ محاربه بولوب آخام دہ فرغانہ لیغ لرمغلوب بولوب قاچیمہ یعقوب بگ اوترا بولدہ
بیرمعت دار عسکری نی توپلاب کچہ دہ داخل و خلایان کوچا عسکری نینگ دستبغہ باستون قیلیدی بولوشو
متوت باستون نتیجہ سیدہ کوچا عسکری دین بیرسچہ مینگی اولوب اسیر بولوب ضالع بولدی و اشتقاقی
پراکندہ حالده قاچیتی اسحاق خوجہ عسکری فی جمع قیلما ی مرا لباشی غہ یامناق غہ جھوڑا بولدی

وادبرده هم تورالمای کو چا غمگنتی ،
 بوخان ایلین محاربه سیده کی هنرمیت کو چا حکومتی نینگ
 سینتی فی کا ملا بوق اتتی ویا کسند انقلابی لری کو چا حکومتی نینگ نامور و عسکر لری فی هیداب چتیارب
 عبدالرحمن حضرت فی مینه پادشاه اعلان قلیب مستقل بولدی لر
 خان ایلین محاربه سی دین کین کو چا حکومتی
 نینگ فلاکت غم یوز کلنور گانی باشلانا دور
 اسحاق خوجه ایلگری کی فتوحاتی سیلان شرقی تو کرسن
 و مثل سیر قهرمانین سیلان شهرت تاپیب بولوز دین آرا کا حاصل بولغان عزت و عمومی ملت نینگ محبت
 اختراعی غم جان خوجه نینگ اینی لری دا و غول لری حسد قیلور ای دی روانی مرثیه سیدین یقینماق او چون در صت
 غم نظر ای دی لر
 خان ایلین هنرمیتی دین کین مذکور حاسد لر فرصت تاپیب ایننگ حقیقه هر قسم
 بهتان افزا لر فی پید اقبلیب خان خوجه غم انگلانی باشلادیلر و بسا ده کو نکل لوک آدم بو حاسد لر نینگ
 یا لغان نور لری غم پلوتب اسحاق خوجه فی کا ملا ایش دین چتیارب کو چا دین بر اقل شتور و آق سوده توختا
 قویدی
 بیچاره اسحاق خوجه بو پنجه اولوغ خدمت لر دین کین آق سوباق سینه بیر کنت و غمیا نه حیات
 یکجور ملک مصافحتی غم توشتی و بونینگ اوستیمه هر وقت حاسد لری طرفیدین جان قورقونچی هم بار ای دی
 اسحاق خوجه نینگ بو حال غم توشر کانی فی کا شغور و مادی یعقوب بگ انگلاب کو چا حکومتی فی بو
 یگانه قهرمان دلایلی آدمی دین طلعی صورتده آبرمیاق نینگ فرصتی کلگانی فی سیدی و در حال مخفی صورتده آدم و
 مکتوب یابارب اسحاق خوجه کا شغور غم کلک غم تکلیف اتتی و فوق العاده اضطراب و بولغان اسحاق خوجه جان
 سا قلاماق امیدی سیلان تو تکلیف فی قبول انیب آفسودین فاجیه کا شغور غم بار دی یعقوب بگ
 انگلا تولا اشرام قلیب کا شغورده حیللی مانع و محاشس بیریب توختا تب تویدی اسحاق خوجه نینگ بو حال
 نه تو شوب ملت و وطن خدمتی غم قادر بولا ملاید و غان حال غم کلکی غم باعث بولغان حاسد لری
 جمال الدین خوجه و حامد الدین خوجه و باشقه لری اسحاق خوجه نینگ یلغان ایش لر دین یوزده بیر فی قیلا
 ملاید و غان لیاقت سیر و عیش پرست و غافل و قورقونچاق آدم لر ای دی
 بو کشتی لر دایما راحت فی خوشلانی
 لری مستقبل او چون فعالیت فی ترک انگان لری سبی دین کا شغور ویا کسند و ختن فی کو چا حکومتی غم تابع
 یقینماق ایکی فی زایل بولوب بلکه او طرف لر دین کو چا غم تعرض واقع بولماق دین قورقماق غم باشلادیلر

مہذبہ امداد فوجی فی تیارہ لافذہ کوشش اتمگانیک لری کوردملکدہ ایدی الحاصل بوضورت
بیلان کوچا حکومتی نینگ ایلگر کی عسکری معنوی فوت و پستی یوفی ولدی و توراپان نینگ او طرفیہ کی
اور دمجی لایتی دہ نونکا مہر متقل ولدی لہ و قول فی چین لیغ لہ اشغال قبیلیہ و پردہ بخشی بیرسوق
الجیش مرکزی تاسیس قیدی لہ و اسحاق خوجہ نینگ اینی سی ہم قول دین یا نبی کدی

کو چا محب ہد لری نینگ عاقبتی

کوچا حکومتی کو ندین کو نگہ دارہ سیرلین نتیجہ سیدہ اوزار پچیدین ضعیف یق نہ تو شککہ ہولو پ یعقوب
 بگ نینگ بایندہ کیلا دورغان وجہ بیلان یعقوب بگ کوچا نہ یوروشن قیلدی وقوف وحیلہ بیلان کوچا
 فی آلدی ورشد الدین خان خوجہ بیرنچہ چونگ اغول لری بیلان کوچا دہ شہید بولدی وباشقہ ایسی لری
 فی حکومت ادم لری فی اسیر قیلیدیا کیند وکا شعرغہ یباریب دیر لردہ بویس پارہ لری مینگ بہر فین ظلم
 لری بیلان شہید اتنی منہ بوصورت بیلان کوچا حکومتی یق قیلید کور لاندہ چہ یعقوب بگ استیلا
 اتنی وتوریان وفراتشہر اولک لری غہ اور وچی توکان لری استیلا قیلدی

کوچا حکومتی نینگ بايىتى و باشقىچە خاجا لىر بىلەن بىرلا شىمالىي نىنگ سىرى
 كوچا حكومتى نىنگ سىكدارى بولغاندا شىمالىي خان خوجە ئىقبالىيەن ئىلگىرى كوچا دە چوڭ طرەققىي
 مىشەن ئىدى و كوچا و طرەقىي دەكى تۈرك و تۈنگان لىر بوزات غەرىب دىن ئىختىس ئىدى لىر بولماست
 بىلەن شىمالىي خان خوجە تۈنگان لىر نىنگ جىيەن بولوب مى ئىقبالىيەت بىلەن ئىككى نى ملاحظە قىلماي
 باغوز اولىر نىنگ سىلما ئىقتى نى ملاحظە قىلىپ اولىر نىنگ قول لىر بىدەكى بىر ئىلە دىن سىلما دە قىلماق اوچون
 اولىر بىلەن بىرلا شىكان ئىدى بولۇپ ئىقبالىيەت لىر بىدە مىسلىق قوت باغوز تۈنگان لىر ئىدى
 كىيىن چە سىكدارى قوت نىنگ كىشىنى نى تۈرك لىر تىكىل قىلىپ موبىنە خاھى سىكدارى دىن چە مىكى ايش لىر غەنى
 خوجە تۈنگان لىر نى تۈرك لىر تىكىل قىلىپ موبىنە خاھى سىكدارى دىن چە مىكى ايش لىر غەنى

اینگریده چین غده خدمت قلیب عمومی خلق نینگ لغزقی سلیمان تونولغان بگ لر نینگ مناققه اطاعتی فی
 قبول اتیب اولر غه چونک منصب لر نی بردی و عسکری و ملکی اداره ایش لر ی نینگ هم لر ی تونگان و
 کهنر بگ لر نینگ قولیده بولوب تمام اداره و اجرات چین اصولی غنر مطابق ایدی و اسلام و نور کلوک
 روحانی فی لغز تلامذ و رادو غان استبداد غه بمنجی ایدی و منتظم بیر قانون بو حکومت ده یوق ایدی
 رشید الدین خان خوجه سیاسی بیر آدم ایما س ساده کوکل لوک و تجربه سیز بیانات ایدی هر سو
 ز غه در حال ایشا نور ایدی و فکری دین یا مانی ایشا نور ایدی و اور دسی نینگ تاشیده کی ایشا نور دین
 خبر سیز ایدی و تمام ایشا لر فی اینی لر ی و او غول لر ی و اولر نینگ مشا ور لر ی بولغان تونگان و بگ
 لر اوز خستیار لر ی سلیمان اجرا قبولر ایدی لر ، انقلاب نینگ اولقی میل لیده تمام شرقی تورکستان
 مجاهد لر ی کو چا حکومتی فی همه دین تو بیلیک بولغانی او چون تمام مملکت غه حکمدار بولوب همه فی اوز بار اراق
 استبداد بیر لاشتور مک غه حق بیغ کور مکده ایدی لر . لیکن آز مد تدین کین کو چا حکمداری و حکومتی
 نینگ یوقا یلغی وضعیت یی با ثنقه افستلاچی لر غه معلوم بولوب اولر یوقا یلغی فکر لر ی فی تعین سیز بر دی لر
 و کو چا حکومتی غه امانت قیلما فده نرد و غه توشتی لر ، بولور د و دین خبر افغان خان خوجه مذکور
 افغلاچی لر نینگ نظریه لر ی فی و آرزو لر ی فی ایضا ف عقل سلیمان تدقیق اتمک اولر سلیمان دوستانه
 صور تده مذاکره قیلماق و وطن و ملت نینگ محترقاتی فی اولر نینگ اشتراک مساعی سی سلیمان تعین اتمک
 یولی فی نولسه اولر نینگ مجاهدین حقوقی فی احترام قیلسه ایدی . منه بوسپاسات چکمانه بیر سیست
 بولور ایدی و با ثنقه مجاهد لر ی فی اطاعتی غه کیر گوزوب تمام شرقی تورکستان اوز بار اراق استبداد
 بیر لاشتور ملکی و یعقوب بگ نینگ قایلیغ بلا سی و چین استیلا سی دک فلات لر دین وطن فی و قوز
 مانی شبهه سیز ممکن ایدی . چونکه با ثنقه افغلاچی لر نینگ مقصد و آرزو لر ی بولاییدی
 لیکن بوباده آدم مونداغ قیلما فده یوق تونگان و بگ لر نینگ تحریکی سلیمان افغلاچی لر غه تهدید
 بیغ بار لیغنامه لر یارب آذین کین اولر غه حرب اعلان قلیب اولر نینگ نرد و لر ی فی استکبار لغز
 و عدالت درجه سی غه چقار دی و بونینگ نتیجه سی ده داخلی محاربه لر و قوت نینگ ضعیفلا شمانی و

ملي حکومت لږ ښکې آرقه آرقه دين برباد بولوب کملي ميدان غه حقيقتي و بولور کچه شعر مذکور الم ليک
 حادثه لږ و فجع عاقبت لږ ښکې مصداقي دور

من سن اوله م سن من اوله سانگ هم من اوله م هم سن اوله سانگ
 من من اوله وم سن سن اوله وانگ ني من اوله وم ني سن اوله وانگ

ختن نعت لاري

مفتي حبيب الله جهم ختن ښکې اصل بير خانداني دين ايدی دهم بوزات ختن ښکې چونک مفتي سی
 وزير دست عالمي بولوب امانی ښکې ديني وعدی مربعی ايدی ياشی ښښښ دين آستان و قسیده
 او غول لری عبدالرحمن اخوند و ابراهيم خان لرحين صندی غه انقلاب آچاق فکری ني داد لری غه
 سوز لاديلر مفتي حبيب الله جهم غایت خوشلوق بيلان او غول لری ني بو اولوغ ايش غه تشويق انتی
 بو او غول لږ قرقاش ښکې ۱۷ ميل شمال غربی سیده کی بولاق آتلغ کنت ده مخفی بير تشکيلات
 قوروب بيرعت دار يرانغ و ۲۰۰ کشتي ليک کچيک بير قوت پيدا قیغ ندين کين ز او انصبه سیده کی
 چين عسکر لری ښکې د ستیغه لویو سوز با سقون قیيب اولر ني اولتوروب بير غلر ني اليب ير اغلار ندين
 کين ختن ایلچی شهر ی نږدوروش قیلدی لږ وطن هر طرف دین آلمان بولوب پلر کمن جوباق کو تاريب
 مجاهد لږ غه قوشلوب اولتور قرق مينگ مقصداری آدم لربيلان شهر غه هجوم قیلدی لږ و دافه
 او چون جققان چين عسکر لری ني اولتوروب شهر ني فتح قیلدی لږ و چين لينغ لږ سپيل ايچیده محاصره
 بولدی لږ بير خپه کون محاصره دين کين چين لينغ لږ دافه دين عاجز کليک تسليم بولدی لږ و لوت
 مينگ دين زياده راق چين لينغ مسلمان بولدی ، موندين کين لويت امانی سی يغیيب مفتي حبيب
 جهم ني تورک معنه سی غه مطابق آق کيگيزده اولتور غوزوب اسلام اصولی غه موافق بيعت قیلدی لږ
 وحاجی پادشاه غوانی ني آلدی ، نږ ناگوما و شرقا چر خلق غه چه جوز و لغان اولکه لږ ني تاها اشغال قیلدی
 حاجی پادشاه او غلی عبدالرحمن اخوند ني وزير تعين قیيب صدر الصدور غوانی ني بردی وطن

او ذات فی عبد الرحمن پادشاه دیرایدی لر

انقلاب کوندریده اویسیده شوک بافتان بعضی اصل اوده لر حاجی پادشاه نه حسد قلیب عصبان حقیار دیلر
لیکن حاجی پادشاه بیر هجوم بیلان بوجا صی لر نینگ بعضی سی فی اولتوردی بعضی سی قاجیب یار کند
نه کنتی ۱۲۸۱ هـ نینگ اویسیده یوقاریده ایتلیغان وجه بیلان کوچا حکمداری خان خوجه نینگ

یوقاریده ایتلیغان وجه بیلان هسید لیغ مکتوبی بیلان بیر لچی کلدی و حاجی پادشاه ایننگ جواسیده
تونگان و بگ لر فی حکومت ایستی نه لر الاشتور بایلیق و ختن فی دغله مستقل بیر حکومت تونوماق شرطی
بیلان اطاعت تمکنی قبول قیلیان مضمونده مکتوب یزدی ، بوجاب نینگ جواسیده خان خوجه مذکور
بیل نینگ آخردیه یوقاریده ایتلیغان وجه بیلان ختن نه عسکر لوللادی و پایمه اوروشیده صدر الصد
عبد الرحمن پادشاه شهید بولدی لیکن کوچا عسکری میان مغلوب بوب قاجیب کنتی موندین کین حاجی
پادشاه گومانه عسکر ایاریب یار کند بول لر فی مستحکم قیلدی و عبد الرحمن پادشاه نینگ اور نیغنه بیه بیر
اونلی ابراهیم خان فی وزیر یعنی صدر الصدور تعیین قیلدی

۱۲۸۱ هـ نینگ آخردیه حاجی پادشاه صدر الصدور ابراهیم خان نینگ یاستی بیلان فرغانه غنه بیر لچی
بیک هیاتی یوللاب فرغانه خانی حسد یار خان بیلان بیر دوستلوق محابده سی حتراتی و خدایا ارغان
ادومتده اوزی نه تابع بولغان کاشغر حکمداری بزرک خان توره و قوماندانی یعقوب بگ غنه ختن
حکومتی بیلان دوستلوق ده بولماق فی توصیه قلیب یار لیغنامه یزدی

بولو هیات بیلان بیر وقتده حاجی پادشاه کوچا غنه هم بیر هیات یوللاب خان خوجه غنه بیر مکتوب ایلدی
- مکتوب بودور که — القاب دین کین ، جهادیمیز دین مقصد تمام یورت نینگ کف ر
استایدین ابد نه چه قولما قیدور و بونینگ یگانه شرطی همه میز نینگ بیر لاشیکیمیز و اوترا دین
اختلاف وفاق ماده لر فی یوق قیلما قیمیز دور لیکن سیز حکومت ایش لر فی و اسلام عسکر لر فی
تونگان لر نه و بگ لر چیین خد متی قیلیان بگ لر نه بر دینگیر تونگان بولسه چین لیغ و طبعی بگ
مخالف بیر خلق دور و بگ لر بولسه منافق دور باشیمیز نه مشکل حال لر کلگانده بوهرا کی لایحه میز نینگ

خداوند شهنشیر بولادور من ایگه ری خالص کو بکل بیلان بو حقیقت فی سیزغه یازدیم و سیز بونینگ حیدیه
 مذکور منانی آدم لر نینگ غوا سی بیلان میننگ اوستوم غه بیر ختای یتیمی (چین خدمتی ده کی لر فی طعنه
 صوفی بیلان ختای یتیمی دیلادور) فی قورت بوش مینگ توزگان بیلان بوللا و نیگیز و بوسبب دین بیر خه
 مینگ مسلمان ضایع بولدی و بونینگ بایلی یافوز سیز نینگ بونینگیز غه دور ، خیر اوکان ایش اوتتی
 یزمنه من بیر لاشمک اچون و اسلام نینگ قوتی زیاده بولماق اچون کوشش قیلامن اگر سیز تمام
 یورت غه پادشاه بولماق مقصدی ده بولسا نیگیز مذکور ضرر لیک ایکی طایفه فی تمام ایش دین چتیار نینگ و
 حکومت ایش لری فی شریعت غه موافق و عدالت اساسی غه مطابق اجرا قیلینگ و بوش شرط بیلان
 من سیز غه بیعت قیلماق غه حاضر و من و اگر بوش شرط فی قبول قیلسینگز هم سیز بیلان دوست بولماق
 فی و مشترک دشمن نینگ تحصیلده قوتیک بولما قیلمیز فی آرزو قیلامن و اسلام
 منته مکتوب اودور اما خان خوجه بومکتوب ده کی عاقبت بین لیک و خیر خوا نه سوز لر فی تدقیق اتمک و
 انی کوز آلدیغه افاق اویان تورسون بومکتوب فی الیب بارغان بهیات اعضا لری فی میان تحقیر لر بیلان
 سایر اقم قصبه سیده ابدی حبس قیلیدی و راشد الدین خان خوجه شهید بولغان دین کین مذکور بهیات قوتولوب
 ختن غه کلدی لر ۱۲۸۳ هـ یارکند ایجنی استقلال اعلان قیغان دین کین عبد الرحمن حضرت
 نینگ ختن ده کی نفوذ لونغ و نفعا لری عبد الله حضرت و قدرت الله حضرت لر حاجی پادشاه نینگ صندی غه
 بیر حرکت قیلیب ختن فی افاق و یارکند حکومتی غه قوشماق اچون عیسان غه حاضر لانا لری معلوم
 بولوب حاجی پادشاه بو حضرت لر فی قوتوب حبس قیلیدی و علق لری فی ضبط قیلیدی

ختن مجاهد لری نینگ عاقبتی

۱۲۸۲ هـ نینگ آخریده یعقوب بگ یارکند فی الیب بزرگ خان توره فی حکمده الیب دین توشور و
 اوزی حکمدار بولوب آتالین غازی عنوانی فی آغان دین کین ختن غه بیر بهیات بوللاب دوستلوق معاهد
 سی عقد اتمک بیر بیر لری نینگ استقلال لری فی قوشماق غه تکلیف اتتی و حاجی پادشاه موزدین تولا

خوسند بولوب پیر دوستلوق معاہدہ سی عقد اتنی ، بوضورت سلیمان اوترا دہشتی پیر دوستلوق
 پیدا بولغاندک کور وندی و حاجی پادشاہ بونی اسلامجا پیر لیک دبب اعتقاد قلیب تولا خوش ایدی
 لیکن بودوستلوق یعقوب بگ نینگ ختن نی آماق اچون قورغان مکر و حیلہ پلانی نینگ عایت
 محبت و خلاص سلیمان ایننگ آرقہ سیدہ ایگانیکی فی یعقوب بگ بیگانی اچون ختن فی اوروش
 بیلان آماق نینگ ممکن ایسا سیلکی فی سلور ایدی و بوداچون ختن فی حیلہ و خیانت یولی سلیمان آماق غہ
 قرار برگان ایدی ، مذکور معاہدہ دین کین اوترا دہ دوستانہ مکتوب لرو کتہ آدم لرنینگ بایش
 کلیش لری تولا بولدی ، ۱۲۸۳ھ دہ یعقوب بگ ختن فرار لری فی و حاجی پادشاہ آتام فی
 زیارت قلیب اوزوم کور و ثوب دوستلوقیمیز فی قوتلاندر و بکیلا من — دیشہرت پیر پیر
 مینگ عسکر سلیمان ختن غہ یوردی لیکن آرقہ سیدین ۱۲۰۰۰ دین زیادہ راق عسکر پارچہ پارچہ ہر قسم
 بہانہ لری سلیمان کلکدہ ایدی ، یعقوب بگ نینگ زیارت غرضی سلیمان ختن غہ یورگانی فی بیلدورہ
 ایبارگان مکتوبی کلگان زبان حاجی پادشاہ شہبہ لانیب اغلی صدر الصدد و ابرہیم خان فی ظاہراً
 انتقبال صورتی بیلان و باطناً اگر یعقوب بگ نینگ عذرینتی بولسہ مدافعتہ قیماق اچون پیر نچہ نینگ
 عسکر سلیمان پالیہ غہ یولادی ، یعقوب بگ پالیہ غہ کلیب ابرہیم خان سلیمان کور و ثوب —
 بیچ پیر میان نمی یوق لوقی فی فقط حاجی پادشاہ دک اولوغ پیر ذات فی زیارت قیماق و آرا دہ
 کی دوستلوق رابطہ سی فی محکم لاشتورماق آرزوی سلیمان کلگانی فی — بیان قلیب قرآن تولوب
 غیظ آنکر لری بختی وینہ دیدیکہ اگر حاجی پادشاہ مینگ ختن غہ کیر میکیم فی مناسب کور مسہ زوا دہ پیر
 ملاقات قیلا ندین کین یاماق فی ہم غنیمت سلیمان ، و بوسوز لردین کین ابرہیم خان غہ حساب
 سوغات و قاتمہ قات کیخاب لون لری تقدیم اتنی ابرہیم خان یعقوب بگ نینگ بوسوز
 لری غہ کا لایٹ ندی و عسکری سلیمان ختن غہ باندی و داد اسی غہ واقعہ فی سوز لادی

حاجی پادشاہ بوسوز لری غہ شہانہ موزد و غہ تو ثوب نیمہ ایش قیماق لازمی فی تعیین قیلا مادی
 لیکن اغلی نینگ یاسیدہ کی آدم لری نینگ ہراری سلیمان یعقوب بگ نینگ ملاقاتی اچون نہ او غہ

بارماق غه قرار بوردی . ایرته سی حاجی پادشاه ابراهیم خان نی بیعت ادره سکرسلان شهرده قلوب
 ادری تولا سکرسلان راوانه یوردی مقصدی یعقوب بگ نی خواهی بخشی لیت و خواهی عینیت سلان بولسون
 راو ادین اؤلکوزمای باید و رماق اییدی . حاجی پادشاه راوانه بارش دین ایلگری یعقوب بگ
 کلیم او انه توشوب چادر لری نی تیکتوب تورغان اییدی و حاجی پادشاه نینگ یا قینلا شقانی نی
 یعقوب بگ انگلخان زمان بیرسخه خاص کشتی لری سلان آتلا نیب حاجی پادشاه نینگ استقبالی غه
 یوردی و حاجی پادشاه نی کورور کوراس یعقوب بگ آتدین توشوب حاجی پادشاه نینگ ایزانگوسی نی
 سولگالی کلدی . حاجی پادشاه یعقوب بگ نینگ بول و صیعتی نی کوروب نینگ نیتی نینگ بخشی
 ایکنیک غه ایاندی و آتدین توشوب مراسم سلان کور و توشوب یعقوب بگ سکرگاسی غه باندی .
 آتدین کین حاجی پادشاه یعقوب بگ نینگ سکرگاسی غه باریب استقبال و مهاندالیت مراسم نی ادا
 قیلاق اچون ایکی یوز کشتی سلان یوردی و سکر لری نی احتیاطا هرایش غه تیار تورماقده امراتی
 یعقوب بگ نینگ سکرگاسی غه بارغانده حاجی پادشاه نی یعقوب بگ نینگ اوز چادر غه تو
 شور دی و همراه کلگان کشتی لری نی چادر لری نینگ تاریقی نی بهانه قیلیب کزاون دین آیریب چادر لری غه
 باشلادی و طعما میگی لی تورغان و مستده حاجی پادشاه و آدم لری نی توغوز حالدده تولا ب بلباب
 اسیز قیلدی و یعقوب بگ د حال حاجی پادشاه نینگ سکر لری غه — سیز لرد حال شهر غه
 یا نینگلر من برادریم آتالین غازی نی باشلاب ایرته شهر غه بارامن و ابراهیم خان دیورت کتله لری
 استقبال غه کلسون و شهر نی زینت برسون — دیگان مصنونه حاجی پادشاه نینگ تبلیذین بیز بکتوب
 یازدوروب حاجی پادشاه نینگ هجوری نی باسیب یاردی . بویارلیغی غه نی سکر لری کوروب
 شهر غه باندی لر . یعقوب بگ کیچه سی حاجی پادشاه نی غایت تختیر سلان قول و آباغ لری غه بخیر
 سالیب بساط سیر یا غاچ آرا به ده اولتور غوزوب کا شغره یوللادی . و یعقوب بگ نینگ آرقه سیده
 کی سکر لری بیر کیچه ده تمام راوانه کلدی لر . ایرته سی یعقوب بگ ایچی شهری غه یوردی ابراهیم
 خان دیورت کتله لری بی غم بے پروا استقبال غه حقیق یولده اوچرادی لر و بولر اوترا ده حاجی پادشاه

فی کورای حیران بولغا ده یعقوب بگ ابراهیم خان غم دیدیکه حاجی پادشاه آتام آرقه ده کیلا دور
 واوز لری خاطر جمع بولماق اوچون باریب سلام قیلسونر وباریلغ بولسه آنکلا سونلر دیری ابراهیم
 خان واداسی غم سلام بر مرک اوچون آرقه نه اوتتی وختن خلعتی نینگ کوزیدین اوز اقلاشقا ندا
 یعقوب بگ نینگ عسکر لری ابراهیم خان و همراه لری نی تو توب باغلاب سیر قیلدی لر موندین
 کین یعقوب بگ ایکی مینگ کشتی ایک سیر قوت بیلان سیر قوما ندانی نی ایلگری مانگد وروپش هر غنه با قینلا
 شتی وخلق توپ توپ استقبال و تماشا اوچون شهر دین چقیغان ایدی لر . لیکن حاجی پادشاه و ابراهیم
 خان لر ایلگری کما ی یعقوب بگ نینگ و عسکر لری نینگ ایلگری کلگانیدین حیران بولوب بونینگ
 بسلی نی سیر سیر لیدین سور و شما قده ایدی لر . و تونا گونگی دبوگونگی سرش جاشته لر یعنی حاجی پادشاه
 و ابراهیم خان نینگ سیر بولغان لری دین بیچکیم نینگ خبری یوق ایدی و آنراغ حادثه بولماقی نی خیال
 لری نه هم کلتوراس ایدی لر . چونکه مقدس قرآن نی تو توب اولوغ خدا نینگ آتی بیلان قسم
 قیلغان بیر سلمان نینگ بو طرز ده بیر خیانت و غدر قیلماقی نی امکانیز دیب افتقا و قیلور ایدی لر
 بو صورت بیلان یعقوب بگ نینگ عسکر لری شهر نه کیریب بولان و تالان غم تور دی لر و ختن
 عسکر لری نینگ بر غلری نی تار تاقهه باشلا دیلر . ختن خلعتی بو صغیت نی کورگان دین کین یعقوب بگ
 نینگ خیانت قیلغانی نی سید میر و د حال عسکر و خلق یعقوب بگ نینگ دستینه هجوم قیلیب اوجراغان فرغانه یلیغ
 نی اولتور مرک اورماقی و حاجی پادشاه نی قیدارغ قیلدی نینگ و غری لر دیب اقبلا شاق غم باشلا دیلر و بول خلق
 نینگ هجوم و نظاره لری بیر سجه کون دوام اتتی و مدشش صورتده قانلر نوکولدی بوجو هم مظا هره و قتل عام لر
 نینگ تفصیلاتی نی توبسده (یعقوب بگ نینگ افعاتی ده) بیلان قیلایمیز . الحاصل یعقوب بگ ختن
 فی دین و ناسبتت بهاسی نی سیریب آلدی و کاشغر غنه بار و بارماس حاجی پادشاه فی شهید اتتی
 منه بو صورت بیلان حاجی پادشاه و اوغول لری و خاندانی نینگ تولاسی و ۳۰۰۰ دین زیاده زیاده
 راق ختن وطن پرور لری یعقوب بگ نینگ خیانتی غم قربان بولوب ختن استقلال ی قیلیب یعقوب بگ
 نینگ غدر لر و ظلم لر بیلان آلمان ملکتی نینگ بیر ولایتی بولوب قالدی

حاجی پادشاه نینگ اداره تشکیلاتی و معنی جراتی

حاجی پادشاه نینگ سیاستی اسلام شریعتی غمناز تاپقان نینگ دستینه شرقی توکستان شرقی توکستان
 یئغ نینگ دور دیگان شغارد غایت محکم ایدی و یورت نینگ تاشی دین کلگان تونگان و فرغانه یئغ لونی
 مسلمان دیب حکومت ایشی غمناز لاشتورماق فی هرگز قبول ائدی و بولونی ایش غمناز لاشتورماق
 یورت نینگ استقلال غمناز دور دیر ایدی و بولون صوره کی اصراری نتیجه سیده ایش الدین غمناز
 خوجہ سلان اوترا سیده بولغان واقعه لوقا ریده ائتی . و کا شغرمجا بد لری نینگ فرغانه حکومتی
 دین یاردم سیلاب ایدر دین سکر کلنور گانی دین حاجی پادشاه شرقی توکستان غمناز خطر حس
 قبول و بولابده کی قور قوشخی فی آشکارا سور لار ایدی . کین چه حاجی پادشاه نینگ بولون یی نینگ
 راستلیقی آپ چوق شرقی توکستان معنی نینگ تجربه لری دین اوتتی

حاجی پادشاه داخلی اداره ایش لری فی کلی سیر قانون غمناز باغلاب اوزمانده کی شرق دینا سیده
 رواج تانغان ظلم و غارتگریک و رشوت دین عبادت بولغان فساد لونی اوز حکمتی دین یوق اتمک
 فی سیرنجی مقصدی بولور ایدی . و هر حاکم و سکر و امور قانون دین تاشقاری ایش قیسه حاجی
 پادشاه نینگ آئیده سول لوبوب جزا کور ایدی و مملکت یحسیده کی کلی و جزی ایش لری دین حاجی
 پادشاه خبردار ایدی و بیج سیر مضید اوز رای فی چه ایش قیماق غمناز ایدم ایدی . مایات بک
 آرایدی حکومت نینگ حقیق لری غمناز آفون کان لری نینگ محصولاتی فی صرف قبول ایدی و غام آفون کان لری
 حکومت نینگ محضاریده ایدی . زورت لری دین عشر تجارت مال لری و یا پلانده کی چارپای
 مال لری دین زکات آلبور ایدی . و موزین باشق رعبه دین سیر نرسه آکینما س ایدی . مذکور زکات
 و عشر لری فقیر لری غمناز صرف قبول ایدی . هر شهره قلندر خانہ آتی ده سیر محله تاسیس قیلیب ایدر ده
 تیلانچی لیک قیلا دورغان فقیر لری فی اولتور غوزوی و هورون خانہ آتی سلان سیر دارالحجرین بنا قیلیب ایدر ده
 آفاق چولاق و قارا غوز و قری و یتیم باله لونی اولتور غوزوی و بولون غمناز هر آید عشر روز کا تدین معاش و سیرلده

ایکی قاتاکیم و قیش کو ندریده هر کونی بیر قوت اینیغ آتش برور ایدی ، خزانه نینگ وار داتی
 از بونان اوجون نامور لونی از اینلا تور ایدی و اولر نه بر بلا و نغان معاش هم کفایت مقداری
 دین آتوق بولماس ایدی و سکر نه فقط سیک ایچیک و کیم برور ایدی و دی ای سکر هم از ایدی
 عدلیه و عینه ایش لری فی شریعت اصولی نه تطبیق بر مکه غایت مستحکم ایدی خاکه نه هر ابدت نه مثل
 بونان طریقت مذہب لری نه جدی صورتده جز ایش لری علاحدہ بر قانون نه مربوط بولوب عمومی
 تیجلیق نه خلل برگان کنشی نینگ جزای اولوم ایدی . چین حکومتی دوریده مدشس صورتده قوتلایپ
 کنکان بولالچی لمن و افری بیت آفت لری فی کالایوق اتک اوجون بولالچی و افری فی توب نه توقاق
 و دارنده آفاق سلان جزالاندور و ایدی . و بواقعات سایه سیده ختن ولایتی نینگ سایش تیجلیق
 بیج تارینجه کور و ملکان درجه ده باین بولدی ، حاجی پادشاه خزانه عایداتی دین حکومت چقیقی
 دین اشتقانی فی حربی بر نلر تیار قیلد و راق نه صرف قیلور ایدی ختن هنر مند لری فی بیر ایشخانه نه
 یینیب سکر اولن داننه چونگ توب اولوز فرق داننه کیچیک تیمور توب (تیمو) ویرنجه نینگ میلیتق
 تیار لاتتی . لیکن لویر نلر دیرت نینگ افه سیغه کافی درجه ده نولا امایس ایدی حاجی پادشاه
 دیرت نینگ عمومی اقتصادیاتی نه ضرر برادر و نغان جزانه چی لونی بک میان کور و ایدی و اولر فی مختلف
 مالی جزالر سلان جزالاندور و ایدی لیکن حاجی پادشاه نینگ میان ایکی عیبی ایدی ، بیر عیبی سکر
 اہمیت بر مایسک ایدی ، یعنی کافی درجه ده منتظم سکر تر بیه قیماق نه مخالف ایدی و دیر ایدی
 کہ حکومت قورماق دین مقصد خلق نینگ سایش و رختی فی تاین قیماق در خلق رختده بولوب مذبذب
 خوش بولسه اوروش و قیتده ہمہ سی فلما کار سکر بولوب حقار دور . سکر توپلانی تر بیه
 قیماق اوجون پول لازم دور و پول فی خلق دین آلمای چاره یو قدر و بولقت یرده خلق نینگ
 گر دینغہ غیر مشروع آکوان لونی قویماق و ظلم سلان انی آفاق لازم دور دیر ایدی و بولطر بر
 نه بنا و تمام بایش لونی سکر یک فتری اندیاز دور و ب سیر دین چوماق و یاسونگو (نیزه) و یایلیج
 اوی لریده س فلماق نه یایلیغ قیلدی و اولر فی اور ایش لریده آزاد قویدی فقط دخی تیجلیق

۲ مخالف خلقی و نغان مذہب لری نه خصوصاً قاتاکیم لری یوق اتتی

نی محافظہ تاکہ اچون اور تور تینگ مسلح دیہی سکری بار ایدی ، منہ بولنظر بہ جانی پانچہ
 تینگ بھر بہ سبز لکی دین تو غولغان پیر عیب ایدی

ایکجی عیبی غصبی تینگ ایتینگ لکی ایدی یعنی مجرم لرنہ خرابر مکہ تختین فی آزی قیلور ایدی و
 حکومت آدم لری فی لازم لیغ مقدار دین زیادہ تور تو لوپ اولر تینگ جانی فی دایا خطر آسینده
 تو تار ایدی و آدم فی تولا اولور تور ایدی و بوسبب دین یاسینده یرار لیغ آدم لری آزی ایدی

کاشغر انقلابی و عاشقستی

صدیق بگ کاشغر تینگ جنوبیہ کی نیگی حصار حاکم لقی مہ تابع آفتور قصہ سیدہ اولور و غلورغ
 خلق آسیدہ چونک نفوذی بار پسر کشی ایدی واصلی قیاق ایگانگی ہم روایت قیلینا دور ،
 ۱۲۸۰ھ صدیق بگ آفتور و نیگی حصار و تاشمالین دین آچی لرنی نیغیب کاشغر غنہ هجوم قیلدی ہر
 طرف دین خلق کلیب آنگا تو لوپ قونی خلی تولا بولدی و کاشغر کہنہ شہرنی و نیگی حصار و فیض آباد شہر
 لری فی پرنچہ محاربہ دین کین فتح قیلدی لیکن چین لیغ لک کاشغر نیگی شہر (چین قلعہ سی) نیغیب
 قالمالیر و چین لیغ لوتینگ یراغ لری و عدد لری و اوزوق و ہمانی تولا بولغانی اچون مجاہد لری نیگی
 شہرنی فتح قیلما دیلر و بوجا صرہ تقریباً پیر سیل دوم قیلدی و بوجالہ یوقاریدہ ایتلیغان
 وجہ بیان کوچا سکری لری کاشغر غنہ یوردوش قیلدی لک صدیق بگ بولر غنہ مقامت قیلما لری شہرنی
 بو شایب تمام قونی فی ایلب تاشمالین غنہ کنتی و اویردہ قونی فی آشور مافدہ ایدی و کوچا سکری لری
 کاشغر فی اوروش سیرالکیلر صدیق بگ فرغانہ خانی سعید سلطان و پسر روایت غنہ کورہ خدا یار
 خان دین یار دم تیلاب پیر مہایت ایبار دی و پسر روایت غنہ کورہ آنگا بغینا مہ ہم ایبار گانی ذکر
 قیلینما قلدہ دور خوف خانی کاشغر فی الملق دیلور تی فی کنگر و تگ اچون بوموقع دین تقاضہ
 قیلیب جہانگیر جو جرم تینگ و غول لری دین بزرگ خان لورہ فی لوزت یوزر سکری بیان کاشغر غنہ یوللاوی
 خوف خانی خدا یار خان تینگ لھوتوب بگ آتینغ بکر کہنہ تو ماندانی پیر گناہ سببی دین

مجموعس ایدی و بزرگ خان بیلان دوستلوق بار ایدی . یعقوب بگ ایما اولتور و ملک قورقونچی ده ایدی و بزرگ خان نینگ کا شغرنه مأمور بولغانی فی انگلاب بزرگ خان غه انی شفاعت قلیب خدمتی ده کا شغرنه الیب کتیک فی التماس قلیب عرضیه یاریدی بزرگ خان شفاعت قلیب انی همراه الیب کا شغرنه یوردی و صدیق بگ نینگ طرفدار لری کا شغرو طرافینده فرغانه دین کیلا دورغان یاردم سکر لری فی غایت تولاد و فوق العاده مجتهدیب پرو پاکست قلیغانی لوردی لر و پرو پاکست بیلان کوچا سکر لری قورقوب سیر طرفین صدیق بگ و سیر طرفین فرغانه بگ لرا آسیده اولر لری فی حاضر کورد ب کا شغرنی بو شایتب کوچا غه کنتی لر و صدیق بگ و حال کا شغرنه کیریب شهر فی اشغال قلیب فرغانه دین کیلا دورغان بهمان لری نینگ استقبالی غه تیار لاندی و بزرگ خان و یعقوب بگ لرا کا شغرنه کلور کلاس صدیق بگ نینگ سکر لری نینگ تولید کی اولجه مال لری ویرا غلری فی التماس و صدیق بگ غه موصوف قلیق تشبشی ده بولدی لر صدیق بگ بولر نینگ یار وچی ایاس بلکه سنیلاچی ایکانیکلی فی سلیب سیر کیچه ده سکر لری بیلان آفتور غه حقیق فرغانه لیک لری بهسدا ب حقیقار باق اوچون محارب آچاق غه تیار لانغانی باشلادی لیکن یعقوب بگ صدیق بگ نینگ بعضی آدم لری غه مخفی صورنده پول سیریب انی اولتور ملکعه کوشش قلیدی و بولور حبدان سیر لر صدیق بگ فی سیر فرصت تاپیش شهید قلیدی لر و بونینگ بیلان صدیق بگ نینگ قوت لری ناز قاب کنتی و کا شغرو نیکی حصار و فیصن آبا بزرگ خان توره نینگ قوی غه توشوب بزرگ خان اوزی فی خدا یار خان نینگ آیتده کا شغرنه حکمدار اعلان اتتی

یارکند انقلابی و عاقبتی

اوزون زمانه دین بری چین حکومتی چین دین کوچوروب یارکند ده بیرلاشتورگان سیرنجه مینگ اولوک تونگانلر بار ایدی و بولونگانلر ایلگر بدین چین غه خدمت قلیغانی اوچون تولار اتی مستح ایدی شرقی تورکستانده یارکند دین مابشقه برلر ده انقلاب حقیق بول انقلاب نینگ یارکند غه هم کلمکی

خرم بولوب قالغانی فی مذکور تونگان لر سلبی جان ساقلا ما ق نینگ ایغوز لوب لی بولغی تلاب دین حصه دار بولماق
 ایگانیکلی غه توشوندی لر . بولمقصد بیلان تونگان لر اوز لر ی تونوشقان بعضی یاکسند تورک لر ی بیلان بیر
 لاشیب کاشغردین ختن غه چپ کی اولکله لر غه الی بولغان خان آکمان غه حرب علان قیلدی لر بولمجار به جهاد
 فی سبیل الله عنوانی بیلان بولغان اچون یاکسند لانی سی تماماً قوشولدی لر بولوقت بیلان یاکسند کهنه شهر
 نی فتح قیلدی لر . خان آکمان دبیر سچه مینگ چین لیغ لر یگی شهر غه قالمایب افعه غه تور دیلر
 محاصره ایکی آی مدت دوام قیلدی اخیراً مجاهد لر شهر نینگ هر طرفیده نفق کا ولا بیل استیغه و حکومت
 عمارت لر ی نینگ استیغه میللیتق داروسی کو موب اردن غه اوت قویوب سبیل نینگ تولار لر ی فی و حکومت عمارت لر ی
 فی هو انده اچوروب هجوم بیلان شهر نی آلدیلر و خان آکمان و باله بارقه سی و تولار چین لیغ لر هو انده اچوب
 و عمارت استیغه قالمی اولدی لر ، مجاهد لر مون دین ایلگه ی پوس کام قارغایق شهر لر ی فی هم فتح
 قیلغان ایدی لر ، ینگ شاهر فتح بولغان دین کین تونگان لر ی ریغلیغ بولسه لر مو آنه بیر اقلیت بولغان لر ی
 اوچون حکومت نینگ تورک لر قوییده بولماقی لازم ایگانیکلی غه توشولوب یاکسند ده کی تونگان لر تولار اق
 تورک لر نینگ طرفیت مرشدی بولغان عبدالرحمن حضرت مجددی فی حکمدار لیت غه انتخاب قیلیب مراسم
 بیلان اودان غه همه بالالفاق بیعت قیلیب پادشاه علان اتی لر ، عسکری ایش لر تونگان لر نینگ
 قوییده بولسه مو ملکی ایش لر کامل اختیارات بیلان عبدالرحمن حضرت نینگ قوییده بولدی
 یاکسند نینگ بولمقصد لای سیریل دین آرزاق دوام قیلیب یوقاریده تینلیغان وچر بیلان کوچا عسکری
 نینگ استیلا سی بیلان یقیلیدی . چونکه یاکسند ده کی مستحق قوت فقط تونگان ایدی و کوچا عسکری
 نینگ موهم بیست می تونگان ایدی . و تونگان لر ده جنسیت تقصی حد دین زیاده دور بولوب
 مناسبت بیلان یاکسند ده کی تونگان لر نینگ تولار اتی کوچا دین کالگان تونگان لر بیلان پلا شیب قالدی
 عبدالرحمن حضرت اولده دافعه غه قرار بیریب محکم تور سه موقول استیغه کی تونگان لر نینگ
 بولجانی سببی دین کوچا لیغ لر غه شهر نی تسلیم قیلاق غه مجبور بولدی و کوچا قوماندانی جمال
 الدین خوجه عبدالرحمن حضرت فی داو غول لر ی فی و تونغان لر ی دین بعضی سی فی اسیر قیلیب کوچا غه ایلا دی

لیکن بایک راهی سی و تونگا نرینگ التماس لری بیلان بولیدین بایند و رب اسیریت دین آنا قلیب
 یاکست دوه نظر بند قلیب قیدی . بوجا دنده دین کین کوچا عسکری پالمه خان ایلوق محارب
 لریده ایمان مغلوب بولوب یاکست دوه هم ضعیفلاشتی . عبدالرحمن حضرت و طرفدار لری بوضعیت
 دین استخاده قلیب کوچا عسکر لری نی یاکست دین مه دیاب چقاریب ایچی نی استقلال اعلان اتی
 و بول استقلال تقریباً سکر آتی دو تم قیدی . ۱۲۸۲ هجری نینگ اوتور اسیده کا شغزده کی فرغانه
 یلغ حکمدار بزرگ خان توره و بابش قوماندا نی یعقوب بگ تمام قوتی بیلان یاکست دغه لوروش قلیدی
 عبدالرحمن حضرت و تونگان لرقا تیغ ماقعه قلیدی لرو مداخله چی لرینگی شهر و کهنه شهره لولایب
 توروب هر وقت تا شقاری غه هجوم قلیب فرغانه یلغ لر نی تولا ضایعات غه دوجا قیلور ایدی لر
 اخیراً یعقوب بگ یاکست دنی لکاق دین نویس د بولوب کا شغز ماق فکری غه توشکان حالده توبنده
 کی خیانت نتیجه سیده یعقوب بگ غالب بولوب یاکست دنی آلدی — بیانی بودور که —
 فستلاب دین ایلگری خان آسمان نینگ ایشیک آغاسی بولغان نیاز بگ دینه بیر منصب ده بولغان
 عاشر بگ لر انقلاب دین کین تونگان لر غه تیماچ بولوب خدمت قیلماقده ایدی لر و کین لروده بولوب
 لر تعلق و قاطعیت لری نتیجه سیده عبدالرحمن حضرت و تونگا نرینگ آلدیده خیلی اعتبار حاصل اتی لر
 و حکومت نینگ اسرادی غه هم محرم بولدی لر . مننه بولوب لرها عبدالرحمن حضرت نینگ خدمتده
 بولوب شهر اچسیده ایدی لر ابا باطنی چکر اراق منصب طبعی بیلان یعقوب بگ غه شهر اچسیده کی احوال
 و اسرادی دین خبر بر بک خدمتی نی دنده لری غه لغان ایدی لر . یاکست د مداخله چی لری معین بیر کچه
 ده فرغانه یلغ لر نینگ دستینه باستون قیماق و بونینگ بیلان اولر نی قطع صورتده مغلوب قلیب چورماق
 غه قرار بروی لر . مننه بولوب نینگ خبری نی لوقاری قی بگ لر در حال یعقوب بگ غه سلیدور و دیلر
 یعقوب بگ مذکور باستون قیماق غه قرار بیر دیگان کچه ده عسکر گاهی نه کی چرانغ و چادرو اسباب نی اوز
 جایسده قلوب تمام عسکر لری نی عسکر گاه نینگ طرفسده بولفور تمه قلیدی و بوجا حالده مداخله چی لر تمام
 قوت لری بیلان حقیق پیچ بیر مانع سیز فرغانه یلغ لر نینگ عسکر گاهی غه کیرب دشمن دین اثر کورای حیران

تورغان حالده هر طرفین فرغانه یغ لر دافه چی لر فی آرا نه آلب اوق نه توتتی لر ویر طرفین شهر طر فیدین
 بچی لر نینگ خطر جعتی فی کیب شولور گانچه شهر غه کیر دیر و دافه چی لر تانما شهید بولدی لر
 یعقوب بگ تونگان لر فی دسکر لر فی قتل عام قلیسه موعبد الرحمن حضرت فی دغانانی فی یوق اتدی مراقبت
 آسیده اوزادی لریده قوبیدی ، بوضورت بیلان یار کند تنقلای یقیب فی غانه یغ لر نینگ قوبیغه توشتی

نشرتی تورکستان جدومی بولغان تورک مملکت لر یغه روس لر نینگ استیلا قیلیغانی

یوقاریده تیلیغان دجه بیلان روس لر ۱۲۱۲ ده جنوبی سیرده کی فراق خان لرینی اغیزده حایه سیغه السه مویکن
 فراق لر پیچ وقت روس لر نینگ خوجی قی فی قبول تانما فی ایما غیر منظم محاربه لر بیلان روس سکر لر فی اولتوراب
 روس لر نینگ بواولکه لر دین فایده آلاق ممکن بولادی ، دولونینگ اوستیغه روس لر نینگ حرص کوزی
 دایما غربی تورکستان نه چوچا یکده ایدی و او اولکه فی استیلا فی اتی غه الاق اچون کوشش قیلور ایدی
 اخیرا روس لر نینگ پلانی شولور لیکه اولاجو بی سیرده کی مسلح جنگجوی فراق قبیلده لر بیلان غربی تورکستان ده
 کی تورکلر نینگ آراسی فی اوزب بوفزیند اش قوم لر نینگ بیر لاشیب قلماتی دیار دم بیریشکی نینگ مکانی
 فی یوق قیماق و آنین کین غربی تورکستان ده کی بیریری غه مخالف اوج تورک دولت لر (جنوه خانیق
 و بنار امیر لکی و فرغانه خانیق) فی آرقه آرقه دین بوتاق ، نه بولان فی عل غه حقیر اراق اچون روس
 حکومتی ۱۲۷۳ ۱۸۵۵ م ده سیر دیار بالانش کول آرا سیده آق مولا و تورکستان اولکه لریده
 مستقل حکمدار لیق قیلادورغان فراق حکمداری کینه ساری خان غه حرب اعلان اتی و بواوروش توفزین
 دوم قیلدی و بواوراده کینه ساری خان وفات قیلیب اغول لر فی تاپچاق توره و صدیق توره و جعفر توره لر
 روس فی قایتغ دافه قیلدی لر ، ۱۲۸۱ ده تاپچاق توره شهید و جعفر توره اسیر بولوب صدیق توره مغلوب
 بولوب نتیجه ده روس لر تورکستان واق ملا اولکه لر فی نه استیلا قیلدی و صدیق توره چکینده بیریل
 غه چهره روس لر بیلان محاربه قلیسه مو ۱۲۸۲ ده قطعی صورتده مغلوب بولوب غربی تورکستان غه قاجیب لر دین
 پامیر لوی بیلان نشرتی تورکستانه کلیم یعقوب بگ غه توشولدی ، بوضورت بیلان روس لر سیر دیار و چوچا

آسیبہ کی اولکہ لریننگ ٹاسکس و نالاس دین با شفقہ ہمسایہ فی آلدی و تخی موایلگر یلاب پیچ کول
 نینگ جنوب غرب و شمال فی الیبت نگر می تاغری غہ چہ اشغال قیسیب شرقی توکرستان نینگ شمال غربی
 حدودی غہ شیلہ اتی ، و موزین کین روس لر فرغانہ حکومتی بیلان اور و ثوب ۱۲۸۳ ھ و ۱۲۸۴ ھ تا شگند
 و نالاس فی آلدی و ۱۲۸۳ ھ بخارا حکومتی بیلان اور و ثوب سمرقند فی آلدی و ۱۲۸۶ ھ و فرغانہ
 حکومتی فی یوق ایبت پوتون فرغانہ غہ شیلہ اتی و بونینگ بیلان شرقی توکرستان نینگ غرب حدودی غہ ہم
 روس شیلہ قیلدی

یعقوب بگ نینگ واقعہ لری

شرقی توکرستان غہ بدولت بقیتی بیلان مشہور و آتالیق غازی ہم دیدگان و خارجی تاریخ کتابیدہ
 ینگوش و غلط تخمین بیلان شرقی توکرستان انقلابی سی مئی حکمداری دیب یازینخان یعقوب بگ
 اولی فرغانہ بیک بولوب خوقند خان فی نینگ قوش ینگ (وزیری پاکہ قوماندا فی) ایدی کین کردہ خان
 غہ خیانت قیلخان سبب دین جنوس حالہ یا شا ماقدہ ایدی و بزرگ خان تورہ بیلان کہنہ پیر و متعلق
 رابطہ سی بار ایدی و بورا بطہ واسطہ سی بیلان یعقوب بگ بزرگ خاندین التماس قیسیب بزرگ خان نینگ شفاعتی
 بیلان خدا یار خان انی حبس دین چنچار دیب بزرگ خان نینگ خدمتی غہ قوشتی

یعقوب بگ سیاست و عسکر لیکہ و تجربہ سی تولا بیر آدم ایدی و بوصفت لری دین بزرگ خان کا ملا محروم
 احمق بیر آدم ایدی و یعقوب بگ اولاد بزرگ خان غہ بعضی عسکری و سیاسی تدبیر لری کورساتکان سہدین
 بزرگ خان ایننگ سوز لری غہ و ایماکل قبول راپری وانی کا شغرنہ کلور کھاس عسکر قوماندا فی تعیین قیلدی
 و یعقوب بگ نینگ تدبیری سایہ سیدہ صدیق بگ فی یوق ایبت بزرگ خان کا شغرنہ حکمدار بولدی
 بزرگ خان پہچ ایش غہ لایق فی یوق شرت پرست و احمق بیر آدم ایدی فقط خدا یار خان کا شغرنہ
 لری باق خوجہ نینگ اولادی غہ حاضرہ ہم ایلگر کیسک مخلص گمان قیسیب بزرگ خان نینگ واسطہ سی
 بیلان کا شغرا مالی سی فی خوقند خانی غہ تالیع قیلان دیگان خیال بیلان انی بیراقت قیسیب یارگان
 ایدی ، اگر یعقوب بگ ہمراہ کلگان بولسہ ایدی بزرگ خان کا ثغودہ بیر آئی ہم تورالما ی قاجیب

کیتاریدی بزرگ خان حکمدار بولغان دین کین تمام ایش لرنی یعقوب بگ نه تاشلاب قویوب
 اوزی اوردو ایچسیده شراب ایچمک و شرت یور و نمک نه خوشی یوقاریده اتلیغان جبه سبلان
 یعقوب بگ ۱۲۸۱ هجری ۱۲۸۱ هجریه اسحاق خوجه فی مغلوب اتیب قاپور غانده یعقوب بگ لوتاسیدین بر
 از سیرلانغان ایدی کوچا سکری مغلوب بولوب کنگا دین کین یعقوب بگ مرالباشی غم سکرا یارب
 ایدروه کی طبعی صنعی است حکام لرنی قولیغه کلتور دی دلوینک سبلان آق سو و کاشغور و بایکست دینک چو بگ
 یول لری نینگ بیر لاشمک نقطه سی فی قولیغه کلتور ب کوچا حکومتی نینگ سوق الجیش یولی غم حاکم بولدی
 ایکنجی سی یعنی ۱۲۸۲ هجریه یوقاریده اتلیغان و جبه سبلان یعقوب بگ یاکرستنی آلدی

یعقوب بگ نینگ بزرگ خان فی مهیداب جتیاریب اوزی حکمدار بولغانی

یعقوب بگ فرغانه دین کاشغورنه کلگان و قشندین باشلاب غم سکری حکومت آدم لری فی احسان سبلان
 اوزطرنی غم تارماقده ایدی و بزرگ خان نینگ موندین ییج خبری یوق ایدی بارابار بزرگ
 غانده حکمدارین آتی و رسمیات فی دین باشقه بیر نرسه قالمای حقیقی حکمدار یعقوب بگ بولدی
 یعقوب بگ یاکرستنی آلیب کاشغورنه باینب بارغان زمان بزرگ خان فی عزل قیلیب قولی غم قوت
 مینگ طلا سیریب هندوستان غم مهیداب جتیار دی و اوزی فی کاشغور و یاکرستنه حکمدار اعلان اتتی
 و آتالین غازی عنوانی فی آلدی و خدا بار خان نینگ آلدیغه تولا سوغات لر سبلان سیر بغینا مه بوللا دی
 و بزرگ خان غم قبیغان و قبیغان تولا جایت لرنی یوکلاب فرغانه لیغ لرد کاشغور لیغ لرنی بگ آیتده
 معلومات لری باری معلومات لری باری یعقوب بگ نینگ بغینا مه سی فی قبول قیلیب اتی غم قشندخان
 بقی آیتده کاشغور و یاکرستنی اوار قیلیماق غم امر اتتی و آتالین غازی عنوانی فی علاحدہ تصدیق
 و مهور سبلان آراک توجیه اتتی *

يعقوب بگ نينگ ختن و کوچاني آماق اوچون اويناغان حيله مکر اوون لر ی تورگان
قان لر ی

يعقوب بگ حکمدا ليتن نى قوليعه آفاندين کين ختن و کوچاني آماق فکرى نه تو شوب بو فکرى نى عمل نه چقار
ماق اوچون چاره ايتير ايدى اوللا شتر نى تورکستان نينگ آن باي اوکمه سي بولغان ختن
نى اشغال قينماق يعقوب بگ نينگ بير سنجي درجه ده کى مقصدي ايدى ليکن ختن اهل ي سي نينگ شجاعتى
و عموما حاجى پادشاه نه فوق اعاده محبت و وفادار يتي نى بيلور ايدى ويا لغوز قوت بيلان ختن نى آماق نه
قدر تي تيماسلکى معلوم ايدى بواوچون اولاحاجى پادشاه نى و ختن اهل ي نى بير حيله توزاتى نه تو شور مک
و آفاندين کين اولر نى غافل حالده اولاماق پلانى نى قوردى بولان نينگ اولحقى ماده سي يوقا بيره
ايتيلغان وجه بيلان بير دوستلوق معاهده سي ائتد اتماک ايدى بومعاهده دين حاجى پادشاه
نينگ تولان خوش بولغانى و يعقوب بگ طرفيدن دشمنلک حرکتى واقع بولماسيقي نه اينانغانى يعقوب
بگ نينگ فکري بجه حاجى پادشاه نى توزاق نه تو شور مکده موافق بولغانى ايدى

ختن سفرى

۱۲۸۳ هـ يعقوب بگ سياحت عنوانى بيلان ياکست نه کدى و مختلف بهانه لر بيلان عسکرى نينگ
تولار اتي نى ياکست نه کلتوردى آفاندين کين ختن نه بار ييب حاجى پادشاه نى زيارت قيسلان
ديگان شابعه نى تار تى و يوقا بيره ايتيلغان وجه بيلان حيله يا لغان تسم لر و غدر لر و سيله سي بيلان
حاجى پادشاه نى داو غلى نى ايسير قليب خلق لوجا دته دين غافل ليتن حالده ختن ايلچى شهرى نى اشغال
يقتدى و يعقوب بگ نينگ عسکر لر ی ختن عسکر لر ی نينگ بر غلر ی نى تارتقالى و خلق نينگ مال لر ی نى
بولان تالان قينغانى تور غانده خلق حاجى پادشاه نينگ يعقوب بگ نينگ خيانتى نه قربان بولغانى نى
آنگلادى لر و دجال عسکر و اهل ي برا غلا نيب آه پادشاه هميز آه آتا مينر و يپ قرايد قيسلشيب چرغانان

فرغانه ليک ني اور وې اولتور وې اور انځر باسېب کيږي لر و يعقوب بگ هم تور چوڅي ده نيمه پيښي ني
 بيلاماي اور واولتور وې اقيز امان نه باشلادي والي سن بير کيچه کوندر از نظام سيز اور دش بولوب
 اخير اباش سيز خلق مغلوب بولوب پر اکنده بولدي و يعقوب بگ خلق ني قتل عام قتيماق نه اسرتي فرغانه
 بيع لر خلق ني ادي لري دين تارتيب ايليپ حقيپ قري باش اير کاک خاتون و کيچک باله لر ني اولتور گالي
 تور وې لر واپن مينگ دين آشوق راق مسلمان ني بصورت بيلان شهيد اتني لر و حاجي پادشاه
 نينگ خانداني دين پيښ کشي ني بعضي سي اولوگ و بعضي سي تر بگ حال ده قودوق نه تاشلاب کود وې
 يعقوب بگ بصورت بيلان ايلچي شهري ني آفاندين کين ايلچي کوني يوقا برده ذکري اوتگان بار کند
 ليک مشهور خانين نياز بگ ني قراقاش نه حاکم قتييب بش آله نور عسکر بيلان بولادي نياز بگ مانع سيز
 قراقاش شهري نه کيريب حکومت عمارتي نه توشتي . کيچه سي قراقاش امانلي سي شهر نه هجوم قتييب تمام
 فرغانه بيع لر ني اولتور وې نياز بگ ني اسير قتييلير ليکن نياز بگ بير حيله بيلان وطن پرور لر نينگ قوليدين
 قاجيب قوتولدي قراقاش بيع لر بصورت بيلان اولتور شهري ني افاندين کين شهيد بولغان
 وطنداش لري نينگ وړ وې ده قاني قايناب ايلچي نه يوروش قتيدي لر و بالا ماس قوملوقيه يعقوب
 بگ نينگ عسکر لري بيلان اوچر اشيپ قاتيغ اوروش بولدي . قراقاش بيع لر باش سيز ويرانغ سيز
 بولان لري نه رخا فرغانه ليک لر ني تولا ضايعات نه دوچار قتييلير مغلوب اتيب تورغان حاله ايلچي دين
 فرغانه ليک لر نه تولا ياروم قوتي قليب قراقاش بيع لر مغلوب بولوب پر اکنده بولدي لر يعقوب بگ قراقاش
 شهري وکنت لري نينگ امانلي سي ني بير کيچه کوندر قتل عام قتيماق نه امر وې فرغانه بيع قراقاش
 شهري نينگ امانلي سي ني قتل عام قتيماق نه تور وې لر فرغانه بيع لر نه آري بير ايلي تنگه مقداري پل برکا
 کشي اولوم دين قوتولدي و بير زرسه بر مگان کشي ني غايت قساوت بيلان عذاب لر آسینده اولتور وې لر
 فرغانه بيع لر شهري قتل عام قتييب بولاندين کين سيز لر نه حقيپ خلق ني اولتور ملک االاماق
 نه تور وې لر ليکن خلق يورت ني تاشلاب چول لر نه و جانگال لر نه قاجيب کتکاني اوچون آدم تولا اولميه مو
 کونتر ملک ممکن بولغان زرسه لر ني قوياي اولجه قتيدي لر وادي لر نه اوت قويدی لر . يعقوب بگ قراقاش

قتل عامی دین فارغ بولور بولماس یوردن قاش و ساپمولا و لوپ چیرا دین گیرمه مینک دین آشوق راق
چو چاقی آلمان لر ایچی نه هجوم قیلیب یعقوب بگ فی مغلوب قیلیب شهره کیردی و یعقوب بگ شهرت یافته
عسکر لر فی بیغاق غنہ مفت بولغانی اوچون مذکور وطن پرور لر فی شهرت یچسیدہ محاصره قیلدی اخیراً اولر
نینک یللیق و توب لر فی بولمای برغلری حفظ چوماق و سونگو (بیره) بولغانی اوچون مغلوب بولوب بعضی
سی قاجانی و اون مینک دین آشوق راقی اسیر بولدی یعقوب بگ بولر فی مختلف عذاب لر سیلان اولمور و ب
خندک غنہ کومد و دی . بونجا جمره دہ حاضر بولغانی و بولکونہ چہ عمر کورگان قری آدم لر دین تواتر

صورت دہ آنگلانی نیز غنہ کورہ بونجا جمره دہ ختن امانی سیدین قرق مینک دین آشوق راق کشتی شهید
بولغان امیش دور . و نو دین کین نہ یورت نینگ ہر طرفیدہ کیچیک کیچیک مقاومت لر بولدی
و یعقوب بگ غایت قساوت سیلان غنہ شاش چقغان منطقه نینگ امانی سی دین گناہگار و بگناہ فی فرق
اتماسدین قتل عام قیلور ای دی . و بصورت سیلان ختن فی کال اشغال اتک اوچون یعقوب بگ بش آی
ختن دہ نور مافقہ مجبور بولدی . بولش آی ہت یچسیدہ ختن دہ وطن پرور لیک حسی بارگمان قیلیغان
کشتی فی تیریک قومیای یوق انتی ، اخیراً بقساوت لر نتیجہ سیدہ ختن لیک ہر طرفہ قان و اولوم

فی کور و ب ہر قدرت و احساسات دین محروم ہر حالہ کدی لر

یعقوب بگ بونینگ سیلان خاطر جمع بولوب آدم لر ی نینگ آن ظالم راقی دمت غانی لیستہ مثل سیر
ترسیہ کورگان نیاز بگ فی ختن غنہ والی قیلیب یانیدہ بیر سچہ مینک فرغانہ بیغ عسکر قویوب ختن نینگ
خزانہ سیدہ کی تمام آلتون و کوشش لر فی الیب کا شغرنہ کنتی

کوچا سفری

یعقوب بگ ختن دین یانیب کا شغرنہ بارغاندین کین کوچا فی آلتاق اوچون ہر حیلہ پلانی قوروی
و حیلہ پلانی نینگ صورتی بودور کہ — قبول غنہ چین بتیلا آکان ایدی و چین حکومتی ہر تچان خواہلاہ
قولی غنہ عسکر الیب چقتیب شرقی تورکستان غنہ هجوم قیماق اوچون او بر فی ہر سوق بحیش مرکز فی قیماق نینگ
خطری فی ہر کیم حس قیماقدہ ایدی . یعقوب بگ بو وضعیت فی اوز مقصدی غنہ ہابنہ قیماق تدبیری فی

قبلی ۱۲۸۳ء رشید الدین خان خوجہ نینگ آدینغہ بیرلچی ایک سہاتی بولاب — قول فی چین
 استیلا سیدین قوتقوزوب کین کی خطر نینگ آدی فی حاضرده اماق لازم دور و بودا چون کیمیر برابر
 کوشش قیما نیز ضرور دور اگر جناب لری عسکر لویلا ماسه لرم بیرغہ لول بر مک لری فی امید قیلا من
 دیکان مضمون ده بیر مکتوب ایاردی ، دلچی لر نینگ آرفه سیدین یعقوب بگ تولا عسکر سلایین لوروش
 قبلی رشید الدین خان خوجہ بولچی لری کیلور کلاس یعقوب بگ نینگ لری فی سیدی عال تمام قوتی فی
 آقتودر ایسی نینگ بوی غه لویلاب یعقوب بگ کلگان لغتدیرده انی دریا دین اؤنکوزمای مدافعه قیماق
 غه امراتی ، یعقوب بگ تیبب کلب دریا بوی غه کلگان همان کوچا عسکر لری توپ اتیب یعقوب بگ
 فی دریا دین اؤنکوزما دیر اگر چه یعقوب بگ لور عسکر لری نیلاما ک اوچون من خان خوجہ نینگ اجاتی سلان کلیم
 دقمول غه غزات اوچون بار من و کوچا حکومتی غه بیج میا نیت قیلا من دیب غلیظ قسم لر قییب مکتوب بیلا من
 دلچی ایبارسه موبو عسکر لر نیلامای شد نینگ مدافعه محکم تور دیر اخیرا بیر کچه ده یعقوب بگ بیر سچہ
 مینک عسکر لری فی دریا نینگ باش طرفیده کی بیر کچیک دین اؤنکوزوب کوچا عسکر لری فی توغوزور حالده
 آراغده آدی و کوچا عسکر لری اور و دشا اور و دشا احاطه دین چقیب آقتونہ کیر دیر . یعقوب بگ اولرغہ
 آرم براسیدین آقتونہ کیردی و کوچا عسکر لری اویر دین ہم کین غه تارتیلیق غه مجبور بولیدیر ، خان خوجہ
 بو حادثہ فی آنکلاخان زمان کوچا دین یاروم قوتی لویلابای ده تمام عسکر جمع بولوب افغہ غه تیار لانا ق غه
 امراتی ، یعقوب بگ آقتونہ کیرگان زمان خان خوجہ غه نیه بیرلچی ایباردی دلچی لر قییب دین —
 مینک مقصیدم کوچا حکومتی نینگ بیر غریبجیری غه استیلا اماک ایاس دور و فقط منکا قول غه غزات
 اوچون بول برسه و مشترک

دشمنیز بولغان چین یوغ لری قول دین چقارماق اوچون یاروم بیهس دور و مودین باشقہ مقصیدم
 بوق دور دیب غلیظ آدر سلان تکیب قییب — بیر عہد نامہ بولادی

خان خوجہ بیر آرتوشونگا ندین کین بو تکلیف فی قبول اتمگان لغتدیرده قاتبع اوروش بولای چاره بولوقی
 وادو عسکر لریده بولوروش ده مو فی بولماق درجه د قوت یوق قوتی فی خیال قییب یعقوب بگ غه کوچا شہری غه

کیرای او توب کتمک اجازتی فی بودی دبا ی ده کی عسکر لری فی کوچا غه باند و رب قوتی فی شهر ایچگیه تو پلا
 شهر اطرائی فی مستحکم قلیب تور دی ، یعقوب بگ کوچا شهر ی نینگ بیر میل شمالیده کی دولت باغ محله سی
 غه کلیب توشتی خان خوجه یعقوب بگ غه تولا ضیافت لره عسکر لری غه اوج کون تیکودک نینگ ایچک
 چیتار دی یعقوب بگ بوضیافت و باشقه نرسه لری فی الیب چقیغان و تاشا اوجون چقیغان مینگ
 لرچه کوچا لیغ لر نینگ آراسی غه آخام ده اوج تور ت یور تلخ آومی فی ملکی خلق نینگ کیمی بیلان آرا
 لاشتور و رب قویدی بوا دم لر بیج تولا لهما سیدن شهر غه کیر دیله و کیچه سی یعقوب بگ تمام قوتی بیلان شهر
 غه هجوم قلیدی و ایلیگری کیر کوزگان آدم لری شهر نینگ دروازه لری فی آچیب یعقوب بگ مشکلات سیر
 شهر غه کیر دی بوحال فی کورگان کوچا عسکر لری دهرشت دفور قو پرخ بیلان پر اکذه بولوب هر طرف غه
 قاصتی لر خان خوجه بو حاد ثه دین خبر الیب تسلیم قیلاق فی ناموس سوز لوق بلیب مدافعه قلیب شرف
 بیلان او ملک غه قرار بیریب بیر یوز فدا کار بیلان چقیب و درانینگ پسلی غه یارما شاماده بولغان فرمانه
 یک لر فی اولتور گالی تور دی و دشمن دین بیر یوز فی اولتور گان دین کین خان خوجه آدم لری شهید
 بولدی و بیر نخچه چونگ اوغول لری هم بوشهید لر نینگ یحسیده ایدی مومنین کین یعقوب بگ
 خان خوجه نینگ بیر نخچه اوغول لری فی داینی لری فی دغانه فی نینگ تولا راتی فی اسیر قلیب کا شغور بار کند
 غه ایبار دی و کین لرده اولر نینگ تولا سی فی شهید اتتی

بوصورت بیلان یعقوب بگ کوچا فی آغاندین کین شرق طرفی غه ایلیگر تلک کور لانه بار دی ، بو حاد ثه فی
 اور وچی ده کی تو نگان لر آنکلاب و حال تورپان فی اشغال قلیدی لر و تورپان املی سی یعقوب بگ دین تو نگان
 فی یخشی کور و ب اولر بیلان بیر لائیب تو نگان و تورپان تورک لری دین مرکب تو نیک بیر عسکر قرا شهر غه
 کلیب یعقوب بگ نینگ آلبینی توستی لر

.....
 یعقوب بگ و طرفه کی تورک تو نگان نینگ قوتی نینگ اوز قوتی دین زیاده یکی فی
 بیلیب تو نگان حکمداری یوسف لور یخی بیلان مصاحه قلیب باش ارگون و بیر وایت ده قرا شهر و یاسی فی
 ایکی مملکت آراسیده فاصله تولا توب کا شغور غه یانیب کلدی

یعقوب بگ نینگ قوتی نینگ یادہ بولغانی

یعقوب بگ شرقی تورکستان دہ مسلمان لر نی اولتور ب غازی آتاق نہ مشغول بولغان حالہ یعنی ۱۲۸۲ھ
 ۱۸۶۵م دہ روس قوماندانی جنرال چیرنیف خدایارخان نی مغلوب ایتب تاشکند نی تارتیب آلدی
 بولونینگ بیلان تاشکند دفرغانہ دین چونگ وکیچیک آدم لر قاچیب شرقی تورکستان نہ سلوک کلگانی
 تور دی ۱۲۸۳ھ بخارا امیری سید مظفر الدین جنرال چیرنیف دین مغلوب بولوب سمرقند نہ چردی
 لرا اشغال اتی دبو سبب دین سمرقند د بخارا دین ہم تولا مہاجر شرقی تورکستان نہ کلدی لر
 بولمہاجر نینگ تولا سی یرایلیغ آدم لر ای دی یعقوب بگ بولمہاجر لر نی یانی نہ تارتیب کتہ لر ی نہ ولی لیتن
 وحاکم لیتن و عسکر قوماندانی لیتن منصب لر ی نی بردی و عالم لر ی نی یورت لر نہ قاضی و مفتی قیلدی و بایش لر ی
 نی تمام عسکر قیلدی یا لغوز ختن و الی سی نیاز بگ دین باشقہ تمام والی لر مہاجر لر دین تعین قیلیدی
 بولونینگ بیلان یعقوب بگ نینگ بےر قوتی اون بولدی ، بولونینگ اوتیغہ یعقوب بگ شرقی تورکستان
 بگ بایش لر ی نی جبراً عسکر یک غہ الیب ۸۰۰۰۰ قوشون تیار قیلدی و تورپان و اورومچی و اعلی ولایت
 لر ی نی آتاق اوچون تیار لیتن قیغالی باشلادی ، یعقوب بگ بولکونلر دہ ہنوز سہنیز دہ خود قند خانی
 غہ تابع صورتیدہ ای دی -

یعقوب بگ نینگ تورپان و اورومچی و اعلی نی لغانی

۱۲۸۵ھ دہ تورپان دہ کی تونگانلر کورلانغہ ہجوم قیلیب اویر نی الیب کوچانغہ ہم باستون قیلیب خستق نی
 بولاب تالاب بےر سچہ یوزار کلک و خاتون کشتی لر نی ایست قیلیب کورلانغہ یانیب کشتی لر یعقوب بگ
 بولمہاجر نی انگلاب تونگانلر بیلان کی مصاحکہ نی تونگانلر اوزی سبند و رغایندین بونی تورپان و اورومچی نہ
 یوروش قیما قفہ سنجشی بےر بہانہ قیلیب کوچانغہ یوروش قیلدی و کوچادہ تورماسیدن کورلانغہ باردی و اویر دہ
 تور بٹش کسی تور دپ تمام قوتی تی اویر نہ توپلاب ۱۲۸۶ھ دہ قرا شہر نہ ہجوم قیلدی و اویر دہ کی
 تونگان لر نی تمام اولتور ب تورپان نہ یوردی و تورپان دین کلگان غایت قوتیک تونگان عسکر ی بیلان

او شاق تال ده او چر ایشیب قاتینغ اوروش لر بولدی اخیراً بیر سحر و قسیده یعقوب بگ نینگ عسکر لری
 تونگان لرنی اینج طرفین آراسته آلتاق تهره موثق بولوب تونگان لر نینگ تولاسی قیریلدی و آزار قانی غایت
 بیهکده حالده قاجیب بولر نینگ هم تولاسی اوترا ده کی سوسیز اوج کونلوک چوله اولوب آرنغینه بیر مقدار
 قاجیب تورپان نه بار ایدی نور پانده کی تونگان لر بوش نهزیت دین قورقوب کتیب تورپان نی
 بوشا تیب اور و چنی نه قاجتی لر یعقوب بگ باریب تورپان ولایتی نی اوروش سیز فتح قیلدی او چر ایش
 تونگان نی تیر یگ قومیای یوق اتتی آئین کین یعقوب بگ اور و چنی نه یوروش قیلیب تونگان لر
 نی بیر خچه اور و شده مغلوب قیلیب ایدر نی هم ایدی ، تونگان لر مرکزی نی مناس شهر ی نه تونگان
 ایدی یعقوب بگ ایدر لده هم تونگان لر بیلان تولا اور و شوب مناس شنجو شهر لری نی الیب تونگان لر نی هر
 برده قتل عام قیلدی قلیح دین آشتان تونگان لر کو چینگد جیسا دین قبول حدودی نه چه کی اولکده لر نه قاجتی
 لر دو و گمخا نگ دانشی طرف لری نه قاجقان لری هم تولا ایدی . بوسورت بیلان اور و چنی دلا تیبده
 تونگان قوتی یوق بولدی ، لونینگ بیلان یعقوب بگ قبول حدودی دایلی حدودی نه چه شخال اتتی
 آئین کین ایلی نه یوروش قیلدی باش ایلی (غولجه ولایتی) ده کی تونگان لر نینگ سببی دین تونگان لر
 بیلان مجادله قیما قده بولغان تراپنجی لر نینگ یار دمی بیلان یعقوب بگ ایدر ده کی تونگان لر نی آستان
 مغلوب ایتیب ایدر نی فتح قیلدی . بنه سو و آیانغ ایلی ده کی تراپنجی حکومتی یعقوب بگ غمچی یوللا
 تابع یک قبول ترکا نلری نی بیده دژب هر سیل صین مقدار ده ایالت بر مک نی گردن لری نه الیب دخلی
 استقلال لری اوز یریده قالماق شرطی بیلان مصاحبه طلب قیلدی لر یعقوب بگ هم بونی غنیمت
 یلیب بونجی خلق بیلان اور و شاق دین مذکور مصاحبه نی تر بیج قیلیب باندی یعقوب بگ چین
 حکومتی بیلان صلح قیماق خیالی بولغان اچون قبول نه تعرض قیلا دی و اور و چنی نینگ تفریده کی تونگان لر
 نی هم قطعاً یوق قیما سلیقتی هم بولجال غم مینی ایدی ، لیکن بولعله خیال کین لر ده شرقتی تورکستان
 استقلال نی بر باد اتتی .

منه بوسورت بیلان غم یا بیر و آلاهی یا یلان لری و ایلی حصه سیده اسپنغ کول الما آتا و شمالاً

بالخاص کولی دار و دناي و آلتاي نينگ جنوبي ده کی بايائنگلر و شرقاً بارکول ناغلری و اور و مچی و قول
آر اسیده کی شامو چولی و جنوباً قرا ننگو تاغ (کینونون) و قرا قورم سلسله لری دین بمارت بولخان
حدود نینگ ایچی تمام یعقوب بگ نینگ حاکمیتی آستینغه کیردی حاضر قی شرقی تورکستان بیدگان
او لک نینگ حدودی دین آلتای و چو چک دلايت لری او قستده بولخان دین سانالیب چین نغ تابع
ایدی و قول بارکول هم چین قویله قالدی و حاضرده روس قویله بولخان آیانغ ایلی و بنه سو
یعقوب بگ نغ تابع لری (۲۱ بخج خریطه قرا سونلر)

یعقوب بگ نینگ استقلال اعلان قیلغانی و بدولت عنوانی نی اعلان

یعقوب بگ حکمدار بولخان و قستیدین اعتباراً حقیقتاً مستقل ایدی و هریش نی خوفت رانی دین سوارای
اور اختیارای بیلان اجرا قیلور ایدی و ایننگ آلدیده سؤل هم ایاس ایدی لیکن اوزی نی رسماً خوفت
خانی نینگ حاکمیتی آستینده دیب آنگا خرامکارانه معامله قیلور ایدی

یعقوب بگ ایلی نی فتح قیلغانی مشغول بولخان کونلر ده خوفت خلیفگی منتهما درجه ده ضعیفلا شیب روس
نینگ حمایتی نی قبول آسکان ایدی ، یعقوب بگ ایلی دین باینب کلب خوفت حکومتی نغ

تابع لیستیدین چیتغانی نی و شرقی تورکستان نینگ فرغانه دین هر دو جیدین جدا و مستقل بیر دولت
ایکائیگی نی اعلان قیلدی و تابع لیتو عه علامت سانالغان آتالین عنوانی نی تاشلاب بدولت عنوانی نی

آلدی ، و کا شغرنه اصلی هست و تبا یلغ میر احمد جامعہ دارنی و الی قلیب آقوشهری نی پایتخت
قیلدی ، و لوتنجیدین باشلاب یعقوب بگ عسکری قوتی نی آشورماق اوچون یراغ بیلینق دارا

نیار لایدورغان ایشتان لرتا سبب قلیب توپ ، بیلینق ، اوق ، دارو ، تیار قیلدورغانی
توردی ، و لورت دین مجبوری صورته لولاسکر آلدوردی . شهر لرو حدود لرنی محافظه

قیلا دورغان امنیت عسکری دین باشغه بالغوز حرب چون کسن مینگ قوشون جمع قلیب زمانه ده
کی نیکی تنظیمات نغ موافق تعلیم آستینغه آلدی (خلق انی فرمچہ مشق دیر ایدی لر) و دخی لغوزی نی

استو راق اوچون ممکن شد هر امور لوق غه لایق بوسون بوسون مهاجر لر دین تعیین قیلدی
عسکری و مهاجر لر نی یخشی با قاق اوچون ریالیاتی و تجارت باج لر ی و حیوان محصول لر ی و باشقه هر قسم
آوان لر نی خلق طاقت قیلا مید و رغان درجه ده غیر قیلدی حتا که دهقان لر ی لر ی نی تا شلاب هر طرف غه
قاچقانی تور دیلر و تجارت فایده سیز بیر حرکت درجه سی نه تو ثوب سودا گر بک آزا قالدی و بوسب دین
آشلیق و هر سر سه فوق امداده قیمت بولوب خلق قاتما قات ظلم و قحط بلا سی نه مستلا بولدی لر

بعقوب بگ نینگ یات دولت لر بیلان مناسبت یه اقیقانی

۱۲۸۷ هـ ده بعقوب بگ تورکیه غه سلطان عبدالغیرز نینگ حضور ی غه بیر مہیات ایباریب اوزی
نینگ خلافت منتهی نه تابع البقی نی بیلید و ردی و شرقی تورکستان حکومتی نینگ مستقل سیر اسلام دولتی
صفی بیلان تولداتی فی التماس قیلدی ، سلطان عبدالغیرز بوسہیات فی خوشنوق بیلان و حضور یه
قبول قیلدی و شرقی تورکستان غه خطبہ پول غه خلیفہ المسلمین ایک صفی بیلان الیناق فی امر اتی و بعقوب بگ
غہ امیر المسلمین بنوانی فی بردی . بعقوب بگ بوسہیات ایباریب خلیفہ سلطان عبدالغیرز نینگ آتی
فی خطبہ رده آلتا قہ غه امر اتی و خلیفہ عبدالغیرز کلمہ سی قاقیقان کوشش پول لر حاضرده ہم خلق نینگ قیلده
بار دور . مومنین کین بعقوب بگ ہندوستان غه و روسیہ غه بیر دین الحی ایباریب انگلیس و
روس دولت لر ی شرقی تورکستان نینگ استقلال ی فی تولود ی لر و ہندوستان حکومتی بیلان سیر تجارت
معادہ سی عقد اتی و کیخجی بیلی روسیہ دین و ہندوستان دین بعقوب بگ نینگ کہ بغہ روسی
الحی لر کلدی . بعقوب بگ ہندوستان دین تورکستان دین نینگ دین زیادہ راق کار توس لوق و
بگرمہ نینگ پتایغ میلینق و تولاجبنا آلدی بومیلینق لر دین حاضرده ہم شرقی تورکستان غه تولاد و
بالغوز چین دولتی اوزی نینگ طبعی سیاستی فی تولوب شرقی تورکستان استقلال ی فی تولو
دسی لیکن نارسیدہ امپراطور نونگشی نینگ نایبی کونگ تورکیہ و انگلیس و روس دولت لر ی نینگ
رعایہ سی اوچون شرقی تورکستان غه عسکر ایبار سلیکی فی رسماً اعلان قیلدی و بولکوندرہ چین دولتی

ہم داخل افغانستان ہو ہم اور وپا دولت لری نینگ نصیحتی غم محروم ای دی وچین دولتی نینگ
موند غم و مستہ توتا دورغان تاریخی نفاق سیاستی دین یعقوب بگ نینگ خبری یوق دینا نینگ
اوچ معظم دولتی استقلالیمیزنی تو نو غاندین کین چین دولتی ہم تو نو مای چارہ یوق دیگان نظریہ
غہ تو لو ب بی پروا البتہ قبول راہی مکینچی نوبت تو گان استیلا قیلغانی

اور وچمی و غولجہ غہ ایکی نوبت تو گان استیلا قیلغانی

ایکری یعقوب بگ دین مغلوب بوب اور وچمی نینگ شرق طرفیدہ کی اوکدہ لرغہ دودو گوانگ غہ
قاچقان تو گان غہ ۱۲۸۸ھ دہ بیرلا شیب وچمی غہ ہجوم قیلیب ایرنی اشغال اتی لر
دو نینگ بیلان اتنی شہر و غولجہ آسیدہ کی سوق الجیش یولی اوزدولدی و غولجہ دہ کی تو گان لر
اور وچمی تو گان لری نینگ یارمی بیلان غولجہ فی سہ آلدیلر . دیک کہ اور وچمی واپلی و تہ سو واپلا
لری یعقوب بگ نینگ حاکمیتی دین حقیقت کنتی . یعقوب بگ در حال چونگ اوغلی بگ قولی
بگ فی تو لا عسکر بیلان اور وچمی غہ یولادی . بگ قولی بگ اگرچہ اولادہ غالب بولوب اور وچمی فی
اکسہ موہنہ تو گان غہ یازورب آلدی لر . لواد چون یعقوب بگ سکسن مینگ قوشون دیب
آتا بدورغان تمام مرکز قوتی فی الیب ۱۲۹۰ھ دہ تورپان غہ باردی . یعقوب بگ تورپان
غہ بار و بار ماس تو گان لر صلح تیلادیلر و اولر نینگ حکمداری یوسف لورینچی اوزی تورپان غہ کلکب
اطاعت عرض قیلیب اور وچمی ولایتی دہ تو گان لر داخل استقلال غہ مالک بولوب یعقوب بگ نینگ حاکمیتی
فی اوزاوست لریدہ تو نو ماق شرطی بیلان دہریلی معین بیرقت دار تار تیغ بر مکنی بولون لری غہ الیب
مصالحہ عت آلمکنی طلب قیلدی یعقوب بگ بصلح غہ راضی بولوب یازدی ، موندین کین یعقوب بگ
تورپان ولایتی غہ ہاجر لر دین حکیم خان تورہ فی والی تعیین قیلدی و اوغلی بگ قولی بگ فی تو لا عسکر
بیلان تورپان غہ قویدی

شرقی تورکستان غہ چین عسکر ی نینگ ہجومی

چین حکومتی یونین نعت بلاچی لری بیلان اور وٹوب اولر نینگ باشلیغی بولغان سلطان سلیمان (تاوان سو)

فی شہید انتی و لونینگ سلایں یونین فہستہ کچی لری پر اکندہ بولوب داخو (چونگ بولبارس) لقب ایک
 بیر فرماندان اور قول آئندہ کی تورت بش مینگ تونگان عسکری سلایں یونین دین قاجیگ کانسوہ او توب
 او پر وہ کی تونگانہ دین نیہ پیر پنچہ مینگ قوت یانی نہ تو پلاٹ پر دہ میان بیر الفستاب چہاردی ایکی میل
 مدت گانسوہ مدہش پیر اور دوش بولوب تولا شہر لرویران بولدی

۱۲۹۰ھ چین امپراطوری توگوشی بالغ بولوب حکومت ایٹی نی قولینہ الیب غہ کورہ سیلی ۳ عسکری
 گانسوہ بولادی . داخو بولوب عسکر لرو دین مغلوب بولوب ۱۲۹۲ھ دہ شرقی تورکستان نہ قاجتی
 د چین عسکر لری انی توغلاپ قول غہ کدی لری . بوخبرنی یعقوب بگ آچنگک بولغازی نی استحقام قوتی فی الیب کور لائہ
 باردی و حکیم خان توره نی تورپان دین فیچتیریب اوزی دین یاب لیق صفتی سلایں آفتوہ قویدی
 و تورپان نہ تولا عسکر ایاریب اوغلی بگ قوی بگ نی داوا پنچنگ بولغازی نی استحقام قعیب
 عسکر لری سلایں او پر دہ تورماق غہ امراتی . بولمالدہ داخو اور وچی نہ کلیب یعقوب بگ دین پناہ
 تیلادی و یعقوب بگ آچنگ پناہ بر مکنی قبول اتی . داخو یا نیدہ قافلان بش آرتہ یوز آدمی سلایں کور لائہ
 کلیب یعقوب بگ فی زیارت قیلدی یعقوب داخو نی آدم لری سلایں آفتوہ تورماق غہ امر قیلدی

بولار دہ اور وچی دہ کی تونگانہ اصل چین لیغ لیغی فی میبدان نہ چتیاریب یعقوب بگ دین یوز اور بولوب
 چین فرماندان زوز وگلتا نگ غہ اعلیٰ امت عرض قلیب زوز وگلتا نگ نافع سینر اور وچی نہ کدی (زوز آئی دو)
 زوز وگلتا نگ منصبی دہ بامقوماندان دیکدور (زوز وگلتا نگ اور وچی دین یعقوب بگ غہ الحی ایاریب
 داخو نی طلب قیلدی و داخو نی برگان شرط سلایں شرقی تورکستان نہ تعرض قیما سلیقی غہ امپراطور توگوشی
 نینگ امری بار لیتی فی بیلیند و دی . یعقوب بگ داخو نی بر مکنی قبول اتدی و چین حکومتی سلایں ساس
 لیغ پیر دوستلوق معاہدہ سی عقد اتماک طیبی فی بیلیند و رب الحی ایاریدی . زوز وگلتا نگ
 لونینگ جوابی دہ حرب اعلان اتیب داوا پنچنگ نہ کدی یعقوب بگ حرب فی قبول اتای اوغلی فی تورپان نہ
 یا مانق غہ امر و دی . بگ قوی بگ بولامر غہ بنا دوا پنچنگ بولغازی نینگ مستحق موقعی فی ترک
 اتیب تورپان نہ یا نیب کدی و چین عسکری تورپان نہ یوز و شش قیلدی نیہ یعقوب بگ اور و ششما سلیق نہ

د تو د پان فی بوشتا تاقه امر بیرب بگ قوی بگ فی دسکر لری فی کورلا غه یازد و ب ایسب گدی
 یعقوب بگ نینگ چین بیلان محاربه قیلماسی فی نینگ سبی او کورده فرغانه فی ایسب شرتی تورکستان غه
 کوزی فی یکیب توغان روس دولتی نینگ وقتیدین استفاده قیلیب شرتی تورکستان غه هجوم قیلمایقیدین
 تورقماقی ایدی و بو تورقماقی بولغان وقتیدیرده چین سکر دی ییچ پرواسی یوق ایدی بواچون چین بیلان
 صلح قیلماق فی ضرور کورمکده ایدی . یعقوب بگ زوز و گمتا بگ غه ینته کمره الهی ایباریب چین حکومتی
 بیلان ایسلغ بیرصاحبه قیلماق بونینگ بیلان ایکی مملکت آراسیده بیر دوستلوق و روس مقابلیده بیرلیک
 معاهده سی عفت انکسنی طلب قیلدی و اگر بولطب فی قبول اترکان وقتیدیرده جدی صورت ده محاربه کیری
 شکلی فی هم سلینید و دی . زوز و گمتا بگ بولطب فی قبول قیلیب یعقوب بگ طرفیدین چین پرطوری
 نینگ آدیغه الهی بارماق و الهی المعاهده عفت اتریب باریب کلگو نچمه تار که اینده بولغان ختنن فی اسی نیاز بگ
 و خزانه چی عاثر بگ لر چین فی قطعاً غالب گمان قیلیب مخفی صورتده زوز و گمتا بگ غه کشی ایباریب فی اوروش
 غه تشویق قیلیب اوز لری نینگ هر خدمت غه تیارلین لری فی سله ورگان ایدی لر و اولر نینگ بو حرکت لری
 دین یعقوب بگ هم شبهه لانگان ایدی . یعقوب بگ بیلان چین حکومتی آراسیده مصاحبه بولماق قرار
 لاشقان فی بوغاین لر بلیب بوسنده نینگ اوز جان لری غه خطر لکی فی بلیدیر . بوغاین لر یعقوب بگ
 نینگ باورچی سی غه تولا پول بیرب اینگ واسطه سی بیلان یعقوب بگ غه زهر بر دیر و بولسب بیلان یعقوب
 بگ بیراست یچیده اولدی

یعقوب بگ نینگ اولگانی و داخلی مجادله

۱۲۹۳ھ نینگ اتر آسیده نیاز بگ زهر بر دورگان سبب بیلان یعقوب بگ اولدی . یعقوب بگ
 نینگ هیچ بیر و عهدی یوق ایدی لیکن بایسده کی اوغلی بگ قوی بگ اوزی فی داد اسی نینگ اوز غه
 حکمده اعلان اتتی بولنازک وقتده او بلاماسدین حکیم خان نوره اوزی نینگ و لیهب لکی فی دعوا
 قیلیب اوزی فی پادشاه اعلان قیلیب بگ قوی بگ غه دشمن لیک قیغالی باشلادی و یعقوب بگ نینگ
 یکچیک اوغلی حق قوی بگ کاغذ و الی سی ایدی ادهم کاغذ غه استقلال اعلان اتتی و نیاز بگ کورلا دین چرحلیه

بیلان ختن غه قاجتی داوهم استقلال اعلان اتتی ، منہ بونا زک فرصتہ مغلوب بگ نینگ اولوی
 و حکمت نینگ پارچہ لانا قی و نور پانہ کی چین قوی نینگ بوضعیت دین اتفاده قیماق اوچون قراب
 تورماقی شرقی تورکستان نینگ استقلال نینگ قیماقی فی کورنہ کورستانکده ایدی ، بگ قوی بوضعیت
 تعالیبده چین عسکری فی فکری غه اکما سیدن قیماق بلیان اوروشماق و داو اسی نینگ سختی فی اونچمه
 آتماق بوسی بلیان کورلانی بوضعیت داو اسی نینگ جسدی فی تمام عسکری فی ایکب کوچانہ یوردی بگ
 قوی بگ کورلادین حرکت قیماق و منته خزانہ چی عاشور بگ بیرعت دارالتون و جوهر فی الیب چین عسکری
 طرفیغہ قاجتی . بگ قوی بگ کوچانہ کلیم کوچا دالی سعال خان توره فی چین عسکری کلکان تقدیر
 ده درافعه قیماق غه امر قیماق بکما بیرعت دار عسکر بیرب آق سوغه یوردی و حکیم خان توره فی مغلوب قیماق
 آق سوغه ایدی و حکیم خان قاجیب فرغانہ غه بارب روس نینگ پناهی غه سفیدی ، بگ قوی بگ قور
 دین کا شغرنه یوردی و کا شغرنه یاقین کلکانده ایسی سی حق قوی بگ عسکر بلیان حقیق بگ کا اوکا آسیده
 اوروش بولوب نتیجه ده حق قوی بگ اولموز و لوب عسکر لری پر اکنده بولوب بگ قوی بگ کا شغرنه کوردی
 آذربین کین داو اسی نینگ جسدی فی مراسم بلیان کا شغرنه قورستانی ده دفن قیماق سویدین کین
 بگ قوی بگ ختن فی آتماق اوچون ختن غه یوردوش قیماق ، نیاز بگ کورلادین قاجیب ختن غه
 کلکانده ختن ده کی فرغانہ ییغ لرنینگ ایش غه یرار ییغ لری فی اولموز و ختن االی سی دین تولا عسکر
 الیب بگ قوی بگ بلیان اوروشماق غه تیار لافغان ایدی و بگ قوی بگ نینگ یوردوش قیماق فی
 نیاز بگ انگلاب او اقصیه سی عسکر لری فی تولا ب ایدری درافعه جبهه سی تعین قیماق
 بگ قوی بگ پایله غه کلکانده نیاز بگ بچکیم غه بلیورمای ۲۰۰ چه سطح آدمی بلیان زاوادی غن
 صورنده ایچی غه کلیم اورده و شهر اطرافنده کی باغریده کوموب قلغان منیگر چه سیخه آلتون و
 منیگر چه کوش یا مبولر فی آچتور و ب قاجالاب تدر غه آرتیب کرباط خفیغہ قاجتی و ایرنه سی بگ
 قوی بگ او اینه کلکی اورده کی عسکر لانی درافعه قیماق دروش بولدی و اوروش بولوب توغان حالده
 نیاز بگ نینگ یوقایغی صورنده قاجقانی نینگ خبری فی عسکر لرنی انگلاب بعضی سی بگ قوی بگ غه تسلیم

بولدی دولاراتی هر طرف نه قاچیب اوی لری نه کشتی لر . دېگ قولى بگ ادروش سبز ختن فی
الدى . اما نیاز بگ قاچقا پنجه کړیادین اولوب چپن وچر خلیق شهر لری نه هم کړیای چولی یولی لری
بیلان یوروب کور لانه باروی دچین نینگ کیخې قوماندانی جو ویه لیوچن تانگ نیگی ده کور لانه کلگان ایدی
نیاز بگ لیوچن تانگ فی زیارت قیلیب فولیده کی تمام آلمون کموش لری آنکا هدیه قیلیب
قدیدین چین نه خلاصی فی محافظه قیلیب بولمون کموش فی چین حکومتی اوچون ساقلانغانی فی عرض اتنی

شرقی تورکستان استقلال نینگ قیلیغانی

یعقوب بگ اولگان دین کین یوقاری قی صورتده داخل مجادله حقیغانی دین چین حکومتی شرقی تورکستان فی اقلق
فی امید قیلیب وضعیت نه وقت بیلان مراقبت قیماقده ایدی . مذکور داخل مجادله ده حکیم خان توره
دحق قوتی بگ طرفدار لری بولغان فرغانه لیغ لر مهم معتدله ده یانغ بیلان فرغانه نه قاچتی ویرلیک عسکر
لر نینگ دولاراتی اولوب قاچیب هر طرف تارغانی باشلادی . دولو نینگ بیلان بگ قولى بگ نینگ
قوتی غایت درجه ده آرقالیدی . روزو نگل تانگ بو وضعیت دین خبر الیش شرقی تورکستان نینگ همه
سی نه ایتیل قیماق نه قرار بردی . ۱۲۹۳ هـ نینگ آخریده چین امپراطوری لوگشتی اولوب ریخته
نارسیده اوغلی گونگشتوی امپراطور بولدی و آناسی وکیل لیت صفتی بیلان اداره ایشی فی قولیغه آلدی و بولواچون
روزو نگل تانگ نینگ آلتی شهر نه هجوم قیلاتی بر آز کین قالیدی ۴ ۱۲۹۳ هـ عسکر نینگ بیر قسیمی
بیلان ادری تور پانده قالیب بیر قسیمی فی جو ویه لیوچن تانگ آتیغ قوماندان نینگ قیب دتی
آسینده آلتی شهر غوللادی . شرقی تورکستان لیغ لر لوگشتی فی تحریف بیلان جولوشتی و بعضی می جانگ
لوشی دیدور . دېگ قولى بگ بودا قعه دین خبر سبز ختن نه بوروش قیغان ایدی و ختن فی اشغال
قیلیب لورت نینگ جنوب ویطی نه مشغول حالده لیوچن تانگ نینگ قرا شهر غه کلگان خبری فی آنکا دادی
بگ قولى بگ بو خبر فی آلمان زمان ختن دین یانینگ شخر غه بارودی و اوکا شخر غه بارو پنجه لیوچن
تانگ کورلانی اشغال لنگان ایدی و بولوا ده نیاز بگ و عاثنور بگ و ختن لیک احمد بگ و کا شخر لیک محمود بگ

دکوحا و دانگ نینگ دغلی دباشته بیرنجه کهنه چین خدمتی قبیغان ملت خاین لری شخصی منفعت فداکار لری
 بیرر بیرر دین قاجیب یوجن تانگ نینگ لدیفه بارغان ایدی لر . . . یوجن تانگ نی آلتی شهرنی
 اشغال تملغه تشویق قیلیب فی اتینگ راق الیب کلک غه کوشش قیلدیلر . . . یوجن تانگ کورلادین
 کوچانه یوردی دکوحا والی سی عامل خان توره بیرواق آتای آدم لری ویرنغری بیلان توغرا فرغانه غه قاچتی
 و بونینگ بیلان یوجن تانگ کوچا و آقسو ولایت لری نی بیج بیر مانع سیز آلدی و آندین کین کاغز غه یوردی
 بگ قولی بگ کاغز دین بیرنجه میل اوراق پرده استخاکام لر قیلیب ایرده تولا عسکر توختا تیب
 مدافعه غه تیار لانغان ایدی . . . یوجن تانگ ایر غه کلیب اوروش باشلانندی . . . بوحالده بگ
 قولی بگ بیر موخنه خاص آدم لری بیلان قوی غه چقیغان خزانه ویرنغری الیب کچه ده کاغز دین چقیب
 فرغانه غه قاچتی دلو جادنده فی جبهه ده کی عسکر لر بیج بیلای شد نینگ اوروش غه مشغول ایدی لر
 کاغز ده ابلیگر کی فتح ده مسلمان بولغان تور تیش مینگ چین لیغ فی یعقوب بگ مخصوص بیر محله ده
 اولمور غوزوب سخنی محافظه قیلغان ایدی . . . یوجن لیغ لر بگ قولی بگ نینگ قاچغانی فی بیدگان زمان
 ابلیگری بابنورغان یرنغری فی الیشهرده کی خلقتی بولان تالان قیلماق غه باشلا دیلر و شهر نینگ دوارده
 لری فی قول لری غه لکناق اوچون شهر اجدیه کی عسکر لر بیلان اوروش قانی تور دیلر . . . مننه بوحا و ثنه جبهه
 ده کی عسکر لر غه بشتیدگان زمان مدتش بیر مضطرب بیلان پر اکسند بولوب قاچالغانی قاچتی و تولاسی
 و منن قویله ده اولمور ولدی و اسیر بولدی

مونین کین یوجن تانگ کاغز فی اشغال قیلیب نهایت آدم و خاطر جمع یک بیلان پاکست و ختن ولایت
 لری فی اشغال قیلدی . . . مننه ادشو صورت بیلان موندانغ عجیب غریب طرز ده ۱۲۹۳ ه
 ۱۸۷۷ م ده شرقی تورکستان نینگ انتظامی بقیلیب ننه چین اتیلاسی غه مستلا بولدی

یعقوب بگ نینگ استبدادی

یعقوب بگ هریش غه اوزی صاحب اختیار ایدی و هریش هر فکر و هر ای توپ توغرا اوزی دین چقار

ایدی پامچ بیر مشاوری و یاوزیری یوق ایدی ، مهم ایش لرا چون مشوره و ندا کر مجلسی عقد اتک
 اویان تورسون باشقه لر نینگ مشوره سی بیلان ایش قیماق حکدار بولغان کشتی نینگ یاقیت سیز یکی و
 کفایت سیز یکی نینگ ایللی دور ویر ایدی ، بیر مجلس ده یعقوب بگ دیدیکه — خدا بیر کشتی نی بنده
 لری نینگ او بنیغه حکدار قلیسه تمام حکومت ایش لری و تمام اختیارات او کشتی نینگ اقتدار قبضه سیده
 بولماق خالص او کشتی نینگ خدا بر گان حقی دور — یعقوب بگ نینگ بونور سی فی متواتر صورتده ریوا
 قلینما فده دور ، دیک که یعقوب بگ تاریخ حقیقی سیاست دین خبر سیز و اسلام صولی
 فی بیچ بیلایدورغان چوقوره بیر حال مضطربیر خود بین ایدی

حکومت نینگ آن مهم ایش لری فی یعقوب بگ نینگ یاقین آدم لری فقط یار لیغیانه حقیقانه سلور ایدیلر
 یعقوب بگ نینگ نظری ده آن بخشی والی و مأمور انینگ هر کسی فی تردد و کورساتمای اجراء
 قیلا دورغانی ایدی و ایننگ بعضی حکم لری وجر آتی نه خیر خواهانه اصرار من و تنقیب قیلا دورغان
 خوف دیک ضیاء الدین قاضی کلان اسل خان توره و ختن یک بر ایهیم قاضی دک عاقل و دولتحواه کشتی
 لری فی یعقوب بگ بیان کور ویر ایدی و مونداع ذات لر نینگ بعضی سی فی مختلف واسطه لر بیلان یوق اتتی
 ایما یوقاریده آت لری اوزنگان بواج کشتی اوز لری نینگ خلق آرا سیده کی شخصیت و اعتبار لری
 یوز بدین شیر گیلدی لر لیکن حکومت نینگ آلدیده مغوص بیر ضرر نینگ حیاتی ده یاشار ایدی لر
 الحاصل یعقوب بگ اوز فکر ی نه بخشی کور ونگان ایش فی عین صواب بیلادورغان و باشقه لر نینگ نگامغایر
 بیر فکر فی اظهار انکی نه رهنی بولما بدورغان غایت مضطربیر متبدل ایدی

اداره تشکیلاتی

یعقوب بگ نینگ اداره تشکیلاتی شرقی و غربی تورکستان امالی سی فی بیر ملت دیک نه بناتاپنغان
 ایدی و اوزی نینگ حکومتی فی شرقی تورکستان نینگ ملی حکومتی دیب حساب اتاس ایدی بلکه شرقی
 تورکستان فی بیر متمله حساب اتک و امالی فی هر حق دین محروم بیر ملت تلقی اتک ایننگ اداره

تشکیلاتی نینگ اساسی ایدى ، والى لىق و حاکم لىق و امور لوق نه ممکن قدر غربى تورکستان بلیغ
لردین تعیین قیلور ایدى فقط نیاز بگ عاشور بگ لردک اوز لىق نه خیانت قیلیب یعقوب بگ نه فوق
العاده خدمت قیلغان بىر لیک لرنى خدمت مکافاتى صورتى سلیمان ایش نه سالور ایدى و بولوالى
و اما مور لىق نه غیر مسئول مطلق اختیارات نه مالک بولوب ظلم سلیمان خلق نى از مک ده آزاد ایدى لىر
غربى تورکستان مهاجر لرى چونک میتاز لر نه ایگه ایدیلر و اولر نینگ بىر لرى مایلات دین معاف تجارت
لرى گمرک دین معاف ایدى و حکمه لرده اولر نینگ سوزى حجت ایدى ، اما بونگا مقابل بىر لیک
خلق بىر حق دین محروم و بىر ظلم نه معروض ایدى - تفصیلاتى توبسته کی مضمون لردین آنگلانا دور
اداره تشکیلاتى او وقت ده کی غربى تورکستان اوز بگ دولت لیده کی شکل نه تقلید اتکدین
عمارت بولوب منتظم بىر قانون نه مریوطه ایلاس ایدى . توپ توغرا یعقوب بگ حکمیتى استبداد بولغان
کاشغر ، یاکسند ، خن ، آقسو ، کوچا ، کورلا ، تورپان ، ولایت لیده مهاجر لردین
ویا نیاز بگ دک بىر خدمت قیلغوجى دین بىر دین والى تعیین قیلغان ایدى (والى نى داد خواه
دیر ایدى) . بولودا خواه لر نینگ اختیارات و صلاحیت لرى نهایت درجده لگرو ایدى . هر داد خواه
اوز والى لىق منطقه سیده تولایش لرده مستقل دک ایدى و او منطقه ده کی چوگ و کچیک امور لرنى اوزى تعیین
قیلور عزل قیلور ایدى مگر گاهى وقت ده یعقوب بگ بعضى کشتى لرنى حاکم یا عسکر منصبدارى یا که قاضى و مفتى
قیلیب بارسه الى انى رد قیلا لاس عزل قیلا لاس ایدى ، آدم اولتور مک آیدین باشقه جزایش
لرى تمام والى نینگ اختیاریده ایدى ، عدلیه ایش لرى ظاهراً شریعت قاضى لرى نه منحصر بولسه
حققت ده یعقوب بگ والى لرو حاکم لر نینگ امرى و خواستى نینگ نفوذى استبداد ایدى یعنی بولر نینگ
غرض لرى نه دخلى بولوق بولغان کچیک ایش لرده شریعت نه مطابق ایدى
یعقوب بگ نینگ ان مهم ایشى مایلات آماق ایدى . بىر مایلاتى اوز دولت لرى نینگ اصولى نه موافق
بولوب بىر تاناب (حرب) نه مریوطه بولوب تر لىقان لر نه نینگ نوعیتى نه قراب آماق قانونى نه مبنى بولسه
بولکین دور نغان مایلات نینگ مقدارى یعقوب بگ طرفیدین تعیین قیلینیغان و چون مایلات نى آرو یا جتن

اَلَمَقِ دَالِ نِیَنِگِ اَنقیارِ میده ایدی ، و بیج بیرو لایت نینگ لایاتی نینگ مقصداری فی وادو لایت
 خزانة سیده بار نرسه فی یعقوب بگ بلباس ایدی ، یعقوب بگ دالی غه مویچه صحت دار آلتون یا کموش
 یا آتلیق و یا باشقه نرسه خزانة غه ایبار گیل دیب یار لیغ ایبار ورا ایدی و دالی هم مذکور نرسه فی اوزی بیلگان
 یول بیلان حاصل قیلیپ تحسین قیلیغان و قمتده ایرا بار مکفه مجبور ایدی وینه مونینگ او شیغه هر والی
 ییلده و یا آلتة آیده و یا اوج آیده بیر قاتانا تریغ غوانی بیلان یعقوب بگ نینگ حضوری غه بیر صحت دار
 آلتون کموش و باشقه قیمتلیک نرسه لر فی یا اوز لری الیب بار ورا ایدی لر با که یاور (محرم) لیدین ایبار و
 ایدی لر ، قایسی الی تار تیغ فی تولا راق بر سره عقوبت آیدین زیاده خوش ایدی و آنگا زیاده راق اغبار
 و لغو و بیرو ایدی . و بو صیغت دالی لر نینگ منصب حصری یوزیدین یعقوب بگ فی خوش قیماق
 اوچون تار تیغ فی زیاده بر مکده مسالفة قیلیشماق غه باعث بولدی و بو نینگ یوکی بچاره بیر لیک خلق
 نینگ بونی غه یوکلانیب یئر لر نینگ حاصلاتی مالیات غه کفایه قیلمایدورغان مرتبه غه نیتی و خلق تیر لریدین
 قولماق اوچون چاره ایستاب یوزترین یورت غه قایتی لر و بو سبب دین یرایاتی بیلان دالی لر نینگ
 تار تیغ لری تأمین بولمایدورغان بولدی و بونگا چاره قیلماق اوچون دالی لر تا غده کی ملت نینگ ارشید
 کی مشترک یا بلا غلر فی خلق غه زور بیلان ساتتی لر . خلق دالی سی نیاز بگ یا بلا غلر فی اوج قاتا
 ساتتی ، تجارت گرک لری فایده دین آشتوق بولدی و بو نینگ بیلان بیر لیک تجار لر تجارت فی
 کامل ترک اتتی لر و گرک دین محاف مهاجر لر آنچه مویچه تجارت قبولور ایدی لر . بیر کشتی اولسه تمام
 اموالی فی حکومت آدم لری دفتر غه الیب میراث نینگ نصفی یا که نشتی فی ترکانه آتی بیلان خزانة غه آور ایدی
 دالی لر فقط یعقوب بگ غه اطاعت قیماق و تار تیغ بر مرک یعقوب بگ طلب قیلیغان نرسه فی
 ایبار مرک و سرکریغیب مرکز غه لوللماق ایش لری ده قاصر خلق قیلسه لر یعقوب بگ نینگ الدیده سؤل
 بولوب جزا کور ورا ایدی لر ، امار عبده غه ظلم قیلیغان خصوصده اولر بیج سؤل العباس اید لر
 دالی و حاکم لر نینگ اوستیده خلق نینگ شکایتی فی آنگلماق و یا بیر خالص کشتی نینگ نصیحتی و طلاعی غه
 قولاق سالماق یعقوب بگ نینگ تار تیغیده بیج لوق دور

بظلم لر نینگ اوتتيفه يعقوب بگ والى لرى آوزات لريده يادگار قويماني اويون موهوم واصل سيز خزار لر
 غايت مكلف عمارت لر و جامع لر و مدرسه لر بنا و قبولوز ايدى لر و بونبار لر اويون خزانة دين ياكه اوتتيفه
 ثروت لرى دين پير يارق صرف قلماي تمام عمارت لوزامى فى خلق نينگ بويى غم قبولوب اوى باشيدىن
 پول ، يافاج ، تاش ، خشت ، گچ ، آهك ، و باشقه لوزامنى آكوان صورتى بيلان آكورايدى و
 هر كيم بول آكوان لر نينگ تاشيده عمارت ايئي و يافاج تاش تو شوماق ايئش لريده تاياق استينده ايئش
 يقماقچه مجبور ايدى ، كاشكى بظلم لر بيلان قيلميقان بوعمارت لر عام خلق نينگ فايده سى بولادورغان
 مرسسه لر بولوب كوپروك پول و مكتب مدرسه حمام و بونگا اوختاش نرسه لر بولوبه ايدى خلق نينگ
 تارتقان محنت لرى نتيجه سيز قالماس ايدى . مع الاسف بوعمارت لر نينگ لولاسى موهوم مزار لر و
 والى و حاكم لر نينگ شخصى عمارت و بناغ لريدين عمارت بولوب بعضى سى فى چين لينغ لر ويران قيلمى
 و بعضى سى منفعت سيز حالده تورماقده دور ، يعقوب بگ علم و صنعت ايئش لرى غم بيج نوبه
 قيلمادى خلق طرفيدىن اليگى دين جارى بولوب كلگان مكتب مدرسه لر و ضعيف بير صورت ده
 تعليم ايئش لرى جارى ايدى و يعقوب بگ والى لرى نينگ يورت نينگ ترقى سى خصوصيه قابل
 ذكر خدمتى بوقدور

يعقوب بگ نينگ تاريخ صحيحه سيده كى اورۇنى

يعقوب بگ شرقى توركستان نينگ بيج بير دشمنى بيلان اوروشماي ايننگ تمام محارب لرى شرقى
 توركستان نينگ مىللى مجاهد لرى نينگ غمى غم بولوب بولهم بير وطن پرور ليك محارب سى بولماي
 فقط اوزى نينگ حرمى و حكام ليق آرزوسى يازيدىن اورملت اش و ديند اش لرى فى منفعتا درجه
 قساوت و ظلم بيلان اولتورمكدين عمارت بولغا تليقى توقايقى فصل لردىن معلوم بولادور
 اما هر حالده يعقوب بگ نينگ بواقده امانى نينگ نتيجه سيده شرقى توركستان ده كى بش پارچه مستقل
 نفت باسچى لر نينگ اخلى ختلاف لرى سببى بيلان تورقولا دورغان ضعيف ليق تهللكه سى اوترا دىن
 كوتايلىش قى توركستان نينگ مهم حصه لرى يعقوب بگ نينگ اداره سى استينده جمع بولوب بير

دولت شکلی نه کړدی و تونیک پیر سکر نه مالک بولوب اخله و خارجېده شرتی تورکستان دولتی
 نینگ پستی و اعتباری زیاده بولدی . ولونینگ سایه سیده خارجې سیاست ده چونک بهر
 موافقت حاصل بولوب نینگ معظم دولت لری شرتی تورکستان دولتی نینگ استقلالنی نو نو دی لری
 سیاست کوزی بیلان قرالسه بونتیجه یعقوب بگ نینگ پلکری کی خور سیرلین لری دین
 تاریخ صحیفه سیده آکا قویولغان عیب لری بیر مهتدار آرا لایحه قعه یزایدور و اگر یعقوب بگ نینگ
 داخلی سیاستی بخشی بولوب اداره ایش لری فی درست قیغان بولسه اوزی مستند بولسه مو قول
 استنده کی دولت آدم لری فی منظم بیر قانون نه تابع تولوب لازم یغ مراقبت و اداره ده فعالیت
 کورت کان بولسه بیر لیک خلق فی یات و سیر نظری بیلان کورمای اوز ملتنی نظری بیلان کوروب لری
 رضی قلیب وطن پرور لیک استقلال پرست لیک حیاتی فی اولر نینگ جودیده قوتلاندور و دولتی
 نینگ اساسی فی محکم لاشنورغان بولسه و بولول بیلان ملت فی هر دوشن نه مدافعه قیلمده فداکار و
 قطعی و دایمی استقلال نه مستعد بیر حال نه کلموزگان بولسه ایدی — یعقوب بگ نینگ تمام عیب لری
 تاریخ صحیفه سی دین یوق بولوب بیر ملت نینگ استقلالنی فی تاین قیغان بیر تاریخ قهرمانی عنوانی نه مالک
 بولوب ایدی بیر بخشی آتی تاریخ صحیفه سیده قالور ایدی ، لیکن یعقوب بگ نینگ ادر و ن سیر
 و سوغاق استبدادی نه و اخله کی قانون سیرلین و اداره سیرلین و ملت فی اجنبی بیر ملت نظری بیلان
 کورمک نه بنار تالان چور وک بیر اساس نه مبنی بیر دولت قورودی . ملت و دولت نه دوشمن
 بولوب فقط اوز شخصی فایده لری اوچون هر غالب نه خدمت قیغان میان آدم لری بیلیب تولوب فقط
 خدمت مکافات و باغری تورکستان یغ لقی فی نظر نه آلیب اولر فی حد و وسیع اختیارات بیلان ملت
 نینگ بشی نه میند وروب هر ظلمانه حرکتده اولر فی آزاد قودیدی و بلکه اولر فی ظلم قیماق نه امر کان
 حسابده هر لول فی توتتی و بولایش لری بیلان شرتی تورکستان املی سی فی دولتی دین زیر
 یکتوردی و بولتی سیر خور زیر لیت و ظلم و رحم سیرلین و اداره سیرلین بیلان بیر لیک خلق نینگ فطری وطن
 پرور لیک و استقلال پرست لیک حیاتی فی یوق یوق اتتی و بولصورت بیلان دولتی نینگ

اساسی غایت درجه و ضعیف دوم قیماقی امکان سیر بر حالده ایدی
 و همه دین مبارز اراق ایشی بود و در که — شرقی تورکستان غنچه دای هجوم قیماق غنچه ییچ قدرتی یوق حالده
 عاجز بولغان چین حکومتی نینگ فقط بیر امتحان صورتی بیلان قیماق ضعیف سیر هجومی نی در حال سلاح
 بیلان مدافعه قیماق بولسه ایدر چه شرقی تورکستان نینگ چین استیلای دین قوتلماقی نهته سیر ایدی
 اما یعقوب بگ بالغوز اوزی نینگ اختیالی بیروسوسه دین عبادت بولغان نظر بیسی ده حکم توروب
 دیراغ قوتی بیلان چین عسکری فی سیداب چغیرماق آیاتده کی آش دک سیر تیار ایش ایکانلیکی غنه
 قاشغلانگان اوغلی بگ فولی بگ باش قوماندان میر احمد جابه دار لر نینگ جدی صورتده قیماق التماس
 لری فی رد قیلب چین بیلان صلح قیلمن دیب چین عسکری فی بیرونلیدت شرقی تورکستانده تورغوز
 و اولر وقت دین استفاده قیلب شرقی تورکستانده کی منافق لر بیلان سیرلاشتی و یعقوب بگ بو سیر
 لاشمک نتیجه سیده زهر بیلان اولتورولدی . و بولوباش اوسینده قزاق تورغان دشمن داخلی
 مجاوله فرصتی دین استفاده قیلب هیچ میده قیماق موقعیت نه تیب شرقی تورکستان غنچه استیلای انتی
 و بصورت بیلان منظم دولت لر طرفیدین تونولوب قونلانگان سیر استقلال فی یعقوب بگ نینگ
 بولجا لانه استبدادی برپا دانتی .
 تأیخ صحیفه سی هیچ بیر سختی اوردون برپا دور . بلکه اخلده مختلف بولسه لر موخارجی دشمن نینگ
 متعالبیده سیرلاشتیب استقلال لری فی محافظه قیماق استفاده لری بارملی انقلابچی لر فی یوق ایت
 و ملت فی استبداد و ظلم لر بیلان قوت سیر و ثروت سیر و یراغ سیر و اتحاد سیر و باش سیر بر حال غنه
 کلتور و استقلال لری فی ساقلاماق استفاده دین محروم سیر و صنعت غنه کلتور و بولغان اوچون
 تأیخ صحیفه سی آنکایمان سیر اوردون برپا دور

شرقی تورکستان غنچه تورنجی چین استیلای

یوقاریده قیماق و جه بیلان چین قوماندانی روز ونگنانگ ۱۲۹۳ هـ ۱۸۷۷ م ده آکئی شهر تورپان

واور وچی اولکله لری فی اشغال اتتی . . . بو استیلا تمام بولغان دین کین شرقی تورکستان غه چین حکومتی سنشین جانگ دیب آت قویدی (نیکی آبادینی متعلکه دیکدور) واور و پالیخ لرتخریف بیلان سنکیانگ دوردور ، و بور استیلا ریننگ ۱۳۵۱ هیننگ آخری ۱۹۳۲ میننگ اولیده کی عمومی انقلاب چردوم قلیغان مدتی ایچیده چین حکومتی نینگ نیگوشلانگانی اعتباری بیلان مانچور امپراطور لوقی دوری نینگ آخری و جمهوریت دوری بولوب بو استیلا ایکی دوره غه ایریلا دور . . . و بور ایکی دوره ده شرقی تورکستانده یورد و تولگان چین سیاست لری نینگ آراسیده بعضی وجه لر دین فرق بار دور . . . لومناست بیلان بولایکی دوره ده کی واقعه لر فی باشقه باشقه فصل لرده بیان قیلامیز

چین مانچور امپراطور لوقی نینگ اخیرتی دوردیه شرقی تورکستان

چین عسکر لری شرقی تورکستان فی اشغال قلیغان دین کین ایلکری کی ملی مجاهد لر نینگ ترکیب قانغا نلری فی شهید بولغان لر نینگ اولادای فی تمام حبس قیلیدی ایکی اوج ییل غه چهره بولر فی هر قسم عذاب لر بیلان قیناب تولاسی فی قبین استینده اولتوردی و آذغینه سی فی کین لرده قیلوب بردی و ملی مجاهد لر نینگ اولادای نینگ تمام قلعن لری فی ضبط قیلیدی ، انقلاب ده شریک بولمای کین لرده مجاهد لر غه دیا یعقوب بگ نینگ حکومتی غه خلاص کورسا کان کشتی لر فی هم حبس قلییب مختلف عذاب لر بیلان قیناب قلعن لری فی ضبط قیلیدی ، بورتنده کی قدیم جامع لر و مدرسه لر فی ضبط قیلیدی ، بو ضبط قلیغان قلعن لر و جامع و مدرسه لر فی مفسد بولوب قانان چین حکومتی بیرریل دین کین خلق غه زور بیلان ساتیب بولی فی چین مانور لری و عسکر لری غه صرف اتتی و بیرروایت غه کوره چین نه الیب کنتی ، چین بیخ لر ملی مجاهد لر اولتورغان حکومت عمارت لری و قلعن لر نینگ تولاسی فی ویران قیلیدی ویران قلیغان لر دیره هم اولتورمای خلق غه ساتتی ، و بونینگ مقابله ده خلق نینگ خشکی عمارت لر دین ایگه لری فی زور بیلان هیداب چقاریب چین مانور لری و عسکر لری اولتوردی ، استیلا ریننگ اوچونخی ییلی دین باشلاب چین حاکم لری هر شهر نینگ بیر طرفیده بیر قلعه و حکومت عمارت لری و عسکر قشله لری و یا که علاحده

چین صوبه سیرینگی شهر بنا قبله وردی لر . و بونا لر نه حکومت طرفیدین بیر لولی نصر
 اتیلک ادیان تورسون خلق نینگ بویینی نه قویولغان لوازم فی لازم منع مقدار دین زیاده قویوب زیاده سی
 چین حاکم لری نینگ یاخوئی غن کیریپ تولار ثروت اولر نه حاصل بولدی . بونا لر نینگ تمام لوازمی
 فی خلق دین آلمان نینگ او تنبغه یا غاچچی سو و اچنی اوستالری آلمان بیلان تولوب تایاق استیده
 ایشلاتنی و عمارت ایش لری اوچون بیر صحت دار تریم یرو یا اودی باشی نه آدم قویوب باشار سغیب
 ایشلاتنی لر . وینه عسکر اوز قتی (توشکون و چین چه ده سئی سه) اوچون خلق نینگ بویینی
 نه بوند ای اونی و گوروج و قوناق و آر پا و سمان و پیچان و اوتون قویوب تایاق و حبس و جرمانه (پالی)
 زوری بیلان آلدی لر و توگاسه یا بوز و لسه نه آلدی لر . و بولوا لوان لر بیر سیل بحپیده بشل آتته
 قاتا آلبیور ایدی . و بولوا لوان لر نینگ او تنبغه هر سیل لیت قانون لوغ یر مالیا تی علا حده آلبیور
 ایدی و بونهم بک غیر ایدی . بو وضعیت تور ت سیل نه چه دوم قیلیپ خلق غایت قاتینغ
 بیر عری اداره استیده اینر ملیکده یعقوب بگ زمانه سیده کی دین میان راق عذاب کورمکه ایدی لر
 آلتی شهر و تور پان داور و چچی اولکه لریده وضعیت بو صورتده ایدی . و جانگخونگ ایلی ویته
 سونی تراپخی لر دین آلمانان اوچون اور و چچی شهر ی فی پانتخت قیلغان ایدی . اما ایلی ویته سو
 اولکه لریده کی تراپخی لر و توگاکلر بیر لاشیب چین عسکری فی ۱۲۹۷ هـ نه چه بهادر و قوی بیلان مدافعه
 قیلیپ استقلال لری فی سافلا دیلر . و ند کور سیده بومجادر نه نه بیر قوت نیک دشمن تعرض قبلدی
 یعنی روس دولتی تو بسته کی وجه بیلان ایلی ویته سوننه عسکر سوق انیب مجادر لر فی مغلوب اتنی و مجادر
 اوز لری فی عاجر کور و بوس لر نه طاعت قیلماق نه مجبور بولدی لر

ایلی ویته سوننه روس استیلا قیلغانی و کین بالغوز غولجه لایتی فی چین تسلیم کانفی

۱۲۹۷ هـ ۱۸۷۹ م ده انگلیس حکومتی چین نینگ یوچوان دیاگانسو ولایتی دین تبیت نه عسکر اوکلور بک
 اوچون چین حکومتی دین اجازه آلدی . بو واقعه فی روس حکومتی آنگلخان زمان انی استیلاچی لیت غنه

بهانه قلیب چین حکومتی اوزی نینگ ملکی ایکانیکلی فی دعوا قیلماقده بولغان مستقل ایلی ویتنه سواولکه
 لری نه روس لر عسکر سوق اتتی تر اپخی مجاهد لر اولده قاتنج مدافعه قلیبه لر موروس نینگ قاتی قونی
 نینگ آکیده مغلوب بولغان لری اوچون تسلیم نه مجبور بولدی لر . دیر طرفین روس حکومتی چین
 نینگ پترسبورغ ده کی سفیری فی بیر متقادله نامه نه مضامینلروردی . بول متقادله نامه نینگ
 مضامینچه چین حکومتی ایلی ویتنه سواولکه لری فی روس غبررگان بولورایدی ، الحاصل ۱۲۹۸
 ده روس لر ایلی ویتنه سواولکه لری فی هم سکرری و هم دیپلوماسی یول بیلان اشغال تکان فی اعلان اتتی لر
 چین حکومتی بول اشغال نه ناراضی اتتی اعلان اتتی و پترسبورغ ده کی سفیری فی قیچقیر حکومت
 نینگ اجازتی سیر لوقایه متقادله نامه نه مضامینلر گناه فی اندانی اولتور بخر ابردی . بول حق
 سیر اشغال سبی دین چین و روس حکومت لری آد اسیده ایکی ییل دیپلوماسی مجاهد دوم اتتی
 لیکن روس لر بونین پردا قیلمای ندر اولکه لرد تلگراف خط لری و عصری یول لر و عمارت لر نشا قیلا
 بردی ، و مذکور تلگراف و یول بعضی عمارت لر نینگ اثر لری غولجده حاضرده هم بار دور
 دیپلوماسی مجاهد لر و مذکور لری نتیجه سیده روس لر ۱۳۰۰ هـ ۱۸۸۱ م ده یا غوز باش ایلی یعنی
 اشغال قیلمیغان اولکه لر نینگ تقریباً ثورت نینگ سیری دین عمارت بولغان غولجده ولایتی فی غیبه
 چین حکومتی نه تسلیم اتتی . آیماع ایلی ویتنه سونی روس لر آفا پنجه آغان بولوب اولکه لر نه
 سمیر چینسکی آن قلوب بیر روس مستحکمه سی قلیب آلدی لر
 غولجده فی روس لر چین نه تسلیم قیلمیغان زمان او برده تر اپخی لر نه مدش بیر اضطراب تو شوب ایلگیری کی
 افتلابده چین یلغ و خفون لر فی قتل عام قیلمای ندری نینگ اتقانی اوچون چین حکومتی نینگ قتل عام قیلماق
 دین قورقوب بیر حصه سی آیماع ایلی ویتنه سونه هجرت قیلدی دیر حصه سی بیر اغلانیب چین سکرری فی
 مدافعه قیلماق نه لوردی . اخیراً چین حکومتی تر اپخی لر بیلان صلح قیلماق یولی فی تولوب اولر نه تو بند
 کی صورتده امتیاز بر مکفه مجبور بولدی — تر اپخی لر نینگ داخلیش لری فی اداره قیلماق اوچون بیر
 بر لیک حاکم فی اوز اختیار لری بیلان انتخاب قیلماق . بول حاکم تمام داخلیش لرد مستقل تولو ماق

دوینیه عدلیه ایش لک لای املی نینگ قلیسده بولماق . بیرمالیاتی و تجارت باجی نی
 آلماق دین باشقه چین حکومتی نینگ بیج حق بولما بلیق . تراخی دین دهر بیر سلمان قوم دین
 چین بیغ نینگ خاقون آلماق حق بولغوقی . و غولجه غه چین مهاجر لری کلور ب خلق نینگ بر لری نی
 اولر غه بر مایلیک . و مونگا مناسب امتیاز لر نی چین حکومتی رسماً تولوغا ندین کین تراخی لر
 چین اطاعتی نی قبول اتی لر . کین لر ده چین حکومتی بول امتیاز لر نی یوق اکلغه کوشش قلیسه تراخی
 لر نینگ ملی اتحادی و غیرتی سایه سیده بول امتیاز نی کا مل بولوق ایتما لادی و اخیرتی انقلابه چه ملی حاکم
 لری بار اییدی و مذکور امتیاز لر دین بعضی سی قول لریده باقی اییدی

بوصورت سیلان چین حکومتی غولجه نی آغان دین کین ایلگه کی منفه غه مطابقت غولجه نی پایتخت قیماقغه قرار بر دی و
 قدیمقی قالماق پانجینی بولغان کوره شهر ی نینگ ادر سیده بیر شهر بنا قیلدی و قالماق لر نینگ چونگ مبدی
 واکوره متصل مختشم بر حکومت عمارتی بایساتی و بوشهر و حکومت عمارتی دو اکوره نی احاطه قیلا دورغان
 غایت مستحکم بر پیرس بنا قیلدوردی . بوشهر بیکیا ندین کین عمومی الی (جانگو ننگ) مذکور کوره

شهری نه یونیکا لیت نی پایتخت قیلدی چین امپراطور لری بیجلیغونخه شرتی توکرستان نینگ عمومی احوالی

.. ۱۹۱۰ دین امتیاز چین حکومتی شرتی توکرستان دین عربی اداره نی یوق اتیب آهسته آهسته
 ملکی اداره غه باشلادی و بیرمالیاتی و تجارت باج لری و داخلی بیرنجه قسم باج لر دین باشقه فوق العاده
 آلوان لر کون دین کونگه آز لادی و دینی ایش لر و تجارت ایش لریده خلق غه آزادلیق بر دی . بیرمالیاتی و
 تجارت باج لری دهر ساینغان نرسه غه لینا دورغان باج لر باشقه مملکت لر غه نسبتاً تولا امیر اییدی
 لیکن یعقوب باگ نینگ نامه سی و چین استیلای نینگ اولسیده کی توریت سیل ده فوق العاده و تنظیم
 اوشنومنون کیلا دورغان آلوان لر دین قوتلغانی اچون مذکور غیر مالیات و باج لر خلق غه یکا غیر کلامدی
 بلکه افزون یل لر دین بری قاتماقات ظلم لر آئینده قالغان خلق اوز لری نی بر آزار سایشده
 کوردیلر . چین حکومتی نینگ دین ایش لریده آزادلیق برکانی سبی سیلان ملی مکتب مدرسه لر خلق نینگ

غیرتی سلیمان کو ندین کہ نگہ تو لا بولوب علم ایلمگر کی وقت لرغہ نسبتاً خجلی و واج تاپتی . چین لیغ لر بوقدم
 اصول دہ و فقط دینی شکلہ و واج تاپقان علم دہ اور استیلا لری غہ بیج بیرخطر کو رنگا لری اچون بونگافع
 بولیدیلر و چین حکومتی نینگ بوضیعتی ہم بیرمستدار خلق فی خوش قیلدی ، عدلیہ ایش لریدہ ایلمگر کی
 اسلام حکومتی دوریدہ کی قاضی مفتی لری چین حکومتی اور حالی سلیمان قیوب بعضی دعوالر اور نینگ آکدیرہ
 شریعت حکمی چہ فیصلہ بولما فی غہ مساعده قیلدی . لیکن عدلیہ ایش لری قاضی لر نینگ قانونی حتی
 بولغان صورت سلیمان عباس ایدی بلکہ قانون اعتباری سلیمان چین حاکم لری نینگ حتی بولوب قاضی لر مہلی
 حکم لریدہ ایدی لر یعنی قاضی لر نینگ حکم لری فی اگر چین لیغ حاکم لر خو اہلاسہ نور ایدی لر و شریعت
 حکمی دیک مہلی بیرسوز بولوب اصل حاکم لری چین قانونی (لی) دہ ایدی . بنا علیہ قاضی مفتی لری
 اوز اور دلمریدہ قویاق بعضی دعوالر اور نینگ حکمی سلیمان فیصلہ بولما فذہ چین لیغ لر اور نہیاست لری غہ
 زبان کورمیدیلر . بلکہ منورہ خلق فی محنت بیر خوش قیماق بار ایدی بو اوچون حکومت دین معاش آلامی بلکہ
 حاکم لرغہ تو لا رشوت لری فی سرب سبکا لرغہ خدمت قیلا دورغان بودات لری فی رسمایر مہلی دینی کتہ لر آتی
 بیلان تولودی لر . چین حکومتی تجارت ایش لریدہ اور براج لری فی غینہ آلیب آزادلق برکاتی
 اچون داخلی و خارجی تجارت و واج تاپتی . تجار لر ہندوستان و مغربی تورکستان و چین طرفی غہ
 تجارت قیغالی باشلا دیلر . بولوز دین یورت خلقی تجارت و صنعت ایش لریدہ فعالیت کوریا
 خلق نینگ ثروتی یگی دین بر آریدہ بولغانی ذرتی قیغالی باشلا دی

چین مہر طور ی نارسیدہ گوانگشوی نینگ آناسی قدیمتی غغغہ فی رعایتہ قلیب کہنہ وانگ گوانگ لر
 نینگ اولادی فی تاپیب اورغہ آنا با بالری نینگ رتبہ و عنوان معاش لری فی برکغہ حکم بردی بولور
 پیکیمن غہ باریب مہر طور فی زیارت قلیب کور رتبہ و عنوان و معاش لری فی الیب کلدی لر . بولوبگ
 لر اور لرغہ تابع تو لا خلق چین حکومتی نینگ صمیمی دوست لری بولدی لر و ہم چین لیغ حاکم (آہمان)
 لر نینگ تونبیدہ کی کیچیک حاکم (بگ) یادورغہ و چین چہ دہ شانگ بی (لر و میراب لر و یوز باشی لر
 چین حکومتی غہ خدمت قیغان و با آہمان لرغہ رشوت برکات بر لیک دم لر دین یقین قلیبیدی لر ،

و قاضی مفتی بولغان کشتی لری هم لورت نینگ حقیقی و دنیدار عالم لری دین تعلیم قیلمیش بک نادر
بولوب تولاراتی ابرو منصب پرست و ستار لیغ لردین تعلیم قیلمیورایدی ، منه بوبگ و منصبدار
و قاضی مفتی و تجار صنف لری حقیقت ده چین حکومتی نی دوست تو تماره لرمو منصب و حضی فایده لری
و تجارت لری نی محافظه قیماق اچون توغولغان حرص لری یوزیدین پیچلیق طرفدارای ایدی لرد چین ضدی
نه انقلاب حقیق نینگ آلدینی الماق اچون بار قوت و نفوذ لری بیلان کوشش قیلورایدی لری ،
و باشقه خلق بولسه یوقاری یعنی منصر لرنینگ دینی و یادنیوی نفوذ لری و بلکه مراقبت لری استیده بولغانی
اچون هیچ بیر انقلاب شکلاتی وجود نه حقیقادی . بول انقلاب حقیقا سلیق ده یعقوب بگ نینگ زمانه
سیده کی خونریزیت و ظلم لرنینگ هم مهم تاثیر ی بارایدی هر حال ده چین دهموریت اعلان قیلمیغوجیه
شرقی تورکستان ده پیچلیق دوم قیلیدی لیکن یوقاری یعنی منصر لردین باشقه عموماً الهی چین قولیده
اسیر بولغان لری نه صنی ایاس ایدیلر و چین لیغ لرنی غایت میان بیر لغزت کوزی بیلان کورورایدی لری ،
ابولورده خواهی قدرت و خواهی بیر لیک یوق لوقی دین اوز لری نی قاناتاق عاجز لقیده کورمکه ده
بولغان لری اچون قصه نه رضا بلا نه صبر و بکدین باشقه چاره لری یوق ایدی . اگر چه متول تورپان
ویلی و کوچا ده بیر سرخه کیمیک انقلاب لر مختلف زمانلر ده حقیقیه موآسان باستورولدی مع الاسف بول انقلاب
لرنینگ تفصیلاتی نی مکمل صورت ده سلگایم اچون بولورده اوشبو اجمال بیلان اولوب کتمک نه مجبور دورمین
چین امپراطور لوقی نینگ شرقی تورکستان خصوصی ده کی بیان پلانی
وانی احرار قیلا المعان لیتی نینگ سبب لری

چین حکومتی نینگ یوقاری یعنی سیاستی ایلگرمکی استیلا کرده کی سیاستی نه قراغنده خیلی یوشاق
و تلایم بیر سیاست دور . چین حکومتی نینگ بول سیاستی شرقی تورکستان الهی سی نه شفقت
مروت قیماق نیتی ده بولغان یعنی اچون ایدی دیب خیال قیلمیماسون . چونکه بول استیلا ده چین حکومتی
نینگ نیتی ایلگرمکی استیلا لردوریده کی دین یانراق ایدی لیکن بول میان نیت فی فعل نه کلمتورمک نه بیر سرخه

سبب لر دین قادر بولالما سی اونیت فی فعل نه کلوز مک فرصتی فلکونچه شرقی تورکستان انا لی سی انقلاب نه قویا سون دیگان عرض سیلان موقت صورتده بولومشاق سیاست فی توتقا تعلیقی چین چه وثیقه لر دین آنکالان دور بولو وثیقه لر نه کوره چین امپراطور لوقی نینگ شرقی تورکستان ده جبرای قیماق اوچون قورغان میان پلانی دانی جبرای قیلا المغایلیقی نه سبب بولغان حادثه لر فی محترم اوقونوچی لر نه عرض ایتمایمیز

سیلان نینگ سیانی

هر وسیله سیلان شرقی تورکستانده چین لیغ لر فی اکثریت درجه سی نه تیکوز مک دانا لی فی چیندا شتورماق اوچون ممکن بولغا پنجه چین دین مهابر کوچوروب شرقی تورکستانده بیرلا شتورماق شرقی تورکستان تورک لر فی ممکن قدر چین نه کوچوروب اولور فی چیندا شتورماق تورک لر نینگ باله لر فی چین چه اوقولوب چین تربیتی سیلان تیشیشورماق ، تمام رسمی تیل رسمی خط چین چه بولوب تورکچه تیل فی اعتبار دین توشورماق ، دینی مکتب مدرسه لر فی یوق ایتمک اسلام علم لر فی یوق قیماق دوا مکتب مدرسه لر فی چین چه مکتب تعلیب تمام خلق فی چین چه اوقولماق ، شرقی تورکستان انا لی سی فی چین دین باشقه ملک نه سفر قیلا قدین نوسوب چین دین باشقه دینا ملت لر بدین اولر نینگ دینی دینی و اقتصادی علاقه لر فی اوزمک ، زراعت لر فی تجارت و کان لر فی چین لیغ لر نینگ چیندا شقان لر نینگ انحصاری نه کیر کوزمک ، کورولور که دینا یینگ آن ظالم دآن توتیک سیر دولتی دینا یینگ آن ضعیف دآن جابل سیر ملتی فی هم موندانغ پلان نه مطابق حوقیقا تعلیقی نایسخ ده بک آردور اما چین لیغ لر بولپان فی توروب شرقی تورکستان ملتی فی دینا دین کمال لوق انک نتیجه بولورت فی حقیقی سیر چین اولکه سی قیماق فی آرزو انک نیک لر ی بیلمکده دور دلو نینگ سیلان چین حکومتی دملتی نینگ شرقی تورکستان انا لی سی نه دشمن لیکی نینگ مقصداری معلوم بولادور . دلو بسنده کی مانع لر بولغان لغتدیرده هم چین حکومتی نینگ بولار زوننه تیتاک سیکلی معلوم دور . اما چین وثیقه لریده ذکر اینلگان مانع لر فی مهم تاریخی

واقعہ لوبلغانی اچون محترم او قونچچی لر نہ لوب واقعہ لر معلوم لوب لوب قاسون دیگان مقصد بیلان لو بندہ
کی فصل دہ ذکر قیلا میر

اجرا قیلا لوبلغان نینگ سبب لری

اینگر کی فوین محاربہ سیدین کین اور وپا دولت لری نینگ نفوذ لمری چین دہ کونیدین کونگه قونلا مکغه
باشلاوی انگلیس خانگانگ بندری نی دپور کیر ما کا و بندری نی زور بیلان چین دین تار تیب
آلدی لر . انگلیس ، فرانسه ، آلمان ، ایتالیا ، امریکا ، ژاپون دولت لری شانگخی ،
تنزین ، فوج ، خانجو ، نانکین ، دک چین نینگ چونگ تجارت بندر لریده ہر بیر لری مخصوص
باشقہ باشقہ امتیاز منطقہ لری برکعہ چین حکومتی نی مجبور اتی لر ، ۱۳۰۴ھ ۱۸۸۵م دہ فرانسه
دولتی ہند چین نی تار تیب آلدی ویر طرفین ژاپون دولتی کوریہ مملکتی نی چین دین تالاشقانی تور دی
اجرا فویر لغ سببی دین ۱۸۹۳م دہ چین ژاپون اور وٹوب چین قاتلغ مغلوب لوب کوریہ لوبون
بیر نفوذ منطقہ سی بولدی وند کوریہ روس لر لوشون (پورت آوتز) بندری نی ویلا و تو ننگ
یریم آلامی نی ایگہ لاب آلدی وند کوریہ آلمان دولتی کیا اچو (تسنگتاؤ) بندری نی و انگلیس دولتی
وایہا لوی بندری نی ایگہ لاب آلدی لر ، ۱۳۱۶ھ ۱۸۹۸م دہ روس لر پانچور یا نغہ ہتوز
بول سالیب بولول نی محافظہ قیماق بہانہ سی بیلان اویر نہ تو لاسکریر لاشتور وپا ویر نی بیر نفوذ
منطقہ سی ماہیتی نہ کیر گوزدی ، لوصورت بیلان چین دولتی مذکور بات دولت لر نینگ مشترک
نفوذ لری استیغہ کیر مکدہ ایدی . ولوبتاور لر متعالیہ امپراطور گو انگشوی نینگ تسلیم دین
اوز گہ چارہ سی یوق ایدی ، لوضیف لبق نینگ اوستیغہ بنہ ۱۳۱۹ھ ۱۹۰۰م دہ مذکور بات
دولت لر نینگ اولر نہ لوبون ایگیب تورغان امپراطور گو انگشوی نینگ ضدی نہ شمالی چین دہ ایمان بیر
انقلاب تورغا لدی ووب انقلاب امپراطور لوق خاندانی نہ منسوب توان آتیغ بیر شہزادہ نینگ قیادتی
آئیندہ ایدی . لوب انقلاب اور وپا تارخیلہ بدہ لوب کور انقلابی دیب یازیلدور . لوب انقلاب نی
چین حکومتی باستور لای انقلابچی لر یکین شہری نی و اویر دہ کی بات دولت لر نینگ سفارتخانہ لری نی

محاصره قیلدی لر ۱۳۲۰ هـ ۱۹۰۱ م ده اروپا دولت لری اور منفعت لری نی تنه کده دین
 قوت قوزاق اوچون آلمان قوماندانی فون داندزسی نینگ قیادتی آئینده پکین غه عسکر توکوب
 انقلاب نی باس قوتوری لر . بونینگ بیلان بود دولت لر چین غه بکراق تیش لری نی با تو
 دیلر . دند کوریلده روس دولتی با پنجر یانی اشغال اتتی . ۱۳۲۳ هـ ۱۹۰۴ م ده
 ژاپون روس دولت لری با پنجر یانی تالاشیب بیر سیل اور و شوب اخیر ژاپون غالب بولوب روس
 نی با پنجر یادین سیداب حق یاردی لیکن اور با و امریکا دولت لری نینگ کوششی بیلان پنجر
 یانی چین غه بر سره لمو او ژاپون نینگ نفوذ منطقه سی بولدی . امپراطور گوئشو یات
 دولت لر نینگ آئیده بولف در عاجر و مغلوب بولف قانغون نینگ اوستیغه جنوبی چین ده ۱۳۰۹ هـ
 ۱۸۹۰ م دین اعتبار ایش چین آئینغ بیر سیاسی حزب تشکیل تاپیب شهورد و قوتور سن بات
 سن نینگ اداره سی آئینده امپراطور لوق نی سقیتماق و جمهوریت تاسیس قیماق اوچون فعالیت غه
 باشلاب کونین کونگه قوتلانیب چین امپراطور لوقی نینگ بیر ضعیف لیشی نی یوز قیماقده ایدی
 منه چین حکومتی نینگ باشی غه مونداع فلاکت لر آرقه آرقه دین کلکده و کوتر اگوسوز بلار لویکلر کلکده
 بولغان اوچون شرقی تورکستان اهلای سی نینگ اوستیغه قوت و ظلم لری بیلان اجراء قیماق غه تیار
 لغان مد هئش پلان لر نی فعل غه کلتور مکغه قدرت سیر بر حالده ایدی . دلو باعث دین شرقی
 تورکستان اهلای سی بیرگز آسوده یکده یاشادی . منه چین محور لری نینگ قراری بودور
 لیکن چین حکومتی نینگ آئینده بولفلاکت لر با لیشی نی شرقی تورکستان اهلای سی بیلایس
 ایدی و شرقی تورکستان نینگ شرق اولکله لر یی یعنی قول اور و چچی اولکله لر یی چین دین هجرت قلب
 کلکبیر لاشکان داد اولکله لرده اکثریت غه مالک بولغان چین لیغ لر دین شرقی تورکستان جاگجو ننگ
 لری غایت قولاسکر الیب شهر لده مهم مقدارده عسکر توختا تیب چونک قوت کور سا کلده ایدی لر
 دیو قاری لقی پلان مضمون لوغ ظلم لر نی قیماق غه پات پات اقدام قیلور ایدی لر اما اهلای دینی و ملی حقوق لر
 دین مدافعه قیماقده غایت درجه ده حکم یک کورسا تکانلری اوچون جاگجو ننگ لر نینه مدارا سیاستی نه

مجبور بود و ایدری لر اصل بیز نینگ بلیک نیمه چین لیغ لوزیک زکدر چان فی جراتیلامای
 دلا و دوش قلیق سیاستی فی توقاق نه مجبور لولانی نینگ اصلی طبعی دیگر فی انقلاب لوده انقلابی لرنینگ
 قویسیدن چین لیغ لرنینگ مدش صورتده خبر اکور کاینک لری و بولواستیلادور بده الهی نینگ دینی
 و ملی مغنه لری نه غایت ثبات بیلان صداقت کورسانک نینگ لری دور

چین امپراطور قی نینگ شرتی توکرستان نینگ قصادی وضعیتی فی خراب قلیقانی

۱۳۲۷ هـ ۱۹۰۸ م ده امپراطور گوآشوی اولوب اوزیغه شهراده توان نینگ اوج باشرا و غلی خان تونگ
 یوئی امپراطور قی نه تعیین قلیبندی (کوشی حاضرده لولون حمایه سیده ماچو یا امپراطوری دور) ،
 بونارسیده امپراطور طرفسیدن کیل لیت صو قی بیلان حکومت ایشی فی باش وزیر بولان شی کای اداره قیورایدی
 لوالده یوقالغی مشکلات سببی دین چین خزانه سی مفلس بیر وضعیت نه کلگان ایدی .

وضعیت نه چاره قیماق اچون بونشی کای غایت تولاکاغذ پول حقیقادی بولجمله دین شرتی توکرستانده
 اؤکوزمک اچون حقیقارغان کاغذ پولی دیناده مشلی یوق بیر جبر و محکم سرماییه سی ایدی ، چونکه بولکاغذ لر
 عمومی دینا دولت لریده کی کاغذ پول لردک خزانه و یا بانکا سندی مایهتی ده بولماقی حقیقی پول مایهتی ده
 ایدی چونکه بولکاغذ لرنینگ واجی نینگ اساسی حکومت نینگ زور و استبدادی ایدی چونکه فی قبول
 انمکان کشتی فی اولوم دیاوزون جس ایشیر لول خبر اسی بیلان خبر لاندور و رایدی بولکاغذ لرنی
 حکومت خزانه لری آلتون و یا کموش و یا باقر (مس) پول نه نیکیشت ماس ایدی و فقط نیکی بولغان
 شرط بیلان ریا لانی و یا ج نه آورایدی . بولکاغذ لرنی شرتی توکرستانده رواج بولغان بیر سر
 (اون مثقال) کموش پول نینگ مینتی ده ایدی حقیقار بیلان معداری فی بلیسک مو شرتی توکرستان
 الهی سی نینگ قویسده کی آلتون و کموش ذخیره لری نینگ قسم کلی سی فی آفاق نه کافی کلک و دکرجه
 ده تولاییدی ، منه بولکاغذ لرنی شرتی توکرستان نه کلگان مان دین استبارا حکومت بولکاغذ لرنی
 تداول نه حقیقارب و نینگ بلیسده قوی نه کلگان آلتون و کموش لرنی چین نه الیب کتکالی بشادای

و بېر طرفين آلتون کالری فی حکومت نظارت استیضه الیې کاپنجی لرنینگ بوبینی نه سر ایدیه
 بیرق دار آلتون حکومت نه بر مرکب بیدیه حکومت تعیین قیغان نرخ غه مطابقت کاغذ پولی آلتاق
 نه مجبور اتنی . دکاچی لرو بوبین لری نه قویولغان معتداده آلتون پالیسون خواهی تاپا لاسون
 مذکور معتداده آلتون فی هر نیمه قلیب حکومت نه بر مکتفه مجبور ایدی لر . وینه بیر
 طرفین حکومت رعیه نینگ آلتون آلتاق و ساتاق فی قطعاً منع قیلدی قچان بیر کشی نینگ آلتون
 آلتاقی و ساتاقی معلوم بولسه حکومت او آلتون فی ضبط قیغان نینگ استیضه قانیع خبر ایدیه
 بولسورت بیلان خلق نینگ قولیده کی ثروت نینگ تولاراقی کهمنه و بیر تروق کاغذ لر دین
 عبارت بولوب جامعۃ النسانیه ده نقضا و نینگ اساسی بولغان آلتون دکوشش شرقی تورکستان ده سرش
 درجده آلتاق لری . و ملکت ده غایت فعال بیر اقتضا و عنصری بولغان کاپنجی لر مفلس بولوب
 تولاسی ایش دین حقیقی . بونینگ استیضه مذکور کاغذ پولی رواج تاپیب اوج سیل و کان دین
 کیمن چین ده جمهوریت اعلان قلیب دکاغذ لرنی باطل قیلدی و بونینگ بیلان شرقی تورکستان
 تجار لری نینگ بیر شمعی فقط مفلس بولدی و بیر شمعی مهم مقداره ده دسمایه لری فی بوق اتنی
 وزیران کورمگان پیچکیم قالدی

شرقی تورکستان ده اول دفعه نفوس سانعی

۱۳۲۶ هـ ۱۹۰۸ م ده یوانشی کای تمام چین امپراطور لوقی نینگ نفوسی فی ساناق دفتر غه
 یازماق غه قرار بیریب تمام دالی لر غه یار لینما مه لرتارقاتتی . چین ده بونفوس سانعی
 قایسی طرز ده بولغانی فی بیلایمیز . اما شرقی تورکستان ده بولغان احصایه غایت عجیب
 بیر صورت ده بولغان شرقی تورکستان نینگ نفوسی نینگ اون ده بیر ی فی دفتر غه یازغان . بیر
 احصایه ایدی . بیانی بودور که — بواحصایه دینا ده کی مدنی دولت لر نینگ
 احصایه قانون لری نه بیچ توغرا کلگان بیر شکل ده ایدی . چونکه ایش غه باشلا شیدن
 بش آلتای ایلگری افواهی صورت ده خلق نینگ اغزیده شهرت تاپتی . و ایلگری دین

چین حکومتی نینگ هر ایشی نی اوزلری نینگ زبانی نه کوروب دلا گان وحصائیه نینگ فایده خیزانی
نی هنوز عیالگان خلق قورقانی باشلا دیلر و البته چین حکومتی نینگ میان بیر نیتی بار دیگان گمان نه
توشتی لر . واقعا چین حکومتی هر ایشی نی اوز منفعت لری اوچون زور و جبر سلان جبار قلیب
خلق نینگ فایده و ضروری نه هیچ اهمیت برمگانیک خلق نه ایلگریدین دایما معلوم بولغانی اوچون
قورقماق و بدگمانین نه حق لیغ ایدی لر . شترقی تورکستانه خواهی چین لیغ و خواهی پر یک
بولسون عموماً حکومت مامور لری هر فرصت دین اتفاده قلیب ذلیفه لری نی سوء استعمال تنک و خلق
دین رشوت آفاق نه عا و لایب کتکان ایدی لر . منه بولمور لر بو حصائیه دین خلق نینگ
قورق قانلری نی اوز فایده لری نه بخشی بیر فرصت بلیب بعضی نو نوش لری نه دوستلوق
کورسان گان بولوب محفی صورتده — چین حکومتی غایت میان بیر خیال نه توشتی خلق نی تمام فقرته
یازغان دین کین تمام یاش لری نی سکر قلیب چین نه ایب کتادور و کچیک بله لری نی چین مکتبی نه
ایب مکتب مدرسه لری یوق ایتادور و آدم باشی نه باج قویوب چوقا پولی آلا دور . دیب
قورق قانلری تور دی لر . دوسوز لر اغیز دین غیر نه توکایب هر قسم میان سوز لر آنگا تو شولوب
خلق نینگ میان گمانی قوت تاپیب بو حصائیه نی درش بیر تنگه نظری سلان کوروب خلق نینگ لغزنی
انتهاد درجه سی نه یتتی .
بیر وضعیت کامل ادر و لاشته دین کین حصائیه ایشی باشلاندی . و هر کیم نفوس فقری
نه یار یلاق نی بیر تنگه بلیب اینلک دین اوزی نی و خاندانی نی قورقوزماق اوچون چاره ایستامکده
باشلاوی و هر دین بخشی راق چاره مامور لر نه رشوت بر مک دین عبارت ایدی . خلق مامور لر نه رشوت
بیریب بو تنگه نی بک گسان اوز لری دین و تابع لری دین دفع قیلدی لر و بولوبل سلان پوتون عیال لر
و هیچ بولمغاندا بیر عایله نینگ تولارانی حصائیه نینگ تاشیده قالدی . منه بیر مثال اودور
که من اوتا ریخده قورقوز مایشده ایدیم و مکتب تحصیل نی توکایب اقوش و یاریش سلو ایدیم
مرحوم دادام حضرت لری پوتون خاندانی نی نفوس فقر یغیزدور و سلیق نه کوشش قیلدی لیکن یورقده

مشہور شخصیت بولغانی اوچون آزادی اوج تورت کشتی نی دفتر نیر دورای چارہ بولماوی
 بنا وعلیہ قاور بگ آیتنغ یورت نینگ دوزی بیز نینگ ادی نہ کلیب ادم وینہ ایکی کشتی نینگ آت در
 بایش لری نی یازیب کشتی و بیز نینگ اویده کی ۲ کشتی دین تو قوزی دفتر نینگ تاشیده قالدی من
 ہم تورت قریبند شیم بیلان بوجایق قانغا نلری دین دور میز ، وینہ بیز نینگ توغقانلر دین
 بیر جویلی نینگ یچسیده تقریباً ۵۰ ایلیک کشتی آرنینده رشوت بیریب تمام قو قلوب قالدی لر
 ووندانغ مثال لر دین تولاسی خاطر عیدہ بار دور ، و بوجا صائیہ ایشتی آلنے آیدہ آبا
 غلاشتی حالہ کوکہ دینا دہ مروج بولغان احصائیہ قانونی نہ کورہ شرقی تورکستان دک بیر یورت نینگ
 احصائیہ سی ایکی اوج کون دین اوزون وقت تو تاسیبتی لازم دور ہر حالہ ہینینگ ہینینگ
 چہ شرقی تورکستان نینگ نفوسی نینگ یوزدہ توقسانی بوجا صائیہ نینگ تاشیده دیالامین اما بعضی
 بیر لردہ فرقینغ بولسہ احتمالی بار دور بنا علیہ یوزدہ سکسن کشتی نفوس دقزی دین خارج قانغا نیلغی
 شہدہ سیز دور ۱۳۲۷ھ ۱۹۰۹م دہ بوجا صائیہ نتیجہ سیدہ چین حکومتی شرقی
 تورکستان نینگ نفوسی نی بیریدیم ملیون دیب اعلان ایتی - لیکن اوتوز یل دین بری شرقی تورکستان
 دہ سیاحت قیلغان اوروپا لیغ عالم مختصص لر نینگ تخمین لری یوقا یعنی اعلان دین تو فرق لیغ
 دور ، چونکہ بعضی سی ۱۳۰ ملیون بعضی سی ۵۰ ملیون بعضی سی ۲۰ ملیون تخمین قیلدی لر

چین امپراطور لوق دوریدہ شرقی تورکستان دہ حکومت تشکیلاتی

چین امپراطور لوق دوریدہ شرقی تورکستان دہ عمومی الی بولغان کشتی امپراطور نینگ حقیقی ممثلی ذیابی
 ایدی یعنی جاگجونگ (باش قوماندان) عنوانی بیلان مدد و سیز اختیارات نہ ایگہ مطلق و غیر مسئول
 بیر حکمدار ایدی و تمام اجراءات ایننگ خواہش و آرزوسی چہ بولور ایدی ، مذکور جاگجونگ لر شرقی
 تورکستان نی تینہ ولایت نہ تقسیم قیلیب ادارہ قیلور ایدی لر ہر ولایت نی بیر تا و دیر ایدی لر
 و او قستہ ختن و کاشغر بیر ولایت ایدی و ہر ولایت بیر الی نینگ ادارہ سیدہ بولور

بولورایدی و دالی لرنی دوتی دیلورایدی و هر دوتی نینگ امری آسینده کی شهر لوده تو بنده کی اوج
درجه ده حاکم لربارایدی. بیر سخی درجه شش خولکینچی درجه شش اوچونچی درجه حبسیا - و هر ولایت
و حاکم لرتی مرکز لریده لیونگ عنوان لینج بیر امنیت یدیری بارایدی - یورت نینگ تمام اداره
و مالیه و عدلیه ایش لری مذکور دوتی و حاکم لرنینگ کنگر و اختیار لری و خویش لری غه منغوس ایدی
عسکر لیک تشکیلاتی - جانگجو نینگ نینگ عسکری معاونی فوئی و آندین کین فرقه قوماندانی
تی فوئی و آندین کین آلائی قوماندانی جنینگ تی و آندین کین مینگباشی شته تی و آندین کین چو نینگ
ضابطه لربولور لرنی عموماً تو نکلونگ دیلورایدی و آندین کین کیچی ضابطه لرنی فوکن سوکن دیلورایدی
بود کر قیلینغان ملکی و عسکری منصبدار لرنینگ عموماً بت پرست چین لینج لردین بولماقی بیر قانون
ایدی . بیر لیک تورک لرد و مسلمان چین لینج (تونگلان) لربو منصب لردین قطعاً محروم ایدی لرد
بالغور شته تراسیده کی کنت لرنینگ مأمور لری بولغان بگ لرد میراب لرد تورک لردین
بولورایدی لرد وینه حکومت تشکیلاتی دین خارج فقط خلق نینگ دینی پیشوای لری صفعی سلایان
بیر لیک قاضی و مفتی لربارایدی و قانون اعتباری سلایان بولر نینگ هیچ حقوق و اختیاراتی
بولورایدی - منه بو منصبدار لرنینگ وظیفه لری خلق تی قانینج مراقبت آسینده تولوب اولور لرنی از بک
و هر حق دین محروم قیلیب اذر لری نینگ کیفی و منفعتی تی تامین قیلماق ایدی . و بک که خواهی
ملکی و خواهی عسکری منصبدار لرد از مافوق لری نینگ امر لری نینگ اجراسی معین مایات تی تعیب
بر مکه غینه مسئول بولوب بارشقه هر قایدایع ظلم و استبداده کاملاً آزاد ایدی لرد بولور نینگ اوسینده
جانگجو نینگ غه مرصن برگان کشی تی اولوم و نایاق و حبس سلایان خبر لاندور و رایدی لرد ۲۰

چین جمهوریتی دوردیه شرقی تورکستان

۳۰ ۱۳۳۰ هـ ۱۹۱۱ م ده چین ده کی بیش چین خربی غالب لوب امپراطور لوق فی بقیقیت جمهوریت
حکومتی تاسیس ایلا دیلر . لوجهوریت نینگ چین غه فایده سی بولغانی همه دیباغه معلوم دور

اما شرقی توکستان غہ زبان دین با شفقہ نتیجہ بر میگانی ہم پیچ کشی غہ مخنی ایاس دور .
 چونکہ ہر طرف دین جہوریت موسیٰ سن یالتن نینگ شرقی توکستان خجیدہ ترتیب برگان پلانی
 امپراطور لوق دوریدہ کی محو قیماق پلانی دین فرق سیر برینجو اہلین ایدی دینہ ہر طرف دین
 جہوریت ایلانی دین ایک یل کین شرقی توکستان دہ کی چین عمومی الی سی (جنگونگ) چین مرکزی
 نینگ اطاعتی نی ترک اتیب نینگ استبدادی ہر زمانہ کی چین استبدادی دین میان اداق بولدی و
 شرقی توکستان ملتی اوست لیدہ کی حکومت نینگ نیگوشا نگانی نی احساس قلیغودک پیچ ہر
 فرق کورادی فقط ہر موچنہ ام لور رسم لور توکالادی — تفصیلی توہنہ کی فصل لردہ کیلادور
 چین دہ کی جہوریت موسیٰ سن یالتن نینگ شرقی توکستان خجیدہ ترتیب برگان پلانی نی
 چین دین خصوصی صوزندہ آلفان ہر معلو باہم سیر غہ کورہ بیان قلیب پلان نینگ اجرا قلیبماقی قلعانی
 نینگ سبب لری نی ذکر قلیب سیر پلان نینگ صورتی بودور کہ -

(۱) چین دین ہر وسیلہ بیان توکستان غہ تولا مہاجر کوچور و تمام ولایت لردہ ہر لاشور مک
 (۲) عموماً شرقی توکستان بالہ لری نی جبراً چین مکتبی غہ آلیب اولر نی چین چہ تر بہ سلطان شیشور مک
 تمام ملی مکتب مدرسہ لری حکومت قولیغہ الیب چین مکتبی ماہیتی غہ گیر گوز مک شرقی
 توکستان دہ تمام وقف لری حکومت ضبط قلیب چین چہ مکتب لرنینگ مصرف لری نی آئین
 نامین قیماق -

(۳) ایلگر بدین رسمی تل و خط چین چہ بولغان نینگ اوستیفہ تعلیم تلی و کتابی ہم تمام چین چہ بولغان
 (۴) جہوریت اصولی غہ مطابق شرقی توکستان نینگ ہر ولایتی دین بر دین معوث چین پارلمانی
 غہ ایبار بیک اور وچی دہ ہر ولایت مجلسی شکیل قلیب ہر حاکم لری (شن لیک) دین ہر معوث
 اور مجلس اوچون سیلاناق . دلوہر کی مجلس اوچون سیلاناق دو درغان معوث لرنینگ چین چہ اووش
 یاریش بیلکی شرط دور

کور و لور کہ لولادہ شرقی توکستان الی سی نینگ حق و منفعتی نی رعایہ قیماق نینگ سیریدی

همه لوق دور بلکه بولاندين کچو قچه معلوم بولغان مقصد شرقي توکرستان االي سي ني هر وسيله
 بيلان چينلا شتورماق و بوسلکت ني دايما بير چين ستمکه سي حالده بولماق ني تا مين قيلماق ويا حق
 بير چين ولايتي عالي نه کلتور مک دين باشقه بير زرسه اعلا س دور

بولان نينگ اجراسي چين جمهوريت حکومتي نينگ شرقي توکرستان ده کال بير نفودي دوم قيلماق االي
 نينگ هم مخالفت کورسانمگاني قشديرده ممکن بولور ايري . ايکن جمهوريت تهرتيا ايکيل دوم
 قيلماق ضعيف بير نفوذ و قشيدده ملت دين خيلي جدي مخالفت کوردی و آئين کين شرقي توکرستان
 حقيقتا چين جمهوريتي نينگ نفودي نينگ ناسيشده بولوب جانگجونه نينگ منتقل صورتده اداره
 قيلماق باشلاندي . منه بوسبب لر دين مذکور بيلان نينگ بعضي ماده لري آزار اجدانده باشلار
 باشلاماس بوزولدي و بعضي ماده سي فقط ظاهر ي صورتده اجر ايتلينيب حقيقت ده لوق حسابده ايري
 بيلان نينگ بيرسخي ماده سي ني اجر ايتلماق اوچون جمهوريت (مينگوي) نينگ اقلتي سيليده
 کانسو نينگ جنوب شرقي سیده کي خو جو (تاوانجو) علاقه سي ده کي عامي تونگا لر دين بيرسخه لور اولوک
 ني چين حکومتي زور بيلان کورچور قش اشر اطراف سیده و بعضي شرق منطقه لريده يرلا شتوردي و او بر لرده
 کي قالماق لر نينگ کنگر و ير لري ني تارتيب اليب لر نه بردي . اما کين لر ده موندانخ مهاجر حقاري
 ايش لر سي نه حکومت نينگ قدر تي ويا فرصتي تهاي توختاب قالدی

ايکنجي ماده ني اجر ايتلماق اوچون جمهوريت نينگ ايکنجي يکيلي شهر لرده و قصبه لرده چين مهوليده مکيت
 لر اياستاق و خلق نينگ باله لر سي ني مجبور اولومکيت لر نه ائماق اوچون مخصوص امور لر اياردي
 بو امور لر شهر لرده کي حاکم (آتمبان) لر نينگ ايرمي بيلان شهر لرده و قصبه لرده خلق دين آکولان
 صورت تي بيلان ياغاچ تاش اليب مکيت لر اياستاي لر و خلق نينگ باله لر سي ني بومکيت لر نه ائماق
 نه تشبث قيلماق باشلار باشلاماس خلق دين غايت جدي بير مخالفت و نفرت کورديلر ليکن زور
 بيلان خلق نينگ باله لر سي ني اوچراغان ير دين توکوب مکيت مع آلديلر و بگ آخوند (قاضي مفتي) لر و
 يوزباشي لر نينگ بوييني نه ايکي يوز دين اون نه چيه باله توکوب بر مک طيفه سي ني آرتيب توکوب بگان

تقدیر دہ منصب لریدین عزل قیلمناق و بونینگ و نتیجہ جس جرمانہ بلیان جزا لاناق تقدیر لری
 فی قلیدی لر . بو منصبدار لر اولدہ منصب حرصی لوزیدین بومرنی اجرا قیلماق نہ بیر آزار اقدانات قلبہ
 لر مو خلق نینگ ہدی مقاصد متی نینگ مقابلیدہ عاجز قالدیلر و اخیراً خلق بونینگ بخشی چارہ سی فی
 تاپتی لر یعنی مأمور لرنہ رشوت سیریب بالہ لری فی قوتقوز ماقعہ باشلا دیلر و بوسورت بلیان بوسئلہ
 بازارغہ تو شوب پول برگانہ نینگ بالہ لری فی مأمور لر قویاب سیریب پول برگانہ لر فی ایلب ہر شہر
 وہ لیش دین بیر غمہ چہ و ہر قصبہ ہر مکتب فی بالہ لر بلیان تو شقاز دیلر . اما او شہر قدر آزار
 مکتب لر فی باشقار قادہ ہم حکومت اول قدم دہ ایکی مشکل لیک غہ او چرادی سیری بومکتب لر
 نینگ تأمیناتی فی سلی وقف لر دین حاصل قیلماقہ ملت نینگ غایت جدی فی لفتی و پیری کافی و جہ
 و معلوم لری تا پیمانی ، ہر حالہ بومکتب ایشی حکومت نینگ پلانی غہ مطابق اجرا قیلماق ہر گز
 کور وندی . بو اوچون بومکتب لر نینگ بعضی سی متروک بولدی و سیرازی جاری بولدی لیکن
 بومکتب لردہ ہر حرف غہ چالیش علم اورگانک یوق ایدی چونکہ بومکتب لر نینگ پروگرامی فقط
 چین چہ تیل و خط اورگانک بالہ لر فی چین طبیعتی غہ کیر گوزمک دین باشقہ نر سہ ایس ایدی
 و کین لردہ بولپان و پروگرام کاٹاؤن و تولوب ایلکری کی دکی ہر شہر قصبہ ہر ایرایکی چین چہ مکتب
 قالدی و بومکتب لردہ ہر شہر تیل و کاتبتیش تورمک اوچون سکزیل لوق بیردت اوچون ہر مکتب
 دہ گریمہ یاؤنوز بالہ لہن چین چہ تیل و خط او تو لادور غان بولدی ، تورنجی مادہ فی اجرا قیلماق
 اوچون جہوریت حکومت نینگ اہمیت بلیان برگانہ لر لری غہ رنغا مینگوی نینگ اولقی یل لریدہ بو
 ایس لر اجرا قیلمای بخشی سلی دہ چین پارلمان غہ مبعوث لر ایبار لیدی و اور وچھی دہ ہم ہر
 ولایت مجلسی نینگ صورتی نورولدی (بونینگ بیانی تو بسندہ و شترتی تورکستان و مبعوث
 انتخابی ، عنوان لینغ فصل دہ کیلا دور

شترتی تورکستان دہ ایکی ریقیم حکومت

چین ہر طور لوقی دوری نینگ آخریدہ جہوریت دوریدہ اور و پادولت لری نینگ چین دہ کی متنا

لری هم دینانه معلوم دور ، اما شرقی توکستانه هینگوی (جمهوریت) ایلانی دین بیرنجه
 ییل ایگری مدتین باشلاب دوس تو انگلیس کونسل لری وریمه لری نینگ حاصل قیلغان امتیاز
 لری عجایب بیرشکده ایدی . بودولت لرنینگ حمایه لری استنده کی ملکیت کرده هم مشلی
 کورولمگان بیر امتیاز ایدی . دلو مناسبت سیلان بو امتیاز دوری فی شرقی توکستان نینگ
 بعضی منور لری ایکی یریم حکومت دوری دیدی لر یعنی بیر حکومت روس کونسولی نینگ حکومتی
 و بیر حکومت انگلیس نایب کونسولی نینگ حکومتی دیریم حکومت چین غه عمومی ملی سی (جانگونگ)
 نینگ حکومتی دیکدور . بسوزده اگرچه برآر مبالغه بولسه موبوسوز دین مراد بولغان مستیبار
 نینگ فیس دین ناشتاری بولغانی اچون حقیقت غه یاقین برسوز دور . بو امتیاز نینگ بیانی
 بودور که — کونسل لر چین قانونی فی رعایه قیماق ادیان تورسون بین المللی حقوق و قانون لری
 هم آرقه لری غه ناشلابش سیز صورتده حرکت قیلور ایدی لر . روس کونسولی نینگ بیده مسلح
 عسکری و بیر توپخانه سی بار ایدی . انگلیس کونسل نینگ عسکری بولسه موآدم لری تولا و نفوذی
 روس کونسولی سیلان برابر ایدی ، لوکونسل لر نینگ هیچ بیر سوزی فی جانگونگ و دوتی
 (ولایت لردالی لری) رد قیلاماس ایدی و بالعکس جانگونگ و دوتی لر نینگ سوزی فی کونسل
 لر دایم رد قیلور ایدی لر ، کونسل لره هر شهرده اوز رعیه لری دین بیری فی آقتفال مولانی
 سیلان اوز لر دین نایب قلیب اولر غه چونگ اختیارات فی برودی لر . دلو آقتفال لر نینگ نفوذی
 اوشهر کرده کی چین آسمان لری دین زیاده ایدی . کونسل لر و آقتفال لر شرقی توکستان
 یلیغ لر خوا ایلان کشی غه تابعیت و رقبه لری ببریب اولر لری غه رعیه قیلور ایدی لر . روس و انگلیس
 رعیه سی بولغان لر نینگ تمام دعوالری فی اوز کونسل و آقتفال لری فیصله قیلور ایدی لر
 و اگر بیر شرقی توکستان یلیغ سیلان بیر انگلیس رعیه سی یا روس رعیه سی آر سیده دعوا بولسه
 انی کونسل یا آقتفال اوز رعیه سی نینگ فاده سی غه فیصله قیلور ایدی و اگر مونداغ دعوا چین
 آسمان نینگ و یا قاضی این محکمه سی نینگ آد یغنه کیریب قالسه آسمان و یا قاضی مذکور اجنبی نینگ

فیده سی فی رعایه قیماق و اوز رعیه سی نینگ حتی فی صنایع قیماق ندر دیا که عنوانی کونسل و آق قسقال لر
 نینگ آلدیفه ایار برب بر مکنه مجور ایدی لر روس و انگلیس رعیه لر ی تجارت مال لر یغه باج
 براس ایدی لر بعضی جا چلرد ه بریم باج بر دیلر دوتی لر و آسمان لر روس و انگلیس کونسل و
 آق قسقال لر ی نینگ طب لر ی فی در حال قبول مکنه مجور ایدی لر قچان مخالفت و یا تأخیر قلیسه لر اولر
 نینگ امانت لر ی ندر و چار بولور دیا که اولر نینگ طب ی بلان منصب لر بدین مقیدور ایدی لر
 روس و انگلیس رعیه لر ی خواهلانان بر و عمارت لر فی ساتیب آور ایدی لر و بر لیک خلق نینگ شفقت و
 ضرر د عوالمی فی هیچکیم اشتیماش ایدی . بواجبنی لر یا لغوز بر مالیاتی فی غیننه بر ور و باشقه
 آکوان لر دین معاف ایدی لر . سونی اولو بلو لر نینگ بر لر ی و با غلری ایچا ر ایدی دلو لر نینگ اطرفیده
 کی بر لیک خلق نینگ ذر ایت لر ی بوسیر لمقیدین قوروب کتسه بر دایوق ایدی . بواجبنی لر
 هر شرقتی توکرتنا یلغ فی حدات قیماق و ادر ماق ده آزاد بولوب تجارت قیلینغان و تاییق سیگان
 بر لیک نینگ ادی فی سوغا کی کشتی بوق ایدی . چین حکومتی غه باج بر مکنی غیر کورگان یا بر سر کشتی
 ندر و چار بولغان دیا ذر ایت بر ی غه سوتا پا لمغان دیا بر و طنداشی دین اتمام آماقی قصد قیلغان کشتی
 در حال روس یا انگلیس آق قسقالی نینگ آلدیفه ایار برب بر کز پول بر سه آنگا تابعیت و رقه سی (ملت) بر ور
 ایدی و بونینگ بلان کونگی خواهلانان متبیا ز غه ایگه بولور ایدی . منه بوجد و دسیر و حق سیر امتیاز
 لر عمومی حرب نینگ آخری غه چه دم قیلدی . عمومی حرب نینگ اخریده روس امپراطور قی مقیدوب شرقتی
 توکرتانده کی روس کونسل لوقی بولدی و روسیه ده باشویک حکومتی قور و لغان زمان شرقتی توکرتان
 ده کی روس رعیه لر ی دوتی لر ندر و آسمان لر ندر ایار برب رشوت بر سرب چین رعیه سی بولدی لر . موندین
 کین شرقتی توکرتانده حکومت انگلیس کونسل و رعیه لر ی نینگ بین المللی قانون دین تاشقاری زور
 لوق و متبیا ز لر ی فی تونو مایلق غه باشلادی و کین لر ده یا لغوز انگلیس رعیه لر ی نینگ اوز آرا لر بره کی
 دوا لر ی غیننه کونسل ندر ده فیصله قیلینماق امتیازی دین باشقه تمام متبیا ز لر ی یوق بولدی
 و قسقال لر نینگ هم هیچ اعتبار لر ی قالمای فقط کونسل لر نینگ معمولی راپورت چی لر ی درجه سی غه تو شوب

قائد میر . نو ننگ بیلان شرقی توکرستان ده کی ایک رییم حکومت دین ایک سی تحقیق بی پو تو نلاندی

شرقی توکرستان مذہ فراسیج {گولہ نوی} جمعیتی

چین دہ جمہوریت حکومتی طور دلفان دین کین چین حکومتی شرقی توکرستان مذہ کی عسکر لری عصری اصول دہ
 انتظام نہ گیر گوزمک اوچون تعلیم کورگان ضابطہ لردین یانگ آیلنغ بیرنی مینگباشی لین رتبہ سی
 بیلان شرقی توکرستان مذہ لولادی ، یانگ ایلی نہ کلیب بیریل ت ایچیدہ کورہ دہ مرکب کور
 لری نی یجینی انتظام نہ گیر گوزب نیگی براندر بیلان براندر دوی واورقو استیدہ کی عسکر لری نی
 ہر بادی مکمل صورتہ مجتہد قیدی واورقو بیضہ سی نینگ شیدہ کی ملک ایش نہ ہم مراخلہ قیدی جانگونگ
 نی ایش نہ باشلاب تولانغوز پیدایلیق لری دہرکیم نینگ آئرنیدہ یانگ تو نکلونگ (قوماندان)
 نینگ گپ سوزی بولادورغان بولدی . بحالہ شرقی توکرستان مذہ یوان دخو آیلنغ نیگی بیر
 جانگونگ کدی . یوان داخوا اگرچہ جمہوریت حکومتی طرفیدین کلگان کشی ایدی اما شرقی توکرستان
 مذہ کورکلاس جمہوریت قانونی نی ترک اتیب امپراطور لوق دوریدہ کی شکلہ حکومت قیغالی باشلادی
 دکہنہ اصول طرفدار لری نی یانغ نہ ترتیب عسکری وکل ایش لری نی اولر نہ بردی . دیمک کہ یانغوز
 انیزدہ غیبہ چین مرکزی نہ تابع بولوب حقیقت دہ مستقل بیر لری نی تو نوب ہر نیگی ایش نہ آشکارا صند
 لین کورستان تی . بولوب صنعتی تو عراسی دین جانگونگ یوان داخوا یانگ تو نکلونگ آئیدہ
 دشمنیک پیدا بولوب یانگ تو نکلونگ ہر کچہ دہ جانگونگ یا مونی (اورداسی) نہ باستقون قلیب
 جانگونگ نینگ عسکر لری نی مغلوب اتی و جانگونگ یوان داخوا بیرعت دار آدم لری بیلان چپ
 یانچ بریدہ تو قیا مای ایلی دلایتی دین جھیب کنتی و قول لوی بیلان قانچا پنچہ چین نہ کنتی
 یوان داخوا قانچا دین کین یانگ تو نکلونگ اوزی نی جانگونگ علان اتی . لیکن شرقی توکرستان
 کی چین لیغ حکومت آدم لری دہ کہنہ خیال لیغ لہ اکثریت بولغانی اوچون غولہ دلایتی دین باشقہ ولایت
 لردہ کی حکومت آدم لری عموماً یانگ تو نکلونگ نہ مخالف بولوب اوروی دہ کی قوتی (شرقی توکرستان دہ

کی ان چونک عسکر قومانڈانی) بشلیغ تمام حکومت آدم لری یانگ تو نگو ننگ نہ حرب سلطان قلیب
اور وچی دیالی ولایت لری نینگ حدود لری اوستیدہ کی جینگ آتلیغ یردہ تقریباً آتہ آسی مدت
اور وشل بولوب خیر یانگ تو نگو ننگ مغلوب بولوب بیعت مدار عسکری بیلان وزارت یولی بیلان کا شغز
نہ قاجتی . بواؤزادہ یانگ تو نگو ننگ شرقی تورکستان نینگ تمام ولایت لریدہ ویر و پاکندہ
تاریت یورت لردہ کی چین لیغ لردین تولاطرندار سپہ اقلیدی و بوطرندار لہر شہر دہ آشکارا
یا مخفی جمعیت لرشکیل قلیدی لرحبیت لری نینگ آتی گولہ خوی ایدی (قرنیزاش مترقی لری
جمعیتی ویکدور) . بوجبیت نہ داخل بولغان نینگ علامتی باش لری نہ قراولوز یورگامک ایدی و بولوب
مناسبت بیلان تورک لرد لری قراپیچ (قراسلہ لیک لری) دیر ایدی لری . بار بار اقرار پیچ لری
تو تانیب آتی شہر اولکہ سی نینگ بعضی شہر لری نی اشغال انتی لری بعضی شہر لردہ دوتی داسمان لری
اولر بیلان مدار قیما قفہ مجبور بولدی لری . بوجبیت نینگ مقصدی شرقی تورکستانہ جمہوریت
قانونی فی حقیقتی بیلان اجراء قیماق دکہنہ خیال چین لیغ لری نی ایش دین چقارماق ایدی اگرچہ بولوب
نینگ بومقصدی بخیشی بولسہ موآتہ شہر دہ قراپیچ بولغان چین لیغ لری بوجبیت فی سوء استعمال
قلیب حکومت آدم لری بولغان بی طرف باہی آدم لرنینگ تعلق لری فی تالان قیماق دیورندہ کی چین
لیغ و تورک لردین بولغان اونری وقار باز آدم لری نیان لریغہ تارتیب حمایہ قلیب یورت نینگ عمومی
پنجلیقتی فی بوق اتک ددایا براغ کوتاریب یوروب خلق فی قورقوتماق دکیمان لیش لری فی قیلسدی
بولننگ بیلان بوجبیت فی خلق بستر تالانچی لرحبیتی دیب تعلق قلیدی لری و بوسبب دین یورت
الہی سی بوجبیت نہ یاقین کھای لغزت کوزی بیلان کورسکہ ایدی لری ، ۱۳۳۳ دہ گولہ خوسے
جمعیتی نینگ رئیس بولغان یانگ تو نگو ننگ یوقاریدہ تیلیغان وجہ بیلان مغلوب بولوب ایلی دین قاجیب
کا شغز نہ کلیب دیر فی مرکز قیماق و طرندار لری فی سیماق نہ تشبث قلیسہ مو اور وچی دین اتی توغلا
کلگان عسکر لرشیشکان سبب دین کا شغز دین قاجیب فرغانہ نہ کنتی و اور وچی دین کلگان عسکر
لرشہر نہ تار قاب قراپیچ بولغان لری تا ما اولتور دیلر . بوصورت بیلان شرقی تورکستان

ینہ کہنہ فکر دہ بولغان مستبد چین لیغ لر نینگ قولیغہ توشتی

شرقی تورکستان دہ اول دفعہ ملی او یغایش

اوتر اعصر لردہ اسلام دنیا سی دہ واج تاپقان غفلت لر شرقی تورکستان دہ ۱۳۲۱ھ غہ چہ
کال صورت دہ دوم قیما قدہ ایدی . مکتب مدرسہ لردہ کی تعلیم ترتیب لری کہنہ عفتہ لر دین
بجارت بولوب مان و مکان تقاضا سی چہ وجود غہ کلکی لازم بولغان اصلاحات بیج وجود غہ کلکان ایدی
علما و باشقہ صنف لربو کہنہ عفتہ فی مقتدس غیر قابل تغیر سیر مذہب دیب توشور لردہ
دابتدای اسلام دین زمانہ میزغہ چہ قسیم و تریبہ صولی نینگ مینگ لر چہ تفسیر و اصلاحات
کور گانی نینگ تاریخ لری و سبب لری فی خاطر غہ کلکور گان لربیک آزایدی لر . و دینا دہ کی مسلمان
و غیر مسلمان ملت لر نینگ علم و صنعت و ہریش دہ مدہش صورت دہ ترقی غہ تیکا لری فی شرقی تورکستان
لیغ لر جیران لیغ سیلان شینور ایدی لر و بعضی جامد شئی لر شرقی تورکستان دہ بوترقی لر امکان سیر دور
دیر ایدی لر . حقیقتا ہر کہنہ فی مقتدس سلبیب آئین آریملیق فی ایمان دین آریملیق و محاسبہ
کورگان و ہر بیگی فی نفرت کوزی سیلان کوروبانی اسلام دہ سائیت غہ مخالف دیب سیلگان بونینگ
نتیجہ سیدہ کی علم سیر لغتی و عا جزلینی امور و ملوک ز دالت لری فی عین کمال دیب تورغان سیر ملت
نینگ سعادت و ترقی سی امکان سیر دور . شرقی تورکستان اٹالی سی نینگ ہمہ سی موموندغ
ایمان ایدی . بلکہ علما و باشقہ صنف لر دین ملت فطرت و صاف استعداد غہ مالک طبعی منور لر ہم آتہ
تولابار ایدی و بولور شرقی تورکستان ملتی نینگ دینا ملت لری دین ایش دین کین قالغان لیغی و بولوملت
نینگ کونین کونگہ بد بخت لبق طرفیغہ سور و لکدہ بولغان لیغی دین حاصل بولغان درد لری فی بایشور لمان
ایدی لر و بولیمان وضعیت دین تو تو ملایق چارہ لری فی فکر قلیور ایدی لر

اخیراً بومنور لر دین کا شغریک عبد القادر الدلا شہید ۱۳۲۵ھ اطراف سیدہ تورکیہ و مصر و شام
مملکت لردہ سیر ندیق سبب حتی قلیب عصری معارف و اصلاحاتی فی کوزی سیلان کوروب اصولی فی لازمیغ

مقدمه آورده اورگانیک کا شعر غه کلبیگی ابتداء فی مکتب کتاب لری فی شرقی تورکستان لهجه سیده
تیار لادی و آندین کین یات پورت لری کورگان بونگی اصول غه محبت پیدا قیلغان سوداگر لری تئولتی
قیلیب اولر نینگ همی بیلان کتاب لری فی باستودی و کا شعر شهریده مطبع الهدایت آیتلغ بیر مکتب
تاسیس قیلیب عبدالقادر ادا اوزی اداره قیلدی و اولوچ ده و ختن ده و کوچا ده و تورپان ده بیر دین بصری
معلم مکتب لری آچیلدی و بومکتب لرنینگ بعضی سی اوچون تورکیده دین احمد کمال بگ و امیل حق بگ لر
وک بیر نسخه معلم لر کلتور دلدی . و بومکتب لری الهی غایت خوشلوق بیلان استقبال قیلیب باله
لری فی فوق احسانه ذوق و شوق بیلان داخل قیلدیلر و ملت طرفیدین بومکتب لرنینگ ضری ده
ییمچ بیر مخالفت چتقیادی و آن متعصب عنفه چی لراولده راضی یلق کورساتتی لر . منه بصورت
بیلان شرقی تورکستان باله لری صحیح تربیه کورمکغه باشلادی لر . بونگی تربیه اصولی بالغوز
کیچیک باله لری تربیه قیلماق بیلان غینه فالما دی بلکه اومکتب لرنه کیرمگان بعضی طبعی منور کشتی لرنور کیه
دین کلگان معلم لربیلان یاقین مناسبت پیدا قیلیب اولر دین وطن و ملت غه فایده لیغ معلومات حاصل
قیلماق غه کیرشتی لر . و بونینگ بیلان غایت ابتدائی و ناقص بولسه مونولا کشتی لرنینگ داعی
ده بیر اونینیش فکر حرکتی پیدا بولدی و هر یوده علمی و اجتماعی اصول لرنه خصوصیده بحث قیلان
دورغان بولدی و چین حکومتی نینگ شرقی تورکستان فی هر صفا دینین محروم و تواقیدین شکایت لر
و پورت نینگ لغو ذلوع و امتدار لیغ عنصر لری نینگ اصلاحات حرکتی دین یراق تورما قلدی باره سیده
طعن لراوترا غه حقیقیالی نوردی . و بیر طرف دین اصلاحات حرکتی طرفدار ی بولغان ذات لرمکتب
لری تولا قیلماق و پورت یچسیده نشریات قیلماق اوچون غیرت قیلیب کا شعر و نو لجه شهر لریده بیر
دین مطبع پیدا قیلدی لر . و ملی جمعیت تاسیس قیلماق اوچون انچه موخچه تبلیغاتی اهم
باشلاندى . و اصلاحات حرکتی نینگ بعضی واقعه لری فی احمد کمال بگ اوزی نینگ چین تورکستان
خاطره سی آیتلغ اثری ده مفصل یازیدور

الحیصل جمهوریت (ینگوی) نینگ اوچونجی ییلی غه چه بو حرکت لرنه چین حکومتی اعتراض قیلما دی

چونکہ شرقی توکرستانہ کی چین لیغ حکومت آدم لری گو لہ خوی جمعیتی سیلان مجاولہ غہ مشغول ایدلر
 لیکن عموماً چین لیغ لری بولی حرکت لر غہ ناراضی بق کوزی سیلان قراماقدہ دمنده اور لری غہ بیر
 خطر گمان ائکده ایدلر . یوقاریده ایتلیغان دجہ سیلان قراپسچ انقلابی بایستقورولوب حکومت
 غہ ایگہ بولغان کہنہ خیال چین لیغ لری ملت نینگ ملی حرکت لری فی اوشبہر ائندانی حالتیدہ یوق قیماقی
 غہ تشبث قیلدی لری . بولورت دہ نیگی فکر او یغانیس توغولماقی دین قورقا دورغان و کہنہ غفہ
 دینچیلین فی دوست توتا دورغان بعضی علما و سوداگر و بگ لری حکومت نینگ بوشبشی غہ تولا خوش بولوب
 حکومت فی بوشبث غہ تشویق ائتی لری . بونینگ سیلان لردو حالیدہ امتحان صورتی سیلان تشبث
 قیماقدہ بولغان حکومت نینگ غرضی قولانیب ۱۳۳۳ھ نینگ آخریدہ نیگی مکتب لری یوق ائتی
 و تورکیہ دین کلگان مسلم لری مہیسا ب چقاردی و او مکتب لردہ تربیہ کورگان پاکیزہ روح و طبع طلبہ لری
 نینگ تولا سی فی چین بکیتی غہ المیب اولر نینگ روحیاتی فی بوزوب آتی . آدین کین بیلگی
 اصلاحات سوزی فی قیغان و اقدامات قیغان کشتی لرنینگ بعضی سی فی حبس سیلان و بعضی فی باشقہ
 جزا لری سیلان جزا لاند و ردی و مطیع لرنینگ بعضی سی فی چاققی و بعضی سی فی ضبط قیلدی
 بونینگ سیلان چین حکومتی شرقی توکرستان الالی سی فی بونگی قدم قولیان او یغانیس و اصلاحات
 حرکتی فی ظلم و جبر و بی سیلان توختایب اولر فی خاموشلوق بولونگی غہ تیغقی و کوز غہ کور و نگان بیر
 سعادہ دین محروم قویدی . لیکن او یغاق فی زور سیلان او خلائی بولماس دیگان مثل بار دور
 بونگا مطالب اگرچہ چین لیغ لری عصری مکتب لری میزنی و مطیع لری میزنی یوق ائنگ آغیز لری میزنی بیر
 کیتک سیلان تول لری دین کلگان زور لری فی ایشلاتہ لری موکیکن او یغانیس حیاتی میزنی و فکر
 میزنی هیچ نیمہ قیالما ویدلر . و شرقی توکرستان نینگ سعادت فی چین اسارتی دین تو تولای
 ممکن ایما سیلکی غہ ایمان کلنزدوک . بوسورت سیلان شرقی توکرستان الالی سی نینگ تولا
 راتی نینگ کونکل لریہ مخفی اما تولا تو نینگ بیر چین دشمنیلکی حسنی لغزت اور و لاشتی . مع الاضاف
 چین حکومتی نینگ بوشبہر و ظلم لری سببی دین شرقی توکرستان الالی سی کین قالماقده دوم آئکده دور لری .

محاکمه

انصاف عدالت بیان فکر قیماق شرقی توکرستان نینگ بوکین قانغا طبیعتی فی یالغوز چین حکومتی نینگ
ابتداء و تطلعی نینگ نتیجہ سی دیک توغرا اکلایدور چونکہ پیشہ رتی توکرستان ملتی نینگ اوج مینگ
پیل لیتی و شمنی دور و شرقی توکرستان نینگ برباد لولما فی دین چین لیغ لر نینگ ہیچ پرواسی
بولما طبیعتی طبیعی دور و بلکه بولمت فی قیماق اوچون چین حکومتی نینگ قیغان اقدماقی یوقاریده کمر ز اوختی
و موندانغ اقدماقات فی چین حکومتی ایلگه بده قیغاندک حال و تقبل ده ہم قیماقی ہر مقل لیغ کشتی غنہ معلوم
دور حیرحال فی ممکن خیال قیغاندک چین حکومتی فی شرقی توکرستان ملتی غنہ دوست فرض
قیماق ہم چین ملتی دنیا ملت لر ی نینگ آرقہ رسیدہ قانغان بیر ملت دور و اوزی نینگ اصلاح
ترقی سی غنہ محتاج دور و مونا قدرتی تیمای تورماقدہ دور موندانغ حالده کی چین حکومتی شرقی
توکرستان غنہ نیمہ بخشی لیتی قیلاسون . بلکه شرقی توکرستان نینگ کین قانغا طبیعتی نینگ
مسئولیتی نینگ مہم اتی شرقی توکرستان املی سی نینگ اوز گردن لر ی غنہ بولکانا دور چونکہ
بیر ملت نینگ سعادت و اصلاحاتی اومت نینگ اوزی نینگ طبیعی حاجتی و حیاتی دور و اوجاہت و جہت
فی تأمین قیماق اوچون اومت نینگ اوزی نینگ کوشش قیماقی و فداکاری لیتی لازم دور
و اوجاہت و جہات فی تأمین قیماق دین مانع بولادور غان ہر مشکلات فی مدافعت قیماق اوچون جہدی
و دایمی صورت دہ حکم تورماق و ہر بلا و محنت نینگ مقابلہ سیدہ قویلیک اتحاد و معاونت کورساتیب
اوشکلات و بلا و محنت فی نیکیک خالص اومت نینگ بولمغیخہ ترشکان بیر متحد س فرض دور
اناشترتی توکرستان ملتی بومقدس فرض بولغان وظیفہ فی ادای قیماق غیرتی فی کورساتتی لر مو ،
مع الاسف یوقسو . بلکه اوز سعادت و اصلاحات حاجت و حیات لر ی فی تأمین اتک اوچون
غایت آرزوشی لر ابتدائی و جرنی بیر کوشش غنہ قدم قویدی لر و جرنی بک ضعیف بیر مانع آلد بلوغیہ
کلکلاچ اوکوشش لرینی کا لا ترک اتتی لر و فقط کوکل لریدہ متأثر بولماق و تأسف قیماق دین

باشقه عملی بر حرکت و اتحاد کورساتمدیلر

شرقی تورکستان اهلای سی نینگ بوتقا صریقی نینگ سببی بوايدیکه — شرقی تورکستان اهلای
سی اوز و ندرین بری هم چین قولیده سیاست اسیرلیقی دهم اوز آره الیده فکر و وجدان اسیرلیقی
آسپیده یا نشان غایتی لری اچون ولسد و ستلوق و ملت پرورلیک و تحاکم حقیقی مسلمانلیق خاصیت لری
یدین آیریلیب کنکان پیر ملت ایدی . دایمگه کی آتا بابا لری نینگ طبیعی تورکوک ایجاباتی و
مقدس اسلام دینی نینگ تعلیماتی بولغان وطن و ملت و اسلام اچون جان و مال فدا اتمک اویان تورکون
تورقو بختاق و نخیل و عاجر عنصر لری و ملت نینگ نفوذ لونغ قاید لری بولوب آنداخ ایش لردین باشقه
لری تو ساق ده ایدی لری و بولصورت بیلان هرکیم اوز شخصی فایده سی نی کوزاگدیده تو ساق ده هیچ بیر طرف کا
لیق و رحمت بیز صفت صورتی بیلان دینا و آخرت سعادت نی امید قیلاق اکثریت نینگ طبیعی ایدی
الصل شرقی تورکستان اهلای سی بوتقا لغو وضعیت یچیده غایب بشلری نه کلکان هر فلکات نه قضا
نه رضا بلا نه صبر دیت بیلان لک مونگا مناسب بن نوشو یچ لر نه محکوم بولوب عا و تلا لکان طرزه ایدی
آیا موندخ بیز ملت نینگ یچیدین حقیقان آغینه و تجربه سیز و یادچی سیز بر خچه وطن
پرور و منور لری و ملت نینگ سعادت نی تأمین قیما تغه بر اغودک درجه ده فعالیت کورس تلکفه یارار مو
و بهتدائی و هنوز بیز نظام آلامغان پیر اولغایش اوملت نینگ حیاتی نی تأمین تلکفه کافی کلور مو
آز غینه بیز ظلم بیلان تمام عملی حرکت لری نی ترک ایت بزم نینگ تمام آرزوی نه تسلیم اتکا لمر نینگ
عذر لری عقل الیده مقبول بولور مو . بیز نینگ بیلگانیمز چه شرقی تورکستان ده اوز لری نی
وطن دوست و ملت پرور کورساتکان کشتی لری و منور آتا نغان ذات لرنینگ هم تولا راتی نینگ وطن پرور
و منور لیک لری یا لغوز غیز لری نینگ اچپیده غینه ایکانیکلی معلوم دور . دیک که شرقی تورکستان
ده حقیقی ولسد و ستلوق و ملت پرور لیک خاصیتی بیلان بولصورت بولغان ذات لری بار ماقدر بیلان بولغودک
درجه ده آزایدی لری . بولذات لره هم اوز مقصد لری نی وجود نه چیقارما قدین عاجز ایدی لری چونکه
بولر نینگ ملی و بادی نی نفوذ لری یوق و بولسه موبک آزایدی و ثروت لری یوق ایدی و بالعکس بولر نینگ

شرقی تورکستان دین چین جمهوریتی نینگ نفوذی یوق بولوب جانگجو ننگ حقیقت و مستقل حکمدار لیت نه باشلاغانی و او د چچی شهرتی نینگ پایتخت بولغانی

ترا سیچ انقلابی بابتفقوره لغاندین کین اور و چچی ایلی ده کی چین لیغ منصبدار لر - جانگجو ننگ لوق تالاشیب
بیر بیر لری سلیمان مجادله نه تور دیلر بیر نچه آبی دوم قیلغان مجادله دین کین یانگ زینگ شینگ آتلغ بیر
منصبدار تولاراتی تو نگان بولغان طرفدار لری نینگ اوردی بیر لارغ قوتی سلیمان باشقه لر نه غالب بولوب اوزی فی
جانگجو ننگ اعلان اتتی و اینگ طرفدار لری او د چچی ده تولاراتی بولغانی اوچون او د چچی فی پایتخت قیلمدی
لوکو ندره چین ده داخلی انقشاش لر تولابولغانی اوچون چین حکومتی نینگ شرقی تورکستان غه نفوذی
فی تیکوزنمک نه قدرتی یوق ایلی . یانگ زینگ شینگ بو وضعیت دین استفاده قیلیب چین حکومتی
دین اوزی نینگ جانگجو ننگ لوق فی تصدیق اتمک فی طلب قیلدی و بو شرط سلیمان شرقی تورکستان فی
چین جمهوریتی نینگ آئیده اداره قیلانی فی سیدوردی . چین حکومتی اوزی نینگ ابروی فی س قلماق
اوچون یانگ زینگ شینگ نینگ جانگجو ننگ لوق فی قید شرط سیز تصدیق اتتی . ایلی ده کی
چین لیغ لر یانگ زینگ شینگ نینگ مندی نه مکرر انقشاش لر چچا دیلر بول اوچون یانگ زینگ
شینگ اوزی نینگ ان ایشا پنچیک طرفدار لری دین بولغان بیر چین لیغ فی جینگ جوسی (حرابی فیرای)
قیصین قیلیب قوتی نینگ تولاراتی سلیمان ایلی مرکزنی بولغان کوره شهریده قوییدی عمومی حرب
چین حکومتی حرب نه کیریپ هم گومیسندانگ حربی و جمهوریت حربی آر اسیده قاتلیغ مجادله لر بولوب
چین حکومتی نینگ بیر ضعیف یعنی پنجه بولغان فرصتی دین یانگ زینگ شینگ تنخی موز یاده استفاده قیلیب
چین حکومتی نینگ سیچ بیر امری فی قبول اتمای شرقی تورکستان فی کاملاً امپراطور لوق دور بیر کی
استبداد سلیمان اداره قیلدی . و کین لوده زمان قافانهای جمهوریتی سلیمان بولاده صورتی بعضی تغییر
لر فی کوریه موب تغییر فقط ظاهری بیر ریاکار لیت و نمایش دین عبارت بولوب حقیقت ده ینه شواستیداد
اداره سی تغییر سیز دوم تلمکده ایلی . تا یانگ زینگ شینگ اولوز و لگو پنجه وضعیت اوشو طرزده

ایری یا نگ نینگ شینگ اولتورولگان دین کین اینگدین هم سبداق و خاین راق جنگ آلیغ بیر عین
لیخ حکمدار بولدی . الحاصل ۱۳۵۱ ھ ده کی عمومی نقش لایحه چهره بوجایت دوم قیلدی تفصیلاتی

توبنده کی فصل لر دین آنکلا دور یا نگ نینگ شینگ نینگ سیاستی نینگ شکلی

یا نگ نینگ شینگ امپراطور لوق دور بده چین ده و شرقی تورکستانه شن یک {حاکم لیت} دوتی یک
{والی لیت} منصب لریده بولوب یاشی آتیش غیرتکان بوجایتده سبداق عادت لایحه قانغایت
درجه ده حرلیس بیر آدم ایری . لیکن سیاست اداره چی لیتده ماهر ایری . بوسایسی لیتی
واداره چی لیک سبیدین اینگ نیت درجه ده سبداق بیلان قیغان اجراتی و حرلیس لیتی دیورت نینگ
اقتصادیاتی غه خیانت لر سی غه رعا ۱۳۳۸ ھ غه چهره حکمدار لیتی نی محافظه قیلدی . بواچون ایننگ
شرقی تورکستان ملتی تی اداره قیغانی و چین حکومتی نه کورستان کان سیاستی تی بیان قیلا میز

یا نگ زینگ شینگ شرقی تورکستان االی سی نینگ نیاده کی مسلمان و خواه غیر مسلمان مدنی ملت لر بیلان
سیاسی اجتماعی علاقه سی یوقلوق تی و نیگی فکر لیک کشی لر نینگ غایت آلیغ تی تی بولوب ایری و بوسبب دین
بولمتی تی بالغوز دینی و تجارتی ایش لرد ده آزاد قویسه نیه بعضی بیر حزبی رعایه لر تی کورستان ملت نینگ
رضی بولما تی تی بولوب ده چمپیده اوزی خواهلانغان طرز ده اداره قیماق نینگ ممکن لیک تی آنکلا دی

بنار علیه یا نگ نینگ شینگ اولتوتقان یولی خلق تی تمام دینی ایش لرد ده آزاد قویماق بولدی یعنی
تمام دینی مکتب مدرسه جامع و مسجد اوقاف که نه مولده کی تقسیم و تدریس ایش لر سی نه بیج مدخله
قیماق لیت بولور نینگ همه سی تی ملت نینگ اختیار سی غه قویماق تی اعلان اتی . دیر طرفین قاضی مفتی
لر نینگ حکم لر سی تی رسماً احترام قیماق و هر دویانی شرعت غه مطابق فیصله قیماق نه بار لیغ چیتار دمی و
چین لیغ آلمان لوقاضی لر نینگ حکم لر سی سبدر الحاس بولدی و بیه بیر طرفین تجارت ایش لر سی تی
آزاد قویوب هر کسیم هر قسم تجارت قیلسه هر یگه بار سه معین باج تی برکان شهر بیلان اختیار لیغ
بولدی . و بیه یا نگ نینگ شینگ یورت بولسه مسلمان تورک لر نینگ یور تی دور و غایت آریز

اقلیت درجہ سیدہ بولغان چین لیغ لر نینگ متنازع حق یوق دور — دیگان مضمونده قورونغان
 لر نی چقارورایدی لیکن حکومت نینگ مهم امیش لر ی غه تورک لر نی یاقین کلنور ماس ایدی و فقط
 مدنی و جنائی حقوق ده بر یگ لر و چین لیغ نی برابر کورمک سیاستی نی توتتی . وینه یانگ
 زینگ شینگ چین جمهوریتی یوق اسکان وانگ یق و گولگون لر نی - یوق اتامی اولر نینگ غول
 ورتبه لر ی نی رسما رعایت قیلیب بعضی ملکی و عسکری منصب لر بر یب اولر نینگ تونخاب قانان معاش
 لر ی نی بولول بلان تأمین قیلیب اولر نی اوزی غه باغلادی . و چین مکتب لریده او قوب تیل و
 خط اورگانلار لری بعضی کچیک مامور لوق لر و پیر آرمعاش بر دی . مننه یانگ زینگ
 شینگ بوسیاست سایه سیده پورت نینگ نفوذ لونلری بولغان آخوند لر و بای لر و بگ لر نی
 اوزیر دین خوش قیلدی ، چین حکومتی دین بودقت غه چه موخچه یک رعایه کورمگان بودان لیمانگ
 زینگ شینگ نی صمیمی بیر اسلام حامی سی غایت انصاف لیغ بیر حکمدار تعلقی اتتی لر
 ایلور تده کی بعضی منور ذات لر یانگ زینگ شینگ نینگ بوسیاستی فقط ایننگ اوز فایده سی اوچون
 بولوب ملت نینگ عاقبتی غه غایت مہلک بیر خطر اکیانیک نی بلورایدی لر و آدین قو قو لماق چاره سی
 نی فکر قیلورایدی لر . لیکن بولر بک آزولمت نی اوز فکر لر ی غه توشوندورمک اوچون مادی و
 معنوی قوت لر ی یوق ایدی بولونینگ اوستیغه بودان لر هم حکومت نینگ دهم یوقا یلغی نفوذ لون
 عنصر لر نینگ مراقبتی استیئده بولوب فکر لر ی نی اغیر لریدین چقارماق جان لر ی غه خطر ولماقده ایدی
 عوم خلق بولسه اگر چه حکومت نینگ مامور لر نینگ اغیر مالیات و باج و آلو ان لر ی و ظلم لر ی و کوتر
 اگوسوز کبر لر ی دین شکایت قیماقده بولسه لر مو یوقا یلغی نفوذ لون لر و شکایت غه اشتراک قیلغان اوچون
 فائده سیز ایدی . مننه شرقی تورکستان املی سی نینگ اطلاع نی تا تأمین قیماق اوچون تولقان
 مدارا سیاستی نینگ شکلی بولایدی . اما یانگ زینگ شینگ نینگ جمهوریت حکومتی
 نینگ معنوی یاردمی نی حاصل قیماق اوچون تولقان لولی بولایدی کہ — یانگ زینگ شینگ ظاهره
 رسما چین حکومتی غه تابع یق نی قبول قیلدی و اوزی نینگ آرزوسی و حرصی غه ضد کلما بدورغان

بعضی مرکز امر لری فی قبول قلیب جمہوریت مرکزی فی گاہی وقت لردہ جہا قلیب قوبری
 چونکہ چین جمہوریتی نہ تابع لیت فی اگر قبول امتہ سما استقلال علان قلیما فی لازم کلورایدی بو تقدیر
 دہ او استقلال فی تأمین قلیماق و محافظہ اتک او چون چونک بپر حربی قوت ضرورایدی و شرقی تورکستان
 دہ کی چین لہج لردین کافی درجہ دہ عسکر تو بلا غودک نفوس غہ مالک ایماس ایدری لہ و تورک لردین قولا
 عسکر تو بلا قاق خطر ایدری چونکہ تورک لرنینگ قویغہ رایغ چیقغان بھان ایدرایغ فی تورک لرنینگ
 زینگ شینگ نینگ ضدی غہ ایشلا تیب چین بولوندر و قوی فی سیندور ماقذہ شہہ یوق ایدری
 دینہ یانگ زینگ شینگ نینگ مقصدی شرقی تورکستان نینگ ثروتی دہ اوز یا بخو فی تو شقا قاق
 ایدری قولا عسکر تو قاق قولا چقیم فی لازم قوتقانی او چون بو مقصد غہ توغرا کھاس ایدری منہ بواغندین
 یانگ نینگ شینگ نینگ ہر چین جمہوریتی غہ اوزی فی تابع کورساتک غہ مجبور بولوب چین جمہوریت حکومتی
 نینگ نینگ لہجہ یار لہجہ لری دین بواچ ایش فی جہا قلیب (۱) چین پارلمانی غہ معوث ایبارمک
 (۲) شرقی تورکستانہ بیر شور مجلسی شکیل قلیماق (۳) سیم سیر تلگراف پارلیمانی سیم قلیماق
 ابا بواچ ایش نینگ نہ فقط یانگ زینگ شینگ نینگ اوز فایدہ سی غہ خدمت قیلا دورغان
 ماہیت دہ ایکانیک فی توبندہ باشقہ باشقہ فصل لردہ ذکر قلیمیز چین جمہوریت حکومتی یانگ
 زینگ شینگ نینگ اوشبو مقصد لہجہ صوریہ اطاعت کورساتک فی غہ اضنی ایدری داینک حقیقت دہ
 مستقل جمہوریت اصولی دین کا لایراق بیر تبد بولوب جمہوریت اساسی غہ مخالف ایکانیک لہجہ آشکارا
 معلوم بولسہ مو چین حکومتی اوز حیثیتی فی محافظہ قلیماق یعنی ہر وجہ بیلان بولسہ بولسون شرقی تورکستان
 فی بپر چین مستحکمہ سی ایک عنوانی دین چتیار ماسلیق مقصدی بیلان یانگ زینگ شینگ نینگ تبد اوی
 و مخالف لہجہ فی پیدا سیک سلاورایدی . دیک کہ یانگ زینگ شینگ نینگ حسی و چین حکومتی نینگ
 تورغ آبر و پرستیک سیاسی غہ شرقی تورکستان نینگ تمام مقدراتی قران بولماقدہ ایدری -

شرقی تورکستان و معوث استخانی

چین جمہوریت حکومتی دین یانگ زینگ شینگ نینگ کھکان یار لہجہ لردین بیری جمہوریت اصولی فی جہا قلیماق

او چون شرقی توکرستان نینگ هر ولایتی دین بیر و کشی سیلا نیب جها و قستده کی تیره ولایت همیده
 یته کشی مبعوث بولوب چین پارلمانی غدا یاریلک . دینه شرقی توکرستان نینگ هر شش (حکم) لوق
 منطقه سیدین بیر کشی انتخاب قیلیب او دوجی ده دایمی بیر شور مجلسی دیا ولایت مجلسی شکل قیماق ایدی
 { بولورده محترم و طنداش لر نینگ اطلاع لری او چون پارلمان ولایت
 مجلسی نینگ مایهتی نی برآز بیان قیلیب او ممکنی لازم کور دوم }

شرقی توکرستان دکی مستحکم لیکن مایهتی ده بولغان مملکت دین چین مرکزی دکی اصلی مرکز نینگ پارلمانی
 (مبعوثان مجلسی) غدا یار بولادورغان مبعوث لر نی قانون بوجیه هر ولایت نینگ انتخاب حقی تنه مالک بولغان
 تمام بالغ ایر کشی لر نی یار و قانون دین مرکز تمام بالغ خلقی آزاد لر نی لر ی بولان انتخاب قیلیب همه نینگ
 و مالک شرت نینگ لر ی لر ی بولان سیلانادور . بولنده جانگجونگ باشقه مامور لر نینگ اخلاص حق بوق دور
 و فقط بولسا بلغان کشی لر نی جانگجونگ چین حکومتی غدا نولوتادور و مرکز غدا لر نی بولایدور . بولمبعوث
 لر نینگ وظیفه لر ی بودور که — اولر شرقی توکرستان نینگ چین پارلمانی ده کی مثلی لر ی دور لر یی اولر
 عمومی شرقی توکرستان مایهتی نینگ فایده لر ی نی و تیلک لر ی نی پارلمان ده اظهار قیلا دور و بولفایده دینلاک
 لر غدا موافق اجرات نی چین حکومتی دین طلب قیلا دور و شرقی توکرستان مایهتی غدا زبان بولادورغان هر سی
 و اجرات نی مدافعه قیلیب انی جرافیماسلیق نی و یاقق امکانی حکومت دین ممکن قدر طلب قیلا دور

ولایت مجلسی نینگ اعضا لر ی نی انتخاب قیلیق هم عینا بوقاریقی صورتده دور . بول مجلس نینگ وظیفه شقی
 توکرستان نینگ سیاسی ادار ی مالی و اجتماعی اجراتی او چون قانون لر نی وضع قیماق و جانگجونگ نینگ
 بوقانون غدا موافق و یا مخالف ایش قیماق دین خبردار بولماق و قانون غدا مخالف ایش قیغان لغتیر ده آنگا
 اعتراض قیلیب انی قانون غدا موافق ایش قیماق غدا یکه منصبی دین استعفا و قیماق غدا مجبور قیماق دیا که اینک او ستیده
 مرکز غدا شکایت قیلیب انی عزل قیلدورماق — دور — یعنی جمهوریت تائیسسی دین اصلی مقصد بولغان دیمو
 کرات (ملی حکومت) قایم بولغان مملکت لر ده حکومت ایشی نی مستحکم الهی سی نینگ حقوقی نی احترام قیماق او چون
 لازم کور لکان مجلس شکیلی نینگ صورتی و فایده سی بودور (توگادی)

اما شرقی تورکستان دین چین نہ مبعوث قہقہرناق و اور دوحی و مجلس شکیس قیماق دین خواہی چین حکومتی خواہی
 یا ناگ زینگ شینگ نینگ مقصد لری شرقی تورکستان سیاستی نی یوقا لیتی بین المللی قاعدہ نہ توغزایماق و
 شرقی تورکستان ملت نی اوز مقدراتی نہ ایگہ قیماق ایماں ایدی . بلکه چین حکومتی نینگ یار لیغماہ
 دین مقصدی تطبیق اتماک دینا و دولت لری نینگ کوزی نہ شرقی تورکستان نی چین جمہوریتی نہ تابع کورساتماک
 ایدی . یا ناگ زینگ شینگ ہم نمونہ اوزی نہ زباین کورمیدی بلکه بویار لیغماہ نی اوزی نہ غایت
 فایده ایمن طرزدہ اجراء قیلدی ، منہ بوسلہ نینگ ایچ یوزی یودورکہ چین حکومتی یا ناگ زینگ
 شینگ نینگ اختیار نی غنہ قویدی . و مبعوث انتخابانی نی مراقبت قیماق اوچون چین دین برہمہیات ایبارمدا
 دوسلہ دین خبر سیر ملت نہ انتخابات قانونی نی و مبعوث نینگ شرط لری و وظیفہ لری نی بیلدی
 مدی . دانی صل و خصوصہ ملت نینگ ہیچ برحقوقی رعایہ قلیغماوی

بود چون یانگ زینگ شینگ چین پارلمانی نه ایسا بر مرک اچون اوزی چین مجبیتی بیلان تونولوغان دیر منصب و
 شخصی منفعت اچون پوتون ملت و وطن نینگ مقتدراتی فی سادات و ورغان کشی لری تعیین قلیب نهایت پورت نینگ
 بعضی امجی لری و بگ لری فی مذکور تعیین فہرستی غمہ بیز انتخاب لیستہ سی غمہ امضا قلیغان صورتہ دہ امضا قیلدوی
 و بموجب لغہ تمام فیضہ لری فی اوزی نینگ آردوسی غمہ مطابق تعیین بردی و اگر بوقیسم غمہ موافق
 ایش قلیسہ لری بانیب کلگا ندہ چونک منصب لری بر مرک غمہ و عدہ بردی منہ بولسون زندہ بیلان لوکشی لری
 شرقی لوکستان نینگ تہ ولایتی نینگ بموجب لری دیب چین غمہ لولمادی لیکن بولمر فی ملت تونو
 ماس ایدی و حقیقتاً یانگ زینگ شینگ نینگ بموجب لری ایدی لرو ایننگ منفعتی غمہ ایش قیلدی لرو

بوجود لرینگ چین پارلمایته اداقیغان وظیفه لرخصوصیده اولرینگ بیرینینگ آغیردین ایشیکانیم
نی محترم اوقونوجی لرغه عرض اتیامن چین پارلمانی نه آفتودلاتی نینگ اتسیده مبعوث بولوب ایلان
کوجالغ عبداله بک بلان ۱۳۴۹ هـ کوچاده کوروشثوم ونینگکین مبعوث لرینگ چین ده وطن وطن
لری اوچون نیمه خدمت قیغخ لری نی سوزدوم ، اوکو ندرده بوشی اوروجی حکومتی دین آزده بولغانی
اوچون مینگ سوا لیم ندر است جواب بردی دیدی که شرقی تورکستان دین چین غه بارغان

مبعوث را از وطنی و ملتی غنای چه فایده نیکوز کمغنه قادر ایس دور لر چونکه یانگ زینگ شینگ نینگ
 بیز غنه برگان تعلیماتی دو فقط ایننگ اداره طرزی فی چین ده قاقاب ایننگ منفعتی غنه پرو پاکست قیماق
 و آندین ملت جانی بلان خوش دور دیب سوز لاما مک چین حکومتی نینگ شرقی تورکستان خصوصیت کی
 هر بلان لایحه سی فی در حال یانگ زینگ شینگ غنه بلیدور مک و ایننگ آرزوی غنه موافق بولغان
 بلان و لایحه لر فی رد قیماق ،، دین عبارت ایدی . . . بیز نوبت چین حکومتی شرقی تورکستان غنه
 تیمور ولی سالماق لایحه سی فی پارلمان غنه بردی و بولایحه یانگ زینگ شینگ نینگ حاکمیتی غنه خطر ایدی
 بنا بر علیه بیز لر نولاشکلات بلان بولایحه فی رد قیله وق . . . بیز بیز نوبت شرقی تورکستان نینگ ملکی
 و مالی و بعضی نسکری ایش لر ی غنه تورک لر دین منصبدار قویماق و بولول بلان آهسته آهسته شرقی
 تورکستان املی سی فی اوزی فی اوزی اداره قیماق غنه تیار لالاب داخلی استقلال بر مک . . . لایحه سی فی
 پارلمان غنه بردی و موندین چین حکومتی نینگ مقصدی یانگ زینگ شینگ بلان شرقی تورکستان ملتی نینگ
 آراسیده بیز اختلاف چقارماق بولی بلان ایننگ نفوذی فی یقینتیب شرقی تورکستان فی چین مرکزی نینگ
 نفوذی غنه باغلاماق ایدی . . . بیز بولایحه مالی و نسکری ایش لر ی فی اداره قیماق غنه لایق کشی لر یه قدور
 و املی و داخلی استقلال فی هم آرزو قیماق دور و یانگ زینگ شینگ مامور لر ی نینگ عادلانه اداره لر ی
 آستیده بنچلیق و راحت بلان یا شان غنه خوش دور — بیز نینگ بوسوز و بیز فی پارلمان اضاف
 لر ی و او برده حاضر بلان حکومت آدم لر ی شذ نیک کولک و چا واک لر بلان نقابله قلیب حدود بیز
 مسخره قیلدی لر (غنبد اند بگ نینگ بیانی توگادی)

منه چین پارلمانی ده کی شرقی تورکستان ممثل لر ی و یا مبعوث لر ی آتی بلان چین غنه بارغان ملت فروش
 لر نینگ وظیفه لر ی و خدمت لر ی بولامدی اور وچی ده کی شور مجلسی و یا ولایت مجلسی نینگ صورتی
 بودور که ، ، ، بولجلس غنه مبعوث انتخاب قیماق بیچ وقت ملت طرفیدین بولمادی بلکه یانگ زینگ
 شینگ نینگ امری بلان چین لیغ آهمان (حاکم) را از تابعی دین بیر کشی فی تعیین قلیب بیت نینگ
 سو و اگر دیک لر ی دین بعضی آدم لر ی بامون (حکومت خانه) غنه قیقیریب مذکور کشی نینگ مبعوث لوتی غنه

اولی تصدیق قیلدوروب مضارسی فی آئورایدی لر . و عاؤنا بمبعوث لر نینگ تولاراتی تجارت ویا
باشقه شخصی ایس لر ایچون اورونچی ده تورادورغان کشتی لر دین تعین بولورایدی . بمبعوث لر یوقایدی
ایتیغان بین اصلی قاعده غه موافق قانون وضع قیماق و جانگونگ نینگ اجرائی غه مراقبت قیماق و طیفه لر
فی اوقیما قده یوق بولوطیفه لر نینگ آتی فی هم آنکلمانان آدم لرایدی لر چونکه آنکلماتاق فریضه سی فی چین
حکومتی اوقیما س ایدی . بلکه بمبعوث لر نینگ هیچ طیفه سی یوق ایدی و فقط بیرایکی آیده بیر دفعه
یا ننگ نینگ شینگ بولر فی قیچقیریب یا که بعضی بیر احمیت سیز لطف لر فی قییب اوزی فی اقیشتا نور و چا واک
چالدرور ایدی و یا که چین حکومتی غه یارادورغان بعضی اویدورمه راپور لر غه بولر فی مضایا قیلدورور ایدی
الحاصل بوجلس دینده تولوفان شور مجلسی نینگ خصوصیات فی دین کاملاً مجرد و یا لغوز بیر مراسم الحقی و اولونچاق

ایدی شرقی تورکستان ده فابریکه و سیم سیرنگراف

چین جمهوریت حکومتی چین مملکتی نینگ اقتصادیات فی ترقی قیلدورماق اوچون متلی شرکت لر و عصری صنایع
مؤسسه لر فی تاسیس قیلغاندک شرقی تورکستان ده هم متلی شرکت و عصری فابریکه لر پیدا قیلماق غه چین
حکومت مرکزی دین یا ننگ زینگ شینگ غه دایما یارلغیا مه لر کورایدی لیکن یا ننگ زینگ شینگ اگا عمل
قیما س ایدی لیکن شرقی تورکستان اعلی سی بولمکت ده هیچ بیر عصری صنعت یوقلو قیدین بولمایده
دایما یات مملکت لر غه محتاج لیقیب دین شکایت قیلما قده ایدی لر . یا ننگ زینگ شینگ هم چین
حکومتی دهم شرقی تورکستان ملتی نینگ طعن لریدین قولوماق اوچون ۱۳۴۴ هـ ده بیر شرکت تاسیس
قیلدی و یورت نینگ تمام سودا گر و ثروتمند لر فی بو شرکت غه پول بیریب قوشولماق غه دعوت اتتی
لیکن بو شرکت بیر متلی مؤسسه لولای توپ غه یا ننگ نینگ نینگ اوزداره سی ده بولوب بیر شخصی مؤسسه
حکیده بولغانی اوچون بعضی کت سرما یه ارلریش اولن هم قدراری دین پول نی بیر آلوان غه برگاندک بیریب
شریک بولسه لر مو تولاراق سرما یه ارلر سرما یه لر ی نینگ کین لرده یا ننگ زینگ شینگ دایما باشقه چین یوغ
نینگ یا نجو فی غه کیریب کتیب یوق بولما قیدین قورقوب پول بیرشیدین قاچتی لر . اخیر یا ننگ زینگ

شینگ شن لرنہ یار لیغ بیر بورت لرنینگ سرمایہ دار لری دین ہر کیم نینگ ثروتی منہ کورہ ایک سہم
 ویا بیر سہم و خا کریم سہم منہ چہ پول نی جبر آلدی . دلو تو پلاخان پول نی صرف قیلیب سکسن
 موکالیغ بیر لوز فابریکہ سی الیب اور وچمی دہ تاسیس قیلدی . دلو فابریکہ دہ چین لیغ لرو عسکر لرنہ
 کو نکلاک ایشیتان و کیم لری منہ استر لولادور خان خام خاسہ تو قوتتی . دلو فابریکہ تو قو لغان خام خاسہ
 توپ توغرا حکومت نینگ تویسہ دہ لولوب محمولاتی نی اوزی ایشلاتتی . و شرکت منہ پول برگانہ نینگ
 سرمایہ لری ایگری گمان قیلغاندک یوق بولدی

چین حکومتی نینگ نہ بیر یار لیغی شرقی تورکستان نینگ خام ولایت لری دہ سیم سیز تلگراف مرکز لری
 تاسیس قیلیق دلو نینگ بیلان شرقی تورکستان نینگ ہر لفظ سیدین چین منہ تمام دنیا منہ خجرات
 واسطہ سی پیدا قیلاق دین عبارت ایدی . لیکن یانگ زینگ شینگ تولا باہانہ لربیلان لونی قبول
 ائدی و خصوصاً شرقی تورکستان خزانہ سیدین لولایش اوچون تولا ہیئت دار پول نی بر مک آنکا
 غایت درجہ دہ غیر ایدی . ۱۳۴۵ھ چین حکومتی اوز طرفیدین ایک سیم سیز تلگراف مرکز لری
 ولادیمینغ آدم لرو ذر سہ لرو لولاب بیر نی اور وچمی دہ و بیر نی کاشغورہ تاسیس قیلدوردی

یانگ زینگ شینگ نینگ شرقی تورکستان نینگ مددینتی منہ

واقعات و پانی منہ قیلغان خیانت لری

شرقی تورکستان اہالی سی نینگ نگی مددیت اصولی نی اورگانکی نی یانگ زینگ شینگ بولوت نی
 چین نیلای سیدین تو قو زماق نینگ مہم بیر عالی دیب اعتقاد قیلغانی اوچون موویاکہ اوزی مفرط و
 متعصب بیر کہنہ خیال آدم ایکن نیکی اوچون موہر حالہ ہر مددیت اصولی و سبابی نی ہم قوت و زور بیلان
 و ہم پرو پاکست واسطہ سی بیلان یوق اتیار و توسار ایدی . یانگ زینگ شینگ حکمدار بولوشی دین ایگری
 تاسیس تاپقان مکتب لرنی و جاری بولغان مطبع لرنی حکمدار بولغان زمان یوق ارکانی یوقا درہ بیان قیلیندی
 دنیا ملت لری نینگ ترقی سی و شرقی تورکستان نینگ کین قافلانی خصوصیدہ سوز قیلغان کشتی

کمیسیون لیتوانیستی بیلان اولوم و یادت سیز حبس صورتی بیلان خبرالاندردی
 عزت نه نشراتیلیدین تورستان نینگ دستبغه خارجه دین هر قید اذاع غرضه و مجموعه لر نینگ کیریشی نی توتی
 خوجی و خلی پوسته مکتوب لری و خوجی خارجه حقیقه و ورغان مکتوب لری دایما سانسور شنیده
 تور تارایدی یات پورت لر نه عصری مکتوب کرده او قوماق اوچون طلبه لولایانق فی حکومت غه خیانت
 حسابیده بیلور و معلوم لوبغان لقت دیرده جزا بیرورایدی . یات پورت کرده او قوب عصری سلم
 یا صنعت اورگان یب لکان بر لیک لر نی اولموزگان ویل لر چه بس قیلغانی و یاد ایکی صورتده مرقت
 آستیده توتغانی هر کیم غه معلوم و پورت نینگ نفوذ لوغ لری خوشلوق بیلان لقی قیلدا ورغان بیرایش
 ایدی ، یانگ زینگ شینگ ملت نینگ اوز طرفیدین مدینیت و اجتماعی رتی غه باقیلا شاق
 تثبیت لری فی بصورت بیلان تور سارایدی ، چین حکومتی طرفیدین — مثلا — جمهوریت اصولی غه
 مطابق اداره طرزی و محارف ترقی سی و اجتماعی جمعیت لر تائیمی عصری بول (منشور) و تیمور بول عصری
 کو پروک بولر غه او خاش — پورت و ملت فی ترقی قیلر و ماق غه متعلق یار لیغیا مه لر نی اجر اقیماق
 فی یانگ زینگ شینگ یا اذده حاکمیتی غه خط و یا که یا بحوق و تفتاز یاق حوصی غه ضرر لیک کورگان ایچون — املی
 حامل دور دنگی اصول غه جدی صورتده مخالف دور و زور بیلان اجر اقیماق املی نینگ عیصانی فی نتیجه سیراؤ
 و یا که بویار لیغ نینگ اجر اسی غه پورت نینگ ثالی وضعیتی کافی کلایدور — دیگاندک عذر لر بیلان رد قیلور
 ایدی اصل یانگ زینگ شینگ خالص اونی نینگ حاکمیت حوصی و یا که متعصب بیر کهنه خیال
 لیتون مسکلی ویزیدین شرقی تورستان ملت فی بودینیت عصری نینگ غایت بسیط و عادی و خصوصیات فی دین
 لوبغان مکتوب مطبع غه چاپلیغ بیرایش دین هم محروم و هر اختیارات دین مجرد یا ثباتیب دینا ملت لری نینگ
 ان آرقه سیغه اؤنگازیب قویدی و توبنده ذکر قیلینا ورغان دجه بیلان شرقی تورستان نینگ
 تمام ثروتی فی حید و ظلم لر بیلان تولاغان یانگ زینگ شینگ بودینیت عصریده ملت نینگ غایت
 مهم حاجتی لوبغان بول ، کو پروک ، تللیفون ، مکتب ، شفاخانه ، قایر لیغ زر لر دین پروانه ی
 فی وجود غه کلتور ماک ایچون هم بیر یاریاق صرف اتمدی و دینا نینگ آن باقا و اهمیت سیز نقطه لری هم

نصیبدار بولغان بولمىدە لار دىن شىرقى تۈركىستاننى كالا محروم قىلماقچە ايدى ، آيا بىر مىلتنى ايسر
 لىقن فلانكى استىندە تولقان نىنگ ايتىغە اوملتنى موندانغ بدىجت لىق و قرا نكغولوق نە سورىكەن بىل
 راق خىانت بارمۇ يانگ زىنگ شىنگ شىرقى تۈركىستان نىنگ نام
 روتىنى اوزى آلاق و يولماق اوچون تولا جىلە لىر و ظلم لىر قىلىش شىرقى تۈركىستان مىلتىنى مەش بىر فقير
 لىق نە بىلما قىلدى . اينىگ بوجىلە ظلم لىر دىن هم راق لىر بولغان شىش قىسمىنى ذكر قىلمايز

(۱) سىندىز (سرايىنر) كانغۇل چقاردى بو كانغۇل دىيادە معروف بولغان حكومت خزانە سىزى
 دىيادىر مىلى بانكا سىندى مايسى دە بولماي بلەك خلق نىنگ تولىدە كى آلتون و كوش و جواهر دىن عبارت
 بولغان مىلى قىمما دىيات سرايە لىرىنى يانگ زىنگ شىنگ نىنگ يانچو نى نە مىغاق اوچون بىر آلت
 مايسى دە ايدى . بو كانغۇلنى خلق آراسىدە تداول اتمك جبرى بولوب بو كانغۇلنى آلباين كوش آلتون
 دىگان كشتىنى اولوم دىي قايغى تاياق و مدت سىر جىس سلاين جزا بىر بىر خلقنى قورقۇتوب اۆكۈردى . فقط
 نىنگ بولغان شرط سلاين حكومت مالبات و باج نە اوريايدى اما بو كانغۇل نىنگ بلىدە حكومت خزانە لىر دىن
 آلتون ياكوش ياس پول بىر مىك يوق ايدى و خاكا كەنە سىنى نىنگى سى نە نىگوشلا بىر مىك هم يوق ايدى
 بو كانغۇل نىنگ نىمە ايكانىلىكىنى نە كور كانغۇل نە بايىلغان تۈركچە كەنە آچوق آنگلانا دور و بو كەنە دور كە
 شىنجاڭ (شىرقى تۈركىستان) سىنگىلنگ (عمومىلى) سى جىن نىنگ (مالىيە نازارى)
 لىنىگ ككى اوشو خىنە (حكومت) دىن چقارغان تىزە (كانغۇل) نىنگ ھەربىرىنى ئورتىلوز دىچىن
 (ياراق) بىر سىر تاشا كىفەين (مضروب) كوش نە فقرا لىنىگ بچىدە خوجا لىدور و هم لنگ (بىر مالىيى)
 باج قىللىق لىر نە تاشىر قىلمىي آلا دور . مبادا ايلان تىزە چقارمە اولوم بىزاسىنى بىر امن —
 دىب چقارغان حكوم - مېنگوى (جھورىت) نىنگ بىنجى سىلى آى نىنگ
 . . . كۈندە مەن بو كەنە شىرقى تۈركىستان اھالى سى دىن عبارت بولغان فقرا نىنگ

جىيات مىدارى بولغان قىمما دىياتى نىنگ بىلدىرىنى كىسەك نىنگ اعلانى دور
 يانگ زىنگ شىنگ بو كانغۇلنى چقارغان دىن باشلا ب خلق نىنگ آلتون كوش (۲)

جو اهر لری فی سانیب آلفانی تور دی و خلق احتیاط یوزیدین ساتمغان آلتون لری فی الملق اوچون
 مختلف جیلہ لرتی قیلدی مثلاً بازار دہ آلتون کموش لوق بولغان دہ یانگ زینگ شینگ اور خزانہ سیدین
 بیہوش رار آلتون چقاریب تیزور و خلق بونینگ بیلان یا شورغان آلتون لری فی چقار و رایدی بازار
 آلتون تولو بولغان زمان شہر شہر دہ کی آدم لری بیر زینگ بدلی غہ یوز حساب دہ آلتون سانیب کورایدی
 بوجیلہ بیر سچہ فخر ارقیلینیب خلق بونگا اگدا نماید ورغان بولغان دین کین آلتون کموش زینگ
 زرخی فی آشور دہ بوجیلہ بیلان تولو آلتون کموش میغیدی و کین لردہ مذکور بیر سر کموش لوک
 کاغذ دین تورن دانہ بیغہ بیر سر کموش آلا دورغان بولدی منہ بولصوت بیلان یانگ زینگ شینگ
 خلق نینگ ثروت سرمایہ سی بولغان آلتون و کموش لرنینگ تقریباً یوز دہ توقسانی فی اوز یا بخوتی غہ
 سالدی و خلق نینگ ثروتی نینگ قسم کلی سی پرتوق کاغذ دین تجارت بولوب قالدی
 (۳) یانگ زینگ شینگ یوقاری علی جیلہ بیلان نینگ آلتون کموش و جو اهر لری فی الیب بولغان دین
 کین نہ خلق نینگ تجارت فایدہ لری دین بیر قسمی فی اوز یا بخوتی غہ ایسی صورت دہ سالتاق اوچون نہ بیر
 خیانت یولی اختراع قیلدی — بیانی بودور کہ — ایلمگریدہ ذکر قیلینغان کاغذ پول شرقی تورکستان
 نینگ تمام ولایت لری دہ برابر دہ جلیغ ایدی . و ختن و کاغذ و ولایت لری نینگ قول مصنوعاتی دہ
 ہندوستان مال لری فی سوداگر لرا قسوا کوچا ، تورپان ، مایلی ، اورچی ، چوچک ، آلتای
 ولایت لری غہ الیب باریک نارایدی لردہ شرقی تورکستان نینگ ان مہم تجارتی تولایدی .
 داویلورت لردین ختن و کاغذ غہ الیب کیلا دورغان تجارت مالی بک آزلولغانی اوچون سوداگر لرا ویلورت
 لردین مال ساتقان پول لری نی الیب کلب تہ مال کورایدی لردہ . یانگ زینگ شینگ بومہم تجارت
 غہ قاتیغ بیر ضربہ اوردی یعنی کاغذ و ختن ولایت لری غہ مخصوص علاحدہ کاغذ پول چقاریب ایلمگرینی
 کاغذ پول لرنی بولایکی ولایت دہ اوتماس قلیب تویدی بولایکی ولایت غہ مخصوص چقاریغان کاغذ
 لرمو بیر سر کموش لوک ایدی . اما سوداگر لری یوقاری یعنی شرق و شمال ولایت لری دہ مال لری فی مذکور
 ولایت لرنہ مخصوص بولوب لغان کاغذ لرنہ سالتاق نہ مجبور ایدی لری کین او کاغذ لرنی ختن و کاغذ غہ ایلمگرینی

کلیب مال اکتاف امکان سیر لو بولای دی چونکه او کاغذ لری بویاکی ولایت یننگ بازار پریده تداول قیمناس
ایدی . بوسبب دین سوداگر لری عیان مشکلات غم قالدیر و یا ینک زینک شینگ دین همه ولایت لری
بینک پولی ایلمر کی وک بیر قسم بولماقنی طلب قیلدی لری . یا ینک زینک شینگ بولماقنی قبول
انمای سوداگر لری مال ساتقان پول لری نی اور و چخی خزانہ سیغہ پیریب بدلی نی کاغذ و ختن خزانہ لری دین
آلتاق غم یار لیغ بروی . سوداگر لری بونینگ گنده کی حیلہ نی اوقمای بلکه اوزون پول رده پول
کوتاریب یورمک مشقتی دین قولکدوق دیب بویار لیغ دین خوش بولدی لری . بسن آلتہ آیدین
کیکن بوجوالہ (چین چہ دہ جوچکن) بیر تجارت شکلی نی آلدی یعنی یا ینک زینک شینگ یوز غم بگر مہ فایده
قویوب انی حوالہ حق دیب آلتانی توردی و سیلیرین سیغہ بوجوالہ حق نی استوروب کراون میل مقداری مدترہ
اور و چخی خزانہ سیغہ بوز کاغذ پول بکان کشی کاغذ و ختن خزانہ لری دین بگر مہ کاغذ پول آلا دوغان بولدی
منہ رسما زخمی برابر بولغان بویاکی قسم کاغذ شینگ بولمتفاوت قیمت لری یننگ اسر اسبدہ کی
فایده لری عاتما یا ینک زینک شینگ اوز خاص ثروتی غم نوشولماقده ایدی اگر چه سوداگر لری
بوسبب دین نازنقان زبان لری نی مال لری یننگ زخمی غم میسند و روت نگیلانا کدہ بولسه لری مو
فایده لری یننگ یوزدہ ایلمک آتمیش مفت داری نی ضایع قیما تلمری اشکارا ایدی بولوزبان
یننگ قوللار اتی مذکور سوداگر لری دین مال آلا دوغان و ہغان و پاتاجی خلق یننگ بشیغہ بولماقده ایدی .
بخونکہ حکومت بوسرا کی قسم پول فی رسما بیز خردہ خرج قیلور ایدی
(۳۰) یا ینک زینک شینگ ختن و چرح و آلتای ناغلریدہ کی آلتون کاغذ پریدہ اوسر مایہ لری
بیلمان تجارت طرز پریدہ ایشلاید و رغان کاچخی لری یننگ ہر بیکان ایگہ سی ہر آیدہ معین بیر مفت دار
آلتون فی حکومت غم بمرک ایننگ بدلیدہ حکومت طرفی دین تعیین قیلینغان نرخ غم موافق کاغذ
پول اکتاف نہ . یار لیغ بروی ، بولونخ آلتون یننگ بازار دہ کی قیمتی دین فاحش صورت دہ آرد
ایدی و کاچخی لری بولور لری غم قولولغان مفت دار دہ آلتون تاپسون یا تاپاسون ہر حال دہ یا ینک زینک
شینگ طرفیدین بولیش غم امور بولغان آلتون بکی مذکور مفت دار آلتون فی ناباق و جس ندوری بیلمان

پول یا ینک اسبدہ بولماق نہ تجارت بولماق نہ کدہ

آلورایدی . کپنجی لرو لولا وقت ده او مقدر ده آلتون پالهای تایاق و حبس دین قوتولماق
او چون قرص الیب و یا تعلقاتی فی سائب باز دین قیمت بهانه آلتون الیب ارزان بهانه آلتون بی غرضان
نه مجبور بولورایدی لر . و کپنجی لرو بولادین قوتولماق او چون کپنجی لوق صنعتی فی ترک اتک فی خواهش
قیسه لرو حکومت اولر فی قویای زور بیلان کپنجی لوق غه سالورایدی

بوصورت بیلان ملت نینگ باجی بیر عرضی بولغان کپنجی لر عا مخلص لوب یانگ نینگ شینگ نامور لری
نینگ حرصی غه قربان بولدی لر . و هم پیر ملی اقتضا و منبعی بولغان کسان لری نینگ محصولاتی یانگ
زینگ شینگ و نامور لری نینگ خاص ثروت مسبح لری بولدی

(۵) یوزنده کی تمام ذرعت محصولات و صناعت محصولات و داخلی خارجی تجارت مال لری نینگ
همه سی غه بلگر دین چین حکومتی نینگ آغان باج لری با شقه دینا مملکت لریده کی دین خیلی زیاده ایدی
یانگ زینگ شینگ بولاج لری هر سیلی بیر صفت دار آشور و ایدی . و لو آشور و ش دین حاصل
بولغان حد سیر فایده لر یانگ نینگ شینگ نینگ دوزی نینگ خاص ثروتی غه قوشولورایدی

منه تجارت ذرعت و صناعت و کپنجی لوق ایش لری عا م کسبه اصول ده بولوب بو عصر ده مثل سیر سیر
مشقت و مصرف لری بیلان حاصل بولغان آغینه سیر فایده هم مشقت آرتقان و حکومت دین بیج پیراریم
کورگان ملت و هقان لری و هنرمند لری و سوداگر لری نینگ قویب دین یوقاری قی صورت ده نینگ
بیر حسیله و ظلم لری بیلان الیمقا ده ایدی بولایتیلغان و جبر لرو موندین با شقه تولا

چونک کیچیک حبله و ظلم لری بیلان شرقی تورکستان نینگ آلتون و کموش لری فی یانگ زینگ شینگ
تولاب چین ده کی جنبی شرکت لری نینگ با کالار یغیه یو کتاب چین و تجارت ویر و با شقه تعلقات الیب
دینا نینگ آن بای ملیون لر دین سیر بولدی

یانگ زینگ شینگ نینگ اولتور و لگانی

۱۳۴۸ هـ ۱۹۲۸ م ده یانگ زینگ شینگ فی وی جونسی (خارجیه نظری) پی یونگ آلتیغ میر

منصبدار اولتور دی . بعضی حبشی خزر لر یانگ زینگ شینگ فی نیکی مدنیت وترقی طرفدار لری
اولتور دی بیب یارب دور . لیکن بوسوز حقیقت نه توغرا اکلمایدورغان بیرگمان دور
حقیقت بودور که مذکور پی یولنگ غایت متعصب بیر کهنه خیال آدم ایدی دبولوز دین آنکا یانگ زینگ
شینگ همه آدم لری دین زیاده راق اتها و قلیب فی هم خارجیه نظری دهم خصوصی مشاوری قلیغان ایدی
لیکن پی یولنگ متعصب کهنه خیال لوق مسکلی نینگ اوستینه فوق العاده متشد و بیر تورک مسلمان
دشمنی ایدی دبولو چون یانگ زینگ شینگ نینگ مسلمانر نه قلیغان طلسمی فی آزر کورمکه دیر لیگ لری
دچین لیخ لری مدنی و جزائی حقوق ده برابر کورگانی دین جسدی صورتده ناراضی ایدی
لوا بحث دین پی یولنگ در مسکلی ده کی چین لیخ لر بیلان مخفی بیر جمعیت تشکیل قلیب یانگ زینگ شینگ
فی اولتور مک نه قرار بوردی . و یانگ زینگ شینگ فی وزیر لری فی پی یولنگ دی جوسی یونی
(خارجیه نظارتی) نه ضیافت نه فتحیرت ستارخان اونیده همه فی اولتور دی و آندین کین طرفدار لری
بیلان جانگجوگ ایون نه هجوم قلیغانده جانگجوگ لوق باش کاتبی چینگ ایون اچسیده کی عسکر لری
پی یولنگ نینگ صدی نه تورغاب اتی توغاب اولتور دوزی جانگجوگ بولدی -

چینگ شورین نینگ حکومت وری

چینگ الویا آلتیغ بولدم بعضی شهر لر نه شن (حاکم) بولغان و نیکی ده یانگ زینگ شینگ فی جانگجوگ لوق
دایره سی نه باش کاتب تعیین قلیغان ایدی و یانگ زینگ شینگ اولتور دکان مجلس ده بولهم بار ایدی
لیکن حادثه دین بیر ایکی ساعت ایگزی بیر بهانه بیلان مجلس دین حقیق جانگجوگ ایون نه کلیب اولتورغان
ایدی . بوجینگ الویا نینگ پی یولنگ نینگ جمعیتی ده داخل ایکن بیکلی حادثه دین خبری بار بولوب
بیر هم ایش فی لینی یایون فی پی یولنگ اچون اشغال اتانک طبیعتی فی لوسنی نه الیب مجلس دین بیر بهانه
بیلان یاینب کلگانی فی بوحادثه نینگ کمچی سلیمیده کی سیاستیم ده او ر محی ده ایشا چینگ کشتی بولون
تولا آنکلا دیم . پی یولنگ یانگ زینگ شینگ فی اولتور دین یانیده کی مستح آدم لری

بيلان جا گجنگ نامیونی نہ ہجوم قبیلہ کیردی . لوہو جوم فی کور و بٹا نہ فی اوتقان نامیوندہ کی
 محاذ عسکر لہ در حال پیرا غلبہ بی یولنگ غم مقاومت قیما قغہ باشلا دیلر پی یولنگ فی مخلوط
 لہ . بو حال فی باش کاتب جینگ کور و بٹا حال باش سیر عسکر لہ فی قیادی غہ الیب پی یولنگ فی
 توتماق غہ امر بردی و سیر ساعت محاربہ دین کین پی یولنگ نینگ دم لری اولتور و لوب اوزی تیراگ
 توتولدی . اور و چچی دہ کی چونگ منصبدار لہ نینگ تولاسی پی یولنگ نینگ ضیافتی دہ اولوب آنہ راتی
 یامون نینگ تاشبدہ فالغانی اوچون جا گجنگ نامیون دہ کی عسکر لہ نینگ قیادی بو کیچیک رتبہ ایک
 جینگ الویانہ قالدی . بو صورت بیلان جینگ الویا یامون پیچیدہ ہم قوماندان و ہم حکمدار
 بولوب یانغ و خزانہ فی قوی غہ لہ دی و یاموندہ کی عسکر لہ غہ غایت مہذول پول بیریول لہ فی اوزی غہ طرفدار
 یقلدی . اور و چچی نینگ آنہ تولاتو نینگ عسکر ی جا گجنگ نامیون دہ کی عسکر لہ ایدی و تمام یانغ
 و خزانہ و خزانہ او بر دہ ایدی . منہ بو عسکر و یانغ و خزانہ لہ فی قوی غہ افغان جینگ الویا بیری
 کیچہ کوندوز اپکر کی شہر (چین لیغ شہری) نینگ تمام در وارہ لہ فی محکمہ قبیلہ او بر دہ کی تمام سوز
 نیکر چین لیغ لہ فی اوزی غہ طرفدار قیقا ندین کین اور و چچی و طرفبندہ کی تمام عسکر ی و ملکی منصبدار لہ فی
 یامون نہ نتیجہ کیردی و جا گجنگ انتخاب قیماق مسئلہ سی فی آغہ سالدی . چونگ منصبدار لہ بیج باب
 بیلان کیچیک سیر رتبہ دہ کی جینگ الویا بی جا گجنگ قیماق فی خیال لہ رفیغہ کلنور مگان چونگ شخصیت لہ دین
 سیری نینگ انتخاب قیماق نینگ فکریدہ ایدی لہ . لیکن اوترا و کیچیک رتبہ لیغ منصبدار و شہر دہ
 کی عسکر لہ جینگ فی انتخاب تیب مخالفت قیغان کتہ لہ فی یانغ بیلان قور قوتی لہ و لکنتہ لہ و وضعیت فی
 کور و بولون الگ نہ مجبور بولدی و جینگ الویا بی جا گجنگ اعلان اتنی لہ و چین جمہوریت مرکز ی
 یعنی نانکین حکومتی نہ اطلاع سیر لہ دی و جینگ نینگ گجنگ لہ فی غہ تصدیق اتنک فی طلب قبیلہ ی
 نانکین حکومتی جینگ فی شرتی نورکستان نہ عمومی الی تعیین قیغانی فی اعلان ایٹ چین نینگ
 چونگ لایت لری نینگ الی لری نہ جمہوریت حکومتی نینگ برگان عنوانی بولغان جو متی عنوانی فی بردی
 و جا گجنگ عنوانی امید شرتی نورکستان دین لغو قبیلہ ی

منه بوجينک جوشي في چين و شرقي تورستان ده کي دشمن لري جينگ شورين ديدور (خيتراوم)
 ديمکدر) د دوست لري جينگ دُون (ديکتا نور) ديدور بيز سم اني جينگ شورين ديمس.
 بوجينگ شورين هر ايش د پيسير سيناگ زينگ شينگ زينگ لي بيلان يورمکي في اعلان اتني ليکن
 بوا دم استبداد و ظلم سياستمي ده يانگ زينگ شينگ يورگان بولده يورسه موسيماي ليق داداره چي
 يک ده اينکدک قابليت کورساتامدي و بلکه لياقت سيز ليکي في ايننگ دست لري هم مايثورالماي افزار
 اتني لري جينگ شورين زينگ اداره شکلي عموماً يانگ زينگ شينگ دوريدو کي شکل زينگ عيني ابدري
 گر يو بوا دم سکر و ملکی منصبدار لر زينگ امپراطور لوق دوريدو کي عنوان لري في لوق قبليپ جمهوريت دويدو کي
 عنوان لري قبول اتني بوني او شيو جدول ده کور سولر

امپراطور لوق ديانگ زينگ شينگ دوده لريده جمهوريت دويدو

عمومي والي	جانگچونگ	جوشي
ولايت لروالي لري	دوتی	شين چين جانگ
فرقه قومانداني	تي تي	سي جانگ
آلاي قومانداني	شتر تي	کوجانگ (نوساي و ساي)

باشقه لري اهميت سيز دور

جينگ شورين زينگ حکمدار بولغان کونسيدين باشلاب بيرنجي درجه ده اهميت برگان ايشي اوزي
 اوچون ثروت تو پلاماق ابدري و بولبولده يانگ زينگ شينگ زينگ لري بيلان يورگان في زينگ و متيغه
 ... خارجي تجارت مال لري غه تو نگشوي آتليغ نيه بير باج قويدري و بونينگ بيلان ايلگري ده يورغه
 ۱۸ دين ۲۲ غه چي آليا دورغان باج يوزغه ۳۰ دين ۳۵ سمعتد آليا دورغان بولدي وينه
 موندن باشقه بير سچي قسم اخلي باج و آوان لري پدا قلعدي . دکان آلتون لري في ايلگري کي طرز
 ده آغان نينگ ماشيده خلق نينگ قويدو کي آلتون لري و خاتون لر نينگ زينت اسباب لري في

ہر وسیلہ بیانِ عالی نور دی و تھا کہ زور بیانِ کفایتی فی ہم انگلا دوق . جنگِ ثورینِ نینگ
 دوریدہ چینِ جمہوریتِ حکومتی گو میسند انگِ حربی نینگ تو لیغہ تو ثوبِ شہور دیکتا توہ چیانگ کای شئی
 نینگ حکومتِ نینگ مرکزیتی فی قولاند ورمکلا و چون قبیلانِ کوشش لیدین بیری — چین دین نیکی
 عصری علم لئی او قونان بایش لئی ہر بہانہ و عنوان لہ بیانِ شرقی تو کرتان غہ تولایو لغانی ایدی
 دمو نین مقصدی مذکور بایش لئی شرقی تو کرتانہ حکومتِ ایش لہ لغہ کہ الا شتور دہ آہستہ آہستہ
 بلوریت فی چین مرکزی غہ قطعاً مربوط قیماق ایدی ، جنگِ ثورینِ ہم گو میسند انگِ حربی نینگ
 قوتی دین تو قوب اولر فی قبولِ اتک و ولایت لہ غہ باریب خلق غہ جمہوریتِ نینگ فائدہ لری خصوصاً
 پرو پاکست قیماق لہ لغہ سادہ قیماق غہ مجبور بولدی لیکن آزاد کو نکر دین کین جنگِ ثورینِ بولایش
 لئی ولایت لہ دین باند وروب ہمہ سی فی اور وچھی غہ معیندی و اولر فی ہیج ایش قبیلہ ورمادی .
 چونکہ اولایش لئی خلقِ بختی کور بیان کور مدی و بلو وضعیتِ جنگِ ثورینِ غہ ادبدانِ ہر بہانہ بولدی اولر فی
 اور وچھی دہ صنی کیچیک غلیضہ لئی بیریپ تو ختایب تویدی . بولونینگ بیانِ چیانگ کای شئی نینگ
 تشبثاتی نتیجہ سیز قالماق و یا باشغہ بیرایش ظہور کلک معلوم بولمائی ہر کیم بیر اندیشہ یکچیدہ تورغان
 کو نکر دہ اور وچھی و چین آسیدہ کی بول لہ قبولِ لغتلابی سببی بیان بند بولوب چین اور وچھی آسیدہ
 کی کلایش بایش تقریباً کیلیب چیانگ کای شئی نینگ تشبثاتی کاملاً تو ختایب قالدی ۛ

تورک فردا شلریمیزون قوی التماس بولکه

بوکتاب شرقی تورکستان تورک لاری غه اوز اصل و نسبینی کمن تونلایق اوچون بونور اوق
ویلدی کیم سید ابراهیم تاتاب حیاتینی برادر و پسر و جوان و چنگ کیمک ابرو خاتون اوغل قیز بلایا ایتیار بیزیر تورک
اولادین بونور بلی کم ازم بیره مطالعه قیلایق روزانه خوراک این کم اهمیت بیک دور چونک خوراک تن
که مقوی و بوکتاب برص بونور قوت بخش دور ۱۵

ماستهم و بیج طهر قیلین بیر نجه عذر لر

شهرتی تورکستان غه اول فی دفعه جانی کورساتان بو محبوسا قلوب نایزخ فی مطالعه
قیلایق غه میفرام بولغان عرقدا اشدیمیز که بیر نجه عذر لریمزنی پیش قیلا میزیمیز
اگر چه تاریخ فی باستورباق غه نیشله بی نیش و قیلایق موخرتم کاتب کشمیر بیگ بولوب
تورکی زبان غه ناسا اشد بولغان دین یازناق و تصحیح قیلایق غه مدت لار صرفا بولدی
وهم موجوده زمانه میز سماعه و سازگار بولینان لیلی دین بینه عرصه لرا تاخیر غه باعث
بولدی. و هم اوقتی کاتب طباعت اتماسید امر حوم بولوب کتیب آجی لایق بیر
کاتب تاخیر غه مدت لرا اوردی، بالآخر فضل الصی بیلان له منن طلب و جدت جلد
دیشیش سوز مسدا قییمه ۱۹۶۷ طبع دین فارغ بولدی الحمد لله کتیار
(۲) مؤلف حضرت لری بولایق فی عرقدا شلریمیز غه مفت هدیه اتمک غه قطعی امر
بیگان ایدی، مگر موجوده قییمه کتیار ده بریز ساشیک کتیار دین مقررده سراید میز کفایه
قلمای استقرار صورتی بیلان طبع فی اقتضای غه تنگد و ک و قصدا الدین مرضا عین
حکمی چه قیات قویماق غه مجبوره بولایق.

(۳) مؤلف حضرت لری شرقی تورکستان نینگ تاریخی فی ۱۳۵۲ هجریه غه قدر
یازغان ایدی، مگر اخیرتی حصه سیانی کیمین کی انقلاب زینک نتیجه سی بیزیر که انجام
تاخیر غه بیک طبع دین معطل قوبولدی، و هم بولایق ۲۲ پارچه غریطه مشتمل
ایدی انی قوشوب باستورباق غه اقتصادی حالتیمیز ساعده قیلماق دین بایلیهای باعث
افسوس بولدی، مؤلف حضرت لری وسیع میان بیلان توجه و اجتهاد قیلایق ده دور، خدا
خواه صلاسه مایاقین زمانه ده مذکور تاریخ ایجنی بایلیش ده نهایت ده مکمل بولوب
باسملا دور و غریطه ای هم بخشی صورت ده کتب بولوب شایق لاریمز نینگ مطالعه لریک حاضر
لانا دور.

و آخر جمیع الان الحمد لله رب العالمین
محرر قاسم حاجی صدر ملوک زاده